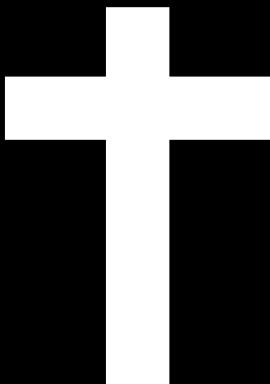

Abureni NT Portions

Abureni: Abureni NT Portions (New Testament)

Abureni NT Portions

Abureni: Abureni NT Portions (New Testament)

copyright © 2022 Luke Initiative for Scripture Translation and The Seed Company

Language: (Abureni)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025

da8f49e1-c3f7-5ace-89bc-41f9f7389321

Contents

Amatiu	1
Amaki	84
Aluk	136
Efiso	226
1 Atesalonia	238
2 Atesalonia	246
1 Atimoti	251
2 Atimoti	261
Ataitos	269
Afilimon	274
Iburu	277
Azems	302
Azud	312

Ibebi Asugbagba Ma Aguo Amatiu Age Bho Otighom

Adire onon bha Amatiu wa ezin adien bho amara ma Enigha ta Wanwuna bho age. Ina ogun ma otua ebhugh ola ukpon ugurumeni ola aweleman ogir doyo ka aten odi oni ogbo ogir ta Azizos. Da Ibebi Asugbagba ta Amaki na Aluk, uloghom ina da opan adien ola ubhelegi ma Alivai.

Da rala ya na eten, Aziba aguan da arunu ariwil doyo anigha ma anwunom Azu bho maa, ina ta aruom Akraist, onyi itenemeni wa na odoni bho, wa ta aru ra aro ma oni wa ta arileghom omom irileghom bho. Amatiu age ma Ibebi Asugbagba bho anigha ma anwunom Azu doyo ma aguola awa ta eloghom Azizos wa Anazeret bho bha Akraist, oni itenemeni sa ta agba amutiom ma aguola irileghom otainy odi. Ina abhin obhel aleriom aguola Azizos amuzughodiom radire da ugbainy izo bho ya uge ugboloma ma Akraist, wa ta arileghom ma irileghom bho. Okua adighi beledi, Ibebi Asugbagba inyen na ebhin ugbainy na omom izo bho na abiniguma, ma aguola amar agba ma omuzughodiom iwowa bho.

Aguola anwa na asen Ibebi Asugbagba inyen bho, mare ma anagha ma aduom ta Amatiu, maa, "Azizos bha Akraist, Olilema ta Arulilema na Wanwuna ta ogbo ya inwuna." Da ebula eleleguma inyen bha Azizos Onyi ta Aziba, iyar eka oda ina obhin, okol ina ma aguola Wanwuna na Witenemeni bho.

Arumu idiar ya uge bho

Opur obeton aghudum na ogir aguola ta Azizos (1:1—4:25)

Asugbagba da anyu igu bho. (5:1—7:29)

Adien kere kere atughumeni, asidogh na iberegian (8:1—18:35)

Egi Azeruselem na ikparakpar akikiom ekunuguma (19:1—23:39)

Iwowa ya igboloma ma idiar ya ta emite (24:1—25:46)

Omugh na obetina da omugh ta Azizos (26:1—28:20)

*Odudul Ola ta Azizos Akraist
(Aluk 3:23-38)*

¹ Odudul wa uge ugboloma ma eghun wa Azizos Akraist, onyi ta Adevidi, onyi ta Ebrahim amite bho:

² Ebraham amar Aziki; sa Aziki amar Azekopu; sa Azekopu amar Azuda na arumor doyo;

³ sa Azuda amar Aperez na Azera, wa onweni dawa aro ma Atama bho; sa Aperez amar Ezron; sa Ezron amar Aram;

⁴ sa Aram amar Aminadab; sa Aminadab amar Anason; sa Anason amar Asalmon;

⁵ sa Asalmon amar Aboaz wa onweni bho aro ma Arehab bho; sa Aboaz amar Obedi, wa onweni bho aro ma Arufu bho; sa Obedi amar Azezi;

⁶ sa Azezi amar Olilema Adevidi; sa Adevidi amar Asolomon, wa onweni bho aro ma ani ta Ayuraya bho;

⁷ sa Asolomon amar Arihoboam; sa Arihoboam amar Abiza; sa Abiza amar Asaf*;

⁸ sa Asaf amar Azehosafat; sa Azehosafat amar Azoram†; sa Azoram amar Uzaya;

⁹ sa Uzaya amar Azotam; sa Azotam amar Ahaz; sa Ahaz amar Ezikaya;

¹⁰ sa Ezikaya amar Amanase; sa Amanase amar Amon; sa Amon amar Azosaya;

¹¹ sa Azosaya amar Azekonaya‡ na arumor doyo da igiel wa ubol awa ka idighom da Ababilon bho.

¹² Igiel wa na edighom awa da Ababilon bho, sa Azekonaya amar Asetiel; sa Asetiel amar Azerubabel;

¹³ sa Azerubabel amar Abihud; sa Abihud amar Eliakim; sa Eliakim amar Azo;

¹⁴ sa Azo amar Azadok; sa Azadok amar Akim; sa Akim amar Eliud;

¹⁵ sa Eliud amar Eliaza; sa Eliaza amar Amatan; sa Amatan amar Azekopu;

¹⁶ sa Azekopu amar Azosefu owolom ta Ameri, wa amar Azizos wa ubhelegi ma Akraist bho.

¹⁷ Okua bha ebla ramum bho, obeton da Ebraham ka otei da Adevidi, bha diobh na inya amum; yaa obeton da Adevidi ka otei da igiel edua Ababilon bho, bha diobh na inya amum; yaa obeton igiel edua Ababilon bho ka otei igiel ta Akraist§, bha diobh na inya amum.

Imara ta Azizos Akraist bho
(Aluk 2:1-7)

¹⁸ Onon aguo ubhin umar Azizos Akraist bho. Azosefu asibh Ameri, onweni Doyo ma obhin ani, yaa kisa awa ta

* **1:7 1:7** Asaf idi arisisi na obheligi ma Asa. Kpone da 1 Owal 3:10 † **1:8 1:8** Azoram Idi onu abekei bho na obhelegi ma Azehoram. Kpone da 1 Arul 22:50 ‡ **1:11 1:11** Azekonaya Azekonaya na Azohakim onin oni bho. Kpone da 2 Arul 24:6 § **1:17 1:17** Akraist adigh Akraist bha onu Agrik, yaa Witenemeni bha onu Ibru na Aramaik, amara ma, "uwa udoni bho."

eten otu bha Ameri na amumor onyi ola awol da Emugh Etutu bho aru.

¹⁹ Aguo Azosefu owolom doyo aro ma agai oni bho, yaa obhoroghan do ma anwunom okoro Ameri bho, sa aruruan ogbogina oyo da enwongina.

²⁰ Aguo ina abhin adighom da iruan bho, sa otileduom ta Wanwuna amutuma ina da amala, afugh maa, "Azosefu onyi ta Adevidi, ka oghil obhin Ameri ma oro ani doyo, ezin bho eghun wa ina amumor bho awol da Emugh Etutu bho aru.

²¹ Ina ta amar olobhiri onyi, sa anwa ta aghol adien doyo ma Azizos, ezin bho ina ta atenemeni ma anwunom doyo da ikarabh dawa."

²² Ebla inyen imite ma aguo ola omuzoghodiom idiar ya Wanwuna bho awol da owil bho afugh maa;

²³ "Ibighel! Ekar onyani ta amumor amar olobhiri onyi, sa ta oghol Ina ma Imanuel"* (amara maa, "Aziba odi na iyar").

²⁴ Igiel wa Azosefu asuma bho, sa agir aguo otileduom ta Wanwuna aruom ina bho sa abhin ani doyo ayel.

²⁵ Yaa ina na okoduom do ma Ameri tutun amar onyi bho, sa aghol adien Doyo ma Azizos.

2

Amazuan ta Iloghodi ar bho

¹ Igiel wa umar Azizos, da Abetilihem wa odi da Azudia bho, bha asoran igiel wa Erod aro ma olilema bho, sa iloghodi ar idua da agba opuomite ogogo bho iru da Azeruselem,

² sa ipuran maa: "Odi da aken Olilema Azu wa umar bho? Iyar ubigh eninainy Doyo ma igiel wa abetina bho sa iyar uru ra okpudian onigha oyo."

³ Igiel bho Erod amughon bho, sa abar bho anyegi ina na ebla Azeruselem.

⁴ Sa akokodi ma ebla ogbo arumu rokur bho na itughumeni ma oloko bho sa apuran maa, "Ta omar Akraist bho da aken?"

⁵ Sa awa iworan ina maa: "Da Abetilihem wa odi da Azudia bho, ezin bho owil bho age ma okonon aguri:

⁶ "Anwa Abetilihem wa odi da ebhugh Azuda bho, anwa ikir apu da ogbo irileghom ya odi da Azuda bho, kukum eka, oni irileghom ta adua da oyom amite, ma ola ta arileghom anwunom Dami, Izrel.* "

⁷ Sa Erod abhelegi ma iloghodi ar bho da ewogina apuran aloghom agai obhel wa eninainy bho amite bho.

* 1:23 1:23 Azaya 7:14

* 2:6 2:6 Ama 5:2,4

⁸ Sa aruom awa maa: “Igie da Abetilihem ka emar epuran egboloma ma Onyi bho. Ka inyin ubigh, bha idighi ma aguo ola ami ta aloghom epa, boka ami agi ani ka akpudian Ina.”

⁹ Awa imughon afugh ta Olilema bho iwele, sa aguo awa na edua bho, sa eninainy wa awa ibigh da opuomite ogogo bho amite da edia da awa sa awa ituonom tutun ka amara da anyu esi wa Onyi bho odi bho.

¹⁰ Sa obhel bho awa ibigh eninainy bho sa awa ibhon ologi ma ibom.

¹¹ Sa awa idigh da otu bho ka ibigh Onyi bho na Ameri onweni bho, sa ikpudian Ina, sa ikpegiion arigba idiar edim dawa inigha Ina ma eneghe: agol na afrakinsens na amaya.

¹² Sa awa iwoi opan eten imula iyel da ebhugh dawa, ezin bho ukikiom awa da amala maa awa omula do egi da Erod.

Eghil wa odua ogi da Izipt

¹³ Aguo awa idua bho, sa otileduom ta Wanwuna amutuma ma Azosefu da amala afugh maa: “Betina ma abhin Onyi bho na onweni Doyo ma anur agi da Izipt ka aro, tutun anwa ta amula amughon da onu dami, ezin bho Erod ta abhorogh Onyi bho ma ogigh.”

¹⁴ Sa ina abetina epa, abhin Onyi bho na onweni Doyo ma adugulan obha adua agi da Izipt.

¹⁵ Sa awa iro ma ise tutun Erod amugh, ma aguo ola omuzoghodiom afugh ta Wanwuna bho wa awol da owil afugh maa: “Ami ibhelegi ma Onyi Dami da Izipt amutiom.”†

Ozegi Igbara Anwiiny bho

¹⁶ Igiel bho Erod abigh ma iloghodiari bho na egelemani ina bho, sa ologi doyo agurom, sa ato ma anwunom ma ogi ka ozegi ebila igbara ilobhiri anwiiny da Abetilihem na ebila eghighira bho, ya na edum iwal ala ma obhin osor, ma aguo ola ta asoran agai obhel wa iloghodiari bho igba inigha ina bho.

¹⁷ Onon aguo ubhin umuzoghodiom iwowa ya owil Azerimaya awa bho, maa:

¹⁸ “Umughon ogba igbir da Arama, edi na ikparakpar ifinigha,

Aresel na aleghe ma anwiiny doyo, ma ola na oleghe ina tutun yaa ina na onima do, ezin bho awa na emughu.”

Odua da Izipt Ogi da Anazaret

¹⁹ Igiel bho Erod amugh bho, sa otileduom ta Wanwuna amutuma ma Azosefu da amala da Izipt

† 2:15 2:15 Osia 11:1

²⁰ afugh maa: “Betina ma abhin Onyi bho na onweni Doyo ma agi da ebhugh Izrel, ezin bho ogbo ya na eku ma aghudum Onyi bho na emugh.”

²¹ Okua sa ina abetina abhin Onyi bho na onweni bho agi da ebhugh Izrel.

²² Yaa aguo ina amughon maa Akelos onyi ta Erod na arileghom Azudia bho, sa ina aghil ogi ise, sa ukikiom ina da amala ma ogi da agba Agalili.

²³ Sa ina agi ka arugh da ema ola ubhelegi ma Anazaret, ma omuzoghodiom idiar ya uwol da owil bho ugba maa: “Ta obhelegi Ina maa ola Anazaret.”

3

Asugbagba ta Azon Owurmamum bho
(Amaki 1:1-8; Aluk 3:1-18; Azon 1:19-28)

¹ Da igiel bho Azon owurmamum bho aru bho, sa ina agi da eghana Azudia ka agba ma ibebi asugbagba bho.

² maa: “Itibara da ikarabh dinyin, ezin bho irileghom otenainy na atuan.”

³ Onon bha oni wa owil Azaya agba agboloma bho maa: “Okoroko na asi na amite da eghana bho, na agba maa, ‘Itughumane ma eten ta Wanwuna bho, ma eselegi ma reten doyo.’ ”

⁴ Arukpe ibura ta Azon, bha ubhin ipur enam adol* olem, sa ina akpoaghan okara ozu enam akitineni ma ekikagh doyo. Edian doyo bha iganw na ame ya odidia da aparapa.

⁵ Igiel obha, sa ebla Azeruselem na Azudia na ogbo ya na erugh da eghighira Azodan idu igi doyo.

⁶ Sa ina awur awa ma amum da obhiyi Azodan, aguo awa iloghoman ikarabh dawa sa igba imutiom bho.

⁷ Sa aguo ina abigh ologh Rafarisi na Rasadusi na eru ra owura amum bho, sa ina afugh anigha awa maa: “Inyin anwiiny ibhorubhoru ikarabh idiar, anyen akikiom inyin oghil odua da ibom igam† ta Aziba wa na aru bho?”

⁸ Okua adighi beleni, imume ma itu ya ta eleriom maa inyin na otibara da ikarabh dinyin.

⁹ Yaa, oni ko oruruan ma ere ma da rologi dinyin maa, ‘Iyar onwuna ma obom owede Ebrahim.’ Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, Aziba ta arue abhin ikputu‡ inyen atenemeni ma anwiiny anigha ma Ebrahim.

¹⁰ Isen, na ologhom oguri ma udo da igbolo iriren bho, ma aguo ola kerekere oriren ola omum do ma ibebi imuma, ta ogu okoton, orobh ologh da anya.”

* **3:4 3:4** Enam adol enam ekpuaman † **3:7 3:7** Igam ibom igam osobh ase ta Aziba ‡ **3:9 3:9** Ikputu: Igbakighe; ikpokpogh igbakighe

11 “Yagaj, ami na awur inyin amum ma oleriom maa inyin na otibara da ikarabh dinyin, yaa oni ola apu ami na aru ma ola ami olei do ma okogion ididigh agbaka doyo. Ina ta abhin Emugh Etutu bho na anya awur inyin.

12 Ina na asibh okporoma doyo da aguo, ma obhin obir osi doyo okokodi ikpo edian doyo odighom da esi eko bho, yaa ta anuomeni ma ibhobho bho da anya ola ka odim do.”

Owur Amum ta Azizos

(Amaki 1:9-11; Aluk 3:21-22)

13 Da igiel obha sa Azizos adua da Agalili agi da obhiyi Azodan ka atej Azon owur oyo amum.

14 Yaa Azon na obhoroghan do ma ogir okua, sa afugh anigha ina maa, “Akpe ku ma anwa ma owur ami, bha anwa na aru ku dami ma owur oyom.”

15 Yaa, Azizos aworan ina maa: **“Mara aro ma okua ma isen ma aguo ola ta omuzoghodiom aguo asoran oro bho.”** Sa Azon amara agir okua.

16 Azon owur Azizos amum owele kukum, sa aguo ina na abhun bho sa otenainy bho agurona sa ina abigh ka Emugh ta Aziba asor akpasan ina ka ukpugh osege.

17 Sa okoroko asi amite da otenainy maa: “Onon onyi dami, wa ami itulan ibom bho, wa ami na abhon ologi na agboloma bho.”

4

Eru bho Adagian Azizos

(Amaki 1:12,13; Aluk 4:1-13)

1 Da obhel obha, sa Emugh bho arileghom Azizos agi da eghana ma eru bho ma odagian Oyo.

2 Sa ina ane ma okoi tutun erubal adugalan na etitan, sa okoi adighi ina.

3 Sa oni adagian bho aru ra afugh anigha ina maa, “Aguo anwa iro ma onyi ta Aziba bho, bha ruome ma ikpo igbakighe inyen etenegian edian.”

4 Sa Azizos aworan maa: **“Na oge oguri maa: ‘Onyiomoroni ko obhin do da ode edian kukum adum, yaa da ebla ikpo afugh ya na emite da onu ta Aziba.’*”**

5 Otuonom ise, sa eru bho abhin ina agi da ema etutu bho ka amarameni da asikaka otu ta Aziba.

6 sa eru bho afugh anigha Ina maa: “Aguo anwa iro ma onyi ta Aziba bho, bha pele ma asor. Ezin bho, na oge oguri maa:

“Ina ta aruom itileduom bho ma okponom Oyom, sa ta esuar anwa da aruguo dawa,

* 4:4 4:4 Oloko 8:3

boka anwa na odighianma ma awel da ogbakighe.”†

7 Sa Azizos aworan ina maa: **“Na oge oguri nyen maa: ‘Ko odagian Wanwuna Aziba doyum!’‡”**

8 Da otuonom ise, sa eru bho abhin Ina agi da anyu igu ola amar agi ma anyu sa atuoghom aleriom Ina ma ebla radilade irileghom emaranwunom bho na isosorogian dawa,

9 sa afugh anigha Ina maa: “Ami ta anigha Nyam ebla idiar inyen, ka Anwa ikpudian ikol ami.”

10 Sa Azizos aworan maa: **“Eru, tene ma adua! Na oge oguri maa: ‘Kole ma Wanwuna Aziba doyum ma agir anigha Ina kukum.’§”**

11 Sa eru bho aten adua. Ise da onin obhel bho, sa itileduom ta Aziba iru ra ilogh aguo inigha ina.

Oke Ogir ta Azizos

(Amaki 1:14,15; Aluk 4:14,15)

12 Igiel bho ugba unigha Ina ma na oduom Azon da ikoli bho, sa Ina adua agi da Agalili.

13 Sa ina awele ma Anazaret agi ka arugh da Akapanum da aka abadi da ebhugh Azebulon na Anaftalai,

14 ma aguo ola omuzoghodiom iwowa ta owil Azaya maa:

15 “Ebhugh Azebulon na ebhugh Anaftalai, da akagara esoroma abadi wa da akubo Azodan bho, Agalili esi wa ogbo ya oro do ma anwiiny arughun Azu na erugh bho.

16 Anwunom ya na erugh da azim bho,

na ebigh ebalabal ola na awar ibom.

Ogbo ya na erugh da eghighira okokogh omugh bho eka, ebalabal na amuom awa.” *

17 Obeton obhel obha, sa Azizos ake ma ogba orile maa: **“Itibara da ikarabh, ezin bho irileghom otenainy na atuan!”**

Azizos Abhelegi Ma Ipur Ogbo Ituonom Doyo

(Amaki 1:16-20; Aluk 5:1-11)

18 Sa Azizos arile agbal Abadi Agalili, sa abigh iwal arumor, Asaimon wa ubhelegi ma Apita bho na Anduru umor doyo ka na erobh ogbo da abadi bho. Awa iku ma iku.

19 Sa ina afugh anigha awa maa, **“Ituonome Ami, sa Ami ta atenemeni inyin iku ma iku anwunom.”**

20 Ise onin obhel bho, sa awa iwele ma igbo dawa iten ogbo ituonom Doyo.

21 Odua ise ogi da edia, sa abigh ipan iwal arumor, Azemsi onyi ta Azebidi na Azon umor doyo da ologi oghugh na

† 4:6 4:6 Rasor 91:11,12 ‡ 4:7 4:7 Oloko 6:16 § 4:10 4:10 Oloko 6:13 * 4:16 4:16 Ologhom da atughan Ubhin da Azaya 9:1.

owede dawa Azebidi, na etughuman igbo dawa, sa abhelegi awa.

²² Sa awa iwele epa ma oghugh bho na owede dawa iten ogbo ituonom Doyo.

Azizos Atughumeni sa Akoko ma Ologh Anwunom
(Aluk 6:17-19)

²³ Sa Azizos arile da ebla Agalili atughumeni da rugala dawa, sa agba ma ibebi asugbagba irileghom bho, sa akoko ma ebla adien kere kere asunwer na ebla adien kere kere aligam aruzu ya na etei anwunom bho.

²⁴ Sa odu Doyo asasaragian da ebla Asiria, sa awa ibhin ebla ogbo ya na enwer adien kere kere rasunwer na inyoghonyogh aligam aruzu, na ogbo ya aruru na eham, na ogbo ya na enwer asunwer ena bho, na ogbo ya arisi ozu na ebogina, sa ina akoko awa.

²⁵ Sa obom ologh anwunom da Agalili, na Ebhugh Adjiohb Rema, na Azeruselem, na Azudia, na rema ya odi da ebeyema Azodan bho, ituonom Ina.

5

Atughumeni da Anyu Igu bho

¹ Azizos abigh ologh anwunom bho, sa asin da anyu igu ka aro ma adilade, sa ogbo atughan doyo iru ra itei Ina.

² Sa ina akpaton onu doyo atughumeni awa.

Odu Ibebi Oghor

Sa agba maa:

³ "Itutumeni ero enigha ma ogbo ya iloghoman ekulom dawa da emugh bho,

Ezin bho irileghom otenainy ola awa.

⁴ Itutumeni ero enigha ma ogbo ya odi da ikunu bho,

Ezin bho ta okpomeni ma rologi dawa!

⁵ Itutumeni ero enigha ma ogbo ya na erugh adol okirimeni ozu bho,

Ezin bho ade bho ta aro anigha awa!

⁶ Itutumeni ero enigha ma ogbo ya okoi na ebhiroma orugh ya igielake na edighi bho,

Ezin bho ta eleghan awa!

⁷ Itutumeni ero enigha ma ogbo ya na ekpon igbirighbir bho,

Ezin bho awa ta etei okpon igbirighbir!

⁸ Itutumeni ero enigha ma ogbo ya ologi ibabala bho,

Ezin bho awa ta ebigh Aziba!

⁹ Itutumeni ero enigha ma ogbo ya na emutiom ekima bho,

Ezin bho ta obhelegi awa ma anwiiny ta Aziba!

10 **Itutumeni ero enigha ma ogbo ya na odin amarugh igielake dawa na ogbikimeni bho, Ezin bho irileghom otenainy ta aro anigha awa."**

11 **"Itutumeni ero enigha inyin igiel anwunom na erogi inyin, sa na egbikimeni inyin, sa na egba ma adien kere kere ikarabh na igunugba na ebologiom inyin ma ebula ami.**

12 **Ibhone ma ologi ma ebo, ezin bho alukpe dinyin ibom da otenainy. Onin aguo bho awa igbikimeni ma ariwil ya idia iro na inyin bho."**

Ubon na Ebalabal

13 **"Inyin ubon emaranwunom onon, yaa ka ubon bho osibh mu, ka ta odighi eka ma ola alisibh bho ta anwe amite? Abar ola ta obhin ogir bomu, aten ozu orobh ma anwunom ozeregi."**

14 **"Inyin ebalabal emaranwunom bho. Ema ola odi da anyu igu ola na anwogina bo.**

15 **Obha aguo osuom do ma atodi obhin abafu onin otoma okpegiom. Yaa na ogbam ghan da anyu abar ola umarameni ma onigha ebalabal ebla ogbo ya odi da otu bho.**

16 **Da onin aguo bho, ebalabal dinyin amu da esadio anwunom, ma aguo ola awa ta ebigb ibebi ogir dinyin, sa ta ebughumeni ma Owede dinyin wa odi da otenainy bho."**

Atughumeni ya igboloma ma Oloko bho

17 **"Oni oruruan do maa, Ami iru ma ogbogion Oloko ta Amozizi, bodo atughumeni Ariwil bho. Ami iru do ma ogbogion, yaa ami iru ma omuzoghodiom.**

18 **Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, tutun otenainy na ade onon ta eten edua, bebina epereper bodo ekpo abar ola uge da oloko bho ola ta adua bo tutun ta omuzoghodiom ebla idiar bho.**

19 **Okua adighi beleni, oni ola aguri da aka ma ekpo abar ola uge da oloko bho, sa aweleman obar na obha otughumeni, ta obhelegi ina ma wa akir apu da irileghom otenainy. Yaa, oni wa agir idiar ya oloko bho ato bho sa atughumeni ma okua nyen, ta obhelegi ina maa wa abugh apu da irileghom otenainy.**

20 **Sa ami na agba na anigha inyin maa, usigimeni ka igielake dinyin ipel ita itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho, inyin ko odigh do da irileghom otenainy."**

Atughumeni ya igboloma ma Igam

21 “Inyin omughon ya ugba inigha ma anwunom igiedi bho maa: ‘Ka ogigh oni,* Oni ola agigh oni ta adigh ase.

22 Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, konikoni ola agam igam anigha ma umor doyo bodo umarani doyo, ta adigh ase. Oni ola abhelegi ma umor doyo bodo umarani doyo ma ‘Ema!’ ta adigh ase da amisigh ikei Azu bho. Oni ola abhelegi ma oni maa, ‘Obogoro ema,’ bha odigh da ebanya bho asugho.”

23 “Kugba maa anwa abhin abar alukpe doyom agi da enwen alukpe bho, sa anwa iruruan ekal abar ola anwa ipiom umor doyom,

24 Wele ma abar alukpe doyom ise da ukpo bho, ma adia ka atulugian umor doyom ma amutiom ekima. Ise ku ma agi ka akpe ma alukpe doyom.”

25 “Wiane ma atulugian na oni wa na anwa na okuanan bho da obhel inyin odidia da eten†, ma aguo ola ko obhin do nyam ogiom ma osobhmase bho, sa osobhmase bho ta abhin anwa agiom oduoma bho, sa ta oduom anwa da ikoli.

26 Yagiagai, ami na agba na anigha nyam maa, anwa ko omite do ma ise tutun ka anwa na akpe kabar kabar da amukpe ebhumase bho amadon.”

Atughumeni ya Igboloma ma Ode Ema

27 “Inyin na omughon ka ugba maa: ‘Ko ode ma ema.’

28 Yaa, ami na agba na anigha inyin ma konikoni ola akpon aniebhom sa ibhir okoduom, bha na ade ma ema da ologi doyo.

29 Kugba maa odiom ekpo adien doyom na adighi nyam ogir okarabh, poko ma asighe ma arobh. Anwa ma orobh onin esi ozu doyom abhon apu ma orobh ebila ozu doyom da eba anya bho.

30 Kugba maa odiom aguo doyom na adighi nyam ogir ikarabh, sobhe ma asighe ma arobh. Anwa ma orobh onin esi ozu doyom abhon apu ma obhin ebila ozu doyom ka odighom da eba anya bho.”

Atughumeni ya Igboloma ma Ogbogina Ilom

(Amatiu 19:9; Amaki 10:11; Aluk 16:18)

31 “Na ogba oguri maa: ‘Oni ola na agbogina ma ani doyo, bha anigha ina ma adire ogbogina ilom.’‡

32 Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, aten ka aro ma ola ani oni ade ma ema, konikoni ola agbogina ma

* 5:21 5:21 Edua 20:13 † 5:25 5:25 Da eten obeton obhel bho akuanan bho asor bho, ‡ 5:31 5:31 Oloko 24:1

ani doyo na atenemeni ma ani doyo ma ode ma ema. Konikoni ola abhin ani ola okua, asor oloko ode ema."

Atughumeni ya Igboloma ma Ode Izo

33 "Inyin omughon nyen, ya ugba unigha ma anwunom igiedi maa: 'Ko owele ma osibh oguan doynom wa anwa iguan bho, yaa sibhe ma oguan wa anwa iguan Wanwuna bho.'

34 Yaa, ami na aghaghana inyin maa, ko ode na ode ma izo, adigh obhin otainy, ezin bho, obha adilade irileghom ta Aziba:

35 Bodo ade bho, ezin bho, obha okpokpolom ogbam awel doyo; bodo Azeruselem, ezin bho, obha ema ta obom Olilema bho.

36 Bodo, ko obhin emu doynom aghadian, ezin bho anwa ko orue do adighi bebina ekpo asighal ma otan ason, bodo otan ozuzua.

37 Yaa, onuokpe doynom aro maa, 'Yii, Yii,' bodo 'Eenyi, Eenyi.' Yaa, ka apel okua, bha adua da aguo okarabh oni bho aru."

Atughumeni ya Igboloma ma Ode Olo

(Aluk 6:29-30)

38 "Inyin omughon ya ugba maa: 'Na obhin ekpo adien na okpe ma ekpo adien, sa na obhin obubura na okpe ma obubura.'

39 Yaa, Ami na aghaghana inyin maa, ko owian okarabh oni bho. Kpelemen, ka oni ababh anwa da odiom abakagba doynom, tibarā ma agba uwedi ma anigha ina nyen.

40 Kugba maa oni na abhoroghan oler onyom iku obhin akapa ade doynom, mara ina abhin akapa anyu bho nyen.

41 Kugba maa oni na aponoma nyam ma orol adol doyo orile amail, §bha dighe na ina ma arile ma iwal amail.

42 Nigha ma oni ola apuru nyam abar, sa ka oni na abhoroghan owoloni abar da aguo doynom, ko ogineni."

Otulan Ogbo Ologian Adien

(Aluk 6:27-28,32-36)

43 "Inyin omughon ya ugba maa: 'Tulane ma oni wa na arugh da aka doynom bho,* ma aghel oni wa na alogh adien anwa bho.'

§ 5:41 5:41 Amail owewegh esi ola alei iwal onir na iwal ewala (880) akubu.

* 5:43 5:43 Itot 19:18

44 **Yaa, Ami na agba na anigha inyin maa, itulane ma ogbo ya na elogh adien inyin bho, ma siseiny enigha ma ogbo ya na eku inyin na egbikimeni bho,**

45 **Okua sa inyin ta oten anwiiny Owede dinyin wa odi da otenainy bho. Ezin bho, ina na adighi ma ola ogogo bho na amuom idighi ma ikarabh bho, na ibebi anwunom bho, sa na anigha ma olobha ma ogbo ya ibabala bho, na ogbo ya na erugh amarugh itei bho.**

46 **Ka inyin utulan ogbo ya na etulan inyin bho kukum, asuo bho ka ere? Igum ma otua-ebhugh bho eka na erugh okua.**

47 **Yaa, kugba ma inyin na obheleghom ogbo ya inyin uloghom bho kukum, ka inyin ugir ere opeleni? Ibheh-hian† bho eka na erugh okua.**

48 **Okua adighi beleni, irughe ma amarugh igielake da ebla rekal, ma aguo Owede dinyin wa odi da otenainy aro ma ola igielake da ebla rekal bho.”**

6

Atughumeni ya Igboloma ma Onwo Inwo

1 **“Imare ma ekpona boka ogir ibebi dinyin iro ma iya inyin na ogir na oleriom anwunom obigh inyin. Kugba maa inyin ugir okua, bha inyin ko otei do ma amukpe da aguo Owede dinyin wa odi da otenainy bho.**

2 **“Okua adighi beleni, igiel anwa na anwo ma inwo, ko odia ma apughe ma ododue ma aguo ibhelebbhel bho na egir da ugala Azu bho, na da reten bho, ma aguo ola anwunom ta esebh awa. Yagiagai Ami na agba na anigha inyin maa awa na etei amukpe dawa.**

3 **Yaa anwa, nwo ma inwo ma aguo ola ekiel aguo doym ko ologhom do ma iya odiom aguo doym na agir,**

4 **Ma aguo ola ogir inwo doym aro da ewogina, sa Owede doym wa na abigh da ewogina bho ta akpe nyam.**

Atughumeni ya Igboloma ma Asiseiny

5 **“Igiel inyin na osiseiny, oni ko oro ma aguo ogbo ibhelebbhel* bho. Ezin bho awa na ebara ma oro emara da rugala na da aka reten bho osiseiny, ma aguo ola anwunom ta ebigh awa. Yagiagai, awa na etei epa ma amukpe dawa eleghemeni.**

6 **Yaa igiel anwa na asiseiny, dighe da ebhai ma agugi ma egugh bho, ma asiseiny anigha ma Owede doym wa**

† 5:47 5:47 *Ibhebhian* Ogbo ya oro do ma anwiiny eghun Azu, ma da obhel bho. Da aduma adidon bha ogbo ya ologhom do ma Aziba. * 6:5 6:5 *Ibhelebbhel* na egba ma ipan na egir ipan.

odi da ewogina bho, sa Owede doyum wa na abigh da ewogina bho ta akpe nyam.

⁷ **Oni ko otaba ma afugh da asiseiny dinyin ma aguo ibhebbian† bho, ya na eruruan ma otaba afugh da asiseiny ta adighi ma ola ta onagha awa.**

⁸ **Okua adighi beleni, oni ko orugh aguo awa, ezin bho Owede dinyin aloghom abar wa na akparama inyin bho, kisa inyin ta opuru ina.**

⁹ **“Okua adighi beleni, onon aguo inyin ta osiseiny:**

“‘Owede diyar wa odi da otenainy,

Adien doyum aro ma ola etutu,

¹⁰ **Irileghom doyum aru,**

Ito doyum ero ani ma isen ade onon,

Ma aguo odi da otenainy bho.

¹¹ **Edian ya ebla radama bho,**

Nigha iyar ya adidon.

¹² **Weleman ma ikarabh diyar,**

Ma aguo iyar na oweleman ikarabh ya ipan ogbo na edighi iyar bho.

¹³ **Ko omara iyar omel da adagian,**

Yaa, tenemeni iyar da aguo okarabh oni bho.’

¹⁴ **Kugba maa, inyin na oweleman ikarabh ya anwunom na edighi inyin, Owede dinyin wa odi da otenainy bho ta aweleman ikarabh dinyin nyen.**

¹⁵ **Yaa, ka inyin oweleman do ma ikarabh ya anwunom na edighi inyin bho, Owede bho ka oweleman do ma ikarabh dinyin nyen.**

Atughan ya Igboloma ma One Okoi

¹⁶ **“Igiel inyin na one ma okoi, oni ko okururu ma aguo ibhelebbel anwunom, ya na egurumeni ma ramisigh dawa ma oleriom anwunom ma awa na ene ma okoi. Yagiagai, Ami na agba na anigha inyin maa, awa na etei epa ma amukpe dawa.**

¹⁷ **Yaa, igiel anwa na ane ma okoi, titila ma amisigh doyum ma asigha ma elo da emu doyum,**

¹⁸ **Aguo ola anwa ko oleriom do ma anwunom maa anwa na ane ma okoi, yaa Owede doyum kukum wa obigh do bho. Sa Owede doyum wa na abigh da ewogina bho ta akpe nyam.**

Koko ma Idiar Edim da Otenainy
(Aluk 12:33,34)

† 6:7 6:7 *Ibhebbian* ogbo ya ologhom da ma Aziba

19 “Oni ko okoko ma idiar edim dinyin da ade onon, esi wa aduiny na osari ta epiegi, sa arugba ta ebogion edigh ka ebighogh bho.

20 Yaa, ikoko ma idiar edim dinyin da otaininy, esi wa aduiny bodo osari ko opiegi do, sa arugba ko obogion do edigh ka ebighogh bho.

21 Esi wa idiar edim doymom odi bho, ise esi ologi doymom ta aro.

22 “Ekpo adien bha atodi ozu oni. Okua adighi beleni, kugba ma ekpo adien doymom aghua, ebla ozu doymom ta amar awar.

23 Yaa, kugba ma ekpo adien doymom na aboman, ebla ozu doymom ta aro da azim. Ebula okua, kugba ma ebalabal wa odi da ozu doymom bho na aten azim, okua ka azim bho ta aro eka?

Aziba na Okpoki

(*Aluk 16:13*)

24 “Oni ola ta arue aro ma obaramotu ta iwal anwunom arumu bo. Ezin bho, ina ta aghel odi sa ta atulan uwedi, bodo ta azuruna ma eghoiy anigha ma odi, sa ta abagh emu anigha ma uwedi. Oni ka orue do akol Aziba na okpoki.

Ikuu na Inyoghonyogh

(*Aluk 12:22-31*)

25 “Ebula okua, Ami na agba na anigha inyin, oni ko onyoghoghan aghudum dinyin ma egboloma ma abar ola ode, bodo abar ola oda, bodo ipulupul ozu bho, na abar ola olagha. Aghudum na olei do ma abar apu ma edian, sa ozu olei do ma abar apu ma ibura, kere?

26 Ikpone ma edighom aghudum inur ya na ebhebh da anyu bho. Awa igbebh do, bodo ibu do, bodo ikpol do nyen edian eguri da esi eko, yaa Owede dinyin wa odi da otaininy bho na akoko awa. Inyin ulei da ma abar opu awa kere?

27 Anyen inyin ola ta arue abhin da inyoghoghan aloghom bebina ekudi obhel da aghudum doyo bho?

28 “Yaa, inyin na onyoghoghan ere na ogboloma ma ibura? Imare ma ekpon ralele ya odi da esala bho, ma aguo awa na ebhin esu. Awa igir do ma ikparakpar ogir, ikpogh do ma idiar nyen.

29 Yaa, Ami na agba na anigha inyin maa Asolomon eka, da ebla isosorogian doyo, na obura do ma ibura ya ibhon ilei ita odi ise.

30 Sa kugba ma Aziba na aburi ma ighogho ya odi ma adidon da esala bho, sa onyi obhel sa na orobh na ologh

da eba anya bho, Ina ka oburi da inyin apu ma okua kere? Inyin ogbo ya ologi imara oghua do bho!

³¹ Ebula okua, ka onyoghoghan efugh maa, 'Iyar ta ode ma ere?' Bodo, 'Ta oda ma ere?' Bodo 'Ta ologian ere?'

³² Ezin bho ebila inyen, bha idiar ya ibhebhian bho na ewian otei bho, yaa Owede dinyin da otenainy aloghom ma abhon inyin otei ebila idiar iye.

³³ Yaa, abar wa abugh apu bho, bha iwiane ma otei irileghom ta Aziba, na aghudum igielake ta Aziba, sa ta ologhom ebila idiar inyen onigha inyin.

³⁴ Okua adighi beleni, oni ko onyoghoghan egboloma ma aguo elegien ta aro. Ezin bho, elegien na aguo ta anyoghoghan agboloma ma aguo ina ta aro. Ezin bho emu adama ise awuna ma inyonghoyongh iya oyo.

7

Obigh Ipan Anwunom Opie

¹ "Ka obigh anwunom apie, hoka ubigh inyin opie.

² Adien aguo inyin ubhin ubigh anwunom upie bho, obha aguo ta obigh ani inyin opie. Sa adien otoma wa inyin ubhin uto unigha awa bho, bha wa ta obhin oto onigha inyin bho.

³ "Ezin ka ere ka anwa na abigh otaghatagh da ekpo adien umor doym, sa anwa na ologhoman do ma alikara wa odi da ekpo adien doym bho?

⁴ Anwa ta atun ere afugh anigha ma umor doym maa, 'umor, dighi ami isighe ma otaghatagh da ekpo adien doym,' yaa alikara odi da ekpo adien doym?

⁵ Anwa obhelebbel oni! Dia ma asighe ma alikara wa odi da ekpo adien doym bho; ise kisa anwa ta amar abigh abar asighe ma otaghatagh wa odi da ekpo adien umor doym bho.

⁶ "Oni ka onigha ma abar etutu ma asibogho, bodo ko orobhodi ma riholo ibom abua dinyin ma enigha ma roporopo, hoka ibhin asike dawa ezeregi edimeni, sa ta etibara ekusugi inyin.

Puru, Bhoroghe, Kpukpu

⁷ "Ipuru, sa ta onigha inyin. Iboroghane, sa inyin ta obigh. Ipkukpu, sa ta oguron onigha inyin.

⁸ Ezin bho, koni koni ola apuru, ta onigha, ola abhoroghan ta abigh, ola apkukpu, ta oguron onigha.

⁹ "Anyen inyin ola ka onyi doyo apuru ma edian, sa ta abeton ogbakighe anigha.

10 **Bodo** **ka** **apuru** **ma** **ena**, **sa** **ta** **abeton** **okarabh** **abar** **anigha**.

11 **Okua** **adighi** **beleni**, **kugba** **ma** **inyin** **ogbo** **ya** **iro** **ma** **ikarabh** **anwunom** **bho** **elohom** **agu** **onigha** **anwiiny** **dinyin** **ibebi** **idiar**, **adinamu** **ma** **Owede** **dinyin** **wa** **odi** **da** **otenainy** **bho**. **Ina** **ta** **anigha** **ma** **ibebi** **idiar** **ma** **anwunom** **ya** **ipuru** **Ina** **bho**.

12 **Kere** **kere** **abar** **ola** **anwa** **na** **abhoroghan** **ma** **anwunom** **egir** **enigha** **nyam**, **gire** **ani** **ma** **okua** **ma** **anigha** **awa**. **Ezin** **bho** **onon** **agu** **Oloko** **ta** **Amozizi** **na** **atughumeni** **Ariwil** **bho** **imara**.

Onu Ogigo wa Akporian bho

13 **Iwole** **da** **onu** **ogigo** **wa** **akporian** **bho** **ma** **edigh**. **Ezin** **bho**, **onu** **ogigo** **wa** **aregh** **bho**, **na** **eten** **wa** **abhela** **bho**, **na** **abhin** **oni** **na** **adighom** **da** **omugh**, **sa** **adizo** **anwunom** **na** **ewol** **ise** **na** **edigh**.

14 **Yaa**, **onu** **ogigo** **wa** **na** **owol** **na** **otei** **aghudum** **bho** **akporian**, **sa** **eten** **wa** **na** **owol** **na** **ogi** **bho** **eka** **akporian**. **Igini** **anwunom** **kukum** **na** **etei** **na** **edigh**.

Na obhin Itu Oriren na Ologhom Oriren bho

15 **Imare** **ma** **ekpona** **ma** **ariwil** **igunugba** **ya** **na** **eru** **dinyin** **na** **ibura** **ka** **ronana**, **nege** **igagaman** **inam**.

16 **Na** **obhin** **imuma** **dawa** **na** **olelegi** **awa**. **Anwunom** **ikpokpo** **do** **ma** **itu** **agrep** **da** **edum** **ibubulom**, **bodo** **itu** **afig** **da** **ekoko**.

17 **Obha** **agu** **obebi** **oriren** **na** **amum** **ibebi** **itu**, **yaa** **okarabh** **oriren** **na** **amum** **ikarabh** **itu**.

18 **Obebi** **oriren** **na** **orue** **do** **amum** **ikarabh** **itu**, **obha** **agu** **okarabh** **oriren** **eka** **ka** **orue** **do** **amum** **ibebi** **itu**.

19 **Kere** **kere** **oriren** **ola** **omum** **do** **ma** **agai** **otu** **ta** **ogu** **ogurom**, **sa** **ta** **orobh** **ologh** **da** **eba** **anya** **bho**.

20 **Okua** **adighi** **beleni**, **ta** **obhin** **imuma** **dawa** **olelegi** **awa**.

Ami Iloghom do Nyam

21 **Koni** **koni** **ola** **abhelegi** **Ami** **maa**, **‘Wanwuna**, **Wanwuna,’** **do** **ma** **ola** **ta** **adigh** **da** **irileghom** **otenainy**, **yaa** **ogbo** **ya** **igir** **ito** **Owede** **dami** **wa** **odi** **da** **otenainy** **bho**.

22 **Da** **adama** **obha**, **adizo** **anwunom** **ta** **egoya** **maa**, **‘Wanwuna**, **Wanwuna**, **iyar** **ubhin** **do** **ma** **adien** **doyom** **ogba** **ma** **asugbagba** **bho**, **obhin** **adien** **doyom** **oze** **ma** **aruru**, **obhin** **adien** **doyom** **ogir** **adizo** **ilologian**, **kere?’**

23 **Yaa**, **ami** **ta** **agba** **anigha** **awa** **maa**, **‘Obhel** **ola** **ami** **iloghom** **inyin** **bo**, **itene** **ma** **edua**, **inyin** **ogbo** **ya** **irugh** **itei.’**

Iwal Ilo ma Arutu bho
(Aluk 6:47-49)

²⁴ “**Kere kere oni** ola amughon atughumeni dami inyen, sa arugh okua, bha ta obhin otuom ologhobar oni wa alo ma otu doyo da anyu ogbeoma bho.

²⁵ **Sa igiel adio bho alobh bho, sa radigho bho iru bho, sa rogim bho igim idama ma otu bho, otu bho na omel do. Ezin bho, odioma bho bo da anyu ogbeoma.**

²⁶ **Yaa, koni koni ola amughon atughumeni dami inyen, sa ogir do ma okua, bha ta obhin otuom ema oni wa alo ma otu doyo da anyu isisar bho.**

²⁷ **Sa igiel adio bho alobh bho, sa radigho bho iru bho, sa rogim bho igim, idama ma otu bho, sa otu bho amel atutughudian. Abugh emel!”**

Alimon Ito ta Azizos

²⁸ Sa aro ma ola, igiel bho Azizos na akunugiom atughumeni inyen bho, sa rologh anwunom bho ibaghagha da ebula atughumeni doyo.

²⁹ Ezin bho ina atughumeni awa ma aguo oni ola odi da adilade ito, sa atughumeni bho inwegian ita ogbo atughumeni oloko bho.

8

Azizos akoko ma Oni Asunwer Ekidigh Obabalameni
(Amaki 1:40-45; Aluk 5:12-16)

¹ Igiel bho ina adua da anyu igu asor bho, sa obom ologh anwunom ituonom ina.

² Sa oni ola na anwer asunwer ekidigh aru ra akpudian ina afugh maa: “Wanwuna! Kugba ma Anwa ta amara, bha koko ami ma ababalameni.”

³ Sa Azizos aselegheheni epa ma aguo doyo akulan ina afugh maa: “**Ami amara, habala**” Ogbo na onin sa adum da asunwer ekidigh bho.

⁴ Sa Azizos afugh anigha ina maa: “**Bighe! Ko ogba ma anigha ma oni, kpelemen gi ka aleriom ozu doyom okur ta Aziba bho ma akpe ma alukpe wa Amozizi aruom bho, ma oleriom ma anwa na adum.**”

Ologi Imara ta Wemu Ebu Egham bho
(Aluk 7:1-10)

⁵ Igiel bho Azizos adigh da Akapanum bho, sa odi wemu ologh egham* Arom aru ra atej ina, sa alegh ina

* 8:5 8:5 Wemu ologh egham ola na arileghom ologh iwal ewala na adusubh (100) ogbo egham

⁶ afugh maa: “Wanwuna, obaramotu dami na anwer abogina da otu sa na abigh ibom aligam aruzu.”

⁷ Sa ina aworan afugh maa: **“Ami ta aru ra akoko ina.”**

⁸ Sa wemu egham bho aworan maa: “Wanwuna, ami ilei do ma ola odighom oyom da ekpukpu igalaga otu dami. Kpelemen, fughe ma ina adum, sa obaramotu dami ta adum.

⁹ Ami eka bha oni ola odi da adilade ito, sa ami inwuna ma alimon igboloma ma ogbo egham ya odi da ekpukpu dami bho. Ka ami iruom oni onon maa, ‘Gie,’ sa ta agi; ka ami iruom opan oni maa, ‘Tue,’ sa ta aru. Ka ami iruom ogoni dami maa, ‘Gire ma abar onon,’ sa ina ta agir.”

¹⁰ Igiel bho Azizos amughon inyen bho, sa abaghagha, sa afugh anigha ma ologh anwunom ya na etuonom Ina bho maa, **“Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, ami ta obigh do ma oni ola ologi imara bho abugh okonon da Izrel.”**

¹¹ **Sa Ami na agba na anigha inyin ma adizo anwunom ta edua da agba opuomite na osor ogogo bho, ra edigh na Ebrahim, na Aziki, na Azekopu ero ma adilade da akpata ode da irileghom otenainy.**

¹² **Yaa ta oze ma idi anwiiny Izrel yaa, nabo, awa anwiiny irileghom bho, ka ologh da obom azim, esi edi na oghir ihubura.”**

¹³ Sa Azizos afugh anigha ma wemu ologh egham bho maa: **“Gie! Amite anigha nyam aguo anwa imara bho.”** Sa obaramotu bho adum onin obhel obha.

*Azizos Akoko ma Adizo Anwunom
(Amaki 1:29-34; Aluk 4:38-41)*

¹⁴ Sa Azizos agi da otu ta Apita, sa abigh oyogo-onweni ta Apita da emana asunwer ola amum obhiyy na asibh sa na abhin igiri.

¹⁵ Sa ina akulan aguo ani bho, sa amum-obhiyy bho adua, sa ani bho abetina adighi ma edian akiom ina ina.

¹⁶ Atei adule, sa ibhinogh adizo ogbo ya ikarabh arumugh na enyegi iru doyo, sa ina amulughuom aze ma ikarabh arumugh bho asighegi na ekpo afugh, sa akoko ma ebla ogbo ya na enwereghu bho adumeni,

¹⁷ ma aguo ola omuzoghodiom iwowa ya owil Azaya awa bho, maa:

**“Ina asighe ma rasunwer da aruzu diyar,
sa arol adol rasunwer diyar.”**

Adol Otuonom Azizos

18 Igiel bho Azizos abigh aguo ologh anwunom na eko ina ekiton bho, sa aruom ma obeiy da akubo.

19 Sa odi oni atughumeni oloko bho aru ra afugh anigha ina maa, "Oni Atughumeni, ami ta atuonom anwa agi kesi kesi ola anwa na agi."

20 Sa Azizos aworan ina maa, **"Rududu enwuna ma iyol ya awa na erugh, sa inur anyu eka inwuna ma arutu; yaa Onyi ta Oni na onwuna do ma esi ola odigh ola obenegiom emu."**

21 Sa opan oni atughan doyo afugh maa, "Wanwuna, dighi ami idia igi ka idi ma owede dami."

22 Yaa Azizos aworan ina maa, **"Tuonome ku ami, ma aweleman imumugh anwunom bho, edi ma imumugh dawa."**

Azizos Abokumeni ma Ogim

(Amaki 4:35-41; Aluk 8:22-25)

23 Sa Ina adigh da ologi oghugh sa ogbo atughan Doyo idigh ani.

24 Sa ogagaman ogim agim awai da abadi bho ma ola ipokanan amum idu idigh da oghugh bho, ma owie, yaa Ina na okodu.

25 Sa ogbo atughan bho igi ka isumeni Ina ifugh maa: "Wanwuna, tenemeni iyar! Adugh na abhin iyar!"

26 Sa aworan awa maa: **"Inyin utun ere na oghil arugugu? Inyin anwunom ya ologi imara oghua do!"** Sa Ina abetina amulughuom ogim bho na abadi bho, sa ilia iro toiny.

27 Sa anwunom bho ibaghagha, ifugh maa, "Onon ka akere adien oni, ma ola ogim na abadi eka na enagha ma onuokpe Doyo bho?"

Azizos aze ma Ikarabh Arumugh

Asighe da Iwal Ilobhiri Anwunom

(Amaki 5:1-20; Aluk 8:26-39)

28 Igiel bho awa ibei da agba ebhugh Agadara bho sa ina apel abhun. Sa iwal ilobhiri anwunom ya ikarabh arumugh na enyegi idua da okarabh esi bho iru ra idamaghan ina. Awa ibhoru ka itei esi ola, adien aguo oni amon atei, orue do ma owol esi bho oten.

29 Awa ibigh ina sa imulughu ifugh maa, "Anwa Onyi ta Aziba, anwa na abhorogh ere da aruzu diyar? Anwa iru ma isen ma onyoghogh iyar kisa ta atei ekunuguma obhel bho kere?"

30 Igiel obha, obom ologh roporopo na ede ma esi ola osigima do awa.

31 Sa ikarabh arumugh bho ilegh ina ifugh maa: “Aguo anwa na aze iyar na asighe bho, bha ruome iyar ogi ka odigh da aruzu roporopo bho.”

32 Sa ina afugh anigha awa maa: “**Imite ma edua!**” Sa ikarabh arumugh bho imite igi ka idigh da roporopo bho, sa ebila ologh roporopo bho igbudon ighil isor da agbo bho, ka ibhughudian imugughu da abadi bho.

33 Sa ogbo ya na ekponom roporopo bho ikpo ma eghil idua, igi da ema bho ka igba ma ebila idiar ya imutuma ma iwal ilobhiri anwunom ya ikarabh arumugh na enyegi bho.

34 Obha abar! Sa ebila ema bho iduan igi ka itei Azizos, sa imaranuan ilegh ina ma oten odua da ebhugh dawa.

9

Azizos Akoko ma Odi Ukula Oni
(Amaki 2:1-12; Aluk 5:17-26)

1 Sa ina adigh da oghugh abej da akubo bho agi da ema doyo.

2 Igiel bho ina amisi bho, sa idi anwunom irol oni ola na abogina da ozu da akporokporo ibhin ka itei Azizos. Igiel bho Azizos abigh emi ologi imara dawa bho, sa ina afugh anigha ma oni bho maa, “**Onyi dami, kpo ma aluzu, na oweleman ikarabh doyom onigha nyam.**”

3 Sa idi ogbo atughumeni oloko bho idigh iruruan na epuran da rologi dawa maa, “Onon afugh ibasi ola agboloma ma Aziba.”

4 Yaa Azizos aloghom iruruan dawa, sa apuran awa maa, “**Ezin ka ere ka inyin na oruruan ikarabh da rologi dinyin?**”

5 **Oken wa abur apu ma ofugh bho, ‘Na oweleman ikarabh doyom onigha nyam,’ bodo, ‘Betina ma arile’?**

6 **Yaa ami na adighi ma aguo ola inyin ta omughonyan maa Onyi ta Oni anwuna ma alimon oweleman ikarabh anwunom da ade onon.**” Sa ina akparameni agba anigha ma ukula bho maa, “**Betina, ma abeton akporokporo doyom ma aten ayel da otu doyom.**”

7 Sa oni wa na abogina bho abetina ayel da otu doyo.

8 Igiel bho ologh anwunom bho ibigh abar wa amite bho, sa arugugu isibh awa, sa ibughumeni ma Aziba wa anigha ma onyiomoroni ma alimon ya okua bho.

Aguo Azizos abhin Abhelegi ma Amatiu bho
(Amaki 2:13-17; Aluk 5:27-32)

9 Aguo Azizos adua ma ise adigh erile bho, sa ina abigh oni ola ubhelegi ma Amatiu, ka odi ma adilade da efem

ogun otua-ebhugh bho, sa abhelegi afugh anigha ina maa, **“Tuonome ami.”** Sa Amatiu abetina epa atuonom ina.

¹⁰ Sa aro ma ola aguo ina odi da akpata ode da otu bho, sa adizo igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh iru ra idigh na Azizos na ogbo atughan doyo ide ma edian.

¹¹ Sa aguo Rafarisi bho ibigh bho, sa ipuran ogbo atughan doyo maa, “Ezin ka ere, ka oni atughumeni dinyin na adedian igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh?”

¹² Omughon apuran onon, sa Azizos afugh maa, **“Ogbo ya aruzu ighua bho ibhoroghan do ma owil, yaa ogbo ya na enwer bho.”**

¹³ **Isen, igie ka etughan ezin abar wa ugba maa: ‘Ami ibara ku ma okpon igbirigbir, yaa okpe alukpe do.’ Ezin bho ami iru do ma ra olebh ibehi anwunom, yaa idighi ma ikarabh.”**

Ipuran ya Igboloma ma One Okoi

(Amaki 2:18-22; Aluk 5:33-39)

¹⁴ Da obhel obha sa ogbo atughan ta Azon iru ra ipuran ina maa, “Ezin ka ere wa Rafarisi bho na iyar na omar na one ma okoi, yaa ogbo atughan doyom ine ani do ma okoi bho?”

¹⁵ Sa Azizos aworan awa maa, **“Ogbo erogh bho ta etun ere ero da ikunu ma obhel wa oni erogh bho odi na awa bho? Yaa, igiel na aru ma ola ta osighe ma oni erogh bho da esadio dawa, sa awa ta ene ma okoi da radama iye.”**

¹⁶ **“Oni ola na abhin ogogora omom ukpe na abadi ma opupu akapa bo. Ezin bho, esi wa ubadi bho ta apuruna adua da akapa bho ma ola ta aguan apeleni ma aguo aro bho.”**

¹⁷ **Obha aguo ko ologh do ma imom amin da opupu akana ozu enam, bodo bha akana ozu enam bho ta apol, sa amin bho ta ezugian ebhe, sa akana bho ta apian. Kpelemen, na ologh imom amin da imom rakana ozu enam, sa iwal ayi ta edum ebia.”**

Azizos Abeton Ogbara Onyani da Omugh

Sa Akoko ma Ani ola anwer asunwer anwani ebia

(Amaki 5:21-43; Aluk 8:41-56)

¹⁸ Igiel bho ina na agba ma inyen bho, sa odi oni irileghom ugala Azu bho aru, sa amel akpudian da amisigh doyo afugh maa: “Isen isen kisa ekpo epobh onyani dami asobhan. Okua eka, tue ra agbam aguo doyom da ozu doyo, sa ina ta amula aru da aghudum.”

¹⁹ Sa Azizos abetina, sa Ina na ogbo atughan doyo ituonom oni bho.

20 Sa odi ani ola, na alei diobh na iwal (12) ala ya asi na egbo da ozu, awol da aman ka akulan esi wa ulabh akapa doyo bho,

21 ezin bho ina afugh da ologi doyo maa: "Ka ami irue ikulan akapa doyo, sa ami ta adum."

22 Sa Azizos atibara abigh ina afugh maa, **"Onyani dami, ologi doynom akpo, ologi imara doynom na adumeni nyam."** Sa ani bho adum onin igiel obha.

23 Sa Azizos agi da otu oni irileghom bho sa abigh ogbo ya na epughe ma oza na ogbo ya na eko na eleghe.

24 Sa afugh maa, "Itene ma edua. Ogbara onyani bho na omugh do, ina na akodu akodua." Sa awa ikiri ina.

25 Igiel bho ina na aze ma ologh anwunom bho amutiom bho, sa ina adigh agi ka asibh aguo ogbara onyani bho, sa ina abetina.

26 Sa odu abar onon asasaragian da ebla ebhugh bho.

Azizos akoko ma Iwal Anwunom Ikpom Aridien

27 Sa aguo Azizos abetina ma ise adigh erile bho, sa iwal anwunom ikpom aridien ituonom ina, imulughu ilegh ina maa, "Onyi ta Adevidi, kpone iyar igbirigbir!"

28 Igiel bho ina adigh da ologi otu bho, sa anwunom ikpom aridien bho igi ka itei ina, sa Azizos apuran awa maa, **"Inyin omara ma ami ta arue agir abar onon kere?"** Sa awa iworan maa, "Yii, Wanwuna."

29 Ebula okua sa ina akulan aridien dawa afugh maa, **"Aro anigha inyin aguo ologi imara dinyin odi bho."**

30 Sa aridien dawa ikpagina. Sa Azizos anyagh rato dawa maa: **"Oni ko odighi ma aguo ola oni ta aloghom."**

31 Igiel bho awa idua bho, sa awa ibhin odu ogir ilologian ta Azizos igba isasaragi da ebla ebhugh obha.

Azizos akoko ma Emua Oni

32 Igiel bho awa na edua ma ise bho, sa ubhin oni ola eru na atenemeni ma emua ka itei ina.

33 Sa ina aze ma eru bho asighe, sa emua oni bho ake ma ofugh abar, sa ologh anwunom bho ibaghagha ifugh maa: "Abar ola okonon ta odia do amite da Izrel."

34 Yaa Rafarisi bho igba maa: "Ina na abhin alimon ta eru na aze ma aruru."

Azizos Akpon Anwunom Igbirigbir

35 Sa Azizos adua ma ibom rema aten igbara rema, atughumeni da rugala dawa, sa abom okpokpo ibebi asugbagba irileghom bho, sa akoko ma adien kere kere rasunwer na adien kere kere aligam aruzu.

³⁶ Obhel bho ina abigh ologh anwunom bho, sa igbirighir awa idighi ina. Ezin bho, aligam aruzu dawa na ebuiy ka etei esi ola na etabh awa, ma aguo ronana ya onwuna do ma oni ola okponom.

³⁷ Da igiel obha, sa ina afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa: "Yagiagai, edian ya obu bho ebuiy, yaa, ogbo ogir bho ibuiy do.

³⁸ Okua adighi beleni, isiseinye ma Wanwuna ma ibua bho, ma aguo ola ina ta afirima ma ogbo ogir aloghom da ogir obu edian doyo."

10

Azizos Ason adiobh na iwal Ogbo-ogir Doyo

(Amaki 3:13-19; Aluk 6:12-16)

¹ Sa Azizos akokodi diobh na iwal ogbo atughan doyo, sa anigha awa ma alimon ola ebhin oze ikarabh arumugh osighegi na okoko adien kerekere rasunwer na kerekere adien aligam aruzu.

² Inyen bha aridien adiobh na iwal ogbo ogir bho. Opur bho bha Asaimon, wa ubhelegi ma Apita bho, na Anduru umor doyo, na Azemsi onyi ta Azebidi na Azon umor doyo,

³ Afilip na Abatolomio, Atomosi na Amatiu ogun ma otua ebhugh bho, Azemsi onyi ta Alifios na Atadios,

⁴ Asaimon wa Akenan bho, na Azudas onyi ta Iskariot, wa ra awol Ina bho.

Azizos anigha ma alimon adiobh na iwal bho ma oke ogir
(Amaki 6:7-13; Aluk 9:1-6)

⁵ Diobh na iwal inyen bha ya Azizos anigha ma alimon sa adu amutiom bho. Kisa ina adu awa amutiom, ina akikiom awa afugh maa: **"Oni ka ogi da Ibhebhian bho, ka odigh nyen da ema Asameria.**

⁶ **Yaa igie ku da ronana ebhugh Izrel ya na ebhe bho.**

⁷ **Igie ka obom okpokpo maa: 'Irileghom otenainy na atuan.'**

⁸ **Ikoko ma ogbo asunwer, ibegione ma imumugh anwunom, ibabalameni ma ogbo ya na enwer asunwer ekidigh, ize ma aruru ma esighegi. Inyin utei ikpo, inigha nyen ikpo.**

⁹ **"Oni ka obar na okpoki, bodo oni ka okpoa ma okara ikpoki dinyin,**

¹⁰ **adigh ekpa egi, bodo akapa onwegina, bodo agbaka bodo okpeti ikiani. Oni ogir bho akpe ma otei edian ogir doyo.**

¹¹ **Kema kema ola inyin udigh, ipurane ma wa asoran da ema bho ma esul ero ma ise tutun inyin ta odua.**

12 Idighe ma ebheleguma ma anwunom ya odi da otu bho.

13 Sa kugba ma anwunom ya odi da otu bho adighom inyin, bha ekima dinyin adigh da otu bho. Yaa kugba ma awa idighom do inyin, bha ekima dinyin amula aro na inyin.

14 Kugba maa oni na oda do inyin abhin, bodo na onagha do ma atughumeni dinyin, bha ikpukpu ma ibhugh da ebaba asike dinyin ma esorogi da otu bho bodo da ema bho ma eten edua.

15 Yagiagai, Ami na agba na anigha inyin maa, da adama osobh ase bho, ta okpon igbirigbir Asodom na Agomora opu ma ema obha.

16 "Iloghome! Ami na adu inyin na amutiom na alimon, ma aguo ronana da esadio igagaman inam. Okua adighi beleni, inwuna ma eloghom abar ma aguo ikarabh idiar, yaa ikima ma aguo rukur osege.

17 Iloghomane maa; anwunom ta ebologh inyin egiom da rigada ase da rema bho, sa ta egurogh inyin da rugala dawa.

18 Sa ta edin ami ebhin inyin egiom Arulilema, na ogbo arumu rebhugh bho, sa obha ta amutiom etitigha ola inyin ta ogba ma ibebi asugbagba bho onigha awa, na ogbo ya ologhom do ma Aziba bho.

19 Yaa igiel ibeton inyin unigha awa, oni ko onyoghoghan egboloma ma aguo ogba onu, bodo iya ogba, ezin bho ta onigha inyin onin obhel obha ma iya ogba.

20 Ezin bho, inyin na aguo ko ofugh do, yaa Emugh ta Owede dinyin ta awol da arunu dinyin agba.

21 Sa umor ta awol umor ma aguo ola ta ogigh, sa owede ta awol onyi, sa anwiiny ta ewian rowede ma ozegi awa.

22 Sa koni koni ta adin adien dami alogh inyin adien, yaa oni wa ane ka ate da ekunuguma bho ta aten.

23 Sa obhel ola na ogbikimeni inyin da odi ema, bha ighile ma egi da opan ema. Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, inyin ka orue do orile da rema Izrel ebei, kisa Onyi ta Oni ta aru.

24 Oni atughan na opu do ma oni atughumeni doyo, obha aguo ebana opu do ma wanwuna ina bho.

25 Asoran oni atughan bho ma oro ka oni atughumeni doyo, na ebana bho ma oro ka wanwuna doyo. Kugba maa na obhelegi ma wanwuna ma otu bho ma

Abelzibul, ere wa ka obhelegi do ma eghun otu doyo ma adien ola agurom apu ma okua bho?

Oni wa akpe ma oghil bho
(Aluk 12:2-7)

26 “Okua adighi beleni, ko oghil awa, ezin bho abar ola ukpegi ola ko omite do ma ema bo, bodo ola odi da ewogina ola ko ologhom do bo.

27 Abar ola ami igba inigha inyin da azim, bha igba ma emutiom da ehalabal, sa abar ola ami ibhobhola inigha inyin da ato, ibome ma okpokpo ma egba ma esasaragi da anyu arutu.

28 Ko oghil ogbo ya na egigh ipulupul ozu bho, yaa ko orue do egigh eloghoman ozu bho. Yaa, kpelemini, ighile ku ma wa ta arue apiagi ma eloghoman ozu bho, na ipulupul ozu bho, da ebanya bho.

29 Uwol do ma iwal rogie ta egule ma apeni kere? Kukum eka, odi ise na omel do da ade ma ola Owede dinyin ko ologhom do.

30 Yaa, ikpo asighal emu dinyin bho eka Aziba aloghom onu owal bho.

31 Okua adighi beleni, oni ko oghil arugugu; inyin ulei abar opu, ma ologh rogie ta egule.

Ogba Akraist Onigha Anwunom
(Aluk 12:8-9)

32 “Oni ola agba ami amutiom da amisigh anwunom, obha aguo ami ta agba ani ina amutiom da amisigh Owede dami wa odi da otaininy bho.

33 Yaa, oni ola akua ami da amisigh anwunom, obha aguo ami ta akua ani ina da amisigh Owede dami wa odi da otaininy bho.”

Ekima do yaa alapogidi

34 “Oni ko oruruan maa, ami iru ra omutiom ekima onigha emaranwunom onon, yaa ami ibhin alapogidi* aru.

35 Ezin bho, ami iru ma obagion,

“‘Onyi ta awian owede,

sa onyani ta awian onweni,

sa oyogo-onyani ta awian oyogo-onweni,

36 sa ogbo aghisian oni ta elogh adien oni bho.’

37 “Oni ola atulan onweni bodo owede apu ami, na okpe do ma oro oni ituonom dami. Sa ola atulan onyani

* 10:34 10:34 Alapogidi ogidi egham, ubhin urogh asidogh

onyi bodo olobhiri onyi doyo apu ami eka, na okpe do ma oro oni ituonom dami.

³⁸ **Sa oni ola orol do ma emigirenian oriren doyo atuonom ami, okpe do ma oro oni ituonom dami.**

³⁹ **Oni wa akighom aghudum doyo bho, ta arobh aghudum doyo. Yaa oni wa atun ami arobh aghudum doyo bho, ta atej aghudum."**

Amukpe Oda Akraist Obhin

⁴⁰ **"Oni ola ada inyin abhin, bha ada ami abhin. Sa oni ola ada ami abhin, ada ma oni wa aruom ami bho abhin nyen.**

⁴¹ **Oni ola ada ma owil abhin da ebula aguo aro ma owil bho, ta atej adien amukpe ya owil na atej bho. Sa oni ola ada ma obebi oni abhin da ebula aguo aro ma obebi oni bho, ta atej adien amukpe ya obebi oni na atej bho.**

⁴² **Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, oni ola anigha ma odi oni atughan dami wa akir apu bho eka ma okpako ehobokum amum, ko owele do ma otej amukpe doyo."**

11

¹ Igiel bho Azizos na akikiom diobh na iwal ogbo atughan doyo awele bho, sa ina adua ma ise, ka atughumeni agba ma ibebi asugbagba bho da rema ya ituan bho.

Azizos na Azon Owurmamum bho
(Aluk 7:18-35)

² Igiel bho Azon aro da ikoli amughon idiar ya Akraist na agir bho, sa aruom ogbo atughan doyo ma ogi,

³ ka opuran oyo maa, "Anwa oni wa na aru bho kere, bodo ka iyar ogon opan oni?"

⁴ Sa Azizos aworan awa maa, "Igie ka egba ma enigha ma Azon idiar ya inyin na obigh bho, sekina ya inyin na omughon bho.

⁵ **Ogbo ya ikpom aridien bho, na ebigh esi, arukula bho na erile, ogbo ya na enwer asunwer ekidigh bho na okoko obabalamen, remua bho na emughon abar, imumugh anwunom na obegion, sa na ogba ma ibebi asugbagba bho na onigha ma ronyigoiny bho.**

⁶ **Itutumeni ero enigha ma ina oni wa otun do ma rogir ya ami na agir bho aghel ami."**

⁷ Igiel bho awa na edua bho, sa Azizos ake ma ogba idiar ya igboloma ma Azon owurmamum bho onigha ologh anwunom bho maa: "Inyin ugi da esala bho, ka inyin ururuan obigh ere? Ikpoko ya na eduka da ofegu kere?"

⁸ Kugba ma okua do, ka inyin ururuan ka obigh oni ola na abura ma ibura enoghoman kere? Iloghome ma ogbo ya na ebura ma ibura enoghoman, na erugh da rogigo Arulilema!

⁹ Yaa, inyin utun ka obigh ere ogi? Owil kere? Yii, owil gai, yaa ami na agba na anigha inyin maa, oni ola apu ma owil.

¹⁰ Onon oni wa uge ugboloma bho maa:

“ ‘Ami ta aruom oni aduom dami ma odia ogi kisa anwa ta aru,

ma otughuman eten doynom obara.’

¹¹ Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, da ogbo ya anwani imaragi bho, oni ola abugh apu ma Azon owurmamum bho ta omite do; yaa oni wa akir apu da irileghom otenainy bho, abugh apu ina.”

¹² Obeton da amum ta Azon owurmamum bho ra otei isen, irileghom otenainy na asu ma onyen okparakpar aguo, sa ikparakpar anwunom kukum na ewian na etei.

¹³ Kisa Azon ta aru, ebla ariwil bho ewa sa oloko bho eka agba agboloma ma irileghom bho.

¹⁴ Sa, kugba maa inyin ta oda ma asugbagba dami obhin, bha imara maa, ina Ilaiza wa ariwil bho iwa maa ta aru bho.

¹⁵ “Wanwuna ma ato, anagha o!”

¹⁶ “Isen, ka ta obhin amum onon atuom ere? Awa odi ma aguo igbara anwiiny, ya odi ma adilade da egbolom abua, sa odi na akele ma odi maa;

¹⁷ “ ‘Iyar upughe ma ododue onigha inyin,

yaa inyin ugher do ma igba,

Iyar umor asor ekulom,

yaa inyin ukunu do.’

¹⁸ Azon aru bho, na ode do ma edian, na oda do ma amin nyen, sa inyin ugba maa: ‘Eru na abam.’

¹⁹ Onyi ta Oni aru bho, na ade na ada, sa inyin na ogba maa, ‘Ibighe ma odoghodogh na oda ma amin onon, wa na arologhan igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh bho.’ Yaa, odighi idiar oni na eleriom eloghom abar oni bho.”

Azizos Asugi ma Rema ya Otibara do bho

²⁰ Da obhel obha, sa Azizos ake ma osugi rema ya ina agir ibom ilologian bho, ezin bho awa imara do ma otibara.

²¹ “Ekulom inyin anwunom Akorazin! Ekulom inyin anwunom Abetsaida! Ezin bho, ilologian ya ugir unigha inyin bho ma ugir onigha ma Ataya na Asidon nabo, awa ka ilogian akapa ikunu, sa ka ibhugha ma iruru etibara ka obom igiel.

22 **Okua eka, ami na agba na anigha inyin maa, ta okpon igbirighir Ataya na Asidon opu inyin da adama osobh ase bho.**

23 **Yaa, inyin anwunom Akapanum, ta obughumeni inyin da otaininy kere? Enyi, ta orobh inyin osoroni da ekudum ade imumugh bho. Ezin bho, ilologian ya ugir unigha inyin bho, maa ugir da ema Asodom nabo, ema bho ka iro atej adidon.**

24 **Okua eka, ami na agba na anigha inyin maa, ta okpon igbirighir anwunom Asodom opu inyin da adama osobh ase bho."**

Tue Dami ra Asira ma Epobh
(Aluk 10:21-22)

25 **Da onin obhel obha, sa Azizos afugh maa, "Ami na asebh anwa Owede Wanwuna ma otaininy na ade. Ezin bho anwa iwogiom inyen iloghodiar bho sekina iloghodire bho, sa anwa ileriom kuma ogbo ya olei do ma idiar bho.**

26 **Yagai, asoran Owede. Ezin bho, adigh anwa ma ologi ma oto oguri okua.**

27 **"Owede dami na anigha ami ma ebla idiar. Oni ola aloghom Onyi bho bo, aten Owede bho. Obha aguo oni ola aloghom Owede bho oro do, aten Onyi bho, na anwunom ya Onyi bho ato ma obhin Owede bho oleriom.**

28 **"Itue dami, ebla inyin ya aruzu na edughogh, sa adol na enemuom bho, sa ami ta anigha inyin osira epobh.**

29 **Ihetone ma adol da ami ma erol, ma etughan da aguo dami, ezin bho ami oni ola inwuna ma ologi ekima na ozuruna eghei, sa reloghoman aruzu dinyin ta ero na ekima.**

30 **Ezin bho otuonon ami obuburan abar, sa adol dami abhobhogh."**

12

Azizos Wanwuna ma Adama Osirepobh bho
(Amaki 2:23-28; Aluk 6:1-5)

1 **Da igiel obha, Azizos na aten da arisi ibukpa ma Adama Osirepobh bho, yaa okoi na adighi ma ogbo atughan doyo, sa ike ma oboghi itu ibukpa bho okpir ode.**

2 **Igiel bho Rafarisi bho ibigh bho, sa ifugh inigha ina maa, "Bighe, ogbo atughan doynom na egir abar ola oloko bho omara do ma anwunom ogir da adama osira-epobh bho"**

³ Sa Azizos apuran awa maa, **“Inyin ta osen do obigh da adire etutu bho ma abar wa Adevidi agir igiel bho okoi adighi ina sekina anwunom doyo bho kere?”**

⁴ Ma aguo ina adigh da otu akpuru ta Aziba ka ade ma aberedi ya okpe do ina, bodo anwunom doyo ma ode, ya iro inigha ma rokur ta Aziba kukum bho.

⁵ **Bodo, inyin ta osen do da oloko bho, ma aguo rokur iro da Otu ta Aziba ipioghom Adama Osirepobh bho, yaa obigh do ma awa esor oloko bho kere?**

⁶ **Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, abar ola apu ma Otu ta Aziba odi ma isen.**

⁷ **Ise ma inyin uloghom ezin abar wa ugba maa: ‘Ami ibara kuma okpon igbirigbir, ya ikol do,’ nabo, inyin ka usobh do ma ase obhumeni ma oni wa opioghom do bho.**

⁸ **Ezin bho, Onyi ta Oni wanwuna ma Adama Osirepobh bho.”**

*Azizos Akoko ma Oni ma Adama Osirepobh bho
(Amaki 3:1-6; Aluk 6:6-11)*

⁹ Azizos adua ma ise sa agi ka adigh da ugala Azu bho,

¹⁰ sa abigh oni ola aguo bho na akparian. Sa awa ipuran Azizos maa, “Asoran okoko oni ma Adama Osirepobh bho kere?” Awa ipuran okua boka awa ta ebigh ekal ola obhin oler oyo.

¹¹ **Sa ina aworan awa maa, “Anyen oni inyin ola anwuna ma onana, sa kugba ma amel adigh da ogugua ma Adama Osirepobh bho, sa ina ka ogiom do ma aguo ka asibh amutiom?”**

¹² **Onyiomoroni na olei do ma abar apu ma onana kere? Okua adighi beleni, asoran ogir ibebi ma Adama Osirepobh.”**

¹³ Sa Azizos agba anigha ma oni bho maa, “Selegheni ma aguo doyo.” Sa oni bho aselegheni, sa aguo bho abhon aro ma aguo uwedi.

¹⁴ Sa Rafarisi bho idua ka imimian igboloma ma aguo oghigh oyo.

Azizos Obaramotu wa Aziba ason bho

¹⁵ Yaa Azizos aloghoman sa adua ma ise, sa obom ologh anwunom ituonom Ina, sa akoko ma ebila awa.

¹⁶ Sa akikiom awa maa odighi do ma aguo ola anwunom ta eloghom ya igboloma Ina.

¹⁷ Ma aguo ola omuzoghodiom iwowa ta owil Azaya bho maa:

¹⁸ **“Obha obaramotu dami wa ami ison bho,**

oni wa ami itulan bho, wa na abhonomeni ma ologi
dami bho;

Ami ta alogh Emugh dami da ozu doyo,

sa ta asobh agai ase anigha ma rebhugh bho.

¹⁹ Ina ko obuman do ma obem, bodo omulughu izul,
oni ko omughon do ma okoroko doyo da reten bho.

²⁰ Ina ko onwinigi do ma ikpoko ya na enyubhian,
sa ina ko odimigi do ma itani ola na aru ra odim nyen,
tutun ina ta abhin da igielake asobh ase anigha ma
anwunom.

²¹ Sa rebhugh bho ta ebem ologi da adien doyo.”*

Azizos na Abelzibul

(Amaki 3:20-30; Aluk 11:14-23; 12:10)

²² Da igiel obha sa idi anwunom ibhin oni ola okarabh
emugh na anyoghogh, ola aro ma emua ola aridien na
ebomian nyen, iruom ina. Sa ina akoko ma oni bho, sa oni
bho ake ma ofugh abar, obigh esi.

²³ Sa adigh ilologian ologh anwunom bho, sa na epupuran
maa, “Onon ko oro do ma onyi ta Adevidi kere?”

²⁴ Yaa, igiel bho Rafarisi bho imughon bho, sa ifugh maa,
“Ina na abhin alimon ta Abelzibul, wemu aruru bho na aze
ma ikarabh arumugh.”

²⁵ Yaa aguo Azizos aloghom iruruan dawa bho, sa agba
anigha awa maa, **“Irileghom ola arugian na awian ozu
doyo ta agoguan amel, sa ema bodo eghun otu ola na
awian ozu doyo ko omara do giriribh.**

²⁶ **Sa kugba ma Eru bho na aze ma Eru bho na asighe,
sa ina na aguo na awian ozu doyo na arugian! Okua ka
irileghom doyo ta adighi eka amara giriribh?**

²⁷ **Sa kugba ma Ami na abhin alimon ta Abelzibul na
aze ma aruru na asighegi, ka anwiiny dinyin na ebhin
ere na eze na esighegi? Da ebula okua, awa ta ero ma
isobhmase dinyin.**

²⁸ **Yaa, aguo ami na abhin Emugh ta Aziba na aze ma
aruru na asighegi bho, bha iloghome ma irileghom ta
Aziba na aru ra atei inyin.**

²⁹ **“Bodo, ka oni ta adighi eka adigh da otu omomonan
ka aghumi ma idiar bho, asigimeni ka na adia abhadi
ma omomonan bho, ise kisa ina ta arue amar afoiny otu
omomonan bho.**

³⁰ **“Oni ola orila do na ami, na awian ami; sa oni wa
odigh da na ami okokodian bho, na asasaragi.**

³¹ **Ebula okua, ami na agba na anigha inyin maa,
ebula ikarabh ya oni agir na afugh ibasi ya oni afugh**

* 12:21 12:21 Azaya 42:1-4

agboloma ma Onyi ta Oni, ta oweleman; yaa, oni
ola afugh ibasi agboloma ma Emugh Etutu bho, ko
oweleman do.

³² Sa oni ola afugh ikarabh agboloma ma Onyi ta Oni,
ta oweleman ina, yaa oni ola afugh ikarabh agboloma
ma Emugh Etutu bho, ka oweleman do ina, adigh da
amum onon, bodo da amum wa na aru bho.

Oriren na Itu doyo

(Aluk 6:43-45)

³³ “Kugba ma anwa amar akoko ma oriren ma aguo ola
abhon, bha itu oriren bho obhon, yaa kugba ma anwa na
amar do akoko ma oriren bho ma aguo ola abhon, bha
itu oriren bho ko obhon do nyen. Ezin bho na obhin otu
bho na ologhom oriren bho.

³⁴ Anwiiny ibhorubhoru ikarabh idiar. Inyin ogbo ya
iro ma idighi ma ikarabh bho ta edighi eka efugh ibebi
afugh. Ezin bho, adien idiar ya oni akokodi amuzoghodi
da ologi bho, iye bha iya oni bho na afugh bho.

³⁵ Oni wa obehj ologi bho, na amutioghom ibebi idiar
da ibebi ya akpol da ologi doyo bho; sa okarabh oni bho,
na amutioghom ikarabh idiar da ikarabh ya akpol da
olog doyo bho.

³⁶ Isen, bha ami na agba na anigha inyin maa, kere
kere afugh itei, ya anwunom ifugh bha ta obhin osobh
ase onigha awa da adama osobh ase bho.

³⁷ Ezin bho ta adua da adien afugh doyom sa anwa ta
abhin eyel ase, sa ta adua da afugh doyom sa anwa ta
abhin ebhum ase.”

Ipuru ma Elegh

(Amaki 8:11,12; Aluk 11:29-32)

³⁸ Da obhel obha, sa idi itughumeni ma oloko bho na
Rafarisi bho ifugh inigha Ina maa: “Oni atughumeni, iyar
na obhoroghan obigh elegh da ozu Doyom.”

³⁹ Sa ina aworan maa: “Amum ibasi ola oghilan do ma
Aziha, na apuru ma elegh; yaa elegh ola ta oleriom ina
bo, aten elegh ta owil Azona.

⁴⁰ Onin aguo wa Azona aro da okurogh obom ena ma
isar etitan na isar adugulan bho, obha aguo Onyi ta Oni
ta aro da ologi ade bho ma isar etitan na isar adugulan.

⁴¹ Da adama osobh ase bho, anwunom Aninive ta
emara egba ma onyoba ebhumeni ma amum onon; ezin
bho awa imughon okpokpo ta Azona, sa itibara da
ikarabh dawa. Yaa oni ola abugh apu ma Azona odi ma
isen!

42 **Da adama osobh ase bho, Olila aniebhom ebhugh Aseba ta abetina agba ma onyoba ebhumeni ma amum onon; ezin bho, ina adua ma esi egbeiny aru ra anagha ma eloghom abar ta Asolomon. Yaa, oni ola abugh apu ma Asolomon odi ma isen!**

Omula oru ta Okarabh Emugh bho
(Aluk 11:24-26)

43 **"Igiel okarabh emugh adua da ozu oni, sa na ada na agi na ada na aru ma arisisi ya aghighira ma obhorogh esi ola asoran odigh oro. Sa kugba maa na obigh do,**

44 **sa ina ta afugh maa, 'Ami ta amula agi da otu wa ami idua bho.' Igiel ina amisi sa abigh maa, otu bho ma oni bo, na omar ogber oselegi ma idiar,**

45 **ise, sa ina ta agi ka abhin ipan odual ikarabh arumugh ya ibhoru ipu ina ma oharaguma oyo, sa awa ta ka edigh erugh da ozu oni bho. Sa edologhuma oni bho ta agurom apu ma aguo aro ma opur igiel bho. Obha aguo ta aro nyen da okarabh amum onon."**

Oweni na Arumor ta Azizos
(Amaki 3:31-35; Aluk 8:19-21)

46 **Aguo ina odidia na afugh na anigha ma ologh anwunom bho, sa onweni na arumor doyo iru ra imara da etire na ebhoroghan oberegian oyo.**

47 **Sa odi oni agba anigha ina maa, "Bighe, onweni doynom na arumor doynom na emara da etire na ebhoroghan ofughan onyom."**

48 **Sa aworan oni bho afugh maa: "Anyen oweni dami, yaa wa anyen arumor dami?"**

49 **Sa ina aselegheni ma aguo doyo atuom ogbo atughan doyo afugh maa: "Onweni dami na arumor dami bha ogbo iya odi ma isen bho.**

50 **Konikoni ola na agir ito ta Owede dami wa odi da otenainy bho, bha umor dami, na umarani dami, na onweni dami."**

13

Asidogh Ogbebh ma Edian bho
(Amaki 4:1-9; Aluk 8:4-8)

1 **Da onin adama obha, sa Azizos amite da otu bho agi ka aro ma adilade da aka abadi bho.**

2 **Sa obom ologh anwunom iko ina ikiton ma ola ina agi ka apel adigh da oghugh aro ma adilade, sa ologh anwunom bho imara da egbolom.**

³ Sa agba ma adizo idiar anigha awa da rasidogh maa:
“Inagha o! Ogbebh ma edian agi da osi doyo ka ogbebh edian.

⁴ Sa igiel bho ina akpo ikpo edian bho asar bho, sa idi imel da eten, sa inur bho iru ra ikpokpoiny ide imadon.

⁵ Yaa idi sa imel da ade ogbeoma, esi ola odoghol bho okudum do. Sa irabh epa ma osu ma aguo odoghol bho okudum do bho.

⁶ Yaa igiel bho ogogo amite bho, sa inyun ighaghara da ebula aguo ikika oro do bho.

⁷ Sa idi imel da ekuko ibubulom, sa ekuko ibubulom bho isu ikpegiom edian bho ibhughudi izegi.

⁸ Sa idi imel da ohebi ade, sa imum imuma ya iwal ewala na adusubh (100) abin, idi erabharabh (60) abin, sa idi imum adusubh na diobh (30) abin ise.

⁹ Wa anwuna ma ato, anagha o!”

Ezin Asidogh bho

(Amaki 4:10-12; Aluk 8:9-10)

¹⁰ Sa ogbo atughan bho iru ra ipuran ina maa, “Ezin ka ere ka anwa na aroghan asidogh na anigha awa bho?”

¹¹ Sa ina aworan awa afugh maa, **“Da inyin bha na onigha ma ologhom idiar ewogina irileghom otenainy; yaa unigha ani do awa.**

¹² Ina oni wa anwuna bho ta ologhom ogbam, ma aguo ola ina ta anwuna ma abutu, yaa ina oni wa onwuna do bho, ta owor nyen ya ina anwuna bho.

¹³ Ami idin okua na abhin asidogh na afughan awa:
“Ezin bho ta ekpon, yaa ko obigh do.

Awa ta enagha, yaa awa ko omughon do emughonyan nyen.”

¹⁴ Sa ta omuzoghodiom onigha awa ma iwowa ta Azaya maa:

“ ‘Da omughon bha ta emughon sa ko omughonyan do; da obigh bha ta ebigh, yaa ko olelegi do.

¹⁵ Na okparameni ma rologi anwunom inyen;

sa na obulugi ma rato dawa,

sa na okpegi ma aridien dawa,

ma ola awa ibhin do ma aridien dawa ebigh abar,

sa imughon do na rato dawa,

ma aguo ola awa ka omughonyan do eloghoman eten.’

¹⁶ Yaa, na otutumeni inyin ogbo ya aridien bho na ebigh esi bho, sa rato bho na emughon bho.

¹⁷ Yagiagai, ami na akparameni na agba na anigha inyin maa, adizo ariwil na ibebi anwunom emar ebhoroghan obigh idiar ya inyin na obigh bho, yaa ibigh do, na

omughon idiar ya inyin na omughon bho, yaa imughon do.

*Azizos agba ma ezin Asidogh
Ogbebh ma Edian bho Osisigheni*

18 “Ebula okua, imare ma enagha ma ezin asidogh ogbebh ma edian bho.

19 Konikoni ola amughon aduom irileghom bho, sa ina omughonyan do, bha okarabh oni bho aru ra asighe ma ikpo edian ya ugbebh da ologi oni bho. Inyen bha ikpo edian ya imel da eten bho.

20 Yaa ikpo edian ya imel da ade ogbeoma bho, bha anwunom ya imughon asugbagba bho, sa ida epa ibhin da alibhon ologi.

21 Yaa isi do ma ikika iya awa, kpelemeri imara ma ekudi obhel, sa imel idua ma igiel aligam aruzu bodo ka uponoma awa da ebula asugbagba bho.

22 Sa iya imel da edum ibubulom bho, bha ogbo ya imughon asugbagba bho, sa inyoghonyogh emaranwunom na eralma ogbo elila ivimom asugbagba bho, sa awa orue do ma omum itu.

23 Yaa, ikpo edian ya imel da ohebi ade bho, bha ogbo ya imughon asugbagba bho sa imughonyan bho, sa imum itu gai, idi iwal ewala na adusubh (100), sa idi erabharabh (60), sa idi adusubh na diobh (30) abin ise, da ikpo ya ubhin ugbebh bho.”

Asidogh Ibutula da Osi bho

24 Sa ina arogh opan asidogh afugh maa: “Irileghom otenainy aguban oni ola agbebh ibebi ikpo edian da osi doyo.

25 Yaa igiel bho anwunom bho na ekodu bho, sa oni ologian adien doyo agi ka alogioghom ibutula da esadio ibukpa bho sa aten adua.

26 Sa igiel imunumun ibukpa bho irabh imite bho, sa ibutula bho eka irabh imite.

27 “Sa arubana bho igi ka itei wanwuna ma osi bho ifugh maa, ‘Wemu, wokuma ugbebh ibebi ikpo ibukpa da osi doyom? Okua ka ibutula iwol da aken emite?’

28 “Sa ina aworan awa maa, ‘Oni ologian adien agir okua.’

“Sa arubana bho ipuran ina maa, ‘Iyar ogi ka obugion osighegi kere?’

29 “Sa ina aworan maa, ‘Eenyi, boka inyin ubaram na ibukpa bho obugion na ibutula bho.

³⁰ **Imara iwal ayi esu emum itu. Sa da igiel obu edian bho, ami ta aruom ogbo obu edian bho, ma edia ebugion ibutula bho ma aguo ola to okokodi oghorogi obhugi orobh. Yaa ta okokodi ma ibukpa bho okpol da esi eko dami, ’”**

Asidogh Ekpo Amustad bho
(Amaki 4:30-32; Aluk 13:18-19)

³¹ Sa ina arogh opan asidogh anigha awa maa, **“Irileghom otenainy aguban ekpo amustad ola oni abhin agbebh da osi doyo.**

³² **Ebla aguo ina akir apu da ebla ikpo ya na ogbebh bho eka, igiel na asu abugh, bha abugh apu ma aguo ighogho amobobh na esu na etei bho, sa na aten oriren, ma ola inur anyu bho na egi ka elo ma arutu da igha bho.”**

Asidogh Ayist bho
(Aluk 13:20-21)

³³ Sa ina arogh opan asidogh maa, **“Irileghom otenainy aguban onyikikara ayist ya aniebhom abhin alogh da otoma isar-abafu edian ibhugh, sa iwubhmeni ma ebla edian bho.”**

Ezin wa Azizos Arughom Rasidogh bho
(Amaki 4:33-34)

³⁴ Azizos abhin da asidogh afugh ebla idiar inyen anigha ma ologh anwunom bho. Sa bebina abar ola ina afugh anigha awa ola ina obhin do ma asidogh afugh na oro do.

³⁵ Okua bho inyen imuzoghodiom abar wa owil bho awa bho maa:

**“Ami ta akpaton onu dami arogh rasidogh,
sa ami ta agba ma idiar ya odi da ewogina amutiom, ka
da opur obeton emaranwunom bho.”***

Ezin Asidogh Ibutula bho

³⁶ Sa Azizos agbogion akokodian bho agi ka adigh da otu, sa ogbo atughan doyo iru ra itei ina ifugh maa, **“Gba ma ezin asidogh ibutula ya da osi bho ma anigha iyar.”**

³⁷ Sa ina aworan afugh maa, **“Oni wa agbebh ibebi ikpo edian bho bha Onyi ta Oni.**

³⁸ **Osi bho bha emaranwunom bho, ibebi ikpo bho bha anwiiny irileghom bho, yaa ibutula bho bha anwiiny ta okarabh oni bho.**

³⁹ **Sa oni ologian adien wa agbebh ibutula bho bha eru bho. Ibua bho bha ekunuguma emaranwunom bho, sa ogbo obu bho bha itileduom ta Aziba.**

* 13:35 13:35 Rasor 78:2

40 **“Okua adighi beleni, aguo ta obugion ibutula bho okokodi obhugi bho, obha bha aguo ta aro da ekunuguma emaranwunom.**

41 **Onyi ta Oni ta aruom itileduom doyo, sa ta esighegi da irileghom doyo ma okpo ya na elege ma anwunom ma ogir ikarabh bho, na ebila idighi ma ikarabh bho.**

42 **Sa ta erobhodi awa elogh da eba anya bho, da esi wa edi na oghir ibubura odi bho.**

43 **Igiel obha, ibebi anwunom bho ta ewar aguo ogogo bho da irileghom ta Owede dawa. Wa anwuna ma rato, amar anagha o!**

Asidogh Ewogina Idiar Edim

44 **“Irileghom otenainy aguban idiar edim ya odi da ewogina da osi ma ola oni agi ka abigh, sa aputa awogi. Sa da ebula ibo bho, sa adua ka awol ebila idiar ya ina anwuna bho, sa abhin agho ma egbolom osi bho.**

45 **“Ologhom ise, irileghom otenainy aguban oni abua ola na adua ma esi na aten esi na abhoroghan ibebi ibolo.**

46 **Sa ka abigh odi oholo obom abua, sa agi ka awol ebila idiar ya ina anwuna bho, sa abhin agho ma oholo bho.**

Asidogh Ogbo bho

47 **“Ologhom ise, irileghom otenainy aguban ogbo ola usoroni da abadi sa adien kere kere ina igi ka isin.**

48 **Igiel bho ina bho isin ogbo bho imuzo bho, sa ikumiku bho ikpor ogbo bho ibhuneni da egbolom, sa iro ma adilade ison ibebi ina bho ilogi da egunu, yaa ikarabh bho, sa awa irobhodi.**

49 **Obha aguo ta aro da ekunuguma emaranwunom bho. Itileduom ta Aziba ta egi ka eson idighi ma ikarabh bho da esadio ibebi bho,**

50 **sa ta erobhodi awa elogh da eba anya bho, da esi wa edi na oghir ibubura odi bho.**

51 **“Inyin omughonyan ebila idiar inyen kere?”**

Sa awa iworan ina maa, “Yii.”

52 **Sa ina aworan awa maa, “Ebula okua, konikoni atughumeni oloko bho ola ada ma atughan irileghom otenainy bho abhin, bha aguban oni wa anwuna ma otu bho, sa amutioghom imom na igbainy idiar ya ina alogi aguri da igba idiar edim doyo bho.”**

Owil Ogboema na Olei do ma Abar

(Amaki 6:1-6; Aluk 4:16-30)

53 **Sa Azizos adua ma ise ma igiel bho ina na arogh asidogh inyen awele bho.**

⁵⁴ Sa ina agi da ema doyo ka atughumeni awa da ugala dawa, ma ola awa ibaghagha. Sa awa na epupuran maa, “Eloghom abar onon na adien ilologian inyen ka adua da aken eru?”

⁵⁵ “Onon Onyi ta odugi ma idiar bho do kere? Oweni doyo ubhelegi do ma Ameri kere? Sa arumor doyo bha Azemsi na Azosefu na Asaimon na Azud do kere?”

⁵⁶ Ebila arumarani doyo bo na iyar isen kere? Okua ka ebila inyen idua da aken eru?”

⁵⁷ Sa rologi dawa igurom da ebula oyo.

Yaa Azizos afugh anigha awa maa, **“Ubhin do ma owil otuom abar da ema doyo na eghun otu wa ina amite bho.”**

⁵⁸ Ebula aguo awa odumom do bho, sa ina ogir do ma adizo ilologian ise.

14

Omugh ta Azon Owurmamum bho
(Amaki 6:14-29; Aluk 9:7-9)

¹ Igiel bho Erod wemu irileghom odi agba ebhugh* bho, amughon odu ta Azizos bho,

² sa ina afugh anigha ma robaramotu doyo maa, “Onon ta aro ma Azon Owurmamum bho; ina na abetina da omugh! Obha ezin bho ralimon inyen na ikpasan ina bho.”

³ Ezin bho Erod abol Azon, sa aduom da ikoli ma ebula Erodias ani ta Afilip umor doyo.

⁴ Ezin bho Azon afugh anigha ina maa: “Na osoran do nyam ma obhin Erodias ani.”

⁵ Sa Erod abhorogh ogigh Azon, yaa ina aghil anwunom bho, ezin bho awa eloghom ma Azon owil.

⁶ Da adama eyal imara ta Erod, sa onyani ta Erodias agher da amisigh ogbo ode bho ma ola adigh ologi ma Erod.

⁷ Ebula okua, sa Erod asibhigha aguan onigha onyani bho kere kere abar ola ta apuru ina.

⁸ Sa onyani bho agi ka apuran onweni doyo ma abar wa ina ta apuru bho, sa oweni doyo aruom ina ma ogi ka ogba onigha Erod maa, “Nigha ami ma isen isen emu ta Azon Owurmamum bho da ekpa imobh.”

⁹ Sa olilema bho abogina, yaa ebula izo bho na ogbo ode bho, sa ina aruom awa ma onigha onyani bho ma abar wa ina apuru bho.

¹⁰ Sa ina ato ma anwunom ma ogi ka osobh emu ta Azon da ologi ikoli bho.

* **14:1 14:1** Erod aro ma wemu irileghom odi agba da inya abin da ebhugh Izrel.

11 Sa awa irol emu bho da ekpa imobh ra inigha ma ogbara onyani bho, sa onyani bho abhin ka anigha ma onweni doyo.

12 Sa ogbo atughan ta Azon igi ka irol ekuna bho idua ka idi, sa igi ka igba inigha ma Azizos.

*Azizos Anigha ma Edian ma
Diobh na Iwal Onir na Ogbo Ewala (5,000) Oni
(Amaki 6:30-44; Aluk 9:10-17; Azon 6:1-14)*

13 Igiel bho Azizos amughon abar wa amutuma ma Azon bho, sa ina kukum adigh da oghugh sa adua agi ma esi ola aro kukunum. Sa aguo ologh anwunom bho imughon bho, sa awa idua da rema dawa iwol ya awel ituonon ina.

14 Igiel bho ina na abhun da egbolom bho, sa ina abigh obom ologh anwunom sa igbirigbir awa idighi ina, sa akoko ma ogbo asunwer ya odi da ologh bho.

15 Igiel bho adio na atei adule bho, sa ogbo atughan bho iru ra ifugh inigha ina maa, "Onon esi ola odi kukunum, yaa obhel na aten. Ruome ma ologh anwunom bho ma edua egi da rema bho ka eghoyogh edian ya awa ta ede."

16 Yaa Azizos afugh maa, "**Na osoran do awa ma odua. Inigha awa ma abar ode.**"

17 Sa iworan ina maa, "Iyar unwuna do ma abar esi onon, aten ogbo ikpokpogh abredi na iwal ikpo ina."

18 Sa ina aworan maa, "**Ibhine ma eru ma isen.**"

19 Sa ina aruom ologh anwunom bho ma ero ma adilade da ighogho bho. Sa ina abhin ogbo ikpokpogh abredi bho na iwal ikpo ina bho, sa abeka akpon da otenainy atutumeni ma edian bho. Sa ina apupugion anigha ma ogbo atughan bho, sa awa irugi iinigha ma ologh anwunom bho.

20 Sa ebila awa ide, sa ileghan konikoni, sa ikokodi ma ipereper ya isughian bho imuzoghodi diobh na iwal (12) arukpuom.

21 Aro ka diobh na iwal onir na ogbo ewala (5,000) ilobhiri anwunom ide. Uwal ani do ma anwani na igbara anwiiny ya ide ani bho.

*Azizos Arile da Anyu Amum
(Amaki 6:45-52; Azon 6:15-21)*

22 Da onin obhel obha, sa Azizos anugi ma ogbo atughan doyo, ma edigh da oghugh edia ebetina na ina ibeiya da akubo bho, yaa ina ta aro abara tutun ka ina na aruom ologh anwunom bho ma oyelegu omdon.

23 Igiel bho ologh anwunom bho na eyelegu bho, sa ina asin da anyu igu ka asiseiny tutun adio akpegi, sa ina kukum aro ma ise.

24 Da obhel obha, oghugh bho na agi ma egbeiny da obodo bho, sa opokan amum bho na aboroghom awa, ezin bho ogim bho na agim na adama awa.

25 Igiel bho atej obhel ogir wa ameghele† bho, sa Azizos arile da anyu amum agi ka atej awa.

26 Yaa igiel bho ogbo atughan bho ibigh aguo ina na arile da anyu amum bho, sa rologi dawa ikpoyogh, sa ifugh maa, "Obha emugh o," sa ikpo ma izul da ebula arugugu.

27 Ogbo na onin, sa Azizos afugh anigha awa maa, **"Ikpo ma ologi. Oni ko oghil arugugu. Ami!"**

28 Sa Apita afugh maa, "Wanwuna, kugba ma anwa na aguo gai, bha ruome ami ma orile da anyu amum bho oru doym."

29 Sa ina aworan maa, **"Tue."** Sa Apita adua da oghugh bho asor arile da anyu amum bho na agi da Azizos.

30 Sa aguo ina abigh emi ogim bho, sa arugugu isibh ina, sa ina ake ma odin, sa ina amulughu afugh maa, "Wanwuna, tenemeni ami."

31 Ogbo na onin, sa Azizos agiom aguo doyo asibh ina sa afugh anigha ina maa, **"Oni ologi imara oghua do, ologi doym na akpo ma ere?"**

32 Sa iwal awa ipel idigh da oghugh bho, sa ogim bho alia.

33 Sa ogbo ya odi da oghugh bho ikpudian inigha ina da ozuruna eghoi, sa ifugh maa, "Yagiagai, anwa Onyi ta Aziba."

34 Sa awa ibei ka isul da Agenesaret.

35 Sa anwunom ema bho ilelegi ina, sa iruom ka obhinogh ebila ogbo asunwer da eghighira bho oru doyo.

36 Sa awa ilegh ina maa ina amara ma ogbo asunwer bho ma okulan bebina esi bho ulabh akapa doyo bho, sa ebila ogbo ya ikulan bho idum iman.

15

Itotogi Odudul

(Amaki 7:1-13)

1 Da igiel obha, sa Rafarisi bho na itughumeni ma oloko bho idua da Azeruselem igi ka ipuran Azizos maa,

2 "Ezin ka ere ka ogbo atughan doym na epie ma odudul ibom rowede bho? Awa ititila do ma aruguo dawa kisa na ede ma edian!"

3 Sa ina aworan awa maa, **"Yaa, inyin eka ka inyin na odin ere na obhin da odudul dinyin na okpon oloko ta Aziba na okirimeni?"**

† 14:25 14:25 Obhel ogir wa ameghele Obeton da isar ka otei da odin akiloki ma ameghele. Idi ogbo na ebara ma asiro, idi etitan, idi adugalan.

⁴ **Ezin bho Aziba agba maa, 'Zuruna ma eghei anigha ma onweni na owede doyo'*** sa **'Oni wa afugh ikarabh agboloma ma onweni doyo bodo owede doyo, ta ogigh.'**[†]

⁵ **Yaa inyin na otughumeni maa, okpe bo kugba ma oni agba anigha ma onweni doyo, bodo owede doyo maa, idiar ya ina ka ibhin alogh aguo anigha awa bho ma iya Aziba.**

⁶ **Sa aro ma ola oni bho ozuruna do ma eghei anigha ma owede doyo. Okua bha inyin na ogbogion oloko ta Aziba na otuonom ratughumeni dinyin.**

⁷ **Inyin ibhelebbhel! Asoran gai ya Azaya awa agboloma inyin bho maa,**

⁸ **"Anwunom inyen na ebhin arunu dawa na ebuom ami,**

yaa rologi dawa isigima ami.

⁹ **Awa na ekol ami ma obhubho ikpo,**

sa na etughumeni ma itotogi anwunom ma aguo roloko ta Aziba.' "[‡]

Idiar ya na Epie ma Oni bho

(Amaki 7:14-23)

¹⁰ **Sa ina akokodi ma ologh anwunom bho afugh maa, 'Imare ma enagha, ma emughonyan o!**

¹¹ **Abar wa na adigh da onu oni bho do, ma wa na apie ma oni bho. Kpelemen bha abar wa na amite da onu bho na apie ma oni."**

¹² **Sa ogbo atughan bho iru ra ipuran ina maa, "Anwa aloghom maa rologi Rafarisi bho na egurom ma igiel bho awa imughon inyen bho kere?"**

¹³ **Sa ina aworan awa maa, "Kere kere oriren ola Owede dami wa odi da otainy ogbebh do, ta oburon.**

¹⁴ **Iweleman awa, ogbo ya obigh do ma esi na erileghom ogbo ya obigh do ma esi. Sa, kugba ma oni ola obigh do ma esi arileghom oni ola obigh do ma esi, iwal awa ta emel edigh da ogugua."**

¹⁵ **Sa Apita agba anigha ina maa, "Gba ma ezin asidogh onon asisegheni ma anigha iyar."**

¹⁶ **Sa ina aworan maa, "Isen eka bha inyin ta omughonyan do nyen kere?"**

¹⁷ **"Inyin uloghom do maa, kere kere abar ola adigh da onu na awol da okurogh, sa na atenegian atin ma ola na oni na orobh kere?"**

¹⁸ **Yaa, idiar ya na edua da onu na emite bho, idua da ekpo ologi bho emite eru, iye bha ya na epie ma oni bho.**

* 15:4 15:4 Edua 20:12; Oloko 5:16 † 15:4 15:4 Edua 21:17; Itot 20:9 ‡ 15:9 15:9 Azaya 29:13

19 **Ezin bho, da ekpo ologi bho, bha esi ikarabh iruruan ya ogigh oni, na orile isorogi, sode ema, obigh abigh, ogba onyoba igunugha, ogba oni opie na emite na eru bho.**

20 **Inyen bha ya na opie ma oni bho, yaa oni ma oweleman otitila aguo kisa ode edian na opie do ma oni."**

Ologi Imara Ani Akenan bho
(Amaki 7:24-30)

21 Sa Azizos adua ma ise agi da agba Ataya na Asidon.

22 Ise sa ani ola ebhugh Akenan amite aru ra aleghe maa, "Wanwuna, Onyi ta Adevidi, kpone ami ma igbirigbir! Eru na abam onyani dami ma okparakpar aguo."

23 Yaa, Azizos na aworan do ina bebina abar. Sa ogbo atughan bho iru ra ilegh ina maa, "Ze ina ma asighe, ezin bho ina na aleghe na atuonom iyar."

24 Sa Azizos aworan ani bho maa, **"Uruom do ami ma otun ipan ogbo oru, yaa uruom ami ma oru da ronana ya na ebhe bho, da anwunom Izrel."**

25 Sa ani bho aru ra akpudian anigha ina aworan maa, "Wanwuna, loghe ma aguo ma anigha ami."

26 Sa ina aworan maa, **"Na osoran do ma orobh edian igbara anwiiny bho onigha asibogho."**

27 Sa ani bho aworan maa, "Okua gai, Wanwuna. Yaa, anwiiny asibogho bho eka na ede ma ipereper ya na edua da akpata ode ta wanwuna awa na emelegu bho."

28 Ebula okua, sa Azizos aworan ina maa, **"Ani bho, alubugh ologi imara doynom! Amite ma aguo anwa na abhorogh bho."** Sa onyani ani bho adum epa da ogbo obhel obha.

Azizos Akoko ma Adizo Anwunom

29 Sa Azizos adua ma ise agi da aka abadi Agalili sa asin da anyu igu ka aro ma adilade.

30 Sa obom ologh anwunom iru doyo. Awa ibar na ogbo ya na edikighu ma regha, ogbo ikpom aridien, arukula, remua, na ogbo ya na enwereghu ma adien kere kere adizo rasunwer ka iguri da aka asike doyo, sa ina akoko awa.

31 Sa ologh anwunom bho ibaghagha da ebula idiar ya awa ibigh bho. Remua bho na efugh afugh, ogbo ya na ebogina bho na okoko odumeni, sa arukula bho na erile, sa anwunom ikpom aridien bho na ebigh esi. Sa awa itutumeni ma Aziba Izrel.

Azizos Anigha ma Diobh Onir (4,000) Anwunom Edian (Amaki 8:1-10)

³² Sa Azizos akokodi ma ogbo atughan doyo agba maa, **"Igbirigbir ologh anwunom bho na edighi ami. Ezin bho onon oleghemeni isar adama na ero na ami sa bebina abar ola ta ede bo. Yaa, ami ibhorogh do ma oruom awa ta eyel okoi, boka awa ifumu da eten bho."**

³³ Sa ogbo atughan bho ipuran ina maa, "Ta otei da aken ikpokpogh abredi ya ta elei onigha obom ologh anwunom inyen, da esi ola odi kukunum okonon?"

³⁴ Sa Azizos apuran awa maa, **"Inyin unwuna ini ikpokpogh abredi?"**

Sa awa iworan maa, "Oduai ikpokpogh abredi, na onyikikara igbara ikpo ina."

³⁵ Sa ina aruom ologh anwunom bho ma awa ero maa adilade da ade.

³⁶ Sa ina abhin odual ikpogh abredi bho na ina bho, sa anigha ma alisebh Aziba, sa apupugion anigha ma ogbo ogir bho ma orugi ologh anwunom bho.

³⁷ Sa ebila awa ide ileghan, sa ikpokpo ma ipereper ya isughian bho ilogi imuzoghodi ma odual arukpuom.

³⁸ Ogbo ya ide ma abredi bho, bha diobh onir (4,000) ilobhiri. Uwal ani do ma ranwani na igbara anwiiny.

³⁹ Sa ina aruom ologh anwunom bho ma oten oyeleghu, sa ina adigh da oghugh agi da ebhugh Amagadan.

16

Rafarisi na Rasadusi Ipuru ma Elegh da Aguo ta Azizos (Amaki 8:11-13; Aluk 12:54-56)

¹ Sa Rafarisi bho na Rasadusi bho iru ra oda Azizos okpon, sa ipuru ma ina aleriom awa ma elegh da otenainy.

² Sa ina aworan awa maa, **"Igiel obughubugh bho abam aguododo ma adule, sa inyin na ogba maa, 'Emu adio bho ta abhon.'**

³ **Yaa ka obughubugh bho abam aguododo sa adebh adiro, sa inyin na ogba maa, 'Emu adio bho ko obhon do ma adidon.'** Inyin na orue na obhin obughubugh bho na ologhom aguododo emu adio bho ta aro, yaa inyin urue do ma omughonyan elegh wa robhel ekunuguma bho.

⁴ **Amum ibasi ola oghilan do ma Aziba, na apuru ma aleriom oyo ma elegh, yaa elegh ola ta aleriom bo, aten elegh ta Azona."** Sa ina awele awa aten adua.

Ayist ta Rafarisi na Rasadusi bho (Amaki 8:14-21)

⁵ Igiel bho ogbo atughan bho na ibeiy da akuho bho, sa awa iloghoman maa awa na eweletian obar na abredi obhin ogi.

⁶ Sa Azizos akikiom awa maa, **"Ilelegi, ma ekpona ma ayist ta Rafarisi bho na Rasadusi bho."**

⁷ Sa awa ibhin akikiom bho idighom da iberegian maa, "Aguo iyar obhin do ma abredi oru bho."

⁸ Yaa Azizos amughonyan abar wa awa na eberegian bho, sa agba maa, **"Inyin ogbo ya ologi imara oghua do! Inyin udin ere na okuanan na ogboloma ma aguo inyin obhin do ma abredi bho?"**

⁹ **Ise ena eka bha inyin ta omughonyan do, bodo inyin urue do ma oruruan, ma onu owal arukpuom ipereper abredi ya ipel da ogho ikpokpogh abredi ya diobh na iwal onir na ogho ewala (5,000) anwunom ide bho, kere?**

¹⁰ **Bodo onu owal arukpuom ya utei da odual ikpokpogh abredi ya diobh onir (4,000) anwunom ide sa ipel bho kere?**

¹¹ **Eka ma ola inyin omughonyan do ma ami ifugh do agboloma ma abredi? Yaa ikpona ma ayist Rafarisi bho na Rasadusi bho!"**

¹² Ise kisa awa imughonyan maa, ina na ofugh do agboloma ma ayist abredi, yaa ina agba agboloma ma adien atughumeni ta Rafarisi bho na Rasadusi bho.

Aputa Agba ma Azizos Amutiom

(Amaki 8:27-30; Aluk 9:18-21)

¹³ Sa Azizos agi da ebhugh Asizeria da Afilipai, sa apuran ogbo atughan doyo maa, **"Anwunom na egba ma Onyi ta Oni ka anyen?"**

¹⁴ Sa awa iworan ina maa, "Idi na egba ma anwa Azon Owurmamum bho, ipan sa na egba ma anwa Ilaiza, ipan ogbo sa na egba ma anwa Azerimaya, bodo ma odi oni awa ariwil bho."

¹⁵ Sa ina apuran awa maa, **"Yaa inyin na ogba ma ami ka anyen?"**

¹⁶ Sa Asaimon Apita aworan maa, "Anwa Akraist, Onyi ta Aziba wa odi da aghudum bho."

¹⁷ Sa Azizos aworan maa, **"Ebel oyom Asaimon, onyi ta Azona. Ipulupul na asi igba do ma ewogina onon emutiom enigha nyam, yaa Owede dami wa odi da otenainy bho."**

¹⁸ **Sa ami na ka abaram na agba na anigha nyam maa, anwa Apita, ami ta alo ma asosi dami da anyu ogbeoma onon, sa ralimon adugh ko orue do enegimeni ina.**

19 Ami ta anigha nyam risabi irileghom otenainy, sa kere kere abar ola anwa ibhadi da ade bho na obhadi da otenainy, sa ola anwa ikogion da ade bho, na okogion da otenainy.

²⁰ Da igiel obha sa ina aghaghana ma ogbo atughan bho ma awa ogba do enigha ma oni ma ina Akraist bho.

Azizos awa Agboloma ma Omugh Doyo
Na Obetina da Omugh Doyo

(*Amaki 8:31—9:1; Aluk 9:22-27*)

²¹ Obeton da igiel obha, sa Azizos ake ma ogba osehene inigha ogbo atughan doyo ma aguo akpe ina ma ogi da Azeruselem, ka obigh adizo aligam aruzu da aruguo ikei bho, na ogbo arumu rokur bho, na ogbo-atughumeni oloko bho, sa awa ta egigh Ina, sa ina ta abetina da oleghemeni isar adama bho.

²² Sa Apita abhin ina aten da aka, sa abhin ogagaman okoroko afugh anigha ina maa, "Wanwuna, ko ofugh okua. Aziba adighi ma etutu! Abar ola okua omutuma do nyam!"

²³ Sa ina atibara aworan Apita maa, "Eru, tene da aman dami! Anwa na adagian ka ami, ezin bho anwa na obhin do ma idiar ta Aziba atuom abar, yaa ya igboloma ma onyiomoroni."

²⁴ Sa Azizos afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Oni ola na eral otuonom ami, aghel ozu doyo, arol emigirenian oriren doyo, atuonom ami."

²⁵ Oni wa na abhorogh otenemeni aghudum emaranwunom doyo bho, ta arobh aghudum doyo. Yaa, oni wa atun ami arobh aghudum emaranwunom doyo bho, ta atei aghudum.

²⁶ Yaa akere asuo, wa oni ta atei ka anwuna ma ebla emaranwunom bho, adinom aghudum doyo? Bodo, ka oni ta abhin ere arur aghudum doyo?

²⁷ Ezin bho, Onyi ta Oni na aru na isosorogian ta Owede bho, sekina itileduom doyo, sa ta akpe ma oni ise ma ya ileghan ya ina agir bho.

²⁸ "Yagiagai, ami na akparameni na agba na anigha inyin maa, idi inyin ya imara ma isen bho, ka omugh do tutun ta ebigh eruoma Onyi ta Oni da irileghom doyo."

17

Onwegina Ozu ta Azizos

(*Amaki 9:2-13; Aluk 9:28-36*)

¹ Odin adama iten, sa Azizos abhin Apita, na Azemsi na Azon umor doyo, sa abhin awa abhun da anyu igu esi ola awa kukum iro.

² Sa ina anwegina ma ozu da amisigh dawa, sa amisigh doyo amu ma aguo ogogo bho, sa ibura doyo iwar aguo ebalabal.

³ Sa Amozizi na Ilaiza imite da amisigh dawa na eberegian ina.

⁴ Sa Apita afugh anigha ma Azizos maa, "Wanwuna, ya abhon aguo iyar odi ma isen bho! Kugba ma ta asoran bha, dighi ami igim isar arutu akpuru ma esi onon: odi ta aro ma ola oyom, yaa odi ta aro ma ola Amozizi, sa odi ta aro ma ola Ilaiza."

⁵ Ina odidia na afugh, sa obughubugh bho akpegiom awa. Sa okoroko adua da obughubugh bho asi amite maa, "Onon Onyi etulan dami, wa na agir ya na edigh ami ma ologi bho. Inagha ina!"

⁶ Sa igiel bho ogbo atughan bho imughon okoroko bho, sa ibom arugugu isibh awa, sa imel ibobhian.

⁷ Sa Azizos aru ra akulan awa afugh anigha awa maa, **"Ibегina, oni ko oghil arugugu."**

⁸ Sa awa ibegion ramisigh dawa, yaa ibigh do ma opan oni aten ina Azizos kukum.

⁹ Sa aguo awa na esor da igu bho, sa Azizos anyagh rato dawa agba maa, **"Oni ko ogba ma aghim bho ma enigha ma oni, tutun Onyi ta Oni ta abetina da omugh."**

¹⁰ Sa ogbo atughan bho ipuran ina maa, "Itughumeni ma oloko bho itun ere na egba ma Ilaiza ta adia aru?"

¹¹ Sa ina aworan afugh maa, **"Ilaiza ta aru gai, sa ta atughuman ebla idiar."**

¹² **Yaa ami na agba na anigha inyin maa Ilaiza na aru aten, yaa anwunom ilelegi do ina, kpelemenі, awa irughom ina ma iya awa ito da rologi dawa. Obha aguo na atuan nyen Onyi ta Oni ma ogbika da aruguo dawa."**

¹³ Ise kisa ogbo atughan bho imughonyan maa, oni wa ina afugh na agboloma na anigha awa bho ma Azon owur-mamum bho.

*Azizos Akoko ma Onyi Ola Okarabh Emugh na Anyegi
(Amaki 9:14-29; Aluk 9:37-43)*

¹⁴ Sa awa iru ra itei ologh anwunom bho, sa odi oni aru doyo ra akpuluman anigha ina.

¹⁵ Sa oni bho afugh maa, "Wanwuna, kpone ma igbirigbir onyi dami, ezin bho ina na anwer asunwer ena ola na anyegi ina. Adizo robhel na arobh ina na alogh da anya, bodo da amum.

¹⁶ Sa ami ibhin ina iruom ogbo atughan doyo, yaa awa irue do ma okoko oyo."

17 Sa Azizos aworan afugh maa, **"Sei, amum ola ologi imara oto, ya na erugh adol itei! Ami ta aro na inyin abia eka? Ami ta ane ma adol dinyin ka atei eka? Ibhine ma onyi bho ma eruom ami ma isen."**

18 Sa Azizos ababagina ma okarabh emugh bho, sa amite adua da ozu onyi bho, sa ina adum epa ma onin obhel obha.

19 Ise, sa ogbo atughan bho iru ra ipuran Azizos da adukun maa, "Ezin ka ere ma ola iyar orue do ma oze okarabh emugh bho osighe?"

20 Sa ina aworan awa maa, **"Ezin bho ologi imara dinyin ta oghua do. Yagiagai, ami na akparameni na agba maa, ka inyin utei ologi imara ola odi ma aguo ekpo oriren amustad sa inyin ufugh unigha ma igu onon maa, 'Betina ma isen ka aro ma ebha,' sa ta abetina. Abar ola ta akpar apu inyin ogir ka oro do."**

21 **Yaa aten da asiseiny na one okoi bodo, ola okonon ko orue do adua.**

*Azizos Amula Awa Agboloma ma Omugh Doyo
(Amaki 9:30-32; Aluk 9:43-45)*

22 Da igiel bho awa inwe ikokodian da Agalili bho, sa Azizos afugh anigha awa maa, **"Na atuan igiel ta owol Onyi ta Oni obeton ologh da aguo ogbo ya odi da adilade alimon."**

23 **Sa awa ta egigh ina, sa da abin isar adama, sa ina ta abetina da omugh."** Sa ogbo atughan doyo idigh ibom ikunu.

Otua otua Otu ta Aziba

24 Sa aguo awa idigh da Akapanum bho, sa igunmotua Otu ta Aziba iru ra itei Apita ipuran maa, "Oni atughumeni dinyin na atuaghan otua okpoki iwal emu aduma ogir *bho kere?"

25 Sa ina aworan maa, "Yii," ina na akpe, yaa igiel ina adigh da ologi otu bho, sa Azizos awalama apuran ina maa, **"Asaimon, anwa ibigh eka? Arulala emaranwunom bho na esobh otua na enigha ma anwiiny dawa kere, bodo ka na egun da aguo risoloma?"**

26 Sa Aputa aworan maa, "Da aguo risoloma." Sa Azizos afugh maa, **"Okua sa anwiiny bho idigh ani do."**

27 **Yaa, aguo ola ko ogamameni do ma rologi dawa, bha sore da obhiyy ka atori ma amukpabh, sa opur ena wa anwa ta akor bho, bha betone ma akpaton onu bho, sa**

* 17:24 17:24 Okpoki iwal-emu aduma ogir, bha otua ola anwunom Izirel ya na edigh emu bho, na etua ghan. Na ebhin ikpoki otua bho na etughuman Otu ta Aziba da Azeruselem. Ubhelegi ma okpoki onon maa, iwal-adrakma da onu Agrik.

anwa ta abigh okpoki. Bhine ma ka atua ma abin dami na ita oyom."

18

Oni wa ta abugh apu da irileghom bho
(Amaki 9:33-37; Aluk 9:46-48)

¹ Da igiel obha, sa ogbo atughan bho iru ra ipuran Azizos maa, "Anyen oni wa abugh apu da irileghom otenainy bho?"

² Sa ina abhelegi ma ogbara onyi ra amarameni da esadio dawa.

³ Sa afugh maa, "Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, ka rologi dinyin onwegian do ero ma aguo ita igbara anwiiny, inyin ko odigh do da irileghom otenainy.

⁴ Ezin bho, oni wa akirimeni ma ozu doyo ma aguo ogbara onyi onon, bha wa abugh apu da irileghom otenainy bho.

⁵ Sa oni ola adighom onyi ola okua da ebula adien dami, bha adighom ami.

Adagian ya ogir ikarabh
(Amaki 9:42-48; Aluk 17:1-2)

⁶ "Aligam ta oni ola okpuom ogbeoma da orum bho udineni da esadio abadi, ta abhon apu ma uta oni ola adighi ma ola odi okubh onyi da anwiiny inyen ya imara ami bho ma omel odigh da ikarabh.

⁷ Olo aleghe ma emaranwunom da ebula radagian ya na edighi ma ola anwunom na egir ikarabh. Radagian ya okua ko owele do ma omite, yaa olo aleghe ma oni wa adagian ta ewol doyo emite bho!

⁸ Kugba maa aguo bodo awel doyom na adighi nyam ogir ikarabh, sobhe ma asighe ma arobh. Anwa ma obhin ekudi aguo, bodo oro ukula ka odigh da aghudum abhon apu ma aruguo doyom bodo asike doyom oleghan, sa ta orobh anwa ologh da anya wa ko odim do bho.

⁹ Kugba maa ekpo adien doyom na adighi nyam ogir ikarabh, poko ma asighe ma arobh. Anwa ma obhin onin ekpo adien odigh da aghudum abhon apu ma anwa ma onwuna iwal ikpo aridien, sa ta orobh anwa ologh da ogugua anya.

Asidogh Onana wa abhe bho
(Aluk 15:3-7)

¹⁰ "Ibighe, oni ko okpon bebina onin da ikubh anwiiny inyen egurumeni. Ezin bho, ami na agba na anigha inyin

maa, itileduom ta Aziba dawa na ero ma ebla obhel da amisigh ta Owede dami wa odi da otenainy.

11 *Ezin bho, Onyi ta Oni aru ra otenemeni ogbo ya na ebhe bho.

12 "Inyin ubigh eka, kugba maa oni anwuna ma iwal ewala na adusubh (100) ronana, sa odi da ologh dawa abhe, ina ka owele do ma iwal ewala na diobh na esugbo (99) bho da arugugum bho, agi ka abhoroghan wa abhe bho kere?

13 Sa kugba maa ina abigh, yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, ina ta abo agboloma ma onana wa abhe bho apu ma iwal ewala na diobh na esugbo (99) ya obhe do bho.

14 Obha aguo odi, bo da ologi Owede dinyin wa odi da otenainy bho ma odi onyi da ikubh anwiiny inyen omugh.

Umor wa agir ikarabh bho

(Aluk 17:3)

15 "Kugba maa, umor doymom adighi nyam ma ikarabh, gie ka agba ma anigha ina ma esi ola iwal inyin kukum odi. Kugba maa ina anagha nyam, bha anwa na amula atej umor doymom.

16 Yaa, kugba maa ina na onagha do nyam, bha barama na opan oni bodo iwal oni ma aguo ola awa ta ebigh ani. Iwal bodo isar ronyoba na egba ma onyoba na ekparameni ma iku.

17 Yaa, kugba maa ina na onagha do, bha gba da akokodian bho. Sa kugba maa ina na onagha do ma akikiom akokodian bho nyen, bha ibhine ina ma aguo obhebbian bodo ogun ma otua ebhugh.

18 "Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, kerekere abar ola ughorogi da ade bho, na oghorogi da otenainy, sa kerekere abar ola ukogion da ade bho, na okogion da otenainy.

19 "Ologhom ise, yagiagai, kugba maa iwal oni inyin enwuna ma onin ologi da ade bho egboloma kerekere abar, Owede dami wa odi da otenainy bho ta amuzughodiom anigha awa ma ya ipuru bho.

20 Ezin bho, esi ola iwal bodo isar oni ibhin adien dami ikokodian, ami odi ma ise da esadio dawa."

*Asidogh obaramotu wa oweleman do
ma ikarabh opan oni bho*

* **18:11 18:11** Ogbur onon bo da idi ipur ibhurugbo bho. Afugh onon aguban wa uge da Aluk 19:10.

21 Sa Apita aru da Azizos apuran ina maa, "Wanwuna, ini igiel ya ka umor dami adighi ami ma ikarabh sa ami ta aweleman anigha bho? Aguo odual igiel kere?"

22 Sa Azizos aworan ina maa, "Ami na agba na anigha nyam maa, odual (7) igiel do, kpelemini, odual (7) igiel ta erabharabh na diobh (70).

23 "Okua adighi beleni, irileghom otenainy aguban olilema ola na aru ra okpon owal ikpoki ogir ta robaramotu doyo.

24 Aguo ina ake na akpon bho, sa ubhin oni ola adigh ina ma omugh adusubh na ogbo oni (10,000) amina.

25 Yaa, aguo orue do ma okpe bho sa wanwuna bho aruom ma owol ina, na ani bho, na anwiiny bho, na ebla idiar doyo obhin okpe.

26 "Sa obaramotu bho amel ade akpudian ina afugh maa, 'Kpone ami igbirigbir ma ane ma ekudi obhel, sa ami ta akpe nyam kerekere abar.'

27 Sa wanwuna bho akpon igbirigbir obaramotu bho, sa aweleman ina agbogion omugh bho.

28 "Yaa igiel bho obaramotu obha adua sa abigh odi obaramotu ola adigh omugh iwal ewala na adusubh (100) adinari da aguo doyo bho, sa aghinigian ina, adu ma edogh bho afugh maa, 'Kpe ma ebla imugh ya anwa na adigh da aguo dami bho!'

29 "Sa obaramotu wa na ina na ogir bho, amel da ade aleigh ina afugh maa, 'Kpone ami igbirigbir ma ane ma ekudi obhel, sa ami ta akpe nyam kerekere abar.'

30 "Yaa, ina na omara do, kpelemini, abol ina ka alogh da ikoli tutun akpe ma ebla imugh bho.

31 Igiel bho robaramotu iyedi imughon bho, sa awa ikakanyigha ma ibom, sa igi ka igba inigha ma wanwuna dawa ma idiar ya imite bho.

32 "Ebula okua, sa wanwuna doyo alebh ina afugh maa, 'Anwa obom okarabh obaramotu. Ami itun aguo anwa ilegh ami bho aweleman ebla imugh doynom.

33 Na okpe do nyam nyen okpon igbirigbir obaramotu wa na anwa na ogir bho, ma aguo ami ikpon anwa ma igbirigbir bho kere?"

34 Sa ologi ta wanwuna doyo agam sa abhin ina anigha ma ogbo ya na egbikimeni ma anwunom bho, tutun ta akpe ma ebla imugh bho amadon.

35 "Obha aguo Owede dami wa odi da otenainy bho ta adighi nyen, kugba maa oni inyin na obhin do da ologi doyo aweleman ikarabh umor doyo."

19

Atughumēni ya igboloma ma ogbogina ilom
(Amaki 10:1-12)

¹ Igiel bho Azizos akunugiom atughumēni inyen bho, sa ina adua da Agalili agi da Azodan agba ebhugh Azudia.

² Sa obom ologh anwunom ituonon ina, sa ina akoko awa ma ise.

³ Sa idi Rafarisi iru doyo ra ida ina ikpon ipuran maa, "Ezin ola asoran oni ma odin oze ani doyo odi kere?"

⁴ Sa ina aworan awa maa, **"Inyin ta osen do obigh maa, uwa alem awa da opur obeton bho, alem awa ma oya na olobhiri kere?"**

⁵ **Sa afugh maa, 'Ebula okua, oni ta awele ma owede na oweni doyo, sa ta agi ka akpabhan ani doyo, sa iwal awa ta eten onin ozu kukum?'***

⁶ **Sa ta aro ma ola oni ko onwuna mu ma ozu ola oyo da iwal awa, yaa onin ozu kukum. Okua adighi beleni, idiar iya Aziba na atulom aguri onin bho, onyiomoroni obagion do."**

⁷ Sa awa ipuran ina maa, "Kugba ma okua ka Amozizi adin ere agba maa, oni anigha ma ani doyo ma adire ogbogina ilom abhin aze ina."

⁸ Sa Azizos aworan awa maa, **"Amozizi adin rabagh emu dinyin amara inyin ozegi ranwani dinyin. Yaa na oro do ma okua da opur obeton bho."**

⁹ **Yaa ami na agba na anigha inyin maa, oni ola agbogina ma ani doyo, asigimeni da ebula arigi, sa agi ka abhin opan ani, bha asor oloko ode ema."**

¹⁰ Sa ogbo atughan doyo ifugh inigha ina maa, "Kugba maa edologhuma ta ani na owolom odi ma okonon, sa oweleman owalan ilom ta abhon apu."

¹¹ Sa Azizos aworan awa maa, **"Konikoni ko orue do ada ma ikpo afugh inyen abhin, yaa, ogbo ya na oto onigha bho kukum."**

¹² **Ezin bho, ugiri ma idi ka da okurogh onweni ma oro ibhoghan ilobhiri kisa umaragi, yaa idi sa anwunom ibhoghi itenemeni ma ibhoghan ilobhiri, idi sa awa na aguo isibhom ozu iten ibhoghan ilobhiri da ebula irileghom otenainy. Oni wa ta arue ada ma atughumēni inyen abhin bho, bha ada abhin!"**

Azizos Atutumeni ma Igbara Anwiinyi
(Amaki 10:13-16; Aluk 18:15-17)

* 19:5 19:5 Obet 2:24

13 Da obhel obha, sa anwunom ibhin igbara anwiiny iru doyo, ma ina ma ogbam aguo otutumeni, sa ogbo atughan bho ikigima awa.

14 Yaa Azizos afugh maa, "Imara ma igbara anwiiny bho eru dami, oni ko okigima awa, ezin bho irileghom otenainy aro anigha ma ogbo ya odi ma aguo awa."

15 Igiel bho ina na agbam awa ma aguo awele bho, sa ina adigh erile adua ma ise.

Okubh Olila bho

(Amaki 10:17-31; Aluk 18:18-30)

16 Sa odi oni aru ra apuran ina maa, "Oni-atughumeni, ami ta agir akere obebi abar ma aguo ola otei aghudum ya ekunuguma oto?"

17 Sa Azizos aworan ina afugh maa, "Anwa itun ere na apuran ami ma ya igboloma ma abar ola aro ma obebi? Aziba kukum obebi. Yaa, aguo anwa na abhoroghan otei aghudum bho, bha koko ma roloko bho."

18 Sa oni bho apuran ina maa, "Iken?" Sa Azizos aworan maa, "Ko ogigh oni, ko ode ma ema, ko obigh abigh, ko ogba ma onyoba igunugha,

19 'zuruna ma eghoi anigha ma onweni na owede doynom,' †ma 'atulan oni wa da aka doynom ma aguo ozu doynom.'‡"

20 Sa okubh oni bho aworan ina maa, "Ami na akoko ma ebla roloko inyen. Abar wa asughonom ami ma ogir bho, ka ere?"

21 Sa Azizos afugh anigha ina maa, "Aguo anwa na abhoroghan obhon oleghan bho, gie ka awol ebla idiar doynom ma abhin anigha ma ronyigoiny bho, sa anwa ta atei elila da otenainy, ma aru ra atunom ami."

22 Yaa igiel bho okubh oni bho amughon ekal onon bho, sa ina akururu aten adua, ezin bho ina obom olila.

23 Sa Azizos agba anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa akpar ibom ma olila ma odigh da irileghom otenainy!"

24 Ami na abaram na agba na anigha nyam maa, enamadol owol da oyol anuga oten ta abur apu ma olila oni ma odigh da irileghom ta Aziba."

25 Igiel bho ogbo atughan bho imughon inyen bho, sa ibaghagha ma ibom ipuran maa, "Okua ka anyen ta arue atei itenemeni?"

26 Sa Azizos akimeni akpon awa agba maa, "Da onyiomoroni, bho onon ka orue do amite, yaa da Aziba, bha ebla idiar ebur."

²⁷ Sa Apita afugh anigha ina maa, "Bighe, iyar na oweleman ebla idiar diyar na otuonom anwa. Ere wa iyar ta otei bho?"

²⁸ Sa Azizos agba anigha awa maa, "Yagiagai, Ami na agba na anigha inyin ya na etuonom ami bho maa, da omom amum bho, ma igiel Onyi ta Oni ta aro da ikasi adilade isosorogian doyo bho, inyin eka ta oro da diobh na iwal (12) rikasi erileghom diobh na iwal (12) roghol Izrel.

²⁹ Sa konikoni ola aweleman eghunotu, bodo arumor, bodo arumarani, bodo owede, bodo onweni, bodo anwiiny, bodo arisi da ebula ami, sa ina ta atej iwal ewala na adusubh (100) ogbam, sa ta anwuna ma aghudum ekunuguma oto.

³⁰ Yaa, adizo anwunom ya odi ma ipur isen bho ta ero ma uman, sa adizo ya odi ma uman isen bho ta ero ma ipur.

20

Azizos Arogh Asidogh Amukpe Ogbo Ogir Alei Agrep

¹ "Ta obhin irileghom otenainy otuom oni ola anwuna ma alei agrep, sa amite ma adiro ka ako ma ogbo ogir aguola ta egi ka egir da alei agrep doyo.

² Sa ina amughonyan na ogbo ogir bho ma okpe oni ise ma onin adinari* ma emu adama, sa aruom awa ma egi da alei doyo.

³ "Sa ina amula amite da esugho obhel ma asiro, sa abigh ipan anwunom ka imara da egbolom abua yaa abar ogir bo.

⁴ Sa ina agba maa, 'Inyin eka igie da alei bho sa ami ta akpon ya ikpe akpe inyin.'

⁵ Sa awa igi epa.

"Sa amula amite da diobh na iwal obhel na da isar obhel da etitan agir onin agu.

⁶ Sa amula amite da ogbo obhel da adule ka aminana ma ipan ogbo ya odi ma emara, sa ina apuran awa maa, 'Ezin ka ere ma ola inyin na omara ma isen ebla emu adama bho, ugir do abar?'

⁷ "Sa awa iworan ina maa, 'Oni ola abhin iyar ogir bo.' Sa ina aruom awa maa, 'Inyin eka igie da alei bho.'

⁸ "Sa agu adio na agul bho, sa wanwuna ma alei bho aruom wemu ogir doyo ma abhelegi ma ogbo odighi bho akpegi awa ma ya awa igir bho, sa ake da ya oguman bho akpe ka akunugiom da ipur bho.

* 20:2 20:2 Adinari Ikpoki ogir emu adama

9 **“Sa ina akpe ma ogbo ya iru da diobh na onin obhel bho, oni ise onin adinari.**

10 **Sa ogbo ya ibon iru bho iruruan ma ina ta okpe awa opeleni ma okua, yaa ukpe awa nyen oni ise onin adinari.**

11 **Awa ida ibhin, sa igoya inigha ma wa anwuna ma otu bho,**

12 **maa, ‘Inyen ya oguman bho igir onin awa-obhel kukum, sa ukpe awa na iyar onin aguo, ogbo ya ugir etitan adio ubogina bho sa ununuan esiso ogogo bho.’**

13 **“Sa ina aworan odi awa maa, ‘Atologhan, okarabh ola ami dighi nyam bo. Umughonyan do ma akpegian onin adinari kere?**

14 **Bhine ma otoyom ma adua, ami ikpe ma oni onon wa aru ma oguman bho ma onin aguo bho nyen.**

15 **Bodo, na osoran do ami ma obhin ya ologi dami ogir ogboloma idiar dami kere? Bodo, anwa na anwuna ma obom ekpo adien na agboloma ma eneghe ya ami ineghe bho kere?”**

16 **“Obha aguo ta aro, iya oguman bho ta eten ipur, sa ipur bho ta eten iya oguman.”**

*Azizos Amula awa Agboloma ma Omugh Doyo
Oleghemeni Isar Igiel*

(Amaki 10:32-34; Aluk 18:31-34)

17 **Sa Azizos adigh erile ma obhun ogi da Azeruselem, sa abhin diobh na iwal ogbo atughan bho aten da adukun, sa agba anigha awa maa,**

18 **“Ibighe, iyar na obhun ogi da Azeruselem, sa ta owol Onyi ta Oni onigha ma ogbo arumu rokur bho na itughumeni ma oloko bho sa ta esobh ase omugh ebhumeni ina.**

19 **Ta obeton ina ologh da aguo ibhebbian bho ma aguo ola ta ekiri ina, sa ta egurogh ina, sa ta edu ina da emigirenian oriren egigh, sa ina ta abetina da oleghemeni isar adama bho!”**

Ipuru Onweni ta Azemsi na Azon

(Amaki 10:35-45)

20 **Da obhel obha, sa onweni anwiiny ta Azebidi aru na iwal anwiiny doyo ra akpudian ina ma opuru abar.**

21 **Sa Azizos apuran ina maa, “Anwa iru ra opuru ere?”**

Sa ina aworan afugh maa, “Mara ma aguo ola da irileghom doyom, iwal anwiiny dami ta ero ma adilade, odi da odjom, yaa uwedi da ekiel doyom.”

²² Sa Azizos aworan afugh maa, **"Inyin uloghom do ma abar wa inyin na apuru bho. Inyin ta orue oda ma idiar ya odi da okpako wa ami na aru ra oda bho kere?"**

Sa awa iworan ina maa, "Iyar ta orue."

²³ Sa ina agba anigha awa maa, **"Yagai, inyin ta oda da okpako dami, yaa oro adilade da odiom dami na da ekiel dami, bo da ito dami, kpelemani bha aro anigha ma ogbo ya Owede dami na aguri asisan bho."**

²⁴ Igiel bho diobh iyedi imughon bho, sa awa igam inigha ma iwal arumor bho.

²⁵ Sa Azizos akokodi awa agba maa, **"Inyin ologhom maa ogbo ya na erileghom ibhebhian bho na eponoma awa, sa ibom anwunom bho, bha ya awa ito ya iten."**

²⁶ **Ko oro do ma okua da esadio dinyin. Kpelemani, oni wa na abhoroghan obugh da esadio dinyin bho, aro ma obaramotu dinyin.**

²⁷ Sa oni wa na abhoroghan oro da edia dinyin bho, aro ma ebana dinyin:

²⁸ ma aguo bha Onyi ta Oni oru do ma ola ta ogir ebana onigha ina bho, yaa ina aru ma oro obaramotu onigha anwunom na onigha aghudum doyo obhin ota adizo ogbo."

Azizos Akoko ma Iwal Anwunom Ikpom Aridien

(Amaki 10:46-52; Aluk 18:35-43)

²⁹ Igiel bho awa na edua da Azeriko bho, sa obom ologh anwunom ituonom ina.

³⁰ Iwal anwunom ikpom aridien iro ma adilade da aka eten bho. Igiel bho awa imughon ma Azizos na aten bho, sa awa ikele ifugh maa, "Wanwuna, Onyi ta Adevidi, kpone iyar igbirigbir!"

³¹ Yaa ologh anwunom bho ighaghana awa, ma awa ero bobom. Yaa, awa ilogh kuma emi emulughu maa, "Wanwuna, Onyi ta Adevidi, kpone iyar igbirigbir!"

³² Sa Azizos amara, sa abhelegi awa afugh maa, **"Inyin na obhoroghan ami ma ogir ere onigha inyin?"**

³³ Sa awa iworan ina maa, "Wanwuna, iyar na abhoroghan obigh abar†."

³⁴ Sa igbirigbir awa idighi ma Azizos, sa ina akulan aridien dawa, sa da onin obhel obha, sa awa inwe ibigh abar, sa ituonom ina.

21

Azizos Adigh da Azeruselem ma Aguo Olilema

(Amaki 11:1-11; Aluk 19:28-38; Azon 12:12-19)

† 20:33 20:33 Obigh abar: Obigh esi; aridien bho ma okpakpagina.

¹ Igiel bho awa na etuan Azeruselem bho, sa igbari da igu Roliv da ema Abetfagi. Sa Azizos aruom aduom iwal ogbo atughan doyo.

² Sa ina agba anigha awa maa, **"Igie da ema wa asumoghan inyin bho, sa inyin ta obigh okubh adoki ola ukpuom na onyi doyo. Ikogione awa ma ebhin eruom ami."**

³ **Sa kugba ma oni apuran inyin abar, iworane maa, Wanwuna bho na abhoroghan orughom, sa ina ta amara anigha inyin."**

⁴ Ebla inyen imite ma aguo ola omuzughodiom iwowa ya owil bho awa bho, maa:

⁵ "Igba ma enigha ma Onyani ta Azayon maa,

'Kpone, Olilema doynom na aru doynom, titoiny da anyu adoki,

olobhiri onyi adoki, enam adol.' "^{*}

⁶ Sa ogbo atughan bho igi ka igir aguo Azizos aruom awa bho.

⁷ Sa awa ibhin adoki bho na olobhiri onyi adoki bho iru, sa ibhin rakapa dawa ide da anyu radoki bho, ma Azizos odigh orile.

⁸ Sa obom ologh anwunom idedegi ma ibom rakapa dawa da eten bho, sa ipan anwunom isobhi ma igologo ade† ibhin idedegi da eten bho.

⁹ Sa rologh ogele iro da edia na da aman doyo bho imulughu maa,

"Itutumeni ero enigha ma Onyi ta Adevidi!"

"Enoghoman na etei oni wa na abhin adien ta Wanwuna na aru bho."

"Itutumeni ero enigha ma Aziba wa odi da otenainy, wa agi ma anyu apu bho!"

¹⁰ Sa ina adigh da Azeruselem, sa ebla ema bho na anyegere, sa na epuran maa, "Onon ka anyen?"

¹¹ Sa anwunom bho iworan maa, "Onon owil Azizos, wa Anazaret da Agalili bho."

Obabalameni otu ta Aziba bho

(Amaki 11:15-19; Aluk 19:45-48; Azon 2:13-22)

¹² Sa Azizos adigh da otu ta Aziba, sa azegi ma ebla ogbo ya na ebua ma abua da otu ta Aziba bho, sa akpululeni ma rakpata ogbo ya na enwegi ma ikpoki bho na ikasi ta ogbo ya na ewodi ma ukpugh osege bho.

^{*} 21:5 21:5 Azak 9:9 † 21:8 21:8 Iriren ya iro ma esi bho bha rade. Igologo rade dawa bho ekper epu ma ita iyar. ‡ 21:9 21:9 Ekpo afugh da onu Ibru ola amara maa, tenemeni. Djogh na ogbo ogur (15)

13 Sa ina afugh anigha awa maa, **“Na oge oguri maa, ‘Otu dami ta aro ma otu asiseiny,’ Syaa inyin na otenemeni ma ‘Efem arugba.’”***

14 Sa ogbo ya ikpom aridien na arukula bho iru ra itei ina da otu ta Aziba, sa ina akoko awa.

15 Yaa igiel bho ogbo arumu rokur bho na itughumeni ma roloko bho ibigh idiar ilologian ya na emite bho, na aguo igbara anwiiny bho na emulughu da otu ta Aziba maa, “Itutumeni ero enigha ma Onyi ta Adevidi,” sa rologi dawa igurom.

16 Sa awa ifugh inigha ina maa, “Anwa na amughon ya inyen na efugh bho kere?” Sa Azizos aworan awa maa,

**“Yii, inyin ta osen do obigh maa,
“ ‘Da arunu igbara anwiiny ya odidia na emam,
bha esi itutumeni doyom na edua na eru’?”**

17 Sa ina awele awa adua da ema bho agi da Abetani ka akodu abal.

*Azizos arogi ma oriren afig ola omum do ma itu
(Amaki 11:12-14,20-24)*

18 Adiro, sa ina na amula na agi da ema bho na okoi.

19 Sa ina abigh oriren afig ola atuan eten bho, sa arile ka ate bha na obigh do ma abar da ebo, aten rato kukum. Sa ina afugh maa, **“Otu omite mu doyom tutun ka idudul!”
Sa oriren afig bho aghighira epa.**

20 Igiel bho ogbo atughan bho ibigh bho, sa ibaghagha ipuran maa, “Eka ma ola oriren afig bho aghighira epa ma ogbo na onin bho?”

21 Sa Azizos aworan agba anigha awa maa, **“Yagai, ami na agba na anigha inyin maa, ka inyin unwuna ma ologi imara ola ogba do iwal, inyin ko ogir do ma abar wa ugir ugboloma ma afig bho kukum, yaa ka inyin ufugh unigha ma igu onon eka, maa, ‘Betina ka amel da abadi,’ sa ta amite ma okua.**

**22 Sa kerekere abar ola inyin ubhin da asiseiny upuru,
sa inyin umara, bha inyin ta otei.”**

*Ipuran ya Igboloma ma Alimon ta Azizos
(Amaki 11:27-33; Aluk 20:1-8)*

23 Sa ina adigh da otu ta Aziba atughumeni, sa ogbo arumu rokur bho na ikei anwunom bho ipuran ina maa, “Akere alimon wa anwa na abhin na agir inyen bho, sa anyen anigha nyam alimon onon bho?”

§ 21:13 21:13 Azaya 56:7 * 21:13 21:13 Azer 7:11 † 21:16 21:16 Rasor 8:2
(Bighe da Erabharabh na diobh bho.)

24 Sa Azizos aworan afugh anigha awa maa, **"Ami ta opuran inyin ipuran nyen. Kugba ma inyin oworan ami, sa ami ta agba anigha inyin nyen adien alimon wa ami na abhin agir idiar inyen bho."**

25 Owura amum ta Azon ka adua da aken aru? **"Da otenainy bodo da aguo onyiomoroni?"** Sa awa ibhin idigh da iberegian ifugh maa, "Kugba ma iyar uworan maa, 'Da otenainy,' sa ina ta apuran maa, 'Okua ka, ezin ka ere wa iyar omara do ina bho?'"

26 Yaa ka iyar uworan maa, 'Da aguo onyiomoroni,' yaa iyar na oghil anwunom bho, ezin bho awa ibhin ma Azon owil."

27 Sa awa iworan Azizos maa, "Iyar uloghom do." Sa ina agba anigha awa maa, **"Ami ko ogba do nyen anigha inyin adien alimon wa Ami na abhin agir idiar inyen bho."**

Asidogh Iwal Arumor bho

28 **"Inyin ubigh ani eka ogboloma ma iwal anwiiny ta odi oni. Odi oni aro ma ola anwuna iwal anwiiny, sa aruom opur onyi bho maa, 'Gie da alei bho ka agir adidon.'"**

29 **"Sa ina aworan maa, 'Ami ka orue do,' yaa atepa, sa anwe ma ologi agi."**

30 **"Sa owede bho atei uwedi agba ma onin aguo. Sa ina aworan maa, 'Wanwuna, ami amara,' yaa na ogi do."**

31 **"Oken da iwal awa agir ito ta owede bho?"**

Sa awa iworan maa, "Opur bho."

Sa Azizos agba anigha awa maa, **"Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, rogunmaotua bho na idemema bho odi da edia dinyin ka odigh da irileghom ta Aziba."**

32 **Ezin bho Azon aru ra oleriom inyin aguo orugh amarugh igielake, yaa inyin umara do ina. Yaa rogunmaotua bho na idemema bho emara ina. Sa ebla aguo bho inyin ubigh ya idighi ma ikarabh bho itibara bho eka, inyin uloghoman do omara ina otibara."**

Asidogh Ogbo ya Iko ma Alei bho

(Amaki 12:1-12; Aluk 20:9-19)

33 **"Inagha ma opan asidogh: Oni ola anwuna ma otu aro, sa agbebhegh agrep da alei bho, sa ako akiton alei bho. Sa agbo ma esi ola ofidigi itu bho, sa alo ma otu ipoiny. Sa anigha ma esi bho ma iko ma alei ma oko orughom, sa abetina ma egi."**

34 **Atei obhel oku imuma bho, sa ina aruom robaramotu doyo ma ogi da ikponom ma alei bho ka obhin abin imuma bho."**

35 **"Sa ikponom ma alei bho ikighom robaramotu doyo, sa imar idul odi, sa igigh opan, sa irobhodi ma uwedi.**

36 **Sa ina amula aruom ipan robaramotu ya ibuiy ipu ma ipur bho. Sa igir onin aguo igboloma awa.**

37 **Da okunugiom, sa aruom onyi doyo ka otei awa. Sa ina afugh maa, 'Ta eghilan onyi dami.'**

38 **"Yaa, igiel bho agbo ya iko ma alei bho ibigh ina bho, sa imimian maa, 'Onon uwa ta ade ma adia bho, idighi ta ogigh ina, boka idiar doyo eten iyyiar.'**

39 **Sa ikighom ina, inuoghom ina imutiom da alei bho, sa igigh ina."**

40 **"Igiel wanwuna ma alei bho ta aru, ta agir eka agboloma ma ikponom ma alei bho?"**

41 **Sa awa iworan maa, "Ina ta amar akunugi ma idighi ma ikarabh bho, sa ta anigha ma alei bho ma ipan iko ma alei ya ta enigha ghan ina ma abin imuma doyo da obhel wa akpe bho."**

Ikputu wa ughel bho

42 **Sa Azizos apuran awa maa, "Inyin ta osen do da Adire Etutu bho obigh maa:**

" 'Ikputu wa ilo ma arutu ighel bho, na aten eko otu bho,

Onon adua da Wanwuna bho amite, sa adigh ilologian da amisigh diyar, sa abhon obigh'?"

43 **"Ebula okua, ami na agba na anigha inyin maa, ta owor inyin irileghom ta Aziba obhin onigha ma anwunom ya ta emum ibebi itu.**

44 **Sa oni ola amelema ma ikputu onon ta atutughudian, sa oni ola ina amel abhum sa ina ta agbe ma oni bho atutughudi."**

45 **Igiel bho ogbo arumu rokur bho na Rafarisi bho imughon asidogh doyo bho, sa iloghoman ma arogh asidogh bho anigha awa.**

46 **Sa awa iruruan obol oyo, yaa ighil anwunom bho, ezin bho anwunom bho ibhin ma ina owil.**

22

Asidogh obom ode erogh bho

(Aluk 14:15-24)

1 **Sa Azizos aloghom opan asidogh arogh anigha awa maa,**

2 **"Irileghom otenainy aguban olilema ola akokodian ode erogh anigha ma onyi doyo.**

³ Sa ina aruom robaramotu doyo ma ogi ka obhelegi ebla ogbo ya utun ode erogh ulebh bho, yaa awa ibhoroghan do ma oru.

⁴ "Sa ina aputa aruom ipan robaramotu, agba maa, 'Igba ma enigha ma ogbo ya ulebh bho maa; Ibighe, ami na akokodian edian bho amadon. Na ogigh rodughuna na rovi inum dami, sa ebla idiar bho na eleghan. Itue da ode erogh bho.'

⁵ "Yaa, awa ibhin do etuom abar, sa iten idua; odi agi da osi doyo, sa uwedi agi da esi abua doyo.

⁶ Sa ipan isibh robaramotu doyo, irughom itei sa izegi awa.

⁷ Sa ologi olilema bho agurom, sa aruom ogbo egham doyo ma ogi ka okunugi izegi ma anwunom bho, na obhugi ema dawa osoroni.

⁸ "Sa ina agba anigha ma robaramotu doyo maa, 'Ode erogh bho na alei, yaa ogbo ya ulebh bho ibigh ma ikpe do awa ma oru.

⁹ Ebula okua, igie da reten bho, ma elebh konikoni ola inyin umanana ma oru da ode erogh bho.'

¹⁰ Sa robaramotu bho imite igi da reten bho ka ikokodi ma ogbo ya awa imanana bho, adigh ikarabh na ibebi anwunom bho, sa imuzo da obom ogbo otu erogh bho iro da rakpata ode.

¹¹ "Sa olilema bho adigh okpon ogbo ya odi da rakpata ode bho, sa abigh oni ola olagha do ma ibura erogh eyal bho.

¹² Sa apuran ina maa, 'Atologhan, anwa idighi eka adigh esi onon, ma ola anwa onwuna do ma ibura eyal erogh bho?' Yaa ina na owuna do ma abar ola oworan.

¹³ "Ebula okua sa olilema bho aruom robaramotu bho maa, 'Ibhad i ma asike na aruguo doyo ma enuwoghom ina ka edighom da obom azim. Ise esi edi na oghir ibubura odi.'

¹⁴ "Ezin bho ubhelegi ma iya ibuiy, yaa ta oson onyikikara anwunom obhin."

*Otua otua ebhugh onigha Asiza
(Amaki 12:13-17; Aluk 20:20-26)*

¹⁵ Da igiel obha, sa Rafarisi bho idua ka imughonyan aguo obhin da asugbagba doyo okpati obol oyo.

¹⁶ Sa awa iruom ogbo atughan dawa na ita Erod ma ogi doyo ka opuran maa: "Oni atughumeni, iyar ologhom ma anwa na amar arugh da agiagai, sa anwa na atughumeni ma eten ta Aziba gai, anwa na okpon do bebina oni da amisigh, sa anwa obhin do ma imitian oni atuom abar.

17 Ebula okua, gba ma anigha iyar, anwa ibigh eka? Asoran otua otua-ebhugh onigha Asiza kere, bodo ka na osoran do?"

18 Yaa, Azizos abighom ipesi dawa sa afugh maa, **"Sa ibhelebbhel, ere wa inyin na odagian ami bho?"**

19 **Ileriome ami ma okpoki otua bho.**" Sa awa imutiom adinari.

20 Sa ina apuran awa maa, **"Onon ka amisigh ta anyen, sa uge ma adien ta anyen?"**

21 Sa awa iworan ina maa, "Asiza." Ebula okua, sa aruom awa maa, **"Okua adighi beleni, inigha ma Asiza ma ita Asiza, ma enigha ma Aziba ma ita Aziba."**

22 Aguo awa imughon okua bho, sa awa ibaghagha iweleman ina iten idua.

*Ipuran ya igboloma ma obetina da omugh
(Amaki 12:18-27; Aluk 20:27-40)*

23 Da onin adama obha, sa Rasadusi bho, ogbo ya omara do ma obetina da omugh odi bho, igi ka itei ina ipuran ina maa,

24 "Oni atughumeni, Amozizi agba maa, kugba ma oni amugh ya na omar do ma onyi, umor bho ta abhin ani doyo boka amar onyi anigha ina.

25 Isen bha odual arumor ero na iyar, sa opur bho abhin ani yaa na omar do ma onyi, sa amugh aweleman ani doyo anigha ma umor doyo.

26 Sa amutuma ma okua ma oleghemeni iwal bho na oleghemeni isar bho ka atei da oleghemeni odual bho.

27 Da ekunuguma bho, sa ani bho eka amugh.

28 Okua ka, da obetina da omugh bho ka ina ta aro ma ani ta anyen, ma aguo ebla odual awa na ebhin ina bho?"

29 Sa Azizos aworan awa maa, **"Inyin na oruan opie, ezin bho inyin umoghoyan do ma adire etutu bho, adigh alimon ta Aziba."**

30 **Da obetina da omugh bho owalan ilom bo, unighanom do nyen anwiinyan, kpelemen anwunom ta ero ma aguo itileduom ta Aziba ya odi da otainy bho.**

31 **Yaa, ya igboloma ma obetina da omugh imumugh bho, inyin ta osen do ma iya Aziba agba anigha inyin bho maa,**

32 **'Ami Aziba ta Ebrahim na Aziba ta Aziki na Aziba ta Azekopu kere'***? Ina Aziba imumugh do, yaa Aziba ta ogbo ya odi da aghudum bho."

33 Igiel bho ologh anwunom bho imughon inyen bho, sa ibaghagha ma da adien atughumeni doyo bho.

* 22:32 22:32 Edua 3:6

Oloko wa Abugh apu bho
(Amaki 12:28-34; Aluk 10:25-28)

³⁴ Igiel bho Rafarisi bho imughon ma Azizos na akpegi ma arunu Rasadusi bho, sa awa ikokodian ani.

³⁵ Sa odi oni atughumeni oloko bho, apuran odagian oyo, maa:

³⁶ “Oni atughumeni, oloko oken wa abugh apu da oloko bho?”

³⁷ Sa Azizos aworan ina maa: “**Tulane ma Wanwuna Aziba doynom na ebla ekpo ologi doynom, na ebla el-oghoman ozu doynom, na ebla ologi doynom.**”[†]

³⁸ Onon opur oloko bho sa aro ma wa abugh apu bho.

³⁹ Olegheмени iwal bho odi ma aguo opur bho: **‘Tulane ma onietuan doynom ma aguo ozu doynom.’**[‡]

⁴⁰ **Ebla roloko bho na ariwil bho, ukeri da iwal roloko inyen.**”

Ipuran ya igboloma oni wa amar Akraist bho
(Amaki 12:35-37; Aluk 20:41-44)

⁴¹ Igiel bho Rafarisi bho ikokodian bho, sa Azizos apuran awa maa:

⁴² “**Inyin na oruruan eka na ogboloma ma Akraist? Ina ka onyi ta anyen?**” Sa awa iworan maa, “Onyi ta Adevidi.”

⁴³ Sa ina apuran awa maa: “**Okua ka ere wa igiel Emugh bho adigh Adevidi bho sa abhelegi ina maa, ‘Wanwuna bho?’ Sa afugh maa,**

⁴⁴ “**‘Wanwuna bho afugh anigha ma Wanwuna dami: “Ro ma adilade da odiom aguo dami tutun ami ta asoroni ma ogbo ologian adien doynom atenemeni ma okpokpolom ogbam asike doynom.**”

, §

⁴⁵ **Kugba ma Adevidi abhelegi ina maa, ‘Wanwuna,’ ka ina ta adighi eka aro ma onyi doyo?**”

⁴⁶ Sa oni ola arue ma oworan oyo, bodo omula opuran oyo ma abar na oro do, obeton adama obha ogi da edia.

23

Azizos asugi ma Itughumeni ma oloko bho
na Rafarisi bho

(Amaki 12:38-40; Aluk 11:37-52; 20:45-47)

¹ Igiel obha, sa Azizos agba anigha ma ologh anwunom bho na ogbo ogir doyo,

² maa: “**Itughemeni ma oloko bho na Rafarisi bho na ero ma adilade da ikasi ta Amozizi.**

[†] 22:37 22:37 Oloko 6:5 [‡] 22:39 22:39 Itot 19:18 § 22:44 22:44 Rasor 110:1

3 Ebula okua, kerekere abar ola awa iruom inyin, igire. Yaa, oni ko orugh aguo awa, ezin bho, awa na egba ma ipan na egir ipan.

4 Awa na eghorogi ma radol ya imumor ipu ma anwunom orol na egbam da rokpalma anwunom, yaa awa imara do bebina adunu aguo dawa ma odigh orol.

5 “Ebla ogir ya awa na egir bho, bha na egir aguo ola anwunom ta elelegi awa. Awa na ebughumeni ma robhurugho onuokpe asiseiny dawa, sa na eweghemeni ma isabh akapa dawa.

6 Awa ibara ma rikasi edim da rakpata ode na radilade edim da arutu ugala Azu,

7 sa ibara ma ipeleguma itum da arisisi abua, na anwunom obhelegi awa maa, ‘Oni atughumeni.’

8 “Yaa, obhelegi do inyin maa, ‘Oni atughumeni.’ Onin oni kukum Oni atughumeni dinyin, yaa ebla inyin arumor.

9 Ko obhelegi ma oni maa, ‘Owede’ isen ade onon. Ezin bho inyin unwuna ma onin Owede kukum, ola odi da otenainy.

10 Obhelegi do inyin maa oni atughumeni, ezin bho Akraist kukum bha Oni atughumeni dinyin.

11 Oni wa abugh apu da esadio dinyin bho, aro ma obaramotu dinyin.

12 Yaa, oni wa abughumeni ma ozu doyo bho ta okirimeni, sa oni wa akirimeni ma ozu doyo bho ta obughumeni.

13 “Olo aleghe inyin itughemeni ma oloko bho na Rafarisi bho, Ribhelebbhel! Ezin bho, inyin na ogugi ma onu otu irileghom otenainy na okigima ma ogbo ya odi da edia dinyin bho. Inyin udigh do sa inyin na okigima ma ogbo ya na egi ka odigh bho ma odigh.

14 Olo aleghe inyin itughumeni ma roluko bho na Rafarisi bho, Ribhelebbhel! Inyin na oponoma ma rekpukele anwani na oworogh idiar, sa inyin na osiseiny iwewegh asiseiny hoka olelegi inyin. Ta ogur inyin aguo izagba ola abugh ibom.”*

15 “Itogi ero enigha inyin itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho, Ribhelebbhel! Inyin na odua ma esi na oten esi ma aguo ola otei bebina oni, sa ka inyin na otei, sa inyin na omula na odighi ma ola oni bho ta aten onyi ebanya ola adighi ma ikarabh apu inyin iwal igiel.

* 23:14 23:14 Ogbur onon bo da idi ipur obhurugho bho. Afugh onon aguban ya odi da Amak 12:40 na Aluk 20:47.

16 "Itogi ero enigha inyin, ogbo ikpom aridien ya na erileghom ipan ogbo! Inyin na ogba maa, 'Kugba ma oni abhin otu ta Aziba aghadian, bha okpe bo. Yaa, kugba ma oni abhin agol wa odi da otu ta Aziba bho aghadian, bha ina na akoman.'

17 Rema! Ogbo ikpom aridien! Oken abugh apu da iwal ayi: agol bho, bodo otu ta Aziba wa aworogi ma agol bho?

18 Inyin na ogba nyen maa, kugba ma oni abhin enwen alukpe bho aghadian, ma okpe bo. Yaa, kugba ma oni abhin eneghe wa ugbam da anyu bho aghadian bha na akoman.

19 Ogbo ikpom aridien, oken abugh apu da iwal ayi: enigha bho, bodo ka enwen bho wa na aworogi ma enigha bho?

20 Okua adighi beleni, ina oni wa abhin enwen bho aghadian bho, abaram na ebla idiar ya ugbam da anyu bho aghadian.

21 Sa ina oni wa abhin otu ta Aziba aghadian bho, abhin otu bho na Aziba wa na arugh da ologi bho aghadian.

22 Sa oni ola abhin otenainy aghadian, bha abhin adilade irileghom ta Aziba, na ina wa odi ma adilade da ikasi irileghom bho aghadian.

23 "Itogi ero enigha inyin itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho, Ribhelebbhel! Ezin bho, inyin na obhin aghan-ododua na ukia na adien kerekere ighogho amubobh, na onigha ma Aziba ma abin da adiobh atugi, yaa inyin ubhin do ma idiar ya ilei abar ipu da oloko bho otuom abar. Amarugh igielake, na okpon igbirigbir, na onwuna ologi imara. Akpe inyin ogir idiar inyen, yaa oni ko owele ma ogir idiar iyedi nyen.

24 Ogbo ikpom aridien! Inyin na omurugha ma egi, sa inyin na omin enam-adol.

25 "Itogi ero enigha inyin itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho, Ribhelebbhel! Ezin bho inyin na otitol aman okpako bho, yaa da ologi bho bha aponoma, na okuku, na ikarabh odighi idiar imuzo.

26 Rafarisi ikpom aridien! Idia ma etitol ebla ologi okpako bho ma aguo ola aman bho eka ta ababala.

27 "Itogi ero enigha inyin itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho, Ribhelebbhel! Ezin bho inyin uguban ranyu odi ya umar ulo sa na ekil da etire, sa iguban ya ibhon ibom da ologi. Nege bha ikpokpo imumugh

anwunom na adien kerekere ighoroghor emuzo da ologi.

28 Obha aguo inyin eka uguban ogbo ya ibabala da anyu, sa na erugh amarugh igielake, yaa, adol ibhelehel na amarugh itei imuzo da aghudum dinyin.

29 "Itogi ero enigha inyin itughumeni ma oloko bho na Rafarisi bho, Ribhelehel! Ezin bho, inyin na obolohol ranyuodi ariwil bho, sa inyin na oburi ma ranyuodi ibebi anwunom bho.

30 Sa inyin na ogba maa, 'Iyar umite da amum igbainy rowede diyar nabo, iyar ka udigh ani do ozegi ma ariwil bho.'

31 Okua adighi beleni, inyin aguo udigh onyoha ebhum ase dinyin, maa, inyin anwiiny ta ogbo ya izegi ma ariwil bho.

32 Inyin eka igiome da edia, ma emuzoghodiom ogir ya igbainy rowede dinyin ike bho!

33 "Ikarabh idiar! Anwiiny ibhorubhoru ikarabh idiar! Inyin ta odighi eka omizan osobh ase eba anya bho?

34 Okua adighi beleni, ami na aruom ariwil, na iloghom ma idiar, na ogbo itughumeni na aruom inyin. Inyin ta ozegi ma idi awa, sa inyin ta odugi ma idi ozegi da emigirenian oriren, sa inyin ta ogurogh idi da rugala dinyin, sa inyin ta odua ma ema oten ema ozegi awa.

35 Da ebul okua, ebla asi ta ibebi anwunom ya uzu da ade bho ta ero da emu dinyin, obeton da asi ta obebi Ebel ka otei da asi ta Azakaraya onyi ta Abarakaya wa igigh da esadio otu ta Aziba na enwen ikol bho.

36 Yagai, ami na agba na anigha inyin maa, ebla inyen ta emite da amum onon.

37 "Azeruselem, Azeruselem, anwa wa na aze ma ariwil bho, sa na arobhodi ma ogbo ya uruom oru doyom bho. Yaa ini igiel, ka na ebhir ami ma okokodi ebla anwiiny doyom oguri onin esi, ma aguo enur-ema na abhin rapuba doyo na aghughuom anwiiny doyo bho, yaa anwa na omara do.

38 Yagai, na owele ma otu doyom oguri ma obhobho ikpo.

39 Ami na agba na anigha inyin maa, obeton isen ogi da edia, inyin ko obigh mu ami tutun inyin ta ofugh maa, 'Itutumeni ero enigha ma ina oni wa na abhin adien ta Wanwuna na aru bho.'"

24

Obogion Otu ta Aziba bho
(Amaki 13:1,2; Aluk 21:5,6)

¹ Igiel bho Azizos na amite na adua da otu ta Aziba bho, sa ogbo atughan doyo iru ra ituoghom inigha ina ma eloma otu ta Aziba bho.

² Sa ina aworan awa maa, **"Inyin na obigh idiar inyen? Yagiagai, ami na agba na anigha inyin, ekpo ikputu ola ta aro da anyu ta opan ola ko obogion do bo."**

Elegb wa ekunuguma obhel bho
(Amaki 13:3-13; Aluk 21:7-19)

³ Sa aguo Azizos aro ma adilade da igu Roliv bho, sa ogbo atughan doyo iru doyo ra ifugh maa, "Gba ma anigha iyar, akere obhel wa inyen ta emite bho, na ere wa ta aro ma elegb eruoma doyom na ekunuguma emaranwunom bho?"

⁴ Sa Azizos aworan agba anigha awa maa: **"Imare ma ekpona ma aguo ola oni ko ogelemini do inyin."**

⁵ **Adizo anwunom ta ebhin adien dami eru, sa ta egba maa, 'Ami Akraist,' sa ta egelemini ma adizo ogbo.**

⁶ **Inyin ta omughon imumughon regham, oni okparanuma do. Idiar ya okua ta emite, yaa ekunuguma obhel bho ta olei do.**

⁷ **Ebhugh ta ewian ebhugh, sa irileghom ta ewian irileghom. Ibom rokoj ta esor, sa rade ta enyegian ebomian ekurubh, da adizo arisi.**

⁸ **Yaa, ebila inyen kisa obeton aligam aruzu bho.**

⁹ **"Igiel okua, ta obeton inyin onigha ma ogbo ya ta eninigiom inyin, sa ta egigh inyin, sa ebila ibhebhian bho ta elogh inyin adien da ebula adien dami."**

¹⁰ **Igiel okua, adizo ogbo ta emel edua da ologi imara bho, sa odi ta aluom odi, sa awa ta elogian aridien,**

¹¹ **sa adizo ariwil igunugba ta emite egelemini ma adizo ogbo.**

¹² **Sa ebula aguo amarugh itei ta akpegiom anwunom bho, etulan ta akir da esadio adizo ogbo.**

¹³ **Yaa oni wa ane ka atei da ekunuguma bho ta aten.**

¹⁴ **Sa ta ogba ma ibebi asugbagba irileghom bho da ebila emaranwunom ma aguo ola konikoni ta amughon, sa ekunuguma obhel bho ta alei.**

Ibom Aligam Aruzu bho
(Amaki 13:14-23; Aluk 21:20-24)

¹⁵ **"Okua adighi beleni, igiel inyin ubigh ka abar ola omiteghan do na amite amara da esi etutu bho, sa idiar**

na epiegian, ma aguo owil Adaniel awa bho (oni wa na asen bho amughonyan),

¹⁶ bha, ogbo ya odi da Azudia, eghil ebhun da rebhugh ya igi ma anyu bho.

¹⁷ Oni wa odi da anyu otu bho osor do ka abhin abar da otu doyo.

¹⁸ Sa oni wa odi da odighi bho omula do ka abhin ibura doyo.

¹⁹ Yaa ekulom anwani arughun na ogbo ya na enigha ma amumam bho, da radama iye,

²⁰ Isiseinye ma aguo ola edua dinyin ko osoran do da obhel adigho, bodo da Adama Osira Epobh bho.

²¹ Ezin bho, ka asoran da igiel ola okua, aligam aruzu bho ta apeleni ka ate esi ola, ta obigh ma abar ola okua ta odia do amite ma obhin da opur obeton emaranwunom bho ra otei isen, ya ko omite mu nyen.

²² “Sa kugba maa, ukperemeni do ma obhel bho, bebina oni ola ta amizan adum bo. Yaa, da ebula ogbo ya na oson bho, ta okperemeni ma obhel obha.

²³ Igiel okua, kugba ma oni agba anigha inyin maa, ‘Bighe, Akraist odi ma isen!’ Bodo, ‘Odi ma ebha!’ Oni ko odumom.

²⁴ Rakraist igunugha na ariwil igunugha ta emite sa ta eleriom ibom relegh na ogir ilologian, ma aguo ola abur nabo, ka igelemeni nyen ogbo ya na oson bho.

²⁵ Ibighe! Ami na adia agba anigha inyin.

²⁶ “Okua adighi beleni, kugba ma oni agba anigha inyin maa, ‘Ibighe, odi da eghana bho,’ ko ogi ka ebighan; bodo, ‘Ibighe, odi da ebhai, esi ewogina’ ko omara.

²⁷ Ezin bho, aguo imemegina agbararan, ka amite da opu omite ogogo bho, sa na awar na amisi da osor ogogo bho, obha aguo eruoma Onyi ta Oni ta aro.

²⁸ Kesikesi ola ebure odi, obha esi rodele bho na ekokodian bho.

Eruoma Onyi ta Oni

(Amaki 13:24-27; Aluk 21:25-28)

²⁹ “Aligam aruzu radama inyen ma oten kukum bha, “‘Ogogo bho ozu,

sa uwetere bho ko omu mu; reninainy bho ta edua da enainy emelegu,

sa ralimon ya odi da renainy bho ta enyegian.’”*

³⁰ “Da obhel obha, sa elegh Onyi ta Oni ta amite da enainy, sa ebila rebhugh emaranwunom bho ta edigh

* 24:29 24:29 Azaya 13:10; 34:4

ikunu. Sa awa ta ehigh ka Onyi ta Oni na aru da obughubugh otaininy na alimon na ibom isosorogian.

³¹ Sa ta aruom itileduom doyo ma opughe ododue obom oghur, sa ta ekokodi ma ogbo ya ina na ason da inya rekul bho, obeton da ekunuguma odi agba ade na enainy ogi ka otei da esumoghan bho.

Asidogh Oriren Afig bho

(Amaki 13:28-31; Aluk 21:29-33)

³² "Itughane ma asidogh oriren afig bho: Igiel bha igha na edugh na anwegina ma ato, bha inyin ologhom ma akozogh na atuan.

³³ Obha aguo odi nyen, igiel inyin ubigh ebila idiar inyen, iloghome ma obhel bho odi da ebaba aguo, na amisi da onu otu.

³⁴ Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, amum onon ka oten do amunian kisa ebila idiar inyen ta emite.

³⁵ Ade na enainy ta eten edua, yaa atughumeni dami ko oten do edua.

Oni ola aloghom Adama na obhel bho bo

(Amaki 13:32-37; Aluk 17:26-30,34-36)

³⁶ "Ya igboloma ma ologhom adama bho na obhel bho, oni ola aloghom bo, adigh itileduom ya odi da otaininy bho, adigh Onyi bho. Owede bho kukum aloghom.

³⁷ Aguo aro da obhel ta Anua bho, obha aguo eruoma Onyi ta Oni ta aro.

³⁸ Ezin bho aguo aro da obhel bho, kisa obom amum adigho bho aru bho, anwunom na ede na eda, na ebhinogh ranwani na enighanom ranwiinyan, tutun da adama wa Anua adigh da ologi obom oghugh bho;

³⁹ sa iloghom do ma idiar ya ta emite tutun obom amum adigho bho aru, sa aze konikoni. Obha aguo eruoma Onyi ta Oni ta aro nyen.

⁴⁰ Da obhel obha, iwal oni ta ero da osi, ta obhin odi sa ta owele ma uwedi.

⁴¹ Iwal anwani ta ero ma esi ogbe edian na egbe ma edian, sa ta obhin odi owele ma uwedi.

⁴² "Okua adighi beleni, igone, ezin bho inyin uloghom do ma adama wa Wanwuna dinyin ta aru bho.

⁴³ Imare ma emughonyan abar onon. Kugba ma wanwuna ma otu bho aloghom obhel wa ogba bho ta aru bho nabo, ina ka iro ma omom akigima ma ogba bho ma obom otu bho odigh.

⁴⁴ Ebula okua, inyin eka ikokodiane, ezin bho Onyi ta Oni ta aru ma obhel ola inyin oruruan do.

Agai Obaramotu na Okarabh Obaramotu
(Aluk 12:35-48)

⁴⁵ “Ise, ka anyen agai obaramotu wa aloghom abar bho, ola wanwuna bho ta asibh, ma okponom robaramotu doyo onigha awa ma edian da obhel wa akpe bho?

⁴⁶ Ebel obaramotu wa ka wanwuna ina bho aru, sa ta abigh ma ina na amar na agir bho.

⁴⁷ Yagiagai, ami na agba na anigha inyin, wanwuna bho ta abeton ebla elila doyo anigha ina ma okponom.

⁴⁸ Yaa, kugba ma obaramotu obha ma okarabh oni, sa aruruan da ologi doyo maa, ‘Wanwuna dami ta abia ma oru,’

⁴⁹ sa ake ma odulogh robaramotu iyedi, sa na ade na ada na rodamin.

⁵⁰ Wanwuna ma obaramotu bho ta aru ma adama ola ina oruruan do, na obhel ola ina ologhoman do.

⁵¹ Sa ta agur ina ma obom aguo izagba, sa ta alogh ina da agba ibhelebbhel bho: ise esi bho edi na oghir ibubura odi.

25

Asidogh adiobh Rekar Anwiinyan bho

¹ “Okua bha, ta obhin irileghom otenainy otuom diobh rekar anwiinyan ya ibhin ratodi dawa imite ma aguo ola ogi ka obighan oni erogh bho.

² Ogbo da ologh dawa bha rema, yaa ogbo bha iloghodi.

³ Obhel bho rema bho ibhin ratodi dawa bho, ibhin ani do ma amunu oliv eham.

⁴ Yaa, iloghodi bho ibhin amunu oliv da rakana eham na ya odi da atodi dawa bho.

⁵ Sa aguo oni erogh bho na abia ma oru bho, sa ebla awa iduka sa adila ibhinom awa.

⁶ “Ise, da egum adio, sa awa imughon izul maa: ‘Oni erogh bho na aru ra amisi! Imite ma eru ra ebighan ina!’

⁷ “Ebula okua, sa ebla rekar anwiinyan bho isuma, sa ipiki ma ratodi dawa ibughumeni.

⁸ Sa rema bho ifugh inigha ma iloghodi bho maa, ‘Inigha iyar idi amunu oliv dinyin; atodi diyar na edim.’

⁹ “Yaa, iloghodi bho iworan maa ‘Enyi, ita iyar eka ko olei do iyar. Kpelemen, inyin na aguo igie da ogbo ya na ewol bho ka egbo ma iya inyin.’

10 Sa aguo awa idua ka ogho bho, sa oni erogh bho aru. Sa ogbo ya ikokodian bho ituonom ina idigh da ode erogh bho, sa udu ma otu bho.

11 "Atepa, sa rekar anwiinyan iyedi iru nyen, sa ifugh maa, 'Wanwuna, Wanwuna, gurone ma adighom iyar!'

12 "Yaa, ina aworan awa maa, 'Yagai, ami na agba na anigha inyin maa, ami iloghom do inyin.'

13 "Okua adighi beleni, igone, ezin bho inyin uloghom do ma adama bho, bodo obhel bho.

Asidogh isar Robaramotu bho

(Aluk 19:11-27)

14 "Irileghom otenainy odi ma aguo oni ola na aru ra obetina egi, sa ina akokodi ma robaramotu doyo, sa arugi awa ma idiar doyo ma okponom.

15 Sa ina anigha ma odi ogho ekpa ikpoki,* sa anigha ma odi iwal, sa odi onin, oni ise ma aguo emi bho alei bho, sa ina abetina epa ma egi bho.

16 Oni wa ada ma ogho ekpa ikpoki obhel obha, sa abhin abua ma abua, sa atei asuo ogho abaram.

17 Onin aguo bho, wa iwal bho eka, atei asuo iwal abaram.

18 Yaa, wa unigha ma onin bho, agi ka agbo da ade awogi ma okpoki ta wanwuna doyo.

19 "Owewegh obhel aten, sa wanwuna ma robaramotu bho aru ma oselegi owal ogir dawa.

20 Sa obaramotu wa unigha ma ogho ekpa ikpoki abar na ipan ogho ekpa aru, sa agba maa, 'Wanwuna, anwa inigha ami ogho ekpa ikpoki, bighe, ami itei asuo ipan ogho ekpa.'

21 "Sa wanwuna doyo aworan ina maa, 'Anwa agir, anwa agai obaramotu! Anwa ibhin onyen ologi agir da ikikara idiar ya ami inigha nyam bho, ebula okua, isen ami na ason anwa ma orileghom idiar ya ibuiy ipu ma inyen. Ke ma isen ade ma enoghoman ta wanwuna nyam.'

22 "Sa wa unigha iwal ekpa ikpoki eka aru ra agba maa, 'Wanwuna, anwa inigha ami iwal ekpa ikpoki, bighe, ami itei asuo ipan iwal ekpa.'

23 "Sa wanwuna doyo aworan ina maa, 'Anwa amar agir, anwa agai obaramotu! Anwa ibhin onyen ologi agir da ikikara idiar ya ami inigha nyam bho, ebula okua, isen ami na ason anwa ma orileghom idiar ya ibuiy ipu ma inyen. Ke ma isen ade ma enoghoman ta wanwuna nyam.'

* 25:15 25:15 ekpa ikpoki obhel obha

24 “Sa wa unigha ma onin ekpa ikpoki bho eka aru ra afugh maa, ‘Wanwuna, ami amar aloghom anwa, anwa na okpon do ma oni ma igbirigbir, anwa na abu ma esi ola anwa ogbebh do, sa anwa na akokodi ma idiar ya anwa okpo do asar.

25 Ebula okua sa ami ighil arugugu, sa ami igi ka iwogi ma ikpoki doym da ade. Kpone, ido ma ikpoki doym.’

26 “Sa wanwuna doyo aworan ina maa, ‘Anwa ogborogbor obhobho ikpo obaramotu. Anwa aloghom ma ami na abu ma esi ola ami ogbebh do, sa ami na akokodi ma idiar ya ami okpo do asar.

27 Kugba ma okua, sa akpe nyam ologh okpoki dami da otu-ikpoki bho, boka igiel ami iru, ami atei ikpoki dami na asuo ya ka imar bho.

28 “ ‘Ebula okua, ibhine ma ikpoki bho da aguo doyo ma enigha ina wa atei diobh amina bho.

29 Ezin bho, oni wa atei ya ibuiy bho, ta onigha ma ogbam; yaa, ina oni wa otei do bho, bebina onyikikara ya ina atei bho eka, ta owor obhin.

30 Sa aruom ma oze ma obaramotu wa omutiom do ma asuo bho, odighom da obom azim; ise bha esi edi na oghir ihubura odi.’

Osobh ase Radede bho

31 “Sa obhel bho Onyi ta Oni ta aru na isosorogian doyo bho, ebila itileduom ta Aziba bho ta edigh na ina eru, sa ina ta aro da ikasi adilade irileghom isosorogian doyo.

32 Sa anwunom ebila radede bho ta ekokodian da amisigh doyo, sa ina ta abagion awa ma ebu ebu, aguo okponom ronana na abagion ronana bho na iwel bho.

33 Sa ina ta abhin ronana bho amar aguri da odiom aguo doyo, yaa iwel bho da ekiel.

34 “Da obhel obha sa Olilema bho ta agba anigha ma ebu wa da agba odiom aguo doyo bho maa, ‘Itue ma isen, inyin ogbo ya Owede dami na aneghe ma eneghe ya ukokodi uguri isisan inyin ka da opur obeton emaranwunom bho.

35 Ezin bho, okoi adighi ami sa inyin unigha ami ma edian, edogh amum adighi ami, sa inyin unigha ami ma amum oda, ami iru ma isuloma sa inyin udighom ami,

36 Ami iro ma edaba sa inyin umuneni ami ma ukpe, ami inwer asunwer sa inyin ukoko ami, ulogh ami ma ikoli sa inyin uru ra ukpon ami.’

37 “Da obhel obha sa ibebi anwunom bho iworan maa, ‘Wanwuna, akere obhel wa iyar ubigh ma okoi na adighi

nyam sa iyar unigha nyam edian bho, bodo edogh amum adighi nyam sa unigha nyam amum oda bho?

38 Akere obhel wa iyar ubigh anwa ma isuloma sa udighom anwa bho, bodo anwa iro ma edaba sa umuneni nyam ukpe bho?

39 Akere obhel wa iyar ubigh ka anwa na anwer, bodo anwa iro da ikoli sa iyar ugi ka ukpon anwa bho?

40 "Sa Olilema bho ta aworan awa maa, 'Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, aguo inyin ugir unigha ma odi oni da ologh dami wa ikulom ipu bho, bha inyin ugir unigha ami.'

41 "Da obhel obha sa ina ta agba anigha nyen ogbo ya da ekiel bho maa, 'Itene ma edua da amisigh dami, inyin ogbo ya na osugi ma odigh da eba anya wa ekunuguma oto bho, wa ugbonogi usisan Eru Bho na itileduom doyo bho.

42 Ezin bho okoi adighi ami, ya inyin unigha do ami ma edian, edogh amum adighi ami ya inyin unigha do ami ma amum ya oda,

43 Ami iru ma isuloma ya inyin udighom do ami da otu, ami iro ma edaba ya inyin umuneni do ami ma ukpe, ami inwer asunwer aro nyen da ikoli, yaa inyin uru do ra okpon ami.'

44 "Okua sa awa ta eworan nyen maa, 'Wanwuna, akere obhel wa iyar ubigh ka anwa iro ma okoi, bodo edogh amum adighi nyam, bodo anwa iru ma isuloma, bodo anwa iro ma edaba, bodo iro da asunwer, bodo iro da ikoli, sa iyar uweleman oru ra ologh aguo onigha oyom?'

45 Sa ina ta aworan awa maa, 'Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, aguo inyin ogir do onigha ma odi oni awa wa ikulom ipu da ologh dami bho, bha inyin ugir do onigha ami nyen.'

46 Sa inyen ta egi ka edigh da alukpe egbika wa ekunuguma oto bho, yaa ibebi anwunom bho ta edigh da esi aghudum ekunuguma oto."

26

Imimian Ogigh Azizos

(Amaki 14:1,2; Aluk 22:1,2; Azon 11:45-53)

1 Igiel bho Azizos na amunieni ma ratughumeni inyen bho, sa agba anigha ma ogbo atughan doyo maa,

2 "Inyin ologhom maa, ka iwal adama iten, bha Eyal Opel Oten bho na alei; sa ta owol Onyi ta Oni ma aguo ola ta odu ogigh."

3 Da obhel obha, sa ogbo arumu rokur bho na ikei anwunom bho ikokodian da otu irileghom ta wemu okur bho wa ubhelegi ma Akeyafas bho,

4 sa awa imimian imutioghom rekai ya obhin ikoiny obol Azizos ogigh.

5 Yaa imimian maa, "Ko oro do da eyal bho boka elobhiri ogbo ema na osor."

Uzuom Azizos amunu edu enunu da Abetani
(Amaki 14:3-9; Azon 12:1-8)

6 Isen bha, Azizos odi da Abetani da otu ta Asaimon wa anwer asunwer ekidigh bho.

7 Sa odi ani abhin ololo amunu edu enunu ola ibom abua, aru ra azuom da emu doyo, ma aguo ina odi da akpata ode bho.

8 Yaa igiel bho ogbo ogir bho ibigh bho, sa iguromeni ma rologi ipuran maa, "Adin ere na arobh amunu edu enunu inyen okua?"

9 Nabo, amunu inyen elei iya ka uwol ibom abua obhin onigha ma ronyigoiny bho.

10 Yaa, Azizos aloghom abar wa awa na eruruan bho, sa afugh anigha awa maa, **"Inyin udin ere na onyoghoghan na ogboloma ma ibebi ya ani onon agir anigha ami bho?"**

11 **Ronyigoiny bho sa odi na inyin ebila obhel, yaa Ami ka oro do na inyin ebila obhel.**

12 **Ezin bho, azuom ami ma amunu edu enunu nyen, ma aguo ola otughuman ozu dami ogboloma amadi dami.**

13 **Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, ke-sikesi ola ta ogba ma ibebi asugbagba inyen da ebila emaranwunom bho, ta ogba nyen abar onon wa ina agir bho obhin oruruan ina."**

Azudas awol Azizos
(Amaki 14:10,11; Aluk 22:3-6)

14 Sa odi da adiobh na iwal bho, wa ubhelegi ma Azudas Iskariot bho, agi ka atei ogbo arumu rokur bho,

15 ka apuran maa, "Inyin ta onigha ami ma ere ka ami ibeton ina inigha inyin?" Sa awa iwal adusubh na diobh ikpoki asilva inigha ina.

16 Obeton da obhel obha, sa Azudas ake ma obhoroghan etitigha ola ta asoran ina ma owol Azizos.

Azizos ade ma Eyal Opel Oten
Wa Ekunuguma bho
(Amaki 14:12-21; Aluk 22:7-13; Azon 13:21-30)

17 Da opur adama Eyal Aberedi wa Owubh do bho, sa ogbo atughan ta Azizos iru ra itei ina ipuran maa, "Akere esi wa anwa na abhoroghan iyar ogi ka otughuman osisan oyom, ma ode edian Eyal Opel Oten bho?"

18 Sa ina agba anigha awa maa, **"Igie da ema bho ka egba ma enigha ma odi oni maa, 'Oni atughumeni bho agba maa: Obhel dami na atuan, ami na ogbo atughan dami ta ode ma Eyal Opel Oten bho da otu doyum.'"**

19 Sa ogbo atughan bho igir aguo Azizos aruom awa bho, sa awa ikokodian Eyal Opel Oten bho.

20 Aguo atei adule bho, sa ina na adiobh na iwal bho iro da akpata ode,

21 na ede ma edian bho, sa ina agba anigha awa maa, **"Yagiagai, ami na agba na anigha inyin, odi oni inyin ta awol ami."**

22 Sa awa ibogina ma ibom, sa oni oni ise ake ma opuran oyo maa, "Wanwuna, ami kere?"

23 Sa ina aworan awa maa, **"Oni wa alogh aguo na ami da onin ekpa edian bho, bha wa ta awol ami bho."**

24 **Onyi ta Oni ta agi ma aguo uge ugboloma Ina bho, yaa itogi ero enigha ma oni wa ta owol obol Onyi ta Oni bho! Oweleman omar oyo ka ibhon apu."**

25 Sa Azudas wa ta awol ina bho apuran ina maa, "Oni atughumeni, anwa na agba ma ami, kadin?"

Sa ina aworan maa, "Anwa na aguo na agba."

Edian ta Wanwuna bho

(Amaki 14:22-26; Aluk 22:14-23; 1 Akorint 11:23-25)

26 Obhel bho awa na ede bho, sa Azizos abhin aberedi, sa atutumeni, sa apuron anigha ma ogbo atughan bho agba maa, **"Ibhine ma ede; onon ozu dami."**

27 Sa ina abhin okpako bho, sa asebh Aziba, sa anigha awa agba maa, **"Ebla inyin ibhine ma eda."**

28 **Ezin bho inyen asi dami, wa aghuameni ma izo bho, asi wa uzu unigha ma ebla anwunom ma aguo ola obhin oweleman ikarabh."**

29 **Ami na agba na anigha inyin maa, obhin isen ogi da edia, ami ko oda mu ma amin itu agrep tutun da adama wa ami ta adigh na inyin ada ma imom amin da irileghom ta Owede dami bho."**

30 Sa awa imor asor, sa idua igi da igu Roliv.

Azizos awa ma Aputa ta akua Ina

31 Sa Azizos agba anigha awa maa, **"Ebla inyin ta eghil eweleman ami edua ma adugulan onon ebula ami, ezin bho na oge oguri da adire etutu maa:**

"'Ami ta aghigh okponom ronana bho,

sa ologh ronana bho ta esasaragian.*

32 Yaa, igiel ami na abetina, sa ami ta agi ka aro abara inyin da Agalili."

33 Sa Apita aworan ina maa, "Ka aro ma ola ebla anwunom ighilighu idua eka, ami ko oghil ani do adua."

34 Yaa Azizos agba anigha ina maa, "**Yagiagai, ami na agba na anigha nyam maa, adugulan onon, kisa olobhiri enur bho ta alal, anwa ta akua ma isar igiel maa anwa na ologhom do ami."**

35 Sa Apita aworan ina maa, "Ka aro ma ola ami ta adigh na Anwa amugh eka, ami ka okua do nyam." Sa ebla ogbo atughan bho ifugh ani ma onin aguo.

Asiseiny wa da Agetsemani bho

(Amaki 14:32-42; Aluk 22:39-46)

36 Sa Azizos na ogbo atughan doyo igi da esi ola ubhelegi ma Agetsemani, sa aruom awa maa, "**Iro ma isen adilade, ya ami ta agi ma ebha ka asiseiny."**

37 Sa ina abhin Apita na iwal anwiiny ta Azebidi abaragima ina, sa ina asusughudian adigh ikunu.

38 Sa ina agba anigha awa maa, "**Eloghoman ozu dami na akunu ma ibom, aro ka omugh asugho. Iro omom na ami ma isen."**

39 Sa ina agi ma ikikara da edia ka abobhian asiseiny afugh maa, "**Owede dami, kugba ma ta abur nabo, dighi ma ola okpako onon aten adua dami. Da okua eka, oro do ku da ito dami, yaa da ito doynom."**

40 Sa Azizos agi ka atej ogbo atughan bho sa abigh maa awa na ekodu, sa ina apuran Apita maa, "**Inyin urue do ma odigh na ami oro omom bebina ekudi obhel kere?**

41 **Iro ma omom esiseiny boka inyin umel do da edigh da adagian. Emugh bho na eral yaa ozu bho na adugh."**

42 Sa ina amula agi ma olegghemeni iwal igiel ka asiseiny afugh maa, "**Owede dami, kugba ma okpako egbika onon ka orue do aten adua, aten ka Ami ida, bha ito doynom emite."**

43 Sa ina amula agi ka abigh ma awa na ekodu, ezin bho aridien dawa na emumor ibom.

44 Sa ina aweleman awa aputa agi ka asiseiny olegghemeni isar igiel, afugh onin abar bho.

45 Sa ina amula agi da isar ogbo atughan bho ka agba anigha awa maa, "**Inyin odidia na ekodu na esira ma epobh? Ikpone, iloghome ma obhel wa uto ugiri bho na alei, sa ta owol Onyi ta Oni ologh da aguo ta idighi ma ikarabh."**

* 26:31 26:31 Azak 13:7

46 Ibegina! na alei ogi! Wa awol ami bho aro ka na amisi ma isen!"

Ubol Azizos

(Amaki 14:43-50; Aluk 22:47-53; Azon 18:3-12)

47 Ina odidia na afugh, sa obom ologh anwunom ya isibhi ma rabegere na reham ya idua da remu rokur bho na ikei bho ituonom Azudas, odi oni da awa adiobh na iwal bho, aru.

48 Isen, wa awol ina bho atuom elegh aleriom awa maa: "Oni wa ami ta apipiohb bho bha Oni bho, ibole ina."

49 Da onin obhel bho sa ina agi epa da Azizos ka afugh maa, "Wemu Atughumeni, ami abheleguma nyam o!" Sa apipiohb ina.

50 Sa Azizos afugh anigha ina maa, **"Atologhan, gire ma abar wa anwa idin iru bho."**

Sa ologh anwunom bho iru ra isibh Azizos, sa ibol ina.

51 Ise, sa odi oni ola aro na Azizos amutiom abegere doyo sa asobh ato ta obaramotu wemu rokur bho abuton.

52 Yaa, Azizos aghaghana ina afugh maa, **"Loghe ma abegere doynom ma esi wa akpe ma oro bho, ezin bho ebla ogbo ya na esibh abegere, na emugh da abegere."**

53 **Bodo ka anwa na aruruan maa, ami ka orue do abhelegi ma Owede dami ma ofirima ami ma diobh na iwal rologh tileduom ta Aziba ma isen isen, kere?**

54 **Okua ka ta odighi eka omuzoghodiom ya uge da adire etutu bho, ya ikpe ma omite bho?"**

55 Da obhel obha, sa Azizos afugh anigha ma ologh anwunom bho maa, **"Ami na awian ogo ebhugh kere, ma ola inyin ubhin rabegere na reham na oru ra obol ami, Ami iroghan adilade da otu ta Aziba atughumeni yaa inyin ubol do ami."**

56 **Yaa, ebla inyen imite ma aguo ola ta omuzoghodiom idiar ya ariwil bho ige iguri da adire etutu bho."** Sa ebla ogbo atughan bho iwele ina ighil idua.

Azizos da amisigh ogbo osobh ase bho

(Amaki 14:53-65; Aluk 22:54,55,63-71; Azon 18:13,14,19-24)

57 Ogbo ya ibol Azizos bho, ibhin ina egi da Akeyafas, wemu rokur bho, esi wa itughumeni ma oloko bho na ikei bho na ekokodian bho.

58 Yaa, Apita aro ma egbeiny atuonom ina ka atei da ogigo ta wemu rokur bho, sa adigh da ologi ka aro ma adilade na rokponomotu bho, ma obigh aguo ta abhin akunugiom.

† 26:53 26:53 Inya ewala na adusubh onir (72000) ogbo egham

59 Sa ogbo arumu rokur bho na ebla ogbo osobh ase bho ibhoroghan oni ola ta agba ma onyoba igunugha abologiom Azizos, ma aguo ola awa ta ebhin esobh ase bho ebhumeni ina egigh.

60 Adizo ronyoba igunugha emite, yaa abar ola asibh ina na oro do.

Da ekunuguma bho, sa iwal ronyoba imite,

61 igba maa, "Oni onon agba maa, 'Ami ta abogion otu ta Aziba sa Ami ta amula alo amadon da abin isar adama.'"

62 Sa wemu rokur bho abetina amara afugh anigha ina maa, "Anwa ka oworan do kere? Onon ka akere adien abar ola na ogba na obologiom anwa?"

63 Yaa, Azizos aro bubom.

Sa wemu rokur bho afugh anigha ina maa, "Ami na abhin da adien ta Aziba wa odi da aghudum bho, na agba na anigha nyam maa: Sibhigha kugba ma anwa Akraist Onyi ta Aziba."

64 Sa Azizos aworan ina maa, **"Anwa na aguo na agba amutiom. Okua eka, Ami na agba na anigha inyin maa, obhin isen ogi da edia, inyin ta obigh Onyi ta Oni ma adilade da odiom aguo alimon ka na aru da obughubugh bho."**†

65 Sa wemu rokur bho agogoiny ibura doyo afugh maa, "Ina na afugh afugh ibasi agboloma ma Aziba! Ta odin ere obhoroghan opan onyoba? Ibighe ma aguo ina na afugh afugh ibasi agboloma ma Aziba.

66 Inyin ubigh eka?"

Sa awa iworan maa, "Ina na apioghom, akpe ma omugh."

67 Sa awa isiroghom ina ma ighor da amisigh, sa igorogh ina, sa ipan anwunom ibabhigh ina,

68 ifugh maa, "Akraist! Wa ma anigha iyar oni wa agor anwa bho."

Apita akua ma Azizos

(Amaki 14:66-72; Aluk 22:56-62; Azon 18:15-18,25-27)

69 Isen Apita aro ma adilade da etire da ologi ogigo bho, sa odi obaramotu onyani aru ra afugh anigha ina maa, "Anwa odi oni wa iro ani na Azizos wa Agalili bho."

70 Yaa, ina akua da esadio ta ebla awa, sa afugh maa, "Ami iloghom do ma abar wa anwa na agba bho."

71 Sa ina adua agi da onu ogigo bho, sa opan oni abigh ina, sa agba anigha ma ogbo ya odi ma ise bho maa, "Onon odi oni wa ariloghan Azizos wa Anazaret bho."

72 Sa ina aputa akua, asibhigha maa: "Ami iloghom do ma oni bho!"

† 26:64 26:64 Bighe Rasor 110:1; Adan 7:13.

⁷³ Onyi obhel aten, sa ogbo ya imara ma ise bho iru ra itei Apita, sa igba inigha ina maa, "Yagiagai, anwa odi oni awa nyen, ezin bho anem doyom na agba nyam na amutiom."

⁷⁴ Okua sa ina ake ma ogurugian, oghadian maa, "Ami iloghom do ma oni bho!" Ogbo na onin sa olobhiri enur alal.

⁷⁵ Sa Apita aruruan iwowa ta Azizos wa awa maa, "Kisa olobhiri enur ta alal, anwa ta akua ami isar igiel, maa anwa na aloghom do ami." Sa ina arile amite da ogigo bho ka aleghe agba ma igbir.

27

Ibhin Azizos egiom Apailet

(Amaki 15:1; Aluk 23:1,2; Azon 18:28-32)

¹ Ameghele, sa ebla ogbo arumu rokur bho na ikei bho, ikokodian imimian iya ogir ogboloma Azizos, ma aguo ola ta osobh ase obhumeni oyo ogigh.

² Sa awa ibhadi ina ibhin igiom Apailet wemu adilade ito ebhugh bho.

Osina Omugh ta Azudas

(Rogir 1:18,19)

³ Igiel bho Azudas wa awol ina bho abigh ma na osobh ase obhumeni ma Azizos bho, sa aloghoman ma ina na agir apie. Sa amulumeni ma adusubh na diobh ikpoki asilva bho agiom wemu rokur bho na ikei bho.

⁴ agba maa, "Ami na agir ikarabh, awol oni ola opioghom do, adighi ma ola uzu ma asi doyo." Sa awa iworan maa, "Ere agboloma iyar? Anwa ku kpone ma adighom."

⁵ Sa ina azu ma ikpoki bho da otu ta Aziba sa aten adua ka akpo asina amugh.

⁶ Yaa ogbo arumu rokur bho ikpokpo ma ikpoki bho egba maa, "Na osoran do ma obhin ka ologh da esi wa na okoko ma ikpoki bho, aguo iro ma ikpoki ogighan oni bho."

⁷ Okua sa imughonyan obhin ikpoki bho ka ogbo ade ta obolobol ma idiar bho, ma aguo ola obhin otenemeni okarabh esi ola odi risuloma.

⁸ Ebula okua, obhin obhel obha ra otei adidon, na obhelegi ma ade obha, maa, "Ade Asi."

⁹ Da obhel obha sa umuzoghodiom iwowa wa owil Azerimaya awa bho maa: "Sa awa ibhin adusubh na diobh ikpoki asilva bho, ikpoki emu oni wa anwiiny Izrel imara ma awa ta okpe bho.

¹⁰ Sa awa ibhin ikpoki bho igbo ma ade ta obolobol ma idiar bho, aguo Wanwuna aruom ami bho."*

* 27:10 27:10 Bighe da Azak 11:12,13; Azer 19:1-13; 32:6-9.

*Ipuraŋ ta Apaiilet**(Amaki 15:2-5; Aluk 23:3-5; Azon 18:33-38)*

¹¹ Ise sa ibhin Azizos ka imarameni da amisigh ta wemu adilade ito ebhugh bho, sa ina apuraŋ Azizos maa, “Anwa olilema ogbo Azu bho kere?”

Sa Azizos aworan maa, **“Anwa na agba aman.”**

¹² Sa ogbo arumu rokur bho na ikei bho ikpon abarabar ibologiom ina, yaa ina na oworan do ma abar.

¹³ Ebula okua, sa Apaiilet apuraŋ ina maa, “Anwa na omughon do ma ya na ogba na obologiom anwa bho kere?”

¹⁴ Yaa ina na oworan do, bebina abar, sa adigh ilologian ibom ma wemu adilade ito ebhugh bho.

*Osobhma ase ogigh Azizos**(Amaki 15:6-15; Aluk 23:13-26; Azon 18:39—19:16)*

¹⁵ Iseŋ da eyal bho, bha obhel wa wemu adilade ito ebhugh bho na amutiomghan oni da ikoli ola anwunom bho ipuru.

¹⁶ Da obhel obha, bha odi obom odighi ma ikarabh ola ubhelegi maa Azizos† Abarabas aro da ikoli.

¹⁷ Da obhel bho anwunom bho na ekokodian bho, sa Apaiilet apuraŋ maa, “Inyin na obhoroghan ami ma imutiom oken da iwal awa onigha inyin: Azizos Abarabas, bodo ka Azizos wa ubhelegi ma Akraist bho?”

¹⁸ Ezin bho ina aloghom maa awa ibhin da egbugbo ologi ebeton Azizos Akraist enigha ina.

¹⁹ Aguo ina aro ma adilade da ikasi osobh ase bho, sa ani doyo aruom aduom agiom ina maa, “Ko ogir abar agboloma ma oni wa opiom do ma abar bho. Ezin bho, ami ibigh ibom aligam aruzu da amala ma adidon da ebula oyo.”

²⁰ Yaa ogbo arumu rokur bho na ikei bho itumugiom ologh anwunom bho ma epuru ku ma Abarabas, yaa ogigh Azizos Akraist.

²¹ Sa wemu adilade ito ebhugh bho apuraŋ awa maa, “Da iwal awa ka ami imutiom oken inigha inyin?”

Sa awa iworan maa, “Abarabas.”

²² Sa Apaiilet apuraŋ awa maa, “Okua ka ogir ere ogboloma ma Azizos wa ubhelegi ma Akraist bho?”

Sa ebila awa iworan maa, “Due ma agigh!”

²³ Sa ina apuraŋ awa maa, “Ezin ka ere, agir akere adien ikarabh?”

Sa imula ilogh emi imulughu maa, “Due ma agigh!”

²⁴ Ya Apaiilet aloghoman ma abar ola ina ta arue agir alogh bo bho, kpelemen bha anwunom bho na ekoro, sa abhin amum atitala ma aruguo doyo abhebhila da amisigh ebila

† 27:16 27:16 Adien onon bo da adizo ipur rato adire ya ubhin unwe ma onu bho.

o_logh a_nwunom bho agba maa, “Ami idigh ani do da okpe ogighan o_ni onon. Inyin na aguo ka ekpon edighom!”

²⁵ Sa ebla a_nwunom bho i_woran maa, “Asi doyo ero da emu diyar na ranwiiny da iyar!”

²⁶ Okua, sa ina amutiom Abarabas anigha awa, yaa Azizos, sa ina anigha awa ma ogurogh na odu oyo ogigh.

Ogbo Egham bho iduom Azizos

(Amaki 15:16-21; Azon 19:2,3)

²⁷ Sa ogbo egham ta wemu adilade ito ebhugh bho ibhin Azizos igi da otu ta wemu adilade ito ebhugh bho sa ikokodi ma ebla ogbo egham bho.

²⁸ Sa ikogion ibura doyo ilogi ina ma obom akapa ododo,

²⁹ sa ilo ma eghoi ibubulom izuom emu doyo, sa ilogh okpeti ikiani da odiom aguo doyo sa ikpuluman da amisigh doyo iduom ina maa, “E Olilema Azu, iyar na okpudian o!”

³⁰ Sa isiroghom ina ma ighor, sa ibhin okpeti ikiani bho iborogh emu doyo.

³¹ Sa igiel bho awa na eduom ina ewele bho, sa ikogion ibura ododo ya awa ilogi ina bho, sa inwe ilogi ina ma ibura doyo, sa ibhin ina idua ma aguo ola ka odu oyo ogigh.

Odu ogigh ta Azizos

(Amaki 15:22-32; Aluk 23:27-43; Azon 19:17-27)

³² Aguo awa na emite bho, sa awa imanana ma oni Asirin ola ubhelegi ma Asaimon, sa iponoma ina ma orol emigirenian oriren ta Azizos.

³³ Sa igi ka imisi ma esi ola ubhelegi maa Agolgota, (amara maa, “Esi okpokpo emu.”)

³⁴ Sa awa inigha ina ma amin ya ugua na anon; yaa igiel bho ina adedima bho, sa ina agin oda.

³⁵ Sa awa idu ina, sa irobh okoba ibhin irugian ibura doyo.

³⁶ Sa awa iro ma ise ma adilade igon ina.

³⁷ Sa awa ige ma iku wa igba igboloma ina bho, ikeri da anyu doyo maa: ONON AZIZOS, OLILEMA AZU BHO.

³⁸ Igiel bho awa idu ina bho, idu na iwal arugba, odi da odiom agba doyo yaa uwedj da okiel.

³⁹ Sa ogbo ya na eten bho ikiri ina inyegi ma arumu dawa

⁴⁰ ifugh maa, “Anwa wa ta arue abogion otu ta Aziba, sa ta amula alo amadon da abin isar adama bho, tenemeni ma ozu doyom, aguo anwa iro ma Onyi ta Aziba bho, bha sore ma aru da emigirenian oriren bho!”

⁴¹ Onin aguo bho ogbo arumu rokur bho, na itughumeni ma oloko bho, na ikei bho iduom ina nyen efugh maa,

42 “Ina na atenemeni ma ipan ogbo, yaa na orue do ma otenemeni ozu doyo! Olilema Izrel! Isen sore da emigirenian oriren bho ma aru, sa iyar ta omara nyam.

43 Ina amara ma Aziba, na alei Aziba atenemeni ina ma isen, kugba ma ina ta amara! Ezin bho ina agba maa, ‘Ami Onyi ta Aziba.’”

44 Sa arugba ya udugi da aka ta Azizos ma ozegi bho eka erogi ina.

Omugh ta Azizos

(Amaki 15:33-41; Aluk 23:44-49; Azon 19:28-30)

45 Obeton da obhel wa owal ma obhel bho atej da diobh na iwal da esaladio ka otej da isar da etitan, sa azim akpegiom ebla emaranwunom.

46 Sa aguo owal ma obhel bho atej da isar da etitan, sa Azizos amulughu na obom okoroko maa, “**Elai, Elai, #lama sabaktani?**” (onon amara maa, “**Aziba dami, Aziba dami, ere wa Anwa na aweleman ami bho?**”)§

47 Sa idi awa ya imara ma ise bho igba maa, “Na abhelegi ma Ilaiza.”

48 Da ogbo na onin, sa odi awa akpo ma eghil ka abhin asapu atori da igheghedum amin, sa akpuom da okpeti abeton anigha ina ma oda.

49 Yaa ipan ogbo ifugh maa, “Iwele, ta obigh ka Ilaiza ta aru ra atenemeni ina.”

50 Sa Azizos anwe amulughu na obom okoroko, sa ekpo epobh bho asobhan.

51 Sa ukpe wa ubhin usobhom alukpesi etutu da otu ta Aziba bho abeton da ebo bho aguan asor arugian iwal abin, sa ade bho anyegian, sa rade ogbioma bho ibobomian isaragian.

52 Sa ranyu odi bho ikpegina sa adizo imumugh ya iro ma anwunom ta Aziba ibegina.

53 Sa awa imiteghu da arugugua amadi bho, igi ka imutuma ma adizo anwunom da Ema Etutu bho.

54 Sa igiel bho wemu ogbo egham bho, na ogbo ya odi na ina na egon Azizos bho, ibigh aguo ade bho anyegian abobomian adigh bho, na idiar ya imite bho, sa ibom arugugu isibh awa, sa igba maa, “Yagiagai, onon Onyi ta Aziba!”

55 Adizo anwani ya ituonomghan Azizos igir ogir inigha ina bho, obeton da Agalili, iro ani ma ise.

56 Idi awa bha, Ameri wa Amagdala bho, Ameri oweni ta Azemsi na Azosefu, na oweni anwiiny ta Azebidi.

‡ 27:46 27:46 Idi ipur robhurogho bho uge maa: *Eloi, Eloi* § 27:46 27:46 Rasor 22:1

*Amadi ta Azizos**(Amaki 15:42-47; Aluk 23:50-56; Azon 19:38-42)*

⁵⁷ Aguo atej adule bho, sa olila ola Arimatia ola ubhelegi ma Azosefu, ola ra aten ani ma oni atughan ta Azizos aru.

⁵⁸ Ina agi da Apaillet ka apuru ma ozu ta Azizos, sa Apaillet aruom ma enigha.

⁵⁹ Sa Azosefu abhin omom ukpe asininin ola amar ababala abhurugi ma eguade bho,

⁶⁰ sa adi da omom odi ola oyo, ola ina abu amutiom da ade ogbioma ola odi da anyu, sa ina akiligi ma obom opadi ogbioma akpegiom onu odi bho sa aten adua.

⁶¹ Sa Ameri wa Amagdala bho na Ameri uwedi bho iro ma adilade isumoghan odi bho.

Aguo imar ikponom odi bho

⁶² Ibala bho, wa aro ma Adama Osira Epobh bho, sa ogbo arumu rokur bho na Rafarisi bho igi da Apaillet,

⁶³ ka igba maa, "Wemu, ruruane ma abar wa oni igelemeni bho agba ma igiel wa ina odidia da aghudum bho maa, 'Ka isar adama iten, ami ta abetina da omugh.'

⁶⁴ Ebula okua, ruome ma aguola awa ta egi ka emar ekponom odi bho tutun da olegemeni isar adama bho, ma aguola ogbo atughan doyo ka ogi do ka ebigh esighe, sa ta egba anigha ma anwunom bho ma na abetina da omugh, sa igelemeni wa oguman bho ta agurom apu ma opur bho."

⁶⁵ Sa Apaillet agba anigha awa maa, "Ibhine ma ogbo egham ma egi ka ekponom, igie ka ekponom aguola inyin uloghom obhin okponom bho."

⁶⁶ Sa awa igi ka imar ilo ma odi bho igir, sa ilogh elegh adilade ito ebhugh, sa iguri ma ogbo egham ma oro okponom.

28*Obetina da Omugh ta Azizos**(Amaki 16:1-8; Aluk 24:1-12; Azon 20:1-10)*

¹ Adama Osira Epobh bho aten, aguola na anyiroghom obal da opur adama esi adama bho, sa Ameri wa Amagdala bho na Ameri uwedi igi ka okpon anyu odi bho.

² Da awai, sa ade bho anyegian ibom, ezin bho otileduom ta Wanwuna adua da otaininy asor aru ra akiligi ma opadi ogbeoma bho aguri da aka, sa aro ma adilade da anyu bho.

³ Ina amite awar aguola imemegina agbararan, sa ibura doyo abal aguola abala.

⁴ Ebula aguola ogbo ya na ekponom esi bho, ighil arugugu ka etei esi ola, awa ibhin igiri imugh onyinye.

⁵ Yaa, otileduom ta Aziba bho agba anigha ma anwani bho maa, “Oni ko oghil arugugu, ami aloghom ma inyin uru ra okpon Azizos wa odu ugigh bho.

⁶ Ina bo ma isen, ina na abetina ma aguo agba bho. Itue ra ebigh esi wa uselegi ina bho,

⁷ ma enur egi ka egba ma enigha ma ogbo atughan doyo maa: ‘Ina na abetina da omugh, na agi da Agalili ka obara inyin. Obha esi wa inyin ta obigh ina bho.’ Inagha, ami na agba na anigha inyin!”

⁸ Sa awa inugian idua da odi bho na arugugu na ibom alibhon ologi, sa ikpo ma eghil ka ogba onigha ogbo atughan doyo.

⁹ Sa Azizos amutuma awa afugh maa, **“Ami abheleguma o!”** Sa awa iru ra itei ina ighinagian asike doyo ibuom ina.

¹⁰ Sa Azizos agba anigha awa maa, **“Oni ko oghil arugugu. Igie ka egba ma enigha ma arumor dami maa, ami na agi da Agalili, awa ta ebigh ami ma ebha.”**

Asugbagba Ogbo Ikponom bho

¹¹ Igiel bho anwani bho na edua bho, sa idi ogbo ikponom bho idigh da ema bho ka igba ma ebila idiar ya imite bho inigha ma ogbo arumu rokur bho.

¹² Sa ogbo arumu rokur bho imimian na ikei bho, sa inigha ma ogbo egham bho ma ikpoki ya imomonya,

¹³ sa igba inigha awa maa, “Inyin ta ogba maa, ‘Ogbo atughan doyo iru ma adugulan ra ebigh ina esighe, ma obhel ola iyar na okodu.’

¹⁴ Kugba maa, asugbagba inyen edigh da ato ta wemu adilade ito ebhugh bho, iyar ta obokumeni ma ologi doyo boka inyin udigh da aligam aruzu.”

¹⁵ Sa awa ibhin ikpoki bho igir aguo uruom awa bho. Anwunom Azu odidia na egba ma asugbagba inyen na esasaragi tutun ka adidon.

Obom Aduom bho

(Amaki 16:14-18; Aluk 24:36-49; Azon 20:19-23; Rogir 1:6-

8)

¹⁶ Sa diobh na onin ogbo ogir bho igi da igu da Agalili, da esi wa Azizos aruom awa ma ogi bho.

¹⁷ Igiel bho awa ibigh ina bho, sa ibuom ina, yaa idi awa imara do ma ina Azizos.

¹⁸ Sa Azizos adighoma awa agba maa, **“Na onigha ami ma ebila alimon da ade na iya da enainy.”**

¹⁹ Okua adighi beleni, igie ka egir aguo ola anwunom ta eten ogbo atughan dami da ebila radede, ma ewur

awa ma amum da adien ta Owede bho, na Onyi bho, na Emugh Etutu bho.

²⁰ **Itughumeni awa ma osibh ogir ebla idiar ya ami iruom inyin ogir bho. Iloghome maa, ami odi na inyin kigiel kigiel tutun da ekunuguma emaranwunom bho.”**

Ibebi Asugbagba Ma Aguo Amaki Age Bho Otighom

Amaki wa ubhelegi nyen ma Azon Amaki bho, age ma Adire onon. Ina bo ani do da diobh na iwal Ogbogir bho, yaa ina alogh aguo anigha ma Apol na Abanabas da opur egi ogba asugbagba bho (Rogir 13:13). Ubhin maa, asugbagba doyo adua da ibom asugbagba ta Apita ya ina age akokodi bho. Aguban ka Amaki aro ma opur adire Ibebi Asugbagba bho, sa ina age ma ilologian ya ibuiy ipu ma da Adire ibebi Asugbagba iyedi. Ina na ogba ani do agboloma ma imara ta Azizos, yaa abeton da owura amum bho sekina ogir doyo bho. Ina age da aduom doyo ma ofenymeni anwunom ta Akraist ya odi da Arom bho na ogba omutiom maa, Azizos bha Akraist bho. Ina agba asisegheni maa, Azizos Akraist, bha Obaramotu sekina Onyi ta Aziba gai sa age agboloma nyen ogir na atughumeni doyo. Adire bho akunugiom da omugh na obetina da omugh ta Azizos. Obha aguo abhin amuzughodiom rebu ebu aghudum ta Azizos Akraist.

Arumu idiar ya uge bho

Azon Owurmamum bho na owuramum ta Azizos (1:1-13)

Ogir wa da ebhugh Agalili bho (1:14—9:50)

Ogi da Azeruselem na odigh da ema bho (10:1—11:25)

Asusughudian da ema Azeruselem (11:27—12:44)

Iwowa idiar ya na eru (13:1-37)

Omugh ta Azizos na obetina da omugh bho (14:1—16:20)

Asugbagba ta Azon Owurmamum bho

(Amatiu 3:1-12; Aluk 3:1-18; Azon 1:19-28)

¹ Onon aguo Ibebi Asugbagba ya igboloma ma Azizos Akraist onyi ta Aziba abhin ake bho.

² Da aguo uge da adire ta owil Aizaya bho maa:
“Nagha o! Ami ta abhin adilade ito dami aruom oni aduom,
ma otughuman eten bho obara oyom.”

³ “Okoroko na asi na amite da esala ade isisar bho, maa,
‘Itughumane ma eten bho ma esisian Wanwuna bho,
ma eselegi ma reten bho.’”

⁴ Sa Azon owurmamum bho amite da esala ade isisar bho,
sa agba maa, anwunom etibara da ikarabh dawa ewura ma
amum, sa Aziba ta aweleman ikarabh dawa.

⁵ Sa ebla ebhugh Azudia sekina anwunom Azeruselem idu igi doyo. Sa awa igba ma ikarabh dawa imutiom, sa ina awur awa ma amum da obhiy Azodan.

⁶ Azon abura ma ibura ya ubhin ipur enam-adol *ulem, sa ina akpoaghan okara ozu enam da ekakagh doyo. Edian doyo bha iganw na ame ya odidia da aparapa.

⁷ Sa Azon agba maa, "Oni wa na aru da aman dami bho abugh apu ami, yaa ami ilei do ma oni ola ozuman okogion ididigh ragbaka doyo.

⁸ Ami na abhin amum na awur inyin, yaa, ina ta abhin Emugh Etutu bho awur inyin."

Owur amum ta Azizos

(Amatiu 3:13; Aluk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Da obhel obha, azuzuan ola Azizos adua da Anazaret da ebhugh Agalili ka atej Azon. Sa Azon awur ina ma amum da obhiy Azodan.

¹⁰ Aguo Azizos na abhun bho sa ina abigh ka otenainy bho agurona, sa Emugh ta Aziba asor ra akpasan ina ma aguo okur osege.

¹¹ Sa okoroko asi amite da otenainy maa: "Anwa onyi dami, wa ami itulan ibom bho, wa ologi dami na abhon na anigha bho."

Adagian ta Azizos

(Amatiu 4:1-11; Aluk 4:1-13)

¹² Da onin obhel obha sa Emugh Etutu bho arileghom ina ka adighom da esala ade isisar.

¹³ Ina aro ma ise da esala ade isisar bho ma erubal radama, sa Eru Bho adagian ina. Azizos aro na inam edum, sa itileduom ta Aziba iru ra ilogh aguo inigha ina.

Opur oke ogir ta Azizos da Agalili

(Amatiu 4:12-22; Aluk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Igiel bho na obol Azon ologh da ikoli bho, sa Azizos agi da Agalili ka agba ma ibebi asugbagba ta Aziba,

¹⁵ sa ina agba maa, **"Na atej obhel wa omuzoghodiom bho, irileghom ta Aziba na atuan. Itibara da ikarabh, ma edumom ibebi asugbagba bho!"**

Azizos abhelegi ma ipur Ogbo-atughan doyo

¹⁶ Sa Azizos arile agbal Abadi Agalili, sa abigh iwal arumor, Asaimon na Anduru umor doyo ka awa na erobh ogbo da abadi bho, ezin bho awa iku ma iku.

¹⁷ Sa Azizos agba anigha awa maa, "Ituonome Ami, sa Ami ta atenemeni inyin iku ma iku anwunom."

* 1:6 1:6 enam-adol (enam ekuaman)

18 Da onin obhel obha sa awa iweleman igbo dawa ituonom ina.

19 Odua ise ogi da edia, sa ina abigh Azemsi onyi ta Azebidi na Azon umor doyo da ologi oghugh na etughuman igbo dawa.

20 Ogbo na onin sa ina abhelegi awa, sa awa iwele epa ma owede dawa Azebidi da oghugh bho na ipan ogbo ogir ya awa iko bho sa ituonom ina.

Azizos aze ma okarabh emugh

(Aluk 4:31-37)

21 Awa igi da Akapanum, sa atei Adama Osira-epobh anwunom Azu bho, sa Azizos adigh da otu ugala Azu bho aro ma ise atughumeni.

22 Edigh ilologian anwunom omughon atughumeni doyo, ezin bho ina abhin adilade ito agba ma asugbagba doyo, iro do ma aguo ita ogbo atughumeni roloko bho.

23 Odi oni ola okarabh emugh na anyegi, aro da ologi otu ugala bho, sa ina abhin obom okoroko amulughu. Sa afugh maa,

24 "Anwa na iyar ka unwuna ma ere, Azizos Anazaret? Anwa na aru ra opiegi iyar oman kere? Iyar ologhom maa anwa Wehabala wa Aziba abhin aru bho!"

25 Sa Azizos aghaghana ina maa, "Ro bobom! Mite da ozu doyo!"

26 Sa okarabh emugh bho atebeli ina, sa ina asalaghu amulughu na obom okparakpar okoroko adua da ozu doyo.

27 Sa abar bho adigh ebila anwunom bho ma ilologian, sa awa imogha, sa odi na apuran odi maa, "Woo, onon ka akere adien atughumeni! Ina na abhin da adilade ito na aghaghana ma ikarabh arumugh, sa awa na enagha ina."

28 Da onin obhel bho, sa odu ta Azizos asisaragian ka atei kesi kesi da ebhugh Agalili.

Azizos akoko ma adizo anwunom

(Amatiu 8:14-17; Aluk 4:38-41)

29 Awa idua da otu ugala Azu bho, sa Azizos abhin Azemsi na Azon agi da otu ta Asaimon na Anduru.

30 Da obhel bho awa igi da otu ta Asaimon bho, sa awa ibigh oyogo-onweni ta Asaimon da emana na asunwer amum obhiy na asibh ina, sa awa inur igba inigha ma Azizos.

31 Sa Azizos agi ka asibh ani bho da aguo abeton, sa amum-obhiy bho adua, sa ani bho adighi ma edian akiom awa.

32 Atei adule da obhel ogogo bho na adugh, sa awa ibhinogh ebila ogbo ya na enwereghu na ogbo ya ikarabh arumugh na enyegi iru doyo.

³³ Sa ebla_ema bho_ ikokodian_ da_ amisigh_ otu_ bho_.

³⁴ Sa_ Azizos_ akoko_ ma_ adizo_ ogbo_ ya_ na_ enwereghu_ ma_ adien_ kere_ kere_ asunwer_ bho_ adumeni_, sa_ ina_ azegi_ ma_ ikarabh_ arumugh_ bho_ asighegi_, ya_ ina_ na_ omara_ do_ ma_ ikarabh_ arumugh_ bho_ ma_ ofugh_ abar_, ezin_ bho_ awa_ emar_ eloghom_ ma_ ina_.

Asiseiny_ na_ ogba_ Ibebi_ Asugbagba_ bho_
(*Aluk_ 4:42-44*)

³⁵ Da_ obom_ ameghele_, sa_ Azizos_ adua_ da_ ema_ bho_ agi_ ka_ aro_ da_ esi_ ola_ odi_ kukunum_ asiseiny_ asiseiny_.

³⁶ Sa_ Asaimon_ na_ anwunom_ ya_ iro_ na_ ina_ bho_ idigh_ obhorogh_ oyo_.

³⁷ Igiel_ bho_ awa_ ibigh_ ina_ bho_, sa_ awa_ igba_ inigha_ ina_ maa_, "Koni_ koni_ na_ obhorogh_ anwa_."

³⁸ Sa_ ina_ aworan_ awa_ maa_, "**Idighi_ ta_ oten_ ogi_ da_ ipan_ arisisi_, da_ rema_ iyedi_ ya_ ituan_ bho_, hoka_ ami_ agba_ ani_ ma_ ibebi_ asugbagba_ bho_ anigha_ awa_. Ezin_ bho_ ami_ itun_ okua_ aru_.**"

³⁹ Sa_ ina_ adua_ ma_ ema_ aten_ ema_ da_ ebla_ ebhugh_ Agalili_, agba_ ma_ ibebi_ asugbagba_ bho_ da_ arutu_ ugala_ dawa_, sa_ azegi_ ma_ ikarabh_ arumugh_ asighe_ da_ aruzu_ anwunom_.

Azizos_ akoko_ ma_ oni_ ola_ anwer_ asunwer_ ekidigh_
(*Amatiu_ 8:1-4; Aluk_ 5:12-16*)

⁴⁰ Sa_ oni_ ola_ na_ anwer_ asunwer_ ekidigh_ aru_ ra_ akpudian_ ina_ afugh_ maa_: "Wanwuna! Kugba_ ma_ anwa_ ta_ amara_, bha_ koko_ ami_ ma_ ababalameni_."

⁴¹ Sa_ igbirigbir_ oni_ bho_ idighi_ ma_ Azizos_, sa_ ina_ aselegheni_ ma_ aguo_ doyo_ akulan_ ina_ afugh_ maa_, "Ami_ amara_. Babala!"

⁴² Sa_ asunwer_ ekidigh_ bho_ adua_ da_ ozu_ oni_ bho_, sa_ ina_ ababala_.

⁴³ Sa_ Azizos_ afugh_ anigha_ ina_ maa_ aten_ ayel_, sa_ aghaghana_ ina_ maa_:

⁴⁴ "Bighe! Ko_ ogba_ ma_ anigha_ ma_ oni_, kpelemen_ gie_ ka_ aleriom_ ozu_ doyo_ ma_ okur_ ta_ Aziba_ ma_ akpe_ ma_ alukpe_ obabalameni_ ozu_ wa_ Amozizi_ ato_ bho_, ma_ oleriom_ ma_ anwa_ na_ adum_."

⁴⁵ Kpelemen_, ina_ aten_ agi_ ka_ agba_ ma_ asugbagba_ bho_ kesi_ kesi_, ma_ ola_ odu_ ogir_ ilologian_ doyo_ asisaragian_ agi_ ma_ egbeiny_. Ebula_ okua_, Azizos_ na_ opita_ do_ adigh_ da_ ebhugh_ bho_, yaa_ ina_ aroghan_ da_ etire_ arisisi_ ya_ odi_ kukunum_. Kukum_ eka_, anwunom_ idua_ kesi_ kesi_ eru_ doyo_.

2

Azizos_ Akoko_ ma_ Ukula_ Oni_
(*Amatiu_ 9:1-8; Aluk_ 5:17-26*)

¹ Raḍama iten, sa Azizos amula adigh da Akapanum. Sa anwunom imughon maa, ina odi da otu da ema bho.

² Sa rologh anwunom ikokodian da otu bho imuzo ma ola etitigha ola odigh da otu bho na omara da onu otu bho, na oro do. Sa ina aro ma ise agba ma ibebi asugbagba bho anigha awa.

³ Sa inya anwunom irol oni ola na abogina ma obhin ka otei oyo.

⁴ Igiel bho awa orue do ma obigh etitigha odigh bho, da ebula ologh anwunom bho. Sa awa isin ibhun da anyu otu bho, sa ikpakpagion imutiom oyol da anyu otu bho. Sa iwolomeni isoroni ina da akporokporo bho da amisigh ta Azizos.

⁵ Igiel bho Azizos abigh ologi imara dawa bho, sa afugh anigha ma oni bho maa, "Onyi bho, na oweleman ikarabh doynom."

⁶ Sa idi ogbo atughumeni oloko bho ya iro ma adilade ma ise bho, idigh iruruan na epuran da rologi dawa maa.

⁷ "Ezin ka ere ka oni onon na afugh afugh ibasi! Anyen ta arue aweleman ikarabh ta oni, aten Aziba?"

⁸ Yaa, Azizos aloghoman da emugh doyo ma iruruan rologi dawa, sa apuran awa maa, "Ezin ka ere ka inyin na oruruan okua da rologi dinyin?"

⁹ Oken wa abur apu ma ofugh onigha oni onon wa na abogina bho, 'Na oweleman ikarabh doynom,' bodo ofugh maa, 'Betina ma abhin akporokporo doynom ma arile?'

¹⁰ Yaa, ami na adighi ma aguo ola inyin ta omughonyan maa, Onyi ta Oni anwuna ma alimon oweleman ikarabh onyiomoroni da ade onon." Sa ina akparameni afugh anigha ma ukula bho maa,

¹¹ **"Ami na agba na anigha nyam maa, betina ma abhin akporokporo doynom ma ayel da otu doynom."**

¹² Sa ina abetina abhin akporokporo doyo arile da amisigh ta ebla awa adua, ma ola ebla awa imagha, sa awa itutumeni ma Aziba igba maa, "Iyar ta odia do obigh abar ola okonon!"

*Azizos abhelegi ma Alivai sa
adigh na idighi ma ikarabh ade ma edian
(Amatiu 9:9-13; Aluk 5:27-32)*

¹³ Sa Azizos adua ma ise amula agi da aka obhiyy bho, sa ebla ologh anwunom bho iru doyo, sa ina atughumeni awa.

¹⁴ Aguo Azizos adigh erile bho, sa ina abigh Alivai, onyi ta Alifios ka odi ma adilade da efem ogun otua-ebhugh, sa Azizos afugh anigha ina maa, "Tuonome ami," Sa Alivai abetina atuonon ina.

15 Sa aguo Azizos aro ma ogho na ade ma edian da otu ta Alivai bho, sa adizo igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh iru ra idigh na ina na ogbo atughan doyo ide ma edian bho. Sa aro ma ola adizo anwunom iten ogbo ituonom doyo.

16 Igiel bho idi ogbo atughumeni oloko bho ya iro ma Rafarisi bho ibigh ka ina na adedian idighi ma ikarabh na igun ma otua-ebhugh bho, sa awa ipuran ogbo atughan doyo maa, “Ezin ka ere, ka oni atughumeni dinyin na adedian na igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh bho?”

17 Azizos amughon apuran onon, sa ina afugh maa, “Ogbo ya onwer do ibhoroghan do ma owil, yaa ogbo ya na enwer bho. Ami iru ma ra olebh idighi ma ikarabh, yaa ibebi anwunom do.”

Apuran ya igboloma ma one okoi
(*Amatiu 9:14-17; Aluk 5:33-39*)

18 Aro ma ola ogbo atughan ta Azon na ogbo atughan ta Rafarisi bho na ene ma okoi. Sa awa igi ka ipuran Azizos maa, “Ezin ka ere ka ogbo atughan ta Azon na ita Rafarisi bho na ene ma okoi, yaa ogbo atughan doyom ine ani do ma okoi?”

19 Sa Azizos aworan awa maa, “**Ogbo erogh bho ta etun ere ene ma okoi da obhel wa oni erogh bho odi na awa bho? Yii, awa ko orue do ero ma okoi, ezin bho oni erogh bho odi na awa.**

20 Yaa, obhel na aru ma ola ta osighe ma oni erogh bho da esadio dawa, sa awa ta ene ma okoi da adama obha.

21 “Oni ola na abhin ogogora omom ukpe na abadi ma opupu akapa bo. Ezin bho, esi wa uhadi bho ta apuruna adua da akapa bho ma ola ta aguan apeleni ma aguo aro bho.

22 **Obha aguo oni ko ologh do ma imom amin da opupu akana ozu-enam, bodo bha akana ozu-enam bho ta apol, sa amin bho ta ezugian ebhe, sa akana bho ta apian. Kpelemen, na ologh imom amin da imom rakana ozu-enam.**

Azizos Wanwuna ma Adama Osirepobh bho
(*Amatiu 12:1-8; Aluk 6:1-5*)

23 Amite ma ola da odi Adama Osirepobh bho, Azizos na ogbo atughan doyo na eten da arisi ibukpa, sa ogbo atughan doyo iboghi ma itu ibukpa bho.

24 Sa Rafarisi bho ipuran ina maa, “Nagha! Ezin ka ere ka awa na egir abar ola oloko bho omara do da adama osira- epobh bho?”

25 Sa Azizos apuran awa maa, "Inyin ta osen do obigh ma abar wa Adevidi agir igiel bho okoi adighi ina sekina anwunom ya iro na ina bho kere?"

26 Ma aguo ina adigh da otu akpuru ta Aziba da amum wa Abiata aro ma wemu okur bho, sa ade ma aberedi etutu ya iro inigha ma rokur ta Aziba kukum ma ode. Sa ina anigha nyen anwunom ya iro na ina bho."

27 Sa ina afugh anigha awa maa, "Umution Adama Osira-epobh bho onigha ma onyiomoroni, yaa ulem do ma onyiomoroni onigha ma Adama Osira epobh bho.

28 Ezin bho, Onyi ta Oni bha Wanwuna ma Adama osira epobh anwunom Azu bho."

3

Azizos Akoko ma Oni ma Adama Osirepobh bho
(Amatiu 12:9-14; Aluk 6:6-11)

1 Sa Azizos amina ka adigh da otu ugala Azu bho. Odi oni ola aguo bho na akparian aro ani ma ise.

2 Idi ogbo da ologh dawa na ebhoroghan ekal abar ola odin obologiom Azizos, sa awa ikimeni na egon obigh kugba ma ina ta akoko ma oni bho da adama osira-epobh anwunom Azu bho.

3 Sa Azizos afugh anigha ma oni wa aguo na akparian bho maa, "Betina ma amara da amisigh ebla ogbo."

4 Sa ina apuran awa maa, "Ere ma abar wa oloko bho amara ma ogir da adama osira-epobh anwunom Azu bho; ogir ibebi bodo ka ogir ikarabh, otenemeni oni onigha aghudum bodo ka ogigh oni?" Yaa, awa inima iro bobom.

5 Sa ina akpon ebla awa akitineni na ibom igam, ma aguo awa na ekparameni ma rologi dawa bho, sa afugh anigha ma oni bho maa, "Selegheni ma aguo doyo." Sa ina aselegheni ma aguo doyo, sa aguo bho aseleghan abhon.

6 Sa Rafarisi bho idua ka imimian na ogbo ituonom ta Erod* igboloma ina, ma aguo awa ta ebhin egigh ina.

Ibom rologh anwunom ituonom Azizos

7 Sa Azizos na ogbo atughan doyo idua ma ise igi da aka obhiy eko. Sa obom ologh anwunom ya Agalili na Azudia ituonom ina.

8 Ipan rologh ya ituonom ina bho idua da Azeruselem, na Idumia na da akubo obhiy Azodan, na da ema Ataya na Asidon. Ebla awa iru da Azizos ma aguo awa imughon emi idiar ya ina na agir bho.

* 3:6 3:6 *Ogbo ituonom ta Erod*: Awa anwunom ya na etuonom Erod, sa ilogh adien Azizos, ibara ma odamaghan oyo.

⁹ Sa ina agba anigha ma ogbo atughan doyo ma awa eguri ma oghugh esisan ina ma aguo ola ina ta adigh, boka ologh anwunom bho na inirom ina.

¹⁰ Ezin bho ina na akoko ma adizo anwunom ya iro da aligam aruzu asunwer, ma ola ogbo ya inwuna ma adien kere kere asunwer na ekukurughan ogi da edia ka okulan oyo.

¹¹ Ka obhel ka obhel ola ogbo ya ikarabh arumugh na eham ibigh ina, sa awa ta emeleghu da ade emulughu da amisigh ta Azizos na efugh maa, "Anwa Onyi ta Aziba."

¹² Sa ina alogh emi ababagina awa maa, odighi do ma aguo ola anwunom ta eloghom ina.

Azizos ason diobh na iwal ogbo-ogir

(Amatiu 10:1-4; Aluk 6:12-16)

¹³ Azizos asin da anyu igu sa abhelegi ma ogbo ya ina na abhoroghan oru doyo bho. Sa awa iru.

¹⁴ Sa ina ason diobh na iwal, aghol awa ma ogbo-ogir doyo, ma aguo ola awa ta edigh na ina ero, na oruom awa ogba ibebi asugbagba bho osasaragi.

¹⁵ na onigha awa ma alimon obhin ozegi ikarabh arumugh osighegi.

¹⁶ Inyen diobh na iwal ogbo ya ina ason bho: Asaimon wa ina aghol Apita bho.

¹⁷ Azemsi onyi ta Azebidi, na umor doyo Azon (ya Azizos aghol ma Aboanazis, wa amara maa, "anwiiny agbararan bho"),

¹⁸ na Anduru, na Afilip, na Abatolomio, na Amatiu, na Atomosi, na Azemsi onyi ta Alifios, na Atadios, na Asaimon wa ughol adien ma Azilot† bho,

¹⁹ na Azudas Iskariot, wa ra awol ina bho.

Azizos na Abelzibul

(Amatiu 12:22-32; Aluk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Odi obhel Azizos adigh da otu wa ina na aroghan bho, sa obom ologh anwunom ikokodian, ma ola ina sekina ogbo atughan doyo irue do ma otei etitigha ola ode edian nyen.

²¹ Da obhel bho ogbo aghisian ta Azizos imughon idiar ya na emite bho, sa awa igi ka obhin oyo odua, ezin bho na ogba maa, "Ina bo ma oni."

²² Sa ogbo atughumeni oloko bho ya idua da Azeruselem iru ra ifugh maa, "Oni onon na abhum Abelzibul, sa na abhin alimon ta Abelzibul, wemu aruru bho na aze ma ikarabh arumugh na azegi."

† 3:18 3:18 Azilot: Onyi eghun Azu ola na abhin onyen ologi na ebila emi doyo na abhel ebhugh dawa.

²³ Sa Azizos abhelegi awa akokodi. Sa ina arogh asidogh anigha awa maa: **“Eru bho ta adighi eka aze ma eru asighe?”**

²⁴ **Kugba maa ade ema na arugian na awian ozu doyo, ade ema obha ko orue do amara.**

²⁵ **Kugba maa eghun otu na arugian na awian ozu doyo, eghun otu obha ko orue do amara.**

²⁶ **Sa, kugba maa Eru bho na arugian na awian ozu doyo, sa ina ko orue do amara; okua bha ita oyo na ekunugiom.**

²⁷ **Yaa opan aguo ogba. Anyen oni wa ta arue adigh da otu omomonan ka aghumi ma idiar doyo bho, asigimeni ka ina na adia abhadi ma omomonan bho? Ise kisa ina ta arue afoiny otu doyo.**

²⁸ **Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, ikarabh ka ikarabh ya oni agir, bodo afugh ibasi ya oni afugh agboloma ma Onyi ta Oni ta oweleman.**

²⁹ **Yaa, oni ola afugh ibasi agboloma ma Emugh Etutu bho, ko oweleman do. Ezin bho oni bho asor oloko ogir ikarabh ola ta aro kidudul.”**

³⁰ Azizos agba ma idiar inyen anigha awa, ezin bho awa na egba maa ina na abhin alimon ikarabh arumugh na agir ogir doyo.

*Onweni na Arumor ta Azizos
(Amatiu 12:46-50; Aluk 8:19-21)*

³¹ Sa onweni na arumor ta Azizos iru ra imara da etire. Sa awa iruom aduom odi oni ma ogi ka ogba onigha oyo ma ina aru ra abighan awa.

³² Yaa, ologh anwunom na ero ma adilade eko ina, sa igba inigha ina maa, onweni doynom na arumor doynom odi da etire na ebhoroghan obighan oyom.

³³ Sa Azizos aworan awa apuran maa, **“Onweni dami na arumor dami ka wa anyen?”**

³⁴ Sa ina akpon awa ogbo ya odi ma adilade bho akitineni, sa afugh maa, **“Ikpone, inyen onweni dami na arumor dami.**

³⁵ **Konikoni ola na agir aguo Aziba ato bho, bha umor dami, na umarani dami, na onweni dami.”**

4

*Asidogh Ogbebh ma Edian bho
(Amatiu 13:1-9; Aluk 8:4-8)*

¹ Sa Azizos aputa ake ma otughumeni da aka obhiyy eko. Sa obom ologh anwunom isor esi bho. Ebula okua sa ina

adigh da oghugh da obhiy eko bho aro ma adilade, sa ebla ologh anwunom bho iro da egbolom.

² Sa ina abhin rasidogh atughumeni awa ma adizo idiar agba maa;

³ **"Imare ma enagha o! Ogbebh ma edian agi da osi doyo ka ogbebh edian.**

⁴ **Sa amite ma ola igiel bho ina akpo ma ikpo edian bho asar bho, sa idi ikpo imel da eten, sa inur iru ra ikpokpoiny ide imadon.**

⁵ **Yaa, idi ikpo sa imel da ade ogbeoma, esi ola odoghol bho okudum do. Sa awa irabh epa ma osu ma aguo odoghol bho okudum do bho.**

⁶ **Yaa igiel ogogo amite bho, sa inyun ighaghara da ebula aguo osi do ma ikika bho.**

⁷ **Sa idi ikpo imel da ekoko ibubulom, sa ibubulom bho isu ikpegiom edian bho ibhughudi, ma ola awa osu do emum itu.**

⁸ **"Yaa, idi ikpo bho imel da ohebi ade, sa isu imite, imum adizo itu. Idi imum adusubh na diobh (30) abin ya ubhin ugbebh bho, idi erabharabh (60) abin, idi iwal ewala na adusubh (100) abin."**

⁹ Sa Azizos afugh maa, **"Wa anwuna ma ato, anagha o!"**

*Ezin wa Azizos arughom rasidogh bho
(Amatiu 13:10-17; Aluk 8:9-10)*

¹⁰ Da obhel ola Azizos kukum odi ma esi, sa diobh na iwal ogbo ogir bho, na ipan ogbo ya iro ani ma ise, ipuran ina ya igboloma ma rasidogh bho.

¹¹ Sa ina agba anigha awa maa, **"Da inyin bha, na onigha ma ologhom idiar ewogina irileghom ta Aziba. Yaa, ogbo ya oro ani do da ologh dinyin bho, kabar kabar bha awa ta emughon da asidogh.**

¹² **Ebula okua,**

" 'awa ta ero ma okpon okpon,

yaa awa ko obigh do,

ta emughon

yaa awa ko omughonyan do.

Boka awa itibara ma ola ta oweleman ikarabh dawa!"

Azizos agba ma ezin Asidogh Ogbebh ma Edian bho

¹³ Sa Azizos apuran awa maa, **"Inyin umughonyan do ma ezin asidogh onon kere? Okua ka inyin ta odighi eka omughonyan ebla rasidogh?"**

¹⁴ **Ogbebhma edian bho agbebh ikpo afugh bho.**

15 Ikpo ya imel da eten bho, bha ogbo ya, aguo imughon ikpo afugh bho kukum, sa Eru bho aru ra asighegi ma ikpo afugh bho da rologi dawa.

16 Yaa, ikpo ya imel da ade ogbeoma bho, bha ogbo ya imughon ikpo afugh bho kukum, sa ibhin da alibhon ologi ida ibhin.

17 Yaa, isi do ma ikika, sa iro ma ekudi obhel. Ebula okua, aligam aruzu na adagian ma otei awa kukum, da ebula ikpo afugh bho, sa imel idua.

18 Ikpo edian ya imel da edum ibubulom bho, bha ogbo ya imughon ikpo afugh bho,

19 yaa atepa sa inyoghonyogh emaranwunom, elila na ememem emaranwunom isu iminom ma ikpo afugh bho ma ola orue do ma omum itu.

20 Yaa, ikpo edian ya imel da obehj ade bho, bha ogbo ya imughon ikpo afugh bho sa ida ibhin, sa imum itu: idi adusubh na diobh (30), idi erabharabh (60), idi iwal ewala na adusubh (100), da ikpo ya ubhin ugbebh bho."

Asidogh Atodi Bho

(Aluk 8:16-18)

21 Sa Azizos agba anigha awa maa, "Oni ola ta asuom atodi, sa ta abhin abafu akpegiom bodo ta oguri da ekpukpu akpata odi kere? Ina ko ogbam do da anyu esi ola asoran kere?"

22 Abar ola odi da ewogina ola ko omutiom do bo, bodo abar ola uwogi ola ko obigh do obhin omutiom oyol bo.

23 Oni ola anwuna ma ato, amar amughon o!"

24 Sa ina amina afugh maa, "Ibhine ma idiar ya inyin na omughon bho ma etuom abar. Adien aguo inyin ibhin utuom abar bho bha adien aguo inyin ta obhin omughonyan, sa ta ologhom ogbam.*

25 Oni ola atei ya ibui ta ologhom ogbam. Yaa, oni ola atei ikikara, iya ina atei bho eka, ta owor obhin."

Asidogh ikpo edian ya na esu bho

26 Sa Azizos agba maa, "Irileghom ta Aziba bha odi ma aguo ogbebh ma edian ola akpo ma ikpo edian sa asar da osi doyo.

27 Adigh adugalan, bodo etitan, ogbebh ma edian bho na akodu na asuma, yaa ikpo edian bho na emur na esu na emite. Yaa, ina na omughonyan do ma aguo ikpo edian bho na ebhin na esu.

28 Ade bho na aguo na adighi ma ola ekpo edian na asu na amum otu; ta adia apol amutiom imunumun, sa

* 4:24 4:24 Aguo inyin ubhin utu bho, obha aguo ta obhin oto onigha inyin nyen.

ta amutiom egum, ka atepa sa ta amum otu ola ta amar akpo.

²⁹ **Otu obukpa bho ma okpo kukum, sa ogbebh ma edian bho ta ahogh, ezin bho obhel ibua bho na alei."**

*Asidogh Ekpo Amustad bho
(Amatiu 13:31-32; Aluk 13:18-19)*

³⁰ **Sa Azizos agba maa, "Irileghom ta Aziba ka ta obhin otuom ere? Bodo, ka iyar ta obhin akere asidogh otuom?"**

³¹ **Aguban ekpo amustad†ola oni abhin agbebh da alei, yaa ekpo bho akir apu ma ebla ipan ikpo edian,**

³² **sa asu amite aten obom oriren wa abugh apu da alei bho, sa anwuna ma igha, sa inur iru ra ilo ma arutu da igha bho."**

³³ **Sa Azizos arogh adizo asidogh ya okua, abhin atughumeni awa ma idiar ya awa ta erue emughonyan.**

³⁴ **Ina na ogba do ma abar anigha awa, ma ola ina obhin do da asidogh agba. Yaa, igiel ina sekina ogbo atughan doyo kukum odi, sa ina na amar na agba kabar kabar na asisigheni na anigha awa.**

*Azizos akimeni ma ebiri
(Amatiu 8:23-27; Aluk 8:23-27)*

³⁵ **Adule adama obha, sa Azizos agba anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Idighi ta obeiy da akubo obhiy eko bho."**

³⁶ **Sa ogbo atughan doyo iweleman ologh anwunom bho ka idigh da oghugh wa Azizos odi bho, sa ike ma obeiy. Sa, idi ipan arughugh igbogbuan awa igi.**

³⁷ **Sa obom ebiri asor da obhiy-eko bho, sa abadi bho agam ma ola amum ipokan idigh na emuzo da oghugh bho ma owiyom.**

³⁸ **Yaa, Azizos amanaghan da agba eti oghugh bho agbam emu doyo da obenegioma emu, sa ro ma ise na akodu.**

Sa ogbo atughan bho igi ka isumeni ina ifugh maa: "Oni atughumeni, adugh wa na abhin iyar bho, na ogboloma do nyam kere?"

³⁹ **Sa Azizos abetina ababagina ma ebiri bho maa "Kima!" Sa afugh anigha ma abadi bho maa, "Bokume!" Sa ebiri bho akima, sa abadi bho abokum, sa ekima amite.**

⁴⁰ **Sa ina afugh awa maa, "Ere ka inyin na oghil arugugu? Ere wa inyin ta otei do ma ologi imara bho?"**

† 4:31 4:31 *Ekpo Amustad*: Ekpo ola akir opan da ebhugh Izrel; odi ka ekpo obom onyi okai ola, ka ugbebh sa na asu na aten oriren.

41 Sa arugugu isibh awa ma ibom, sa odi na apuran odi maa, “Onon ka akere adien oni, ma ola ebiri na abadi eka na enagha ina?”

5

Azizos aze ma ikarabh arumugh asighe da ozu odi oni
(Amatiu 8:28-34; Aluk 8:26-39)

1 Sa Azizos na ogbo atughan doyo ibei da akubo obhiyy eko Agalili da agba ebhugh Agerasa.

2 Igiel bho ina asor da oghugh bho, sa odi oni ola okarabh emugh na aro da ozu bho abia, adua da okarabh esi bho ra aminana ina.

3 Oni bho arugh da okarabh esi, yaa bebina oni ola arue ma obhadi oyo na oro do, ubhin eka ma igorogoro obhadi ina isibhom do eguri ma onin esi nyen.

4 Adizo igiel, ubhin ghan igorogoro na ikoli oduom ina da aruguo na asike oguri ma esi, yaa ina agbugbo ghan igorogoro na ikoli ya ubhin uduom ina bho, sa anwinigi ghan ikpo arukurogh ya ubhin uduom asike doyo bho nyen. Sa, oni ola anwuna ma igba ya obhin osibh oyo oguri onin esi na oro do.

5 Adugalan na etitan adio ina na aro da okarabh esi na da ranyu odi na da arugugum, na amulughu na abhin ipadi igbakighe na aguyogh ozu doyo.

6 Yaa, igiel bho ina abigh Azizos ma esi egbeiny bho, sa ina aghil ka amel akpudian anigba ina.

7 Sa abhin obom okoroko amulughu afugh maa, “Anwa na ami ka odi anwuna ma ere agboloma ma odi? Azizos, Onyi ta Aziba Wagimanyu Apu bho. Ami na asiseiny anwa da adien ta Aziba, ko ogbikimeni ami!”

8 Ezin bho bha Azizos na afugh maa, **“Okarabh emugh mite ma adua da ozu oni onon.”**

9 Sa Azizos apuran ina maa, **“Adien doyom ka ubhelegi eka?”**

Sa ina aworan maa, “Adizo,” ezin bho iyar abutu.

10 Sa ina akparameni aleigh Azizos ma ina oze do awa asighe da ebhugh obha.

11 Da obhel obha, obom ologh roporopo iro da ebubum ade da aka esi bho, na ebu na ede.

12 Sa ikarabh arumugh bho ilegh ina maa, “Ruome iyar ogi ka odigh da aruzu roporopo bho.”

13 Sa Azizos amara anigba awa. Sa ikarabh arumugh bho imite ka idigh da roporopo bho. Roporopo bho ta elei aguo ogho onir (2,000), sa ebla awa idua da ebubum ade bho ighil isor da obhiyy-eko bho, ibhughudian imugghu.

14 Sa ogbo ya na ekponom roporopo bho ighil ka igba da ibom na igbara rema bho, ma idiar ya imite bho. Sa anwunom bho imite iru ra ibigh idiar ya imite bho.

15 Igiel bho awa iru da Azizos bho, sa ibigh oni wa ikarabh arumugh idua da ozu bho ka odi ma adilade, na aloghoman ozu, abura ma ibura, sa arugugu isibh awa.

16 Sa ogbo ya ibigh idiar ya imite bho, igba ma adien aguo oni wa ikarabh arumugh iro da ozu bho abhin adum, sekina iya igboloma ma roporopo bho.

17 Sa ologh anwunom bho ilegh Azizos ma ina adua da ebhugh dawa.

18 Aguo Azizos adua agi ka adigh da oghugh bho, sa oni wa ikarabh arumugh iro da ozu bho apuru ma Azizos maa, "Mara ami ituonom anwa."

19 Yaa, Azizos na omara do, yaa aworan ina maa, **"Mula ma agi da otu doynom, ma ka agba ma amutiom ibom idiar ya Wanwuna bho na agir anigha nyam bho, na okpon igbirigbir ya ina aleriom anwa bho."**

20 Sa oni bho aten agi ka agba asasaragi da ebla ebhugh Adiobh Rema bho, ma ibom idiar ya Azizos agir anigha ina bho, sa adigh ilologian ogbo ya imughon bho.

*Azizos abeton odi onyani da omugh
sa akoko ma ani ola asi igbo da ozu
(Amatiu 9:18-26; Aluk 8:40-56)*

21 Sa Azizos aputa adigh da oghugh abei da akubo bho, sa obom ologh anwunom ikokodian iru doyo da aka obhiy eko bho.

22 Sa odi wemu okponom ma otu ugala Azu bho, ola ubhelegi ma Azarios aru ani ma ise. Igiel bho ina abigh Azizos bho, sa ina agi ka akpudian da asike doyo.

23 alegb ina akparameni agba maa, "Ogbara onyani dami na ra omugh. Siseiny, tue ra agbam aguo doynom da ozu doyo ma akoko ina ma adumeni."

24 Sa Azizos adigh na ina agi, sa obom ologh anwunom ituonom Azizos iko ina ikiton.

25 Odi ani ola asi na egbo da ozu bho ma adiobh na iwal (12) ala aro ma ise.

26 Ina na agbika ma ibom da aruguo adizo ariwil, arohb ebla ikpoki doyo ma okokuan, yaa esi bho aro ku ma opu opu.

27 Igiel bho ina amughon iya igboloma ma Azizos bho, sa ina akukurughan da ologh bho, awol da aman ta Azizos ka akulan ibura doyo.

28 Ezin bho, ina amara da ologi doyo maa, "Kugba ma ami ta arue akulan ibura doyo kukum eka, bha ami odum."

29 Da onin obhel bho, sa asi ya na egbo bho isobhan, sa ina aloghoman maa ina na adum da asunwer bho.

30 Sa Azizos aloghoman maa alimon na edua da ozu doyo. Ebula okua, sa ina atibara adama ma ologh bho apuran maa, **"Anyen akulan ibura dami?"**

31 Sa ogbo atughan doyo iworan ina maa, "Anwa na abigh aguo ologh anwunom na eniran eko nyam ekiton, sa anwa na apuran maa, **"Anyen akulan ami?"**"

32 Yaa, Azizos akpon da ologh bho akitineni ma obigh oni wa akulan ina bho.

33 Igiel bho ani bho aloghoman abar wa na amutuma ina bho, sa ina abhin da arugugu, abhin igiri aru ra akpudian da amisigh doyo, sa abhin yagiagai agba ma ebla aguo abar bho amite anigha ina.

34 Sa Azizos agba anigha ina maa, **"Onyani bho, ologi imara doynom na akoko nyam. Gie na ekima ma amizan da egbika doynom."**

35 Azizos odidia na agba ma inyen, sa idi anwunom idua da otu ta Azarios ra igba inigha ina maa, "Ekpo epobh onyani doynom na asobhan! Ko onyegi mu ma oni atughumeni bho."

36 Yaa Azizos abhogian asugbagba dawa, sa agba anigha ma wemu ugala Azu bho maa, **"Ko oghil arugugu, mara ka amara."**

37 Ina na omara do ma opan oni ma otuonon oyo, aten Aputa, na Azemsi na Azon umor ta Azemsi.

38 Igiel bho awa igi ka itei da otu ta wemu otu ugala Azu bho, sa Azizos abigh ka anwunom odi da asusughudian, sa na emulughu na eleghe na egba ma igbir.

39 Sa Azizos adigh da ologi otu bho, sa apuran awa maa, **"Inyin na odin ere na osusughudian, na oleghe ma okua? Onyani bho ta omugh do, yaa na akodu ma adala."**

40 Sa anwunom bho imologh ikiri ina. Yaa, ina aze awa amutiom, sa abhin onweni na owede onyani bho, na ogbo ya ituonon ina bho, adigh agi da esi wa onyani bho aro bho.

41 Sa ina asibh onyani bho da aguo afugh anigha maa, **"Talita, Kumi!"** wa amara maa, **"Ogbara onyani, betina!"**

42 Sa onyani bho abetina da onin obhel obha ake ma orile (ina diobh na iwal ala). Sa abar bho adigh ilologian anwunom bho ma ibom.

43 Yaa, Azizos abukiom awa maa awa ogba do ma abar wa amite bho enigha ma oni na oni. Sa ina afugh anigha awa maa, **"Inigha ina ma abar ta ade."**

6

Anwunom ema ta Azizos igbel ina
(Amatiu 13:53-58; Aluk 4:16-30)

¹ Azizos na Ogbo atughan doyo idua ma ise aten egi da ema wa ina amite bho.

² Atei Adama Osira Epobh anwunom Azu bho, sa ina ake ma otughumeni da otu ugala bho. Sa adigh ilologian adizo ogbo ya imughon ina bho.

Sa awa ipuran maa, "Ina atei idiar inyen da aken? Inyen ka akere adien eloghom abar ya unigha ina bho? Ma ola ina na agir ibom ilologian ya okonon?"

³ Onon odugi ma idiar onyi ta Ameri bho do kere? Umor ta Azemsi na Azosisi na Azud na Asaimon do kere? Arumarani doyo bo na iyar isen kere?" Ebula okua, sa awa igbel ina.

⁴ Sa Azizos agba anigha awa maa, **"Esi ola owil olei do ma abar bo, aten da ema wa ina amite bho, sekina da esadio ogbo aghisian, na da eghun otu doyo."**

⁵ Ina na orue do ma ogir bebina onin ilologian ise, aten ogbamagi aruguo doyo da aruzu ikikara anwunom ya na enwereghu, okoko awa odumeni.

⁶ Sa adigh ina ma ilologian ma aguo awa onwuna do ma ologi imara bho.

Azizos aruom aduom diobh na iwal ogbo ogir doyo
(Amatiu 10:5-15; Aluk 9:1-6)

Sa Azizos adua ma ise aten agi da rema ya odi da eghighira bho atughumeni ma anwunom.

⁷ Sa ina abhelegi ma diobh na iwal bho, sa aruom awa ma obetina erile, iwal oni ma ebu, anigha awa ma alimon ya obhin oze ikarabh arumugh,

⁸ sa akparameni agba anigha awa maa, **"Oni ko obhin bebina abar ma ebetina ma egi bho, aten okpeti. Edian oro do, ekpa oro do, okpoki oro do da rokara ikpoki dinyin nyen."**

⁹ **Ilogiane ma ragbaka, yaa oni ko obhin akapa onwegina."**

¹⁰ **Igiel inyin udigh da otu-esul, iro ma ise tutun inyin ta odua da ema bho.**

¹¹ Yaa, ka inyin ugi da ema ola anwunom bho oda do inyin ebhin, bodo onagha do inyin, bha idua da ema bho ma ekpukpu ma ibhugh bho ma esighe da rebaba asike dinyin. Obha ta aro ma elegh ebhum ase anigha awa.

¹² Sa ogbo ogir bho igi ka igba imutiom ma anwunom etibara da ikarabh.

¹³ Awa ize ma adizo ikarabh arumugh sa izugioghom adizo ogbo asunwer ma amunu, ikoko awa idumeni.

Erod agigh Azon Owurmamum bho
(Amatiu 14:1-12; Aluk 9:7-9)

14 Sa odu ta Azizos asisaragian atej kesikese, ma ola Olilema Erod amughon agboloma ina. Idi ogbo iruruan maa, ina Azon owurmamum bho amula aru da aghudum, bha ezin bho ina atej alimon ya obhin ogir ilologian bho.

15 Ipan ogbo sa igba maa, "Ina Ilaiza." Ipan sa igba maa, "Ina odi owil wa aro ma igiedi bho."

16 Yaa, igiel bho Erod amughon agboloma ina bho, sa ina agba maa, "Azon wa ami isobh emu igigh bho na amula aru da aghudum."

17 Erod na aguo abhin ito doyo aruom anwunom obol Azon, obhadi oyo odighom ikoli, ma ebula Erodias ani ta Afilip umor doyo, wa ina Erod akpakpa abhin bho.

18 Azon aro ma ogba ogba onigha Erod maa, "Na osoran do nyam okpakpa ani umor doyom obhin."

19 Erodias adin okua agurumeni ma ologi anigha ma Azon sa abhorogh ogigh oyo, yaa ina na orue do.

20 Erod aghilan Azon sa akponom ina, ezin bho ina aloghom maa Azon oni igielake sa anigha ma ozu doyo ma Aziba. Adizo idiar ya Azon agba bho esusughudi ma ologi ta Erod, kukum eka, ina abara ma onigha asugbagba doyo.

21 Ekunuguma bho, sa asoran adama ola Erod asoroni ma ode anigha ma ebla ogbo arumu irileghom ebhugh bho, na ogbo arumu egham, na ogbo ya ilei abar da Agalili, ma oghereghuom adama wa umar ina bho.

22 Sa onyani ta Erodias adigh aru ra agher igba da ode bho, sa igba bho idigh ologi ma Erod na ogbo ya isor da ode bho ka itei esi ola Erod agba anigha ma ogbara onyani bho maa, "Puru ami ma abar na abar ola na ebhir anwa ma otei, sa ami ta anigha nyam."

23 Sa ina adian izo aguan anigha ina maa "Kabar kabar ola anwa ipuru, ami ta anigha nyam, aro ku ma atugian irileghom dami eka."

24 Sa onyani bho adua agi ka apuran onweni doyo maa, "Ami ipuru ma ere?" Sa onweni doyo aworan maa, "Emu ta Azon owurmamum bho."

25 Sa onyani bho anugian ka agba anigha ma Olilema bho maa, "Ami na abhorogh anwa ma onigha ami ma isen epa ma emu ta Azon owurmamum bho da ekpa imobh"

26 Sa Erod akpon igbirighbir ozu doyo ma ibom, kukum eka ina na one do ma ogineni oyo da ebula rizo ya ina adian da amisigh ebla ogbo ya isor da ode bho.

27 Ebula okua sa ina aruom epa ma odi oni wa na akponom ina bho ma ogi da otu ikoli bho ka osobh emu ta Azon. Sa

oni bho agi ka asobh emu ta Azon,

²⁸ sa ina alogh emu ta Azon da ekpa imobh bho abhin aruom onyani bho, sa onyani bho abhin agiom onweni doyo.

²⁹ Igiel bho ogbo atughan ta Azon imughon abar bho, sa awa iru ra ibhin eputa ozu bho igi ka idi.

Azizos anigha ma edian

diohb na iwal onir na ogho ewala oni

(Amatiu 14:13-21; Aluk 9:10-17; Azon 6:1-14)

³⁰ Sa ogbo ogir bho imula iru da Azizos ra igba inigha ina ma ebila idiar ya awa igir bho na ebila aguo awa ubhin itughumeni bho.

³¹ Sa aro ma ola adizo anwunom idi na eru, idi na egi, ma ola Azizos na ogbo atughan doyo otei do bebina etitigha obhel ola ode abar. Ebula okua, sa ina agba anigha awa maa, "Itue oten ogi ma esi ola iyar kukum ta oro, boka inyin osira ma epobh ekudi obhel."

³² Sa awa idigh da oghugh iten igi ma esi ola awa kukum ta ero.

³³ Yaa, adizo anwunom ebigh igiel bho awa na edua bho sa iwal iloghom esi bho awa na egi bho. Sa adizo anwunom da ebila rema bho, ikpo ma eghil iwol ya awel ka idia imisi ma esi bho.

³⁴ Igiel bho awa isul bho, sa Azizos apel abhun, abigh obom ologh anwunom, sa igbirigbir anwunom bho idighi ina, ezin bho awa iguban ronana ya oni okponom oto. Ebula okua sa ina abhin obhel atughumeni awa ma adizo idiar.

³⁵ Igiel bho adio na atei adule bho, sa ogbo atughan doyo igi ka itei ina igba maa, "Onon esi ola odi kukunum, yaa obhel bho na aten.

³⁶ Ruome ma anwunom bho eten egi da esala arisi na da rema ya ituan bho, boka awa ebhorogh abar ogho ede."

³⁷ Sa Azizos aworan awa maa, **"Inyin na aguo inigha awa ma abar ede."** Sa awa ipuran ina maa, "Okua bha iyar obhin ikpoki ya ta elei aguo ogho ewala (200) adinari ogi ka ogho ma aberedi onigha awa ma ode kere?"

³⁸ Sa Azizos apuran awa maa, **"Inyin unwuna ma ini ikpokpogh aberedi? Igie ka ekpon."** Sa awa igi ka ikpon sa iru ra iworan maa, "Iyar unwuna ogho ikpokpogh aberedi na iwal ikpo ina."

³⁹ Sa Azizos aruom ogbo atughan doyo ma egba enigha ma anwunom bho ma oro adilade da ighogho bho ma ebu ebu.

⁴⁰ Sa awa iro ma adilade da rebu iwal ewala na adusubh (100) na eruba na diohb (50) oni.

⁴¹ Sa ina abhin ogho ikpokpogh aberedi bho na iwal ikpo ina bho, sa abeka akpon da otenainy atutumeni ma edian

bho. Sa ina apuinyogh ikpokpogh aberedi bho na ina bho anigha ma ogbo atughan doyo ma orugi onigha konikoni.

⁴² Sa ebla awa ide ileghan,

⁴³ sa ogbo atughan bho ikokodi ma ipereper aberedi na ina ya isugho bho, sa imuzo ma diobh na iwal (12) arukpuom.

⁴⁴ Onu ilobhiri anwunom ya ide ani ma edian bho, ilei diobh na iwal onir na ogbo ewala (5,000).

Azizos arile da anyu amum

(Amatiu 14:22-33; Azon 6:15-21)

⁴⁵ Otuonom ise, sa Azizos anugi ma ogbo atughan doyo ma odigh da oghugh odia obetina ogi da Abetsaida da akubo obhiyy eko bho, yaa ina ta aro aruom ologh anwunom bho ma oyeleghu.

⁴⁶ Igiel bho anwunom bho na eyeleghu bho, sa ina asin igu ka adigh asiseiny.

⁴⁷ Da adule adama obha, ma igiel ola oghugh bho na amisi da esadio obhiyy eko bho, bha Azizos kukum odidia da egbolom.

⁴⁸ Sa ina abigh ka ogbo atughan doyo na egbaghala ma idom, ezin bho awa izoghu na edama ma okukugh bho. Da ameghele, sa Azizos arile da anyu amum agi ka atei awa, sa aru ra orile oten.

⁴⁹ Yaa, igiel bho awa ibigh ka ina na arile da anyu amum bho, sa awa iruruan maa awa na ebigh eguade, sa awa ikpogion izul imulughu.

⁵⁰ Arugugu isibh konikoni ma igiel bho awa ibigh ina bho. Sa Azizos anur agba anigha awa maa, "Ikpomeni ma rologi dinyin! Ami-o! Oni ko oghil arugugu!"

⁵¹ Sa ina apel adigh da oghugh wa awa odi bho, sa okukugh bho akugh akunugiom. Sa idigh ilologian ma ogbo atughan bho ma ibom,

⁵² ezin bho awa ta orue do ma obhin ogir ilologian wa ina abuyumeni ma aberedi bho, omughonyan emi alimon ya ina anwuna bho.

Azizos akoko ma ogbo asunwer da Agenesaret

(Amatiu 14:34-36)

⁵³ Inyen iten, sa Azizos na ogbo atughan doyo ibei ka isul da akubo, da Agenesaret.

⁵⁴ Igiel bho awa ipel ibhun da egbolom bho, sa anwunom ilelegi epa ma Azizos.

⁵⁵ Sa anwunom bho ighil igir ebla ebhugh bho ka igba inigha ma ipan ogbo. Sa anwunom irodi da rakporokporo ma ogbo ya na enwereghu ka itei ina kesikesi ola ina amisi.

⁵⁶ Kesikesi ola Azizos amisi, adigh ogbara ema, bodo da obom ema, bodo da resala arisi, anwunom ibhin ogbo

asunwer egi ka etei ina da regbolom abua, ma ina ma okoko. Sa awa ilegh ina ma omara aguo ola ogbo asunwer bho ta ekulan bebina akapa anyu doyo, da esi bho ulabh bho. Sa ebla ogbo ya ikulan ina bho idum.

7

Atughumeni Itotogi Ikei bho
(Amatiu 15:1-9)

¹ Sa Rafarisi bho na idi itughumeni ma oloko bho idua da Azeruselem iru ra ikokodian sa itei ina.

² Sa awa ibigh ma, idi ogbo atughan doyo ibhin aruguo ya obabala do na ede ma edian, okua bha awa ititila do ma aruguo kisa na ede.

³ Yaa, Rafarisi bho na ebla ogbo Azu bho ideghan do ma edian kugba ma awa imar do etitila ma aruguo dawa. Awa na esibhom itotogi ibom rowede dawa.

⁴ Ka awa idua da esi abua iru, ka awa otitila do ma aruguo ma aguo awa na egirghan bho, awa ide do ma edian. Sa esibhom ipan adizo idiar iya awa itughan da itotogi bho, iya iro ma aguo: otitol rokpako amum, oloko amum, rasugh ekolohol amum.

⁵ Sa Rafarisi bho na ogbo atughumeni oloko bho ipuran ina maa, "Ezin kere ma ola ogbo atughan doyon otuonon do ma itotogi ibom rowede bho, sa na ebhin aruguo ya obabala do na ede ma edian?"

⁶ Sa ina aworan awa maa, "Azaya awa gai agboloma inyin, ma inyin ribhelebbel, ma aguo uge uguri bho maa,

"**Anwunom inyen na ebhin arunu dawa na edoni ami, yaa rologi dawa esigima ami.**

⁷ Awa na ekol ami ma obhobho ikpo, sa na etughumeni ma atughumeni iya onyiomoroni.*

⁸ Inyin ubhin do ma oloko ta Aziba otuom abar, sa inyin na otuonon ku ma itotogi ta onyiomoroni."

⁹ Sa ina abaram agba maa, "Inyin omar ologhom aguo oguri roloko ta Aziba da aka, boka inyin omution ita inyin.

¹⁰ Amozizi agba maa, izuruna ma eghei enigha ma onweni na owede dinyin, sa oni ola afugh ikarabh agboloma ma onweni bodo owede doyo bha ogigh.

¹¹ Yaa inyin na ogba maa, kugba ma oni afugh anigha ma oweni bodo owede doyo maa, 'Kere kere eneghe ola inyin ka utei da aguo dami ma eneghe etutu ola Aziba,'

* 7:7 7:7 Azaya 29:13

12 **inyin umara mu ma awa egir abar enigha ma onweni bodo owede dawa.**

13 **Inyin na orughom ikpo afugh ta Aziba wokuma alimon bo, ma ola inyin na obhin itotogi dinyin na onigha ma anwiiny oguman bho, sa inyin na ogir adizo idiar iya iguban okua."**

*Okpo ya na epie ma oni
(Amatiu 15:10-20)*

14 **Sa amula akokodi ma ologh anwunom bho agba anigha awa maa, "Imare ma enagha ami, kere kere oni, maa emughonyan.**

15 **Abar ola na adua da etire na adigh da ozu onyiomoroni do na apie ma oni, kpelemini bha iya na edua da oni na emite bho na epie ma oni.**

16 **Oni ola anwuna ma ato, amar amughon o!"†**

17 **Sa igiel bho ina adua da ologh anwunom bho ka adigh da otu bho, sa ogbo atughan doyo ipuran ina igboloma ma asidogh bho.**

18 **Sa ina aworan awa maa, "Inyin umughonyan do nyen kere? Imughonyane maa, kabar kabar ola na adua da etire na adigh da ozu oni do, ma ola ta arue apie ma oni?**

19 **Ezin bho na odigh do da ekpo ologi bho, yaa da okurogh, sa na aten atin na amite na adua."** (Okua bha, Azizos agba asoroni maa, ebla edian ehabala.)

20 **Sa agba aloghom maa: "Abar wa na adua da oni na amite bho, bha wa na apie ma oni bho.**

21 **Ezin bho na adua da ologi bho, da ekpo ologi oni bho na emite: ikarabh iruruan, arigi, abigh, ogigh oni,**

22 **ode ema da ilom, okuku, igurumian ologi, igelemini, ipesi, agbokian, ogba oni opie, irema (obhuneni, obughumeni ozu), ema (esusula).**

23 **Ebla ikarabh inyen na edua da ologi na emite sa na epie ma oni."**

*Imara Ologi Ani ola oro do ma ola Azu
(Amatiu 15:21-28)*

24 **Azizos adua ma ise agi da ebhugh Ataya sa adigh da otu yaa ina na obhoroghan do ma oni aloghom, yaa ina na orue do ma owogina.**

25 **Kpelemini, ani ola okarabh emugh anyegi ma onyani bho amughon bho, sa aru ra amel aguran da asike doyo.**

† 7:16 7:16 Idi igbainy adire bho ilogh isen iya uge da 4:23.

26 Ani bho ola Azu do, yaa ola Afonisia da ebhugh Asiria, sa alesh Azizos ma oze okarabh emugh bho osighe da ozu onyani doyo.

27 Sa Azizos aworan ina maa, **"Anwiiny bho edia ede eleghan, na osoran do ma obhin edian anwiiny bho orobhodi onigha asibogho."**

28 Sa ani bho aworan ina maa, "Wanwuna, asibogho ya na ero da ekpukpu akpata ode bho eka na ede ma ipereper ya na edua da anwiiny bho na emeleghu bho."

29 Sa ina agba anigha ma ani bho maa, **"Da ebula aworan dojom, gie, okarabh emugh bho na amite da ozu onyani dojom."**

30 Sa ina agi da otu doyo ka abigh ka onyani bho na amanaghan da emana, sa abigh nyen ma okarabh emugh bho na amite da ozu onyani bho.

Azizos akoko ma obaghabagh emua oni

31 Sa Azizos amula adua da eghighira Ataya agi da agba Asidon da abadi Agalili wa atuan Ebhugh Adjobh Rema bho.

32 Sa idi anwunom ibhin obaghabagh oni ola orue do ma omar ofugh afugh iru ra itei ina, ilegh aguo ola ina ta agbam aguo doyo.

33 Sa Azizos abhin ina da ologh anwunom bho aten da aka, sa azol asunu arugu doyo da rato oni bho, sa asir ighor da adunu aguo abhin akulan anem oni bho.

34 Sa Azizos abeka akpon da otenainy afioghu, sa afugh maa, **"Efata!"** ‡ (amara maa, **"Guruna!"**)

35 Sa rato oni bho iguruna epa, sa abar wa na asibhom anem doyo akotina, sa ina afugh abar geregere.

36 Sa Azizos aghaghana ma anwunom bho maa, awa ogba do ma iya imite bho esasaragi, yaa aguo ina na abhin aghaghana awa bho, bha aguo awa ibhin igba isasaragi.

37 Sa adigh ilologian anwunom. Sa awa igba maa, "Ina na amar agir ebila idiar. Remua bho na efugh afugh, sa ibaghabagh bho na emughon abar."

8

Azizos anigha ma diobh onir anwunom edian
(Amatiu 15:32-39)

1 Da obhel obha, obom ologh anwunom emula ekokodian na ina, ma ola abar ola awa ta ede na oro do, sa ina abhelegi ma ogbo atughan bho agba anigha awa maa,

‡ 7:34 7:34 Efata: Ekpo afugh onon bha onu Aramaik, onu ema ola anwunom Apalestain da amum ta Azizos.

2 **“Igbirigbir anwunom bho na edighi ami, ezin bho awa na ero na ami isar adama, sa unwuna do ma abar ola awa ta ede.**

3 **Kugba ma ami aruom awa ma oyel okoi, bha idi ta efumu da eten bho. Idi awa idua ma esi egbeiny eru.”**

4 Sa ogbo atughan doyo iworan ina maa, “Iyar ta orue otei edian da aken, da esi ola kukunum okonon, ma ola ta elei awa ma ode?”

5 Sa ina apuran awa maa, **“Inyin unwuna ma ini ikpok-pogh aberedi?”**

Sa awa iworan maa, “Odual.”

6 Sa ina aruom ologh anwunom bho ma ero ma adilade da ade, sa ina abhin odual ikpokh abredi bho, sa anigha ma alisebh Aziba, sa apupugion anigha ma ogbo atughan bho ma orugi, sa awa irugi inigha ma ologh anwunom bho.

7 Onyikikara igbara ina ero, sa ina atutumeni aruom awa nyen orugi.

8 Sa awa ide, sa ide ileghan. Ogbo atughan bho ikpokpo ma ipereper isughian bho, bha ilei odual arukpuom.

9 Anwunom bho ilei aguo diobh onir (4,000) oni*, sa ina aruom awa ma oten oyel.

10 Sa ina adigh da oghugh na ogbo atughan doyo, sa igi da ebhugh Adalmanuta†.

Rafarisi bho ipuru ma Elegh

(Amatiu 16:1-4)

11 Sa Rafarisi bho iru sa ike ma okuanan oyo. Da aguo ola oda oyo okpon, sa awa ipuru ma ina aleriom elegh ola adua da otenainy aru.

12 Sa ina afioghu ma ibom da emugh apuran maa, **“Ezin ka ere ma ola amum onon na epuru ma elegh bho? Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa elegh ola ta onigha ma amum onon bo.”**

13 Sa ina aweleman awa adua ka adigh da oghugh abei da agba uwedi.

Ayist Rafarisi bho na Erod

(Amatiu 16:5-12)

14 Awa iweletan obhin edian, asigimeni ma onin ekpok-pogh aberedi ola awa inwuna da oghugh bho.

15 Sa Azizos akikiom awa agba maa, **“Ilelegi, ma ekpona ma ayist ta Rafarisi bho na ayist ta Erod.”**

* 8:9 8:9 Obhin otughan odi nyen. Amat 15:32-39. Diobh onir (4,000) bho bha ilobhiri kukum, Amaki na ogba do ma isen amution. † 8:10 8:10 Obhin otughan Ta omar do ologhom agai esi wa Adalmanuta odi bho, iya odi ma esi ola atuan Abadi Agalili.

16 Sa awa idigh iberegian maa, "Aguo iyar onwuna do ma edian bho."

17 Yaa, Azizos amughonyan, sa apuran awa maa, **"Ezin ka ere ma ola inyin na oberegian ogboloma ma aguo onwuna do ma edian bho? Isen eka bha inyin ta obigh do omughonyan kere? Rologi dinyin ta okperina do kere?"**

18 Ikpo aridien odi inyin, yaa inyin urue do ma obigh abar kere? Rato odi inyin, yaa inyin urue do ma omughon abar kere? Inyin urue do ma oruruan kere?

19 Obhel bho ami ipuinyogh ogbo ikpokpogh aberedi inigha ma diobh na iwal onir na ogbo ewala (5,000) onu anwunom bho, ka ini arukpuom ipereper isughian ya inyin ukpokpo?"

Sa awa iworan ma, "Diobh na iwal."

20 **"Obhel bho ami ibhin odual ikoko ma diobh onir bho, ka inyin ukpokpo ma ini arukpuom ipereper isughian?"**

Sa awa iworan maa, "Odual."

21 Sa ina apuran awa maa, **"Inyin ta omughonyan do nyen, kere?"**

Azizos akoko ma Oni ikpom aridien da Abetsaida

22 Sa awa iten igi da Abetsaida. Sa idi anwunom ibhin oni ikpom aridien iru ra ilegh ina ma okulan oni bho.

23 Sa ina asibh oni bho da aguo arileghom adua da ema bho, asir ighor da aridien oni bho, abhin aruguo doyo apuom aridien oni bho, sa apuran ina maa, **"Anwa na abigh abar kere?"**

24 Sa ina abeka akpon da anyu, sa aworan maa, "Ami na abigh anwunom aguo iriren iya na erile."

25 Sa Azizos aputa abhin aruguo doyo apuom aridien oni bho. Sa oni bho akimigi akpon, sa aridien bho imula ibhon, sa amar abigh ebla idiar geregere.

26 Sa Azizos aruom ina maa, ina ayel da otu doyo, sa aghaghana ina maa, **"Ko odigh mu da ema bho."**

Aputa agba ma Azizos amutiom

(Amatiu 16:18-21)

27 Sa Azizos na ogbo atughan doyo idua igi da rema Asizeria Afilipai bho. Aguo awa na egi bho sa ina apuran ogbo atughan doyo maa, **"Anwunom na egba ma ami ka akere adien oni?"**

28 Sa awa igba inigha ina maa, "Azon owurmamum bho; ipan maa, Ilaiza; yaa idi na egba maa, odi owil bho."

29 Sa ina apuran awa maa, **"Yaa inyin na ogba ma ami ka akere adien oni?"**

Sa Aputa agba amutiom maa, "Anwa Akraist."

³⁰ Sa Azizos aghaghana awa maa, awa obhin do ma iya igboloma ina egba enigha ma oni.

Azizos awa agboloma ma Omugh doyo

(Amatiu 16:21-28; Aluk 9:22-27)

³¹ Sa Azizos ake ma otughumeni awa ma aguo akpe ma Onyi ta Oni ma ogbika da adizo idiar, sa ikei bho na arumu rokur bho, na itughumeni ma oloko bho ta eghel ina, sa ta egigh ina, sa ka isar adama na eten, sa ina ta abetina.

³² Sa aguo ina na agba ma inyen na asisigheni bho, sa Aputa abhin ina ma onu maa, ina ofugh do ma okua.

³³ Sa ina atibara akpon ogbo atughan doyo, sa aworan Aputa ababagina maa, **"Eru bho, tene da aman dami! Ezin bho anwa na obhin do ma idiar ta Aziba atuom abar, yaa iya igboloma ma onyiomoroni."**

Eten Emigirenian Oriren bho

³⁴ Sa ina akokodi ma ologh anwunom bho na ogbo atughan doyo agba anigha awa maa: **"Oni ola na ebhir otuonon ami ta akua ma ozu doyo aman, sa ta abeton emigirenian oriren doyo atuonon ami."**

³⁵ **Oni wa atoma ma okighom aghudum emaranwunom doyo bho, ta arobh aghudum doyo, yaa oni wa amara ma orobh aghudum emaranwunom doyo da ebula ami na ebula asugbagba bho, ta atei aghudum kidudul.**

³⁶ **Asuo bho ka ere, ka oni atei ebla emaranwunom onon, sa arobh aghudum doyo?**

³⁷ **Ere ta alei oni ma obhin onwegian aghudum doyo?**

³⁸ **Oni ola adin ami na atughumeni dami adigh arighel da amum onon wa odumom da ma Aziba bho, na erugh ikarabh adol bho, Onyi ta Oni eka ta adin ina adigh arighel ma obhel itileduom etutu bho ta edigh na ina eru da isosorogian ta Owede bho."**

9

¹ Sa Azizos agba anigha awa maa, **"Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa idi inyin ya imara ma isen bho ko omugh do tutun awa ta ebigh ka irileghom ta Aziba na aru na alimon."**

Ozu isosorogian ta Azizos

(Amatiu 17:1-13; Aluk 9:28-36)

² Odin adama iten, sa Azizos abhin Apita, na Azemsi na Azon asin igu ola agi ma anyu, da esi ola awa kukum iro. Ise sa ozu doyo anwegian da amisigh dawa.

³ Sa ibura doyo ibal, imu, isosorogian ka itei esi ola bebina oni ola odi da ade onon ola ta arue ababalameni ma okua bo.

⁴ Sa Ilaiza na Amozizi imite ma ise ra idigh na Azizos iberegian.

⁵ Sa Apita afugh anigha ma Azizos maa, "Wanwuna, aguo abhon iyar oro isen! Dighi iyar ogim isar arutu akpuru: odi ta aro ma ola oyom, odi ta aro ma ola Amozizi, sa odi ta aro ma ola Ilaiza."

⁶ (Ezin bho arugugu isibh awa ka etei esi ola Apita ologhom do ma abar ola ofugh).

⁷ Sa obughubugh akpegiom awa. Sa okoroko asi da obughubugh bho maa, "Onon Onyi etulan dami. Inagha ina!"

⁸ Da awai, sa awa ibigh ka Azizos kukum odi ma ise.

⁹ Aguo awa na esor da anyu igu bho, sa Azizos aghaghana awa maa, awa ogba do ma iya awa ibigh bho enigha bebina oni, aten ka Onyi ta Oni na abetina da omugh.

¹⁰ Sa awa ikighom abar bho da rologi dawa, sa awa iguri iberegian igboloma ma abar wa "Obetina da omugh" amara bho.

¹¹ Sa awa ipuran ina maa, "Ere wa itughumeni ma oloko bho na egba ma Ilaiza ta adia aru bho?"

¹² Sa ina aworan maa, **"Yagiagai, Ilaiza ta adia aru, ra aselegi ma ebla idiar. Ere wa uge maa Onyi ta Oni ta agbika ma ibom sa ta oghel bho?"**

¹³ **Yaa, ami na agba na anigha inyin maa; Ilaiza aru, sa awa ikpon abar abar igir igboloma ina ma aguo Adire Etutu bho agba ma ta emutuma ina bho."**

Azizos aze ma okarabh emugh asighe da ozu odi ogbara onyi

(Amatiu 17:14-20; Aluk 9:37-43)

¹⁴ Sa awa iru da ogbo atughan iyedi, sa ibigh obom ologh anwunom ya na eko awa ikiton, ya ogbo atughumeni oloko bho na ekuanan awa.

¹⁵ Ise, sa ebla ologh anwunom bho ibigh ina sa idigh awa ma ilologian ma obigh oyo, sa ikpo ma eghil ka ibheleguma ina.

¹⁶ Sa Azizos apuran ologh bho maa, **"Inyin na okuanan awa ma ere?"**

¹⁷ Sa oni ola odi da ologh bho agba maa, "Oni atughumeni, ami ibhin onyi dami ola emugh emua na anyoghogh aru doyom.

¹⁸ Ka emugh bho apuom ina, sa na agurom ina, sa ina na afuko da onu, na aghir ibubura, sa ebla ozu bho na akparian.

Sa ami iruom ogbo atughan doyom ma oze osighe, yaa irue do."

¹⁹ Sa Azizos aworan afugh maa, **"Sei! Amum ologi imara oto! Ami ta aro na inyin abia eka, kisa inyin ta omara? Ami ta ane ma adol ologi imara oto dinyin abia eka? Ibhine ma onyi bho ma eru."**

²⁰ Sa awa ibhin ina igi. Aguo okarabh emugh bho abigh Azizos bho, sa agurom epa ma onyi bho da ade sa onyi bho asasalaghu, akikila, afuko ma ighor.

²¹ Sa Azizos apuran owede onyi bho maa, **"Abar onon ka ake ma akere obhel odighi oyo?"** Sa owede bho aworan maa, "Ake da igbara doyo.

²² Na arobh ghan ina na alogh da anya na da amum ma aguola ogigh oyo. Okua eka, kugba maa anwa ta arue agir abar agboloma, bha kpone iyar igbirigbir ma alogh aguoma anigha iyar."

²³ Sa Azizos afugh anigha ina maa, **"Anwa itun ere na apuran ka 'anwa ta arue'? Kugba maa anwa anwuna ma ologi imara, kabar kabar ta arue amite."**

²⁴ Sa owede onyi bho aworan maa, "Ami adumom; ologi imara dami olei da eka, bhele ami!"

²⁵ Azizos ra abigh maa, ologh anwunom na eghil na eru bho, sa ina ababagina ma okarabh emugh bho afugh maa, **"Anwa emugh emua na abagh, ami na amulughuom anwa, dua da ozu onyi bho, ka onyegi mu ina."**

²⁶ Sa emugh bho amulughu, sa alogh emi anuoghom ina ma osisilaghu, sa amite adua. Sa onyi bho aro woma na amugh, ma ola adizo anwunom iruruan ma ina na amugh.

²⁷ Yaa, Azizos asibh ina da aguola abeton, sa amara.

²⁸ Igiel bho Azizos na adigh da otu bho, sa ogbo atughan doyo ipuran ina da ewogina maa, "Ere wa iyar orue do ma oze okarabh emugh bho osighe bho?"

²⁹ Sa Azizos agba anigha awa maa, **"Ola okonon ka odua do, aten asiseiny."**

*Azizos amula awa agboloma ma Omugh doyo
(Amatiu 17:22,23; Aluk 9:43-45)*

³⁰ Azizos adua ma ise agi ma esi ola ina obhoroghan do ma oni aloghom. Ina awol da Agalili,

³¹ ezin bho ina na atughumeni ma ogbo atughan doyo ma abar. Sa agba anigha awa maa, **"Ta owol Onyi ta Oni onigha ma ogbo ito ma aguola ta egigh, sa ta egigh ina. Sa da abin isar adama sa ta abetina."**

³² Awa imughonyan do ma iwowa bho, yaa ighil opuran oyo.

33 Awa ka itei da Akapaniom, sa idigh da otu. Sa Azizos apuran awa maa, **"Inyin uberegian ere da eten bho?"**

34 Yaa, awa iro bubom, ezin bho awa ikuanan igboloma ma oni wa abugh apu da ologh dawa bho.

35 Sa ina aro ma adilade, sa abhelegi ma adiobh na iwal bho afugh anigha awa maa, **"Kugba ma oni na abhorogh oro opur, bha ina adia aro ma wa oguman na aguo obaramotu ta ebla anwunom."**

36 Sa Azizos abhin ogbara onyi amarameni da esadio dawa, sa asibh aguo bho afugh anigha awa maa,

37 **"Oni ola atun adien dami ada ma odi da igbara anwiiny inyen abhin, bha ada ami abhin. Oni ola ada ami abhin, bha na oda do ka ami abhin, yaa oni wa aruom ami bho."**

Oni ola owian do iyar bha odi na iyar

(Aluk 9:49,50)

38 Azon agba anigha ma Azizos maa, "Oni atughumeni, iyar ubigh ka oni na abhin adien doyom na aze ma aruru, sa iyar ukigima ina, ezin bho ina bo ani do da ologh diyar."

39 Yaa, Azizos agba maa, **"Oni ko okigima ina, ezin bho oni ola abhin adien dami agir ilologian ko onur do epa afugh ikarabh agboloma ami."**

40 **Oni ola owian do iyar bha odi na iyar.**

41 **Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, oni ola atun adien ta Akraist anigha inyin okpako amum ko owele do ma otei amukpe doyo."**

Adagian ya ogir ikarabh

42 **Oghorogiom ogbeoma da orum oni orobh oni bho da abadi, ta abhon apu ma alukpe ta oni ola adighi ma odi ogbara onyi ola amara ami, ma omel odigh da ikarabh.**

43-44 **Kugba ma aguo doyom na adighi nyam omel odua da Aziba, sobhe ma asighe. Anwa ma obhin egba ka odigh da aghudum kidudul abhon apu ma obhin iwal aruguo ogi ka odigh da ebanya, wa ka odim do bho.***

45-46 **Kugba ma awel doyom na adighi nyam omel odua da Aziba, sobhe ma asighe. Anwa ma oro ukula odigh da aghudum kidudul abhon apu ma onwuna iwal asike, sa ta orobh anwa ologh da ebanya.†**

47 **Kugba ma ekpo adien doyom na adighi nyam omel odua da Aziba, poko ma asighe. Anwa ma obhin onin**

* 9:43-44 9:43-44 Idi ipur radire bho iloghon ma 44: esi wa, "Igbukuma ya na ede ma aruzu dawa bho ko omugh do, sa anya bho odim do bho." Kpone da 48

† 9:45-46 9:45-46 Idi radire bho iloghon ma 46: esi wa "Igbukuma ya na ede ma aruzu dawa bho ko omugh do, sa anya bho odim do bho." Kpone da ogbur 48.

ekpo adien odigh da irileghom ta Aziba abhon apu ma owuna iwal aridien, sa ta orobh anwa ologh da ebanya,

⁴⁸ **“Esi wa igbukuma ya na ede ma aruzu dawa bho ko omugh do, sa anya bho odim do bho.” ‡**

⁴⁹ **Ta obhin anya osa koni koni omemeni, ma aguo na obhin ubon na omemeni ma edian bho.**

⁵⁰ **“Ubon ohebi abar, yaa, kugba ma ubon bho na arobh alisibh doyo, ka ubon bho ta edighi eka emula esibh? Inwuna ma alisibh ta ubon da aruzu dinyin, ya ekima aro da esadio dinyin.”**

10

*Atughumeni iya igboloma ma Ogbogina Ilom
(Amatiu 19:1-12)*

¹ Sa Azizos adua ma ise agi da ebhugh Azudia, sa abei da akubo Azodan. Sa ologh anwunom ipita iko ina ikiton, sa aputa atughumeni awa ma aguo ina na agir ghan bho.

² Sa Rafarisi bho iru ma oda oyo okpon, sa ipuran ina maa, “Owolom ta arue asoroni ma ani doyo kere?”

³ Sa ina aworan awa maa, **“Amozizi agba eka anigha inyin, agboloma ma ogbogina ilom?”**

⁴ Sa awa iworan maa, “Amozizi amara maa onigha ma adire ogbogina ilom, obhin osoroni ani.”

⁵ Yaa, Azizos agba anigha awa maa, **“Amozizi adin abagh emu dinyin age ma oloko obha anigha inyin.**

⁶ **Yaa, da opur obeton bho, Aziba alem awa ma ‘oya na olobhiri,’***

⁷ **‘Ebula okua, olobhiri oni ta awele ma oweni na owede doyo, sa ta agi ka abaraguma ma ani doyo,**

⁸ **sa iwal awa ta eten onin ozu.’ Okua bha awa bomu iwal, kpelemen awa na eten onin ozu.**

⁹ **Okua adighi beleni, abar wa Aziba na atulom bho, onyiomoroni obagion do.”**

¹⁰ Igiel bha awa imula igi da otu bho, sa ogbo atughan bho ipuran ina igboloma ma abar onon.

¹¹ Sa ina agba anigha awa maa, **“Oni ola asoroni ma ani doyo sa abhin opan, bha asor oloko ode ema agboloma ma ani bho.**

¹² **Ani ola agbogina ma owolom doyo sa awal opan, asor oloko ode ema.”**

*Azizos atutumeni ma Igbara anwiiny
(Amatiu 19:13-15; Aluk 18:15-17)*

13 Anwunom ibhin igbara anwiiny dawa eru da Azizos aguola ina ta akulan awa, yaa ogbo atughan doyo ibabagina ikigima awa.

14 Azizos abigh okua bho, sa agam anigha ma ogbo atughan doyo, sa agba anigha awa maa, **"Imara igbara anwiiny bho eru dami, yaa ka okigima awa, ezin bho irileghom ta Aziba aro anigha ma anwunom ya odi ma aguola igbara anwiiny."**

15 Yagiagai, ami na agba na anigha inyin, oni ola oda do ma irileghom ta Aziba abhin aguola ogbara onyi ko odigh do da ologi."

16 Sa abolan ogbara onyi, ogbara onyi ise, agbam aguola atutumeni.

Olila Oni bho

(Amatiu 19:16-30; Aluk 18:18-30)

17 Sa Azizos abetina ma erile, sa odi oni akpo ma eghil ka akpudian ina apuran maa, "Obeji oni atughumeni, ere ma abar wa ami ta adighi ma ola ami ta ate aghudum ekunuguma oto?"

18 Sa Azizos aworan maa, **"Anwa na atun ere na abhelegi ami ma obeji oni? Oni ola aro ma obeji bo, aten Aziba."**

19 Anwa aloghom roloko bho: **"Ko ogigh oni, ko ode ma ema, ko obigh abigh, ko ogba ma onyoba igunugha, ko oniniom oni, zuruna ma eghei anigha ma onweni na owede doyum."**

20 Sa ina agba maa, "Oni Atughumeni, ami na akoko ma roloko inyen keka da igbara dami."

21 Sa Azizos abhin obhel akpon ina, sa abara ina, sa agba anigha ina maa, **"Onin abar asugho, gie ka awol ehla idiar ya anwa inwuna bho ma anigha ma ronyigoiny bho, sa anwa ta ate elila da otenainy, ma aru ra atunom ami."**

22 Sa oni bho azum da ebula aworan bho, sa aten adua, ezin bho ina agbo ma ibom elila.

23 Sa Azizos akpon ogbo atughan doyo agir sa agba maa, **"Aguola akpar arulala ma odigh da irileghom ta Aziba!"**

24 Sa ogbo atughan bho ibaghagha da ebula atughumeni doyo. Yaa Azizos amula aloghom maa, **"Anwiiny dami, amar akpar odigh da irileghom ta Aziba!"**

25 Abur enam adol owol da oyol anuga oten apu ma olila ma odigh da irileghom ta Aziba."

26 Sa awa imula ibogina ma ogbam, sa odi na apuran odi maa, "Okua ka anyen ta arue aten?"

27 Sa Azizos abhin obhel akpon awa aworan maa, **“Da onyiomoroni bha na orue do amite, yaa da Aziba do, da Aziba kabar kabar ta arue amite.”**

28 Sa Aputa agba maa, “Kpone! Iyar na oweleman kabar kabar na otuonon anwa!”

29 Sa Azizos aworan maa, **“Yagiagai ami na agba na anigha inyin maa, oni ola aweleman eghun otu, bodo arumor, bodo arumarani, bodo onweni, bodo owede, bodo anwiiny, bodo odighi, da ebula ami na asugbagba bho,**

30 ola ko otei do ma iwal ewala na adusubh igiel ma isen da obhel onon bo: adigh eghun otu, arumor, arumarani, onweni, anwiiny, ade odighi na anwunom oponoma ogbikimeni oyo nyen, na aghudum kidudul da amum wa na aru bho.

31 Yaa, adizo ogbo ya odi da edia ta eten da aman, sa ogbo ya odi da aman bho ta eten da edia.”

Oleghemeni isar igiel

Azizos awa agboloma ma omugh doyo

(Amatiu 20:17-19; Aluk 18:31-34)

32 Da obhel bho awa na eten na egi da Azeruselem bho, Azizos aro da edia da awa. Sa ekpoyogh ologi na arugugu isibh ogbo ya na etuonon bho. Sa ina aputa abhin diobh na iwal bho aten da aka, sa ake ma ogba idiar ya na eru ra omutuma oyo bho onigha awa,

33 maa, **“Inagha o! Iyar na ogi da Azeruselem, sa ta owol Onyi ta Oni onigha ma ogbo arumu rokur bho na itughumeni ma oloko bho, sa ta esobh ase omugh ebhumeni ina. Ta ebeton ina ologh da aguo ibhebhian bho,**

34 sa ta ekiri ina, sa ta emurughom ina ma ighor, sa ta egurogh ina, sa ta egigh ina, abin isar adama bho sa ta abetina da omugh!”

Ipuru ta Azemsi na Azon

(Amatiu 20:20-28)

35 Sa Azemsi na Azon, anwiiny ta Azebidi iru da oyo ra ifugh inigha ina maa, “Oni atughumeni, iyar na obhorogh aguo ola anwa ta agir anigha iyar kabar kabar ola iyar upuru nyam.”

36 Sa ina aworan maa, **“Ere ma abar wa inyin na obhorogh ami ma ogir onigha inyin bho?”**

37 Sa awa iworan maa, “Dighi odi iyar aro ma adilade da odjom dojom, sa uwedi ta aro da okiel da isosorogian dojom.”

38 Yaa, Azizos agba maa, **"Inyin umughonyan do ma abar wa inyin na opuru bho. Inyin ta orue oda da okpako wa ami ta ada bho, bodo adien owura amum wa ta owur ami bho kere?"**

39 Sa awa iworan maa, "Iyar ta orue."

Sa Azizos agba anigha awa maa, **"Inyin ta oda da okpako wa ami ta ada bho, sa inyin ta owura ma adien amum wa ta owur ami bho,**

40 yaa, oro adilade da odior dami bodo da okiel dami, bha ami oni wa ta ato bho do. Adilade inyen iro inigha ma ogbo ya na oguri osisan bho."

41 Igiel wa diobh ogbo ogir iyedi imughon bho, sa rologi dawa igurom inigha ma Azemsi na Azon.

42 Sa Azizos abhelegi awa agba anigha awa maa, **"Inyin ologhom maa, ogbo arumu ogbo ya oro do ma Azu bho inwuna ma alimon ito egboloma awa, sa ogbo ya ibugh emi bho na eponoma awa.**

43 Yaa, oro do ma okua da esadio dinyin. Kpelemini, oni wa na abhorogh obugh emi da esadio dinyin bho, aro ma obaramotu dinyin,

44 sa oni ola na abhorogh oro opur, adia aro ma ebana ta ebla anwunom.

45 Ezin bho, Onyi ta Oni na oru do ma anwunom oro robaramotu doyo, yaa ina aru ma oro obaramotu onigha anwunom, na onigha aghudum doyo obhin ota adizo ogbo."

Alikoko ikpom aridien ta Abatimios

(Amatiu 20:29-34; Aluk 18:35-43)

46 Sa awa iten igi da Azeriko. Aguo Azizos na ogbo atughan doyo na ologh anwunom na edua da Azeriko bho, bha Abatimios oni ikpom aridien onyi ta Atimios aro ma adilade da aka eten, na apuru ma ipupuru.

47 Igiel bho ina amughon ma Azizos wa Anazaret na aten bho, sa ina ake ma izul, amulughu maa, "Azizos, Onyi ta Adevidi, kpone ami ma igbirigbir!"

48 Sa ologh anwunom bho ibabagina ina maa ina anima, yaa, ina alogh emi omulughu maa, "Onyi ta Adevidi, kpone ami ma igbirigbir!"

49 Sa Azizos amara kpom, sa aruom awa ma obhelegi oni ikpom aridien bho oruom oyo, sa awa ibhelegi ina igba maa, "Kpoluzu! Betina! Ina na abhelegi nyam."

50 Sa ina akegina ma akapa anyu doyo arobb, sa apel amara arile agi ka atei Azizos.

51 Sa Azizos apuran ina maa, **"Anwa na abhorogh ami ma ogir ere onigha oyom?"** Sa oni ikpom aridien bho

aworan maa, "Wemu atughumeni, ami na abhorogh omula obigh abar."

⁵² Sa Azizos agba maa, **"Yele, ologi imara doyom na akoko nyam."** Ogbo na onin, sa ina amula abigh abar, sa ina atunom Azizos agi da eten bho.

11

Azizos adigh da Azeruselem aguo Olilema

(Amatiu 21:1-11; Aluk 19:28-40; Azon 12:12-19)

¹ Igiel bho awa na eten na egi da Azeruselem, sa iru ra ituan Abetifagi na Abetani da aka Igu Oliv bho, sa Azizos aruom iwal ogbo atughan doyo ma odia ogi na awa,

² sa agba anigha awa maa, **"Igie da ema wa asumoghan inyin bho. Sa aguo inyin na odigh bho, inyin ta obigh onyi adoki ola oni ta odigh do arile. Ikotone ma adoki bho ma ebhin eru."**

³ **Sa, ka oni apuran inyin maa, 'Inyin na udin ere na ogir abar onon?' Ma eworan maa, 'Wanwuna bho na abhorogh orughom, sa ta anur amulumeni aru ma isen isen.'** "

⁴ Sa awa iten igi, sa awa ibigh onyi adoki ola na okpo da onu ogigo da aka eten bho. Igiel bho awa na ekoton bho,

⁵ sa idi anwunom ya imara ma ise ipuran maa, "Inyin na odin ere na okoton onyi adoki bho?"

⁶ Sa awa iworan anwunom bho ma aguo Azizos aruom awa bho, sa imara awa ma obhin.

⁷ Sa awa ibhin onyi adoki bho iruom Azizos, sa igbamagi ma rakapa anyu dawa da anyu enam bho, sa Azizos asin da anyu enam bho aro ma adilade.

⁸ Adizo anwunom ide ma rakapa anyu dawa da eten bho, sa ipan ogbo igbodo ma rato iriren da esala bho ibhin ide da eten bho.

⁹ Sa ogbo ya iro da edia bho na ogbo ya iro da aman bho ike ma omulughu ogba okue maa, "Ozana!" Itutumeni ero enigha ma Aziba! Aziba atutumeni ina wa na aru da adien ta Wanwuna bho!

¹⁰ Enoghoman etei irileghom ta obom owede diyar Adevidi wa na aru bho. Itutumeni ero enigha ma Aziba wa agi ma anyu apu bho!"

¹¹ Igiel bho Azizos atei da Azeruselem bho, sa ina agi ka adigh da ogigo Otu ta Aziba, sa akpon akitineni abigh aguo idiar odi. Yaa aguo obhel bho na aten apu da emu adama bho, sa ina na ogbo atughan doyo iten igi da Abetani.

* **11:9 11:9** Ezin ta Ozana bha tenemeni iyar isen bodo itutumeni.

Azizos arogi ma oriren afig

(Amatiu 21:1-9)

¹² Ibala bho, ma igiel bho Azizos na ogbo atughan doyo na edua da Abetani na emula na eru bho, sa okoi adighi ina.

¹³ Sa Azizos aro ma egbeiny abigh oriren afig ola rato ato imuzo, sa ina adighoma ka ina ta abigh itu. Igiel bho ina atei bho, ina na obigh do bebina otu oriren aten rato, ezin bho ta otei do ma obhel ravig.

¹⁴ Sa afugh anigha ma afig bho maa, **“Oni obigh mu ma otu doyom ade tutun kidudul!”** Sa ogbo atughan doyo emughon ina.

Azizos agi da Otu ta Aziba

(Amatiu 21:12-17; Aluk 19:5-48; Azon 2:13-22)

¹⁵ Igiel bho awa imisi da Azeruselem bho, sa Azizos agi ka adigh da Otu ta Aziba, sa ina ake ma ozegi ebila ogbo ya na eghoyogh idiar na ebua ma abua ma ise bho. Ina akpululeni ma rakpata abua ta ogbo ya na enwegi ma ikpoki bho na rikasi ogbo ya na ewodi ma rukurosege bho.

¹⁶ Sa na omara do ma oni abhin abar abua awol da rogigo Otu ta Aziba bho.

¹⁷ Sa ina atughumeni ma anwunom bho agba maa, **“Uge do da adire etutu bho maa Aziba agba maa, ‘Ta obhelegi ma otu dami ma otu asiseiny ebila radede’? Yaa, inyin na otenemeni ma efem ibigh ma abigh!”** †

¹⁸ Igiel bho ogbo arumu rokur bho na ogbo atughumeni oloko bho imughon inyen bho, sa awa ike ma obhoroghan aguo obhin ogigh Azizos. Awa ighil ina, ezin bho ebila ologh anwunom bho na emagha ma ebula ogir doyo.

¹⁹ Atei adule, sa Azizos na ogbo atughan doyo idua da ema bho.

Atughumeni oriren afig bho

(Amatiu 21:20-22)

²⁰ Ibala bho ma ameghele, ma igiel bho awa na erile da eten bho, sa awa ibigh oriren afig bho ka na aghighara da ebo asor da ikika bho.

²¹ Sa Aputa aruruan abar wa amite bho sa ina agba anigha ma Azizos maa, “Oni atughumeni, kpone! Oriren afig wa anwa irogi bho na aghighara.”

²² Sa Azizos aworan maa, **“Inwuna ma ologi imara da Aziba.”**

²³ **“Yagai, ami na agba na anigha inyin maa, oni ola afugh anigha ma igu onon ma, ‘Buruna ka amel da abadi,’ sa oni bho onwuna do iwal rologi, yaa ina amara, bha omite epa ma okua.**

† 11:17 11:17 Azaya 56:7

²⁴ **Ebula okua, ami na agba na anigha inyin maa, kabar kabar ola inyin na esiseiny na opuru, bha imara ma inyin na otei abar bho, sa ta amite ma okua anigha inyin.**

²⁵ **Igiel inyin ubetina umara ma osiseiny asiseiny, bha iweleman ma ikarabh ya inyin unwuna ugboloma ma oni, boka owede dinyin wa odi da otenainy bho eka aweleman ikarabh odighi idiar doyum. [**

²⁶ Yaa, kugba maa anwa na oweleman do ma ikarabh opan oni, bha Owede doyum wa odi da otenainy bho eka ko oweleman do ma ikarabh odighi idiar doyum.”]

Ipuran adilade alimon ta Azizos

(Amatiu 21:23-27; Aluk 20:1-8)

²⁷ Sa Azizos na ogbo ogir doyo imula iru da Azeruselem. Agu ina na arile na agir da ologi Otu ta Aziba bho, sa ogbo arumu rokur bho, na ogbo atughumeni oloko bho, na ikei bho, iru ra itei ina,

²⁸ sa ipuran maa, “Anwa na abhin akere adien alimon na agir idiar inyen? Anyen anigha nyam alimon obhin ogir ogir inyen?”

²⁹ Yaa, Azizos aworan awa maa, **“Ami anwuna ma onin ipuran ola ami ta apuran inyin. Ka inyin uworan, sa ami ta agba ma esi bho ami itei adilade ito na agir idiar inyen bho.**

³⁰ Owura amum ta Azon adua da otenainy aru, bodo da onyiomoroni? Iworane Ami!”

³¹ Sa awa ibhin iberegian da esadio dawa igba maa, “Ka iyar ugba maa, ‘Adua da otenainy aru,’ sa ina ta apuran iyar maa, ‘Inyin udin ere owele ma omara asugbagba ta Azon?’

³² Yaa, ka iyar ugba maa, ‘Adua da agu onyiomoroni aru’ ...” (Awa ighil anwunom bho, ezin bho konikoni amara maa Azon owil ta Aziba.)

³³ Sa awa iworan Azizos maa, “Iyar uloghom do.” Sa Azizos aworan awa maa, **“Ami eka ami ko ogba do anigha inyin adilade alimon wa ami na abhin na agir idiar inyen bho.”**

12

Asidogh ogbo ya iko ma alei agrep bho

(Amatiu 21:33-46; Aluk 20:9-19)

¹ Sa Azizos ake ma orogh asidogh onigha awa maa: **“Odi oni aro ma ola agbebh ragrep da alei doyo. Sa ako ma alei bho akiton, sa agbo ma ogugua ola omumogh amin agrep bho omution. Ina alo ma otu ipoiny nyen, sa**

anigha ma anwunom oko alei bho, sa ina abetina agi ma egi da opan ebhugh.

² **Igiel bho alei obhel oku agrep bho, sa ina anigha ma alimon odi ebana doyo ma ogi ka obhin abin imuma doyo da aruguo ogbo ya iko ma alei bho oru.**

³ **Sa ogbo ya iko ma alei bho ipuom ina, sa idul, sa imulumeni ina ma obhobho ikpo.**

⁴ **Opan igiel, sa ina anigha ma alimon opan ebana doyo ma ogi ka obhin abin imuma doyo da aruguo ogbo ya iko ma alei bho oru. Sa awa idul ina, ibom emu, ilogh ina ma arighel.**

⁵ **Sa aputa aruom opan ebana ma ogi, sa awa igigh obha. Obha aguo awa idulogh ipan iya uruom, yaa izegi ma idi.**

⁶ **“Opan oni ola ina anwuna ma oruom bo, aten ogini onyi doyo wa ina atulan ibom bho. Ekunuguma bho sa ina anigha ma onyi doyo ma alimon ogi ka otei awa, ezin bho ina afugh maa, ‘Ami na amara maa awa ta ezuruna ma eghoi enigha ma onyi dami.’**

⁷ **“Yaa ogbo ya iko ma alei bho, odi afugh anigha ma odi maa, ‘Onon onyi oni wanwuna ma alei bho. Itue ta ogigh ina, sa idiar adia doyo ta aten iya iyar.’**

⁸ **Sa awa ipuom onyi bho, sa igigh ina, sa idudur ozu bho irobh da etire.”**

⁹ **Sa Azizos apuran maa, “Okua ka oni wa anwuna ma alei bho ta adighi ma ere? Ina ta aru ra azegi ma anwunom iye ya iko ma alei bho, sa ta abeton alei bho anigha ma ipan ogbo.**

¹⁰ **Inyin ta osen do obigh da Adire Etutu bho kere, ma esi bho uge maa;**

“ ‘Ekpokpogh ikputu wa ilomarutu bho ighel bho na ra aten eko wa alei abar apu bho;

¹¹ **onon abar ola Wanwuna bho agir, sa amar abhon da amisigh diyar obigh?’”**

¹² **Ogbo arumu rokur bho na itughumeni ma oloko bho na ikei bho eloghom maa Azizos arogh asidogh bho agboloma awa, sa awa iruruan obol oyo. Yaa awa ighil ologh anwunom bho, ebula okua sa awa iweleman ina iten idua.**

Ipuran otua otua-ebhugh

(Amatiu 22:15-22; Aluk 20:20-26)

¹³ **Sa awa ya odi da adilade ito bho iruom idi Afarisi na idi ogbo ituonom ta Erod ma ogi ka okpati oyo ka ina ta afugh abar apiom.**

¹⁴ **Sa awa igi ka itei ina ipuran maa, “Oni atughumeni, iyar ologhom ma anwa na amar na agir da onuokpe atughumeni**

doyom, sa anwa na okpon do ma odi oni agurumeni abhel opan, sa anwa na abhin yagiagai bho na atughumeni ma aguo otuonom Aziba. Gba ma anigha iyar, Asoran iyar otua otua-ebhugh* onigha Asiza kere? Iyar otua bodo ka iyar otua do?"

¹⁵ Yaa Azizos aloghom ikoiny dawa sa aworan awa maa, **"Inyin udin ere na okpati ami? Ibhine ma adinari ma eru ami ta abigh."**

¹⁶ Sa awa ibhin adinari bho iruom ina, sa ina apuran maa, **"Onon ka amisigh ta anyen, sa uge ma adien ta anyen da anyu bho?"**

Sa awa iworan maa, "Ita Asiza."

¹⁷ Sa ina agba anigha awa maa, **"Okua bha, inigha ma Asiza ma idiar ta Asiza, ma enigha ma Aziba ma ita Aziba."**

Sa awa ibaghagha da ebul aworan doyo.

Ipuran wa agboloma ma obetina da omugh bho

(Amatiu 22:23-33; Aluk 20:27-40)

¹⁸ Ogbo Asadusi ya omara do ma obetina da omugh odi bho, igi ka itei Azizos epuran maa,

¹⁹ "Oni atughumeni, Amozizi age anigha iyar maa, kugba ma umor oni amugh aweleman ani doyo adua, yaa na omar do ma onyi, maa, oni bho ta abhin ani umor bho boka amar anwiiny anigha ma umor doyo.

²⁰ Isen bha odual arumor ero; sa okei bho abhin ani yaa ina na omar do ma onyi sa amugh aweleman ani bho adua.

²¹ Sa olegheмени iwal umor bho abhin ani bho, ina eka na omar do ma onyi sa amugh. Obha onin aguo amutuma ma waleghemeni isar umor bho.

²² Amite ma okua okua tutun sa ebla odual arumor ya ibhin ani bho imugughu, imar do bebina ekpo onyi. Ekunuguma bho sa ani bho amugh nyen.

²³ Igiel obetina da omugh bho ka, ani bho ta aro ma ani ta anyen, da ebula aguo ani bho na awal ebla odual arumor bho?"

²⁴ Sa Azizos aworan maa, **"Inyin ta oruruan do opie, ebula aguo inyin umughonyan do ma ratughumeni Adire Etutu bho, bodo alimon ta Aziba bho kere?"**

²⁵ **Igiel imumugh bho ta ebegina, awa ta ero ma aguo itileduom ta Aziba da otenainy. Awa ko obhinogh do ma anwani, sa ko onighanom do ma anwinyan anwiiny nyen.**

* 12:14 12:14 Otua-ebhugh Ogbo ya oro do ma anwiiny arughun Arom kukum na etua. 12:19 12:19 Oloko 25:5

26 **Iya igboloma ma ogbo ya ta ebegini da omugh bho, inyin ta osen do obigh da adire ta Amozizi ma asugbagba edum bho ma iya Aziba agba anigha ina bho kere? Maa, 'Ami Aziba ta Ebrahim, na Aziba ta Aziki, na Aziba ta Azekopu.'**

27 **Ina Aziba inumugh do, yaa ina ola ogbo ya odi da aghudum. Inyin omar oruruan opie!'**

Oloko wa alei abar apu bho

(Amatiu 22:34-40; Aluk 10:25-28)

28 Odi oni atughumeni oloko bho aru ra amughon iberegian dawa, sa abigh ma Ina amar aworan awa, sa apuran maa, "Ebla roloko bho ka oken alei abar apu?"

29 Sa Azizos aworan ina maa, **"Onon wa alei abar apu bho: 'Inagha, E Izrel! Wanwuna Aziba diyar, ina kukum Wanwuna bho.'**

30 **Bhine ma ebla ekpo ologi doyum, na ebla el-oghoman ozu doyum, na ebla iruruan ologi doyum, na ebla emi doyum, ma atulan Wanwuna Aziba doyum.'**

31 **Olegghemeni iwal bho, bha onon: 'Tulane ma oni wa odi da aka doyum bho, ma aguo anwa itulan ozu doyum bho.' Oloko ola apu ma inyen bo.'**

32 Sa oni atughumeni oloko bho aworan maa, "Anwa amar agba ma iyagiagai bho. Onin Aziba kukum odi, opan bo, aten ina.

33 Sa anwa ta abhin ebla ekpo ologi doyum, na ebla iruruan ologi doyum, na ebla emi doyum atulan Wanwuna Aziba doyum. Sa anwa ta atulan oni etuan doyum ma aguo ozu doyum, alei abar apu ma obhin inam okpe alukpe na ipan ralukpe."

34 Igiel bho Azizos abigh maa ina amar aworan bho, sa agba anigha ina maa, **"Irilegghom ta Aziba na osigima mu nyam."** Sa oni ola ane ma opita opuran abar na oro do.

Akraist ka onyi ta anyen?

35 Aguo Azizos na atughumeni da Otu ta Aziba bho, sa ina apuran maa, **"Ogbo atughumeni oloko bho na edin ere na egba maa Witenemeni bho maa onyi ta Adevidi?"**

36 **Emugh Etutu bho awol da onu ta Adevidi na aguo agba maa,**

" 'Wanwuna Aziba agba anigha ma Wanwuna dami maa;

"Ro ma adilade da odjom aguo dami tutun ami ta aguri ma ogbo ologian adien doyum da ekpukpu asike doyum." ' "

37 **Adevidi na aguo abhelegi ina ma 'Wanwuna.' Okua ka Ina aro eka ma onyi doyo?"**

Sa ologh anwunom bho ibhin alibhon ologi inagha ma atughumeni ta Azizos.

*Azizos akparameni akikiom agboloma
ma ogbo atughumeni oloko bho*

(Amatiu 23:36; Aluk 20:45-47)

³⁸ Igiel bho Azizos na atughumeni bho, sa ina agba maa, **"Imare ma ekpona ma ogbo atughumeni oloko bho. Awa ibara ma opan obura ibom isosoran rakapa, sa ibara ma anwunom obhin da ozuruna eghoi obheleguma awa da regbolom abua,**

³⁹ **sekina oro da radilade edim da arutu ugala Azu bho, na oro da arisisi edim da rode.**

⁴⁰ **Awa na eponoma ma rekpukele anwani na eworogh idiar, sa awa na esiseiny iwewegh rasiseiny hoka olelegi awa. Awa ta etei ibom ebhum ase."**

*Okpoki alisebh ta ekpukele ani bho
(Aluk 21:1-4)*

⁴¹ Azizos aro ma adilade asumoghan igba alukpe bho, sa akpon aguo anwunom na ebhin na elogi ma ikpoki alisebh dawa bho. Sa ina abigh ka adizo arulala na elogi ma abutu ikpoki da ologi.

⁴² Sa odi onyigoiny ekpukele ani†, agi ka alogh iwal igbara ikpoki akopa‡, ya ilei apeni.

⁴³ Sa ina abhelegi ma ogbo atughan doyo agba anigha awa maa: **"Yagiagai ami na agba na anigha inyin maa, ebila ogbo ya ilogi ma idiar eneghe da igba bho, onyigoiny ekpukele ani onon alogh apu.**

⁴⁴ **Ezin bho, ebila anwunom inyen na ibom elila dawa, wa aru, apeton onyi esi da elila doyo alogh. Yaa, da ologi igoiny doyo, ina akpukpu ma ebila ya ina anwuna bho alogh."**

13

*Azizos awa ma ta obogion otu ta Aziba
(Amatiu 24:1-2; Aluk 21:5-6)*

¹ Igiel bho Azizos na amite da Otu ta Aziba bho, sa odi oni atughan doyo afugh anigha ina maa, "Kpone! Alibhon ikputu bho na arutu bho!"

² Yaa Azizos aworan maa, **"Inyin na obigh ibom arutu inyen? Bebina ikputu ola ta asughonom isen ola odi ta aro da anyu ta odi bo, ola ko obogion do bo."**

† 12:42 12:42 *Ekpukele ani*; Ani ola owolom na amugh aweleman adua ‡ 12:42 12:42 *Akopa*: Abar ola akpar ka okurogh, ola anwunom obhel bho, ibhin ghan ilem ikpoki na ipan idiar olem

Inyoghonyogh na okpon ogurumeni
(Amatiu 24:3-14; Aluk 21:7-19)

³ Azizos aro ma adilade da anyu Igu Oliv da esumoghan Otu ta Aziba, sa Aputa, na Azemsi, na Azon, na Anduru, iru ra ipuran ina da ewogina maa,

⁴ “Oni atughumeni, gba ma anigha iyar, idiar inyen ka ta emite ma akere obhel? Sa iyar ta obhin akere adien elegh ologhom ma idiar inyen na etuan omite?”

⁵ Sa Azizos agba anigha awa maa, “**Imare ma ekpona ma aguo ola oni ko ogelemen do inyin.**

⁶ **Adizo anwunon ta ebhin adien dami eru ra egba maa, ‘Ami ina!’ sa awa ta egelemen ma adizo ogbo.**

⁷ **Yaa, oni ko okperenuma ma igiel inyin umughon oghur regham na imumughon regham. Okpo ya okua ta emite, yaa okua na omara do ma na atei ekunuguma bho.**

⁸ **Ebhugh ta awian ebhugh, sa ade ema ta awian ade ema. Rade ta ebobomian kesi kesi, sa okoi edian ta asor. Yaa, inyen ta ero ma opur oke aligam aruzu ma aguo iguna imara.**

⁹ **“Beleni, imare ma ekpona. Ta obologh inyin obhin ogi da arutu osobh ase da rema bho na da arutu ugala Azu, sa ta ogurogh inyin. Sa ta omarameni inyin da amisigh ogbo arumu ebhugh na arulala ema da ebula ami, ma aguo ola inyin ta ogba ami onigha awa.**

¹⁰ **Ta odia ogba nyen ibebi asugbagba bho omution onigha ma ebila radede.**

¹¹ **Sa igiel ubhin inyin ugiom awa, oni ko odia ma ekunu ma aguo obhin ogba onu. Kpelemen, igba ma idiar iya unigha inyin da ogbo obhel bha. Ezin bho, inyin do ma ogbo ya ta egba bho, yaa Emugh Etutu bho.**

¹² **“Umor ta awol umor ma aguo ola ogigh, sa owede ta awol onyi, sa anwiiny ta ewian ronweni na rowede ma ozegi awa.**

¹³ **Sa koni koni ta asua inyin da ebula adien dami. Yaa, oni wa ane tutun ka akunugiom bho, bha oten.**

Obom aligam ozu bho
(Amatiu 24:15-28; Aluk 21:20-24)

¹⁴ **“Igiel inyin ubigh ‘ka ibom ipioghom wa na apiegi ma idiar bho’ na amara ma esi bho osoran do ina ma oro bho, (bha oni wa na asen bho amughonyan), oni wa odi da Azudia bho akpo ma eghil adua agi da ebhugh rigu bho.**

15 **Oni** **ola** **odi** **da** **anyu** **otu** **osor** **do** **aru** **ra** **abhin** **abar** **da** **otu** **doyo** **amite**.

16 **Oni** **ola** **odi** **da** **osi** **omula** **do** **agi** **ka** **abhin** **akapa** **anyu** **doyo**.

17 **Ekulom** **anwani** **arughun** **na** **iya** **anwiiny** **odidia** **na** **emam** **da** **radama** **ie**.

18 **Yaa**, **isiseinye** **ma** **okpo** **inyen** **omite** **do** **ma** **obhel** **adigho**.

19 **Ezin** **bho**, **adien** **egbika** **radama** **ie** **ta** **omite** **do** **ka** **da** **opur** **obeton** **olemegh** **idiar** **ya** **Aziba** **alem** **bho** **tutun** **ra** **atei** **isen**, **sa** **ka** **omula** **mu** **emite**.

20 “**Sa** **kugba** **ma** **Wanwuna** **bho** **na** **okperemeni** **do** **ma** **obhel** **bho**, **bha** **oni** **ola** **ta** **amizan** **bo**. **Okua** **eka**, **da** **ebula** **ogbo** **ya** **ina** **na** **ason** **abhin** **bho**, **bha** **ina** **na** **akperemeni** **ma** **obhel** **bho**.

21 **Sa** **da** **obhel** **obha**, **ka** **oni** **aru** **ra** **agba** **maa**, ‘**Ikpone!** **Akraist** **odi** **ma** **isen!**’ **bodo**, ‘**Ikpone!** **Ina** **odi** **ma** **ebha**,’ **oni** **ko** **omara**.

22 **Rakraist** **igunugha** **na** **ariwil** **igunugha** **ta** **emite** **eru** **ra** **egir** **ilologian**, **sa** **ta** **emutioghom** **relegb** **ya** **obhin** **ogelemeni** **anwunom**, **kugba** **ma** **abur**, **bha** **ogbo** **iya** **na** **oson** **bho** **nyen**.

23 **Ikpona** **o!** **Ami** **na** **agba** **kabar** **kabar** **anigha** **inyin** **isen** **kisa** **obhel** **bho** **ta** **alei**.

Eruoma ta Onyi ta Oni

(Amatiu 24:29-31; Aluk 21:25-28)

24 “**Da** **radama** **ie**, **ma** **igiel** **aligam** **aruzu** **bho** **na** **eten**,
“ ‘**sa** **ogogo** **bho** **ta** **azu**,

sa **uwetire** **bho** **ko** **omu** **mu**;

25 **sa** **ininainy** **bho** **ta** **edua** **da** **enainy** **emelegbu**,
sa **ralimon** **enainy** **ta** **enyegian**.’

26 “**Sa** **da** **obhel** **obha**, **anwunom** **ta** **obigh** **ka** **Onyi** **ta** **Oni** **na** **abhin** **da** **obughubugh** **bho** **na** **aru** **na** **ibom** **alimon** **na** **isosorogian**.

27 **Sa** **ina** **ta** **aruom** **itileduom** **doyo** **ma** **ogi** **ka** **okokodi** **ogbo** **ya** **ina** **na** **ason** **bho**, **da** **inya** **reku** **emaranwunom** **bho**, **obeton** **da** **ekunuguma** **ogbaki** **ade** **ka** **otei** **da** **ekunuguma** **obhubhulom**.

Asidogh oriren Afig bho

(Amatiu 24:32-35; Aluk 21:29-33)

28 “**Ise**n, **ibhine** **ma** **asidogh** **oriren** **afig*** **bho** **ma** **etughan** **abar**. **Igiel** **igha** **doyo** **na** **edugh** **sa** **imunumun**

* 13:28 13:28 *Afig*: Odi adien oriren da ebhugh Izrel, ola na aguna ma adigho, sa imun na ralele doyo na emur na emite ma igiel akozogh na aru.

bho na emur na emite, bha inyin na ologhom ma akozogh na atuan.

²⁹ **Onin aguo bho, igiel inyin ubigh ka idiar inyen na emite, bha iloghome maa, na atuan, na amisi da onuotu.**

³⁰ **Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, amun onon ko oten do kisa ebila idiar inyen ta emite.**

³¹ **Ade na enainy ta eten edua, yaa ikpo afugh dami ko oten do na oten edua.**

Oni ola aloghom adama na obhel bho bo

(Amatiu 24:36-44)

³² **"Isen, iya igboloma ma adama bodo obhel bho, bebina oni ola aloghom bo, adigh itileduom ta Aziba da otenainy, Onyi bho eka, asigimeni ma Owede bho.**

³³ **Ikpona! Igone! Ezin bho inyin uloghom do ma obhel bho ekunuguma obhel bho ta aro.**

³⁴ **Aguo oni ola abetina ma egi, sa aweleman eghun otu doyo anigha ma igoni doyo ma okponom, onino onino ma abar ola ta agir, sa aruom okponomotu† bho maa, aro ma omom agon.**

³⁵ **"Okua adighi beleni, igone, ezin bho inyin uloghom do ma obhel bho wanwuna ma otu bho ta amula aru. Ta arue aro ma adule, bodo egum adio, bodo da obhel olobhiri enur na alal, bodo ameghele.**

³⁶ **Ma aguo ola ka aru ma awai, ina obigh do ma anwa na akodu.**

³⁷ **Sa abar wa ami na agba na anigha inyin bho, bha ami na agba na anigha koni koni. 'Igone!' "**

14

Imimian Ogigh Azizos

(Amatiu 26:1-5; Aluk 22:1-2; Azon 11:45-53)

¹ **Isen bha iwal adama isugho ma otei Eyal Opel Oten bho sekina Eyal Aberedi ya Owubh do bho, sa ogbo arumu rokur bho na itughumeni ma oloko bho imimian aguo awa ta ebhin ikoiny ebol Azizos eghigh.**

² **Yaa, awa igba maa, oro do ma adama eyal bho, bodo bha anwunom bho ta esoroni ma elobhiri.**

Uwuri ma Azizos da Abetani

(Amatiu 26:1; 14:3-9; Azon 12:1-8)

³ **Isen, bha Azizos odi da Abetani ma adilade da otu ta Asaimon wa anwer asunwer ekidigh bho. Sa odi ani abhin ololo alabasta ola ulogh agai amunu Aspaiknad* obom abua**

† **13:34 13:34** Okponomotu: Oni ipoiny ola na aro da onuotu na agon. **14:3**
14:3 Aspaiknad: Amunu iya na emite da anad. Anad bha oriren edu enunu.

aru. Sa abom onunonu ololo bho azugioghom amunu bho da emu ta Azizos.

⁴ Sa idi ogbo ya odi ma ise bho ikikaingha, sa odi afugh anigha ma odi maa, "Ina adin ere na arobh amunu edu enunu bho ma okua?"

⁵ Onon sa ka urue owol opeleni ma odual ewala na adusubh adinari† (300) obhin ologh aguo onigha ma ronyigoiny bho." Sa awa iliom ani bho ma ibom.

⁶ Yaa Azizos afugh anigha awa maa, **"Iwele ma ani bho ma aguo. Inyin uдин ere na onigha ina ma aligam aluzu? Ina na agir ohebi abar anigha ami.**

⁷ **Ronyigoiny bho sa odi na inyin ebла obhel, inyin ta orue ologh aguo onigha awa kere kere obhel ola adigh inyin ologi. Yaa ami ko oro do na inyin ebла obhel.**

⁸ **Ina agir abar wa ina arue ma ogir bho, ma odia ozuom ami amunu iya otughuman ozu dami ma ola amadi.**

⁹ **Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, kesi kesi ola ta ogba ma ibebi asugbagba inyen da ebла emaranwunom bho, ta ogba nyen, ogir onon wa ani onon agir bho, ma obhin oruruan oyo."**

*Amaranuan ta Azudas wa owol Azizos bho
(Amatiu 26:14-16; Aluk 22:3-6)*

¹⁰ Sa Azudas Iskariot, odi oni da diobh na iwal bho, aten agi ka ateі ogbo arumu rokur bho ma aguo ola ina ta awol Azizos anigha awa.

¹¹ Sa ogbo arumu rokur bho ibhon ologi ma aguo awa imughon ya ina agba bho, sa iguan onigha oyo ma ikpoki. Obeton da obhel obha sa Azudas abhorogh etitigha ola ta asoran owol Azizos.

*Azizos ade ma Eyal Opel Oten na ogbo ogir doyo
(Amatiu 26:17-25; Aluk 22:7-14; Azon 13:21-30)*

¹² Da opur adama Eyal Aberedi wa Owubh do bho, adama wa na ogigh onyi onana Eyal Opel Oten bho, sa ogbo ogir ta Azizos iru ra itei ina, ipuran maa, "Akere esi wa anwa na abhoroghan iyar ogi ka otughuman osisan oyom ma ode edian Eyal Opel Oten bho?"

¹³ Sa ina aruom iwal ogbo ogir doyo afugh anigha awa maa, **"Igie da ema bho, sa inyin ta obigh odi oni ola na arol izoko amum, ituonome ina.**

¹⁴ **Sa igba ma enigha ma oni wa anwuna ma otu wa ina ta adigh bho maa: 'Oni atughumeni bho na apuran maa:**

† 14:5 14:5 Adinari: Onin adinari bha ikpoki ogir emu adama da obhel obha.

oken ekpe isuloma wa ami ta adigh na ogbo ogir dami ade ma Eyal Opel Oten bho?’

15 Sa ina ta atuom aleriom inyin obom ekpe da anyu otu abekei bho, ola na omar oburi oguri, ma etughuman ise ma esisan iyar.”

16 Sa ogbo atughan bho iten igi da ema bho, sa awa ibigh ma ebila idiar bho odi ma aguo agba anigha awa bho, sa awa itughuman edian Opel Oten bho.

17 Atei adule, sa Azizos na diobh na iwal bho iten igi.

18 Aguo awa odi da akpata ode na ede ma edian bho, sa Azizos agba anigha awa maa, **“Yagiagai, ami na agba na anigha inyin, odi oni inyin wa na adigh na ami na ade bho, ta awol ami.”**

19 Sa awa idigh ikunu ma ibom, sa oni oni ise ake ma opuran oyo maa, **“Wanwuna, ami kere?”**

20 Sa Azizos aworan awa maa, **“Odi oni inyin da diobh na iwal bho, wa na atiom da onin ekpa edian na ami bho.”**

21 **Yagiagai, Onyi ta Oni ta amugh aguo uge ogboloma ina bho, yaa itogi ero enigha ma oni wa ta awol Onyi ta Oni bho. Ka ibhon apu ma umar do ma oni obha!”**

Azizos amutiom ode edian etutu bho.

(Amatiu 26:26-30; Aluk 22:14-20; 1 Akorint 11:23-25)

22 Da aguo awa na ede bho, sa Azizos abhin aberedi atutumeni, sa apuiny anigha awa sa afugh maa, **“Ibhine, onon ozu dami wa na onigha inyin bho.”**

23 Sa abhin okpako amin, sa anigha ma alisebh, sa anigha awa, sa ebila awa ibhin ida.

24 Sa Azizos afugh maa, **“Onon asi dami wa da omom izo bho, wa uzu, ma ota ebila anwunom osighe da ikarabh.”**

25 **Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, obeton isen ogi da edia ami ko oda mu ma amin itu agrep tutun adama wa ami ta ada ma omom bho da irileghom ta Aziba bho.”**

26 Sa awa imor asor, sa idua igi da Igu Roliv.

Azizos awa ma Aputa ta akua ina

(Amatiu 26:31-35; Aluk 22:31-34; Azon 13:36-38)

27 Sa Azizos agba anigha awa maa, **“Ta aro ma ola ebila inyin ta oghel Aziba, ma aguo na oge oguri da Adire Etutu bho maa:**

“ ‘Ami ta agur okponom ronana bho atebeli, sa ologh ronana bho ta esasaragian.’

28 **Yaa, igiel ami na abetina, sa ami ta aten agi da Agalili ka abara inyin.”**

29 Sa Aputa aworan ina maa, “Ka aro ma ola ebla anwunom iweleman anwa iten idua eka, ami ko oghil ani do adua.”

30 Yaa Azizos agba anigha ina maa, **“Yagiagai, ami na agba na anigha nyam maa, adugulan onon, kisa olobhiri enur ta alal iwal igiel, anwa ta akua ami ma isar igiel, maa anwa na ologhom do ami.”**

31 Sa Aputa akparameni aworan ina maa, “Ka aro ma ola ami ta adigh na anwa amugh eka, ami ko okua do nyam.” Sa ebla anwunom iyedi ifugh ani ma okua.

*Asiseiny ta Azizos da Agetsemane
(Amatiu 26:36-46; Aluk 22:39-46)*

32 Sa Azizos na ogbo atughan doyo igi da esi ola ubhelegi ma Agetsemane, sa agba anigha awa maa, **“Iro ma adilade ma isen, ya ami ta agi ka asiseiny.”**

33 Sa ina abhin Aputa na Azemsi na Azon abaraguma ina, sa ibom asusughudan na ikunu ra idigh ina.

34 Sa ina agba anigha awa maa, **“Eloghoman ozu dami na kunu ma ibom, aro ka omugh asugho. Iro ma omom ma isen.”**

35 Sa ina agi da edia ma ikikara ka amel abobhian da ade, sa asiseiny maa, ta abur nabo, obhel onon ka iten adua doyo.

36 Sa ina afugh maa: **“Ada, Owede, anwa ta arue agir kabar kabar, sighe ma okpako onon da ozu dami. Ya oro do ku da ito dami, aro da ito doynom.”**

37 Sa ina amula agi ka atej awa, sa abigh ma awa na ekodu, sa apuran Aputa maa, **“Asaimon, anwa na akodu kere? Kporuzu ma ero ma omom bebina onyi obhel.”**

38 **Iro ma omom ma esiseiny boka inyin umel do odigh da adagian. Na ebhir emugh bho, yaa ozu bho na adugh.”**

39 Sa ina aputa agi ka asiseiny onin aguo bho.

40 Sa ina amula aru ra abigh ma awa na ekodu eten, ezin bho aridien dawa na emumor ibom ma ola awa iloghom mu ma abar ola oworan oyo.

41 Azizos aru ma oleghemeni isar igiel bho, sa ina afugh anigha awa maa: **“Inyin odidia na okodu na osira ma epobh kere? Na abhon! Obhel wa uto uguri bho na alei. Ikpone, na owol Onyi ta Oni ologh da aruguo idighi ma ikarabh.”**

42 **Ibegina! Idighi ta oten ogi. Oni wa awol ami bho odi da aka.”**

Owol na obol Azizos

(Amatiu 26:47-56; Aluk 22:47-53; Azon 18:3-12)

43 Azizos odidia na afugh, sa Azudas odi oni da diobh na iwal bho aru na ologh anwunom ya ikpanakian ralapa ogidi

na rebam, iya arumu rokur bho na itughumeni ma oloko bho na ikei bho iruom.

⁴⁴ Ise, oni wa ta awol ina bho na agba anigha awa maa: "Oni wa ami ta apipiohb bho bha oni bho, ibole ina ma esibhom ekparameni."

⁴⁵ Sa Azudas aru da Azizos afugh maa, "Oni Atughumeni," sa apipiohb ina.

⁴⁶ Sa anwunom bho iru ra ipuom Azizos da aguo, sa ibol ina, esibhom ikparameni.

⁴⁷ Sa odi oni ola aro da etuan, abhoron alapa ogidi doyo sa asobh ato ta obaramotu wemu rokur bho abuton.

⁴⁸ Sa Azizos afugh anigha awa maa, "**Ami na awian ogo ebhugh kere, ma ola inyin ubhin alapa arigidi na rebam uru ra obol ami?**

⁴⁹ **Ka adama ka adama ami iro na inyin da Otu ta Aziba atughumeni, yaa inyin ubol do ami. Yaa, ebla inyen na emite ma aguo ola ta omuzoghodiom idiar ya uge da Adire Etutu bho.**"

⁵⁰ Sa ebla awa iwele ina ighil idua.

Onyi Oyel wa aghil adua bho

⁵¹ Odi onyi oyel ola atuonom ani ma Azizos aro ma ise, ina alagha ma ososoran akapa asininin kukum. Anwunom bho ibar na ina esibh,

⁵² sa ina agbugbugha awele ma ososoran akapa asininin bho aghil adua ma edaba.

Ubhin Azizos ogi da Igada Osobh Ase

(Amatiu 26:57-68; Aluk 22:54-55,63-71; Azon 18:13-14,19-24)

⁵³ Sa awa ibhin Azizos igiom wemu rokur bho, sa ebla arumu okur bho na ikei bho na itughumeni oloko bho ikokodjan.

⁵⁴ Sa Aputa aro ma egbeny atuonom ina tutun ka adigh da ogigo igada ase ta wemu rokur bho. Sa adigh na robaramotu bho aro ma adilade asumoghan ebanya bho na amuga.

⁵⁵ Ise sa ibom rokur bho na ebla Ogbo Osobh Ase Azu bho ibhoroghan anwunom ya ta egba ma onyoba igunugha ebologiom Azizos, ma aguo ola awa ta ebhin esobh ase ebhumeni ina egigh, yaa ibigh do.

⁵⁶ Adizo ronyoba igunugha emite ra egba ma onu ebologiom ina, yaa onu dawa idigh do ma onin.

⁵⁷ Sa idi ronyoba imite, sa igba ma igunugha ibologiom ina maa:

⁵⁸ "Iyar umoghon ka oni onon afugh maa, 'Ami ta abogion Otu ta Aziba wa onyiomoroni alo bho, sa da abin isar adama, sa ami ta amula alo ma opan ola obhin do ma aguo olo.'"

59 Ebla ise eka idiar ya awa igba ibologiom Azizos bho idigh do onin.

60 Sa Wemu rokur bho arile adigh da esadio dawa apuran Azizos maa, "Anwa na oworan do kere? Onon ka akere adien abar ola na ogba na obologiom anwa?"

61 Yaa, Azizos aro bubom, na oworan do ma abar. Sa wemu rokur bho aputa apuran ina maa, "Anwa Akraist Onyi ta Aziba wa akpe ma otutumeni bho kere?"

62 Sa Azizos aworan ina maa, **"Ami ina. Inyin ta obigh ka Onyi ta Oni na aro ma adilade da agba odiom ta Aziba wa anwuna ma Alimon Apu bho. Sekina aguo ina na aru na robughubugh bho da enainy."**

63 Sa wemu rokur bho ago ma ibura doyo afugh maa, "Ta odin ere obhoroghan ipan ronyoba?"

64 "Ibigh ma aguo ina na afugh afugh ibasi na agboloma ma Aziba. Inyin ubigh eka?" Sa ebla awa iworan maa, "Ina na apioghom, akpe ma omugh."

65 Sa idi awa ike ma osiroghom oyo ma ighor, sa ibinom amisigh doyo, sa iborogh ina, sa ifugh inigha ina maa "Wa." Sa robaramotu bho ibhin ina iborogh.

Aputa Akua ma Azizos

(Amatiu 26:69-75; Aluk 22:56-62; Azon 18:15-18,25-27)

66 Sa aguo Aputa odi ma agba wa adebh da ologi ogigo bho, sa odi onyani, obaramotu ta wemu rokur bho,

67 abigh ka Aputa na amuga ma anya, sa agbiom akpon ina, sa afugh anigha ina maa, "Anwa odi oni wa iro ani na Azizos wa Anazaret bho."

68 Sa, Aputa akua afugh maa, "Ami iloghom do ma abar wa anwa na agba bho, ami imughonyan do nyam nyen." Sa Aputa amite agi ka amara da onu ogigo bho, sa olobhiri enur alal.

69 Sa onyani bho abigh ina sa agba anigha ma ogbo ya odi da aka bho maa, "Onon odi oni awa!"

70 Sa amula akua. Onyi obhel oten, sa ogbo ya odi da aka bho ifugh inigha ma Aputa maa, "Yagiagai anwa odi oni awa, ezin bho anwa ola Agalili."

71 Okua sa ina ake ma osibhigha, ogurugian maa, "Ami iloghom do ma oni onon wa inyin na ofugh ogboloma bho!"

72 Ise sa olobhiri enur alal wa aleghemeni iwal igiel. Sa Aputa aruruan aguo Azizos agba anigha ina maa, **"Kisa enur ta alal iwal igiel, anwa ta akua ami ma isar igiel"** Sa Aputa akururu asorogi ma izin.

15

Ubhin Azizos Ogi da Apailet

(Amatiu 27:1,2,11-14; Aluk 23:1-5; Azon 18:28-38)

¹ Otuonom ise, da obom ameghele, sa ogbo arumu okur bho na ikei bho, na ogbo atughumeni oloko, na ebla ogbo igada ase bho imimian iya ogir ogboloma Azizos. Sa ibhadi ina, irileghom igi da Apailet.

² Sa Apailet apuran ina maa: "Anwa olilema Anwunom Azu bho kere?" Sa ina aworan maa, **"Anwa na agba."**

³ Sa ogbo arumu okur bho igba ma adizo okpo ibologiom ina.

⁴ Sa Apailet amula apuran ina maa, "Abar ola anwa inwuna ma oworan bo kere? Mughone ma adizo riku ya uler anwa bho!"

⁵ Yaa, Azizos na omula do aworan abar, ma ola adigh Apailet ilologian.

Usobh ase omugh obhumeni ma Azizos

(Amatiu 27:15-26; Aluk 23:3-25; Azon 18:28-39)

⁶ Kigiel kigiel ola Eyal Opel Oten asor, bha na omutiom ghan da ikoli ma onin oni ola anwunom bho ipuru.

⁷ Da igiel obha, oni ola ubhelegi ma Abarabas, ola adigh na ipan ogbo awian adilade ito ebhugh bho, sa igigh oni ma aguo ema bho na abhighibhighi bho, aro da ikoli.

⁸ Sa ologh anwunom bho ike ma opuru aguo ola ta ogir aguo na ogir ghan bho.

⁹ Sa Apailet aworan awa maa, "Inyin na obhorogh ma ami imutiom olilema Azu bho inigha inyin kere?"

¹⁰ Ezin bho ina abigh ma ogbo arumu okur bho ibhin da egbugbo ologi ehol ina.

¹¹ Yaa, ogbo arumu rokur bho itumugiom ologh anwunom bho ma opuru aguo ola ta omutiom Abarabas onigha awa.

¹² Sa, Apailet aputa apuran awa maa, "Okua ka inyin na obhorogh ma ami igir ere igboloma ma oni wa inyin na obhelegi ma olilema Azu bho?"

¹³ Sa awa ipita ikoro maa, "Idue ina ma agigh!"

¹⁴ Yaa, Apailet apuran awa maa, "Ezin ka ere? Ina agir ere apie?" Sa awa imula ilogh emi imulughu maa, "Due ina ma agigh!"

¹⁵ Odighi aguo ola ologi anwunom bho ta abal, sa Apailet amutiom Abarabas anigha awa. Sa aruom ma ogurogh Azizos, sa abeton anigha awa ma odu ogigh.

Ogbo Egham Ikiri ma Azizos

(Amatiu 27:27-31; Azon 19:2-3)

16 Sa ogbo egham bho ibhin Azizos igi da otu adilade ito ta wemu ebhugh bho, sa ikokodi ma ebila odi ebu ogbo egham* bho.

17 Sa iburi ina ma ososoran akapa ozu adolo, sa ilo ma eghoi ibubulom izuom ina.

18 Sa awa ike ma obhelegima oyo maa, "E Olilema Azu! Iyar na obheleguma nyam o!"

19 Sa ibhin okpeti iborogh emu doyo, sa isiroghom ina ma ighor, sa ikpudian ina izuruna ma eghoi.

20 Sa igiel bho awa na ekiri ina ewele bho, sa ikogion ibura ozu adolo bho, sa inwe ilogi ina ma ibura doyo, sa irileghom ina idua ma ka odu oyo ogigh.

Udu ma Azizos Ogigh

(Amatiu 27:32-44; Aluk 23:26-43; Azon 19:17-27)

21 Sa awa iminana ma odi oni ola Asirin ola ubhelegi ma Asaimon, owede ta Alegzanda na Arufosi, da na adua da esala na aru, sa iponoma ina ma orol emigirenian oriren ta Azizos.

22 Sa inuoghom Azizos igi da Agolgota (amara maa, "Esi okpokpo emu.")

23 Sa igua ma amaya da amin inigha ina ma oda, ma aguo ola ina ko ologhoman do ma aligam, ya ina na oda do.

24 Sa ogbo egham bho idu ina da emigirenian oriren bho. Sa awa irobh okoba ibhin irugian ibura doyo.

25 Idu ina da esugho owal-obhel ma asiro.

26 Sa ige ma iku ase doyo iduom da anyu emigirenian oriren bho maa: "OLILEMA ANWUNOM AZU BHO."

27 Sa idu nyen iwal ibhorubhoru arugba, odi da agba odiom doyo, yaa uwedi da okiel. [

28 Inyen imuzoghodiom aguo uge da Adire Etutu bho maa: "Uwal ani ina ologh da ogbo idighi ma ikarabh."†]

29 Sa ogbo ya na eten bho ikiri ina izizigha ma arumu dawa inigha ina ma eka ifugh maa, "Asoroma nyam! Anwa wa igba ma anwa ta arue abogion Otu ta Aziba, sa ta amula alo amadon da abin isar adama bho.

30 Tenemeni ma ozu doynom, ma asor da emigirenian oriren bho ma aru!"

31 Onin aguo bho ogbo arumu rokur bho idigh na itughumeni ma oloko bho ikiri ina, sa odi na afugh na anigha ma odi maa: "Ina na atenemeni ma ipan ogbo, yaa na orue do ma otenemeni ozu doyo!"

* 15:16 15:16 Ebu onon bho bha ebu onir na ogbo ewala ogbo egham (600).

† 15:28 15:28 Idi robhurugho bho ilogh ani do ma ogogo onon.

32 Akraist Olilema Izrel bho! Isen, sore da emigirenian oriren bho ma aru, sa iyar ta odumom anwa!" Sa ogbo ya udu na ina bho ikiri ani ina.

Omugh ta Azizos

(Amatiu 27:45-56; Aluk 23:44-49; Azon 19:28-30)

33 Otei da diobh na iwal owal-obhel da azainy, sa azim akpegiom ebla ebhugh bho tutun ka atej da isar owal-obhel ma etitan.

34 Da isar owal-obhel bho, sa Azizos amulughu na obom okoroko maa, **"Eloi, Eloi, lama sabaktani?"** (onon amara maa, **"Aziba dami, Aziba dami, anwa idin ere na agin ami?"**)

35 Sa idi awa ya imara ma ise bho ifugh maa, "Na abhelegi ma Ilaiza."

36 Sa odi oni awa aghil ka atori ma asapu da igheghedum amin, sa akpuom da olo abeton anigha ina ma oda, sa afugh maa, "Iwele, ta obigh ka Ilaiza ta aru ra asoroni ina."

37 Sa Azizos abhin obom okoroko amulughu, sa ekpo epobh bho asobhan.

38 Sa ukpe wa da Otu ta Aziba bho, ake da ebo bho aguan asor iwal abin.

39 Sa igiel bho wemu ologh egham† wa aro da aka asumoghan Azizos, abigh aguo bho ina abhin amugh bho, sa afugh maa, "Yagiagai, onon Onyi ta Aziba!"

40 Idi anwani ero nyen ma ya imara ma egbeny ekpon. Anwani iye Ameri wa Amagdala bho, na Ameri onweni ta Azemsi ogbara bho na Azosisi§ ogbara bho, na Asalomi.

41 Awa ituonom ina elogh aguo enigha ina ma obhel bho ina aro da Agalili bho. Adizo ipan anwani ya idigh na ina igi da Azeruselem bho ero ani ma ise.

Amadi ta Azizos

(Amatiu 27:57-61; Aluk 23:50-56; Azon 19:38-42)

42 Igiel bho atej adule Adama Akokodian bho, wa ibala bho aro ma Adama Osira Epobh bho,

43 sa Azosefu wa Arimatia bho, odi oni igada ase bho, ola ubhin ituom abar ibom, ola na agon irileghom ta Aziba, akpo ma ologi agi da Apailet ka apuru ma ozu ta Azizos.

44 Sa adigh ilologian Apailet ma omughon ma Azizos na amugh ka amugha. Sa ina abhelegi ma wemu ologh egham bho apuran kugba ma Azizos na amugh gai.

45 Sa igiel bho Apailet na amughon da onu wemu egham bho, sa anigha ma ozu bho ma Azosefu.

† 15:39 15:39 Wemu ologh egham onon, bha ola na akponom ogbo egham ya ilei iwal ewala na adusubh (100). § 15:40 15:40 Azosisi onon bho, bha opan aguo na obhelegi ma Azosefu.

⁴⁶ Sa Azosefu agho ma ukpe asininin, sa asoroni ma eguade bho, sa abhin ukpe bho abhurugi. Sa adi ina da odi ola ina abu amutiom da agbo ogbioma, sa akikiligi ma ogbioma akpegiom odi bho.

⁴⁷ Sa Ameri wa Amagdala bho na Ameri onweni ta Azosisi ibigh esi wa udi ina bho.

16

Obetina da Omugh ta Azizos

(*Amatiu 28:1-8; Aluk 24:1-12; Azon 20:1-10*)

¹ Adama Osira Epobh bho aten, sa Ameri wa Amagdala bho na Ameri onweni ta Azemi na Asalomi, igho ma ighogho edu enunu ma aguo ola awa ta egi ka eduduom ozu ta Azizos.

² Obom ogbo asiro ibala Adama Osira Epobh bho, sa awa iten igi da odi bho ma aguo ogogo bho apu na amite bho.

³ Igiel bho awa na egi bho, sa odi na apuran odi maa, "Anyen ta akikiligi ma ogbeoma bho asighe da onu odi bho?"

⁴ Sa awa ikpon da edia bha na okikiligi ma ogbeoma bho osighe. Ezin bho ogbeoma bho abugh ibom.

⁵ Sa awa idigh da ologi odi bho ibigh onyi oyel ola odi ma adilade da odiom agba bho, ibura bho na esosorogian, sa arugugu isibh awa.

⁶ Sa oni bho afugh anigha awa maa, "Oni ko okunu! Inyin na obhorogh Azizos wa Anazaret bho, wa udu ugigh da emigirenian oriren bho. Ina na betina. Ina bo ma isen! Ibighe ma esi bho umunienin ina bho.

⁷ Ebula okua, igie ma isen ka egba ma enigha ma ogbo atughan doyo na ina Aputa maa, 'Ina na abetina da omugh, na aten na agi da Agalili ka obara inyin. Obha esi inyin ta obigh ina, ma aguo ina agba anigha inyin bho.' "

⁸ Sa awa ighil idua da odi bho da ekpoyoghan ologi na arugugu. Yaa, awa igba do ma abar enigha ma oni, ma ebula arugugu.*

Azizos amutuma ma Ameri wa Amagdala bho

(*Amatiu 28:9,10; Azon 20:11-18*)

⁹ Obhel bho Azizos abetina da omugh bho, ma ameghele da opur adama da esi adama bho, bha ina adia amutuma ma Ameri wa Amagdala bho, ani wa ina aze ma odual ikarabh arumugh asighe da ozu bho.

¹⁰ Sa ina aten agi ka agba anigha ma ogbo ya iro na Azizos bho, ya odi da ikunu na edi bho.

* **16:8 16:8** Idi robhurugho bho ilogh ani do ma rogogo 9-20. Ikunugiom da waleghemeni obhabhanya (8) ogogo bho.

11 Sa obhel bho awa imughon maa Azizos na amula aru da aghudum bho, ya maa ina na abigh bho, kukum eka awa idumom do.

Azizos amutuma ma iwal ogbo ituonom doyo
(Aluk 24:13-35)

12 Onon aten, sa Azizos amutuma ma iwal ogbo ituonom doyo ma opan adien aguo, da obhel ola awa na erile na egi da odi ogbara ema.

13 Sa awa imula igi ka igba inigha ma iyedi, kukum eka, idumom do awa.

Azizos aruom Ogbo Ogir bho
ma ogba Ibebi Asugbagba bho

(Amatiu 28:16-20; Aluk 24:36-49; Azon 20:19-23; Rogir 1:6-8)

14 Sa Azizos amutuma ma diobh na onin bho ma obhel ola awa na ede ma edian, sa aliom awa ma ebula abagh emu ma aguo awa odumom do bho. Ezin bho awa imara do ma ogbo iya ibigh ina da obhel wa ina na abetina da omugh bho.

15 Sa aruom awa maa: **"Igie da ebla emaranwunom bho ka egba ma ibebi asugbagba bho ma enigha koni koni.**

16 **Oni ola amara sa uwur amum bha oten, yaa ola omara do bha ta abhin ebhum ase.**

17 **Sa relegh inyen ta etuonom ogbo ya idumom bho; da adien dami, awa ta eze ma ikarabh arumugh, sa ta efugh irorua arunu ema,**

18 **sa awa ta ebhin aruguo dawa esibhi ma ikarabh idiar, yaa abar ka otei do awa, sa ka awa ida ma abar ola na agigh oni eka, abar ka otei do awa, ta egbam aruguo da ogbo ya na enwer asunwer, sa awa ta edum."**

Azizos abhun da otenainy
(Aluk 24:50-53; Rogir 1:9-11)

19 Igiel bho Wanwuna Azizos agba ma idiar inyen anigha awa awele bho, sa ubhin ina ubhuneni da otenainy, sa ina ka aro ma adilade da odiom aguo ta Aziba.

20 Sa ogbo atughan bho iten imite ka igba ma ibebi asugbagba bho kesi kesi, sa Wanwuna bho adigh na awa agir, sa amuzoghodiom onuokpe bho na ogir ilologian.]

Ibebi Asugbagba Ma Aguo Aluk Age Bho

Otighom

Ibebi Asugbagba Ma Aguo Aluk Age Bho na aleriom aguo Azizos aro ma Witenemeni ebhugh Izrel na ebla emaranwunom. Aluk age maa, Emugh Etutu bho arileghom Azizos ma obhin ibebi asugbagba oruom ronyigoiny (Aluk 4:18), sa asugbagba bho imuzo na okpon igbirigbir ya igboloma ma anwunom ya adien kerekere ikparama adol itei. Omar oge omution ezin ola otun obo ibo da adire ta Aluk, okunukun da ripur arumu asugbagba bho ya igba igboloma ma eruoma ta Azizos bho, na da okunugiom bho, ma igiel wa ina abhun da otenainy bho. Onin ogedire onon agba amution da adire Rogir Ogbo Ogir bho ma agu ologi-imara ogbo atughan ta Akraist abhin asu, sa asisaragian da ediaman ta Azizos. Iwal rekal odi ma agu uge bho (da Emu 1 ka otei da Emu 2, na da Emu 9 ka otei da Emu 19) ma idiar ya ta obigh da Ibebi Asugbagba inyen kukum. Inye igboloma ma asor itileduom ta Aziba bho na amazuan rokponom ronana bho da imara ta Azizos, na ogir igbara ta Azizos da Otu-asiseiny bho, na rasidogh Obebi Oni Asameria bho na Obhebhian Onyi bho. Oge okparameni da ebla ibebi asugbagba inyen ma agu asiseiny, na Emugh Etutu bho ilei abar itei, na ogir ya anwani igir da erile-aduom ta Azizos, na agu Aziba na aweleman ikarabh na anigha ma oni.

Arumu idiar ya uge bho

Otighom (1:1-4)

Imara na igiel igbara ta Azon Owurmamum na Azizos (1:5—2:52)

Erile-aduom ta Azon Owurmamum bho (3:1-20)

Owura amum na adagian ya udagian Azizos bho (3:21—4:13)

Azizos arile ma erile-aduom doyo amution ema da Agalili (4:14—9:50)

Obeton da Agalili ka otei da Azeruselem (9:51—19:27)

Esi-adama wekunuguma bho da aka Azeruselem (19:28—23:56)

Obetina da Omugh, imutuma, na obhun da otenainy ta Wanwuna bho (24:1-53)

¹ E! Wa alei abar Atiofilos, adizo anwunom na ege ma idiar ya na omuzoghodiom da esadio da iyar,

² ma aguo ipur ronyoba bho igba ma ibebi asugbagba bho inigha iyar bho.

³ Okua adighi beleni, aguo bho ami na amar abhin obhel alelegi ma ebila idiar ka da opur obeton bho, akpe ami ma oge idiar inyen oselegi onigha onyom,

⁴ ma aguo ola anwa ta amar aloghom iyagiagai bho, ma da idiar ya na otughumeni ma anwa bho.

Oguan Imara ta Azon Owurmamum

⁵ Da obhel ola Erod aro ma Olila ebhugh Azudia, okur ta Aziba ola ubhelegi ma Azakaraya da ebu rokur ta Abiza aro. Elizabet ani doyo eka ola eghun ta Eron.

⁶ Iwal awa irugh amarugh igielake da amisigh ta Aziba, sa ikoko ma ebila roloko na itotogi ta Wanwuna bho; eka ola oliom awa na oro do.

⁷ Yaa awa onyi na oro do, ezin bho Elizabet aro ma emarani. Awa na emar eten ikei-anwunom.

⁸ Igiel bho agir ate ebu rokur ta Azakaraya ma ogir ogir-okur ta Aziba da Otutaziba bho,

⁹ sa awa irobh okoba ibhin ison Azakaraya ma da edighiom idiar rokur bho, ma odigh da Otu ta Aziba osuom itani edu-enunu.*

¹⁰ Igiel bho alei osuom itani edu-enunu bho, ebila ologh anwunom ya iro da akokodian bho, iro da etire na esiseiny.

¹¹ Sa orileduom ta Wanwuna bho amutuma ina da agba odiom enwen ikol itani edu-enunu bho.

¹² Igiel bho Azakaraya abigh orileduom ta Aziba bho, sa Azakaraya akparanoma, sa arugugu isibh ina.

¹³ Yaa, orileduom ta Aziba bho afugh anigha ina maa; "Azakaraya, ko oghil arugugu; na omughon asiseiny doym. Ani doym Elizabet ta amar olobhiri onyi anigha nyam, sa anwa ta aghol ina ma Azon.

¹⁴ Ina ta abhin alibhon ologi na ibo aruom anwa, sa adizo anwunom ta ebhon ologi da ebula imara doyo.

¹⁵ Ina ta abugh da amisigh ta Wanwuna bho. Ina ko oda do na oda ma amin ya na epuru ma oni, yaa ta obhin Emugh Etutu bho ologh da ozu doyo, omuzoghodi da okurogh, kisa ta omar ina.

¹⁶ Ina ta adighi ma ola adizo anwunom Izrel ta etibara eru da Wanwuna Aziba dawa.

¹⁷ Ina ta adia aru na Wanwuna bho, sa ta abhin adien emugh na alimon ya Ilaiza arughom bho, atulugi ma rologi ta ronweni na rowede, na anwiiny dawa; sa ogbo ya na

* **1:9 1:9** *Itani*: Itani edu enunu. Idiar ya na ebhur edu enunu, ya na obhugi na onigha ma arumugh; na obhin na okol ikol.

ebagh emu bho ta etibara erugh aghudum igielake, na otughuman anwunom ya ta ero ebara ma Wanwuna bho.”

18 Sa Azakaraya apuran orileduom ta Aziba bho maa, “Ami ta adighi eka amara ma abar onon, isen wa ani dami na ami na okpo bho?”

19 Sa orileduom ta Aziba bho aworan ina maa, “Ami Agebre! Ami na aro da amisigh ta Aziba, sa Ina aruom ami ma ogba ibebi asugbagba inyen onigha oyom.

20 Nagha, anwa ko orue mu afugh abar tutun ta atej adama wa idiar inyen ta emite bho; ezin bho, anwa na omara do ma asugbagba dami ya ta emite da obhel bho na oto oguri bho.”

21 Igiel bho anwunom na ero na ebara ma Azakaraya bho, sa adigh awa ma ilologian obigh ma ina na aro na abia da Otu ta Aziba. 22 Igiel bho ina amite aru bho, ina na orue do ma ofugh abar, sa awa iloghom maa ina na abigh aghim da Otu ta Aziba, ezin bho ina aro ma ituoghom ituoghom ya na orue do ma ofugh abar omutiom.

23 Obhel bho ina na agir amuzoghodiom da radama ya uto unigha ina bho, sa ina aten ayel da otu doyo.

24 Na obia do, sa ani doyo Elizabet amumor, sa abhin ogho uwetire aro ma esi ola oyo.

25 Sa Elizabet afugh maa, “Isen Wanwuna bho na akpon ami ma igbirigbir asighe ma arighel dami da esadio anwunom.”

Oguan Imara ta Azizos

26 Igiel bho eghun ta Elizabet alei odin uwetire bho, sa Aziba aruom orileduom doyo Agebre!, ma ogi da Anazaret ema ola odi da Agalili,

27 ka obighan ekar onyani, ola ubhelegi ma Ameri, ola odi onyi eghun ta Adevidi, ola ubhelegi ma Azosefu, na asibh obhin ani.

28 Sa orileduom ta Aziba bho amutuma ma Ameri afugh maa, “Ami abheleguma ma anwa o, anwa wa enoghom na etei bho! Wanwuna bho odi na anwa.”

29 Sa ikpo afugh doyo ilogh emi isusughudi ma Ameri, sa ina aruruan agboloma ma ezin ipelegima bho.

30 Sa orileduom ta Aziba bho afugh anigha ina maa, “Ameri, ko oghil arugugu, eneghe ta Aziba na etei anwa.

31 Anwa ta amumor amar olobhiri onyi, sa anwa ta aghol adien doyo ma Azizos.

32 Ina ta abugh emi sa ta obhelegi ina ma Onyi ta Wagimanyu Apu bho. Wanwuna Aziba ta anigha ina ma ikasi olilema ema owede doyo Adevidi,

33 sa ina ta arileghom otu ta Azekopu, adua ma amum aten amum; ekunuguma ko oro do da irileghom doyo.”

34 Sa Ameri apuran orileduom ta Aziba bho maa, “Abar onon ta adighi eka amite, ma aguo ami ta ologhom do ma olobhiri-oni bho?”

35 Sa orileduom ta Aziba bho aworan maa, “Emugh Etutu bho ta asor aru ra amutuma nyam, sa alimon ta Wagimanyu Apu bho ta aghughuom anwa; ma aguo ola onyi etutu wa ta omar bho, ta obhelegi maa Onyi ta Aziba.

36 Kpone, Elizabet aghisian doynom eka na amumor olobhiri-onyi ma isen ina na akpo bho. Ughol ghan ina ma adien ma ina emarani, yaa onon odin uwetire ina odi na eghun.

37 Ezin bho, abar ola akpar apu ma Aziba ma ogir bo.”

38 Sa Ameri aworan maa, “Ami obaramotu ta Wanwuna, Omuzughodiom onigha ami ma aguo anwa igba bho.” Sa orileduom ta Aziba bho aweleman ina aten adua.

Ameri agi ka azuan Elizabet

39 Da obhel obha, sa Ameri anugian akokodian agi da ema ola odi da ebhugh arugugum[†] da Azudia,

40 sa adigh da otu ta Azakaraya sa abheleguma ma Elizabet.

41 Igiel bho Elizabet amughon ibheleguma ta Ameri bho, sa onyi wa ta omar do bho, wa odi da otu-imara doyo bho anyegian, sa Emugh Etutu bho adigh da ozu ta Elizabet amuzo.

42 Sa abhin okoroko ola agi ma anyu afugh maa: “Aziba na atutumeni ma anwa apu da ema ra anwani, na atutumeni ma onyi wa odi da otu-imara doynom bho!

43 Ezin ka ere ka enoghoman iya okonon na eru ra etei ami, ma ola onweni ta Wanwuna dami ta aru ra azuan ami?

44 Aguo okoroko ibheleguma doynom adigh da ato dami bho, sa onyi wa odi da okurogh dami bho abhin alibhon ologi anyegian.

45 Itutumeni ero enigha ina wa amara maa Wanwuna bho ta amuzoghodiom idiar ya ina aguan anigha ina bho.”

Asor itutumeni ta Ameri

46 Sa Ameri afugh maa,

“Eloghoman ozu dami na atutumeni ma Wanwuna.

47 Emugh dami na abhon ologi na anigha ma Aziba Witene-
meni dami,

48 ezin bho ina aloghom adol okirimeni ozu obaramotu doyo.
Abeton isen agi da edia,
adua ma amum aten amum ta obhelegi ami maa,
wa na otutumeni bho,

[†] 1:39 1:39 *Arugugum*: Adien arugugum inyen bo da Abureni; inyen odi ka igbara rigu.

49 ezin bho, ina Wa Alimon ibugh ipu bho na agir ibom idiar anigha ami.

Etutu bha adien doyo.

50 Igbirigbir doyo na etei ogbo ya na eghilan ina bho, adua ma amum aten amum.

51 Ina na abhin aruguo doyo agir ibom idiar; ina na asasaragi ma ogbo ya na ebughumeni ma aruzu da iruruan dawa.

52 Ina na asorogi ma ogbo irileghom bho da radilade dawa, yaa ina na abegion ogbo ya olei do ma abar bho.

53 Ina na anigha ma ibebi idiar ogbo ya odi ma okoi bho ma ode olegban,

sa aze ma arulila bho ma oyel obhobho ikpo.

54 Ina aruruan okpon igbirigbir doyo abhel obaramotu doyo Izrel,

55 na Ebrahim na anwiiny ighala doyo kidudul, ma aguo ina aguan anigha ma rowede diyar bho."

56 Ameri abhin aguo isar uwetire aro na Elizabet ka amula ayel da otu doyo.

Imara ta Azon Owurmamum

57 Obhel bho eghun ta Elizabet alegban bho, sa amar olobhiri onyi.

58 Sa ogbo ya na erugh na etuan ina bho, na ogbo aghisian doyo idigh na ina ibhon ologi ma da obhel wa awa imughon ma Wanwuna bho na akpon ina ma ibom igbirigbir bho.

Oghol adien ta Azon Owurmamum bho

59 Da obhel wa onyi bho na alei obhabhanya adama bho, sa awa iru ra oti ipo doyo. Sa awa iru ra ogholom oyo ma adien owede doyo Azakaraya,

60 yaa onweni doyo afugh maa, "Enyi! Ta oghol ina ma Azon."

61 Sa awa igba inigha ina maa, "Ebla aghisian dinyin, oni ola na ade ma adien obha bo."

62 Sa awa ibhin ituoghom ipuran owede doyo ma adien wa ina ta aghol onyi bho.

63 Sa ina abhin ituoghom apuru ma adubo ola obhin oge abar, sa age maa, "Adien doyo Azon." Sa ebla awa ibaghagha.

64 Da onin obhel bho sa onu doyo akpatina, sa anem doyo akogina, sa ina ake ma ofugh abar, sa atutumeni ma Aziba.

65 Sa arugugu isibh ogbo ya na erugh da eghighira dawa bho. Sa asugbagba bho itei ebla ebhugh arugugum Azudia, sa anwunom na eberegian na egboloma ma idiar inyen.

66 Sa ebla ogbo ya imughon asugbagba bho ibhin ilogh da rologi dawa, sa odi na apuran odi maa, "Ogbara-onyi onon ta amite aro eka?" Aguo ta Wanwuna bho odi na ina.

Iwowa ta Azakaraya

- 67 Sa Emugh Etutu bho adigh da ozu owede doyo Aza-
karaya amuzo,
sa ina awa ma iwowa maa,
68 "Itutumeni ero enigha ma Wanwuna, Aziba Izrel,
ezin bho, Ina na azuan anwunom doyo, ata awa abhin.
69 Ina na abeton obhal itenemeni anigha iyar
da eghun otu ta Adevidi obaramotu doyo,
70 aguo ina arughom ariwil etutu doyo aguan da obhel ola
na abia bho,
71 ma omizan da aguo ogbo ologian adien diyar,
na da alimon ogbo ya na esua iyar bho.
72 Ina aruruan izo etutu doyo,
sa ina anwuna ma okpon igbirigbir anigha ma ibom
rowede idudul diyar,
73 izo ya ina adedian na owede diyar Ebrahim bho;
74 ma otenemeni iyar da aruguo ogbo ologian adien diyar,
boka iyar ubhin arugugu okol ina,
75 yaa obhin da ehabala na adol igielake oro da amisigh doyo,
ma ebla radama aghudum diyar.
76 Sa anwa, onyi dami,
ta obhelegi nyam ma owil ta Wagimanyu Apu bho;
ezin bho anwa ta aro da edia ta Wanwuna bho, ma
otughuman eten bho onigha oyo,
77 na otughumeni anwunom doyo ma eloghom abar oten,
wa awol da okpon ikarabh osighe adien aru bho,
78 da ebula okpon igbirigbir ta Aziba diyar,
ogogo wa na abetina ma adiro bho ta adua da otenainy
amuom iyar
79 ma onigha ebalabal ogbo ya odi da azim,
na ogbo ya odi da ikunu omugh bho,
na orileghom rebaba asike diyar ka odighom da eten ekima."
80 Sa onyi bho abhobh sa aghua da emugh. Arugh da
eghana tutun atej obhel wa ina ake ma ogir doyo da Izrel
bho.

2*Imara ta Azizos*
(Amatiu 1:18-25)

1 Da radama inye, sa Asiza* Ogostos alogh oloko maa, owal
ebila anwunom ya odi da ekpukpu ebhugh Arom.

2 (Onon opur owal anwunom wa amite da amum igiel wa
Akwirinios na arileghom ebhugh Asiria.)

3 Sa konikonj aten agi da ema doyo ma ka oge adien doyo.

* 2:1 2:1 Asiza: Anwunom Arom ibhelegi ma olilema dawa ma Asiza

⁴ Ebula okua, sa Azosefu eka adua da ema Anazaret da Agalili aten agi da ema Abetilihem wa odi da Azudia bho, ezin bho ina ola eghun otu ta Adevidi.

⁵ Ina abar na Ameri, wa ina na asibh obhin ani bho abhin agi da owal anwunom bho, da obhel ola eghun bho na aleghan.

⁶ Da agu awa odi ma ise bho sa eghun ta Ameri ake ma ogun.

⁷ Sa ina amar okpana onyi doyo, olobhiri. Sa abhin arukpe abhurugi ina, sa amunien i na da igba ola na obhin na ologh edian na onigha ma inam, ezin bho ekpe na oro do da otu esul bho.

Ikponom ronana bho na itileduom ta Aziba

⁸ Ikponom ronana ero da esala ighogho ola atuan, na ekponom inam dawa ma adugalan obha. ⁹ Odi orileduom ta Aziba amutuma awa, sa isosorogian ta Wanwuna amuom awa ma ola arugugu isibh awa.

¹⁰ Yaa, orileduom ta Aziba bho agba anigha awa maa, "Oni ko oghil arugugu. Ami ibhin ibebi asugbagba ibom alibhon ologi ya ta ero enigha ma ebla anwunom aruom inyin.

¹¹ Na omar Witenemeni bho onigha inyin da ema ta Adevidi ma adidon. Ina Akraist Wanwuna bho.

¹² Onon ta aro ma elegh anigha inyin: Inyin ta obigh onyi ola ubhin arukpe ubhurugi, sa umunien i na da igba ola na obhin na ologh edian na onigha ma inam."

¹³ Da awai, sa ologh itileduom ta Aziba da otenainy iru ra ibaraguma ma orileduom ta Aziba bho, sa itutumeni ma Aziba na efugh maa,

¹⁴ "Itutumeni ero enigha ma Aziba wa odi da otenainy wa agi ma anyu apu bho, yaa ekima aro da ade onon anigha ma ogbo ya eneghe doyo na etei bho."

¹⁵ Da obhel wa itileduom ta Aziba bho iwele awa ibhun da otenainy bho, sa ikponom ronana bho odi afugh anigha ma odi maa, "Idighi ogi da Abetilihem ka obigh abar onon wa na amite bho, wa Wanwuna na agba anigha iyar bho."

¹⁶ Sa awa inugian igi sa ibigh Ameri na Azosefu na onyi bho, wa awa imunien i na da igba ola na obhin na ologh edian na onigha ma inam bho.

¹⁷ Igiel bho awa na ebigh onyi bho, sa awa igba isasaragi ma idiar ya imite bho, na iya orileduom ta Aziba agba agboloma ma onyi onon anigha awa bho.

¹⁸ Sa adigh ilologian ebla ogbo ya imughon asugbagba ya ikponom ronana bho igba inigha awa bho.

19 Yaa Ameri abhin ebla idiar inyen alogh da ologi doyo aguri, sa aruruan ghan agboloma.

20 Ikponom ronana bho imula iyel, sa itutumeni ma Aziba, sa ibughumeni ina da ebla idiar ya awa imughon, sa ibigh bho, da aguo ugba unigha awa bho.

21 Olegheheni obhabhanya adama imara bho, da obhel ola na alei oti ipo onyi bho, sa ughol ina ma Azizos, adien wa orileduom ta Aziba bho aghol kisa umumor ina bho.

Ubhin Azizos ogi da Otu ta Aziba

22 Obhel wa atei ikol obabalameni ozu bho, da aguo uge da oloko ta Amozizi bho, sa Azosefu na Ameri ibhin ina igi da Azeruselem ma obeton oyo onigha Wanwuna bho,

23 (ma aguo uge da oloko ta Wanwuna bho maa, "Kerekere okpana olobhiri onyi ma ta obeton onigha ma Wanwuna.")

24 Sa awa igi ka ikol ikol obabalameni ozu, ma aguo uto da oloko ta Wanwuna bho. Idiar ikol bho bha iwal ikpo rokur osege, bodo iwal ikubh rukpugh.

25 Da obhel obha, odi oni ola ubhelegi ma Asimion aro da Azeruselem, ma ola arugh adol igielake, sa anigha ma ozu doyo ma Aziba. Ina aro na agon Witenemeni bho ma oru ra otenemeni Izrel. Emugh Etutu bho aro da ozu doyo.

26 Emugh Etutu bho agba anigha ina ma ina ko omugh do, aten ka ina na abigh Witenemeni wa Aziba aguan bho.

27 Emugh Etutu bho arileghom ina ka adighom da ologi Otu ta Aziba. Obha onin obhel wa Ameri na Azosefu ibhin ogbara onyi Azizos idigh bho, ma omuzoghodiom itotogi oloko bho.

28 Sa Asimion abube ina sa atutumeni ma Aziba, sa afugh maa:

29 "Wanwuna ma ebla alimon bho,
dighi obaramotu doyom agi da ekima, ma aguo anwa iguan bho.

30 Aridien dami na ebigh itenemeni doyom,

31 wa anwa ito iguri ma aguo ola anwunom ebla radede ta ebigh bho;

32 ma oro ebalabal onigha ogbo oro do ma Azu bho, boka awa eloghom itenemeni ta Aziba, na obhin edim onigha anwunom doyom Izrel."

33 Edigh ilologian onweni na owede ta Azizos omughon idiar ya ugba ugboloma ina bho.

34 Sa Asimion adu ma oghor atutumeni awa sa afugh anigha ma Ameri, onweni onyi bho maa: "Aziba na ason onyi onon obhin emel na obetina oruom adizo anwunom da Izrel, na oro elegh ola anwunom ta egheh.

35 Sa iruruan ewogina ya odi da ologi adizo ogbo bho ta ebugh emite. Sa anwa ta akunu ma emi ikunu ya ta eguban ka alapa ogidi agim ologi doynom awolomeni."

36 Owil ani ola ubhelegi ma Ana, onyani ta Afanuel da eghun ta Asa eka aro. Ina adum, akpo zighizighi. Ina awal ilom, sa irughan odual ala kukum, sa owolom doyo amugh.

37 Sa ina aten ekpuketele ani ola na adum iwal ewala na inya ala ma igiel bho. Ina na owele do ma ogi ghan da Otu ta Aziba ka ogir ogir, sa aro ma ise akol ghan Aziba, ane ma okoi, asiseiny asiseiny, adugalan na etitan.

38 Da onin obhel obha, sa ina agi ka atei awa, sa atutumeni ma Aziba. Sa agba agboloma ma onyi bho anigha ma ebila ogbo ya na egon itenemeni Azeruselem.

39 Da obhel wa Ameri na Azosefu na egir ebila idiar ya Oloko ta Wanwuna bho ato bho, sa awa imula iyel da ema dawa Anazaret, da ebhugh Agalili.

40 Sa onyi bho abhobh na alukpo aluzu, sa eloghom abar imuzo da ozu doyo, sa eneghe ta Aziba iro na ina.

Azizos na ogbo atughumeni bho

41 Kerekere ala owede na onweni doyo igighan da Azeruselem ka ode Eyal Opel Oten.

42 Igiel bho ina na alei diobh na iwal ala bho, sa awa igi da eyal bho ma aguo odi da odudul bho.

43 Eyal bho aten, sa awa na emula, sa Azizos asobhan aro da Azeruselem, yaa awa iloghoman do.

44 Awa na erile ma emu adama kisa awa iloghoman ma ina bo da esadio dawa, ezin bho, awa iruruan ma ina odi ani da ologh dawa. Sa awa ike ma obhoroghan oyo da rebu aghisian na ratologhan dawa.

45 Aguo awa obigh do ina bho, sa awa imula igi da Azeruselem ka obhoroghan oyo.

46 Isar adama iten, kisa awa igi ka ibigh ina da Otu ta Aziba da odi ma adilade, da esadio ogbo atughumeni. Ina aro na anagha awa, na apuran ipupuran.

47 Ilologian edigh ebila ogbo ya imughon ina bho, da emi amughonyan na awoyoghan doyo.

48 Obhel awa ibigh ina bho, sa awa ibaghagha. Sa onweni doyo afugh anigha ina maa, "O onyi dami, amite eka ka anwa na adighi iyar okonon? Owede doynom na ami na obhin ekpoyogh ologi na obhoroghan anwa kesikesi."

49 Sa ina aworan maa, "Inyin utun ere na obhoroghan ami? Inyin uloghom do ma ami ta aro da otu Owede dami, duko?"

50 Yaa, awa imughonyan do ma abar wa ina na agba bho.

⁵¹ Sa ina adigh na awa asor agi da Anazaret, sa anagha ma onuokpe dawa. Yaa, oweni doyo akoko ma ebla idiar inyen aguri ma iya eko da ologi doyo.

⁵² Sa Azizos abhobh da eloghom abar na da ozu, sa atei eneghe da aguo ta Aziba na onyiomoroni.

3

*Azon Owurmamum bho asam eten bho
(Amatiu 3:1-12; Amaki 1:1-8; Azon 1:19-28)*

¹ Oleghemeni adiobh na ogho ala wa Asiza* Atiberios, olilema Arom, na arileghom ebhugh bho, Apontios Apaillet aro ma olila ebhugh Azudia, sa Erod na arileghom Agalili, odi abin ebhugh bho, yaa umor doyo Afilip sa na arileghom Ituria na Atrakonitis, odi abin ebhugh bho, sa Alisanias na arileghom Abilene, odi abin ebhugh bho.

² Da obhel obha, Anas na Akaiafas iro ma ogbo arumu rokur bho, sa onuokpe ta Aziba atei Azon onyi ta Azakaraya da eghana.

³ Ina arile ma ebla eghighira Obhiyy Azodan agba ma asugbagba otibara da ikarabh, na owura amum oleriom ma awa na etibara da ikarabh dawa etei oweleman ikarabh da aguo ta Aziba,

⁴ ma aguo uge da adire ta Aizaya owil bho maa:
“Okoroko oni na asi na amite da eghana bho maa,
‘Itughumane ma eten ta Wanwuna bho ma eguri,
ma eselegi ma reten bho ma enigha ina.

⁵ Kerekere ogugua ta obalameni,
kerekere igu na egugum ta ogbo odebhemeni.
Sa reten ya ibebelegian bho ta oselegi,
sa ta otulugi ma rigbogolo reten bho.

⁶ Sa ebla anwunom da radede bho ta ebigh itenemeni ta Aziba.’ ”

⁷ Igiel bho ebolobol anwunom na eru da Azon ma aguo ola ina ta awur awa ma amum bho, sa Azon afugh anigha awa maa, “Inyin anwiiny ibhorubhoru ikarabh idiar!† Anyen akikiom inyin oghil odua da ibom igam ta Aziba ya na eru bho?

⁸ Imume ma itu otibara da ikarabh. Yaa oni ko oro ma ise ma efugh enigha ma aruzu dinyin maa, ‘Iyar unwuna ma obom owede ako Ebrahim.’ Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, Aziba ta arue adighi ma ola ikputu‡ inyen ta eten anwiiny enigha ma Ebrahim.

* **3:1 3:1** *Asiza*: Asiza bha adien Olilema (Obanema) Arom † **3:7 3:7** *Ikarabh idiar*: ikarabh idiar inye ibom igagaman ya odi ka epulepu, obil na owoghowogh ‡ **3:8 3:8** *Ikputu*: Igbakighe; ikpokpogh igbakighe

⁹ Na oguri ma udo da igbolo iriren bho, ma aguo ola kerekere oriren ola omum do ma ibebi imuma sa ta ogu okoton, orobh ologh da anya bho.”

¹⁰ Sa anwunom bho ipuran ina maa, “Okua ka iyar ta odighi eka?”

¹¹ Sa Azon aworan awa maa, “Ina oni wa anwuna ma iwal rakapa bho anigha ma odi ma oni wa onwuna do bho. Ina oni wa anwuna ma edian bho eka arugi anigha ma ogbo ya otei do bho.”

¹² Igun ma otua-ebhugh bho eka eru ma aguo ola ta owur awa ma amum. Sa awa ipuran maa, “Oni atughumeni, iyar ta odighi eka?”

¹³ Sa ina aworan awa maa, “Oni ko obhin epeleni ma aguo usobh otua bho.”

¹⁴ Sa idi iwemegham bho ipuran ina maa, “Yaa iyar ka eka, iyar ta odighi eka?”

Ina aworan maa, “Oni ko oghum okpoki da aguo oni ma ebhin; oni ko obhin da igunugha ma ebologiom anwunom abar nyen, ikpoki ya na okpe inyin bho eleghan inyin.”

¹⁵ Anwunom bho iro na egon Witenemeni bho, sa awa na eruruan da rologi dawa kugba ma Azon Witenemeni bho\$.

¹⁶ Azon aworan ebla awa maa, “Ami na abhin amum na awur inyin; yaa, oni ola anwuna ma alimon apu ami na aru. Ina oni ola adilade dami olei do ma okogion ididigh ragbaka doyo. Ina ta abhin Emugh Etutu bho na anya awur inyin.

¹⁷ Ina na asibh okporoma* doyo da aguo, ma obhin ozegehe, okokodi ibukpa bho odighom da esi eko doyo oguri. Sa ina ta abir esi ogir bho akpo ma ibhobho bho alogh da anya wa odim do bho.” ¹⁸ Azon abhin adizo ronu okpe ya okua akikiom anwunom bho, sa agba ma ibebi asugbagba bho anigha awa.

¹⁹ Da obhel onon, Azon agam anigha ma Erodt olila ebhugh Agalili, ezin bho ina akpakpa ma Erodias ani umor doyo abhin, na da ebula ebla ipan ikarabh ya ina agir.

²⁰ Erodt adin okua aduom Azon da ikoli, sa abhin ikarabh inyen abaram da ebla ikarabh doyo iyedi.

Owura amum ta Azizos

(Amatiu 3:13-17; Amaki 1:9-11)

²¹ Da obhel wa na owur ebla anwunom amum bho, sa uwur ani ma Azizos. Sa da igiel bho ina na asiseiny‡ bho, sa otenainy bho agurona.

\$ 3:15 3:15 Witenemeni bho; Akraist * 3:17 3:17 Okporoma; Okporoma onon ubhin okurogh olem. † 3:19 3:19 Erodt: Olilema odi abin da inya da ebhugh Arom. (Kpone nyen da ogur 1) ‡ 3:21 3:21 Ina na asiseiny: Ina na aghalam

²² Sa Emugh Etutu bho aṣor aru da ipulupul ozu ma aguo okur osege, sa okoroko adua da otainy aru maa: “Anwa onyi dami, wa ami itulan ibom bho, wa ologi dami na abhon na anigha bho.”

Igbainy rowede ta Azizos

(Amatiu 1:1-17)

²³ Azizos na alei aguo adusubh diobh ala da obhel bho ina ake ma ogir doyo bho. Anwunom iloghom ina ma ina onyi ta Azosefu, awa iruruan okua.

Azosefu onyi ta Eli.

²⁴ Eli onyi ta Amatat.

Amatat onyi ta Alivai. Alivai onyi ta Amelki.

Amelki onyi ta Azana. Azana onyi ta Azosefu.

²⁵ Azosefu onyi ta Amatatayas. Amatatayas onyi ta Emosi.

Emosi onyi ta Anahum. Anahum onyi ta Esili.

Esili onyi ta Anagayi.

²⁶ Anagayi onyi ta Amat.

Amat onyi ta Amatatayas. Amatatayas onyi ta Asemeiny.

Asemeiny onyi ta Azosefu. Azosefu onyi ta Azuda.

²⁷ Azuda onyi ta Azoanan. Azoanan onyi ta Aresa.

Aresa onyi ta Azorobabel. Azorobabel onyi ta Aselatiel.

Aselatiel onyi ta Aneri.

²⁸ Aneri onyi ta Amelki.

Amelki onyi ta Adi. Adi onyi ta Akosam.

Akosam onyi ta Elmadam. Elmadam onyi ta Er.

²⁹ Er onyi ta Azosua. Azosua onyi ta Elieza.

Elieza onyi ta Azorim. Azorim onyi ta Amatat.

Amatat onyi ta Alivai.

³⁰ Alivai onyi ta Asimion.

Asimion onyi ta Azuda. Azuda onyi ta Azosefu.

Azosefu onyi ta Azonam. Azonam onyi ta Eliakim.

³¹ Eliakim onyi ta Amelea. Amelea onyi ta Amena.

Amena onyi ta Amatata. Amatata onyi ta Anetan.

Anetan onyi ta Adevidi.

³² Adevidi onyi ta Azeşi.

Azeşi onyi ta Obedi. Obedi onyi ta Aboaz.

Aboaz onyi ta Asalmon. Asalmon onyi ta Anason.

³³ Anason onyi ta Aminadab.

Aminadab onyi ta Admin. Admin onyi ta Arni. §

Arni onyi ta Ezron. Ezron onyi ta Aperezi.

Aperezi onyi ta Azuda.

³⁴ Azuda onyi ta Azekopu.

Azekopu onyi ta Aziki. Aziki onyi ta Ebrahim.

Ebraham onyi ta Atera. Atera onyi ta Anaho.

³⁵ Anaho onyi ta Aserug. Aserug onyi ta Arewu.

Arewu onyi ta Apeleg. Apeleg onyi ta Eber.

Eber onyi ta Asela.

³⁶ Asela onyi ta Akayinan.

Akayinan onyi ta Afakzad. Afakzad onyi ta Asem.

Asem onyi ta Anua. Anua onyi ta Alamek.

³⁷ Alamek onyi ta Ametusela. Ametusela onyi ta Enok.

Enok onyi ta Azared. Azared onyi ta Amehalalel.

Amehalalel onyi ta Akenan.

³⁸ Akenan onyi ta Enos.

Enos onyi ta Asefu. Asefu onyi ta Adam.

Adam onyi ta Aziba.

4

Adagian ta Azizos

(*Amatiu 4:1-11; Amaki 1:12-13*)

¹ Aguo Emugh Etutu bho adigh da ozu ta Azizos amuzo bho, sa ina adua da Obhiyy Azodan. Sa Emugh bho arileghom ina ka adighom da eghana.

² Eru bho adagian ina da erubal radama ya ina aro ma ise bho. Ina na ode do ma abar ebla radama inye, sa da ekunuguma bho sa okoi adighi ina.

³ Sa Eru bho afugh anigha ina maa, "Kugba ma anwa Onyi ta Aziba, bha dighi ogbakighe onon atenegian edian."

⁴ Sa Azizos aworan ina maa, "Na oge oguri da Adire Etutu bho maa: 'Onyiomoroni ko obhin do ma ode edian kukum adum.'"

⁵ Sa Eru bho arileghom ina agi ma esi ola agi ma anyu, sa aleriom ina da ekudi obhel ma ebla rade ema emaranwunom bho.

⁶ Sa Eru bho afugh anigha ina maa, "Ami ta anigha nyam ebla alimon na isosorogian dawa. Ezin bho na onigha ami ma ebla ayi, ma ola ami ta arue anigha konikonu ola adigh ami ma ologi.

⁷ Okua adighi beleni, ka anwa ikpudian ikol ami, ami ta anigha nyam ebla ayi."

⁸ Sa Azizos aworan maa, "Na oge oguri da Adire Etutu bho maa: 'Kpudiane ma asiseiny Wanwuna Aziba doynom ma akol ina kukum.'"

⁹ Sa Eru bho arileghom ina agi da Azeruselem, sa abhin ina ka amarameni ma esi wa agi ma anyu apu da Otu ta Aziba bho. Sa afugh anigha ina maa, "Kugba ma anwa Onyi ta Aziba, bha pele ma asor da ade.

- 10 Ezin bho, uge da Adire Etutu bho maa:
 “ ‘Aziba ta anugiom itileduom doyo
 ma omar okponom onyom.
- 11 Awa ta elel aruguo dawa esuar anwa,
 boka anwa na omel adighianma ma awel doynom da
 ogbakighe.”
- 12 Sa Azizos aworan maa, “Ugba da Adire Etutu bho maa:
 ‘Ko odagian Wanwuna Aziba doynom.”
- 13 Igiel bho Eru bho adagian ina awele bho, sa ina adua
 na abara ma opan igiel ola ta asoran ina ma omula odagian
 oyo.

Opur oke ogir ta Azizos da Agalili

- 14 Aguo Emugh Etutu bho adigh da ozu ta Azizos amuzo
 bho, sa ina amula agi da Agalili. Na obia do sa ebila ebhugh
 bho imughon oghur doyo.
- 15 Ina adigh da arutu ugala dawa atughumeni, sa konikoni
 atutumeni ina.
- 16 Sa ina agi da Anazaret, esi bho ina aro adigh emu bho.
 Sa ina agi da otu ugala bho ma adama osira-epobh dawa, ma
 aguo ina na agir ghan bho. Sa ina abetina amara ma osen
 Adire Etutu bho.
- 17 Sa unigha ina ma obhurugho adire ta owil Aizaya. Ina
 agbadon adire bho sa abigh esi bho uge maa:
- 18 “Emugh ta Wanwuna bho na akpasan ami,
 ezin bho ina na azuom ami ma amunu ma ogba ibebi
 asugbagba onigha ronyigoiny bho.
 Ina na aruom ami ma ogba ma na okagion igoni bho
 omutioghom da ikoli dawa,
 na okpagion aridien ogbo ya obigh do ma abar bho,
 na otenemeni ogbo ya na oponoma bho,
 19 na ogba omutiom maa obhel wa Wanwuna ta aleriom
 eneghe doyo bho na alei.”
- 20 Sa ina akpor adire bho anigha ma oni ogir otu ugala bho,
 sa ina aro ma adilade. Sa ebila anwunom ya iro da otu ugala
 bho igbi ma aridien na ekpon ina.
- 21 Sa ina ake ma ogba onigha awa maa, “Idiar ya inyin
 umoghon ya usen unigha inyin da Adire Etutu bho, na
 omuzoghodiom adidon da amisigh dinyin!”
- 22 Ebila anwunom isen ina ma ibebi. Sa idigh awa ma
 ilologian omughon adien ibebi ikpo afugh ya imite da onu
 doyo bho. Sa awa ipuran maa, “Onon onyi ta Azosefu do
 kere?”

²³ Sa Azizos agba anigha awa maa, "Ami na abigh ma inyin ta orogh asidogh onon onigha ami maa; 'Owil, koko ma ozu doyom!' Sa inyin ta omula ofugh maa, 'Gire ma isen da ema doyom ma adien ilologian ya anwa igir da Akapanum bho.'"

²⁴ Sa Azizos agba aloghom maa, "Yagiagai ami na agba na anigha inyin maa, owil ogbo ema na olei do ma abar.

²⁵ Ami na agba na anigha inyin da agiagai maa, rekpukele anwani ero da ebhugh Izrel da amum ta Ilaiza, ma igiel bho otainy bho agugian asibhom olobha ma isar ala na atugian bho, sa okoi edian asor da ebla ade bho.

²⁶ Kukum eka, uruom do ma Ilaiza ma ogi ka otei odi awa. Kpelemen, uruom ina ma ogi ka otei ekpukele ani ola Azarefat da ebhugh Asidon.

²⁷ Adizo anwunom ya inwer asunwer ekidigh ero da ebhugh Izrel da amum ta owil Ilaiza, yaa oni awa ola ukoko na oro do, aten Aneman wa Asiria bho."

²⁸ Igiel bho ebla anwunom ya iro da otu ugala bho, imughon inyen bho, sa rologi dawa igurom ibom.

²⁹ Sa awa ibetina sa inugi ina imutiom da ema bho igi ka itei da anyu igu esi bho ulo ma ema bho. Awa iruruan onu oyo otebeli da agbo* bho.

³⁰ Yaa, ina awol da esadio ologh anwunom bho arile aten adua.

*Azizos aze ma okarabh emugh
(Amaki 1:21-28)*

³¹ Sa ina asor agi da Akapanum, ema ola odi da ebhugh Agalili, sa ina aro ma ise atughumeni ma anwunom da otu ugala bho ma da radama osira-epobh anwunom Azu bho.

³² Atughumeni doyo edigh awa ma ilologian omughon, ezin bho, ina abhin adilade ito agba ma asugbagba doyo.

³³ Odi oni ola okarabh emugh na anyegi, aro da ologi otu ugala bho. Sa ina abhin obom okoroko amulughuom Azizos maa,

³⁴ "Tene ma adua! Azizos Anazaret, anwa idin ere na aru da iyar? Anwa na aru ra opiegi iyar oman kere? Ami aloghom anwa. Anwa Webabala wa Aziba abhin aru bho!"

³⁵ Sa Azizos amulughuom ina maa, "Nima ma aro bobom! Ma amite da ozu doyo!" Sa okarabh emugh bho arobh ina atebeli da ade, da amisigh anwunom bho, sa adua da ozu doyo, yaa edighian ola atei oni bho na oro do.

³⁶ Sa ebla anwunom bho imogha, sa odi na apuran odi maa, "Woo, inyen ka akere adien atughumeni! Ina na abhin

* 4:29 4:29 Agbo: akule

da adilade ito na alimon na amulughuom ikarabh arumugh, sa awa na emite na edua!"

³⁷ Sa idiar ya na omughon na ogboloma ma Azizos bho, isisargian itei ebla ebhugh bho.

Azizos akoko ma adizo anwunom

(Amatiu 8:14-17; Amaki 1:29-34)

³⁸ Azizos adua da otu ugala bho aten agi da otu ta Asaimon. Obom amum-obhiyy asibh oyogo-onweni ta Asaimon ma igiel bho, sa awa itei Azizos ologh aguo okoko oyo.

³⁹ Sa ina azuman amulughuom amum-obhiyy bho aze asighe. Sa amum-obhiyy bho adua, sa oyogo-onweni ta Asaimon abetina ma ise da onin obhel bho adighi ma edian akiom awa.

⁴⁰ Da obhel bho ogogo bho na asor bho, sa anwunom ibhin ogbo ya na enwereghu ma adien kerekere rasunwer iruom ina. Sa ina agbam aguo doyo ma oni aten oni akoko ma ebla awa adumeni.

⁴¹ Ikarabh arumugh emiteghu da aruzu adizo anwunom, sa imulughu maa, "Anwa Onyi ta Aziba." Yaa, ina abhin okparakpar okoroko amulughuom awa, sa aghaghana awa ma ofugh abar. Ezin bho, awa eloghom ma ina Akraist†.

⁴² Adio abal sa Azizos kukum amite agi ka aro ma esi ola asigima ma anwunom bho. Sa rologh anwunom ibhoroghan ina kesikesi. Igiel bho awa ikikaraghan ibigh ina bho, sa awa iwian aguo ola ina ko oweleman do awa aten agi ma opan esi.

⁴³ Yaa, ina agba anigha awa maa, "Ami ta agi ka agba ani anigha ma rema iyedi, ma ibebi asugbagba irileghom ta Aziba, ezin bho Aziba atun okua aruom ami ma oru."

⁴⁴ Sa ina aro ma ogba ogba ibebi asugbagba bho da arutu ugala da ebhugh Azudia.

5

Azizos abhelegi ma ipur Ogbo-atughan doyo

¹ Odi adama Azizos amara da aka obhiyy-eko Agenesaret* sa ologh anwunom iwian ogi ka otei oyo, sa awa iniran iko ina ikiton aguo ola onagha onuokpe ta Aziba ya ina na agba bho.

² Sa ina abigh iwal arughugh da obhiyy bho, ya ikumiku bho isul iguri na etitol igbo dawa.

³ Sa ina adigh da odi oghugh bho, wa Asaimon anwuna bho, sa aruom ina ma onu oghugh bho da esi wa ina asul

† 4:41 4:41 Akraist: Olilema na Witenemeni wa Aziba aguan ofirima bho, * 5:1 5:1 Obhiyy-eko Agenesaret: Ubhelegi ma Obhiyy Eko Agalili, bodo Abadi Agalili nyen.

bho omutiom da obodo† ma ikikara. Sa ina aro ma adilade da oghugh bho atughumeni ma ologh anwunom bho.

⁴ Igiel ina na agba awele bho, sa ina afugh anigha ma Asaimon maa, “Nue ma oghugh bho ma amutiom da obodo, ma asorogi ma igbo bho boka esin ina.”

⁵ Sa Asaimon aworan ina maa, “Wanwuna, iyar ugbologhu ma ebla adugalan bho; yaa, iyar utei do ma abar. Okua eka, aguo bho anwa na afugh bho, ami ta asorogi ma igbo bho.”

⁶ Igiel awa igir okua bho, sa igbo bho isin obom ologh ina ka itei esi ola igbo bho ike ma ogoguan.

⁷ Ebula okua, sa awa ibhelegi ma ogbo iku ya odi da oghugh uwedi bho ma oru ra ologh aguo onigha awa. Sa isai ina bho imuzoghodi ma iwal arughugh bho, sa idebh ka itei esi ola iru ra owi.

⁸ Igiel bho Asaimon Apita abigh abar wa na amite bho, sa ina akpudian da amisigh ta Azizos sa afugh maa, “Wanwuna, dua da dami; ami odighi ma ikarabh oni!”

⁹ Ezin bho, edigh ina ma ilologian na ebla ogbo ya na ina idigh onin oghugh bho, ma obigh emi ina ya awa ize bho.

¹⁰ Onin aguo bho idigh ilologian Azemsi na Azon, anwiiny ta Azebidi, ogbo ya na edigh na Asaimon na eku ghan iku bho.

Sa Azizos agba anigha ma Asaimon maa, “Ko oghil arugugu! Obeton isen ogi da edia, anwa ta aku ma iku anwunom.”

¹¹ Sa awa idur arughugh dawa ibhuneni da egbolom, sa awa iweleman kabar kabar ise ituonom Azizos.

Azizos akoko ma oni ola na anwer asunwer ekidigh

¹² Obhel aro ma ola Azizos agi da odi ema bho. Da ema obha, oni ola asunwer ekidigh na abhin ebla ozu bho, abigh Azizos sa amel abobhian da ade. Sa asiseiny ina maa, “Wanwuna, ka anwa imara, anwa ta akoko ami ababalameni.”

¹³ Sa Azizos aselegheni ma aguo doyo akulan oni bho, sa aworan ina maa, “Yii, ami amara ma okoko oyom. Babala!” Onin obhel bho, sa asunwer ekidigh bho adua da ozu doyo.

¹⁴ Sa Azizos abhin okparakpar okoroko afugh anigha ina maa, “Ko ogba ma anigha ma oni na oni, yaa gie ka aleriom ozu doyom ma okur bho, ma akol ikol obabalameni ozu ya Amozizi ato aguri bho. Obha ta aro ma elegh ola anwunom ta ebhin eloghom ma ozu doyom na ababala.”

¹⁵ Ebla aguo ina akikiom okua bho eka, odu ogir ilologian doyo asisaragian agi ma egbeiny, ma ola rologh anwunom

† 5:3 5:3 Obodo: Esi-ekudum

iru doyo ma omughon ani asugbagba bho, na okokuan da rasunwer dawa.

¹⁶ Yaa, Azizos adua ghan adigh da esi ola odi kukunum ka asiseiny asiseiny.

Azizos akoko ma odi oni ola na abogana adumeni
(Amatiu 9:1-8; Amaki 2:1-12)

¹⁷ Odi adama Azizos na atughumeni, anwunom Afarisi na itughumeni ma oloko bho ero ani ma ise. Awa idua kema kema da rebhugh Agalili na Azudia, na Azeruselem egi ma ise. Sa alimon ta Wanwuna bho iro na Azizos ma obhin okoko anwunom da rasunwer dawa odumeni.

¹⁸ Sa idi anwunom irol oni wa na abogana bho da akporokporo, sa iwian odigh ka omunienini oyo da amisigh ta Azizos.

¹⁹ Igiel bho awa orue do ma obigh etitigha odigh ma ebula ologh anwunom bho, sa awa isin ibhun da anyu otu bho, sa iwolomeni ina da ipopula repele ya ubhin uzu ma igalaga bho, sa isoroni ina da akporokporo da amisigh ta Azizos.

²⁰ Igiel bho Azizos abigh emi ologi imara dawa bho, sa ina afugh anigha ma oni bho maa, "Atologhan, na oweleman ikarabh doyom onigha nyam."

²¹ Sa anwunom Afarisi bho, na ogbo-atughumeni oloko bho, ibhin idigh da iruruan na epuran da rologi dawa maa, "Anyen oni onon wa ozuruna do ma eghei, sa na afugh emi afugh ibasi iya okonon bho? Anyen oni wa ta arue aweleman ikarabh anigha ma oni bho, aten Aziba?"

²² Yaa, Azizos aloghom idiar ya awa na eruruan da rologi dawa bho sa apuran awa maa, "Ezin ka ere, ka inyin na oruruan na opuran idiar ya okua, da rologi dinyin?"

²³ Oken abur apu ma ofugh, 'Ikarabh doyom na oweleman onigha nyam,' bodo ofugh maa, 'Betina ma arile?'

²⁴ Yaa, ami na abhorogh inyin ologhom ma Onyi ta Oni anwuna ma alimon oweleman ikarabh onigha anwunom isen ade no." Ebula okua sa ina afugh anigha ma oni wa na abogana bho maa, "Ami na agba na anigha nyam maa, betina, ma abhin akporokporo doyom ma ayel da otu doyom."

²⁵ Da onin obhel bho sa ina abetina da amisigh dawa, sa abeton abar wa ina abhin ghan amanaghan bho, sa aten ayel da otu doyo, na atutumeni ma Aziba.

²⁶ Sa adigh konikoni ma ilologian, sa awa inigha ma itutumeni ma Aziba, ifugh maa, "Iyar na obigh irorua idiar ilologian adidon."

Azizos abhelegi ma Alivai sa adigh na idighi ma ikarabh ade ma edian

(Amatiu 9:9-13; Amaki 2:13-17)

²⁷ Onon aten sa Azizos amite, sa abigh odi ogun ma otua-ebhugh ola ubhelegi ma Alivai ola aro ma adilade da efem ogir doyo. Sa Azizos afugh anigha ina maa, "Tuonome ami."

²⁸ Sa Alivai abetina amara, sa aweleman kabar kabar atuonon ina.

²⁹ Sa Alivai asoroni ma obom ode da ologi otu doyo anigha ma Azizos, sa obom ologh igun ma otua-ebhugh na ipan anwunom idigh na awa ide ma ode bho.

³⁰ Yaa, anwunom Afarisi bho na ogbo atughumeni oloko ya idumom ani ma ekal idumom dawa bho, igoya inigha ma ogbo atughan doyo maa, "Ezin ka ere, ka inyin na odigh na igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh anwunom na ode na oda?"

³¹ Sa Azizos aworan awa maa, "Anwunom ya aruzu ibhon ko obhorogh do ma owil; yaa ina oni wa na anwer bho ta agi ka atei owil.

³² Ami iru do ma ra obhelegi ibebi anwunom, yaa ami itun idighi ma ikarabh aru, boka awa etibara da ikarabh dawa."

Ipuran ya igboloma ma one okoi

(Amatiu 9:14-17; Amaki 2:18-22)

³³ Sa awa ifugh inigha ina maa, "Ogbo atughan ta Azon na ene ghan okoi na esiseiny asiseiny, ogbo atughan Afarisi bho eka na egir okua nyen; yaa itoyom obha na ero ma ode oda ode oda."

³⁴ Sa Azizos aworan maa, "Inyin ta orue odighi ma ola ratologhan oni erogh bho, ta ero ma okoi da obhel ola ina odi na awa da otu erogh bho kere?"

³⁵ Yaa, obhel na aru ma ola ta osighe ma oni erogh bho da esadio dawa. Da radama inye sa awa ta ene ma okoi."

³⁶ Sa Azizos arogh asidogh anigha awa maa: "Oni ko oghe do ma ogogora ukpe da omom akapa abhin abadi ma ugbainy akapa. Ka oni agir okua, bha na apie ma omom akapa bho, sa ogogora ukpe wa ughe usighe da omom bho, ko osoran do ma ugbainy akapa bho.

³⁷ Oni ola na alogh imom amin da ugbainy akana ozu enam[‡] bo; ka oni agir okua, bha imom amin bho ta edighi ma ola akana ozu-enam bho ta apol, sa amin bho ta ezugian ebhe, sa ko orue mu orughom akana bho. ³⁸ Yaa, imom amin na ologh ghan da imom rakana ozu enam.

[‡] 5:37 5:37 Akana ozu-enam: Anwunom Izrel igiedi ikpogh ghan ozu enam elem abar ola ologh amin, ma aguo ebaba bodo afa.

³⁹ Yaa, oni ola na ada ma igbainy amin abeghenom, ola na abhoroghan oda imom amin bo, ezin bho ina ta afugh maa, 'Igbainy bho ibhon epu.' "

6

Ipuran ya igboloma ma Adama osira-epobh anwunom Azu bho

(Amatiu 12:1-8; Amaki 2:23-28)

¹ Odi adama osira-epobh anwunom Azu, Azizos na aten da arisi ibukpa*, sa ogbo atughan doyo iku ma idi itu bho, sa ikpir ikpo bho ilogi da aruguo dawa ide.

² Sa idi Afarisi bho ipuran ina maa, "Ezin ka ere ka anwa na agir abar ola oloko bho omara do ma oni ma ogir da adama osira-epobh anwunom Azu?"

³ Sa Azizos aworan awa maa, "Inyin ta osen do ma adire etutu bho obigh aguo Adevidi agir igiel bho okoi adighi ina sekina anwunom ya iro na ina bho, kere?"

⁴ Ina adigh da otu akpuru ta Aziba, sa abhin aberedi etutu, ya uguri usisan rokur ta Aziba kukum ma ode bho, ade. Sa ina abeton idi aberedi bho anigha ma anwunom ya iro na ina bho nyen."

⁵ Sa Azizos afugh anigha awa maa, "Onyi ta Oni bha Wanwuna ma adama osira-epobh anwunom Azu bho."

Azizos akoko ma oni ma adama osira-epobh anwunom Azu

(Amatiu 12:9-14; Amaki 3:1-6)

⁶ Opan adama osira-epobh anwunom Azu aro, ma ola ina adigh da otu ugala Azu bho atughumeni. Odi oni ola odiom aguo bho na akparian aro ani ma ise.

⁷ Idi ogbo atughumeni oloko bho, na idi Afarisi ero na ebhoroghan eka abar ola odin obologiom Azizos. Sa awa ikimeni na egon obigh ka ina ta akoko ma alikoko ma adama osira-epobh anwunom Azu bho.

⁸ Yaa Azizos aloghom iruruan dawa, sa ina afugh anigha ma oni wa aguo na akparian bho maa, "Betina ma aru, ra amara da edia." Sa oni bho abetina ka amara da esadio bho.

⁹ Sa Azizos afugh anigha awa maa, "Ami na apuran inyin, oken abar wa oloko bho amara iyar ogir da adama osira-epobh anwunom Azu bho: ogir ibebi bodo ogir ikarabh, otenemeni oni onigha aghudum bodo ka opiegi?"

¹⁰ Sa ina akpon ebla awa akitineni, sa afugh anigha ma oni bho maa, "Selegheni ma aguo doynom." Ina agir okua, sa aguo doyo aseleghan.

* **6:1 6:1** *Ibukpa*: Ise ubhin ibukpa otuom agai ikpo edian ya na esu da Izrel bho

¹¹ Sa alikoko bho agamamenī ma rologi ogbo Afarisi bho na ogbo atughumenī oloko bho. Sa awa ike ma oberegian da esadio dawa, omaraṇuan abar awa ta edighi ma Azizos.

Azizos ason diobh na iwal ogbo-ogir

(Amatiu 10:1-4; Amaki 3:13-19)

¹² Odi adama da radama inye sa Azizos asin da anyu igu bho ma osiseiny; sa ina abhin ebla adugalan bho asiseiny Aziba.

¹³ Adio ra abal sa ina abhelegi ma ogbo atughan doyo akokodi, sa ason diobh na iwal amutiom, sa adoni awa aguri ma ogbo ogir doyo.

¹⁴ Inyen aridien dawa: Asaimon, wa ina aghol Apita bho, na umor doyo Anduru, Azemsi na Azon, Afilip na Abatolomio,

¹⁵ Amatiu na Atomosi, Azemsi onyi ta Alifios na Asaimon, wa ubhelegi ma Azilot bho,

¹⁶ Azudas onyi ta Azemsi na Azudas Iskariot, wa awol ina ma oguman bho.

Itutumeni na Isugi

(Amatiu 4:23-25)

¹⁷ Sa Ina na awa isor ka imara da otutulan ade. Ologh ogbo atughan doyo, na obom ologh anwunom ya idua da ebla ebhugh Azudia na Azeruselem, na da rakagara Ataya na Asidon ero ma ise.

¹⁸ Awa iru ra onagha oyo na okokuan da rasunwer dawa. Ogbo ya ikarabh arumugh na enyegi eka eru ra ekokuan.

¹⁹ Sa ebla anwunom bho iwian okulan oyo, ezin bho alimon na emite da ozu doyo na ekoko konikoni.

Ibo na ikunu

(Amatiu 5:1-12)

²⁰ Sa Azizos atibara akpon ogbo atughan doyo sa afugh maa,

"Itutumeni ero enigha inyin ronyigoiny bho,

irileghom ta Aziba ola inyin.

²¹ Itutumeni ero enigha inyin ogbo ya odi ma okoi isen bho, inyin ta ode oleghan.

Itutumeni ero enigha inyin ogbo ya na esorogi ma izin isen bho,

inyin ta omologh adiel.

²² Itutumeni ero enigha inyin da obhel ola anwunom na esua inyin,

na obhel ola awa na eghiom inyin, sa na eduom inyin,

sa ighel adien da inyin maa inyin ikarabh,

da ebula Onyi ta Oni.

23 “Yaa, ibo ma epeleghu na alibhon ologi, ezin bho asuo ya imar ibugh na ebara inyin da otenainy; yaa iloghome ma igbainy rowede dawa igir okua egboloma ma ariwil bho.

24 “Yaa olo aleghe inyin ogbo ya odi da elila ma isen bho, ezin bho inyin na otei enoghoman dinyin.

25 Olo aleghe inyin ogbo ya na ede na eleghan isen bho, ezin bho inyin ta orila ma okoi da edia.

Olo aleghe inyin ogbo ya na emologh adiel isen bho, ezin bho inyin ta odigh ikunu ogba ma igbir.

26 Olo aleghe inyin ka ebila anwunom na esen inyin ibebi, obha aguo igbainy rowede dawa igir igboloma ma ariwil igunugha bho.

Otulan ogbo ologian aridien

(Amatiu 5:38-48; 7:12)

27 “Yaa ami na agba na anigha inyin ogbo ya na enagha ami bho maa; Itulane ma ogbo ologian aridien dinyin, igire ma ibebi ma enigha ma ogbo ya na esua inyin bho.

28 Itutumeni ma ogbo ya na eghadi inyin bho, ma esiseiny enigha ma ogbo ya na edighi inyin ikarabh nyen.

29 Ka oni ababh anwa da odi abakagba doym, tibarā ma agba uwedi ma anigha ina nyen. Ka oni aghum akapa-
anyu† doym abhin, ko okigima ina ma oharam na akapa-
ade doym obhin.

30 Nigha konikoni ola apuru ma anwa ma abar; yaa ka oni abhin abar oyom, ko opuru ina ma omulumeni abar bho.

31 Gire ma anigha ma ipan ogbo ma aguo anwa na abhorogh awa ma ogir onigha oyom bho.

32 “Ka ugba ma inyin otulan ogbo etulan dinyin kukum, ka asuo dinyin ka ere? Idighi ma ikarabh bho eka na etulan ogbo ya itulan awa bho nyen.

33 Yaa, ka inyin ugir ibebi unigha ma ogbo ya na egir ibebi na enigha inyin bho, ka asuo dinyin ka ere? Idighi ma ikarabh bho eka na egir okua nyen.

34 Ka inyin iwolonian abar ogbo ya ta erue ekpe inyin bho, ka asuo dinyin ka ere? Onin aguo rodighi ma ikarabh anwunom na ewolonian idiar ma rodighi ma ikarabh, sa awa na ero na egon anwunom bho ma okpe awa ma ebila imugh dawa.

35 Yaa itulane ma ogbo ologian adien dinyin, igire ma ibebi ma enigha awa, iwoloniane ma ogbo ya inyin ko ogon do ma amukpe. Sa inyin ta otei ibom alukpe, sa inyin ta oten anwiiny ta Oni Wagimanyu Apu bho. Ezin bho, ina na agir

† 6:29 6:29 Akapa-anyu: Akapa ibura, Aguo otuom, akapa okirika, akapa ogir, bodo akapa ola ulagha da anyu ugham opan

ibebi na anigha ma ogbo ya obigh ghan ibebi ya ugir ugir unigha awa bho, na rodighi ma ikarabh anwunom bho.

³⁶ Ikpone ma igbirigbir adien aguo Owede dinyin na akpon igbirigbir bho.

Osobh Ase Onigha Ipan Anwunom
(Amatiu 7:15)

³⁷ “Oni ko onur ebigh oni ma epie, boka unur obigh inyin opie. Oni ko obhin ibologiom esobh ase ma ebhumeni ma oni, boka ubhin ibologiom osobh ase obhumeni inyin. Iweleman ma ikarabh anwunom enigha awa, boka oweleman ikarabh dinyin onigha inyin.

³⁸ Ineghe ma eneghe, sa anwunom ta eneghe ma eneghe enigha inyin nyen. Ibebi atugi, ya umar uzo, sa unyegi umuzoghodi sa ipel na ezugian, sa ubhin uzuom rugbo dinyin. Aguo inyin ugir unigha ma ipan anwunom bho, obha aguo Aziba ta agir anigha inyin. Ezin bho, idiar ya inyin ubhin uto unigha ma anwunom bho, inye idiar ya ta obhin oto onigha inyin bho.”

³⁹ Sa Azizos arogh asidogh anigha awa maa: “Oni ikpom aridien ta arue arileghom opan oni ikpom aridien kere? Iwal awa ko omel do edigh da ogugua kere?

⁴⁰ Oni atughan na obugh do apu ma oni atughumeni doyo. Yaa, ina wa amar atughan akurom bho ta aro ka oni atughumeni bho.

⁴¹ “Ezin ka ere ka anwa na abigh otaghatagh wa odi da ekpo adien umor doyo bho, sa anwa na ologhoman do ma egum oriren wa odi da ekpo adien doyo bho?

⁴² Anwa ta adin ere afugh anigha ma umor doyo maa, ‘Umor, dighi ami ta asighe ma otaghatagh da adien doyo,’ ma igiel anwa obigh do ma egum oriren wa odi da ekpo adien doyo bho? Anwa obhelebbhel oni! Dia ma asighe ma egum oriren wa odi da ekpo adien doyo bho; ise kisa anwa ta arue abigh esi asighe ma otaghatagh wa odi da ekpo adien umor doyo bho.

Oriren na itu doyo
(Amatiu 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ “Obebi oriren ola na amum okarabh otu bo. Onin aguo okarabh oriren omum do ma obebi otu.

⁴⁴ Na obhin otu oriren na olelegi ma adien oriren bho. Anwunom ikpokpo do ma itu afig da edum ibubulom; bodo, sa awa na ekpokpo ma itu oriren agrep da ekoko esi iriren isu ya odi ka ibe na ididigh na ize. ⁴⁵ Obebi oni na amutioghom ibebi idiar da ibebi ya ina akokodi aguri da ologi doyo bho. Onin aguo okarabh oni na amutioghom ikarabh idiar da ikarabh ya ina akokodi aguri da ologi doyo

bho. Adien idiar ya oni akokodi amuzoghodi da ologi oni, inye idiar ya onu oni bho na afugh na amutiom bho.

Iwal ilo ma arutu

⁴⁶ “Anwa itun ere na abhelegi ami maa, ‘Wanwuna, Wanwuna,’ yaa anwa na ogir do ma idiar ya ami na agba bho?

⁴⁷ Ami ta aleriom inyin olem oni ola aru dami, sa anagha ma onuokpe dami, sa akpon okua arugh.

⁴⁸ Ina odi ka oni ola alo ma otu, sa agbo ma ade bho akudumeni sa abho ma otu bho agbam da anyu ogbeoma. Igiel adigho aru bho, sa obom amum bho arobhom otu bho, yaa otu bho amara gigiribh, ezin bho omar olo ma otu bho.

⁴⁹ Yaa, ina oni wa amughon sa onagha do ma onuokpe dami bho, ina odi ka oni ola alo ma otu okpokpo oto. Sa igiel obom amum adigho aru bho, sa anu ma otu bho atebeli atutughudi. Abugh emel!”

7

Ologi imara wemu egham bho
(Amatiu 8:5-13)

¹ Igiel bho Azizos na agba ma ebla idiar inyen anigha ma anwunom bho amadon bho, sa ina adigh da ema Akapanum.

² Da obhel obha, odi wemu ologh egham Arom, anwuna ma ogoni ola ina abhin atuom abar ibom. Ogoni bho na anwer na atuan omugh.

³ Igiel bho oni wemu ologh egham bho amughon agboloma ma Azizos bho, sa ina aruom ikei anwunom Azu bho ma ogi ka otei Azizos opuru aguo ola ina ta aru ra akoko ma ogoni doyo.

⁴ Igiel bho awa na egi ka itei Azizos bho, sa awa ilegh ina ma okparakpar aguo, igba inigha ina maa: “Oni onon akpe ma otei ologh aguo doyum.

⁵ Ezin bho, ina atulan ebhugh diyar, sa alo ma otu ugala diyar.”

⁶ Sa Azizos adigh na awa agi.

Igiel bho ina na atuan otu bho sa oni wemu ologh egham bho aruom ratologhan doyo ma ogi ka ogba onigha oyo maa: “Wanwuna, ko onyegi ma ozu doyum, ezin bho ami ilei do ma ola odighom oyom da ekpukpu igalaga otu dami.

⁷ Odi abar eka, ami na aruruan ma ami ilei do ma oru ra obighan oyom nyen. Yaa, fughe ka ma abar agboloma, sa ogoni dami ta adum.

⁸ Ami eka, oni ola odi da adilade alimon, sa ami inwuna ma alimon igboloma ma ologh egham wa odi da ekpukpu dami bho. Ka ami iruom oni onon maa, ‘Gie,’ sa ina ta agi; ka ami

iruom opan oni maa, 'Tue,' sa ina ta aru. Ka ami iruom ogoni dami maa, 'Gire ma abar onon,' sa ina ta agir."

⁹ Obhel bho Azizos amughon inyen bho, sa adigh ina ma ilologian, sa atibara adama ma ologh anwunom ya na etuonon ina bho sa afugh maa, "Ami na agba na anigha inyin maa, da ebhugh Izrel eka, ami ta obigh do ma ologi imara ola abugh okonon."

¹⁰ Sa anwunom ya uruom aduom bho imula ka itei da otu, sa awa ibigh ma ogoni bho na adum.

Azizos abeton onyi odi ekpukele ani da omugh

¹¹ Obhel aten, sa Azizos agi da odi ema ola ubhelegi ma Anen, sa ogbo atughan doyo na obom ologh anwunom idigh na ina igi.

¹² Agu ina na atuan onu ogigo ema bho, bha anwunom na erol eguade na emite da ogigo bho. Oni wa amugh bho omini olobhiri onyi ta odi ekpukele ani. Sa obom ologh anwunom da ema bho iro ma ise na ekpon ani bho.

¹³ Igiel bho Wanwuna bho abigh ani bho, sa igbirigbir ani bho idighi ina. Sa afugh anigha ani bho maa, "Ko oleghe mu."

¹⁴ Sa ina agi ka atei anwunom ya na erol eguade bho, sa akulan abar wa awa na ebhin na erol eguade bho, sa awa imara kpom. Sa ina afugh maa, "Onyi bho, ami na afugh na anigha ma anwa, betina!"

¹⁵ Sa oni wa amugh bho asuma aro ma adilade, sa ake ma ofugh afugh, sa Azizos abeton ina anigha ma onweni doyo.

¹⁶ Sa adigh awa ma ilologian, sa awa itutumeni ma Aziba ifugh maa, "Obom owil na amite da esadio diyar. Aziba na aru ra alogh agu anigha ma anwunom doyo."

¹⁷ Sa odu ogir ilologian ta Azizos onon asisaragian da ebila Azudia sekina da eghighira ebhugh bho.

*Azizos na Azon Owurmamum bho
(Amatiu 11:2-19)*

¹⁸ Sa ogbo atughan ta Azon igba ma ebila idiar ya Azizos na agir bho inigha ina. Sa Azon abhelegi iwal oni da esadio dawa,

¹⁹ sa aruom awa ma ogi ka opuran Wanwuna bho maa, "Anwa Witenemeni wa ta aru bho kere, bodo ka iyar ogon opan oni?"

²⁰ Igiel bho iwal ogbo atughan ta Azon iru ra itei Azizos bho, sa awa igba inigha ina maa, "Azon owurmamum aruom iyar oru ra otei oyom opuran maa, 'Anwa oni wa ta aru bho kere, bodo ka iyar ogon opan oni?' "

²¹ Da onin obhel obha, Azizos akoko ma adizo anwunom adumeni da rasunwer dawa, sa aze ma ikarab arumugh, sa adighi ma ola ogbo ya obigh do ma abar na ebigh.

22 Sa ina aworan awa maa, "Imula ma egi da Azon ma ebhin idiar ya inyin na obigh bho, sekina ya inyin na omughon bho, ma egba ma enigha ina maa: ogbo ya aridien ibomian bho na ebigh esi, arukula bho na erile, ogbo ya na enwer asunwer ekidigh bho na okoko obabalameni, remua bho na emughon abar, imumugh anwunom na obegion, sa na ogba ma ibebi asugbagba bho na onigha ma ronyigoiny bho.

23 Itutumeni ero enigha ma ina oni wa, da ebula ami, sa ologi imara odugh do bho."

24 Obhel bho itileduom ta Azon na edua bho, sa Azizos ake ma ogba idiar ya igboloma ma Azon onigha rologh anwunom bho maa: "Inyin ugi da obom esala edum bho ka obigh ere? Ikpoko ya na eduka da ofegu kere?"

25 Kugba ma okua do, ka inyin ugi ka ubigh ere? Oni ola na abura ma ibebi ibura kere? Eenyi, anwunom ya na elogian rakapa ibom abua, na ogbo ya na enigha ma aruzu dawa ma ememem emaranwunom bho, odi da rogigo arulilema.

26 Yaa, inyin ugi ka ubigh ere? Owil kere? Yii, ami na agba na anigha inyin maa, oni ola apu ma owil.

27 Onon oni wa uge ugboloma bho, maa:

" 'Ami ta aruom oni aduom dami ma odia ogi,
ka otughuman eten bho, kisa anwa ta ake ma ogi.'

28 Ami na agba na anigha inyin maa, da ogbo ya anwani imaragi bho, oni ola abugh apu ma Azon bo; yaa, oni wa akir apu da irileghom ta Aziba bho abugh apu ina."

29 Igiel bho ebla anwunom bho, na igun ma otua-ebhugh bho imughon afugh ta Azizos bho, sa awa idigh ani ibigh ma eten ta Aziba obebi, ezin bho Azon na awur awa ma amum.

30 Yaa, anwunom Afarisi bho, sekina ogbo ya na ekurom da oloko bho, ighel ito ta Aziba ya igboloma ma aghudum dawa bho, ezin bho awa imara do ma Azon owur awa ma amum.

31 Sa Azizos apuran maa, "Ami ta abhin ere atuom anwunom amum onon? Awa iguban ere?"

32 Awa odi ka igbara anwiiny ya odi ma adilade da egbolom abua, sa odi na abhelegi ma odi na egoya maa:

" 'Iyar upughe ma ododue onigha inyin,
yaa inyin ugher do ma igba,
iyar umor asor ekulom onigha inyin eka,
inyin uleghe do osorogi ma izin nyen.'

33 Azon owurmamum aru bho, ina na ode do ma agai edian, na oda do ma amin, sa inyin ugba maa, 'Okarabh emugh na abam ina.'

³⁴ Onyi ta Oni aru, ina ade na ada, sa inyin ugba maa, 'Onon odoghodogh sekina oda ma amin, na atologhan ta igun ma otua-ebhugh na rodighi ma ikarabh.'

³⁵ Yaa, anwunom ya inwuna ma eloghom abar ta Aziba na erugh na eleriom ma eloghom abar abhon."

Azizos aweleman ikarabh odi ani anigha

³⁶ Odi oni Afarisi alebh Azizos ma oru ra odigh na oyo ode abar, sa ina aten agi da otu oni bho ka aro ma adilade ma ogbo da ade, da aka akpata ode bho.

³⁷ Sa odi ani ola ema bho, ola na arugh ikarabh amarugh, amughon ma Azizos na ade ma abar da otu oni Afarisi bho, sa ina abhin ololo ola ubhin obebi ogbeoma ola ubhelegi ma alabasta ulem, ola elo edu enunu iro da ologi bho agi ma ise.

³⁸ Sa ina amara da aman ta Azizos da aka asike doyo, sa na aleghe, sa izin doyo na eborogi ma asike ta Azizos. Sa abhin asighal doyo agbul izin bho asighe da asike ta Azizos, na apipiohb asike bho, sa abhin elo edu enunu bho azugioghom.

³⁹ Igiel bho oni Afarisi wa alebh ina bho abigh abar onon bho, sa ina afugh da ologi doyo maa, "Oni onon aro ma owil nabo, ina ka iloghom olem ani wa na akulan ina bho, ma ani bho odighi ma ikarabh."

⁴⁰ Sa Azizos afugh amutiom aworan ina maa, "Asaimon, ami anwuna ma abar ola ogba onigha oyom."

Sa ina aworan maa, "Oni atughumeni, gba ma anigha ami."

⁴¹ "Iwal anwunom idikighu ma imugh da aguo odi oni ola na awologi ma anwunom ikpoki. Odi oni bho adigh omugh onir na iwal ewala na adusubh (500) adinari, uwedi sa adigh omugh eruba na diobh (50) adinari. ⁴² Oni awa ola arue ma okpe omugh doyo na oro do. Ebula okua sa ina aweleman imugh bho anigha awa. Ise ka, da iwal anwunom inye ka oken ta atulan ina apu?"

⁴³ Asaimon aworan maa, "Ami na aruruan ma oni wa uweleman omugh wa abugh apu bho."

Sa Azizos agba anigha ina maa, "Anwa na asobh ase bho ma iya igielake."

⁴⁴ Sa ina atibara adama ma ani bho sa afugh anigha ma Asaimon maa, "Anwa na abigh ani onon? Ami iru da otu doyom, yaa anwa na onigha do ami ma amum ya obhin otitola asike dami. Yaa, ina na abhin izin doyo aborogi ma asike dami sa abhin asighal doyo agbul asighe."

⁴⁵ Anwa na opipio**bh*** do ami, yaa ani onon ka obhel bho ami idigh iru ma isen bho, ina ta owele do ma opipio**bh** asike dami.

⁴⁶ Anwa na ozuom do ma emu dami ma amunu, yaa ani onon na azugio**ghom** asike dami ma elo edu enunu.

⁴⁷ Okua adighi beleni, ami na agba na anigha ma anwa maa, na oweleman i**karab**h doyo ya ibuiy opan bho onigha ina, ma aguo ina na aleriom ibom etulan bho. Yaa, ina oni wa uweleman onyikikara i**karab**h unigha bho, ta aleriom onyikikara etulan kukum."

⁴⁸ Sa Azizos agba anigha ma ani bho maa, "Ikarab**h** do**yo**m na oweleman onigha ma anwa."

⁴⁹ Sa anwunom iyedi ya idigh na ina na ede ma edian bho, ike ma ofugh da esadio dawa maa, "Onon ka anyen, wa na aweleman i**karab**h na anigha ma anwunom bho?"

⁵⁰ Sa Azizos afugh anigha ma ani bho maa, "Ologi imara† do**yo**m na etenemeni ma anwa; gie na ekima."

8

*Asidogh ta Ogbe**bh**ma bho*

¹ Onon aru aten, sa Azizos adua ma ema aten ema, na agba na amutiom ibebi asugbagba irileghom ta Aziba da ebla ibom na igbara rema bho. D**io**bh na iwal ogbo-ogir bho ero na ina,

² na idi anwani ya ina asighegi ma i**karab**h arumugh da ozu na iya akoko da rasunwer adumeni. Ameri wa Amagdala bho wa usighe ma odual i**karab**h arumugh da ozu bho,

³ Azoana ani ta Asuza, okponom ma otu ta Erod, na Asuzana, na ipan anwunom ya ibuiy ibhin ghan idiar ya awa inwuna bho elogh aguo enigha ma Azizos na ogbo atughan doyo.

⁴ Da obhel ola adizo anwunom na edua kema kema eru ra edigh na ina ekokodian onin esi bho, sa ina arogh asidogh maa;

⁵ "Ogbe**bh**ma agi ka ogbe**bh** ikpo edian. Igiel bho ina akpo asar bho, sa idi imel da eten sa uzeregi, sa inur iru ra ikpokpoiny ide imadon.

⁶ Idi imel da ade ogbeoma, ike aka ma osu sa imugughu da aguo bho irue do ma ote**i** amum bho.

⁷ Idi imel da edum ibubulom. Sa iriren ibubulom bho na ikpo edian inye isu imite, sa iriren ibubulom bho ikpegiom ibhughudi awa izegi.

* **7:45 7:45** *Opipio**bh***: Ipipio**bh** etulan. Anwunom Izrel na epipio**bh** oni (da abakagba), na eda ma isuloma na edighom da otu dawa, na eleriom etulan dawa.

† **7:50 7:50** *Ologi imara*: Idumom ologi

⁸ Yaa idi imel da obebi ade, sa imar isu imum imutiom iwal ewala na adusubh abin onu ya ubhin ugbebh bho.”

Afugh inyen awele sa amulughu afugh maa, “Ina wa anwuna ma ato ma omughon bho, amughon.”

Ezin asidogh bho

(Amatiu 13:10-17; Amaki 4:10-12)

⁹ Sa ogbo atughan doyo ipuran Ina maa, “Ezin asidogh bho ka ere?”

¹⁰ Sa Ina aworan maa, “Da inyin, na onigha ma ologhom idiar ewogina irileghom ta Aziba; yaa, da anwunom iyedi, urog asidogh onigha boka,

“ ‘awa ta ekpon yaa awa ko obigh do,
ta emughon yaa awa ko omughonyan do.’

¹¹ “Ezin asidogh bho, bha okonon: Ikpo edian bho, bha ikpo-afugh ta Aziba.

¹² Ikpo ya imel da eten bho, bha ogbo ya imughon; sa eru bho aru ra asighegi ma ikpo afugh bho da rologi dawa, boka awa idumom eten.

¹³ Yaa ikpo ya imel da ade ogbeoma bho, bha ogbo ya imughon, sa ibhin da alibhon ologi ida ma ikpo afugh bho ibhin; yaa itei do ma ikaka, awa imara ma ekudi obhel sa imel idua da obhel adagian.

¹⁴ Ikpo ya imel da edum ibubulom bho, bha ogbo ya imughon, yaa atepa sa inyoghonyogh emaranwunom, elila na ememem emaranwunom ivimom ola irue do ma omum itu ya ta ero ekpo eham.

¹⁵ Yaa, ikpo ya imel da obebi ade bho, bha ogbo ya ibhin obebi ologi imughon ikpo afugh bho, sa ida ibhin ibar na amane, sa imum itu ya ikpo sa ibam.

Asidogh Atodi Bho

(Amaki 4:21-25)

¹⁶ “Oni ola ta asuom atodi, sa ta awogi da ekpukpu abafu bodo da ekpukpu akpata bo. Kpelemeri, ina ta agbam da anyu esi ola, ka anwunom udigh esi bho ta ebigh abar.

¹⁷ Abar ola ewogina ola ko omutiom do ma anwunom obigh bo, bodo abar ola uwogi ola ko obigh do obhin omutiom da ebalabal bo.

¹⁸ Okua adighi beleni, imare ma enagha ma emughon. Oni ola atei ta onigha ma ogbam; yaa, oni ola otei do, iya ina na aruruan ma ina atei bho eka, ta owor obhin.”

Onweni na arumor ta Azizos

(Amatiu 12:46-50; Amaki 3:31-35)

¹⁹ Iseñ onweni na arumor doyo iru ra obighan oyo, yaa da ebula ologh anwunom bho, awa irue do ma otei oyo.

20 Sa odi oni agba anigha ina maa, "Onweni doyom na arumor doyom na emara da etire na ebhorogh obighan onyom."

21 Sa Azizos aworan maa, "Onweni dami na arumor dami bha ogbo ya imughon ikpo afugh ta Aziba sa igir okua bho."

Azizos abokumeni ma ogim na abadi ola na agam
(Amatiu 8:23-27; Amaki 4:35-41)

22 Odi adama Azizos na ogbo atughan doyo idigh oghugh. Sa ina afugh maa, "Idighi obeiy da akubo obhiy-eko bho." Sa awa igim avala bho imutiom oghugh bho ma obeiy.

23 Igiel bho awa na ebeiy bho sa adila ibhinom ina. Sa ogim agim awai da obhiy-eko bho sa abadi bho agam. Sa amum ipokan na edigh na emuzo da oghugh bho, sa awa iloghoman ma obom adugh na atei awa.

24 Sa awa igi ka isumeni ina, ifugh maa, "Wanwuna, Wanwuna, iyar na owi-o!"

Sa ina abetina ababagina ma ogim bho na abadi wa na agam bho, sa ogim bho abokum sa ekima amite.

25 Yaa, ina afugh anigha awa maa, "Ologi imara dinyin ka odi daken?"

Sa idigh awa ma arugugu na ilologian, sa odi na afugh na anigha ma odi maa, "Onon ka akere adien oni? Ka ina ababagina ma ogim na opokan amum eka, sa awa na emughon na ero toiny, ma aguo ina afugh bho."

Azizos aze ma ikarabh arumugh asighe da ozu odi oni
(Amatiu 8:28-34; Amaki 5:1-20)

26 Awa izoghu ka isul da agba ebhugh Agerasa*, da akubo Agalili.

27 Ina apel abhun da egbolom, sa oni ola ema bho ola ikarabh arumugh na ero da ozu bho ebia aminana ina. Oni bho na ologian do ma ibura ma owewegh obhel, na orugh do da otu nyen; yaa arugh ka da okarabh esi.

28 Oni bho abigh Azizos, sa amulughu, sa amel akpudian da amisigh doyo, sa abhin obom okoroko afugh maa, "Anwa na ami ka unwuna ma ere, Azizos, Onyi ta Aziba Wagimanyu Apu bho? Siseiny, ko ogbikimeni ami!"

29 Ezin bho, Azizos na ababagina ma okarabh emugh bho ma omite odua da ozu oni bho. Adizo robhel na aguri ghan na aboroghom oni bho, sa ubhin igorogoro na ikoli uduom ghan ina da aruguo na asike, sa uguri ma esi ukponom, yaa ina agbugbo ma igorogoro na ikoli† ya ubhin ghan uduom ina bho, sa okarabh emugh bho abor ina adighom da eghana.

* **8:26 8:26 Agerasa:** Idi igbainy radire bho ibhelegi ma Agadara (Amat 8:28). Ipan sa ibhelegi ma Agegesa. † **8:29 8:29 Ikoli:** Abar ola na obhin na oduom awel oni, bodo aguo.

³⁰ Azizos apuran ina maa, “Adien doyom ka ubhelegi eka?”

Sa ina aworan maa, “Adizo,” ezin bho adizo ikarabh arumugh na erugh da ozu doyo.

³¹ Sa ikarabh arumugh bho, ilegh ina ma ina oze do awa adighom, da ogugua ekunuguma oto.

³² Da obhel obha, obom ologh roporopo iro ma ise da agbo bho na ebu na ede. Sa ikarabh arumugh bho ilegh ina ma ina amara awa ma ogi ka odigh da rozu roporopo bho. Sa ina amara anigha awa.

³³ Sa ikarabh arumugh bho imite idua da oni bho ka idigh da roporopo bho. Sa roporopo bho idua da agbo bho ighil isor da obhiy-eko bho ibhughudian.

³⁴ Da obhel bho ogbo ya na ekponom roporopo bho ibigh idiar ya imite bho, sa awa ighil idua ka igba da ibom na igbara rema bho.

³⁵ Sa anwunom bho igi ka ibigh idiar ya imite bho. Sa awa iru da Azizos ra ibigh ma oni wa ikarabh arumugh bho idua da ozu bho na aloghoman ozu, abura ma ibura, arila ma adilade da aka asike ta Azizos. Sa arugugu isibh awa.

³⁶ Sa ogbo ya ibigh idiar ya imite bho, igba ma adien aguo oni wa ikarabh arumugh iro da ozu bho abhin adum.

³⁷ Okua sa ebla ologh anwunom da ebhugh Agerasa ize ma Azizos ma aten adua da ebhugh dawa, da aguo bho ibom arugugu na esibh awa bho. Sa ina adigh da oghugh amula.

³⁸ Oni wa ikarabh arumugh idua da ozu bho aleigh Azizos maa, “Mara ami idigh na anwa iro.” Yaa, Azizos abhin okparakpar okoroko afugh anigha ina maa,

³⁹ “Mula ma agi da otu doyom, ma agba ma amutiom ibom idiar ya Aziba na agir anigha ma anwa bho.” Sa ina adigh eten agba asasaragi da ebla ema bho ma ibom idiar ya Azizos agir anigha ina bho.

*Azizos abeton onyani ta Azarios da omugh,
sa akoko ma ani ola akulan akapa doyo
(Amatiu 9:18-26; Amaki 5:21-43)*

⁴⁰ Da obhel wa Azizos abei amula da akubo uwedi bho, sa ologh anwunom bho ida ina ibhin, ezin bho ebla awa iro na egon ina.

⁴¹ Sa oni ola ubhelegi ma Azairus, wemu ugala Azu aru, sa amel akpudian da amisigh ta Azizos aleigh ina ma oru da otu doyo,

⁴² ezin bho onin ekpo onyani doyo ola na alei aguo adiobh na iwal rala, na anwer na aru ra omugh.

Ina abetina na agi, sa obom ologh anwunom iko ina ikiton na enir ina.

43 Odi ani aro da ologh bho, ma ola na arughom ebla ikpoki doyo, adua ma owil aten owil ma okokuan asunwer anwani ola asi na egbo diobh na iwal ala, yaa oni ola arue ma okoko oyo na oro do.

44 Ani bho awol da aman aru, sa ra akulan akapa ta Azizos, ma esi bho ulabh da ade bho. Da onin obhel obha sa asi bho isobhan.

45 Sa Azizos apuran maa, "Anyen akulan ami?"

Sa ebla awa ikua, sa Apita afugh anigha ina maa, "Wanwuna, ologh anwunom bho na eniran na ekulughan anwa."

46 Yaa Azizos afugh maa, "Oni akulan ami, ezin bho ami na aloghoman ma alimon na edua da ozu dami."

47 Igiel bho ani bho aloghoman ma ina ko orue do awogina adua bho, sa ina abhin arugugu amutuma, amel akpudian da amisigh ta Azizos. Sa ina agba da esadio ebla ologh anwunom bho, ma ezin wa ina atun akulan ina bho, sekina adien aguo ina adum da onin obhel obha bho.

48 Sa Azizos afugh maa, "Onyani bho, ologi imara doyom na adumeni nyam. Gie na ekima."

49 Aguo Azizos odidia na afugh bho, sa odi oni adua da otu ta Azarios, wemu ugala Azu bho, aru ra agba anigha ina maa, "Onyani doyom na amugh. Ko onyegi mu ma oni atughumeni bho."

50 Yaa, obhel bho Azizos amughon bho, sa afugh anigha ma Azarios maa, "Ko oghil arugugu; dumome kukum, sa ina ta adum."

51 Igiel bho ina amisi da otu bho, ina na omara do ma opan oni ma odigh da ologi, aten Apita, Azon na Azemsi, na onweni na owede onyani bho.

52 Konikoni na asorogi ma izin na ekunu. Yaa ina afugh maa, "Oni ko oleghe mu, onyani bho na omugh do, na akodu akodua."

53 Sa awa ikiri ina, da adien aguo awa iloghom ma onyani bho na amugh bho.

54 Yaa Azizos asibh onyani bho da aguo afugh maa, "Onyani bho, betina!"

55 Sa emugh onyani bho amula aru, sa ina abetina ma egbo. Sa Azizos aruom awa ma onigha onyani bho ma edian.

56 Sa idigh ilologian ma oweni na owede onyani bho. Yaa, Azizos anyagh rato dawa afugh ma awa ogba do ma abar wa amite bho enigha bebina oni.

9

*Aduom wa Azizos aruom adiobh na iwal bho
(Amatiu 10:5-15; Amaki 6:7-13)*

¹ Azizos akokodi ma diobh na iwal bho, sa ina anigha awa ma alimon na adilade obhin oze ebla ikarabh arumugh osighegi na okoko rasunwer.

² Sa ina aruom awa ma ogi ka ogba ya igboloma ma irileghom ta Aziba omution, na okoko ogbo asunwer.

³ Sa ina afugh anigha awa maa, "Oni ko obhin bebina abar ebetina ma egi bho: adigh okpeti, adigh ekpa egi, adigh edian, adigh okpoki; ukpe onwegina oro do nyen.

⁴ Ema ola inyin udigh, ikpone ma onin otu ma esul ero ma ise, tutun inyin ta obetina odua.

⁵ Ema ola anwunom bho oda do inyin ebhin, ikpukpu ma ibhugh ebaba asike dinyin ma esorogi, ma eten edua. Obha ta aro ma elegh maa awa na eson ebhum ase ebhin."

⁶ Sa awa ibetina ma egi bho, idua ma ema iten ema, igba ma ibebi asugbagba bho, sa ikoko ma anwunom kesikesi.

Asusughudian ta Erod

(Amatiu 14:1-12; Amaki 6:14-29)

⁷ Igiel bho Erod olila ebhugh Agalili amughon agboloma ma ebla idiar ya na emite bho, sa asusughudian. Ezin bho idi anwunom na egba ma Azon owurmamum bho na abetina da omugh.

⁸ Idi ogbo sa na egba ma owil Ilaiza amula aru, yaa ipan ogbo sa na egba ma odi opan owil igiedi amula aru da aghudum.

⁹ Erod sa afugh maa, "Azon, sa ami na asobh emu bho. Yaa onon ka anyen wa ami na amughon idiar inyen na agboloma bho?" Sa ina awian ibom obigh Azizos.

Azizos anigha ma edian ma diobh na iwal onir na ogho ewala oni

(Amatiu 14:13-21; Amaki 6:30-44; Azon 6:1-14)

¹⁰ Igiel bho ogbo ogir ta Azizos imula iru bho, sa awa igba inigha ina ma aguo awa ibhin irile da egi bho. Sa ina abhin awa aboiny adua agi da aka ema Abetsaida.

¹¹ Yaa igiel bho ologh anwunom bho iloghom agba wa awa iten bho, sa itu ma eba igi ani ma esi bho. Sa ina ada awa abhin, agba ma ya igboloma ma irileghom ta Aziba anigha awa, sa akoko ma ogbo ya na ebhoroghan alikokuana.

¹² Da obhel ola na atuan adule, sa diobh na iwal ogbo ogir doyo igi ka itei ina, sa ifugh inigha ina maa "Gba ma anigha ma anwunom bho eten egi da rema na arisi ya odi da eghighira bho, boka awa ebhorogh etei edian na arisi ya okodu. Ezin bho onon esi ola anwunom orugh do."

¹³ Yaa ina aworan awa maa, "Inigha awa ma abar ode."

Sa awa iworan maa, "Iyar unwuna ogbo ikpokpogh aberedi na iwal ikpo ina kukum; aten ka iyar ta ogi ka ogbo ma edian ya ta elei ebla ologh anwunom inyen."

14 (Ologh anwunom* bho ta elei aguo diobh na iwal onir na ogbo ewala (5,000) iro.)

Sa Azizos afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Gba ma awa ero ma adilade ebu ebu; ebu ise erubal na diobh oni."

15 Sa ogbo atughan bho igir aguo ina ato bho, sa ebla anwunom bho iro ma adilade.

16 Ina abhin ogbo ikpokpogh aberedi bho na iwal ikpo ina bho, sa abeka akpon otaininy, sa atutumeni ma edian bho. Sa ina apupugion anigha ma ogbo atughan bho ma orugi onigha anwunom bho.

17 Ebla awa ide ileghan sa idi edian bho isugho. Sa ogbo atughan doyo ikpokpo ma ipereper ya imuzo ma diobh na iwal arukpuom.

Apita agba ma Azizos amutiom

18 Odi adama aro ma ola Azizos aro ma esi na asiseiny, sa ogbo atughan doyo igi ka itei ina. Sa ina apuran awa maa, "Anwunom na egba ma ami ka anyen?"

19 Sa awa iworan ina maa, "Idi ogbo na egba ma anwa Azon owurmamum bho; idi sa na egba ma anwa Ilaiza; yaa ipan sa na egba ma odi owil igiedi abetina da omugh."

20 Sa ina apuran awa maa, "Inyin ubigh ani eka. Inyin na ogba ma ami ka anyen?" Sa Apita aworan ina maa, "Anwa Akraist† wa Aziba afirima bho."

Azizos awa agboloma ma omugh na obetina da omugh doyo

21 Sa Azizos anyagh rato dawa ma awa ogba do ma abar onon enigha ma oni.

22 Sa ina afugh maa, "Na oto oguri ma Onyi ta Oni ta abigh adizo aligam aruzu, sa ikei bho na arulila bho, na ogbo arumu rokur bho, na ogbo-atughumeni oloko bho, ta eghel ina, sa ta egigh ina. Sa, oleghemeni isar adama bho sa ina ta abetina da omugh."

23 Sa ina agba anigha ma ebla awa maa, "Oni ola na ebhir otuonom ami, oni bho ta adia agineni ma ozu doyo ma idiar, abeton emigirenian oriren doyo ka adama ka adama atuonom ami.

* 9:14 9:14 Igbara-anwiiny na anwani idigh ani do. † 9:20 9:20 Akraist: Oni Wa Aziba na adoni bho. Amesaya da Iburu na Akraist da Agriki imara onin abar.

24 Oni ola na abhorogh otenemeni aghudum doyo, ko otei do ma aghudum kidudul. Yaa, ka ina atun ami arobh aghudum doyo, ina ta atei aghudum kidudul.

25 Ere ma asuo bho, ka oni atei ebla emaranwunom, sa arobh aghudum doyo adinom?

26 Konikoni ola adin ami na onuokpe dami aghil arighel, Onyi ta Oni ta adigh arighel agboloma ma oni obha, ma igiel ina ta amula aru da isosorogian doyo, na ita Owede bho na ita itileduom ehabala doyo.

27 "Yagiagai, idi inyin ya imara ma isen bho, ko omugh do tutun awa ta ebigh irileghom ta Aziba."

Isar ogbo-ogir ta Azizos ibigh isosorogian doyo

28 Da abin obhabhanya adama, sa Azizos abhin Apita na Azemsi na Azon asin igu ka adigh asiseiny.

29 Igiel bho ina na asiseiny bho, sa amisigh doyo anwegian, sa ibura doyo imu isosorogian ebalabal.

30 Sa iwal anwunom, Amozizi na Ilaiza imite ma awai idigh na ina iberegian. 31 Amozizi na Ilaiza esosorogian obigh, sa iberegian igboloma ma aguo Azizos ta abhin amuzoghodiom ito ta Aziba da Azeruselem ma obhel ola ko obia do.

32 Adila ibhinom Apita na iwal ogbo-ogir iyedi ma igiel bho; yaa, igiel bho awa isuma iloghoman ozu bho, sa awa ibigh isosorogian ta Azizos, sa ibigh ma iwal anwunom na edigh na ina emara.

33 Igiel bho Amozizi na Ilaiza ibetina na edua bho, sa Apita afugh anigha ma Azizos maa, "E Wanwuna, ya abhon iyar oro isen! Dighi iyar ta ogim isar arutu akpuru; odi ta aro ma ola oyom, odi ta aro ma ola Amozizi, sa odi ta aro ma ola Ilaiza." (Ina na oda do aloghom abar wa ina afugh bho nyen.)

34 Ina odidia na afugh sa obughubugh amite akpegiom ebla awa; sa arugugu isibh Apita, Azemsi na Azon da ebula aguo obughubugh bho akpegiom awa bho.

35 Sa okoroko asi amite da obughubugh bho maa, "Onon Onyi dami, wa Ami na ason bho. Inagha ina!"

36 Igiel bho okoroko bho na afugh awele bho, sa awa ibigh ma Azizos kukum asughonom esi bho. Ogbo-ogir bho iguri ma idiar ya awa ibigh bho da rologi dawa; bebina oni ola awa igba inigha na oro do da obhel obha.

Azizos akoko ma onyi ola okarabh emugh aro da ozu

37 Ibala bho sa awa isor da igu bho, sa obom ologh anwunom igi ka itei ina.

38 Sa odi oni aro da ologi ologh anwunom bho akele ina maa, "Oni atughumeni! Siseiny, kpone ma ogini onyi dami ma igbirigbir.

39 Okarabh emugh na apuom ghan ina, sa ina ta akpogion na amulughu ma izul. Sa ina na asalaghu na amutioghom ofuko da onu doyo. Na aguri ghan na agbikimeni ina ma okua na alogi ina ma inem, sa na onur ghan do ma oweleman oyo ma aguo.

40 Ami ilegh ogbo atughan doyo ma oze okarabh emugh bho osighe, yaa irue do."

41 Sa Azizos aworan maa, "E! Amum ologi imara oto, ya ogir do ma iya ikpe! Ami ta adigh na inyin aro abia eka? Ami ta ane ma adol dinyin abia eka?" Sa ina afugh anigha ma oni bho maa, "Bhine ma onyi doyo aru ma enen."

42 Igiel bho onyi bho na arile na aru bho, sa okarabh emugh bho agurom ina, sa onyi bho asalaghu amutiom ofuko da onu. Yaa Azizos ababagina ma okarabh emugh bho, sa akoko ma onyi bho, sa amulumeni ina anigha ma owede doyo.

43 Sa adigh ebla anwunom bho ma ilologian obigh ibom emi alimon ta Aziba.

Azizos amula awa ma omugh doyo

(Amatiu 17:22,23; Amaki 9:30-32)

Yaa, igiel bho ebla awa odidia na emagha, na eruruan na egboloma ma ebla ogir ta Azizos bho, sa ina afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa,

44 "Imare ma enagha ma idiar ya ami na aru ro ogba anigha inyin bho, ma ekpabh ebham: ta owol Onyi ta Oni ologh da agu anwunom."

45 Yaa, awa imughonyan do ma abar wa ina agba bho. Uwogiom awa, sa awa omughonyan do, yaa awa ighil opuran oyo ma ezin bho.

Anyen oni wa abugh apu bho?

(Amatiu 18:1-5; Amaki 9:33-37)

46 Sa akuanan asor da esadio dawa, ma oni wa abugh apu da ologh dawa bho.

47 Yaa Azizos aloghom iruruan dawa, sa abhin ogbara onyi amarameni da aka doyo.

48 Sa agba anigha awa maa, "Oni ola atun adien dami ada ma ogbara onyi onon abhin, bha ada ami abhin. Oni ola okua abaram na ina oni wa aruom ami ma oru bho ada abhin. Oni wa akirimeni ma ozu apu da esadio dinyin bho, abugh apu."

Oni ola owian do inyin odi na inyin
(Amaki 9:38-40)

⁴⁹ Sa Azon agba anigha ma Azizos maa, "Wanwuna, iyar ubigh odi oni ola abhin adien doyom na aze ma ikarabh arumugh sa iyar ughaghana ina, ezin bho ina bo ani do da ologh diyar."

⁵⁰ Sa Azizos afugh anigha ina maa, "Oni ko oghaghana ina; ezin bho oni ola owian do inyin odi na inyin."

Odi ogbara ema Asameria igin Azizos

⁵¹ Igiel bho na atuan Azizos obhun da otenainy bho, sa ina ato da ologi doyo ma ogi da Azeruselem.

⁵² Sa ina aruom anwunom odia ogi da odi ema Asameria, okokodian obara oyo;

⁵³ Yaa anwunom ema bho ida do ma Azizos ebhin, ezin bho ina na ada na agi da Azeruselem beleni.

⁵⁴ Igiel bho ogbo atughan doyo, Azemsi na Azon ibigh okua bho, sa awa ipuran Azizos maa, "Wanwuna, iyar okele ma anya adua da otenainy asor abhugi awa kere?"

⁵⁵ Yaa Azizos atibara agamam awa. (Inyin uloghom do ma adien emugh wa inyin utei bho. Onyi ta Oni na oru do ma oze anwunom; yaa ina atun otenemeni anwunom aru)†.

⁵⁶ Sa awa iten igi da opan ogbara ema.

Adol Otuonom Azizos

⁵⁷ Igiel bho awa na erile da eten na egi bho, sa odi oni afugh anigha ma Azizos maa, "Ami ta atuonom anwa agi kesikesi ola anwa na agi."

⁵⁸ Sa Azizos aworan ina maa, "Rududu enwuna ma iyol ya awa na erugh, inur eka enwuna ma arutu; yaa Onyi ta Oni na onwuna do ma esi ola odigh obenegiom emu."

⁵⁹ Sa ina afugh anigha ma opan oni maa, "Tuonome ami."

Yaa oni bho aworan maa, "Wanwuna, dighi ami idia igi ka idi ma owede dami."

⁶⁰ Sa Azizos aworan ina maa, "Weleman ma anwunom ya na emugh bho ma odi imumugh dawa. Yaa, anwa gie ka agba ma ibebi asugbagba irileghom ta Aziba."

⁶¹ Sa opan oni afugh maa, "Wanwuna, ami ta atuonom anwa, yaa dighi ami ta adia agi ka afugh anigha ma eghun otu dami maa awa emar ero."

⁶² Yaa Azizos aworan ina maa, "Oni ola asibh esua§ ola ukpuom da inam na obu ma ade, sa atibara akpon da aman, na okpe do ma ogir ogir irileghom ta Aziba."

† 9:55 9:55 Idi ipur radire etutu ya ubhin aguo uge bho ilogh ani do ma inyen.

§ 9:62 9:62 Esua: Onon esua ola ukpuom da enam, sa oni na asibh na arileghom na abu ma ade.

10

Azizos aruom aduom

erabharabh na diobh na iwal ogbo atughan doyo

¹ Otuonom ise, sa Wanwuna bho ason ipan erabharabh na diobh na iwal* ogbo atughan doyo, sa atotogi awa, ma iwal oni ma ebu, ma ogi da rema na arisi ya ina na ato ma ogi bho.

² Sa ina agba anigha awa maa, "Edian obu ebuiy, yaa, ogbo odighi bho ekir; ebula okua, isiseinye ma Wanwuna ibua bho ma ina aruom ogbo odighi adighom da osi doyo.

³ Igie! Ami na aruom inyin aguo ronana da esadio ologh igagaman inam. ⁴ Oni ko obhin ekpa ola ikpoki, bodo ekpa egi, bodo ragbaka. Oni ko obhelegima ma oni da eten nyen.

⁵ "Kotukotu ola inyin udigh idia ma efugh maa, 'Ekima aro anigha ma otu onon!'

⁶ Yaa, ka oni ekima odi da otu bho, sa ekima dinyin ta ero na awa. Yaa okua bo, ekima dinyin ta ero na inyin.

⁷ Ka inyin udigh da ema, oni odua ma otu ma eten otu. Irila da onin otu bho. Ide ma edian, ma eda ma amum ya awa ta enigha inyin bho. Ezin bho, oni ogir bho asoran otei alukpe doyo.

⁸ "Ka inyin udigh da ema ise, sa awa ida inyin ibhin, ide ma edian ya awa ta enigha inyin bho.

⁹ Ikoko ma ogbo ya na enwer bho, ma egba ma enigha awa maa, 'Irileghom ta Aziba, odi da ebaba aguo.'

¹⁰ Ka inyin udigh da ema, sa oda do inyin ebhin, bha igie ka ero da reten ma egba maa,

¹¹ 'Ibhugh ade ema dinyin ya ikpabh da asike diyar bho eka, iyar na okpukpu osoroni onigha inyin. Obha elegh ola ta aleriom ma Aziba ta asobh ase abhumani inyin. Yaa iloghome ma irileghom ta Aziba na atuan.'

¹² Ami na amar na agba na anigha inyin ma da adama osobh ase bho, ma Aziba ta aleriom okpon igbirigbir Asodom apu ma anwunom ema obha.

Rema ya omara do bho

(Amatiu 11:20-24)

¹³ "Itogi ero enigha ma anwa, Akorazin! Itogi ero enigha ma anwa, Abetsaida! Ezin bho, ilologian ya ugir unigha inyin bho ma ugir onigha ma Ataya na Asidon nabo, awa na etibara ka obom igiel, sa awa ka izum ero na akapa ikunu na iruru.

¹⁴ Okpon igbirigbir ta ero enigha ma Ataya na Asidon epu inyin da adama osobh ase bho.

* **10:1 10:1** Idi igbainy radire igba ma ina ason erabharabh na diobh ogbo atughan.

15 Yaa, inyin anwunom Akapanum, ta obhuneni inyin da otenainy kere? Enyi, ta orobh inyin osoroni da imumugh bho."

16 Sa Azizos agba anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Oni ola ada ma aduom dinyin abhin ada ami abhin. Yaa, oni ola aghel inyin aghel ami. Okua amara ma oni ola aghel ami abaram na Aziba wa aruom ami ma aduom bho aghel."

17 Erabharabh na diobh na iwal ogbo ya ina ason bho imula iru na alibhon ologi sa igba maa, "Wanwuna, ikarabh arumugh eka ezuruna ma eghoi enigha iyar da adien doyom."

18 Sa ina aworan awa maa, "Yii, ami ibigh ka Eru bho adua da otenainy amel asor, ka imemegina agbararan."

19 Ikpone! Ami na anigha inyin alimon ya obhin ozeregi ikarabh-idiar na idekebi, na alimon ya ikpoluzu ipel ebila alimon ta Eru; bebina abar ola ta adighi ma ola inyin ta odighianma bo.

20 Na aro ma okua bho eka, oni ko obhon ologi da ebula agu aruru bho na ezuruna ma eghoi na enigha inyin bho, yaa ibhone ma ologi ma na oge ma aridien dinyin da otenainy."

21 Da onin obhel obha, sa Azizos amuzo na alibhon ologi ta Emugh Etutu bho, sa ina afugh maa, "Ami na asebh anwa Owede Wanwuna ma otenainy na ade ma agu anwa iwogiom idiar inyen iloghom ma idiar sekina iloghom ma adire bho, yaa anwa ileriom ka ma igbara anwiiny inyen. Yii, owede, adigh anwa ma ologi ma ogir okua."

22 "Owede dami na anigha ami ma ebila idiar. Yaa oni ola aloghom Onyi bho bo, aten Owede bho, sa oni ola aloghom Owede bho oro do aten Onyi bho na anwunom ya Onyi bho ason oleriom oyo bho."

23 Sa Azizos atibara akpon ogbo atughan bho, sa agba anigha awa da ewogina maa, "Itutumeni ero enigha ma aridien ya na ebigh idiar ya inyin na obigh bho."

24 Ami na agba na anigha inyin ma ebhir adizo ariwil na arulilema ma obigh idiar ya inyin na obigh bho yaa ibigh do, na omughon idiar ya inyin na omughon bho yaa imughon do."

Asidogh Obebi Oni Asameria

25 Odi adama odi oni ola na akurom da oloko bho abetina ada ma Azizos akpon. Sa apuran ina maa, "Oni atughumeni, ami ta adighi eka ate aghudum kidudul?"

26 Sa Azizos aworan ina maa, "Uge ma ere da adire oloko bho? Anwa isen imughonyan eka?"

27 Sa ina aworan maa, "Anwa ta abhin ebla ologi doyum, na ebla emugh doyum, na ebla alimon doyum, na ebla iruruan doyum atulan Wanwuna Aziba doyum; sa anwa ta atulan ina oni wa odi da aka doyum bho ma aguo ozu doyum."

28 Sa Azizos aworan ina maa, "Anwa amar aworan. Gire ma okua sa anwa ta adum."

29 Da aguo ina na abhorogh oleriom ma ina ababala bho, sa ina apuran Azizos maa, "Anyen oni wa da aka da ami bho?"

30 Azizos amulumeni agba anigha ina maa, "Oni adua da Azeruselem na asor na agi da Azeriko. Sa ina amel adigh da aguo ibigh ma abigh. Sa ifoiny ina ikegion ibura doyo, idul ina ifumeni, sa iten idua."

31 Amite ma ola odi okur ta Aziba awol ani da onin eten bho. Yaa igiel bho ina abigh oni bho, sa ina abei eten bho agbal adua.

32 Onin aguo bho, sa onyi eghun ta Alivai, ologhmagu da Otu-asiseiny bho, aru ra abigh ina, sa ina abei eten bho agbal adua.

33 Yaa oni Asameria na aten da eten bho sa abigh ina, sa igbirigbir oni bho isibh ina.

34 Ina agi ka atei oni bho sa ina abhin amunu na amin azuom inem bho, sa abhin ukpe abhurugi ma inem oni bho. Sa abhin ina agbam da anyu enam doyo wa ina na adigh ghan na arile bho, sa abhin ina agi ka adighom da otu-esul, sa akponom ina.

35 Ibala bho sa ina amutiom iwal adinari anigha ma okponom ma otu-esul bho. Sa ina afugh anigha ma okponom ma otu-esul bho maa, 'Kponome ma oni onon anigha ami. Ami na agi na aru. Ka anwa irughom ipan ikpoki ibaram, ami ta amulumeni ma anwa.' "

36 Sa Azizos apuran ina maa, "Da isar anwunom bho, ka anyen oni wa aleriom maa, oni wa amel adigh da aguo ibigh ma abigh bho, maa oni aka doyo bho?"

37 Sa oni wa akurom da oloko bho aworan maa, "Ina wa akpon oni bho ma igbirigbir bho."

Sa Azizos afugh anigha ina maa, "Gie ka agir ani ma okua."

Azizos azuan wa Ameri na Amata

38 Da erile ta Azizos na ogbo atughan doyo, sa itei odi ema ola odi ani ola ubhelegi ma Amata ada awa abhin adighom da otu doyo.

39 Ina anwuna ma umarani ola ubhelegi ma Ameri, ola aro ma adilade da aka ta Wanwuna bho na anagha ma idiar ya ina na atughumeni bho.

40 Yaa adizo rogir ikiom bho na evimom Amata. Sa Amata agi ka atei ina sa afugh maa, "Wanwuna, abhon aguo

umarani dami aweleman ebla ogir iḱiom bho anigha ami bho kere? Gba ma anigha ina aru ra alogh aguo anigha ami."

⁴¹ Sa Wanwuna bho aworan ina maa, "Amata, O Amata, anwa na anyoghoghan na agboloma ma adizo idiar.

⁴² Onin obeh̄i abar kukum ola akpe ma onyoghoghan ogboloma. Ameri na ason abar bho abhin, oni ko orue do awor ina abhin."

11

Azizos atughumeni ma aguo Osiseiny Asiseiny

¹ Odi adama, Azizos na asiseiny odi esi, sa obhel bho ina na asiseiny awele bho, sa odi oni atughan doyo afugh anigha ina maa, "Wanwuna, tughumeni iyar aguo osisienny asisienny, ma aguo Azon atughumeni ma ogbo atughan doyo bho."

² Sa Azizos aworan awa maa, "Igiel inyin na osiseiny, ifughe maa:

" 'Owede,
adien doynom aro ma ola etutu.
Irileghom doynom eru.

³ Edian ya ebla radama bho, nigha iyar ya adidon.

⁴ Weleman ma ikarabh diyar,
aguo bho iyar na oweleman ikarabh ya ipan ogbo na edighi
iyar bho.

Yaa, ko omara iyar omel da adagian.' "

⁵ Sa ina afugh anigha awa maa, "Anyen inyin ola anwuna ma atologhan, sa agi doyo ma egum adio ka afugh anigha ina maa, 'Omolo, woloniane ami ma isar ikpokpogh aberedi.

⁶ Ezin bho, atologhan olami na adua ma egi aru ra asuloma ami, yaa ami inwuna do ma abar ola obhin okiom oyo.'

⁷ Kugba ma ina wa odi da ologi otu bho aworan maa, 'Ko onyegi ami, na odu ma otu bho, anwiiny dami na ami na odigh omanaghan. Ami ko orue do abetina aru ra anigha nyam abar.'

⁸ Ami na agba na anigha inyin maa, ina ko otun do ma awa ratologhan beleni anigha ina; yaa, da aguo bho ina odigh do ma arighel sa aro ma okpukpu okpukpu* bho, ina ta abetina ka anigha ina kabar kabar ola ina na apuru.

⁹ "Ebula okua, ami na agba na anigha inyin maa: ipuru sa ta onigha inyin, ibhoroghane sa inyin ta obigh, ikpukpu sa ta aguron.

¹⁰ Ezin bho, oni ola apuru ta onigha; ola abhoroghan ta abigh; ola akpukpu ta oguron onigha.

* **11:8 11:8** Aro ma okpukpu okpukpu: Da odudul Iburu, obana otu bho ta abetina ka anigha ma abar wa oni bho na apuru bho, hoka ina na odigh arighel. Idi igbainy radire bho irughom aberedi na ogbakighe

11 “Da esadio dinyin, ka oken owede ola ka onyi doyo apuru ma ena sa ta anigha ma okarabh abar?

12 Bodo, ka apuru ma aga enur, sa ta anigha ma idekebi?

13 Kugba ma inyin rodighi ma ikarabh bho, ologhom aguo onigha ibebi idiar anwiiny dinyin, adinamu ma Owede dinyin wa odi da otenainy bho! Ina ta anigha inyin Emugh Etutu bho ka inyin upuru ina.”

Azizos na Abelzibul

14 Odi adama, Azizos aze ma okarabh emugh emua asighe da ozu odi oni. Igiel bho okarabh emugh bho adua bho, sa emua oni bho ake ma ofugh abar, sa adigh ilologian ologh anwunom bho.

15 Yaa, idi awa da ologh bho ifugh maa, “Ina na abhin alimon ta Abelzibul, wemu aruru na ikarabh arumugh, na aze ma ikarabh arumugh bho.”

16 Yaa, ipan ogbo, da aguo ola oda oyo okpon, sa ibhoroghan ina ma omutiom elegh ola da otenainy oleriom awa.

17 Yaa Azizos aloghom rologi dawa, sa afugh anigha awa maa, “Irileghom ola arugian na awian ozu doyo ta agoguan amel. Onin aguo bho, eghun ola na awian ozu ta amel.

18 Kugba ma Eru bho na awian ozu doyo, ka irileghom doyo ta adighi eka amara? Ezin bho, inyin na ogba ma ami na abhin alimon ta Abelzibul na aze ma aruru.

19 Kugba ma ami na abhin alimon ta Abelzibul na aze ma aruru, ka anwiiny dinyin na ebhin ere na eze na eseghegi? Okua adighi beleni, awa ta ero ma ogbo osobh ase dinyin.

20 Yaa, kugba ma ami na abhin alimon ta Aziba na aze ma aruru bho, bha iloghome ma irileghom ta Aziba na aru ra atej inyin.

21 “Kugba ma omomanan oni amar akokodian okpo erorobhi† doyo, sa akponom otu doyo; idiar doyo ta ero da ekima.

22 Yaa, kugba ma oni ola amon apu ina awian ina, sa anegimeni ina, oni bho ta aghumi ma ebla okpo erorobhi doyo ya ina abhin abem ologi bho abhin. Sa ina ta arugi ma anwunom ebla idiar ya ina aghumi bho.

23 “Oni ola orila do na ami bha na awian ami; yaa, oni ola odigh do na ami akokodi bha na asasaragi.

Azizos anyagh ato agboloma ma omula oru ta okarabh emugh bho

24 “Igiel okarabh emugh adua da ozu oni, ta adua ma esi aten esi abhorogh esi ola asoran odigh oro. Yaa, ka ina obigh

† 11:21 11:21 Okpo erorobhi: Okpo ya na obhin na owe ma egham

do ma esi oro, sa ina ta afugh maa, 'Ami ta amula agi da otu wa ami idua bho.'

²⁵ Igiel ina amisi sa abigh ma otu bho na omar ogber obabalameni, oselegi ma idiar,

²⁶ sa ina ta ka abhin odual ipan ikarabh arumugh ya ibhoru ipu ina, sa awa ta ka edigh erugh da ozu oni bho. Sa edologhuma oni bho ta agurom apu ma aguo aro ma opur igiel bho."

Agai Itutumeni

²⁷ Igiel bho Azizos odidia na agba ma idiar inyen bho, sa odi ani da ologh bho, abeton okoroko maa, "Itutumeni ero enigha ma otu-imara wa arol anwa bho na amumam ya anwa imam bho."

²⁸ Sa ina aworan maa, "Itutumeni ta ero enigha kuma ogbo ya inagha ma onuokpe ta Aziba sa igir okua bho."

Elegb ta Azona

²⁹ Aguo ologh bho na abugh bho, sa Azizos afugh maa, "Onon amum rodighi ma ikarabh. Na ebhorogh elegb; yaa, elegb ola ta oleriom awa bo, aten elegb ta Azona.

³⁰ Aguo Azona aro ma elegb anigha ma anwunom Aninive bho, obha aguo Onyi ta Oni ta aro ma elegb anigha ma amum onon.

³¹ Da adama osobh ase bho, aniebhon Olila ebhugh Aseba ta abetina agba ma anwunom amum onon emar egir epie; ezin bho, ina adua da ekunuguma emaranwunom[‡] aru ra atughan eloghom abar ta Asolomon. Yaa, oni ola abugh apu ma Asolomon odi ma isen!

³² Da adama osobh ase bho, anwunom Aninive ta emara, sa awa ta egba maa anwunom amum onon emar egir epie; ezin bho, awa emughon asugbagba ta Azona sa awa itibara da ikarabh dawa. Yaa, oni ola abugh apu ma Azona odi ma isen!

Atodi ozu bho

³³ "Oni ola ta asuom atodi sa ta alogh esi awogi, bodo ta aguri da ekpukpu abodi bo. Kpelemini, ina ta agbam da anyu abar, boka ogbo ya na edigh esi bho ebigh ebalabal.

³⁴ Ekpo-adien doyom bha atodi ozu doyom. Kugba ma ekpo-adien doyom abhon, bha ebla ozu doyom ta amuzo na ebalabal. Yaa, kugba ma ekpo-adien doyom na obhon do, bha ebla ozu doyom ta amuzo na azim.

³⁵ Okua adighi beleni, mare ma akpona ma adighi ma aguo ola ebalabal wa odi da ozu doyom bho ko oro do ma azim.

[‡] 11:31 11:31 Ekunuguma emaranwunom: esi ola agbeinyo opan

³⁶ Kugba ma ebla ozu do yom amuzo na ebalabal, sa azim oro do ma esi, bha ta amuzo na ebalabal kesikesi woma atodi na awar ebalabal na azuom anwa."

Azizos aliom Rafarisi na ogbo oloko bho

³⁷ Igiel bho Azizos na agba ma asugbagba bho, sa odi Afarisi aleigh ina ma oru ra odigh na oyo ode abar. Sa ina agi ka aro ma adilade abedian da akpata ode bho. ³⁸ Sa adigh ilologian oni Afarisi bho ma obigh ma Azizos na odia do atitala ma aruguo doyo kisa ina aro ma adilade ma ode edian bho.

³⁹ Sa Wanwuna bho afugh anigha ina maa, "Inyin Rafarisi bho, inyin na otitol aman okpako bho na ekpa bho; yaa, da rologi dinyin bha okuku na ikarabh imuzo!

⁴⁰ Sa rema! Walem aman bho na obaram do na ologi bho alem kere?

⁴¹ Okua adighi beleni, ibhine ma onyen ologi ma ebhin idiar ya inyin unwuna bho ma eneghe ma eneghe ma enigha ma ronyigoiny bho, sa ebla idiar ta ehabala enigha inyin.

⁴² "Ekulom inyin Rafarisi! Ezin bho, inyin na obhin aghan-ododu na ukia na adien kerekere ighogho amubobh, na onigha ma Aziba ma odi abin da adiobh, sa inyin ugin amarugh igielake na etulan ta Aziba. Inyen idiar ya ikpe inyin ogir, yaa oni ko owele ma onigha abin adiobh ta Aziba.

⁴³ "Ekulom inyin Rafarisi bho! Ezin bho inyin ubara ma radilade idoni da rugala Azu, na ipelegima da regbolom abua bho.

⁴⁴ "Ekulom inyin Rafarisi bho! Ezin bho, inyin odi ka ranyuodi ya eleigh oto, ya anwunom ologhom do sa na erile da anyu na eten."

⁴⁵ Sa odi oni awa ola na akurom da oloko bho aworan ina maa, "Oni atughumeni, anwa ibaram na iyar arogi da afugh inyen."

⁴⁶ Sa Azizos aworan ina maa, "Ekulom inyin ogbo ya na ekurom da roloko bho! Ezin bho, inyin na obhin adol ya imumor na ogbam da arumu anwonom orol; yaa, inyin ubeton do ma adunu aguo okulan adol bho ologh aguo.

⁴⁷ "Ekulom inyin! Ezin bho, inyin na obolobol na oburi ma ranyuodi ariwil ya rowede dinyin igigh bho.

⁴⁸ Ebula okua, sa inyin na oleriom maa, inyin omara ma idiar ya rowede dinyin igir bho. Awa ize ma ariwil bho, sa inyin na obolobol ranyuodi dawa.

⁴⁹ Okua adighi beleni, da ibom eloghom abar ta Aziba sa afugh maa, 'Ami ta afirima ma ariwil sekina ogbo ogir agiom awa. Idi sa awa ta egigh, ipan sa awa ta egbikimeni.'

⁵⁰ Okua adighi beledi, ta osibh anwunom amum onon odinom ebula asi ta ebila ariwil ya uzegi bho, da opur obeton emaranwunom bho tutun atei isen;

⁵¹ obeton da asi ta Ebel ka atei da asi ta Azakaraya wa ugigh da esadio enwen ikol bho na alukpesi etutu bho. Yagiagai, ta opuru ma amum onon ma asi inyen.

⁵² "Ekulom inyin ogbo ya na ekurom da roloko Azu bho! Ezin bho, inyin na osighe ma isabi eloghom abar bho. Inyin na aguo udigh do yaa inyin na okigima ma ipan anwunom odigh."

⁵³ Igiel bho Azizos na adua bho, sa Rafarisi bho na ogbo atughumeni oloko bho ike ma owian oyo, opupuran oyo adizo idiar,

⁵⁴ opoiny oyo ma onu ka ina ta afugh abar ola awa ta edin esibh ina.

12

Ikparakpar akikiom ya igboloma ma adol ibhelebbel

¹ Da onin obhel bho, sa rologh anwunom ya ipel adusubh onir na ogbo ewala, idu iru ra itei esi ola odi na azer odi. Sa Azizos adia afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Imare ma ekpona ma ayist Rafarisi bho, ya awa na egba ma ipan na egir ipan bho.

² Abar ola ukpegiom ola ko omite do ma ema bo, bodo ola odi da ewogina ola ko ologhom do bo.

³ Abar ola inyin ufugh da adio azim, ola anwunom ka omughon do ma etitan adio bo, abar ola inyin ubhobhula da rebhai, ta oro da anyu arutu* ogba osasaragi.

Oni wa oghil bho

(Amatiu 10:28-31)

⁴ "Ratologhan dami, ami na agba na anigha inyin maa, oni ko oghil ogbo ya na egigh ozu bho sa ko orue mu egir opan abar eloghom.

⁵ Yaa, ami na abhin okparakpar okoroko na akikiom inyin oni wa akpe inyin oghil bho: ighile ina wa, ka ina na agigh ozu bho awele, sa anwuna ma alimon orobh inyin ologh da ebanya bho. Yii, yagiagai ami na agba na anigha inyin maa, ina wa oghil bho.

⁶ Uwol do ma ogbo ikpo rogie ta egule ma iwal apeni kere? Kukum eka, bebina onin awa ola Aziba na aweletan bo.

⁷ Yagiagai, ebila ikpo asighal arumu dinyin eka na owal. Oni ko oghil arugugu; inyin ulei abar opu ma ologh rogie ta egule.

* **12:3 12:3** Anyu arutu: Anyu arutu anwunom Azu da obhel bho otutulan, ola na orue na osin na oro.

*Ogba Akraist omutiom na oghel oyo
da amisigh anwunom*

(Amatiu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 “Ami na agba na anigha inyin maa, konikoni ola agba ami amutiom da amisigh anwunom, Onyi ta Oni ta agba ani ina amutiom da amisigh itileduom ta Aziba.

9 Yaa, konikoni ola akua ami da amisigh anwunom, ta okua ani ina da amisigh itileduom ta Aziba.

10 Konikoni ola afugh ikarabh agboloma ma Onyi ta Oni, ta okpon osighe ma adien; yaa, oni ola afugh ibasi agboloma ma Emugh Etutu bho, ko okpon do osighe ma adien.

11 “Igiel uler inyin iku da ugala Azu, sa umarameni inyin da amisigh ogbo ya na erileghom ebhugh bho na ogbo arumu adilade ito bho, oni ko okunu ma aguo owoyoghan awa, bodo aguo obhin ogba onu.

12 Ezin bho, Emugh Etutu bho ta atughumeni inyin da obhel ola okua, ma idiar ya isoran ogba omutiom bho.”

Asidogh ema olila bho

13 Sa odi oni da ologh bho afugh anigha ina maa, “Oni atughumeni, fughe ma anigha ma umor dami ma aguo ola ina na ami ta orugian adia owede diyar.”

14 Sa Azizos aworan ina maa, “Oni bho, anyen ason ami ma oro oni osobh ma ase, bodo witotogi dinyin?”

15 Sa ina agba maa, “Imare ma ekpona! Iweleman ma adien kerekere adol okuku; agai aghudum onyiomoroni bo da emi elila ya ina agbo bho.”

16 Sa ina arogh asidogh anigha awa maa, “Osi odi olila oni amite ma opan.

17 Sa ina aruruan da ologi doyo maa, ‘Isen ka ami ta adighi eka? Ami inwuna mu ma esi okpol edian dami oguri ya eko.’

18 “Sa ina afugh maa, ‘Ami ta abogion rekpe okoko edian dami alo ma ipan ya ibugh ipu ma inyen. Sa ami ta adighoghom ebila edian ibua dami akpol da ologi.

19 Sa ami ta afugh anigha ma ozu dami maa, “Anwa na akpol edian aguri ma iya eko ya ta elei ode adizo rala da edia. Okua adighi beleni, rila titoiny ma ade, ma ada, ma ade ma ode.” ’

20 “Yaa, Aziba afugh anigha ina maa, ‘Sa ema! Adugalan onon, ta opuru nyam aghudum doynom. Sa ebila idiar ya anwa ikokodi iguri bho ta ero enigha ma anyen?’

21 “Obha aguo ta aro anigha ma oni ola akpol idiar aguri asisan ozu doyo, sa aweleman ogbo elila da idiar ya igboloma ma Aziba.”

Ikunū na inyoghonyogh ologi
(Amatiu 6:25-34)

²² Sa Azizos afugh anigha ma ogbo atughan doyo maa: "Okua adighi beleni, oni ko onyoghoghan ologi ma egboloma ma aghudum dinyin, adigh abar ola inyin ta ode; bodo abar ola inyin ta olagha.

²³ Ezin bho, aghudum alei abar apu ma edian, sa ozu oni alei abar apu ma ibura.

²⁴ Ikpone ma edighom aghudum inur ya odi ka egbar bho: Awa igbebh do, awa ibu do, inwuna do nyen ebhai, bodo ekpe ola okpol edian. Kukum eka, Aziba na akoko awa. Yaa, inyin ulei abar opu ma inur ya na ebhebh da anyu bho!

²⁵ Oni inyin ola ta arue abhin onyoghoghan ologi aloghom ekudi obhel da aghudum doyo odi kere?

²⁶ Kugba ma inyin ko orue do ogir ogbara abar ola okua, ka inyin ta odin ere onyoghoghan ologi ogboloma ma ipan idiar?

²⁷ "Ikpone ma edighom da aghudum ralele bho, ma aguo awa na ebhin na esu bho. Awa igir do ma ikparakpar ogir, awa ilo do ma amalọ nyen. Kukum eka, ami na agba na anigha inyin ma agai Asolomon eka, da ebila isosorogian doyo na obura do ma ibura ya ibhon ilei ita odi alele ise.

²⁸ Kugba ma obha aguo Aziba na aburi ma ighogho ya odi da esala bho, ya adidon odi sa elegien ta orobh ologh da anya bho, okua sa ina ta aburi inyin apeleni ma okua-inyin ogbo ya ologi imara oghua do bho!

²⁹ Ebula okua, oni ko onigha ma rologi dinyin ma aligam aruzu ma egboloma ma idiar ya ode, bodo ya oda; oni ko onyoghoghan egboloma ma idiar ya okua.

³⁰ Ezin bho, anwunom emaranwunom onon, na ewian otei ebila idiar inye, yaa Owede dinyin aloghom ma abhon inyin otei idiar inye.

³¹ Kpelemini, ibhoroghe ma otei irileghom ta Aziba, sa ta obar na idiar inyen onigha inyin.

Elila da otenainy
(Amatiu 6:19-21)

³² "Inyin ogbara ologh, oni ko oghil arugugu. Ezin bho, adigh ologi ma Owede dinyin onigha inyin irileghom bho.

³³ Iwole ma idiar ya inyin unwuna bho ma ebhin elogh aguo ma enigha ma ronyigoiny bho. Iguri ma idiar ya eko dinyin da ekpa ola ko oghur do, idiar ya ilei abar da otenainy ya ko omunian do; da esi ola arugba ko otuan do, sa afi ola ta ade apie oro do.

³⁴ Esi wa idiar ya ilei abar dinyin odi bho, ise esi rologi dinyin ta ero nyen.

Okokodian ogon eruoma ta Wanwuna bho
(Amatiu 24:45-51)

³⁵ “Ikpakiane ma ekpoa ma rokara, ma esuom ratodi dinyin ero ma omumor omumor,

³⁶ ma aguo ibaramotu ya na egon wanwuna dawa ma odua da ode erogh omula oru, boka obhel ina ra akpukpu awa enur eguron enigha.

³⁷ Ta ebhon enigha ma robaramotu ya wanwuna dawa ta ra abigh ma awa iro na egon ina, ma igiel ina ta amula aru. Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, ina na aguo ta abura ma ibura ogir iyoyo, sa ina ta afugh awa ma oro adilade, sa ina ta arugi ma edian anigha awa.

³⁸ Ta ebhon enigha ma robaramotu ya wanwuna dawa ta ra abigh ma awa iro na egon ina; ina aru ka ma egum adio, bodo ameghele eka.

³⁹ Yaa, imare ma emughonyan abar onon: Kugba ma wanwuna ma otu bho amar aloghom obhel wa ogba bho ta aru bho, ina ta adighi ma aguo ola ko orue do abom otu doyo adigh.

⁴⁰ Inyin eka ikokodiane ma ebara, ezin bho, Onyi ta Oni ta aru da obhel ola inyin oruruan do na oruruan.”

Obebi obaramotu na okarab obaramotu
(Amatiu 24:45-51)

⁴¹ Sa Apita apuran maa, “Wanwuna, anwa na arogh asidogh onon na anigha iyar kukum kere, bodo ka ola ebla ogbo?”

⁴² Sa Wanwuna bho aworan maa, “Okua ka anyen obebi oni wa wanwuna bho ta ason oro wemu okponom robaramotu doyo, onigha ghan awa rabin edian dawa ma obhel wa akpe bho?”

⁴³ Ta ebhon enigha ma ogoni bho, ka wanwuna doyo amula aru sa ta abigh maa ina na agir aguo uto bho.

⁴⁴ Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, wanwuna doyo ta abeton ebla idiar doyo anigha ina ma okponom.

⁴⁵ Yaa ta aro eka, kugba ma obaramotu bho afugh da ologi doyo maa, ‘Wanwuna dami na abia ma oru,’ sa ina ake ma odulogh robaramotu iyedi, anwani na ilobhiri, sa ade ada ka atei esi ola amin bho na epuru ina?

⁴⁶ Wanwuna ma obaramotu obha ta amula aru ma adama ola ina oruruan do, da obhel ola ina ologhom do nyen. Sa ina ta agbikimeni ina ma egbika ya igurom ipu bho, adighom ina ma esi wa ogbo ya ologhom do ma Aziba ta ero bho.

⁴⁷ Obaramotu wa aloghom abar wa wanwuna ina na apuru ina ma ogir bho, sa aweleman okokodian obara, bodo ogir aguo bho akpe ina ma ogir bho, ta ogurogh ibom.

⁴⁸ Yaa, ina wa ologhom do, sa agir idiar ya ikpe ma ogur oyo bho, ta ogurogh onyikikara kukum. Oni ola unigha ma ya ibuiy, ta opuru ina ma iya ibuiy. Yaa oni ola unigha ma ya ibuiy ibom, ta opuru ina ma iya ibuiy ibom.

Anwunom ta edin Azizos ebagina

(Amatiu 10:34-36)

⁴⁹ “Ami iru ma ra ologh anya da emaranwunom onon. Ya isen anya bho na eke na emumor na abo, ka idigh ami ma ologi!

⁵⁰ Ami anwuna ma owura amum aligam aluzu da edia ola aguo omizan oro do, sa na anemuom ami aguri tutun ta aten!

⁵¹ Inyin ururuan ma ami iru ra omution ekima da emaranwunom onon duko? Enyi, ami iru ra obagion anwunom.

⁵² Obeton isen ogi da edia, eghun otu ogbo oni ta abagina; isar ta ero ma agba, sa iwal ta ewian awa, bodo, iwal ta ero ma agba, sa isar ta ewian awa.

⁵³ Awa ta ebagina, owede ta awian onyi, sa onyi ta awian owede; onweni ta awian onyani, sa onyani ta awian onweni; oyogo-onweni ta awian oyogo-onyani, sa oyogo-onyani ta awian oyogo-onweni.”

Omughonyan obhel bho

(Amatiu 16:2-3)

⁵⁴ Sa ina agba anigha ma ologh anwunom bho maa, “Igiel inyin ubigh ka obughubugh bho na alo na aru da agba wa ogogo bho na asor bho, onin obhel bho sa inyin ta ogba maa, ‘Adio ta alobh,’ sa na amite ma okua.

⁵⁵ Yaa, igiel ofegu adua da esoroma emaranwunom bho na aru, sa inyin ta ogba maa, ‘Adio ta asiso,’ sa na amite ma okua.

⁵⁶ Sa ribhelebbhel! Inyin na orue na okpon ade na enai na omughonyan aguo adio na abhin na alogogian; yaa, ezin ka ere ma wa inyin orue do ma omughonyan idiar ya na emite da obhel onon bho?

Itulugiane na oni ologian adien dinyin

(Amatiu 5:25-26)

⁵⁷ “Yaa, ezin ka ere wa inyin orue ani do, ma owal ologhom abar wa abhon bho?

⁵⁸ Igiel anwa na agi ka oberegian okpe na oni wa aler anwa ma iku bho, wiane ma atulugian na ina da eten, kisa inyin ta otei esi osobh ase bho. Bodo bha, ina ta abhin anwa agiom osobh ma ase bho, sa ina ta anu nyam agiom oni-oloko bho, sa oni-oloko bho ta asibh anwa alogh da ikoli.

59 Ami na agba na anigha nyam maa, anwa ko orue do amite da ikoli bho aten ka anwa na akpe kabar kabar amadon, ma ola bebina apeni eka ko osugho do."

13

*Itibara da ikarabh dinyin,
bodo inyin ta omugh obhe*

¹ Da obhel obha, sa idi anwunom iru ra igba inigha ma Azizos maa, Apailet aze ma idi anwunom Agalili da obhel ola awa na ekol ikol, ma ola asi dawa igua na asi inam ikol bho.

² Sa ina apuran awa maa, "Inyin na oruruan maa, ezin wa anwunom Agalili inyen ya imugh okonon bho, maa awa igir ikarabh epu ma ebila anwunom Agalili iyedi kere?"

³ Eenyi! Yaa, ami na agba na anigha inyin maa, aten ka inyin utibara da ikarabh dinyin, ebila inyin eka ta omugh obhe.

⁴ Bodo ka, diobh na obhabhanya oni ya owewegh otuipoiny da Asilom amel abhum bho, ka awa igir ikarabh epu ma ebila anwunom ya na erugh da Azeruselem bho kere?"

⁵ Eenyi! Yaa, ami na ka agba na anigha inyin maa, aten ka inyin utibara da ikarabh dinyin, ebila inyin eka ta omugh obhe."

Asidogh afig wa omum do ma itu bho

⁶ Sa Azizos arogh asidogh onon: "Odi oni agbebh afig da alei doyo; sa agighan ka akpon ka ina ta abigh itu aku, yaa ina na obigh do bebina onin otu.

⁷ Sa ina afugh anigha ma oni wa na akponom alei bho maa, 'Onon sa isar ala ami na aguri ghan na aru ma isen ra okpon ka ami ta abigh otu da afig onon, yaa ami ta obigh do bebina onin otu. Okua adighi beleni, gue ma oriren bho ma atebeli! Ta atun ere aro ma ise arobh aburuko ade bho?'

⁸ "Sa oni wa na akponom alei bho aworan ina maa, 'Wanwuna, weleman ma aguri ma opan ala, sa ami ta agbo ma ade bho agir esin oriren bho abhin aburuko abolohom.

⁹ Kugba ma afig bho amum otu ma ala wa na aru, bha obebi; bodo bha gue ma atebeli.' "

*Azizos akoko ma ani egba-aman
ma adama osira-epobh*

¹⁰ Odi adama osira-epobh, Azizos na atughumeni da odi otu ugala Azu,

¹¹ yaa odi ani ola okarabh emugh alogh egba-aman diobh na obhabhanya ala aro. Ani bho akpuan ola orue do ma omara oseleghan.

12 Igiel bho Azizoṣ abigh ani bho, sa abhelegi amutiom afugh anigha ina maa, "Ani bho, na okoko ma anwa odumeni da asunwer doyoum."

13 Sa Azizoṣ agbam aruguo doyo da ozu ani bho. Da onin obhel bho, sa ina anwe amara aselegban sa atutumeni ma Aziba.

14 Yaa ologi ta wemu ugala Azu bho, agurom ma aguo Azizoṣ akoko ma alikoko da adama osira-epobh anwunom Azu bho. Sa ina afugh anigha ma ologh anwunom bho maa, "Odi adama odi da esi-adama diyar ma obhin ogir ogir. Okua adighi beleni, itue da radama inye ma ra ekokuon; oni ko oru ma adama osira-epobh anwunom Azu bho."

15 Yaa, Wanwuna bho aworan maa, "Inyin ibhelebbhel! Oni inyin ola okoton do ma anam doyo, bodo osu doyo amutiom da otu inam bho anigha ma amum, ma adama osira-epobh anwunom Azu bho, odi kere?"

16 Okua ka, na okpe do ma onyani ta Ebrahim onon wa Eru bho abhadi aguri ma diobh na obhabhanya ala bho, ma omizan da adama osira-epobh anwunom Azu bho, kere?"

17 Igiel bho ina afugh okua bho, sa arighel isibh ebla ogbo ya idama ina bho; yaa, ologh anwunom bho ebhon ologi da ebula rogir ilologian ya Azizoṣ na agir bho.

Asidogh ekpo Amustad

(Amatiu 13:31-32; Amaki 4:30-32)

18 Sa Azizoṣ afugh maa, "Irileghom ta Aziba ka odi eka? Ami ta abhin ere atuom?"

19 Odi ka ekpo amustad* ola oni abhin agbebbh da alei doyo; sa asu amite aten oriren, sa inur iru ra ilo ma arutu da igha bho."

Asidogh Ayist bho

20 Sa ina amula apuran maa, "Ami ta abhin ere atuom irileghom ta Aziba?"

21 Odi ka onyikikara ayist ya aniebbhom abhin alogh da otoma isar-abafu edian ibhugh sa iwubhmeni ma ebla edian bho."

Onu-otu wa akporian bho

(Amatiu 7:13-14; 7:21-23)

22 Sa Azizoṣ awol da ibom na igbara rema aten, na atughumeni ma anwunom kesikesi da aguo ina na aten na agi da Azeruselem bho.

23 Sa odi oni apuran ina maa, "Wanwuna, onyikikara anwunom kukum ta eten kere?"

* 13:19 13:19 Ekpo Amustad: Ekpo ola akir opan da ebhugh Izrel; odi ka ekpo obom onyi okai ola, ka ugbebbh sa na asu na aten oriren.

Sa ina agba anigha awa maa,

24 “Iwiane ma ibom ma owol da onu-otu wa akporian bho; ezin bho, adizo ogbo ta ebhoroghan owol ise odigh, yaa ko orue do.

25 Kugba ma wanwuna ma otu bho abetina adu ma onu-otu bho, sa inyin uru ra umara da etire ukpukpu ma egugh bho ilegh ina maa, ‘Wanwuna, gurone ma otu bho ma anigha iyar.’

“Ina ta aworan maa, ‘Ami iloghom do inyin, esi inyin na odua na oru eka ami iloghom do.’

26 “Sa inyin ta oke ma ogoya maa, ‘Iyar odigh na anwa ode, oda; sa anwa itughumeni da reten diyar nyen.’

27 “Yaa, ina ta aworan maa, ‘Ami iloghom do inyin, na esi inyin na odua na oru. Itene ma edua ma isen, ebla inyin rodighi ma ikarabh.’

28 “Anwunom ta egba ma igbir, eghir ibubura, ma igiel inyin ta obigh Ebrahim, na Aziki, na Azekopu, na ebla ariwil da irileghom ta Aziba, yaa inyin sa ta orobh omutiom da etire.

29 Anwunom ta edua da agba wa ogogo na apu na amite bho, na agba wa ogogo na asor bho, na da ebo na da esoroma emaranwunom eru ra ebhin radilade dawa, da ode wa ta asor da irileghom ta Aziba bho.

30 Yagaj, ta amite ma ola idi ogbo ya oguman bho ta eten ipur, sa idi ipur bho ta ero ma uman.”

*Azizos agba ma igbir agboloma ma Azeruselem
(Amatiu 23:37-39)*

31 Da obhel wa ina na agba ma okua bho, sa idi ogbo Afarisi iru ra igba inigha ina maa, “Dua ma isen aten agi ma opan esi. Erod na abhorogh ogigh oyom.”

32 Sa ina aworan maa, “Igie ka egba ma enigha ma ududu† obha maa, ‘Ami ta aro ma ozegi ozegi ikarabh arumugh na okoko okoko anwunom odumeni, ma adidon na elegien aru; oleghemeni isar adama bho, sa ami ta amuzoghodiom ogir dami.’

33 Okua eka, ami ta agiom da edia ma erile dami ma adidon, na elegien aru, na amelegien. Ezin bho, ugigh ghan do ma owil opan esi, aten da Azeruselem!

34 “Azeruselem, E Azeruselem, ema wa na aguri ghan na arobhodi‡ na azegi ma ariwil na ogbo ya Aziba abhin adilade-ito aruom oru doyo bho! Yaa ini igiel ma iya, na ebhir ami ma okokodi ebla anwiiny doyom oguri onin esi,

† 13:32 13:32 Ududu: Anwunom Azu ibhin ma ududu enam ola na akoiny ikoiny.

‡ 13:34 13:34 Arobhodi: Obhin ikputu orobhodi oni ogigh

ma aguo enur-ema na abhin rapuba doyo na aghughuom anwiiny doyo bho, yaa anwa na omara do.

³⁵ Ebula okua, nagma ma abar wa ta amite bho! Ta ogin otu dinyin oguri ma obhobho ikpo. Sa ami na agba na anigha inyin maa, inyin ko obigh mu ami tutun ta ate igiel inyin ta ofugh maa, 'Itutumeni ero enigha ina wa na abhin adien ta Wanwuna na aru bho.' "

14

*Azizos akoko ma oni
ma adama osira-epobh*

¹ Odi adama osira-epobh aro ma ola Azizos agi da otu odi wemu ogbo Afarisi, ka odigh na awa ode edian, sa anwunom iro ma ise na epoiny

² na enagha ina! Ise da amisigh doyo bha odi oni aro ma ola na anwer asunwer wanopelbho*.

³ Sa Azizos apuran ogbo ya na ekurom da oloko bho na ogbo Afarisi bho maa, "Oloko bho amara ma okoko oni odumeni ma adama osira-epobh kere, bodo ka na omara do?"

⁴ Yaa awa inima iro bobom. Ebula okua sa Azizos asibh oni bho abeton, sa akoko ina adumeni, sa aruom ina ma oten oyel.

⁵ Sa ina apuran awa maa, "Kugba ma oni inyin anwuna ma ogbara onyi, bodo anam ola amel adigh da ogugua-amum ma adama osira-epobh, ina ko onur do agi ka atoron kere?"

⁶ Yaa awa irue do ma oworan apuran onon.

Okirimeni ozu na okiom ikiom

⁷ Igiel bho ina abigh adien aguogbo ya iru da ode bho na eson radilade edim na ero da akpata-ode bho, sa ina arogh asidogh onon anigha awa:

⁸ "Kugba ma oni alebh anwa ma ogi da ode erogh, ko oson adilade edim aro; kadin olebh ani ma oni ola abugh emi apu nyam.

⁹ Kugba ma okua, sa oni wa alebh inyin bho ta aru ra ate anwa afugh maa, 'Betina da adilade doynom ma anigha ma oni onon.' Obhel okua, sa arighel ta esibh anwa, sa anwa ta akpon bo agi ka aro ma esi ola akir edim.

¹⁰ Yaa, kugba ma oni alebh anwa, gie ka aro ma adilade da esi wa akir edim apu bho, boka igiel oni wa alebh anwa bho ta aru, ina afugh anigha nyam maa, 'Atologhan, betina ma abhun ka aro da adilade ola abhon apu ma onon.' Sa anwa ta adigh edim da esadio ebila anwunom iyedi ya ulebh bho.

13:35 13:35 Rasor 118:26 * **14:2 14:2** Wanopelbho: Asunwer wa na opel bho; asunwer ola ebila ozu bho na awubh

11 Ezin bho, ogbo ya ibughumeni ma aruzu dawa bho, ta okirimeni; yaa, ogbo ya ikirimeni ma aruzu dawa bho, ta obughumeni."

12 Sa Azizos agba anigha ma oni wa anwuna ma otu bho, wa alebh ina bho maa, "Igiel anwa na asoroni ma ode, adigh etitan bodo adule, ko alebh ratologhan doyom, na arumor doyom, bodo arumarani doyom, na ogbo aghisian, bodo arulila eghighira doyom. Ka anwa igir okua, awa ta emula elebh ani nyam ekpe, sa obha ta aro ma ebla amukpe doyom."

13 Yaa, igiel anwa na asoroni ma ode, lebhe ma ronyigoiny bho, na ogbo ya arisisi ozu na ekparian bho, na arukula bho, na ogbo ya aridien na ebomian bho,

14 sa anwa ta atei itutumeni. Awa ko orue do ekpe nyam emulumeni; yaa, ta okpe nyam da igiel obetina da omugh ibabalababala bho."

Asidogh Obom Eyal bho
(Amatiu 22:1-10)

15 Igiel bho odi oni ola aro ani da akpata-ode bho amughon abar onon bho, sa ina afugh anigha ma Azizos maa, "Itutu-
meni odi na ina oni wa ta ade ma ode da esi irileghom ta Aziba bho."

16 Sa Azizos aworan ina maa, "Odi oni akokodian osoroni obom ode sa alebh adizo anwunom."

17 Atei obhel ode bho, sa ina aruom obaramotu doyo ma ogba onigha ogbo ya ina alebh bho maa, 'Itue, ezin bho na okokodian kabarkabar ola agboloma ma ode bho oguri.'

18 "Yaa, ebla awa sa ike ma omutioghom rebologuma ya awa ko orue do egi da ode bho. Opur bho agba maa, 'Isen kisa ami igho ma egbolom, sa abhon ami ma ogi ka obigh esi bho. Ko ogam, ami ko orue do aru.'

19 "Waleghemeni iwal bho sa agba maa, 'Isen kisa ami igho ma ogho etire anam-ogir, ami ta agi ka ada awa akpon. Ko ogam, ami ko orue do aru.'

20 "Waleghemeni isar bho sa agba maa, 'Isen kisa ami ibhin ani, ebula okua, ami ko orue do aru.'

21 "Sa obaramotu doyo amula agi ka agba anigha ma wanwuna ina bho ma agu awa iworan bho. Sa ologi ta wanwuna ma otu bho agurom, sa ina abhin da igam bho aruom obaramotu doyo maa, 'Nure ma aten agi ka adigh da reten bho, na da reten-akposi bho, ma agun ronyigoiny bho, ogbo ya arisisi ozu na ekparian bho, anwunom ya ikpom aridien bho, na arukula bho ma aru.'

22 "Sa obaramotu bho amula aru ra agba anigha ina maa, 'Wanwuna, ami na agir agu anwa iruom ami bho, yaa esi bho ta omuzo do.'

23 “Sa wanwuna ma otu bho agba anigha ma obaramotu doyo maa, “Tene ma agi ka adigh da ibom reten bho, na reten da ebla eghighira bho, ma awian adighi ma aguo ola awa ta edigh eru, boka otu dami amuzo.

24 Ami na agba na anigha inyin maa, bebina oni da ogbo ya ulebh bho ko odigh do adedima ma ode dami.’ ”

Ibhioma otuonom Azizos
(Amatiu 10:37-38)

25 Isen obom ologh anwunom idigh na Azizos na egi ma egi bho, sa ina atibara akpon awa afugh maa,

26 “Kugba ma oni aru dami, sa oni bho otulan do ami apu ma owede doyo, na onweni doyo, na ani doyo, na anwiiny doyo, arumor na arumarani doyo, na aghudum doyo, oni ola okua ko orue do aro ma oni atughan dami.

27 Oni ola ko orue do arol emigirenian oriren doyo atuonom ami, ko orue do aro ma oni atughan dami.

28 “Obhin otuom ma na ebhir odi oni inyin ma olo owewegh otu-ipoiny, oni bho ko odia do aro ma adilade awal abua idiar bho akpon, ma ologhom ka ina atej ikpoki ya ta elei obhin omunieni ogir bho kere?

29 Ezin bho, ka anwa ike ma ozu ode-otu bho, sa anwa orue do ma omunieni, konikoni ola abigh okua ta akiri nyam,

30 afugh maa, ‘Oni onon ake ma olo otu, yaa ina na orue do ma omunieni.’

31 “Bodo, obhin otuom olila ebhugh ola na agi ka owe egham ma olila opan ebhugh. Ina ko odia do aro ma adilade awal akpon ka ina ta arue abhin ologh egham adusubh na ogbo onir (10,000) oni doyo, adama ma ina wa na abhin ologh egham erubal na diobh onir (20,000) oni, na aru ra owe oyo bho kere?

32 Kugba ma ina ko orue do, sa ina ta ato ma anwunom ma ogi ka otej olila ebhugh uwedi ma obhel ola ologh egham doyo odidia ma esi egbeiny. Sa ina ta apuru ma oberegian omutiom ekima da esadio dawa.

33 Onin aguo bho, oni ko orue do aro ma oni atughan dami, aten ka ina ta arue aweleman ebla idiar ya ina anwuna bho.

Ubon obhobho ikpo
(Amatiu 5:13; Amaki 9:50)

34 “Ubon obebi abar, yaa, kugba ma ubon bho na arobh alisibh doyo, ka ubon bho ta adighi eka amula atej alisibh doyo?

35 Ubon ya okua ibhon do ma odi da ade, bodo oguri da esi ola na okpol aburuko nyen; yaa ta ozu orobh.

“Wa anwuna ma ato ma omughon, ina amughon.”

15

Asidogh onana wa abhe bho

¹ Odi adama, igun ma otua-ebhugh na idighi ma ikarabh anwunom na ekokodian na ekin Azizos ma onagha atughumeni doyo.

² Yaa anwunom Afarisi bho na ogbo atughumeni oloko ta Amozizi bho, iro ma ise na eghunuma maa, "Oni onon na ada ma idighi ma ikarabh na abhin, sa ina na adigh na awa na adedian."

³ Sa Azizos arogh asidogh onon anigha awa maa:

⁴ "Obhin otuom ma odi oni inyin anwuna ma ologh ronana ya ilei iwal ewala na adusubh (100), sa odi onana bho abhe, ina ko owele do ma iwal ewala na diobh na esugbo (99) ronana iyedi da esala bho, agi ka abhoroghan onana wa abhe bho kere?"

⁵ Igiel ina abigh onana bho, ina ta abhin alibhon ologi abeton onana bho aletian da okpaluma doyo arol abhin ayel.

⁶ Igiel ina na amisi da otu, ina ta akokodi ma ratologhan doyo, na ogbo ya na erugh na etuan ina bho agba maa, 'Idighe na ami ma ebhon ologi, ezin bho, ami na abigh onana dami wa abhe bho.'

⁷ Ami na agba na anigha inyin maa, onin aguo bho ibo da otenainy da ebula onin odighi ma ikarabh oni ola atibara, ta epu ma ibo da ebula iwal ewala na diobh na esugbo (99) anwunom ya na ehabala bho.

Asidogh okpoki wa abhe bho

⁸ "Bodo, ani ola anwuna ma diobh adrakma* sa odi abhe. Ina ko osuom do ma atodi, agber otu bho, abhin obhel abhoroghan tutun ina ta abigh kere?"

⁹ Igiel ina abigh okpoki bho, ina ta abhelegi ma ratologhan doyo, na ogbo ya na erugh na etuan ina bho agba maa, 'Idighe na ami ma ebhon ologi, ezin bho, ami na abigh okpoki dami wa abhe bho.'

¹⁰ Onin aguo bho, ami na agba na anigha inyin maa, ibo odi da esadio itileduom ta Aziba, ka odighi ma ikarabh oni atibara."

Asidogh obhebhian onyi bho

¹¹ Sa Azizos arogh opan asidogh amar agba amutiom maa, "Odi oni aro ma ola anwuna iwal anwiiny.

¹² Sa ogbara bho afugh anigha ma owede dawa maa, 'Owede dami, rugi ma adia doyom ma anigha ami ma abin dami.' Sa owede bho arugi ma idiar ya ina anwuna bho anigha ma iwal awa.

* 15:8 15:8 Adrakma: Okpoki anwunom Arom

13 “Na obia do, sa ogbara bho akokodi ma ebla idiar doyo, sa abhin abetina ma egi da opan ebhugh ola agbeiny, sa arugh adol itei ade ma ebla elila doyo ma iyobh.

14 Igiel bho ina na ade ma ebla ikpoki doyo amadon bho, sa okoi edian asor da ebla ebhugh bho, sa ekparama adol atei ina.

15 Ebula okua sa ina agi ka atei odi onyi eghun ebhugh bho, ma onigha oyo ma ogir. Sa oni bho aruom ina ma ogi ka okponom roporopo doyo.

16 Sa, okoi adighi ina atei esi ola, ina ra anwuna ma edogh ode ani edian ya roporopo bho na ede bho, yaa oni ola anigha ina bebina abar ode na oro do.

17 “Igiel bho ina ra aloghoman ozu bho, sa ina maa, ‘Ini ma robaramotu ya owede dami ako ma ogir ogir onigha oyo, ya otei do ma edian ede esughieni bho? Yaa ami odi ma enen na amugh okoi!’

18 Ami ta aten ayel ka atei owede dami afugh anigha ina maa: Owede, ami na agir ikarabh agboloma ma anwa na otenainy.

19 Ami ikpe mu ma oro onyi doyom. Bhine ami ma aguri ma aguo odi obaramotu ola anwa iko.’

20 Sa ina abetina agi ka atei owede doyo.

“Ina odidia ma esi egbeiny sa owede doyo abigh ka ina na aru, sa igbirigbir na etulan onyi bho isibh ina, sa ina aghil agi ka atei onyi bho sa abolan ina.

21 “Sa onyi bho afugh anigha ma owede doyo maa, ‘Owede, ami na agir ikarabh agboloma ma anwa na otenainy. Ami ikpe mu ma oro onyi doyom.’

22 “Sa, owede bho afugh anigha ma robaramotu doyo maa, ‘Inure! Ibhine ma akapa wa abhon apu bho ma eburi ina, ma elogh agulu da adunu aguo doyo, ma elogi ina ma ragbaka.

23 Ibhine ma enam enum bho ma eru ra egigh, sa ta ode ma eyal obhon ologi.

24 Ezin bho, onyi dami onon amugh amugha sa amula aru da aghudum isen; ina abhe abha sa na obigh ina ma isen.’ Sa awa ike ma ode eyal bho.

25 “Da onin obhel wa inyen na emite bho, okei onyi bho aro da edum na agir ogir. Igiel bho ina na amula na ayel na atuan otu dawa bho, sa ina amughon okoroko amati na asor na igba.

26 Sa ina abhelegi ma odi obaramotu bho apuran abar wa na amite bho.

27 Sa ina aworan maa, ‘Umor doyom na amula aru, sa owede doyom agigh enam enum bho sa na oghereghuom. Ezin bho, ina na amula aru da aghudum na alukpo aluzu.’

28 “Sa ologi ta okei umor bho agurom sa ina agin odigh da ologi otu. Sa owede doyo amite agi ka alegh ina.

29 Sa, ina aworan owede doyo maa, ‘Kpone! Ebla rala inyen ya ami na agir anigha ma anwa ma aguo ogoni bho, adama ola ami ipiom itotogi doynom na oro do. Okua eka, adama ola anwa inigha ami bebina onyi ewel ola obhin odigh na ratologhan dami ode eyal na oro do.

30 Yaa, onyi doynom onon wa agi ka ade ma elila doynom iyobh na idemema amula aru bho, sa anwa igigh enam enum bho inigha ina!’

31 “Sa owede doyo afugh anigha ina maa, ‘Onyi dami, anwa odi na ami ma ebla igiel. Kabarkabar ola ami inwuna, oloyom.

32 Akpe iyar ode eyal obhon ologi. Ezin bho, umor doynom onon amugh amugha sa amula aru da aghudum, ina abhe abha sa na obigh ina.’ ”

16

Asidogh ikoiny wemu ogir bho

1 Azizos agba anigha ma ogbo atughan doyo maa, “Odi olila aro ma ola aguri ma oni ma oro wemu ogir doyo. Sa ugba unigha ina maa wemu ogir doyo na arughom idiar doyo ma ya itei.

2 Sa ina abhelegi ina afugh maa, ‘Ighor inyen ya ami na amughon na agboloma nyam bho, ka imite eka? Gba ma amutiom ma aguo anwa na abhin na arileghom ogir dami, ezin bho, anwa ko orileghom mu ma ogir bho.’

3 “Sa wemu ogir bho aruruan da ologi doyo maa, ‘Ami ta adighi eka ma isen wa wanwuna dami na asighe ma ogir bho da aguo dami bho? Ami itei do ma alimon* ogbo ade, sa arighel na esibh ami ma opuru ipupuru.

4 Ami na aloghom abar ami ta agir, boka igiel uze ami da ogir bho, anwunom eda ami edighom da arutu dawa.’

5 “Ebula okua, sa ina alebh ebla ogbo ya idikighu imugh da aguo ta wanwuna doyo bho ma oru. Sa ina apuran opur bho maa, ‘Imugh ya anwa idigh da aguo ta wanwuna dami bho ka ini?’

6 “Sa oni bho aworan maa, ‘Iwal ewala na adusubh atini amunu oliv.’

“Sa wemu ogir bho agba anigha ina maa, ‘Bhine ma adire omugh doynom, ma anur aro ma adilade, ma anwe ma age ma erubal na diobh.’

7 “Sa ina apuran oleghemeni iwal oni bho maa, ‘Anwa ka omugh doynom ka ini?’

* 16:3 16:3 Alimon: Alikelekele

“Sa oni bho aworan maa, ‘Iwal onir na ogho ewala rekpa ibukpa†.’

“Sa wemu ogir bho agba anigha ina maa, ‘Bhine ma adire omugh doyum, ma anwe ma age ma iwal onir.’

⁸ “Sa wanwuna ma ogir bho asebh oniniom ma aniniom wemu ogir bho, da ebula aguo ina abhin akoiny ikoiny bho. Ezin bho, anwunom emaranwunom onon na ekoiny na egboloma ma anwunom amum dawa na epu ma aguo anwiiny ebalabal na erughom eneghe dawa bho.

⁹ Ami na agba na anigha inyin maa, ibhine ma elila emaranwunom etei ratologhan iya inyin, boka igiel elila dinyin na ekun, odighom inyin da arutu esul ya ekunuguma oto.

¹⁰ “Oni ola na arugh ya igielake da igbara idiar, ta arugh ya igielake da ibom idiar. Yaa, oni aniniom da igbara idiar, ta aniniom da ibom idiar nyen.

¹¹ Okua adighi beledi, kugba ma inyin ta orue do ma obhin da igielake orileghom elila emaranwunom, ka anyen ta anigha inyin agai elila ma okponom?

¹² Sa, kugba ma inyin urue do ma obhin da igielake okponom idiar opan oni, ka anyen ta anigha inyin idiar iya inyin?

¹³ “Oni ola ta arue aro ma obaramotu anigha ma iwal anwunom ya inwuna ina bo. Oni ola okua ta alogh adien odi sa ina ta atulan uwedi, bodo ta abhin ebila ologi doyo agir anigha ma odi, sa ta akpon uwedi adotimeni. Oni ka orue do aro ma obaramotu ta Aziba na okpoki.”

Oloko bho na irileghom ta Aziba

(Amatiu 11:12-13; 5:31-32; Amaki 10:11-12)

¹⁴ Igiel bho Rafarisi ya ibara ma okpoki imughon ebila inyen bho, sa awa ikiri ma Azizos.

¹⁵ Sa ina agba anigha awa maa, “Inyin na aguo na oleriom aruzu dinyin ma inyin ibebi da amisigh anwunom, yaa Aziba aloghom rologi dinyin. Idiar ya anwunom na ebhin na etuom abar ibom bho, inye etutu da amisigh ta Aziba.

¹⁶ “Oloko ta Amozizi na idiar ya ariwil bho ige bho ero erileghom itotogi bho tutun ate igiel bho Azon aru bho. Obeton obhel obha, na ogba ma ibebi asugbagba irileghom ta Aziba na onigha ma anwunom, sa konikoni na alogh emi na awian odigh da ologi ma onyen.

¹⁷ Abur ade na enainy omainy odua apu, ma ekpo abar ola uge da oloko bho ma opetina omel obhe.

† 16:7 16:7 *Ibukpa*: Adien ibukpa inyen bo da Abureni. Inyen igbara ikpo.

18 “Oni ola agbogina ma ani doyo sa agi ka abhin opan ani asor oloko ode ema, sa oni wa agi ka abhin ani wa owolom agbogina bho eka, asor oloko ode ema.”

Asidogh olila oni bho na Alazaros

19 “Odi olila oni aro ma ola abhin ibebi arukpe ododo na asininin abura ghan ibura doyo, sa adudugana ade ma elila kadama kadama.

20 Odi onyigoiny oni ola ubhelegi ma Alazaros eka aro, ola rebe imuzo da ozu bho, ola ubhin ghan uru da onu ogigo olila bho.

21 Sa ibhir ina ma okpokpo ipereper edian ya na emeleghu da akpata-ode olila bho ode. Asibogho eka egi ghan ka elai rebe doyo.

22 “Ekunuguma bho, sa onyigoiny bho amugh, sa itileduom ta Aziba irileghom ina ka idighom da agba ta Ebrahim. Olila bho eka sa amugh, sa udi ina,

23 sa emugh doyo agi da ema imumugh. Da esadio ibom aligam aruzu ya itei ina bho, sa ina akpon da anyu abigh Ebrahim esi egbeiny na Alazaros da aka doyo.

24 Sa olila bho akele ma Ebrahim maa, ‘E Owede Ebrahim, kpone ami ma igbirigbir, ma aruom Alazaros atori ma adunu aguo doyo da amum ra abokumeni ma anem dami. Ezin bho, ami odi da obom aligam aluzu da ologi ebanya onon.’

25 “Yaa Ebrahim aworan maa, ‘Onyi ruruane maa, da aghudum doyum da emaranwunom, anwa itei ibebi idiar, yaa Alazaros atei ikarabh sa agbika ma egbika. Yaa isen, ina odi da enoghoman enen, yaa anwa odi da aligam aluzu na agbika.

26 Okua kukum do, obom okudumkudum oghololo odi da esadio dinyin na diyar, boka ogbo ya na ebhir odua dinyin obeiy oru diyar irue; oni ko orue do adua ma ebha dinyin abei aru ma enen diyar.’

27 “Sa olila bho aworan maa, ‘Siseiny Owede Ebrahim, ruome ma Alazaros agi ka atei eghun-otu owede dami,

28 ezin bho ami inwuna ogho arumor. Ina agi ka anyagh rato dawa, boka awa eka iru da esi onon wa ibom aligam aruzu odi bho.’

29 “Sa Ebrahim aworan maa, ‘Amozizi na ariwil bho odi na awa. Awa enagha ma akikiom dawa.’

30 “Sa olila bho aworan maa, ‘Enyi, E owede Ebrahim! Kugba ma oni adua ma enen da ema imumugh agi ka atei awa, awa ta edumom etibara da ikarabh.’

31 “Sa Ebrahim aworan ina maa, ‘Kugba ma awa inagha do ma Amozizi na ariwil bho, oni abetina eka da omugh agi ka atei awa, awa ko odumom do.’ ”

17

*Oweleman ikarabh**(Amatiu 18:6-7; Amatiu 18:21-22; Amaki 9:42)*

¹ Azizos agba anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Adagian ya ta edighi ma anwunom ma omel odigh da ikarabh ko owele do ma omite; yaa, itogi ero enigha ma ina oni wa adagian inye ta ewol emite bho.

² Oghorogiom obom ogbeoma da orum oni ola okua orobh oyo da abadi, ta abhon apu ma oni bho ma odighi ola odi ogbara onyi* ise ta amel adigh da ikarabh.

³ Okua adighi beledi, imare ma ekpona ma aruzu dinyin.

"Kugba ma umor doynom, bodo umarani doynom adighi nyam ma ikarabh, kikiome ina; ka ina atibara da ikarabh doyo, kpone ina ma asighe ma adien.

⁴ Kugba ma oni obha adighi nyam ikarabh ma odual igiel da emu adama eka, sa amula aru ra asiseiny anwa ma odual igiel sa afugh maa, 'Ami na atibara da ikarabh dami,' kpone ina ma asighe ma adien."

Ologi imara

⁵ Sa ogbo ogir bho ifugh inigha ma Wanwuna bho maa, "Bughumeni ma ologi imara diyar!"

⁶ Sa Ina aworan maa, "Ka inyin utei ologi imara ola akir ka ekpo amustad†, inyin ta orue ofugh onigha ma obom oriren onon maa, 'Buruna ma ka agbebban da abadi,' sa oriren bho ta anagha ma onuokpe dinyin.

Ogir obaramotu

⁷ "Anyen oni inyin ola anwuna ma obaramotu ola na adighi ma arisi, bodo na akponom ronana, sa ka ina amutiom aru, wanwuna bho ta afugh maa, 'Dighe ma aru ra ade ma abar kere'?

⁸ Enyi, ina ko ofugh do ma okua. Ina ta afugh maa, 'Dighi ma edian adule dami ma anigha ami; ma akokodian aro ma abara ami ta ade ada. Igiel ami na ade awele ka ma ade ma ada ma itoyom'?

⁹ Ta asoran wanwuna ma obaramotu bho ma osebh oyo da rogir ya uruom ina ma ogir bho kere?

¹⁰ Onin aguo bho, igiel inyin ugir ebila idiar ya uruom inyin ogir bho, inyin ta ofugh maa, 'Iyar ibhobho ikpo ibaramotu; iyar ugir idiar ya ikpe iyar ogir bho kukum.' "

*Azizos akoko diobh anwunom
ya na enwer asunwer ekidigh*

* **17:2 17:2** *Ogbara onyi*: Oni ola iruruon bho ta olei do ma omughonyan abar, ka ogbara onyi. † **17:6 17:6** *Ekpo amustad*: Na asu na aten oriren.

11 Igiel bho Azizos na aten na agi da Azeruselem bho, ina awol da ogbaki Asameria na Agalili.

12 Igiel bho ina na atuan odigh da odi ogbara ema bho, sa diobh anwunom ya na enwer asunwer ekidigh igi ka itei ina. Awa imara ma esi ola asigima ina,

13 sa awa ibhin obom okoroko ikele ina maa, "Azizos, Wanwuna, kpone iyar igbirigbir!"

14 Igiel bho ina abigh awa bho sa ina afugh anigha awa maa, "Igie, ka eleriom aruzu dinyin rokur bho." Sa igiel bho awa iten na egi bho, sa awa idum ihabala.

15 Igiel bho odi oni awa abigh ma ina na adum bho, sa ina amula agi da Azizos, na atutumeni ma Aziba na obom okoroko.

16 Sa ina amel abobhian da asike ta Azizos asebh ina. Yaa oni onon ola Asameria.

17 Sa Azizos apuran maa, "Ukoko do ma adiobh anwunom obabalameni kere? Yaa, iken esugho anwunom iyedi?"

18 Ka na aten isuloma onon, oni awa ola na amula aru ma ra onigha Aziba ma itutumeni bo kere?"

19 Sa ina afugh anigha ina maa, "Betina ma ayel, ologi imara doyum na akoko nyam adumeni."

Eruoma irileghom ta Aziba

(Amatiu 24:23-28; Amatiu 24:37-41)

20 Odi adama aro ma ola Rafarisi bho ipuran Azizos ma ologhom igiel irileghom ta Aziba ta aru, sa ina aworan maa, "Eruoma irileghom ta Aziba bo ma ola ta obhin elegh olelegi,

21 bodo ma ola anwunom ta egba maa, 'Odi ma isen,' bodo, 'Odi ma ebha,' ezin bho irileghom ta Aziba odi da esadio inyin."

22 Sa ina agba anigha ma ogbo atughan doyo maa, "Obhel na aru ma ola ta ebhir inyin obigh odi adama Onyi ta Oni, yaa inyin ko obigh do.

23 Anwunom ta egba enigha inyin maa, 'Ikpone, ina odi ma ebha,' bodo, 'Ikpone, ina odi ma enen,' yaa oni ko otuonon awa.

24 Adien aguo imemegina agbararan na amemegina na amutiom ebalabal da odi ekul obughubugh bho, sa na amemegina na abei da opan ekul bho, obha aguo Onyi ta Oni ta aro ma adama wa ina ta amula aru bho.

25 Yaa, ina ta adia amar abigh adizo aligam aruzu, sa anwunom amum onon ta eghel ina.

26 "Adien aguo aro da radama ta Anua bho, onin aguo ta aro da radama ta Onyi ta Oni.

27 Anwunom iro na ede na eda, na ebhinogh anwani, na enighanom anwinyan dawa tutun atei adama wa Anua

adigh da obom oghugh bho. Sa obom amum adigho aru ra akunugi ma ebla awa.

²⁸ “Obha aguo aro da radama ta Alot nyen. Anwunom iro na ede na eda, na egbo na ewodi ma idiar, na egbebhegh edian, na eloyogh arutu,

²⁹ tutun atej adama wa Alot adua da Asodom bho. Sa anya na asolfo[‡], ilobh da enainy isor ra ikunugi ma ebla awa.

³⁰ “Obha aguo ta aro ma adama wa Onyi ta Oni ta amula aru bho.

³¹ Da adama obha, oni ola odi da anyu otu, osor do agi ka abhin abar da ologi otu. Onin aguo bho oni ola odi da esala bodo da osi omula do ayel da otu.

³² Iruruane ma abar wa amutuma ma ani ta Alot bho!

³³ Oni ola awian otenemeni aghudum doyo, ta arobh aghudum doyo; yaa, oni ola arobh aghudum doyo ta atenemeni ma aghudum doyo.

³⁴ Ami na agba na anigha inyin maa, adugalan obha, iwal anwunom ta ekodu da onin akpata; odi ta obhin, uwedi sa ta oweleman ise.

³⁵ Iwal anwani ta ero ma onin esi egbe ma idiar; odi ta obhin, uwedi sa ta oweleman ise.”

³⁶ [Iwal anwunom ta ero da osi egir ogir, odi ta obhin, uwedi sa ta oweleman ise.]§

³⁷ Sa awa ipuran maa, “Wanwuna, idiar inyen ta emite daken?”

Sa ina aworan awa maa, “Esi ola omumugh ozu odi, bha esi ola rodele ta ekokodian.”

18

Asidogh ekpukela ani wa aro ma okpukpu okpukpu bho

¹ Sa Azizos arogh asidogh anigha ma ogbo atughan doyo akikiom maa, awa ero ma osiseiny osiseiny Aziba ya otabh do awa.

² Ina agba maa, “Da odi ema, odi osobh ma ase aro ma ola oghilan do ma Aziba, sa ina na obhin do ma opan oni atuom abar nyen.

³ Sa odi ekpukela ani da ema bho aro ma ogi ogi ka otei oyo, da ebula aligam aluzu ola atej ina, sa alegh ina maa, ‘Sobhe ma ase igielake ma atenemeni ami, da aguo oni ologian adien dami.’

⁴ “Ina na omara do ma ogir abar ogboloma ani bho ma owewegh obhel; yaa, da ekunuguma bho sa ina afugh anigha

[‡] 17:29 17:29 Asolfo: Ogagaman abar ola odi ka iruru, ola ka ugua da amum, sa na ade ma ozu oni bodo ozu abar na apie, ka atej abar bho. § 17:36 17:36 Idi igbainy radire bho ige do ma idiar inyen. Bhine ma atuom ya uge da Amatiu 24:40 bho.

ma ozu doyo maa, 'Ami aloghom ma ami ighilan do ma Aziba, sa ami obhin do ma opan oni atuom abar nyen.

⁵ Kukum eka, ebula aguo ekpukela ani onon na aguri na anyegi ami bho, ami ta asobh ase bho ma ya igielake, boka aweleman ami ma aguo!"

⁶ Sa Wanwuna bho agba maa, "Inagha ma abar wa okarabh osobh ma ase onon afugh bho.

⁷ Aziba ko osobh do ma ase igielake anigha ma ogbo ya ina na ason bho, ya na eleghe na enigha ina ma etitan na adugalan bho kere? Ina ta abhogian awa aguri ma esi egbeiny kere?

⁸ Ami na agba na anigha inyin maa, ina ta abhin onyen asobh ase bho ma ya igielake anigha awa. Aro eka ma okua, igiel Onyi ta Oni ta amula aru, ina ta abigh anwunom ya inwuna ma ologi imara ma isen ade onon kere?"

*Asidogh oni Afarisi bho
na ogun ma otua-ebhugh bho*

⁹ Azizos abar na asidogh onon arogh anigha ma ogbo ya idumom da rologi dawa ma awa na ehabala bho, sa na ekpon ipan anwunom na edotimeni bho maa:

¹⁰ "Iwal anwunom iten igi da Otu ta Aziba ma osiseiny asiseiny. Odi, Afarisi; yaa oni uwedi, ogun ma otua-ebhugh.

¹¹ Afarisi bho abetina amara sa asiseiny okonon: 'Aziba, anwa adighi ami oro do ma aguo ipan anwunom. Ami bo ma aguo ibigh ma abigh, na idighi ma ikarabh, na ide ma ema, bodo ma aguo ogun ma otua-ebhugh onon nyen.

¹² Ami na ane ma okoi iwal igiel da ologi odual radama, sa ami na anigha ghan Aziba ma odi abin atugi-adiobh bho, da idiar ya ami inwuna bho.'

¹³ "Yaa, ogun ma otua-ebhugh bho amara ma esi egbeiny. Ina na one do ma obeka okpon da otenainy nyen; Kpelemenin ina abhuma ma ekpapkagh doyo afugh maa, 'E Aziba! Kpone ami ma igbirigbir, ezin bho ami odighi ma ikarabh.'

¹⁴ "Ami na agba na anigha inyin maa, Aziba ada ma asiseiny odighi ma ikarabh onon abhin, sa ina ayel aguo obebi oni, yaa Afarisi bho do. Ezin bho, ebila ogbo ya ibughumeni ma aruzu dawa bho ta okirimeni; sa ogbo ya ikirimeni ma aruzu dawa bho sa ta obughumeni."

*Azizos atutumeni ma igbara-anwiiny
(Amatiu 19:13-15; Amaki 10:13-16)*

¹⁵ Anwunom ibaram na igbara anwiiny ebhin eru da Azizos, ma ina ma ogbam aguo otutumeni. Igiel bho ogbo atughan doyo ibigh okua bho, sa ikigima awa.

16 Sa Azizos abhelegi ma igbara anwiiny bho sa agba anigha ma ogbo atughan bho maa, "Imara igbara anwiiny bho eru dami. Oni ko okigima awa, ezin bho irileghom ta Aziba aro anigha ma ogbo ya odi ma aguo igbara anwiiny inyen.

17 Yagiagai, ami na agba na anigha inyin maa, oni ola oda do ma irileghom ta Aziba abhin ma aguo ogbara onyi, ko odigh do da ologi."

Olila Bho

(Amatiu 19:16-30; Amaki 10:17-31)

18 Odi olila ebhugh Azu apuran ina maa, "Obebi oni-atughumeni, ami ta adighi eka atei aghudum ya ekunuguma oto?"

19 Sa Azizos aworan ina maa, "Ere adighi ka anwa na abhelegi ami ma obebi oni? Obebi oni bo, usigimeni ma Aziba kukum.

20 Anwa aloghom oloko wa agba maa: 'Anwa ko ode do ma ema. Anwa ko ogigh do ma oni. Anwa ko obigh do ma abigh. Anwa ko ogba do ma onyoba igunugha. Zuruna ma eghoi anigha ma onweni na doymom.' "

21 Sa oni bho aworan maa, "Ebla roloko inyen ami na akoko ka da igbara dami."

22 Igiel bho Azizos amughon okua bho, sa ina agba anigha ina maa, "Odi abar odidia ma anwa ma ogir. Wole ma ebla idiar ya anwa inwuna bho ma anigha ma ikpoki bho ma inyigoiny bho, sa anwa ta atei elila da otenainy. Igiel anwa na agir okua awele, ma amula ma aru ra atonom ami."

23 Yaa, igiel bho ina amughon ekal onon bho, sa ina akururu, ezin bho ina agbo ma elila ma ibom.

24 Igiel bho Azizos abigh aguo oni bho abhin akururu bho, sa afugh maa, "Amar akpar ogbo ya igbo ma elila ma odigh da ologi irileghom ta Aziba!

25 Yagiagai, enam-adol owol da oyol anuga oten ta abur apu, ma oni ola agbo ma elila ma odigh da ologi irileghom ta Aziba."

26 Anwunom ya imughon inyen bho sa ipuran maa, "Okua ka anyen ta arue aten?"

27 Sa Azizos aworan maa, "Abar ola onyiomoroni ko orue do na orue agir, Aziba ta arue agir."

28 Sa Apita agba anigha ina maa, "Iyar na oweleman ebla idiar ya iyar unwuna bho na otuonom anwa."

29 Sa Azizos aworan maa, "Yagiagai ami na agba na anigha inyin ma, oni ola aweleman otu, bodo ani, bodo arumor,

bodo arumarani, bodo onweni na owede, bodo anwiiny, ma ebula irileghom ta Aziba,

³⁰ oni bho ko owele do ma otei idiar ya ipel okua da amum onon, sa ina ta ate i aghudum ya ekunuguma oto da amum wa na aru da edia bho."

*Oleghemeni isar igiel
Azizos awa agboloma ma
omugh na obetina da omugh doyo
(Amatiu 20:17-19; Amaki 10:32-34)*

³¹ Azizos abhin diobh na iwal ogbo atughan bho aten da adukun, sa agba anigha awa maa, "Inagha, iyar ta obhun ogi da Azeruselem, esi bho ta omuzoghodiom ebla iwowa ya ariwil bho ige igboloma ma Onyi ta Oni bho.

³² Ta obeton ina ologh da aguo ogbo oro do ma Azu bho. Anwunom ta ekiri ina, sa awa ta erogi ina ekpon edotimeni, sa awa ta esiroghom ina ma ighor.

³³ Awa ta egurogh ina, sa ta egigh ina. Sa oleghemeni isar adama bho, sa ina ta abetina amula aru da aghudum."

³⁴ Yaa, awa imughonyan do bebina abar da idiar inyen ya ina agba bho. Uwogiom awa ma ezin idiar ya ina agba bho, sa awa ologhom do ma idiar ya ina na agba na agboloma bho.

*Azizos akoko ma opuru ma ipupuru oni ikpom aridien
(Amatiu 20:29-34; Amaki 10:46-52)*

³⁵ Isen amite ma ola, aguo Azizos na atuan Azeriko bho, bha odi oni ikpom aridien aro ma adilade da aka eten bho na apuru ma ipupuru.

³⁶ Igiel bho ina amughon oghoroghor ologh anwunom ya na eten bho, sa ina apuran ologhom abar wa na amite bho.

³⁷ Sa awa igba inigha ina maa, "Azizos wa Anazaret bho na aten."

³⁸ Sa ina amulughu akele maa, "Azizos, onyi ta Adevidi, kpone ami ma igbirigbir!"

³⁹ Sa ogbo ya iro da edia ologh bho, imulughuom ina ma ina aro bobom. Yaa, ina aro ma omulughu omulughu izul doyo ogiom anyu maa, "Onyi ta Adevidi, kpone ami ma igbirigbir!"

⁴⁰ Sa Azizos amara kpom, sa abhin okparakpar okoroko aruom aguo ola ta obhin oni bho oru doyo. Igiel bho oni bho na atuan bho, sa Azizos apuran ina ma,

⁴¹ "Ere ma abar wa anwa na abhorogh ami ma ogir onigha oyom bho?" Sa ina aworan maa.

"Wanwuna, ami na abhorogh obigh abar*."

* **18:41 18:41** *Obigh abar:* Obigh esi; aridien bho ma okpakpagina

⁴² Sa Azizos afugh anigha ina maa, “Aridien doym ekpagina! Ologi imara doym na akoko nyam adumeni.”

⁴³ Da onin obhel obha, sa ina ake ma obigh abar, sa atuonom Azizos, na atutumeni ma Aziba. Igiel bho ebila anwunom bho ibigh okua bho, sa awa itutumeni ma Aziba.

19

Azizos na Azakios

¹ Azizos adigh da Azeriko sa awol na aten da ema bho.

² Odi olila oni ola ubhelegi ma Azakios aro. Ina wemu igun ma otua-ebhugh bho.*

³ Ina awian obigh ani Azizos, yaa da ebula alukper doyo ina na orue do ma okpon opeleni ologh anwunom bho obigh oyo.

⁴ Ebula okua, sa ina aghil aten ologh anwunom bho agi da edia, sa asin oriren ola ubhelegi ma asikamo; boka ina arue abigh ina, ezin bho Azizos ta awol ise aten.

⁵ Igiel bho Azizos atej esi bho, sa ina abeka akpon da anyu abhelegi ina afugh maa, “Azakios! Nure ma asor aru; ami ta adigh aro da otu doym adidon.”

⁶ Onin obhel obha, sa ina anur asor agi ka ada ina abhin na alibhon ologi.

⁷ Sa ebila anwunom ya ibigh okua bho, ike ma oghunuma maa, “Ina na agi ka asuloma ma odighi ma ikarabh.”

⁸ Sa Azakios abetina agba anigha ma Wanwuna bho maa, “Kpone, E Wanwuna, ami ta arugi ma elila dami iwal abin anigha ma odi abin ronyigoiny bho; yaa oni ola ami ininiom abar, sa ami ta akpe† ma oni bho ma inya abin abar ise.”

⁹ Sa Azizos aworan ina maa, “Adidon, itenemeni na eru da otu onon, ezin bho, oni onon eka onyi ola Ebrahim‡.

¹⁰ Yagiagai, Onyi ta Oni atun obhorogh, na otenemeni ogbo ya na ebhe bho aru.”

Asidogh adiobh robaramotu bho (Amatiu 25:14-30)

¹¹ Aguo ologh anwunom bho na enagha ma iya Azizos na agba bho, sa ina arogh asidogh abaram. Ezin bho, awa na ewalama maa, aguo ina na atuan Azeruselem bho maa, irileghom ta Aziba na aru ra omite ise onin obhel obha.

* **19:2 19:2** *Otua-ebhugh*: Otua oloko, ola anwunom na ekpe na elogh da ekpa ebhugh † **19:8 19:8** *Ami ta akpe*: Oloko ta Amozizi, da Edua 22:1-9, uto ma adien aguo obhin okpe omulumeni abar aniniom, bodo abar abigh, bodo abar ola oni alege da aguo opan oni abhin na ikoiny. ‡ **19:9 19:9** *Onyi ola Ebrahim*: Azakios adumom Aziba ma adien aguo Ebrahim owede odudul doyo adumom Aziba bho. Itenemeni bho igbo ma ise etej Azakios na eghun otu doyo.

12 Sa ina agba maa, "Odi obom oni ola amar agbir amitian, abetina ma egi esi egbeiny da opan ebhugh, ola ta ologh ina ma Olilema sa ina ta amula aru.

13 Kisa ina ta abetina ma egi bho, ina abhelegi ma diobh robaramotu doyo anigha ma oni ise amina, sa agba anigha awa maa, 'Ibhine ma ikpoki inyen ma ebua ma abua ma isen ami na agi ma egi bho.'

14 "Yaa, anwunom ebhugh doyo esua ina, sa awa ito ma anwunom obharanom oyo ogi ka ogoya da esi bho ina na agi bho maa, 'Iyar ubhoroghan do ma oni onon oro olilema diyar.'

15 "Amite ma ola ulogh ina ma olila ebhugh dawa, sa ina amula ayel. Sa ina aruom obhelegi robaramotu doyo ya ina anigha ma ikpoki bho, ma opuran ologhom asuo ya awa igir imutiom bho.

16 "Opur bho aru sa agba anigha ina maa, 'Wanwuna, okpoki doynom amar ipan adiobh amina amutiom.'

17 "Sa wanwuna doyo aworan ina maa, 'Anwa amar agir. Anwa obebi obaramotu! Ebula aguo anwa ileriom maa, ta orue obhin anwa obem ologi da onyogbara abar bho, anwa ta aro ma adilade ito ola orileghom adiobh ibom rema.'

18 "Otuonom ise sa oleghemeni iwal obaramotu bho aru ra agba anigha ina maa, 'Wanwuna, okpoki doynom amar ipan ogbo amina amutiom.'

19 "Sa wanwuna doyo aworan ina maa, 'Anwa ta aro ma adilade ito ola orileghom ogbo ibom rema.'

20 "Otuonom ise sa oleghemeni isar obaramotu bho aru ra agba anigha ina maa, 'Wanwuna, onon okpoki doynom; ami ighorogi da ukpe aguri asisan anwa.

21 Ami ighil anwa, ezin bho anwa okparakpar oni ola na abhin abar ola oro do ma oloyom, sa anwa na abu ma esi ola anwa ogbebh do.'

22 "Sa wanwuna doyo aworan ina maa, 'Anwa okarabh obaramotu onon, Ami ta abhin okoroko doynom asobh ase abhumeni nyam. Anwa amar aloghom maa, ami okparakpar oni ola na abhin abar ola oro do ma olami, sa ami na abu ma esi ola ami ogbebh do.

23 Okua ka amite eka, ma ola anwa oguri do ma okpoki dami ma esi ola ta amar ipan amutiom, boka isen ami imula iru bho ami atej okpoki dami na asuo bho?'

24 "Sa ina atibara adama ma ogbo ya imara ma ise bho afugh anigha awa maa, 'Ibhine ma okpoki wa odi da aguo doyo bho ma enigha ma ina oni wa anwuna ma diobh amina bho.'

25 “Sa awa iworan ina maa, ‘Wanwuna, oni obha na anwuna ma diobh amina da aguo doyo.’

26 “Sa ina aworan maa, ‘Yii, ina oni wa atej bho, ta ologhom ipan ya ibuiy ipu ma okua onigha ina; yaa, ina oni wa otej do bho, bebina onyikikara ya ina atej bho eka, ta owor obhin.

27 Yaa, ogbo ologian adien dami inyen ya omara do ka ami ta aro ma olilema dawa bho, ibhine awa ma eru ma isen ma ezegi awa da amisigh dami.’ ”

Azizos na adigh da Azeruselem ka Olilema

(Amatiu 21:1-11; Amaki 11:1-11; Azon 12:12-19)

28 Igiel bho Azizos na agba ma inyen awele bho, sa ina aten da edia dawa arile adama ma Azeruselem.

29 Igiel bho ina na atuan ema Abetifagi na ema Abetani bho, ya odi da igu Oliv bho, sa ina aruom aduom iwal ogbo atughan doyo maa,

30 “Itene ma egi da ema wa odi da edia dinyin bho, sa ka inyin udigh adigha da ema bho sa inyin ta obigh okubh adoki ola oni ta odia do adigh arile.

31 Kugba ma oni apuran inyin maa, ‘Inyin na otun ere na okoton okubh adoki bho?’ Iworane maa, ‘Wanwuna bho na abhorogh orughom.’ ”

32 Sa ogbo atughan ya Azizos aruom aduom bho iten igi, sa ibigh ma adoki bho odi ma aguo ina agba anigha awa bho.

33 Igiel bho awa na ekoton okubh adoki bho, sa ogbo ya inwuna bho ipuran awa maa, “Inyin na otun ere na okoton okubh adoki bho?”

34 Sa awa iworan maa, “Wanwuna bho na abhorogh orughom.”

35 Sa awa ibhin adoki bho iruom Azizos, sa awa ikegina ma ibom rakapa[§] dawa ibhin ide da anyu adoki bho, sa irilomeni ma Azizos da anyu bho.

36 Igiel bho ina na arile na agi bho, sa anwunom ikegina ma ibom rakapa dawa ibhin ide da eten bho da edia doyo.

37 Igiel bho ina na atuan esi bho eten bho ake ma okubh da igu Oliv osor bho, sa ebila ologh ogbo atughan bho, ibhin da alibhon ologi ike ma omor asor otutumeni Aziba, da ebula ogir ilologian ya awa na ebigh bho, maa:

38 “Itutumeni ta Aziba ero enigha ma Olilema wa na abhin da adien ta Wanwuna na aru bho!”

“Ekima da otenainy na isosorogian ta Aziba wa agi ma anyu apu bho.”

[§] 19:35 19:35 *Ibom rakapa*: Ilobhiri anwunom Izrel na elogian ibom rakapa ya awa na ebhin na ezuom ipan da ekpukpu.

39 Idi ogbo Afarisi ya iro ani da ologh anwunom bho sa ifugh inigha ma Azizos maa, "Oni Atughumeni, ghighana ma ogbo atughan doynom ma ofugh idiar ya iro ma okua!"

40 Sa ina aworan awa maa, "Ami na agba na anigha inyin maa, ka awa inima iro bobom, ikpokpogh igbakighe bho ta ekpogion izul emulughu etutumeni ami."

Azizos aleghe ma ekulom Azeruselem

41 Yaa, igiel bho ina na atuan abigh ema bho, sa ina aleghe ma ekulom ema bho.

42 afugh maa, "Adidon ma inyin na ologhom idiar ya ta emutiom ekima enigha inyin bho nabo! Yaa, na owogiom inyin amughonyan idiar inye.

43 Ya agai, radama na eru da edia ma iya, ogbo ologian adien doynom ta elo ma ebagh ekitineni ma anwa, eduom anwunom doynom eguri awa da ologi da ebla ragba bho.

44 Awa ta ekpighidi nyam da ade, erobhom anwa na anwiiny doynom da rebagh doynom ezegi inyin. Ogbo ologian adien doynom ko oguri do bebina ekpo ogbakighe da anyu ta odi, ezin bho anwa na olelegi do ma amazuwa ta Aziba, ada ina abhin da obhel bho ina aru doynom bho."

Azizos ababalamenin ma otu-asiseiny bho

(Amatiu 21:12-17; Amaki 11:15-19; Azon 2:3-22)

45 Igiel bho ina adigh da ologi Otu ta Aziba, sa ina ake ma ozegi ogbo ya iro ma ise na ebua ma abua bho.

46 Sa ina agba anigha awa maa, "Na oge oguri da adire etutu bho maa, 'Otu dami ta aro ma otu-asiseiny,' yaa inyin na obhin otenemeni ma 'efem ibigh ma abigh.' "

47 Kadama kadama sa ina aro da Otu ta Aziba atughumenighan atughumeni. Yaa, ogbo arumu rokur bho, na ogbo atughumeni oloko bho, na ikei bho, sa ike ma omimian aguo obhin ogigh oyo.

48 Kukum eka, awa irue do ma obigh abar ola odin ogigh oyo, ezin bho ebla anwunom ya iro ma ise bho, na ebhin obhel na enagha ma asugbagba doyo na eda na ebhin.

20

Ipuran esi alimon ta Azizos adua aru

(Amatiu 21:23-27; Amaki 11:27-33)

1 Odi adama aro ma ola Azizos na agba ma ibebi asugbagba bho da Otu ta Aziba, sa ogbo arumu rokur bho, na ogbo atughumeni oloko bho, na ikei bho iru ra itei ina.

2 Sa awa ipuran ina maa, "Gba ma anigha iyar, anwa na abhin da alimon ta anyen na agir idiar inyen? Anyen anigha nyam alimon bho?"

³ Sa ina aworan awa maa, "Ami ta apuran ani inyin odi apuran:

⁴ Owur amum ta Azon ka adua da otenainy aru kere, bodo ka adua da aguo onyiomoroni aru?"

⁵ Sa awa ibhin iberegian da esadio dawa maa, "Kugba ma iyar ogba maa, 'Adua da otenainy aru,' sa ina ta apuran maa, 'Inyin udin ere na oweleman odumom oyo?'

⁶ Yaa, ka iyar ugba maa, 'Adua da aguo onyiomoroni aru,' sa ebla anwunom bho ta erobhodi iyar egigh; ezin bho, anwunom bho na emara da rologi dawa ma Azon owil."

⁷ Ebula okua sa awa iworan ina maa, "Iyar uloghom do ma aguo owur amum ta Azon abhin amite."

⁸ Sa Azizos agba anigha awa maa, "Ami eka, ami ko ogba do anigha inyin ma oni wa anigha ami ma alimon obhin ogir idiar inyen bho."

Asidogh ogbo ya iko ma alei irughom bho

(Amatiu 21:33-46; Amaki 12:1-12)

⁹ Otuonom ise sa ina atibara adama ma anwunom bho arogh asidogh anigha awa maa, "Odi oni aro ma ola anwuna ma alei agrep*, sa ina anigha ma esi bho ma igbebh ma edian oko orughom, sa abetina agi ma egi da opan ebhugh aro ma owewegh obhel.

¹⁰ Atei obhel oku imuma bho, sa ina aruom odi obaramotu doyo ma ogi ka otei awa, obhin abin imuma doyo ya awa iku da alei bho. Yaa ogbo ya iko ma alei bho idul ina, sa imulumeni ina ma ikpo.

¹¹ Sa ina aruom opan obaramotu. Obha eka sa awa idul, ikpon idotimeni, sa imulumeni ma ikpo.

¹² Sa ina aruom epa ma oleghemeni isar obaramotu doyo; onon eka sa awa idul ilogi ma inem, ize imutiom.

¹³ "Sa oni wa anwuna ma alei bho aruruan opan aguo ogir, sa afugh maa, 'Ami ta adighi eka? Ami ta aruom onyi dami wa ami itulan ibom bho; kadin awa ta ezuruna ma eghoi enigha ina.'

¹⁴ "Igiel bho ogbo ya na erughom alei bho ibigh ina bho, sa awa imaranuan maa, 'Onon ta ade ma adia alei bho, idighi ogigh ina boka ebla idiar oni bho eten iyyar.'

¹⁵ Ebula okua sa awa inu ina imutiom da alei bho, sa igigh ina."

Sa Azizos apuran awa maa, "Okua ka, wanwuna ma alei bho ta agir ere agboloma awa?

* **20:9 20:9** *Agrep:* Otu oriren onon aguban otu ololo ya na oham do akakaka ma aguo ololo; oriren bho na aguo bo da Abureni.

16 Ina ta aru ra azegi ma ebla igbebh ma edian ya iko ma esi bho iro bho, sa ina ta abeton alei bho anigha ma ipan ogbo."

Igiel bho awa imughon asugbagba inyen bho, sa awa ifugh maa, "Aziba adighi ma etutu ma abar ola okua ma omite!"

17 Sa Azizos akpon awa da amisigh sa apuran maa, "Abar wa uge da Adire-Etutu bho maa;

" 'Ikputu wa ilo ma arutu bho ighel bho na aten eko otu bho, ' ka amara ma ere?"

18 Konikoni ola amelema ma ikputu bho ta abobomian; sa, oni ola ikputu bho amel abhum eka ta atutughudian."

19 Ogbo atughumeni oloko bho na ogbo arumu rokur bho sa ibhorogh etitigha owol obol oyo ma ise da onin obhel bho, ezin bho awa iloghoman ma ina arogh asidogh bho agboloma awa. Yaa, awa ighil anwunom bho.

Ipuran otua ebhugh

(Amatiu 22:15-22; Amaki 12:13-17)

20 Awa iro igon obigh etitigha ola obol Azizos, obhin ogiom ogbo ya odi da adilade ito na alimon da ebhugh bho. Sa awa iruom ogbo ipoiny ma ogi ka oro aguo agai anwunom, onagha abar ina ta afugh arima.

21 Sa ogbo ipoiny bho ipuran ina maa: "Oni atughumeni, iyar ologhom ma anwa na amar na agir da onuokpe atughumeni doym, sa anwa na okpon do ma odi oni agurumeni, abhel opan, sa anwa na abhin iyagiagai bho na atughumeni ma odighi idiar eten ta Aziba.

22 Abhon otua otua-ebhugh onigha Asiza kere, bodo ka na obhon do?"

23 Yaa, ina abighom ipesi dawa sa ina aworan awa maa,

24 "Ileriome ami ma adinari. Ulem amisigh ta anyen, sa uge ma adien ta anyen da anyu bho?" Sa awa iworan maa, "Amisigh ta Asiza."

25 Sa ina aworan awa maa, "Okua bha, imulumeni ma enigha ma Asiza ma idiar ta Asiza, ma enigha ma Aziba ma ita Aziba."

26 Awa ikpati ina ma osor, yaa aworan doyo adighi ma ola awa orue do ma osibh oyo da esadio anwunom bho. Kpelemen bha aworan doyo adigh awa ma ilologian omughon, sa awa inima iro bobom.

Ipuran ya igboloma ma obetina da omugh na ilom

(Amatiu 22:13-33; Amaki 12:18-27)

27 Idi Rasadusi, ya omara do ma obetina da omugh odi bho, igi ka itei Azizos epuran maa,

28 “Oni atughumeni, Amozizi age anigha iyar maa, kugba ma umor oni amugh aweleman ani doyo adua, yaa na omar do ma onyi, maa, oni bho ta abhin ani umor bho boka atei anwiiny anigha ma umor doyo.

29 Isen bha odual arumor ero; sa opur bho abhin ani yaa ina na omar do sa amugh aweleman ani bho adua.

30 Sa olegheмени iwal umor bho abhin ani bho, ina eka na omar do ma onyi sa amugh.

31 Sa olegheмени isar umor bho abhin ani bho. Okua okua tutun ebila arumor bho ibhin ani bho sa imugughu, imar do ma anwiiny eguri.

32 Ekunuguma bho sa ani bho amugh nyen.

33 Gba ma anigha iyar, igiel obetina da omugh bho ka, ani bho ta aro ma ani ta anyen, da ebula aguo ani bho na awal ebila odual arumor bho?”

34 Sa Azizos aworan maa, “Anwunom ya iro igboloma ma amum onon bho ta ebhinogh anwani, sa ta onighanom anwinyan anwiiny bho.

35 Yaa, da ogbo ya Aziba na ada abhin, ma awa ekpe ma obegina da omugh odigh da amum wa na aru bho, ilom bo;

36 awa ko omugh mu, ezin bho awa ta ero ka itileduom ta Aziba. Awa anwiiny ta Aziba, ezin bho awa anwiiny ya na ebegina da omugh bho.

37 Yaa da idiar ya igboloma ma obetina da omugh bho, Amozizi eka agba amutiom da asugbagba doyo, wa edum bho amumor yaa onu do bho. Amozizi abhelegi ma Wanwuna bho maa, ‘Aziba ta Ebrahim, Aziba ta Aziki, na Aziba ta Azekopu.’

38 Okua adighi beleni, ina Aziba imumugh do, yaa ina ola ogbo ya odi da aghudum; ezin bho, doyo ebila awa odi da aghudum.”

39 Sa idi ogbo atughumeni oloko bho iworan maa, “Oni atughumeni, anwa amar agba ma asugbagba bho.”

40 Ebula okua, oni ola amula ane ma okpaton onu opuran abar na oro do.

*Apuran wa agboloma ma Wa uzuom amunu udoni bho
(Amatiu 22:41-46; Amaki 12:35-37)*

41 Sa ina apuran awa maa, “Ezin ka ere wa ugba maa, Akraist wa Aziba ason adoni bho ma onyi ta Adevidi bho?

42 Ezin bho, Adevidi na aguo agba amutiom da Adire Rasor bho maa,

“ ‘Wanwuna bho agba anigha ma Wanwuna dami maa;

“Rila da odiom aguo dami,

43 tutun ami ta atenemeni ma ogbo ologian adien doynom ma

okpokpolom ola ogbam asike doyoum.” ’

⁴⁴ Adevidi abhelegi ghan ina maa, ‘Wanwuna.’ Okua ka ina aten eka aro ma onyi doyo?”

Ikpapakpar akikiom ya igboloma ma Ogbo Atughumeni Oloko bho

(Amatiu 23:1-36; Amaki 12:38-40)

⁴⁵ Igiel bho ebila anwunom bho na enagha ina bho, sa Azizos agba anigha ma ogbo atughumeni oloko bho, maa,

⁴⁶ “Imare ma ekpona ma ogbo atughumeni oloko bho. Awa ibara ma opan obura ibom rakapa isosor, sa ibara ma aguo ola anwunom ta ebhin da ozuruna eghei ebheleguma awa da regbolom abua, sekina oro da radilade edim da arutu ugala Azu, na oro da rakpata ode ya edim.

⁴⁷ Awa na eponoma ma rekpukele anwani na eworogh idiar, sa awa na esiseiny iwewegh asiseiny boka olelegi awa. Ta ogur awa ma aguo izagba ola abugh ibom.”

21

Okpoki wa ekpukele ani bho abhin asebh Aziba bho

(Amaki 12:41-44)

¹ Igiel bho Azizos abeka akpon bho, sa ina abigh adien aguo arulila bho na ebhin na elogi ma ikpoki alisebh dawa da igba oda ikpoki bho.

² Ina abigh nyen ka odi onyigoiny ekpukele ani*, agi ka alogh iwal igbara ikpoki akopa† da ologi igba bho.

³ Sa ina amutiom okoroko maa: “Yagiagai ami na agba na anigha inyin maa, ebila ogbo ya ilogi ma idiar eneghe da igba bho, onyigoiny ekpukele ani onon alogh apu.

⁴ Ezin bho, ebila anwunom inyen na ibom elila dawa, wa aru, apeton onyi esi da elila doyo alogh. Yaa, da ologi igoiny doyo, ina akpukpu ma ebila ya ina anwuna bho alogh.”

Ibogion otu ta Aziba

na relegh ekunuguma bho

(Amatiu 24:1-35; Amaki 13:1-31)

⁵ Idi ogbo atughan doyo iro na eberegian na egboloma ma alibhon Otu ta Aziba, da emi aguo ubhin ibebi igbakighe, na idiar eneghe ya ubeton ulogh da aguo ta Aziba uburi ma otu bho. Yaa Azizos agba maa,

⁶ “Idiar inyen ya inyin na obigh isen bho, obhel na aru ma ola bebina ekpo ogbakighe ko oro do da anyu ta odi; ta obogion eblayi osoroni.”

20:43 20:43 Rasor 110:1 * **21:2 21:2** *Ekpukele ani*: Ani ola owolom na amugh aweleman adua † **21:2 21:2** *Akopa*: Abar ola akpar ka okurogh, ola anwunom obhel bho, ibhin ghan ilem ikpoki na ipan idiar olem

⁷ Sa awa ipuran ina maa, “Oni atughumeni, idiar inyen ka ta emite ma akere igiel? Sa anwunom ta ebhin akere adien eleghe eloghom ma idiar inyen na etuan omite?”

⁸ Sa ina aworan maa, “Imare ma ekpona boka ugelemenin inyin; ezin bho adizo anwunom ta ebhin adien dami eru, sa awa ta ekue inyin egba maa, ‘Ami Witenemeni bho, obhel bho na atuan!’ Yaa, oni ko odumom etuonon awa.

⁹ Igiel inyin umughon imumughon egham na adien kerekere adugh emu, oni ko okparanoma. Ezin bho, idiar inyen ta edia emite; kukum eka, ta otei do ma ekunuguma ma ise onin obhel bho.”

¹⁰ Sa ina agba anigha awa maa, “Ebhugh ta abetina awian ebhugh, sa ade ema ta awian ade ema.

¹¹ Sa adizo ibom ibobomian ade ta emite, sa okoi edian na ikarabh asunwer ta esor adizo arisisi; sa radugh ibom arugugu na ibom ilologian ta edua da otenainy emite.

¹² “Yaa, kisa ebila inyen ta emite, ta ogbikimeni inyin ibom. Ta obologh inyin, sa ta obhin inyin ka odighom da rugala Azu na arutu ikoli, sa ta obhin inyin ka omarameni da amisigh arulilema na ogbo arumu rebhugh, da ebula adien dami.

¹³ Sa onon ta anigha inyin etitigha ola obhin ogba ami omution.

¹⁴ Okua adighi beleni, oni ko onyoghoghan egboloma ma aguo obhin ogba onu obhela, da riku ya awa ta eleregi inyin bho.

¹⁵ Ezin bho, ami ta anigha inyin agai onuokpe na eloghom abar ya ogbo ologian aridien dinyin ko orue do edamaghan, bodo egba enegimeni nyen.

¹⁶ Ogbo ya imar ituan inyin eka-roweni na rowede dinyin, arumor na aghisian, na ratologhan ta ewol inyin. Sa awa ta ezegi ma idi inyin.

¹⁷ Konikoni ta adin ami alogh inyin adien.

¹⁸ Yaa, ekpo asighal emu dinyin ola ta akadina abhe ko oro do.

¹⁹ Okua adighi beleni ine ma ero, sa inyin ta otenemeni ma arumugh dinyin.

²⁰ “Igiel inyin ubigh ka rologh ogbo-egham na eko ma ema Azeruselem ekiton, bha iloghome ma obhel okunugi oyo na atuan.

²¹ Obhel okua, ogbo ya odi da Azudia bho ekpo ma eghil egi da rigu bho, ogbo ya odi da esadio ema bho eten edua, ogbo ya odi da resala aka ema bho, ya odi ma ipan arisisi bho eka, omula do edigh da ema bho.

²² Ezin bho inye ta ero ma radama ode olo ta Aziba, ma omuzoghodiom iwowa ya uge uguri bho.

23 Ekulom anwani arughun na anwani amugbo[‡] da radama inye! Ezin bho ibom ikparama ado! ta emuzo da ade bho na ibom igam ya Aziba ta agam anigha ma anwunom inyen.

24 Idi awa ta emugughu da alapa ogidi, sa ta obhin idi awa odighom ikoli da ebla rebhugh emaranwunom. Sa ogbo oro do ma Azu bho ta ebhin ade ma Azeruselem, tutun ta omuzoghodiom obhel ta ogbo oro do ma Azu bho.

25 "Relegb ta emite da ogogo bho, na uwetire bho na ininainy bho. Da ade onon sa adugh ta abhin rebhugh bho, sa emi oghur rabadi bho na egiom anyu ropokan amum bho, na irorua amum obhaghan na okelegbel bho ta edigh awa ma ilologian.

26 Anwunom ta efumu da ebula arugugu idiar ya ta emite da emaranwunom bho. Ezin bho ralimon enainy bho ta enyegian.

27 Da obhel obha, sa awa ta ebigh Onyi ta Oni da obughubugh bho, ya na aru na alimon na ibom isosorogian.

28 Igiel idiar inyen na eke na emite, bha ibetina ma emara, ma ebeka ma ekpon da anyu; ezin bho oten[§] dinyin na atuan."

29 Sa ina arogh asidogh anigha awa maa: "Ikpone ma oriren wa ubhelegi ma afig^{*} bho na ebla iriren bho. 30 Igiel imunumun dawa na emur na emite, bha inyin na ologhom ma adio akozogh na atuan.

31 Onin aguo bho, igiel inyin ubigh ka idiar inyen na emite, bha iloghome maa, irileghom ta Aziba na atuan.

32 "Yagiagai ami na agba na anigha inyin maa, anwunom ya odi da aghudum da amum onon bho, ko omugughu do eman, kisa ebla idiar inyen ta emite eman.

33 Ade na enainy na ta eten emunian, yaa onu-okpe dami ta erila tutun ka idudul.

34 Imare ma ekpona! Oni ko omara ma ikarabh iruruan na ikunu, na eyegha ogir oda amin, na inyoghonyogh aghudum ma odughumeni rologi dinyin, ma ola adama obha ta aru ra abhin inyin awai

35 ma aguo abar ola ukpati. Idiar inye ta emutuma konikoni ola na arugh da ade no.

36 Igone ma esiseiny kigiel kigiel, boka inyin otei emi omizan ebla radugh ya ta emite bho, na orue omara da amisigh ta Onyi ta Oni."

[‡] 21:23 21:23 Anwani amugbo: Anwani ya anwiiny odi da aguo, sa anwiiny bho odidia na emam amumam. § 21:28 21:28 Oten: Owol oten da Azizos Akraist

omizan ikarabh, otenemeni emugh oni * 21:29 21:29 Afig: Odi adien oriren da ebhugh Izrel, ola na aguna ma adigho, sa imun na ralele doyo na emur na emite ma igiel akozogh na aru.

³⁷ Kadama kadama, Azizos atughumenighan anwunom da otu ta Aziba, sa ina agighan ka aro da igu wa ubhelegi ma Oliv bho ma adugalan.

³⁸ Sa ebla anwunom bho ibon ghan ibetina ma ameghele igi ka inagha ina da otu ta Aziba.

22

Amaranuan ogigh Azizos

(Amatiu 26:1-5; Amaki 14:1-2; Azon 11:45-53)

¹ Igiel bho na atuan Eyal Aberedi Ya Owubh Do bho, wa ubhelegi ma Eyal Opel Oten bho,

² sa wemu rokur bho na ogbo ya na ekurom da roloko bho imaranuan ogigh Azizos. Yaa, awa ighil anwunom bho, ezin bho awa ipuru do ma elobhiri ma osor.

Azudas na amara ma owol Azizos

(Amatiu 26:14-16; Amaki 14:10-11)

³ Sa Eru Bho adigh Azudas wa ubhelegi ma Iskariot bho, wa aro ma odi oni da ologi adiobh na iwal ogbo atughan bho.

⁴ Sa ina agi ka atej ogbo arumu rokur ta Aziba na ogbo arumu ogbo ya na ekponom otu ta Aziba bho, ma omughonyan aguo owol Azizos onigha awa.

⁵ Sa adigh awa ma ologi ma opan, sa awa imaranuan onigha oyo ma ikpoki.

⁶ Sa ina amaranuan awa, sa ina ake ma obhoroghan obhel ola ta asoran ina ma owol Azizos onigha awa, boka awa ebol ina ma obhel ola anwunom oro do.

Azizos akokodian ode Eyal Opel Oten

(Amatiu 26:17-25; Amaki 14:12-21; Azon 13:21-30)

⁷ Isen wa adama Eyal Aberedi Ya Owubh Do na alei bho, ta ogigh onyi onana ikol Eyal Opel Oten.

⁸ Sa Azizos aruom Apita na Azon, sa afugh anigha awa maa, "Igie ma ka ekokodian edian Eyal Opel Oten bho ma enigha iyar, boka iyar ode ma onin esi."

⁹ Sa awa ipuran ina maa, "Iyar ogi daken ka okokodian eyal bho?"

¹⁰ Sa Azizos aworan awa maa, "Aguo bho inyin udigh da ema bho, oni ola na arol afa amum ta abighan inyin. Ituonome ina ma egi ka edigh da otu wa ina ta apel adigh bho,

¹¹ ma egba ma enigha ma oni wanwuna ma otu bho maa, 'Oni atughumeni bho na apuran anwa maa; Oken ekpe isuloma wa ami ta adigh na ogbo atughan dami ade ma Eyal Opel Oten bho?'

12 Sa ina ta aleriom inyin obom ekpe otu ola na omar oburi oguri da otu anyu. Iro ma ise ma ekokodian edian Eyal Opel Oten bho."

13 Sa awa iten igi, sa ibigh ma ebila idiar bho odi ma aguo ina agba anigha awa bho: sa awa iro ma ise ikokodian edian Eyal Opel Oten bho.

Edian-emugh ta Wanwuna bho

(Amatiu 26:26-30; Amaki 14:22-26; 1 Akorint 11:23-25)

14 Igiel obhel bho alei bho, sa Azizos na ogbo ogir doyo iro ma adilade.

15 Sa ina afugh anigha awa maa, "Na ebhir ami ka obom igiel odigh na inyin ode Eyal Opel Oten onon, kisa ami ta agbika.

16 Ami na agba na anigha inyin maa, ami ko ode mu ma edian inyen, aten ka na omuzoghodiom da irileghom ta Aziba."

17 Sa ina abhin okpako amin bho, sa asebh Aziba, sa afugh maa, "Ibhine ma erugian eda.

18 Ami na agba na anigha inyin maa, ami ko oda mu ma amin agrep*, aten ka irileghom ta Aziba na aru."

19 Sa ina abhin aberedi bho, sa ina asebh Aziba, sa apuiny anigha awa, sa afugh maa, "Onon ozu dami wa na onigha inyin bho. Igiere ma okonon ma eruruan ami."

20 Onin aguo bho, ma igiel bho awa na ede ewele bho, sa ina afugh maa, "Okpako onon omom izo ta Aziba, ola na ozu ma asi dami, ma obhin ota inyin.

21 Yaa, ikpone! Aguo oni wa ta awol ami bho, odi na ami da onin akpata ode bho.

22 Ta ogir onigha ma Onyi ta Oni, ma aguo na oto oguri bho. Yaa, itogi ero enigha ma ina oni wa ta awol ina bho!"

23 Sa odi ake ma opuran odi maa, anyen oni wa ta agir okua bho?

Akuanan oni wa abugh apu da esadio dawa bho

24 Sa akuanan asor da esadio dawa maa: "Anyen oni wa ta obigh ma ina abugh apu bho?"

25 Sa Azizos afugh anigha awa maa, "Arulilema ogbo oro do ma Azu bho, na ebhin ibom alimon na erileghom anwunom dawa, sa ogbo ya awa na erileghom bho na ebhelegi awa ma ibebi anwunom.

26 Yaa, orila do ma okua da esadio dinyin. Arila ka ma ola oni wa abugh apu da esadio dinyin bho, ta obigh ma ina akir apu; yaa, ina oni wa na arileghom bho ta aro ka obaramotu.

* **22:18 22:18** Agrep Odi adien oriren da ebhugh Izrel, ola na amala sa na anum itu ya ubhelegi ma agrep ola na obhin na omution amin

27 Da inyin ka anyen abugh apu? Ina wa da akpata ode bho kere, bodo ka ina wa na arugi ma edian bho? Ina wa odi da akpata ode bho! Yaa, ami odi da esadio dinyin ka oni wa na arugi ma edian bho.

28 Inyin ogbo ya na edigh na ami ero da ebla radagian dami.

29 Aguo Owede dami anigha ami ma adilade irileghom doyo bho, onin aguo bho ami na anigha inyin adilade irileghom bho.

30 hoka inyin odigh na ami ode, oda da akpata ode dami da irileghom dami. Sa inyin ta orila da ibom radilade irileghom, orileghom diobh na iwal roghol Izrel bho.

Azizos awa ma Apita ta akua ina

(Amatiu 26:31-35; Amaki 14:27-31; Azon 13:36-38)

31 "Asaimon, Asaimon, kpona! Eru Bho na apuru ma onyegi ebla inyin, ma aguo na obhin ozeghema na ozeghe ma ibukpa.

32 Yaa, ami na asiseiny anigha nyam, ma aguo ola ologi imara doyom ko odim do. Igiel anwa na atibara, ghuamenì ma arumor doyom."

33 Sa Apita aworan ina maa, "Wanwuna, ami na akokodjan otuonom oyom ogi ikoli sekina omugh."

34 Sa Azizos aworan Apita maa, "Apita, ami na agba na anigha nyam maa, kisa olobhiri enur-ema ta alal adidon, anwa ta akua ami isar igiel ma anwa na ologhom do ami."

Ekpa ikpoki, okuru, na alapa ogidi

35 Sa Azizos apuran awa maa, "Obhel bho ami iruom inyin ka ogba ibebi asugbagba bho, sa ami ifugh ma oni ko ohar na okara, ekpa, bodo agbaka ma ebhin egi bho, abar ola akparama inyin aro kere?"

Sa awa iworan maa, "Eenyi, abar ola akparama iyar na oro do."

36 Sa ina afugh anigha awa maa, "Abeton isen agi da edia, oni ola anwuna ma ekpa ikpoki abhin; onin aguo bho, wa anwuna ma okuru anya. Yaa oni ola onwuna do ma alapa ogidi, awol obom akapa doyo wa na olagha da anyu bho agho ma odi.

37 Ami na agba na anigha inyin maa, ta omuzoghodiom abar wa uge ugboloma ami da radire iwowa bho maa, 'Uwal ani ina ologh da ogbo idighi ma ikarabh.' Sa, ebla idiar ya ariwil bho ige ugboloma ami bho ta emite gai."

38 Sa ogbo atughan bho igba inigha ina maa, "Wanwuna, kpone, inyen iwal ipodi ralapa ogidi."

Sa ina aworan awa maa, "Imarameni ma ise."

Azizos asiseiny da Igu Oliv
(*Amatiu 26:36-46; Amaki 14:32-42*)

³⁹ Azizos adua da ema bho agi da igu Oliv ma aguo bho ina na aguri ghan na agir bho; sa ogbo atughan doyo ituonom ina.

⁴⁰ Igiel bho ina amisi ma esi bho, sa ina akikiom awa maa, "Isiseinye boka adagian itei inyin."

⁴¹ Sa ina atokan ka aro ma esi ola ogbeiny do. Sa ina akpuluman asiseiny maa,

⁴² "Owede, kugba ma odi da ito doyum, sighe ma okpako onon da ozu dami; kukum eka, oro do da ito dami, aro da ito doyum."

⁴³ [Sa orileduom ta Aziba adua da otenainy aru ra aghuameni ina.

⁴⁴ Yaa, da ebula ikunu idiar ya ta emutuma ina bho, sa ina alogh emi asiseiny ka atei esi ola, onumor doyo na egharaghu da ade ma aguo ikpokpogh asi.]†

⁴⁵ Igiel bho ina abetina da asiseiny bho ka atei ogbo atughan doyo bho, sa ina abigh ka awa na ekodu da ebula ikunu.

⁴⁶ Sa ina apuran awa maa, "Ezin ka ere ka inyin na okodu? Ibetina ma esiseiny, boka adagian na otei inyin."

Ubol Azizos
(*Amatiu 26:47-56; Amaki 14:43-50; Azon 18:3-11*)

⁴⁷ Ina odidia na afugh, sa ologh anwunom iru. Oni wa ubhelegi ma Azudas bho, odi oni da diobh na iwal ogbo atughan bho, arileghom awa aru. Sa ina agi ka abhin ipipiohb‡ abhelegi ma Azizos.

⁴⁸ Sa Azizos apuran ina maa, "Azudas, anwa na abhin ibheleguma ipipiohb na awol Onyi ta Oni kere?"

⁴⁹ Igiel bho ogbo atughan bho ibigh idiar ya na eru ra omite bho, sa awa ipuran ina maa, "Wanwuna, iyar obhin ralapa ogidi bho owe awa kere?"

⁵⁰ Sa odi awa asobh odiom ato ogoni ta wemu okur bho abuton.

⁵¹ Sa Azizos aworan maa: "Na abhon. Oni ka ogir okua!" Sa ina akulan ato oni bho akoko.

⁵² Sa Azizos afugh anigha ma ogbo arumu rokur bho, na wemu ogbo ya na ekponom otu ta Aziba bho, na ikei bho, ya iru ra obol oyo bho maa, "Ami na awian oni kere ma ola inyin na obhin ralapa ogidi na reban na oru ra obol ami?"

† 22:44 22:44 Idi igbainy radire bho inwuna do ma rogogo inyen (43, 44)

‡ 22:47 22:47 Ipipiohb: Anwunom Izrel na ebhin ipipiohb abakagba na ebhelegima ma ipelegima.

53 *Ami irila na inyin kadama kadama da otu ta Aziba, yaa inyin ubol do ami. Yaa, onon obhel dinyin wa alimon adjo azim na arileghom bho.*"

Apita akua ma Azizos

(Amatiu 26:57-58; Amatiu 26:69-75; Amaki 14:53-54; Amaki 14:66-72; Azon 18:12-18; Azon 18:25-27)

54 *Sa awa ibol ina irileghom igi da otu ta wemu rokur bho, yaa Apita aro ma esi egbeiny atuonom awa.*

55 *Obhel bho awa na egbonogi ma anya da esadio etire bho, sa ebla awa iro ma adilade ikiton anya bho, sa Apita adigh na awa arila ani ma ise.*

56 *Sa odi obaramotu onyani abhin ehalabal anya bho alelegi ma Apita, sa afugh maa: "Oni onon arila na Azizos."*

57 *Sa ina akua afugh maa: "Ani bho, ami iloghom do ina."*

58 *Onyi-ogbara obhel aten, sa opan oni abigh ina sa afugh maa, "Anwa odi oni awa."*

Yaa Apita aworan maa, "Oni bho, ami ani do!"

59 *Obhel aten, sa opan oni arila ma ofugh ofugh maa, "Kaguo kaguo ugba, ina odi oni bho, ezin bho ina ola Agalili."*

60 *Sa Apita aworan maa, "Oni bho, ami iloghom do ma abar anwa na agba." Ina odidia na awioghan sa olobhiri enur-ema bho alal.*

61 *Sa Wanwuna bho atibara akpon Apita. Sa ina aruruan ikpo afugh ta Wanwuna bho, ya afugh anigha ina bho, maa, "Anwa ta akua ami ma isar igiel kisa enur ta alal adidon."*

62 *Sa ina amite da etire ka aleghe agba igbir.*

Ogbo egham bho ikiri ma Azizos edul ina

(Amatiu 26:67-68; Amaki 14:65)

63 *Ogbo egham ya na ekponom Azizos bho, ikiri ina edul ina.*

64 *Sa awa ibhin abar ibinom aridien doyo. Sa isorogiom ina ma adiel ipuran maa, "Wa, ma agba ma oni wa abor anwa bho."*

65 *Sa awa ikpon abar abar ifugh ina, ikpon idotimeni.*

Umarameni ma Azizos da amisigh ikei ebhugh

66 *Adjo abal asor, sa ikei irileghom bho, na ogbo arumu rokur bho, na ogbo atughumeni oloko bho, ikokodian idigh ezue, sa irileghom Azizos ka imarameni da amisigh ogbo arumu ito ebhugh dawa.*

67 *Sa ipuran ina maa, "Anwa Akraist bho kere."*

Sa Azizos aworan awa maa, "Ami igba eka anigha inyin, inyin ko omara do,

68 ka ami ipuran inyin abar eka, inyin ko omara do oworan ami.

⁶⁹ Yaa obeton isen ogi da edia, Onyi ta Oni ta aro ma adilade da odiom aguo ta Aziba wa anwuna ma alimon apu bho."

⁷⁰ Sa ebla awa ipuran ina maa, "Okua bha anwa Onyi ta Aziba, duko?"

Sa ina aworan awa maa, "Odi ma aguo anwa igba bho."

⁷¹ Sa awa igba maa, "Ezin ola iyar ta otun obhorogh opan onyoba da ekal abar onon, odi kere? Iyar na aguo na omughon abar bho da onu doyo."

23

Ubhin Azizos ka omarameni da amisigh ta Apailet

(Amatiu 27:1-2; Amatiu 27:11-14; Amaki 15:1-5; Azon 18:28-38)

¹ Sa ebla ologh anwunom bho ibegina irileghom Azizos ka imarameni da amisigh ta Apailet*

² Sa awa iler ina ma riku†, ibologiom ina maa, "Iyar ubigh ka oni onon na abhorogh odineni ebhugh diyar, sa na akigima ma anwunom otua otua-ebhugh onigha Asiza, sa na arema ma ina Akraist, Olilema."

³ Sa Apailet apuran Azizos maa, "Anwa Olilema anwunom Azu kere?" Sa Azizos aworan ina maa, "Odi ma aguo anwa igba bho."

⁴ Sa Apailet atibara adama ma ogbo arumu rokur ta Aziba bho, na ologh anwunom bho, agba anigha awa maa, "Ami ibigh do ma abar ola oni onon agir apie da riku wa inyin uleregi ina bho."

⁵ Yaa, awa iro ma ogba ogba okparameni maa, "Ina na abhin atughumeni doyo na atumugi ma anwunom osorogi akpe da ebla Azudia, obeton da Agalili esi bho ina ake bho tutun ra atej enen."

Ubhin Azizos ka omarameni da amisigh ta Erod

⁶ Igiel bho Apailet amughon ekal onon bho, sa ina apuran kugba ma Azizos onyi eghun Agalili.

⁷ Igiel bho ina ra aloghom ma Azizos odi da ebu ito ta Erod bho, sa ina aruom awa ma obhin Azizos ogiom Erod. Asoran ola Erod na aguo aro da Azeruselem ma obhel obha.

⁸ Obhel igiel Erod abigh Azizos bho, sa ina abhon ologi ma ibom, ezin bho na abia ina na agon obigh ani Azizos. Ina na amughon odu doyo, sa ina na abem ologi ma obigh obhel Azizos ta agir ilologian da amisigh doyo.

⁹ Ina abhin obhel apuran Azizos adien kerekere ipuran, yaa ekpo abar ola Azizos aworan ina na oro do.

* **23:1 23:1** *Apailet*: Odi wemu irileghom ebhugh Arom † **23:2 23:2** *Riku*: Ikpon adien kerekere igunugha ebhin ebologiom ina

10 Ogbo arumu rokur ta Aziba bho, na ogbo atughumeni oloko ta Amozizi bho, imara ma ise na emulughuom ina, na ebologiom ina ma ibom ibologiom.

11 Agai Erod na ologh egham doyo eka, esorogiom ina ma adiel, ekiri ina. Sa ibhin obom obebị akapa arulila iburi ina, sa imulumeni ina igiom Apailet.

12 Adama obha sa Erod na Apailet itulugian iten ratologhan; ma iwal anwunom ya iro ma ogbo ologian adien.

Usobh ase obhumeni ma Azizos ma ogigh oyo

(Amatiu 27:15-26; Amaki 15:6-15; Azon 18:39; Azon 19:16)

13 Sa Apailet akokodi ma ogbo arumu rokur ta Aziba bho, na ikei ogbo ya na erileghom ebhugh bho, na anwunom bho,

14 sa agba anigha awa maa, "Inyin ubhin oni onon oruom ami, ogba ma ina na atumugi ma anwunom ma osorogi akpe. Ami na ada ina akpon da amisigh dinyin, kukum eka, ami ibigh do ma ezin ola odin osobh ase obhumeni oyo da riku ya inyin uleregi ina bho.

15 Erod eka na obigh do ina apie, obha ezin bho ina amulumeni ina aruom iyar bho. Inyin omar obigh maa, abar ola oni onon apiom ola odin ogigh oyo ologh bo.

16 Da ebula okua, ami ta aruom aguo ola ta ogurogh ina, sa ami ta aweleman ina ma oten oyel."

17 [Da itotogi Eyal Opel Oten bho, akpe ma Apailet omution odi oni, da awa ogbo ya ulogh ikoli bho onigha awa]‡

18 Yaa, ebila ologh anwunom bho ibhin onin okoroko emulughu, egba maa, "Sighe ma oni onon ma ebhin ka egigh, ma amution Abarabas anigha iyar!"

19 (Abarabas oni ola uduom da ikoli, da ebula aguo ina adigh na ipan ogbo asorogi ma rakpe da ema bho, na owian oghum adilade ito ebhugh bho obhin, sa agigh oni nyen.)

20 Sa Apailet anwe abhelegi awa akikiom, ezin bho ina na abhorogh omution Azizos.

21 Yaa, awa iro ma omulughu omulughu izul maa, "Idu ina ma egigh da emigirenian oriren bho! Idu ina ma egigh da emigirenian oriren bho!"

22 Sa ina anwe afugh anigha awa ma oleghemeni isar igiel maa, "Ezin ka ere, ina agir akere adien ikarabh? Ami ibigh do ma ezin ola odin ogigh oyo. Ebula okua, ami ta aruom ogurogh oyo, sa ami ta amution ina."

23 Sa ebila awa iro ma izul izul inyagh maa, odu ma Azizos da emigirenian oriren ogigh, sa Apailet amara anigha awa.

24 Sa Apailet asobh ase bho aguri ma aguo awa na epuru bho.

‡ 23:17 23:17 Da idi igbainy radire bho ogogo onon bo.

²⁵ Sa ina amutiom da ikoli bho ma Abarabas, oni wa awa ibhorogh omutiom onigha awa bho, wa adigh na ipan ogbo asorogi ma rakpe da ema bho, na owian oghum adilade ito ebhugh bho obhin bho, sa agigh nyen oni bho. Sa ina abeton Azizos alogh da aguo dawa ma ogir abar rologi dawa ibhir.

Udu ma Azizos ogigh da emigirenian oriren

(Amatiu 27:32-44; Amaki 15:21-32; Azon 19:17-27)

²⁶ Igiel bho awa na erileghom Azizos na edua bho, sa awa isibh Asaimon wa Asirin bho, da obhel ola ina na adua da esala bho na aru ra odigh da ema bho. Sa awa inigha ina ma emigirenian oriren bho ma orol otuonon Azizos.

²⁷ Sa obom ologh anwunom ituonon ina da aman. Idi anwunom da ologh bho anwani, ya iro ma ikunu na egba ma igbir da ebula oyo.

²⁸ Sa Azizos atibara akpon awa afugh maa, "E-e anwani Azeruselem! Oni ko otun ami ma egba ma igbir, yaa igba ma igbir egboloma ma aruzu dinyin sekina anwiiny dinyin.

²⁹ Ezin bho radama na eru da edia ma igiel ola awa ta egba maa, 'Ebel remar anwani, na arutu-imara ya ta omaragi do bho, na arumumam ya ta onigha do ma anwiiny amumam bho.'

³⁰ Sa

" 'Awa ta elegh rigu bho maa, "Imele ma ebhum iyar!"

Sa awa ta etibara efugh enigha ma arugugum bho maa, "Ikpegiome iyar!" '

³¹ Kugba ma anwunom na egir idiar inyen obhel ola oriren bho odidia ma omom, kaa, ere ta amite ma obhel ola oriren bho na aghighara?"

³² Awa irileghom ipan iwal anwunom, ibom idighi ma ikarabh, eharam na Azizos ebhin egi ka ogigh. ³³ Igiel bho awa igi ka imisi da esi wa ubhelegi ma "Okpokoro Emu Bho," sa awa idu ina da emigirenian oriren. Awa iharam na ibom idighi ma ikarabh bho edu da remigirenian iriren, odi da agba odiom doyo, uwedi da ekiel.

³⁴ [Sa Azizos amution okoroko maa, "Owede, weleman ma ikarabh dawa ma anigha awa! Ezin bho, awa iloghom do ma abar awa na egir.]" § Sa awa irobh okoba* ma ologhom aguo awa ta ebhin erugian ibura doyo.

³⁵ Anwunom iro ma ise na ekpon; yaa, ogbo arumu bho sa isorogiom ina ma adiel maa, "Ina atenemeni ghan ipan ogbo; isen ina atenemeni ani ma ozu doyo, kugba ma ina Akraist, Oni Wa Aziba Ason bho gai."

§ 23:34 23:34 Inyen bo da idi igbainy radire ya uge bho okoba; Wa atej enainy sa abhin epereper ukpe bho. * 23:34 23:34 Irobh

³⁶ Ogbo egham bho eka edigh ani esorogiom ina ma adiel, sa inigha ina ma amin aviniga†.

³⁷ Sa iro ma ise iduom ina ifugh maa, "Kugba ma anwa Olila ebhugh ogbo Azu gai, bha tenemeni ma ozu doynom."

³⁸ Elegh ola udu da emigirenian oriren bho da agba emu doyo aro ma ola uge maa, "ONON OLILEMA OGBO AZU."

³⁹ Odi odighi ma ikarabh wa ubaram udu ukeri bho eka, aduom ina afugh maa, "Anwa Akraist bho do kere? Tene-
meni ma ozu doynom, ma abar na iyar atenemeni!"

⁴⁰ Yaa, odighi ma ikarabh uwedi agam anigha ina, afugh maa, "Ya! Ya! Anwa na oghilan do ma Aziba kere, ma obigh
ma oni onon na iyar utei onin eka ebhum ase bho?"

⁴¹ Da agba diyar, sa asoran aguo usobh ase bho ubhumeni iyar bho, ezin bho iyar na obu ma asuwo ikarabh ya iyar
ugir bho, Yaa, oni onon na opiom do ma abar."

⁴² Sa ina afugh anigha ma Azizos maa, "Azizos, siseiny ruruane ami ma igiel anwa na adigh da irileghom doynom."

⁴³ Sa Azizos aworan ina maa, "Yagiagai ami na agba na anigha nyam maa, adidon anwa ta adigh na ami aro da Obebi Alei bho."

Omugh ta Azizos

(Amatiu 27:45-56; Amaki 15:33-41; Azon 19:28-30)

⁴⁴ Adio bho aro ka na ate azainy, sa azim aru ra akpegiom ebla ade bho tutun ate isar akiloki da etitan adio.

⁴⁵ Sa ebalabal ogogo bho adim; sa ukpe wa ubhin usobhom alukpesi etutu da Otu ta Aziba bho, aguan da esadio arugian
iwal abin. ⁴⁶ Sa Azizos abhin obom okoroko edi amulughu maa, "Owede, ami na abeton emugh dami na alogh da aguo
doyom." Ogba okua owele kukum, sa ekpo-epobh doyo asobhan.

⁴⁷ Igiel bho oni wa na arileghom ologh egham bho abigh idiar ya imite bho, sa ina atutumeni ma Aziba amutiom okoroko maa, "Ya agai, onon aro ma oni ehabala‡."

⁴⁸ Igiel bho ebla ogbo ya isor esi bho ibigh idiar ya imite bho, sa awa ikonya imula iyel na ikunu.

⁴⁹ Yaa, ebla ogbo ya iloghom ina bho, ka ubaram na anwani ya ike da Agalili ituonom ina bho, imara ma esi egbeiny ekpon idiar inyen.

Amadi ta Azizos

(Amatiu 27:57-61; Amaki 15:42-47; Azon 19:38-42)

⁵⁰ Odi obebi oni ola arugh adol igielake ola ubhelegi ma Azosefu aro, ina odi oni da Ogbo Ito Azu.

23:36 23:36 Rasor 69:21 † 23:36 23:36 Amin aviniga: Odi adien amin ola agbagbam da onu ma oda ‡ 23:47 23:47 Oni ehabala: Oni ola opiom do ma abar, sa arugh ibebi amarugh na adol igielake da amisigh ta Aziba

⁵¹ (Yaa, ina na omara ani do ma ito ogbo arumu iyedi.) Ina ola ema Arimatia da ebhugh Azudia, sa ina abhin da ebhiroma na agon eruoma irileghom ta Aziba.

⁵² Ina agi ka atej Apailet apuru ma ozu^S ta Azizos.

⁵³ Sa ina agi ka asoroni ma eguade bho da emigirenian oriren bho, sa abhin ohebi ukpe asininin abhurugi ma eguade bho. Ina asu ma eguade bho awele sa abhin ka adi da omom odi, esi ola ubu da ogbioma umutiom, ola ta odi do ma oni.

⁵⁴ Obha Adama Akokodian obara Adama Osira-epobh. Obhel bho aro ka na atej osira epobh dawa.

⁵⁵ Anwani ya idua da Agalili idigh na Azizos iru bho, ituonom Azosefu ka emisi da ogugua bho, sa ibigh adien aguo ubhin umunien ma eguade bho da ologi.

⁵⁶ Sa awa imula iyel igi ka igua ma igagaman ighogho* na relo edu enunu. Yaa, awa esira ma epobh Adama Osira-epobh bho, ma aguo oloko bho ato bho.

24

Azizos abetina da omugh

(Amatiu 28:1-10; Amaki 16:1-8; Azon 20:1-10)

¹ Ibala Adama Osira Epobh bho, wa aro ma opur adama da esi-adama bho, sa anwani bho ibon ibetina ma obom ameghele, sa ibhin ighogho eduenunu* ya awa igbe bho iten igi da odi bho.

² Awa ibigh ka na odur okpegima odi bho otenemeni da adukun,

³ yaa igiel bho awa idigh da ologi bho, awa ibigh do ma ozu ta Wanwuna Azizos.

⁴ Igiel bho awa odi ma ise na eruruan na egboloma ma abar bho, sa iwal anwunom imite ma awai imara da aka dawa, na ibura ya na esosorogian ka imemegina enainy.

⁵ Da ebula arugugu wa asibh awa bho, sa awa izuda idi ma ramisigh dawa da ade. Yaa anwunom bho ipuran awa maa, "Amite eka ma ola inyin na obhorogh oni ola odi da aghudum da esadio imumugh?

⁶ Ina bo ma isen; ina na abetina da omugh! Iruruane ma idiar ya ina agba anigha inyin igiel bho ina aro na inyin da Agalili bho,

⁷ maa, 'Ta obeton Onyi ta Oni ologh da aruguo idighi ma ikarabh, sa ta odu ina da emigirenian oriren ogigh.

^S 23:52 23:52 Ozu: Eguade bho * 23:56 23:56 Igagaman ighogho: Ighogho ya obhin owuri eguade bho boka na onur abor * 24:1 24:1 Ighogho eduenunu: Ighogho ya awa ibhin isigh ghan omumugh oni, ma obaram owuri eguade bho boka ozu bho na onur abor

Oleghemeni iṣar aḍama bho, sa ina ta aḅetina amula aru da aghudum.' "

⁸ Sa awa iruruan iloghoman onuokpe doyo.

⁹ Igiel bho awa idua da odi bho imula iyel bho, sa awa igba ma ebla idiar inyen inigha ma diobh na onin ogbo ogir bho na ebla anwunom iyedi.

¹⁰ Ameri wa Amagdala bho, na Azoana, na Ameri onweni ta Azemsi, na ipan anwani ya idigh na awa irile bho, igba ma abar wa amite bho enigha ma ogbo ogir bho.

¹¹ Yaa, asugbagba inyen iguban ibhelebbhel onu da rato ilobhiri bho ma omughon, ebula okua awa idumom do.

¹² Kukum eka, Apita aḅetina akpo ma eghil agi da odi bho. Ina azuman anwinagian da ologi odi bho, sa ina abigh igorogor arukpe asininin ya ubhin ubhurugi ma eguade bho da ade ma obhobho ikpo. Sa ina akpon bo amula ayel, abhin obhel aruruan agboloma ma abar wa amite bho.

Erile egi da Eten Emayos

(Amaki 16:12-13)

¹³ Onin adama obha, idi iwal ogbo atughan ta Azizos irile na egi da ema Emayos, esi erile ola alei aguo oduai amail† ma obhin da Azeruselem ka otei.

¹⁴ Sa awa odi na eberegian na egboloma ma ebla idiar ya imite bho.

¹⁵ Igiel bho awa na eberegian idiar inyen bho, sa Azizos na aguo aru ra adigh na awa agbogbuan arile.

¹⁶ Yaa, Aziba asibhom ma ikpo aridien dawa ma aguo ola awa ko orue do elelegi ina.

¹⁷ Sa ina apuran awa maa, "Inyin na orile na oberegian okua na ogboloma ma ere?"

Sa awa imara kpom ikonya na ikunu.

¹⁸ Sa odi oni da iwal awa, wa ubhelegi ma Akilopas bho, aworan ina maa, "Anwa kukum oni ola na aru ma isuloma da Azeruselem, ola ta omughon ani do ma idiar ya imite ma radama inyen bho duko?"

¹⁹ Sa ina apuran awa maa, "Akere adien idiar imite?"

Sa awa iworan ina maa, "Idiar ya igboloma ma Azizos wa Anazaret bho. Ina aro ma owil ola Aziba na ebla emaranwunom ilelegi, da ebula emi alimon onuokpe doyo na ogir doyo.

²⁰ Ogbo arumu rokur ta Aziba bho na ipan ogbo arumu diyar ya odi da adilade ito, ibeton ina elogh da aguo anwunom ma ogigh, sa idu ina da emigirenian oriren igigh;

† 24:13 24:13 Amail: Owewegh atobi: ubhin da onu Aḅekei; amato eweghe esi erile, odi ka atobi iwal onir na iwal ewala (880) akubu.

²¹ yaa, iyar ubhin ina obem ologi ma ina Witenemeni wa na aru ra obhel ebhugh Izrel bho. Otuonom ise, adidon olegheheni isar adama idiar inyen imite.

²² Okua bha, idi anwani da ologh diyar ogbo ya ituonom ina bho, iru ra igba ma asugbagba ya idigh iyar ilologian omughon. Awa iten igi da odi doyo ma ameghele adidon,

²³ yaa awa ibigh do ma ozu doyo da ologi. Sa awa imula iru ra igba inigha iyar maa, awa ibigh aghim ola itileduom ta Aziba imutuma awa egba maa, Azizos odi da aghudum!

²⁴ Sa idi ogbo ya idigh na iyar iro bho, iten igi da odi bho ma obigh ani. Yagiagai, awa ibigh odi bho ma onin aguo bho anwani bho igba bho, yaa awa ibigh do ma Azizos."

²⁵ Sa ina afugh anigha awa maa, "Rema anwunom! Aguo na akparama inyin odumom ebla iwowa ya ariwil bho iwa bho.

²⁶ Ugba do osesegheni maa, Akraist bho ta adia abigh aligam aruzu inyen kisa ina ta aten adigh da adilade isosorogian doyo kere?"

²⁷ Sa Azizos abhin obhel agba asesegheni ma ebla iwowa ya uge ugboloma ina da adire etutu odudul bho, obeton da radire ta Amozizi ka ate idiar ya ariwil bho ige bho.

²⁸ Igiel bho awa na etuan ema wa awa na egi bho, sa Azizos arile aten awa akue adighi woma ina odidia na agi da edia.

²⁹ Yaa, awa ikikiom ina ekparameni maa, "To na iyar. Isen na ate adule, okpegi osor asughonom." Ebula okua sa ina agi ka adigh na awa aro.

³⁰ Igiel bho ina aro da akpata ode bho, sa ina abhin aberedi, sa atutumeni, sa ina apuiny abeton anigha awa.

³¹ Ise kisa aridien dawa ikpakpagina sa awa ililegi ina. Da onin obhel bho, sa ina amainy adua da amisigh dawa.

³² Sa odi atibara akpon odi apuran maa, "To titoiny ku, idiar ya ina abhin da adire etutu bho agba anigha iyar igiel bho ina adigh na iyar arile bho, ikul do ma rologi diyar kere?"

³³ Da onin obhel bho sa awa imula igi da Azeruselem. Sa awa ibigh diobh na onin ogbo ogir bho, na ipan ogbo ya na edigh ghan awa na erile bho, na ekokodian ise

³⁴ na egba maa, "Yagiagai! Wanwuna bho na abetina da omugh, sa na amutuma ma Asaimon nyen."

³⁵ Sa iwal awa ya idua da Emayos imula iru bho eka, igba ma idiar ya imutuma awa da eten bho, sekina adien aguo awa ibhin ilelegi ina, ma obhel bho ina abeton aberedi apuiny anigha awa bho.

Azizos amutuma ma ogbo atughan doyo

(Amatiu 28:16-20; Amaki 16:14-18; Azon 20:19-23; Rogir 1:6-8)

³⁶ Awa odidia na eberegian inyen, sa Azizos na aguo amite amara da esadio dawa, sa adu ma oghor anigha awa maa, "Ekima aro na inyin."

³⁷ Sa ebla ologh bho ikparanuma, sa arugugu isibh awa, ezin bho awa iruruan ma awa ibigh eguade.

³⁸ Sa ina apuran awa maa, "Inyin na otun ere na okparanoma. Ezin ka ere wa rologi dinyin na egba iwal iwal bho?"

³⁹ Ikpone ma aruguo dami na asike dami, sa inyin ta ologhom ma ami na aguo. Ikulane ami ma ekpon; eguade na onwuna do ma ipulupul ozu onyiomoroni na ikpokpo, ma adien aguo inyin na obigh ozu dami bho."

⁴⁰ Igiel bho ina na amutiom okoroko onon bho, sa ina aleriom awa ma aruguo doyo na asike doyo.

⁴¹ Kukum eka, awa idumom do, yaa awa imuzo na alibhon ologi na ilologian. Sa ina apuran awa maa, "Inyin onwuna abar ode ma isen kere?"

⁴² Sa awa ibeton obhugian ena inigha ina,

⁴³ sa ina abhin ena bho apuron awa da amisigh dawa.

⁴⁴ Sa ina agba anigha awa maa, "Inyen idiar ya ami ikperemeni itughumeni inyin igiel bho ami iro na inyin bho maa, ta omuzoghodiom ebla idiar ya uge ugboloma ami da adire oloko ta Amozizi bho, na ariwil bho, na da Adire Rasor bho."

⁴⁵ Sa ina akpekpegion rologi dawa ma omughonyan onuokpe Adire Etutu bho.

⁴⁶ Sa ina animetan awa maa, "Uge da Adire Etutu ta Aziba maa, Akraist ta abigh aligam aruzu, sa ta amugh, sa ina ta abetina da omugh oleghemeni isar adama bho.

⁴⁷ Ubaram uge maa, ta oke da Azeruselem obhin adien doyo, ogba ma ibebi asugbagba ya otibara da ikarabh, na oweleman ikarabh onigha oni, osaragi da ebla emaranwunom.

⁴⁸ Inyin ronyoba idiar inyen.

⁴⁹ Ami ta afirima inyin abar wa Owede dami aguan bho; okua adighi beleni, iro ma isen da ema bho tutun alimon ta adua da otenainy ra atei inyin."

Azizos abhun da Otenainy

(Amaki 16:19-20; Rogir 1:9-11)

⁵⁰ Sa ina arileghom awa amutiom ka atei da Abetani, sa abegion aruguo doyo agiom anyu, sa atutumeni awa.

⁵¹ Odidia da ologi aguo ina na atutumeni awa bho, sa ina atokan adua dawa, sa ukpobh ina ubhuneni da otenainy.

⁵² Sa awa ikpudian ikol ina, sa awa imula igi da Azeruselem na ibom alibhon ologi.

⁵³ Sa awa ibhin ebla obhel dawa, iro da Otu ta Aziba itututumeni ma Aziba.

Aḍire Wa Apol Age Agiom Anwunom Efisos Bho Otighom

Apol age ma adire onon ma igiel bho ina aro da ikoli da Arom, sa ina aruran aguo ola adire bho ta amisi da adizo rasosi. Onon bo ma aguo ipan radire ya Apol age bho. Adire wa ina age agiom ogbo Efisos bho na ogba do agboloma ma ekal aligam aruzu, bodo atughumeni igunugha da asosi bho. Ina afirima ma Ataisikos ma aguo ola ta akparameni sa ta akpomeni ma rasosi ya odi da esele obha bho. Apol ake ma aduom doyo sekina na okpon odighom da idiar ya igboloma ma ogir ta Aziba da obhel ola na aten, ola Aziba agir amutiom itotogi doyo ya igboloma ma emaranwunom bho. Sa Apol aru da amum onon, wa Aziba na ateneneni sa na anwe alem ogbo ya imara ma Akraist bho. Ina akunugiom agba onon na aghim wa da edia na aru bho, da obhel bho Witenemeni bho ta anegimeni ma ebla ikarabh bho. Apol agba amutiom isen maa, iyar ko owele do ma onwuna asusughudian, ezin bho egham diyar ola owian alimon ikarabh. Ina agba amutiom idiar ilologian ya iyar na otei da owol oten Akraist, sa agba maa asosi bho ma odi ma aguo ozu onyiomoroni, na otu asiseiny, na ani erogh, na oni egham. Ebla inyen na eleriom ezin odigh onin, sa na eleriom konikoni ma agba ola ina ta adigh na ebla ragba iyedi agir ghan. Da aghudum anegimeni diyar, iyar owian osighe ma ebla omula uman, oghor ighor, afugh itei, egbogbo ologi, igam, na igurumian ologi. Ezin bho, inyen okpo ya na ekigima ma odigh onin da asosi bho. Apol akunugiom adire bho na adien aguo ola obhin orugh amarugh ogbo ya na emara ma Akraist, ya igboloma ma amarugh eghun otu, na ogir, na adien aguo obhin omara okparameni da ologi imara bho.

Arumu idiar ya uge bho

Itotogi ta Aziba na iteneneni ogbo ya imara bho (1:2-21)

Ewogina Ibebi Asugbagba bho (3:1-21)

Amarugh ogbo ya imara ma Akraist da emaranwunom (4:1—5:20)

Aghisian ogbo ya imara ma Akraist bho (5:21; 6:9)

Egham ogbo ya imara ma Akraist bho na ikarabh (6:10-24)

1 Ami Apol, wa adua da ito ta Aziba, sa aten oniogir ta Azizos Akraist bho, na age na aruom anwunom ta Aziba ya odi da Efis̄os, na ogbo idumom ta Akraist Azizos.

2 Enoghoman na ekima ta Aziba Owede diyar na Wanwuna Azizos Akraist ero na inyin.

Itutumeni ya odi da Akraist

3 Itutumeni ero enigha ma Aziba Owede ta Wanwuna iyar Azizos Akraist, wa na abhin ebla itutumeni da emugh da otenainy adoni iyar da Akraist.

4 Ezin bho ina ason iyar da Akraist kisa ina alem emaranwunom bho, ma aguo ola iyar ta oro ma anwunom ehabala, orugh amarugh ola abar ola oliom iyar ko oro do da amisigh doyo.

5 Da etulan doyo, sa ina ato aguri ma aguo ola ta owol da Azizos Akraist obhin iyar ma aguo anwiiny doyo, da ebula ibebi ito doyo,

6 ma aguo ola iyar ta otutumeni ina da ibom eneghe doyo, wa ibom enoghoman na ewol da Wetulan bho na etei iyar bho.

7 Da ebula Akraist sa iyar utei itenemeni wa adua da alukpe omugh doyo aru bho, sa uweleman ikarabh diyar, da ebula ibom enoghoman doyo,

8 ya ina anigha iyar amuzoghodi da adien kerekere el-oghom abar na amughonyan,

9 ma iyar ologhom ewogina ito doyo, ya isoran na ibebi iwalama doyo, wa ina ato da Akraist bho,

10 ma aguo ola ta omuzoghodiom iwalama doyo da ekunuguma obhel bho, ma otulugi ebla idiar da Akraist, da otenainy na da ade onon.

11 Da ebula Akraist nyen, sa uson iyar ma ide ma adia, ma aguo na odia oto oguri bho da ebula aguo ebla idiar odi ma aguo asoran da ito doyo bho,

12 ma aguo ola iyar ya uro ma ipur ogbo ya na ebem ologi da Akraist bho ta oro ma iya itutumeni isosorogian doyo.

13 Da ebula oyo sa inyin umughon nyen agai Onuokpe oten dinyin, wa inyin udumom sa utun okua unigha inyin Emugh Etutu bho ma oro elegh, ma aguo uguan bho,

14 wa na akparameni ma oguan bho maa, iyar ta ode ma adia diyar bho, tutun ina ta tenemeni ma anwunom doyo aman, ma aguo ola onigha oyo ma itutumeni da isosorogian doyo.

Asiseiny ta Apol

15 Da ebul abar onon, na ogba nyen onigha ami ma ologi imara wa inyin unwuna ugboloma ma Wanwuna Azizos, na

etulan wa inyin unwuna igboloma ma anwunom ta Aziba bho.

¹⁶ Okua sa ami ko owele do ma otun ebula inyin onigha ghan alisebh ma igiel ami iruruan igboloma inyin da asiseiny dami,

¹⁷ ma aguo ola Aziba ta Wanwuna diyar Azizos Akraist, Owede isosorogian bho, ta anigha inyin Emugh eloghom abar na aghim ya omar ologhom oyo,

¹⁸ na okperon ologi dinyin ma aguo ola inyin ta omughonyan abar wa ina atun abhelegi inyin bho, na abutu elila ya ina na aguan anwiiny doyo bho,

¹⁹ sekina ibom alimon doyo wa abar ola obhin otuom oro do bho, ya iro inigha ma ogbo ya idumom bho, da aguo odi da emi alimon ogir aguo doyo bho,

²⁰ wa ina agir da obeton Akraist da omugh bho, sa arilomeni ina ma adilade da odiom aguo doyo da otenainy,

²¹ apeleni ma ebula ra adilade na alimon na ito, sekina kerekere adien ola uloghom, isen da amum onon sekina wa na aru bho, nyen.

²² Aziba na abhin kabar kabar aguri da ekpukpu ta Akraist, sa ato maa ina wemu ebula idiar da ebula asosi bho,

²³ wa aro ma ozu doyo bho, wa amuzo na ina bho, wa amuzo ma ebula idiar bho.

2

Odua da omugh odigh da aghudum

¹ Da obhel ola na aten, inyin uro ma imumugh da emugh da ebula abagh emu na ikarabh dinyin.

² Da obhel obha, inyin utuonom ikarabh odighi idiar emaranwunom onon, ya izuzuan alimon ta Eru bho, wa na arileghom ralimon da enainy bho. Ina emugh wa odi ma isen bho, sa na arileghom ogbo ya na ebagh emu na enigha ma Aziba bho.

³ Iye amarugh ya ebula iyar na odia orugh otenemeni nyen, ya iro ma ikarabh ebhiroma ipulupul ozu, sa iyar utuonom ghan ebhiroma ipulupul ozu na iya rologi diyar ipuru bho. Sa da edologhoma da iyar bho, sa iyar uro ma anwiiny ya ikpe ma ogbika da igam ta Aziba ma aguo ipan ogbo.

⁴ Yaa, Aziba wa amuzo na okpon igbirighbir bho, da ebula ibom etulan ya ina atulan iyar bho,

⁵ da igiel bho iyar uro ma imumugh da emugh da ebula abagh emu bho, sa ina anigha iyar aghudum da Akraist. Adua da eneghe doyo kisa iyar uten.

6 Sa Aziba abeton iyar na Akraist arilomeni ma adilade da arisisi otenainy na Akraist Azizos, da ebula odighonin na Akraist,

7 ma aguo ola ina ta aleriom amum wa na aru bho ma ibom eneghe doyo ya aguo ogba orodo bho na ibebi ogir doyo ya itei iyar ogbo ya odi na Akraist Azizos bho.

8 Adua da eneghe doyo sa inyin uwol da ologi imara uten, inyin na aguo do, onon bha enigha ta Aziba.

9 Na odua do da ogir aguo aru ma ola onyiomoroni ta abhin arema.

10 Ezin bho, iyar ogir aguo doyo, ya ulem da Akraist Azizos ma ogir ibebi rogir ya ina na ato aguri, ma iyar okpon okua ogir.

Ebla Anwunom onin da Akraist

11 Okua adighi beleni, iruruane ma aguo inyin ogbo ya oro do ma anwiiny arughun Azu da imitian, sa ogbo Azu ya igba maa awa na otia ma ipo bho, ibhelegi inyin ma ogbo ya otia do ma ipo, wa aro ma ogir aguo onyiomoroni da ipulupul bho.

12 Yaa, da obhel bho, inyin usian do ma Akraist, inyin uro do ma anwiiny arughun Izrel, uwal ani do inyin ologh da rizo na roguan ta Aziba, ebem ologi na oro do inyin, inyin uro ma anwunom emaranwunom ya onwuna do ma abar egboloma ma Aziba.

13 Yaa isen, da Akraist Azizos, inyin ogbo ya iro ma esi egbeiny bho, na obhin otueneni, da owol oten ikol omugh ta Akraist.

14 Ezin bho ina na aguo bha ekima diyar, wa abhin iyar aguri onin bho, sa abhin omugh doyo abogion ebagh wa abagion iyar aguri ma ogbo ologian adien bho.

15 Ina agbogion oloko itotogi amarugh bho, ma aguo ola onwe olem iwal rebhugh bho otenemeni onin anwunom iya oyo, ya ibhon ipu ma aguo awa iro bho, omutiom ekima.

16 Da egbika emigirenian oriren bho, sa Akraist atulugi ma iwal anwunom bho atenemeni ma onin da Aziba, sa akunugiom ologian adien wa aro da esadio diyar bho.

17 Sa Akraist aru ra agba ma ibebi asugbagba ekima bho anigha inyin ogbo ya orodo ma anwiiny arughun Azu bho, ya isigima ma Aziba bho na iyar anwunom Azu, ya ituan Aziba bho.

18 Isen bha iwal rekun bho ta ewol doyo, ebhin da onin Emugh bho etei Owede bho.

19 Ebula okua, inyin bo mu ma isuloma ya onwuna do ma adilade anwiiny arughun, yaa inyin na oten anwiiny

arughun ya iro ma onin na anwunom ta Aziba, da eghun otu ta Aziba,

²⁰ ya ulo da anyu ode ogbo ogir bho sekina ariwil bho, wa Akraist Azizos na aguo aro ma wemu ogbioma eko otu bho.

²¹ Da oyo sa ebla otu bho atulugian aten onin, sa abugh aten utupp ta Aziba, sa aro ma ola etutu da Wanwuna bho.

²² Da ebula oyo, sa ulo inyin utulugi nyen, utenemeni ma otu ola Aziba ta arugh da Emugh.

3

*Ogir wa unigha ma Apol ogir
ogboloma ogbo ya oro do ma
iya Azu bho*

¹ Onon abar wa ami Apol, oni ikoli ta Akraist Azizos, da ebula ogbo ya oro do ma anwiiny arughun Azu bho, na atun na asiseiny na anigha inyin bho.

² Ami na amara maa na ogba onigha inyin itotogi ya Aziba na aghuameni ami ma ogir ogboloma inyin bho.

³ Uleriom ami ma idiar ewogina ya ami na adia age ma ikikara agboloma bho,

⁴ ma aguo ola inyin ta orue osen omughonyan idiar ya ami iloghom igboloma ma idiar ewogina ta Akraist,

⁵ ya uleriom do ma ipan ramum, yaa isen na awol da Emugh bho amutiom aleriom ogbo ogir na ariwil doyo ya inigha ma aghudum dawa ma Aziba bho.

⁶ Ewogina bho bha, ta awol da Ibebi Asugbagba bho, sa ogbo ya oro do ma iya Azu ta edigh na Ogbo Azu bho ero ma ide ma adia, sa awa ta edigh onin erugian oguan ta Aziba da Akraist Azizos.

⁷ Ami iru ra iten oni ola na agba ma Ibebi Asugbagba bho, da ebula eneghe wa Aziba anigha ami bho, wa adua da alimon ogir doyo amite bho.

⁸ Ami ikir apu da ebla anwunom ta Aziba ya unigha ma alimon obhin ogba Ibebi Asugbagba onigha ogbo ya oro do ma anwiiny arughun Azu bho, da enoghoman ya imuzo da Akraist bho.

⁹ Sa adighi ma ola ebla anwunom ta emar eloghom kabar kabar, da itotogi ilologian na idiar ewogina idudul ta Aziba wa alem ebla idiar bho,

¹⁰ ma aguo ola isen, ta awol da asosi bho aleriom ogbo irileghom na alimon ya odi da enainy bho, ma adizo rekal eloghom abar ta Aziba.

¹¹ Ina atun ebula iwalama idudul doyo ya igboloma ma ramum bho amuzughodiom da Akraist Azizos Wanwuna diyar,

¹² wa iyar ubhin da ologi imara utei alukpo ologi ola ogi ka omutuma Aziba.

¹³ Okua adighi bekeni, ologi dinyin odugh do da ebula aligam aruzu ya ami na adin inyin na abigh bho, ya iro ma itum dinyin bho.

Ologhom etulan ta Akraist

¹⁴ Onon ezin bho ami na akpudian Owede bho,

¹⁵ wa uwol ughol adien ebla anwunom da renainy na ade bho,

¹⁶ maa ina abhin da ibom abutu enoghoman isosorogian doyo, awol da Emugh bho anigha inyin alimon ya ta eghuamen ma rologi dinyin,

¹⁷ ma ola ta adua da ologi imara, sa Akraist ta arugh da rologi dinyin ma ola inyin ta ozu omara, oro gigiribh da etulan doyo,

¹⁸ boka inyin odigh na ebla anwunom ta Aziba omar omughonyan ereghe, na eweghe, na egion anyu, na ekudum

¹⁹ etulan ta Akraist wa obur do ma omughonyan oman bho, ma aguo ola inyin ta omuzo na adol ta Aziba da ebla rekai.

²⁰ Ina wa na arue na agir na apeleni ma aguo iyar na opuru bho na iya iyar na oruruan bho, ma aguo alimon doyo na agir da aruzu diyar bho,

²¹ abhin itutumeni da aguo ogbo ya imara ina bho sekina Akraist Azizos, adua ma amun aten amun tutun ka idudul. Aro ma okua.

4

Odigh onin da Akraist

¹ Okua adighi bekeni, ami wa odi da ikoli da ebula Wanwuna bho, na akpomeni ma rologi dinyin ma orugh amarugh ya isoran aguo ubhin ubhelegi inyin bho,

² da ibom okirimeni ozu, na ekima, na amane ya odi ta ane ma odi da ebula etulan.

³ Iwiane ma oro onin da Emugh bho, ma aguo ola ekima ta aro ma abar wa akpuom inyin bho,

⁴ Onin ozu na onin Emugh odi, ma aguo ubhelegi inyin nyen ra udighom da onin ebem ologi bho,

⁵ onin Wanwuna, onin ologi imara, onin owuramum,

⁶ onin Aziba na Owede ta ebla iyar, wa apu kabar kabar bho, sa na awol da ebla anwunom doyo na agir ebla idiar bho, sa na arugh da ebla iyar.

⁷ Yaa, Akraist anigha koni koni iyar enigha ya oni oni ta arue abhin agir ekai ogir doyo.

⁸ Obha ezin bho uge da Adire Etutu bho maa,

“Ogiel bho ina abhun da anyu bho,
 sa ina abhin idiar eneghe da aguo ogbo ikoli egham bho
 anigha ma anwunom doyo.”

⁹ Iṣen ka “Ina abhun,” ka amara eka, asigimeni ma oro maa,
 ina asor da agba wa adebh apu da ade bho?

¹⁰ Ina wa asor bho bha uwa abhun bho apel ebila renainy
 bho nyen, ma omuzo ebila emaranwunom bho.

¹¹ Ina bha wa ason idi ma ogbogir, idi ariwil, idi igba
 ma asugbagba, idi ikponom ma anwunom ta Aziba, na
 itughumeni ma atughumeni.

¹² Ma aguo ola oghuamen i anwunom ta Aziba da ogir olo
 ozu ta Akraist obhuneni bho.

¹³ tutun ta otei adilade ola ebila iyar ta oten onin da ologi
 imara bho, omar ologhom Onyi ta Aziba, na omar odigh emu
 oleghan ka Akraist.

¹⁴ Sa iyar ko oro mu ma aguo igbara anwiiny, iya ipokanan
 amun na eboroghom, na abhin na agi ma ebha na enen da
 adien kere kere oghur atughumeni, na ilege na ikoiny ogbo
 ya na egon ogelemen i anwunom.

¹⁵ Kpelemen i bha iyar obhin da etulan ogba ma iya agai
 bho, sa iyar ta obhobh da ebila rekai oro ma aguo Akraist
 wemu bho.

¹⁶ Adua doyo sa utulugi ma ebila arisisi ozu bho na ididigh
 uguri ma onin, sa esi ise na agir aguo uto unigha ina ma ogir
 bho, boka ozu bho abhobh, aghua, amuzo na etulan.

Omom Aghudum da Akraist

¹⁷ Okua adighi beleni, ami na abhin da adien ta Wanwuna
 bho na akparameni na agba na anigha inyin maa, obeton
 isen ogi da edia, oni ko orugh mu ma aguo anwunom ya oro
 do ma anwiiny arughun Azu na erugh bho, ya na ebhin aguo
 awa ebem ologi oro do bho na esusughudian.

¹⁸ Awa irue do ma omughonyan abar, ma ola awa na
 esigima da aghudum wa Aziba na anigha ma anwunom
 bho. Ezin bho, awa iloghom do ma agai abar, da ebula
 okparakpar ologi dawa.

¹⁹ Awa inwuna mu ma igbiriri ozu, ma ola awa na ebeton
 aruzu dawa enigha ma adien kere kere ikarabh, na amarugh
 okuku.

²⁰ Yaa, inyen idiar ya inyin utughan ugboloma ma Akraist
 bho do.

²¹ kugba maa, inyin omar omughon idiar ya igboloma ina
 bho, sa ina atughumeni inyin agiagai ya odi na Azizos bho.

²² bha isighe ma adol ugbainy oni wa obhon do bho ma
 erobh, ya idua da ikarabh ebhiroma igelemeni iru bho.

23 Emugh bho anwe ma iruruan dinyin atenemeni ma imom,

24 ma erugh amarugh emobh oni ola edighiom idiar bho iguban ita Aziba, da agai eḅabala, na igielake.

25 Okua adighi beleni, iweleman ma ogba igunugha, yaa odi agba ma iyagiagai anigha ma odi, ezin bho ebla iyar onin da Akraist.

26 Inyin ta orue ogam igam, yaa igam bho odighi do ma ola inyin ta ogir ikarabh. Igam bho oro do tutun ogogo bho ta asor.

27 Oni ko onigha ma Eru bho ma etitigha.

28 Oni ola na arugh adol abigh obigh mu, yaa abhin aruguo doyo akparameni agir ogir ola asuo, boka ina ate abar ola onigha ani oni ola adilade bho na apuru ma ologh aguo.

29 Ikarabh afugh omite do da arunu dinyin. Kpelemen bha aro ma obebi abar ola ta akpomeni ma rologi ogbo ya imughon bho, sa ta edigh asuo enigha awa.

30 Oni ko odighi ma ola Emugh Etutu ta Aziba ta adigh ikunu, ina wa aro ma elegh wa Aziba na abhin na alelegi maa inyin iya oyo bho, na oleriom maa inyin ta oten da adama itenemeni bho.

31 Isighe ma ebla igurumian ologi, na ibom igam, na ikarabh ebhiroma, izul otei abar onyen, na afugh ibasi, na adol ologian adien, sekina eghir ologi da aghudum dinyin.

32 Kpelemen bha odi alogh aguo anigha ma odi, odi akpon odi ma igbirigbir, odi akpon ikarabh ta odi asighe ma adien, ma aguo Aziba atun ebula Akraist akpon ikarabh dinyin asighe ma adien bho.

5

Orugh da Eḅalabal

1 Okua adighi beleni, ita ma edighiom idiar ta Aziba ma aguo inyin uro ma anwiiny edighologi doyo bho.

2 Irughe ma amarugh etulan aguo Akraist atulan iyar bho, sa anigha ma ozu doyo ma oro abar alukpe, ola ukpe unigha ma Aziba sa abhur edu enunu.

3 Aguo inyin uro ma anwunom ta Aziba bho, oro do ma ola ta ogba maa, odi oni inyin na ade ma ema, bodo na apesi ma adien kere kere ipesi, bodo na akori ma idiar na abhin. Aghudum inyen ibhon do ma anwunom ta Aziba ma orugh.

4 Bodo osenegi isenegi, ofugh afugh iya itei, bodo okue ikue ya osoran do. Adol inyen ibhon do, kpelemen bha isebhe ma alisebh.

5 Iloghome maa, ode ma ema, bodo opesipesi, bodo okorikori (wa aro ma okol ma eru bho), ko odigh do da ade onwuna ema ta Akraist na Aziba.

6 Oni ko omara ma oni ma obhin ibhelebbhel onu oru ra ogelemini inyin. Ezin bho, Aziba ta adin okpo ya okonon agam ibom igam agboloma ma ogbo ya na ebagh emu bho.

7 Oni ko odigh awa ma egir adien idiar ya awa na egir bho.

8 Ezin bho, obhel aro ma ola inyin uro da azim, yaa isen inyin na oten anwunom ta Wanwuna ya odi da ebalabal bho, bha, irughe ma amarugh ya iguban ogbo ya odi da ebalabal.

9 Ezin bho, ebalabal onon wa odi na inyin bho, na amu na amutiom ibebi, na igielake, na agiagai,

10 ma aguo inyin na owian ogir ya ikpe da amisigh ta Aziba bho.

11 Oni ko odigh ani ma egir idiar obhobho ikpo iye ya igboloma ma azim bho, kpelemini bha igba ma emutiom aguo igurom itei.

12 Okpo iye ya awa na egir da ewogina bho, iya arighel nyen ma ofugh ogboloma.

13 Yaa, ka umutiom ebla okpo iye da ebalabal, sa ta ologhom aguo obhin odi.

14 Ezin bho ebalabal na aleriom kabar kabar, aguo Adire Etutu bho agba maa,

“Betina da adila doymom,

betina da omugh,

sa Akraist ta anigha nyam amughonyan.”

Orugh da alimon Emugh Etutu bho

15 Okua adighi beleni ikpona, oni ko orugh aguo rema anwunom, ya iro ma aguo iloghodi anwunom.

16 Imare ma egir idiar ya ikpe inyin ogir da obhel bho, ezin bho radama inyen ikarabh.

17 Ebula okua, oni ko oro ma rema, yaa iwiane ma omughonyan ito ta Aziba.

18 Oni ko oda ma amin etei esi ola ta epuru inyin, boka iyemeni inyin. Kpelemini bha Emugh bho amuzo da aruzu dinyin.

19 Ibhine ma rasor ya odi da Adire Etutu bho, na rasor ya anwunom imara, na rasor ya Emugh Etutu bho ta anigha inyin, ma emor da esadio dinyin, ma etutumeni ma Aziba da rologi dinyin.

20 Isebbe ma Aziba Owede bho kigiel kigiel ma egboloma ma ebla idiar, da adien ta Wanwuna iyar Azizos Akraist.

Akikiom ya Ani na Owolom

21 Odi azuruna ma eghei anigha ma odi da ebula oghilan Akraist.

²² Inyin anwani, izuruna ma eghoi ma enigha ma asiwolom dinyin, ma adien aguo inyin na ogir na onigha ma Wanwuna bho.

²³ Ezin bho, owolom wemu ani doyo, ma onin aguo Akraist aro ma wemu na Witenemeni asosi bho, wa aro ma ozu doyo bho.

²⁴ Okua adighi beleni, adien aguo asosi bho na azuruna ma eghoi na anigha ma Akraist bho, anwani eka ezuruna ma eghoi enigha ma asiwolom dawa da ebla idiar.

²⁵ Inyin asiwolom, itulane ma anwani dinyin, ma onin aguo Akraist atulan asosi bho, sa anigha ma aghudum doyo adinom.

²⁶ Ina agir okua boka ina abhin onuokpe doyo awur amum ma asosi bho aguri da ehabala.

²⁷ Akraist agir okonon boka ina ate asosi ola edim, ola onwuna do bebina abar ola oliom, bodo ipan idiar ya na epie ma anwunom. Kpelemen bha asosi bho aro da ehabala na ola ko obigh do opie.

²⁸ Onin aguo bho asiwolom ekpe ma otulan anwani dawa ma aguo awa itulan aruzu dawa bho. Ina oni wa atulan ani doyo bho, bha atulan ozu doyo nyen.

²⁹ Ezin bho, bebina oni ola asua ma ozu doyo bo. Kpelemen bha oni bho na amar na ade ma edian na akponom ozu doyo, onin aguo bho Akraist na agir na agboloma ma asosi bho.

³⁰ ezin bho iyar arisisi ozu doyo.

³¹ Onin aguo Adire Etutu bho agba maa, "Olobhoroni ta aweleman onweni na owede doyo ka akpabhan ani doyo, sa iwal awa ta eten onin ozu."

³² Onon obom ewogina, yaa ami na agba na agboloma ma Akraist na asosi bho.

³³ Kukum eka, idighi ma aguo ola koni koni inyin ta atulan ani doyo ma aguo ina atulan ozu doyo bho, ani azuruna ma eghoi anigha ma owolom doyo.

6

Akikiom ya igboloma ma igbara anwiiny na ronweni na rowede

¹ Igbara anwiiny inagha ma onuokpe onweni na owede dinyin ma aguo inyin uro ma agai anwiiny ta Wanwuna bho, onon aguo akpe ma oro.

² "Izuruna ma eghoi enigha ma onweni na owede dinyin." Obha opur oloko wa ubaram na oguan bho maa,

³ “sa ta ebhon enigha inyin, sa inyin ta odum iwewegh aghudum da ade onon.”

⁴ Rowede, oni ko orugh adol ya ogamamen i rologi anwiiny dinyin, kpelemen i bha ibhine da akikiom na atughumen i ta Wanwuna bho ma ekponom awa ma edighom arumu.

Akikiom ya igboloma ma arubana na ogbo ya inwuna awa bho

⁵ Arubana, izuruna ma eghei enigha ma ogbo ya inwuna inyin isen ade onon bho, ma ekirimen i ma aruzu na eb la rologi dinyin, ma enigha awa ma aguo inyin ta oghilan Akraist bho.

⁶ Oni ko ogir aguo ola anwunom ta ebigh inyin, yaa igire kuma aguo arubana ta Akraist ya na ebhin eb la rologi dawa na egir ito ta Aziba.

⁷ Ibhine ma onyen ologi ma egir rogir dinyin, sa aro ma aguo ola inyin na ogir na onigha ma Wanwuna bho yaa anwunom do.

⁸ Iloghome maa koni koni ta ate i asuo ibebi ogir doyo da aguo ta Wanwuna bho, adigh ebana, adigh oni ola oro do ma ebana.

⁹ Inyin ogbo ya inwuna ma arubana, igire ma onin aguo bho ma enigha awa. Oni ko opa awa. Iloghome maa, Wanwuna wa odi da otenainy bho anwuna inyin sekina awa, sa aro ma ola ina obhel do ma odi akpon odi agurumen i.

Eb la okpo erorobhi ta Aziba

¹⁰ Da okunugiom bho, bha imara gigiribh da Wanwuna bho, na da ibom emi alimon doyo.

¹¹ Ilogiane ma eb la okpo erorobhi ta Aziba, boka inyin orue odamaghan i karabh akpatian ta Eru bho.

¹² Ezin bho, iyar uwian do ma asi na ipulupul, yaa na owian ogbo irileghom, na ogbo ya odi da radilade ito, na ogbo irileghom emaranwunom azim onon, na alimon i karabh arumugh ya odi da renainy bho.

¹³ Okua adighi beleni, ibhine ma eb la okpo erorobhi ta Aziba ma ekpakian, boka inyin orue omarama ma okarabh adama bho ma igiel ta aru. Sa igiel inyin na onegimen i kabar kabar, sa inyin ta omara gigiribh.

¹⁴ Ebula okua, imara gigiribh ma ebhin yagiagai ma ekpoa ma aguo okara da ekakagh dinyin, ma ebhin aghudum igielake ma eguri ma aguo ekpeke da ekpakpagh dinyin,

¹⁵ ma ebhin ebhiroma ogba ibebi asugbagba ekima bho ma elogian aguo agbaka.

16 Wa alei abar apu bho, ilogiane ma ekpeke ologi imara, boka inyin orue odamaghan ebila isobh ya na emumor anya bho, ya okarabh oni bho na arobhodi bho.

17 Ibhine ma itenemeni emugh ma ezuoma ka eghoi egham, ma esibh ogidi egham ta Emugh Etutu bho, wa aro ma onuokpe ta Aziba bho.

18 Isiseinye ma adien kerekere asiseiny ma ebila igiel da Emugh bho, ma emar ekpona na amane, ma esiseiny egboloma ma ebila anwunom ta Aziba.

19 Isiseinye ma enigha ami nyen, ma aguo ola Aziba ta anigha ami ma onuokpe, boka igiel ami ikpaton onu dami, ami abhin da alukpo ologi agba ma ewogina ibebi asugbagba bho amutiom.

20 Utun ibebi asugbagba bho oson ami ma obhin adien ta Akraist omara, sa ami odi ma ikoli ma ebula okua. Isiseinye ma enigha ami ma aguo ola ami ta abhin da alukpo ologi agba ma ibebi asugbagba bho ma aguo akpe ami ma ogba bho.

Ipeleguma wa ekunuguma bho

21 Odighi aguo ola inyin ta eloghom aguo ami odi, na idiar ya ami na agir bho, sa ami iruom Ataisiku, umor edighologi da ami da onin imara ologi bho, na oniogir igielake ta Wanwuna bho.

22 ma oru ra ogba aguo ebila idiar odi onigha inyin, na okpomeni rologi dinyin.

23 Ekima ta Aziba Owede bho na Wanwuna Azizos Akraist, sekina etulan na ologi imara, ero na inyin arumor na arumarani da ami ya onin imara ologi bho.

24 Eneghe ta Aziba aro na ebila inyin ogbo ya na etulan Wanwuna diyar Azizos Akraist na etulan wa ekunuguma oto bho.

Opur Adire Wa Apol Age Agiom Bho Anwunom Atesalonĩa Bho Otighom

Apol amutiom asosi bho da Atesalonika da obhel bha ina odi da waleghemeni iwal egi ogba lbebi Asugbagba ta Aziba bho. Ina age ma aduom onon da okperekper obhel ma oghuamenì ikubh ogbo ya na emara ma Akraist ya odi ma ise bho. Umutiom asosi bho da abin iwal bodo isar ala kisa uge ma aduom onon.

Asoan anwunom Atesalonika ya na emara ma Akraist bho ma oghua da ologi imara dawa. Da ologhom ise, bha awa imar do ma omughonyan waleghemeni iwal eruoma ta Akraist. Idi awa iruruan maa Akraist ta amula aru ma onyen, da ebula okua sa awa na esusughudian da obhel ola anwunom ya ilei abar da aruzu dawa imugh, ezin bho awa iruruan maa Akraist ta amula aru ma egbo.

Iyar umara ma Azizos Akraist amugh, sa aputa abetina. Da ebula okua, iyar umara maa Aziba ta abhin ogbo ya na emel ekodu da Azizos aru doyo 4:14. Obha onin aguo ta aro anigha ma ogbo ya imara sa egbika na aponoma bho.

Apol age ma aduom onon ma oleriom etulan doyo, na osebh awa da imara ologi dawa da obhel ola egbika aponoma awa, na onimetan awa ma ya igboloma ma ebem ologi dawa da omula oru ta Wanwuna na Witenemeni dawa.

Arumu idiar ya uge bho

Apol abhin da ekudum ologi doyo asebh anwunom Atesalonika (1:1-10)

Onuokpe ta Apol na aguo (2:1-16)

Ogba idiar omutiom ka obhel ina adua da Atesalonika (2:17—3:13)

Etuoma na okpereni aguo orugh aghudum ta Aziba (4:1-12)

Eruoma ta Akraist (4:13—5:11)

Ekunuguma akikiom bho (5:12-28)

¹ Ami Apol na Asailas na Atimoti, na oge na oruom inyin ogbo ya na egi ma asosi da Atesalonika bho, ya iro ma anwunom ta Aziba Owede bho na Wanwuna Azizos Akraist maa: “Enoghoman na ekima ero na inyin.”

Amarugh na Ologi Imara Anwunom Atesalonika

² Iyar na osebh Aziba na ogboloma inyin kigiel kigiel, sa iyar na osenegi inyin da rasiseiny diyar.

³ Iyar na oruruan na ogboloma inyin da asiseiny, ma aguo inyin na obhin ologi imara na ogir ogir bho, na aguo etulan dinyin na anu inyin ogir ogir bho, na aguo inyin na okparameni ma ebem ologi dinyin da Wanwuna iyar Azizos Akraist bho.

⁴ Arumor na arumarani edighologi diyar ya imara ma Aziba bho, iyar ologhom maa Aziba atulan inyin, sa ason inyin oro anwunom doyo.

⁵ Ezin bho, iyar ubhin do ma Ibebi Asugbagba bho da onu kukum oruom inyin, yaa ubaram na alimon na Emugh Etutu bho na agai amughonyan. Inyin ologhom adol diyar igiel bho iyar uro na inyin bho, na ologh aguo diyar da ebula inyin.

⁶ Sa inyin uta ma odighi idiar diyar na ita Wanwuna, ma ola da esadio ibom aligam aruzu eka, bha inyin uda ma asugbagba bho obhin na alibhon ologi wa na adua da Emugh Etutu bho na aru bho.

⁷ Ebula okua, inyin na oten anwunom ya ogbo ya na emara ma asugbagba bho da Amesidonia na Akaiya ta eta ma adol bho erugh.

⁸ Ebula inyin, onuokpe ta Aziba na osasaragian do da Amesidonia na Akaiya kukum, yaa na omughon odu ologi imara dinyin adizo arisisi. Okua adighi beleni, iyar unwuna do ma abar ola omula ofugh.

⁹ Ezin bho, anwunom iye na aguo na egba ma aguo inyin uda iyar ubhin, na aguo inyin utibara da okol royebo iru na okol agai Aziba wa odi da aghudum bho.

¹⁰ na ogon Onyi doyo ma odua da otenainy oru, Onyi doyo Azizos wa ina abeton da omugh bho, wa atenemeni iyar da ibom igam ta Aziba wa na aru bho.

2

Ogir Ta Apol da Atesalonĩa

¹ Arumor na arumarani diyar, inyin ologhom maa, egi diyar wa iyar uru ra uzuan inyin bho na obhe do ma ikpo.

² Inyin ologhom aguo ugbikimeni iyar, sa ukiri iyar da Afilipai kisa iyar uten uru dinyin. Da ebla ibom idamaghan bho eka, Aziba anigha iyar alukpo ologi ogba Ibebi Asugbagba ya na edua doyo na eru bho onigha inyin.

³ Aguo iyar na oleggh inyin bho, bo ma ola iyar ubhin da ekaol ola amughonyan ibhioma iyar, bodo da ikarabh iwalama, bodo maa, iyar na olege ma oni.

⁴ Kpelemen bha, iyar na ogba ma idiar aguo ogbo ya Aziba abeton Ibebi Asugbagba bho alogh da aguo. Iyar uwian do

ma obhononmeni rologi anwunom, aten Aziba wa na ada ma rologi diyar na akpon bho.

⁵ Inyin ologhom maa iyar ubhin do ma ibhelebbhel arunu oru dinyin, bodo maa iyar na obhelebbhel na okpegiom adol okuku. Aziba onyoba diyar.

⁶ Iyar uwian do ma otei itutumeni da aguo onyiomoroni, ya ta edua dinyin eru, bodo da ipan ogbo.

⁷ Aguo iyar uro ma ogbogir ta Akraist bho, akpe iyar obhin adilade ito diyar otei idiar da aguo dinyin na otutumeni iyar, kpelemen bha iyar uro ma aguo igbara anwiiny da esadio dinyin, ma adien aguo onweni na akponom anwiiny doyo bho.

⁸ obha onin aguo bho iyar ukponom inyin. Iyar otulan inyin ibom. Ebula okua, iyar ubhin do da onyen ologi ogba ma Ibebi Asugbagba bho kukum onigha inyin, yaa iyar ubaram na aghudum diyar.

⁹ Arumor na arumarani, inyin ta orue oruruan aguo iyar ugbosum aruzu diyar na ekparama adol, ugir adugalan na etitan, boka iyar uro ma adol da emu oni ma igiel bho iyar uro ugba ma Ibebi Asugbagba ta Aziba unigha inyin bho.

¹⁰ Inyin ronyoba, Aziba onyoba nyen, maa, iyar urughan inyin ogbo ya umara bho, da ebabala na igielake, sa abar ola oliom iyar oro do.

¹¹ Inyin ologhom maa, iyar urughom konikoni inyin aguo owede na arughom anwiiny iyoyo na aguo.

¹² Iyar olegb inyin, okpomeni ma rologi dinyin, sa ukpon inyin da obhel ikunu, sa unuom ghan inyin orugh amarugh ya ta etutumeni ma Aziba wa abhelegi inyin adighom ani da irileghom, na isosorogian doyo bho.

¹³ Opan abar ola iyar na otun na otutumeni ma Aziba bha, inyin unagha ma onuokpe ta Aziba da arunu diyar, sa inyin uda ubhin aguo aro ma onuokpe ta Aziba gai bho, maa onuokpe anwunom emaranwunom do. Sa Aziba na adighi ma ola onuokpe bho na elol nyen da aghudum dinyin ogbo ya umara bho.

¹⁴ Arumor na arumarani diyar, inyin uten anwunom ya ita ma adol ogbo ya imara ma Azizos Akraist da rasosi Azudia bho. Inyin ugbika ma onin adien regbika da aruguo anwunom dinyin aguo rasosi iye igbika da aruguo ogbo Azu bho.

¹⁵ ya igigh Wanwuna Azizos Akraist, sa izegi ma ariwil bho, sa izegi iyar oten odua nyen bho. Odighi idiar dawa idigh do ma Aziba ma ologi, sa ighir ebla anwunom ologi.

¹⁶ Awa na eghaghana iyar ogba Ibebi Asugbagba bho onigha ogbo ya oro do ma anwiiny arughun Azu, odighi aguo

ola awa ta eten. Ka ukpon udighom, bha awa na egir iye kigiel kigiel ma omuzoghodi ikarabh dawa. Yaa isen, igam ta Aziba na aru ra ate i awa da ekunuguma.

Ibhir Apol onwe obigh anwunom Ateſalonia bho

17 Arumor na arumarani diyar, iyar ubagina inyin awai (da ipulupul, yaa da ekpo ologi do), ebula okua sa ebhebhia inyin imar idighi iyar, ma ola iyar uwian ibom omula ra obigh inyin adien.

18 Emar ebhir iyar omula oru dinyin. Ami Apol na aguo amar awian oru ra obigh inyin, yaa Eru bho akigima iyar.

19 Ehem ologi diyar, na alibhon ologi diyar, na asuo ibo diyar da amisigh ta Wanwuna Azizos ma igiel ina ta aru ka ere? Inyin do kere?

20 Yii, inyin asuo ibo diyar na alibhon ologi diyar.

3

1 Igiel bho iyar orue mu ma one bho, sa iyar umughonyan maa, iyar oro esi ola iyar da Atens ta abhon apu.

2 Sa iyar uruom Atimoti umor diyar wa na iyar na ogir ogir ta Aziba, na wa na agba ma ibebi asugbagba ta Akraist na asasaragi bho, ma oru ra oghuameni ologi imara dinyin na okpomeni rologi dinyin,

3 boka egbika inyen ko odughumeni ma ologi odi oni inyin. Inyin omar ologhom maa, iye idi regbika ya ta etei iyar bho.

4 Igiel bho iyar uro na inyin bho, iyar uro ma ogba ogba onigha inyin maa iyar ta ogbika, sa na emite ma okua nyen.

5 Obha ezin bho igiel bho ami one mu bho, sa ami iruom Atimoti ma oru ra ologhom aguo ologi imara dinyin odi. Ami ighil ka Eru bho na adagian inyin ola ebula ogir diyar na ebhe ma ikpo.

6 Yaa isen Atimoti na adua dinyin amula aru ra agba ma ibebi asugbagba ya igboloma ma ologi imara dinyin na etulan dinyin anigha iyar. Ina agba anigha iyar maa inyin na oruruan na ogboloma iyar kigiel kigiel, sa ebhebhia iyar na edighi inyin aguo ebhebhia inyin na edighi iyar bho.

7 Okua adighi bekeni, arumor na arumarani diyar, iloghome maa, da esadio inyoghonyogh na aligam aruzu ya na etei iyar bho, maa, ologi imara dinyin na akpomeni ma ologi diyar.

8 Isen aguo ologi imara dinyin na aghua da Wanwuna bho, bha na anigha iyar emi aghudum.

9 Iyar ta osebh Aziba eka ma ebula inyin? Iyar na osebh ina ma alibhon ologi wa iyar unwuna da amisigh doyo ma ebula inyin bho.

¹⁰ Adugalan na etitan, iyar na obhin ebla ologi diyar na osiseiny Aziba ma odighi aguo ola iyar ta oru ra obigh inyin adien, onigha inyin idiar ya oghuamen i ologi imara dinyin opeleni aguo odi ma isen bho.

¹¹ Aziba Owede diyar na aguo, na Wanwuna diyar Azizos erileghom iyar aru ra ate i inyin.

¹² Wanwuna Aziba bho adighi ma aguo ola, emi etulan wa odi da esadio dinyin na ipan ogbo bho, ta agi ma anyu, ma onin aguo iyar utulan inyin utei bho.

¹³ Ina akparameni inyin ma aguo ola abar oliom inyin ko oro do, yaa inyin ta oro da ehabala da amisigh ta Aziba Owede diyar, ma igiel Wanwuna Azizos ta aru na ebla anwunom ehabala doyo.

4

Orugh Adol ya ta Edigh Aziba ma Ologi

¹ Arumor na arumarani, da okunugiom bha, iloghome maa, iyar na otughumeni inyin aguo orugh adol ya ta edigh Aziba ma ologi, sa inyin na orugh okua nyen. Isen iyar na obhin da adien ta Azizos na oleg inyin, na okparameni ma rologi dinyin, ogir opeleni okua nyen.

² Ezin bho, inyin ologhom rakikiom ya iyar ubhin alimon ta Wanwuna Azizos ukikiom inyin bho.

³ Aziba na abhoroghan inyin ohabala. Okua adighi beleni, ighele ma adol ode ema.

⁴ Konikoni inyin, asibhom ozu doyo arugh adol ehabala na edim,

⁵ oro do ma ola inyin ta obhibhirighan aruzu ya ipesi, ma aguo ogbo ya ologhom do ma Aziba na egir bho.

⁶ Da ekal abar onon, oro do ma ola odi oni inyin ta abhin ikoiny agir ikarabh agboloma ma umor, bodo apesiom umarani. Iyar na odia ogba onigha inyin maa, Aziba ta agbikimeni konikoni ola agir ikarabh ya okua.

⁷ Aziba na obhelegi do iyar orugh adol ode ema, yaa iyar orugh aghudum ehabala.

⁸ Okua adighi beleni, oni ola agin itughumeni inyen na ogin do ma onyiomoroni, yaa aghel Aziba wa na anigha inyin Emugh Etutu doyo bho.

⁹ Ezin ola iyar ta otun oge oruom inyin aguo ola odi ta atulan odi bo, ezin bho inyin na aguo na otughan da aguo ta Aziba ma aguo odi ta atulan odi.

¹⁰ Sa inyin na ogir okua nyen. Yagiagai, inyin na otulan ebla ogbo ya na inyin umara ya odi da Amesidonia bho. Kukum eka, iyar na oleg inyin ogir opeleni okua nyen.

11 Iguri da iwalama dɪnyin orugh adol ekima, ma ero ma esi ola inyin, ma ebhin aruguo dɪnyin egir ogir, ma aguo iyar udia ukikiom inyin bho.

12 Ka inyin ugir okua sa inyin ta odigh edim da amisigh ogbo ya da etire ya ologhom do ma Wanwuna bho, sa ko oro do ma ola inyin ta obhin oni obem ologi.

Eruoma ta Wanwuna bho

13 Arumor na arumarani diyar, iyar na obhoroghan inyin onwuna amughonyan ogboloma ogbo ya na emugughu bho, boka inyin ukunu ma ikunu ma aguo anwunom ya onwuna do ma ebem ologi.

14 Aguo iyar umara ma Azizos amugh sa abetina da omugh bho, obha onin aguo iyar umara maa, igiel ina ta amula aru, Aziba ta abegion imumugh ya imara ma Azizos da aghudum dawa bho abaram abhin aru.

15 Iyar na obhin da onuokpe ta Wanwuna bho na ogba na onigha inyin maa, igiel Wanwuna bho ta amula aru, iyar ogbo ya ta oro da aghudum otei igiel ina ta aru bho, ko odia do na ogbo ya na emugughu bho ka otei ina.

16 Wanwuna bho na aguo ta adua da otenainy asor aru na obom okoroko izul, na izul ta wemu itileduom bho, na okoroko ododue ta Aziba, sa ogbo ya imara ma Akraist kisa imugh bho ta edia ebegin.

17 Otuonom ise sa Aziba ta akpobh iyar ogbo ya odidia da aghudum da obhel obha bho abhuneni, ka adighom na awa da obughubugh ka etei Wanwuna bho da enainy. Obeton da obhel obha ogi da edia sa iyar ta odigh na Wanwuna bho oro tutun kidudul.

18 Okua adighi beleni, odi abhin ronuo kpe inyen akpomeni ma ologi ta odi.

5

Ikokodiane ma egon eruoma ta Wanwuna bho

1 Arumor na arumarani, ezin bo ma ola otun oge ogboloma obhel wa idiar inyen ta emite bho oruom inyin.

2 Ezin bho inyin omar ologhom maa Adama ta Aziba bho ta aru ma aguo ogba ma adugalan.

3 Igiel anwunom na egba maa, "Kabar kabar odi da ekima na da eko," bha adugh ta aru ra atei awa ma awai ma aguo iguna na atei ani eghun, sa awa ko orue do emizan.

4 Yaa inyin arumor na arumarani dami bo da azim, ma ola Adama ta Wanwuna bho ta aru ra abol inyin uman ma aguo ogba.

5 Ebla inyin anwiiny ebalabal na etitan adio. Iyar iya adugalan adio na azim do.

6 Okua adighi beleni, iyar okodu do ma aguo ipan ogbo, yaa iyar oro ma omom okpon okimeni ma aruzu.

7 Ogbo ya na ekodu ma adila na ekodu ma adugalan, sa idamamin bho na eda na ebhughudian adugalan.

8 Yaa aguo iyar uro ma anwiiny etitan bho, iyar okimeni ma aruzu. Iyar ologian ologi imara na etulan ka ekpeke-egham, ozuoma ma ebem ologi itenemeni ka eghoiy-egham.

9 Ezin bho, Aziba na odin do iyar obigh aligam aruzu igam doyo ason iyar, yaa atun iyar otei itenemeni da Wanwuna Azizos Akraist.

10 Ina amugh anigha iyar aguo ola iyar ta odigh na ina orughan*, da obhel ola iyar odi da aghudum, bodo da obhel ola iyar na omugughu eka.

11 Okua adighi beleni, odi akpomeni ma ologi ta odi, alogh aguo anigha ma oninonino, ma aguo inyin na ogir isen bho.

Akikiom wa ekunuguma bho

12 Arumor na arumarani, iyar na oleghe inyin olelegi ogbo ya na egir ibom da esadio dinyin bho, sa na erileghom, na etughumeni inyin aguo orugh aghudum igielake onigha Wanwuna bho.

13 Ibhine awa ma etuom abar ma etulan awa da ebula ogir dawa. Ekima aro da esadio dinyin.

14 Arumor na arumarani, iyar na okparameni na ogba na onigha inyin maa, ikikiome ma igbuorogbuor, ma ekpomeni ma ogbo ya na eku ma adien bho, ma elogh aguo ma enigha ma ogbo ya na edugh bho, ma ene ma egboloma konikoni.

15 Iwiane ma aguo ola odi ko ode do ma odi ma olo, yaa idighi odi agir abar wa abhon ogir bho anigha ma odi na ebila ipan ogbo.

16 Iro da alibhon ologi kigiel kigiel.

17 Isiseinye ma ebila igiel.

18 Kabar kabar ola amite, isebhe ma Aziba. Ezin bho onon abar wa Aziba na abhorogh inyin ogir bho, da aguo inyin uro ma iya Azizos Akraist bho.

19 Oni ko odughumeni ma Emugh etutu bho.

20 Oni ko okiri ma iwowa.

21 yaa ida kabar kabar ekpon, ma eda ma iya ibhon bho ma ebhin,

22 ma eghel kadien kadien ikarabh.

23 Aziba wa aro ma Aziba ekima bho na aguo, ababalamenin inyin da ebila rekai aghudum dinyin, da emugh, da el-oghoman ozu, na da ipulupul ozu. Aziba aguri inyin aguo ola ko obigh do ma abar ola oliom inyin ma igiel Azizos Akraist ta amula aru.

* 5:10 5:10 Orughan odedian

²⁴ Ina wa abhelegi inyin bho na asibh oguan, sa ta agir aguo agba bho.

²⁵ Arumor na arumarani, isiseinye ma enigha iyar.

²⁶ Ipurane ma ebla anwunom ta Aziba da alibhon ologi na etulan.

²⁷ Ami na akparameni na abhin da alimon ta Wanwuna bho na aruom inyin osen adire alebh onon onigha ebla ogbo ya imara ina bho.

²⁸ Enoghoman ta Wanwuna iyar Azizos Akraist ero na inyin.

Waleghemeni Iwal Adire Wa Apol Age Agiom Anwunom Atesalonia Bho Otighom

Adizo anwunom da asosi bho na esusughudian na egboloma ma omula oru ta Akraist. Da ebula ebum egbika aponoma, awa iruruan maa Adama ta Wanwuna bho ta aro ma isen isen, sa awa igba ma opur aduom ta Apol ipie maa, waleghemeni iwal eruoma ta Akraist ta aro ma obhel ola oni ologhom do. Da asusughudian onon, adizo awa iro ma okua erugh adol itei, na ebologiom maa awa na ebara ma omula oru ta Akraist.

Onon aduom animetan ogiom ipur anwunom Atesalonika. Apol age ma aduom onon ma omution amughonyan da asusughudian ya igboloma ma waleghemeni iwal omula oru ta Akraist bho. Da aduom onon, Apol aleriom adizo idiar ya ta edia emite kisa Akraist ta amula aru, sa na aleriom maa Akraist ta amula aru, maa ikarabh na adol ibasi ta ebuiy emuzo da obhel irileghom ta odi oni ola ko orue do omughonyan ola ubhelegi maa "Okarabh Oni bho" (2:3), wa ta amara adamaghan Akraist bho.

Oni ogir ta Aziba bho amar agba amution ezin wa abhon ogbo ya na emughon ina bho ma oro titoiny da imara ologi dawa da obhel aligam aruzu na egbika. Awa egir ekponom aruzu dawa ma aguo Apol na ogbogir doyo igir bho, na ebhiroma odighi ibebi.

Arumu idiar ya uge bho

Ogba okparameni omula oru ta Akraist (1:1-12)

Idiar ya ta emite kisa Akraist ta amula aru (2:1-12)

Ipan akikiom na onuokpe okparameni imara ologi (2:13—3:5)

Amarugh anwunom ya na emara ma Akraist na ibheleguma ekunuguma (3:6-18)

Ibheleguma

¹ Ami Apol, na Asailas, na Atimoti, na oge na oruom inyin ogbo ya na egi ma asosi da Atesalonia bho, ya iro ma anwunom ta Aziba Owede bho na Wanwuna Azizos Akraist maa;

² Enoghoman na ekima ta Aziba Owede bho, na Wanwuna Azizos Akraist ero na inyin.

Alisebh

³ Arumor na arumarani, akpe iyar osebh Aziba ebila kigiel ebula aguo ologi imara dinyin na abhobh bho, sa etulan wa odi da esadio dinyin na abugh emi bho.

⁴ Obha bha ezin wa iyar na obhin inyin na obo da rasosi ta Aziba bho. Iyar na obo da amane dinyin, na ologi imara dinyin, na aguo inyin na osibhom aruzu da esadio idamaghan na egbika ya na etei inyin bho.

Okpomeni ologi da obhel adagian

⁵ Inyen na eleriom maa, Aziba na asobh ase igielake, sa na egba na emutiom maa inyin okpe ma odigh da irileghom doyo, ma aguo inyin na one ma aligam aruzu ya na etei inyin bho.

⁶ Aguo Aziba aro ma ola igielake bho, ina ta anigha ma aligam aruzu ma ogbo ya na enigha inyin aligam aruzu bho,

⁷ sa ina ta atenemeni inyin da aligam aruzu ya na etei inyin bho, sa ta abaram na iyar atenemeni. Ina ta agir okua ma igiel Wanwuna Azizos ta adua da otenainy amite aru na imomanan itileduom ta Aziba,

⁸ na eba anya ola na anumor belembelem na arubhula, ma obhin okpe ogbo ya ologhom do ma Aziba, sa ibagh emu igboloma ma Ibebi Onuokpe ta Wanwuna diyar Azizos bho.

⁹ Ta ogbikimeni awa ma egbika kidudul, sa ta obagion awa osighe da amisigh ta Wanwuna bho na alimon isosorogian doyo.

¹⁰ Igiel ina ta amula aru, ebila anwunom ya imara ina bho ta ebughumeni ina, sa ta adigh awa ma ilologian. Inyin odi ani da ologh dawa, ezin bho inyin omara ma idiar ya iyar ugba unigha inyin bho.

¹¹ Ebula okua sa iyar na osiseiny na onigha inyin kigiel kigiel, ma aguo ola Aziba ta alogh aguo anigha inyin ma oro aguo anwunom ya ta erugh adol wa akpe ma aguo ogbo ya ina na ason bho ma orugh. Ina abhin alimon doyo amuzoghodiom ebila ibebi iwalama dinyin, na rogir ya ologi imara dinyin na enuom inyin ogir bho.

¹² Iyar na osiseiny okua boka otutumeni ma adien ta Wanwuna Azizos ma ebula inyin, sa ina ta atutumeni inyin nyen, da eneghe ta Aziba diyar na Wanwuna Azizos Akraist.

2*Okarabh Oni Bho*

¹ Arumor na arumarani, iyar na oleghe inyin, ya igboloma ma omula oru ta Wanwuna Azizos, na akokodian wa iyar ta ka otei ina bho, maa:

² oni ko osusughudian da iruruan, oni ko okparanoma nyen egboloma ma atughumeni ya ta ekue egba maa idua da iwowa diyar, bodo da afugh onu, bodo da alebh eru, sa ta egba maa Adama ta Wanwuna bho na aru.

³ Aguo ka aguo ta ebhibhirigi, oni ko omara ma oni ma ogelemani inyin. Ezin bho, kisa Adama bho ta aru, anwunom ta ewian alimon ta Aziba sa ta edamaghan ina ma okparakpar aguo, sa Okarabh Oni wa ta orobh ologh da eba anya odim oto bho ta amutiom ozu.

⁴ Okarabh Oni bho ta adamaghan kabar kabar ola agboloma ma Aziba, sa ta abughumeni ma ozu doyo apeleni kabar kabar ola na obhelegi ma aziba, bodo ola na okol. Ina ta agi ka aro ma adilade da Otu ta Aziba nyen arema maa ina Aziba.

⁵ Ka inyin ta orue oruruan, ami agba ghan idiar inyen anigha inyin igiel bho ami iro na inyin bho.

⁶ Yaa, isen inyin na ologhom abar wa na asibh Okarabh Oni bho na aguri tutun ta atei agai obhel wa ina ta aru bho.

⁷ Iſen bha alimon ewogina wa na adighi ma anwunom owe le osibh oloko bho na ake ma ogir. Yaa oni wa na asibh alimon bho na aguri bho ta asibh tutun ina ta atoka.

⁸ Iſe kisa oni wa osibh do ma oloko bho ta amutiom ozu. Yaa, igiel Wanwuna Azizos ta amula aru sa ta apughe ma obhubhulom da onu doyo agigh Oni wa osibh do ma oloko bho, sa ta abhin isosorogian doyo akunugi ina.

⁹ Eruoma Oni wa osibh do ma oloko bho ta agi na odighi idiar ta Eru bho, sa ta abhin adien kere kere alimon amutioghom releg, agir ilologian igunugha,

¹⁰ sa ta abhin adien kerekere ikarabh ikoiny agelemani ma ogbo ya ta ebhe bho. Awa ta emugughu ekun, ezin bho awa imara do ma otulan agiagai bho oda obhin boka awa eten.

¹¹ Ebula okua, Aziba ta afirima ma alimon ola osusughudi iruruan dawa boka awa emara ma igunugha bho.

¹² Sa ta amite ma ola ta osobh ase obhumeni ma ebla ogbo ya omara do ma agiagai bho, yaa na ebara kuma odighi ikarabh bho.

Na Oson Inyin Oten

¹³ Arumor na arumarani, iyar na osebh Aziba kigiel kigiel ebula inyin ogbo ya Wanwuna bho atulan bho. Ezin bho Aziba ason inyin oten ka opur obeton bho, da owol oten alimon ta Emugh Etutu bho, wa ta adighi ma ola inyin ta obabala da ebula aguo inyin umara ma agiagai bho.

¹⁴ Ina awol da Ibebi Asugbagba doyo ya iyar ugba unigha inyin bho abhelegi inyin, ma inyin otei abin dinyin da isosorogian ta Wanwuna iyar Azizos Akraist.

¹⁵ Okua adighi beleni, arumor na arumarani, ikpo ma ologi ma emara da atughumeni ya iyar utughumeni inyin bho, ya idua da arunu diyar imite bho bodo da ralebh ya iyar uge uruom inyin bho.

¹⁶ Wanwuna Azizos Akraist na aguo na Aziba Owede diyar wa atulan iyar bho, da ebula igbirigbir doyo sa anigha iyar alukpo ologi ya ekunuguma oto na agai ebem ologi bho,

¹⁷ akpomeni ma rologi na aruzu dinyin da obebi ka obebi abar ola inyin na ogir na iya inyin na ofugh.

3

Apol apuru ma osiseiny onigha awa

¹ Da ipan idiar bha iyar na ogba na onigha inyin arumor na arumarani maa, isiseinye ma enigha iyar aguo ola lbebi Onuokpe ta Wanwuna bho ta esasaragian onyen, na anwunom oda obhin na edim, aguo aro na inyin bho.

² Isiseinye ma aguo ola Aziba ta atenemeni iyar da aruguo idim na idighi ma ikarabh anwunom, ezin bho konikoni ta omara do ma Onuokpe bho.

³ Yaa Wanwuna wa na asibh oguan bho, ta akpomeni ma aruzu dinyin aguri inyin esi eko asigimeni ma Okarabh Oni bho.

⁴ Iyar onwuna ma alukpo ologi da Wanwuna bho maa, inyin na ogir aguo iyar ugba unigha inyin bho, sa inyin ta oro ma ogir ogir okua nyen.

⁵ Wanwuna bho arileghom rologi dinyin da etulan ta Aziba na amane wa Akraist na anigha bho.

Akikiom ya igboloma ma egbuor

⁶ Arumor na arumarani, iyar na obhin da adien ta Wanwuna iyar Azizos Akraist na okparameni na ogba na onigha inyin maa, isigima ma ogbo ya odi da onin ologi imara bho ya na erugh adol egbuor, na ogbo ya otuonon do ma atughumeni ya iyar utughumeni inyin bho.

⁷ Inyin omar ologhom maa, akpe inyin ota adol diyar aguo iyar oro do ma igbuorogbuor da igiel bho iyar uro na inyin bho.

⁸ Iyar ubhin do ma edian da aguo oni ode ma inwo nyen. Kpelemen bha iyar ugir ogir adugalan na etitan, ogbosuom aruzu, ma aguo ola iyar ko onigha do ma oni inyin adol*.

⁹ Bodo ma ola iyar onwuna do ma adilade alimon opuru inyin ologh aguo onigha iyar, yaa iyar ugir okua boka inyin ota ma amarugh diyar.

* **3:8 3:8** Adol okoko ipan arunu

¹⁰ Odi abar eka, iyar ułogh oloko onigha inyin ma igiel bho iyar uro na inyin bho maa, "Oni ola omara do ma ogir ogir otei do ma abar da aguo opan oni ade. Oni ola ogir do ode do."

¹¹ Iyar na omughon maa, idi inyin na orugh adol egbuor, sa opan abar ola na egir bo aten odua esi oten esi na imeghenyan.

¹² Iyar na ogba na okparameni na onigha ma anwunom ya okua, sa iyar na oleghe awa da adien ta Wanwuna Azizos Akraist, ma oro da ekima, obhin aruguo dawa ogir otei edian ya awa ta ede.

¹³ Yaa inyin arumor na arumarani, ogir ibebi otabh do inyin.

¹⁴ Imare ma ekpon elelegi ma oni ola omara do ma onagha onuokpe diyar, ya iyar uge da alebh onon bho. Oni ko odedian oni ola okua, boka ina adigh arighel.

¹⁵ Kukum eka, oni ko oguri ina ma aguo oni ologian adien, yaa ikikiome ina ma aguo umor bodo umarani da onin ologi imara bho.

Ibheleguma Ekunuguma Bho

¹⁶ Wanwuna bho na aguo, wa na anigha ma ekima bho, anigha inyin ekima kigiel kigiel da ebla rekai. Wanwuna bho aro na ebla inyin.

¹⁷ Ami Apol na aguo, ibhin aguo dami age ma ibheleguma ya odi da alebh onon bho. Ami na age ma okua ma oro elegh da ebla ralebh dami.

¹⁸ Enoghoman ta Wanwuna iyar Azizos Akraist ero na ebla inyin.

Opur Adire Wa Apol Age Agiom Atimoti Bho Otighom

Atimoti aro ma odi oni ibaraguma wa atuan Apol ibom bho. Kadin Atimoti aro ma wemu asosi Efisos ma odi obhel, sa Apol aruom ina ma ogi ka omarameni ikarabh atughumeni ya da asosi bho (1 Atim 3:4). Apol abem ologi ma ogi ka ozuan Atimoti (Atim 3:14, 15; 4:13), yaa, ina adia age ma alebh onon agiom Atimoti, ma onigha agai akikiom ya igboloma ma ogir asosi bho, ma aguo ola okpomeni ologi ta Atimoti, na okikiom oyo, wa aro ma okubh wemu asosi bho. Apol abeton ekpo abar abar ise abhin akikiom Atimoti. Ina abaram na agai idiar ya ikpe ma ogbo arumu irileghom asosi, na da akokodian ikol ologhom, boka abhin inye amarameni ma atughumeni igunugha, na aguo orughan adien kere kere rebu anwunom ya odi da asosi bho. Alebh onon aguban ola ulebh ugiom Atimoti kukum, yaa adizo ikikiom bho odidia na elogh aguo na enigha ma ogbo arumu irileghom rasosi adama adidon. Yagiagai, alebh doyo onon bha ogbara adire ola obhin orileghom, na ola obhin osibhom itotogi asosi.

Arumu idiar ya uge bho

Otighom (1:1-20)

Ighaghana ya igboloma ma atughumeni igunugha (2:1-15)

Akikiom ya igboloma ma asiseiny na ikol (3:1-16)

Idiar ya igboloma ma odoni ikei na ogbo itotogi (4:1—5:25)

Rekal akikiom na ogir bho (6:1-21)

Ogir ologhom Akraist na ighaghana wa Apol aghaghana ma Atimoti bho.

Ibheleguma

¹ Alebh onon adua da aguo dami Apol, oniogir ta Akraist Azizos aru, da ito ta Aziba Witenemeni diyar, na Akraist Azizos wa ebem ologi diyar bho,

² ma onigha oyom Atimoti, agai onyi dami da ologi imara bho. Eneghe, okpon igbirigbir, na ekima ta Aziba Owede bho na Akraist Azizos Wanwuna iyar bho ero na anwa.

Akikiom ya igboloma ma atughumeni igunugha

³ Aguo ami akpomeni ma ologi doynom ma oro da Efisos, igiel bho ami na aten na agi da Amesidonia bho, ma aguo

olá anwa tá aghaghana ma ogbo ya ná etughumeni ma atughumeni igunugha bho ma oweleman ogir okua.

⁴ Gba maa awa eweleman rasugbagba ezin oto ná idudul ibom rowede dawa ya ekunuguma orodo bho, ya ná emutiom rakuanan kukum, ya ologh do ma aguo enigha ma anwunom ma orugh aghudum ologi imara tá Aziba bho.

⁵ Ezin abar wa utun uto ma ito inyen bho bha, odighi aguo olá odi tá abhin dá ologi ehabala, ná obebi eloghoman, ná agai ologi imara atulan odi.

⁶ Idi ogbo ná ebaron edua dá odighi idiar inyen egi ka edigh dá ibhelebbhel afugh.

⁷ Awa ná ebhorogh oten itughumeni ma atughumeni oloko bho, yaa imughonyan do ma iya awa ná efugh, ná ezin asugbagba ya awa ná ebhin alukpo ologi ná egba bho.

⁸ Iyar ologhom maa oloko bho abhon, kugba maa orughom aguo asoran bho.

⁹ Iyar ologhom nyen maa, udin do ma anwunom ya ná erugh ya igielake omutiom oloko bho, yaa udin isorogi ma rokpe, ná iwian ma radilade irileghom, ná ighel ma Aziba, ná idighi ma ikarabh, ná ogbo ya ná erugh adol itei, ná ogbo ya orugh do ma adol igielake, ná ogbo ya abar olá imara orodo, ná ize ma ronweni ná rowede, ná ize ma anwunom,

¹⁰ ná idemema, ná ilobhiri ya ná ekoduom ilobhiri, ná anwani ya ná ekoduom anwani, ná ibua ma anwunom, ná igba ma igunugha, ná ronyoba igunugha, ná ogbo ya ná ewian agai atughumeni bho,

¹¹ ya idua dá ibebi asugbagba ya igboloma ma isosorogian tá Aziba Itutumeni iru, sa ina abeton alogh dá aguo dami bho.

Eneghé wa Aziba anigha ma Apol bho

¹² Ami ná asebh Akraist Azizos Wanwuna diyar, wa abigh ma ami akpe sa ason ami adighom dá ogir oyo bho.

¹³ Dá obhel olá ná aten, ami ifugh ghan afugh ibasi agboloma ina, sa ami igbikimeni ma anwunom doyo, sa ami ikiri ina. Kukum eka, Aziba akpon ami ma igbirigbir aguo ami ologhom do maa ami ná agir ikarabh bho, ezin bho ami imara do ina.

¹⁴ Sa Wanwuna diyar abhin dá eneghe doyo anigha ami ma ologi imara ná etulan, ya iwol dá Akraist Azizos iru bho.

¹⁵ Onon agai onuokpe olá akpe ma anwunom oda obhin, maa: “Akraist Azizos aru ma isen emaranwunom bho ma otenemeni idighi ma ikarabh.” Sa ami iro ma odighi ma ikarabh wa igurom ipu bho.

¹⁶ Yaa Aziba akpon ami ma igbirigbir ma aguo olá Akraist Azizos tá arughom ami aguri ma aguo eleghe amane doyo,

ebla aguo ami iro ma odighi ma ikarabh wa agurom apu bho eka. Obha na aleriom aguo idiar ta ero egboloma ma ogbo ya, da oguman, sa ta emara ina, sa ta etei aghudum kidudul bho.

¹⁷ Isen bha, edim na isosorogian ero enigha ma Olilema wa ka kidudul bho, wa omugh do bho, wa obigh do ma adien bho, wa ina kukum aro ma Aziba gai bho, tutun kidudul. Aro ma okua.

¹⁸ Onyi dami Atimoti, ami na ato ma ito inyen na anigha nyam ma omuzoghodiom iwowa ya uwa ugboloma nyam da obhel ola na aten bho, boka igiel anwa iruruan, anwa amar awe ma egham bho.

¹⁹ Sibhe ma eloghoman doym ma akparameni, ma anwuna ma ologi ehabala. Idi ogbo ighel iye, sa iweleman onagha iya ologi na agba. Ebula okua, sa ipie ma ologi imara dawa.

²⁰ Ahimenios na Alekzanda bha idi ogbo ya na egir okua da esadio dinyin. Ami na abeton awa alogh da aguo ta Eru bho ma ogbikimeni, boka awa eweleman afugh ibasi ogboloma Aziba.

2

Akikiom ya igboloma ma aguo osiseiny asiseiny

¹ Opu abar bho, ami na akikiom inyin maa, ipuru ma idiar ya inyin na obhorogh bho, ma esiseiny, ma emara ma eni, ma esebh Aziba ma egboloma konikoni.

² Isiseinye ma enigha ma Arulilema na ipan ogbo ya odi da adilade ito, boka iyar orugh aghudum ebokum na ekima, na oghilan Aziba, na orugh aghudum edim.

³ Osiseiny okonon abhon, sa adigh ologi ma Aziba Witen-emeni diyar,

⁴ wa na abhorogh konikoni ma oten na ologhom agai agai bho.

⁵ Ezin bho onin Aziba na onin omara ma enie kukum odi da esadio anwunom na Aziba. Ina Akraist Azizos,

⁶ wa anigha ma ozu doyo ma obhin ota ebla anwunom, sa aro ma elegh ola umutiom da obhel wa uto bho.

⁷ Obha ezin bho uson ami ma oro oni-ogir na oni atughumeni ola otughumeni onuokpe imara ologi na agai onigha Ibhebian bho. Ami na agba ma yagiagai, igunugha do.

⁸ Ami na abhorogh aguo ola kesi kesi ilobhiri anwunom na esiseiny asiseiny, awa ebegion aruguo ehabala egiom anyu, aro ma ola awa ko ogurumian do ma rologi, bodo ko okuanan do ma akuanan.

⁹ Ami na abhorogh nyen aguo ola anwani ta emar ebura ma ibura ya awa ta edigh edim obigh. Awa oguri do ma asighal dawa ma ya ipe ya osorogi adiel, bodo okelegian agoli, na ige, na ikuta, na ibolo, ya ubhin agol bodo idiar ya na emu ulem, ya ibom abua.

¹⁰ Kpelemini, bha ero ma anwani ya na egir ibebi ya izuzuan irema aguo awa na obuom Aziba bho.

¹¹ Aniebhom aro bobom atughan da okirimeni ozu.

¹² Ami ibhorogh do ma aguo ola aniebhom ta atughumeni ma atughumeni, bodo ta aragha ma alimon arileghom olobhiri oni, yaa aro bobom.

¹³ Iloghome maa, Aziba adia alem Adam kisa alem Ivu.

¹⁴ Adam do ma oni wa ugelemini bho, yaa aniebhom bho, sa ina agir ikarabh.

¹⁵ Aro ku ma okua eka, ina ta aten da imara, kugba maa ina abhin ologi imara, na etulan, na onyen ologi doyo da Aziba agiom da edia, da osibhom ozu.

3

Amarugh ya ikpe ma ogbo irileghom da Asosi

¹ Onon akikiom ola adigh esi, maa: Oni ola na ebhir oten oni irileghom asosi, bha na abhorogh obebi ogir.

² Okua adighi beleni, ekal aliom oro do ma oni irileghom, abhin onin ani, akimeni ma ozu, atotogiom amarugh, ologhom abar, adigh edim, ada ma isuloma abhin na onyen ologi, atughumeni na emar,

³ oro do ma odamin, oponoma do ma oni, kpelemini aro ma okimakima oni, oni ola obem do, oro do ma ola edogh okpoki.

⁴ Ina aro ma oni ola na amar na arileghom eghun otu doyo, sa na adighi ma aguo ola anwiiny doyo na enagha ma onuokpe, sa na erugh amarugh ozuruna eghoi.

⁵ Yaa, kugba maa oni na orue do ma orileghom eghun otu doyo, ka ina ta adighi eka aloghom aguo okponom asosi ta Aziba.

⁶ Ina oro do ma ororua oni-ituonom ta Akraist, boka ina na obughumeni ma ozu amel onin emel wa udin usobh ase ubhumeni ma Eru bho.

⁷ Obebi amarugh doyo agba ina aleriom anwunom ya ogi do ma asosi, boka ina na omel adigh arighel, sekina osor ete ikpati ta eru bho.

Amarugh ya ikpe ma Ogbo Itotogi da Asosi

⁸ Onin aguo bho ogbo itotogi da asosi, ero ma anwunom ya na erugh adol ya anwunom ta ezuruna ma eghoi enigha.

Awa oro do ma ogbo igelemeni, bodo roda ma amin, bodo ogbo ya na ebhorogh otei ikarabh asuo.

⁹ Awa ebhin ebabala eloghoman esibhom imara ologi ilologian bho.

¹⁰ Oda okpon anwunom ya okua, kisa ero ma ogbo itotogi asosi kugba ma ekal ola oliom bo.

¹¹ Anwani dawa eka erugh adol ya ikpe ma iya ta ozuruna ma eghei, ogbo imeghenyan do. Awa ero ma ogbo ya na ekimeni ma aruzu, sa na ebhin da igielake na egir kabar kabar.

¹² Oni itotogi da asosi anwuna ma onin ani, aro ma oni ola na amar na erileghom anwiiny doyo, na otu doyo.

¹³ Anwunom ta ezuruna ma eghei enigha ma ogbo itotogi da asosi ya na emar na egir ogir dawa. Sa awa ta anwuna ma obom alukpo ologi da imara ologi da awa da Akraist Azizos.

Ezin Alebh ta Apol

¹⁴ Aguo ami na age ma alebh onon na aruom anwa bho, bha na ebhir ami ma onur oru ra ozuan oyom.

¹⁵ Yaa, ka ami ibia ma oru, aguo ola anwa ta aloghom aguo anwunom ikpe ma orugh da otu ta Aziba, wa aro ma asosi ta Aziba gai bho, wa odi da aghudum bho, wa aro ma eko na ode agiagai bho.

¹⁶ Yagiagai, onuokpe wa Aziba amutiom aleriom iyar bho obom ilologian:

Akraist aru da ipulupul ozu,

sa Emugh Etutu bho agba amutiom maa, ina amar arugh da amisigh ta Aziba,

sa itileduom ta Aziba ibigh ina,

sa ugba ina umutiom da esadio anwunom,

sa anwunom emaranwunom bho imara ina,

sa ukpobh ina ubhuneni da otenainy da isosorogian.

4

Ogbo Atughumeni Igunugha

¹ Emugh Etutu bho amar agba amutiom maa, da rekunuguma adama bho, idi anwunom ta etibara edua da ologi imara bho, sa ta enagha ma arumugh igunugha na itughumeni aruru.

² Wa ibhelebbhel igbamigunugha na adighi ma ola eloghoman bho na asa ma arighel awa bho.

³ Awa ibhin ma owalan ilom bha etutu, sa na edin ode idi radien ya Aziba alem aguo ola anwunom ogbo ya imara bho ta eda ebhin na alisebh sa ta eleriom yagiagai bho.

⁴ Kabar kabar Aziba alem, okua adighi beleni, iyar oghel do ma odi abar ise, yaa oda obhin na alisebh.

⁵ Ezin bho, onuokpe ta Aziba na asiseiny na eḅabalameni ma ediaṇ bho.

Oḅebi Obaramotu ta Azizos

⁶ Kugba maa anwa atughumeni ma idiar inyen ma arumor na arumarani, bha anwa oten oḅebi obaramotu ta Akraist Azizos, oni ola onuokpe ologi imara bho, na ibebi itughumeni ya anwa ibhin onyen ologi inagha bho, imuzo da ozu.

⁷ Yaa, ko onwuna ma abar agboloma ma ikarabh asugbagba na idudul ya emirobh. Kpelemen i tughane ma orugh aghudum ola ta anigha ma Aziba ma itutumeni.

⁸ Oselegi ma ozu da idiar ya ta elogh aguo, yaa orugh amarugh oghilan Aziba da ebila rekal ya ta elogh aguo. Isibhe ma oguan isen oghudum onon na wa na aru bho.

⁹ Onon agai atughumeni ola akpe konikoni ma omar oda obhin.

¹⁰ Ebula okua sa iyar na owian na ogir ibom, ezin bho iyar na obhin Aziba wa odi da aghudum bho na obem ologi, ina bha Witenemeni ebila anwunom bho, okunukun ogbo ya imara ina bho.

¹¹ Kparameni ma agba ma idiar inyen anigha awa, ma atughumeni awa nyen.

¹² Ko omara ka oni ta adin aguo anwa iro ma okubh oni bho akpon anwa akirimeni. Yaa, rughe ma adol ya ipan ogbo imara bho ta eta, da afugh onu na odighi idiar doyom, da etulan doyom, da ologi imara doyom, na da eḅabala ologi doyom.

¹³ Kisa ami ta aru, bha bhine ghan ma obhel asen Adire Etutu bho da akokodian, kikiome, ma atughumeni.

¹⁴ Ko oghel enigha emugh wa odi na anwa bho, wa unigha nyam igiel bho ikei bho igbamagi ma aruguo dawa da ozu doyom, iwa igboloma bho.

¹⁵ Ruruane ma agboloma ma idiar inyen, boka eloloma ogir doyom emite ma ola konikoni ta abigh

¹⁶ Mare ma akpona ma odighi idiar doyom na atughumeni doyom. Ro ma ogir ogir idiar inyen, ezin bho, ka anwa igir okua sa anwa ta atenemeni ma ozu doyom na anwunom ya na enagha nyam bho.

5

Aguo obhin orughan ogbo ya odi da onin imara ologi bho

¹ Ko obhin igam akikiom ikei oni, kpelemen kpomeni ma ologi doyo ma aguo owede. Kikiome ma ikubh-anwiiny aguo arumor.

² Rughane ma ikei anwunom anwani ma aguo ronweni, ikubh-anwinyan ma aguo arumarani, da ehabala ma aguo ola anwa ko opioghom do awa da ebla rekal.

³ Loghe ma aguo ma anigha ma rekpukele anwani ya iro ma rekpukele anwani gai.

⁴ Yaa, kugba maa ekpukele ani anwuna ma anwiiny bodo anwiiny ighala, bha awa ekponom ina, ezin bho ina na adia akponom awa, sa ogir okua abhon da amisigh ta Aziba.

⁵ Yaa, ekpukele ani ola aro ma ekpukele ani gai, ya onwuna do ma oni ologh aguo, bha na abhin Aziba na abem ologi, sa na abhin da amane na aro ma asiseiny asiseiny adugalan na etitan, na apuru ina ma ologh aguo.

⁶ Yaa, ekpukele ani ola anigha ma ozu doyo ma ememem emaranwunom onon, bha na amugh, aro ku ma ina odidia da aghudum eka.

⁷ Kikiome awa ma rakikiom inyen boka ubigh abar eka obhin oliom awa.

⁸ Yaa, oni ola orue do ma okponom ogbo aghisian doyo, okunukun anwunom eghunotu doyo, bha oni bho na akua ma imara ologi bho sa agurom apu ma oni ola omara do ma Akraist.

⁹ Ko oge ma adien ekpukele ani ma alogh da adire rekpukele anwani bho, aten ola onu ala bho na epel erabharabh (60), ola awal owolom doyo kukum, sa ode do ma ema.

¹⁰ Ina aro ma ani ola adigh edim da amisigh ebla ogbo sa ugba ma ibebi ogir doyo, sa amar arughom anwiiny doyo, sa anwuna ma onyen ologi ola okioghom risuloma, na otitologh asike anwunom ta Aziba, sa alogh ghan aguo anigha ma ogbo ya odi da ikparama adol, sa anwuna ma obhel anigha ma adien kere kere ogir ibebi.

¹¹ Ko ologh aridien rekpukele anwani ya odidia ma ikubh, ikparakpar rebhiroma ozu dawa ta epel iya awa inwuna igboloma ma Akraist bho, sa ta ebhorogh omula owal ilom,

¹² sa awa ta etei ebhum ase ma aguo awa osibh do ma opur oguan awa bho.

¹³ Da onin obhel bho, awa ta eten igbuorogbuor, sa ta erugh radol ya odua otu otu. Ka oro do ma igbuorogbuor kukum, yaa ta eten ogbo imeghenyan, na radikelekpum, efughogh idiar ya okpe do.

¹⁴ Okua adighi beledi, ami na akikiom aguo ola ikubh rekpukele anwani ta emula ewal ilom, emaragi ma anwiiny, ekponom arutu dawa. Sa oni ologian adien bho ko onwuna do ma ezin ola odin ofugh ikarabh ogboloma awa.

15 Ibighe ma isen da idi awa na ebaron edua na etuonom Eru bho.

16 Kugba maa, ani ola na amara ma Akraist anwuna ma ogbo aghisian ya iro ma rekpukele anwani, bha ina alogh aguo akponom awa. Oweleman do ma adol bho anigha ma asosi bho kukum, boka asosi bho ekponom agai rekpukele anwani ya ikpe bho.

17 Ikei ya na emar na erileghom asosi bho ekpe ma otei asuwo iwal abin, okunukun ogbo ya na ekparameni na egba ma Ibebi Asugbagba bho na esasaragi, sekina ogbo ya na etughumeni bho.

18 Ezin bho, Adire Etutu bho agba maa,

“Ko oghorogi ma akpegi ma onu enam ogir bho ma igiel ina na azeregi na akagion ikpo edian bho.” Opan esi eka sa agba maa,

“Oni ogir akpe ma otei asuwo ogir doyo.”

19 Ko onagha ma iku ola uler ugboloma ma okei-oni, aten ka iwal oni bodo isar oni iru ra igba ma onyoba onin onu.

20 Yaa, game ma anigha ma ogbo ya na egir ikarabh bho da amisigh ebla ogbo, boka adigh arugugu anigha ma ipan ogbo.

21 Ami na abhin okparakpar okoroko na akikiom anwa da amisigh ta Aziba, na Akraist Azizos, na itileduom ta Aziba ya ina na ason bho, ma aguo ola anwa ta abhin da igielake atuonom itotogi inyen, yaa oro do ma ola anwa ta abhel odi akpon odi agurumeni.

22 Ko onugian ogbamagi aruguo da aruzu anwunom da oson ogbo adilade, boka anwa na odigh arugian ikarabh ipan ogbo. Yaa, rughe ma adol doyom aguri da ehabala.

23 Ko oda ma amum kukum, yaa, da ma ikikara amin da ebulu okurogh doyom, na rasunwer ya na edua ma obhel na eten obhel na enweremeni nyam bho.

24 Ikarabh idi ogbo odi ma iya na ologhom na obigh geregere, sa na ebhin awa ka edighom da ebhum ase. Yaa, ikarabh idi ogbo na etuonom awa da aman.

25 Onin aguo bho, ibebi ogir na ero geregere. Yaa, ibebi ogir ya odi da ewogina bho eka, ko orue do owogi.

6

1 Ogbo ya odi ma arubana eloghom maa akpe awa ma ozuruna eghoi onigha ogbo ya inwuna awa bho. Okua ta adighi ma ola anwunom ko ofugh do ma afugh ibasi egboloma ma adien ta Aziba na atughumeni diyar.

² Arubana ya ogbo ya inwuna awa bho iro ma anwunom da onin imara ologi bho, okpon do awa ekirimeni, ezin bho awa arumor na arumarani dawa. Kpelemenì bha awa egir epeleni enigha awa, ezin bho ogbo ya na etei asuwo ogir dawa bho bha ogbo etulan ya odi da onin imara ologi bho.

*Atughumeni Igunugha
na Agai Elila*

Tughumeni awa ma idiar inyen ma akpomeni ma rologi dawa ma ogir okua.

³ Oni ola atughumeni ma opan abar ola anwegian na atughumeni igielake ta Wanwuna Azizos Akraist, na atughumeni agai imara ologi diyar,

⁴ bha oni ola na agaga na abughumeni ma ozu, sa ologhom do bebina abar. Ina anwuna ma ikarabh ebhiroma okuanan kabar kabar ola ufugh usoroni. Sa obha na amutiom agbokian, na elobhiri, na afugh itei, na igurumian ologi,

⁵ na iwian da anwunom ya inwuna ma ikarabh rologi ya na edua da agiagai bho. Awa ibhin maa otuonon Aziba maa eten owol ogbo elila.

⁶ Yaa, adol igielake na orugh aguo ola idiar ya oni atei ta eleghan oni, na ebhin ibom asuo na eruom oni.

⁷ Abar ola iyar ubhin uru da emaranwunom onon bo, sa bebina abar ola iyar ta orue obhin odua bo.

⁸ Okua adighi beleni, kugba ma iyar otei edian ode na ibura ologian ma isen, bha inyen eleghan iyar.

⁹ Yaa, anwunom ya na ebhorogh ogbo elila na emel na edigh da adagian, na akpatian, na adizo ikarabh iwalama ibhobho ikpo ya adugh, ya ta orobh awa odighom da egbika okunugi awa.

¹⁰ Ezin bho otulan okpoki na amutiom ebla ikarabh odighi idiar. Idi ogbo da adien aguo na ewian otei bho, na ebhe da ologi imara bho ka edigh da ibom ikunu.

Ekunuguma Akikiom bho

¹¹ Yaa, anwa Atimoti oni ta Aziba, ghele ma okpo iye. Kpelemenì, wiane ma arugh adol igielake, na aghudum oghilan Aziba, na ologi imara, na etulan, na amane, na okirimeni ozu.

¹² Wiane ma ibom da ologi imara bho ma atei aghudum kidudul wa Aziba abhelegi nyam ra adighom bho, wa anwa igba imutuma da amisigh adizo ogbo ma anwa ta atuonon bho.

¹³ Ami na aruom anwa da amisigh ta Aziba wa na anigha ma aghudum ebla idiar, na Azizos Akraist wa amara da amisigh ta Apontios Apailet agba ma iyagiagai agboloma ma ozu doyo bho,

¹⁴ ma aguo ola onagha onuokpe oloko bho boka upie nyam, oliom do nyam, tutun Wanwuna Azizos Akraist ta amula aru,

¹⁵ da agai obhel wa Aziba itutumeni bho, wa ina kukum aro ma Wirileghom bho, na Olilema ta Arulilema bho, na Wanwuna ma ogbo ya inwuna bho, ta ato bho.

¹⁶ Yagiagai, ina kukum ola ko omugh do, sa na arugh da esi ebalabal ola oni ko orue do atuan. Onyiomoroni ola na adia abigh ina bo, sa oni ola ta arue abigh ina bo nyen. Edim na alimon ya opur obeton na ekunuguma oto, ero enigha ina. Aro ma okua.

¹⁷ Ghaghana ma ogbo ya igbo ma elila da idiar emaranwunom onon bho maa, awa obughumeni do ma aruzu bodo obhin do ma elila ya na ekpokolo ebem ologi. Kpelemen bha ebem ologi dawa aro da Aziba wa na abhin da onyen ologi na anigha iyar ebla idiar enum bho.

¹⁸ Ggba ma anigha awa ma egir ibebi, egbo ma ibome elila da ibebi odighi idiar, enwuna ma onyen ologi, eneghe na onyen ologi.

¹⁹ Ka awa igir okua bha awa na ekpol elila iya awa, ya ta ero ma obebi odeoma da edia, boka awa etei agai aghudum bho.*

²⁰ O Atimoti, mare ma asibh abar wa ubeton ulogh da aguo doymom bho. Ko onagha ma ibhelebbhel afugh, bodo, iberegian na akuanan ya odigh do ma esi ya idi ogbo na ekue na ebhelegi ma "eloghomabar."

²¹ Idi ogbo na ebhin erema ma ola na emel edua da ologi imara bho.

Eneghe ta Aziba aro na ebla inyin.

* **6:19 6:19** Apol na otughumeni do maa, ogir ibebi na abhin itenemeni emugh na aru. Akikiom bho agboloma ma ogbo ya na etei itenemeni da emugh.

Waleghemeni Iwal Adire Wa Apol Age Agiom Atimoti Bho Otighom

Apol anwuna isar rezin ya ina atun age ma alebh onon agiom Atimoti da obhel bho.

1. Ina kukum odi (4:10, 11); Afilipai 2:20.

2. Apol akunu agboloma ma adol asosi bho da obhel adagian onon.

3. Ina aru ra oge onigha asosi wa odi da Efisos bho.

Ina age ma alebh onon ma obhin onigha ogbo irileghom asosi omom amum onon. Ina apuru nyen ratologhan doyo ma obhin radire doyo oruom oyo ma igiel awa na egi ka ozuan oyo, okunukun radire ya ubhin ozu enam ulem bho. Yaa idi radire bho ta erue ero ma idi arisisi da Ugbainy Izo bho, da Ibebi Asugbagba bho, sekina ipan radire ya ubhin ikpo afugh da Adire Etutu bho uge. Apol akikiom Atimoti ma akikiom ya ilei abar, ma ina ma omar oro okparameni ogir ogbo ya imara ma Akraist, na one egbika da ikparakpar radama ya ta eru bho. Kugba maa agai odiodoma bo, bha iyar onur omel odua da obhel ikparama adol. Aguo anwa na asen adire onon bho, loghome maa, anwa na asen ekunuguma ikpo afugh ta obom oni ta Aziba onon, na ekunuguma ikpo afugh ya uge unigha ma Atimoti na ebila ogbo ya ta egba maa awa ta etuonon Akraist bho.

Arumu idiar ya uge bho

Alisebh ta Apol ya igboloma ma Atimoti (1:1-5)

Ogir ya Apol aruom Atimoti ma ogir (2:6-13)

Idiar ya ugba umutiom aguo agai obaramotu ta aro (2:3-26)

Abagh emu wa na aru wa ta awian Aziba bho (3:1-17)

Ekunuguma ikpo afugh ta Apol (4:1-22)

Ibheleguma ta Apol

1 Ami Apol oniogir ta Azizos Akraist da ito ta Aziba, wa uruom ogba aghudum oguan wa odi da Akraist Azizos osasaragi bho,

2 na age na aruom anwa Atimoti onyi edigh ologi dami. Eneghe, igbirigbir, na ekima ta Aziba Owede bho na Akraist Azizos Wanwuna iyar ero na anwa.

Alisebh na Okpomeni ologi

³ Ami na asebh Aziba wa ami na abhin ehabala eloghoman na akol bho, ma aguo ibom rowede dami igir bho. Ami na ka asebh Aziba kigiel kigiel ami iruruan igboloma ma anwa da rasiseiny dami ma adugalan na etitan.

⁴ Ami na aruruan aguo anwa ibhin ileghe bho sa na ebhir ami ma obigh oyom, boka ologi dami amuzo na ibo ma igiel iyar ta ozuan.

⁵ Ami na aruruan na agboloma ma ologi imara igielake onweni ako doym Aluwis na onweni doym Ayunasi, sa ami imar imara maa odi nyen da ozu doym.

⁶ Obha ezin bho ami na animetan anwa ma osoşomeni enigha wa Aziba abeton anigha nyam igiel bho ami igbamagi aruguo dami da ozu doym bho.

⁷ Aziba na onigha do iyar emugh arugugu na aluku adien, yaa, ola alimon, na etulan, na osibhom ozu.

⁸ Okua adighi beleni, ko oghil arighel ma ogba Ibebi Asugbagba ta Wanwuna diyar onigha ipan ogbo. Ko odin nyen maa uduom ami ma ikoli ma ebula oyo, ma aghil arighel osen ami. Kpelemen bha bhine ma alimon ya Aziba na anigha nyam bho ma adigh na ami ma agbika ma ebula Ibebi Asugbagba bho.

⁹ Aziba atenemeni iyar sa ason iyar ma orugh aghudum ehabala. Abar ola iyar ugir ola akpe iyar otei eneghe inyen bo, yaa adua da ito doyo na okpon igbirigbir doyo. Kisa ta atei opur obeton bho, ina ato ma aguo ola iyar ta owol da Azizos Akraist otei eneghe doyo.

¹⁰ Isen bha ubhin eruoma ta Witenemeni diyar Akraist Azizos oleriom iyar eneghe bho. Ina anegimeni ma omugh, ma iyar ogba ibebi asugbagba ya ina abhin aruom iyar bho otei aghudum, na ozu ola ko omugh mu.

¹¹ Sa uson ami ma oro oni ola ta agba ma asugbagba bho asasaragi, na oniogir, na oni atughumeni ibebi asugbagba bho.

¹² Obha ezin bho ami na abigh nyen aligam aruzu inyen bho. Kukum eka, ami idigh do ma arighel, ezin bho ami aloghom ina oni wa ami idumom bho, sa ami imara ma ina ta arue akponom abar ola ubeton ulogh da aguo doyo tutun ta atei adama bho.

¹³ Sibhe ma idiar ya anwa imughon da onu dami bho ma akparameni, ma aguo ola ta ero ma edighiom idiar ya agai atughumeni. Bhine da imara ologi na etulan ta Akraist Azizos ma agir.

¹⁴ Mare ma akponom obebi abar wa ubeton ulogh da aguo doym bho da alimon ta Emugh Etutu wa na arugh da rologi

da iyar bho.

¹⁵ Anwa aloghom maa koni koni da ebhugh Esia na eghel ami, sa Afigelus na Ahemozenes eka idigh ani.

¹⁶ Wanwuna bho akpon igbirigbir Onisiforus na eghun otu doyo ma aguo awa iguri ghan ikpomeni ma ologi dami bho, sa awa odin do maa ami odi da ikoli beleni eghil arighel.

¹⁷ Igiel bho ina aru da Arom bho, ina abhoroghan ami kesi kesi tutun ina abigh ami.

¹⁸ Wanwuna bho akpon Onisiforus igbirigbir da adama obha. Anwa aloghom emi aguo Onisiforus abhin alogh aguo anigha ami da adizo rekai da Efisos.

2

Obebi Oniegham ta Akraist

¹ Okua adighi beleni, anwa onyi dami, kpo ma aluzu da eneghe wa odi da Akraist Azizos bho.

² Bhine ma idiar ya anwa imughon ya ami igba da esadio adizo anwunom bho ma atughumeni ma ipan ogbo ya na obhin obem ologi maa awa ta erue ani etughumeni ma ipan anwunom.

³ Dighe na ami ma agbika ma egbika ma aguo obebi oniegham ta Akraist Azizos.

⁴ Oniegham na okomogian ghan do na odighi idiar anwunom ya oro do ma ogbo-egham, ka agir okua bha ko odigh do ma wemu-egham bho ma ologi.

⁵ Odi abar eka, oni ola odi da apigian eghil, ko orue do anegimeni ma ola ta ozuom ina ma eghoi, aten ka ina atuonom itotogi apigian bho.

⁶ Sa odi ma ola, odighi ma arisi ola na awian na agir ogir ibom bho, akpe ma oro oni wa ta adia ade ma edian bho.

⁷ Ruruane ma agboloma ma idiar ya ami na agba na anigha nyam bho. Wanwuna bho alogh aguo anigha nyam omughonyan ebla idiar inyen.

⁸ Guri da ologi doyom maa Azizos Akraist wa ubeton da omugh bho ma odi onyi isabh ikpele ta Olilema Adevidi. Onon Obebi Asugbagba wa ami na agba na asasaragi bho.

⁹ Ebula okua sa ami na abigh aligam ozu na atei esi ola na odugi ami ma rikoli ma aguo odighi ma ikarabh. Yaa, onuokpe ta Aziba abar ola ta orue oduom ikoli do.

¹⁰ Ebula okua, ami na ane kabar kabar, ma aguo ola ogbo ya Aziba na ason bho etei itenemeni da Akraist Azizos na isosorogian ya ekunuguma oto.

¹¹ Onon onuokpe ola alei abar ola ugba maa, "Kugba maa iyar odigh na ina omugh, iyar ta orughan ina nyen.

- 12 Kugba maa iyar one ma amane,
bha iyar ta odigh na ina orileghom irileghom doyo,
Kugba maa iyar okua ina,
sa ina ta akua iyar nyen.
- 13 Kugba maa iyar usibh do ma oguan,
ina odidja na asibh oguan,
ezin bho ina ko orue do akua ma ozu doyo."

Oniogir wa na oda obhin bho

14 Nimetane konikoni ma idiar inyen, ma abhin da adien ta Aziba ma akparameni ma agba ma anigha awa maa, awa eweleman akuanan ya igboloma ma ikpo afugh. Akuanan iye idigh do ma asuo enigha ma oni, kpelemini bha na epie ma ogbo ya na enagha bho.

15 Wiane ma aguo ola Aziba ta ada ma anwa abhin aguo oniogir ola onwuna do ma ezin ola odin oghil arighel, ola na abhin ya igielake na atughumeni ma agai asugbagba bho.

16 Yaa, ghele ma afugh itei na iberegian ya odigh do ma esi, ezin bho iye na ebuimeni ma ikarabh da ozu oni, sa na esigimeni ma oni da amisigh ta Aziba.

17 Ta obhin onuokpe dawa iye otuom ekeke ola odia do ola na ade na aregh da ozu oni. Ahimienios na Afiletos na erugh adol iye.

18 Awa na emel edua da agai eten bho, sa na egba maa obetina da omugh bho na amite aten, obha sa na apie ma ologi imara adizo ogbo.

19 Yaa, Aziba na ade ma okparakpar odeoma ola ka orue do onu osighe, sa uge da anyu bho maa, "Wanwuna aloghom ogbo ya iro ma iya oyo bho." Okua adighi beleni, "Konikoni ola na asen adien doyo aghel ikarabh."

20 Da otu ola abugh, adien kere kere idiar amarugh otu odj, idi ubhin asilva olem, idi agol, ipan sa ubhin iriren bodo idoghol ulem. Idi edigh edim, yaa idi idigh do ma edim.

21 Okua adighi beleni, oni ola ababalameni ma ozu doyo da ikarabh iye bha oten abar edim, ola Wanwuna bho ta adoni abhin agir adien kere kere ibebi ogir.

22 Kpo ma eghil adia da ikarabh ebhiroma ya na enyagh ikubh anwunom. Kpelemini bha bharanome ma aghudum igielake, ologi imara, etulan na ekima, ma abhin ariloghon ogbo ya na ebhin agai ologi na esen Wanwuna bho.

23 Sighe ma ozu doynom da rakuanan ema na iya odigh do ma esi, ezin bho iye na ekunugiom da obem.

24 Obaramotu ta Wanwuna bho na okpe do ma obuman obem. Kpelemini, abhin da okirimeni ozu na da odighi ibebi

na_emar atughumeni_ ma_ atughumeni_ ane ma_ anwunom
ikpalagian.

²⁵ Bhine da_ okirimeni_ ozu ma_ atughumeni_ ogbo ya_ na_
edamaghan anwa bho_. Kadin Aziba_ ta_ arileghom awa ma_
owol ise otibara da_ ikarabh na_ omar ologhom ebila_ agiagai
bho_.

²⁶ Sa_ awa ta_ eloghoman aruzu edua da_ ete akpati ta_ Eru
bho, wa_ akpuom awa aguri da_ ekpukpu ito_ doyo_ bho_.

3

Amarugh anwunom da_ radama_ ekunuguma_ bho_

¹ Loghome maa_ ekparama adol ta_ aro da_ radama_
ekunuguma_ bho_.

² Ezin bho_ anwunom ta_ etulan aruzu dawa na_ otulan
ikpoki, ebhubhugha, ebughumeni_ ma_ aruzu, efugh afugh
ibasi, sa_ ko onagha do_ ma_ onuokpe onweni na_ owede, ko
osebha do_ ma_ alisebh, sa_ ko orugh do_ ma_ adol igielake.

³ Anwunom ta_ erugh adol ya_ igbiriri ozu oto, sa_ okpon
osighe adien ko_ oro mu, ta_ efugh ibasi, ko osibhom do_ ma_
aruzu, ta_ epiegi ma_ iepiegi, sa_ ta_ esua kabar kabar ola_ aro ma_
obeji.

⁴ Awa ta_ ewol iwola, ebasi ma_ ibasi, erugh adol
obughumeni_ aruzu, etulan ememem emaranwunom,
kpelemen_ ma_ otulan Aziba_.

⁵ Awa ta_ ekue egir aguo_ anwunom ya_ na_ erugh iya igielake,
yaa, na_ eghel agai alimon bho_. Okua adighi beleni, sigima
ma_ ozu doyom da_ anwunom ya_ okua.

⁶ Idi awa na_ eboiny na_ edikighu da_ arutu anwunom
na_ eponoma_ ma_ anwani idudughan ologi ya_ ikarabh na_
enemuom bho_, sa_ na_ erileghom awa na_ edighom da_ adien
kere kere ebhiroma_ ikarabh.

⁷ Anwani iye bha, ebila igiel odi da_ atughan, yaa irue do_ ma_
omughonyan agiagai bho_.

⁸ Adien aguo_ Azanes na_ Azambres idamaghan Amozizi
bho, obha aguo_ anwunom inyen eka na_ edamaghan agiagai
bho_. Awa anwunom ya_ inwuna ma_ ikarabh iwalama na_
ologi imara_ igunugha.

⁹ Yaa, awa ko obhin do_ ma_ esusula dawa egi ma_ egbeiny,
ezin bho_ ko obia do_ sa_ konikoni ta_ aloghom agiagai bho_
agboloma_ awa, ma_ aguo_ imutuma ma_ Azanes na_ Azambres
bho_.

Akikiom Ekunuguma_ ya_ Apol akikiom Aṭimoti bho_

¹⁰ Yaa, anwa na_ amar amughonyan atughumeni_ dami, na_
amarugh dami, na_ ezin aghudum dami, na_ ologi imara_ dami,
na_ amane dami, na_ etulan dami, na_ ikparagiom dami.

¹¹ Anwa aloghom aponoma egbika ya itei ami bho na adien kere kere aligam aruzu ya itei ami da Antiok, na Ikoniom, na Alistara bho. Kukum eka, ami ane, sa Wanwuna bho atenemeni ami da ebila aligam aruzu iye.

¹² Yagiagai, oni ola na ebhir obhin ebila ologi doyo orugh amarugh igielake da Akraist Azizos ta abigh aponoma egbika.

¹³ Sa ta amite ma ola ikarabh anwunom, na ogbo igelemeni ta egurom epeleni, sa ta egelemeni ma anwunom, sa ta ogelemeni awa nyen.

¹⁴ Yaa anwa, rughe ma amarugh odighi idiar ya anwa itughan sa anwa imar imara bho da ogbo ya itughumeni nyam bho.

¹⁵ Loghome maa, anwa iloghom Onuokpe Etutu bho ka da igbara doynom, ya inigha nyam eloghomabar ya na ebhin itenemeni na eru da owol oten ologi imara da Akraist Azizos.

¹⁶ Aziba abugh amutiom ebila onuokpe Etutu bho, sa abhon ola obhin otughumeni atughumeni, na akikiom, na oselegi idiar ya obhon do, na atughan odigh emu da aghudum igielake,

¹⁷ ma aguo ola oni ta Aziba, ta amar akokodian ogir ebila ibebi ogir.

4

Obebi oghor ola omar oro

¹ Ami na akparameni na agba na anigha nyam da amisigh ta Aziba na Akraist Azizos wa ta asobh ase agboloma ma ogbo ya odi da aghudum na imumugh bho, na da ebula aguo ina ta amula aru ma aguo olilema da irileghom doyo bho:

² Gba ma ibebi asugbagba ta Aziba ma ebila obhel. Bhine da amane na akikiom ma arubhugiom, na onyagh rato, okpomeni rologi anwunom.

³ Obhel na aru ma ola anwunom ko onagha do ma agai atughumeni. Kpelemeni bha awa ta etuonon ikarabh rebhiroma ologi dawa, sa ta eko ma aruzu dawa ekitineni na ogbo atughumeni ya ta etughumeni awa ma idiar ya na ebhir awa ma omughon.

⁴ Sa awa ta etibara edua da agiagai bho sa ta etuonon asugbagba idudul ya odigh do ma esi.

⁵ Yaa anwa, kimeni ma ozu da ebila idiar, ma ane ma egbika, ma aro ma oni ola ogba Ibebi Asugbagba bho odua esi oten esi, ma agir ogir wa ubhelegi nyam ogir bho ma amuzoghodiom.

⁶ Isen bha na ozu ma asi dami ma aguo amin ikol, sa obhel wa ami ta abetina adua da emaranwunom onon bho na atuan.

⁷ Ami na awe ma obebi elobhiri, ami na amar aghil eghil bho ka kunugiom, ami na asibhom ologi imara bho ka akunugiom.

⁸ Okua bha isen na oguri ma eghoi anegimeni bho osisan ami, wa aro ma amukpe ola ta oleriom da Adama Osobh Ase bho maa, ami arugh iya igielake da amisigh ta Wanwuna, osobhmase igielake bho. Ebula okua, amukpe bho ko oro do enigha ami kukum, yaa ta ero enigha ani ma ebla ogbo ya itulan eruoma doyo bho.

Ekunuguma akikiom wa Apol akikiom Aṭimoti bho

⁹ Wiane ma anur aru dami ma obhel ola ko obia do,

¹⁰ ezin bho Ademas na abara ma emaranwunom amum onon, sa na aweleman ami aten agi da Atesalonika, Akrisens na agi da Agalesia, yaa Ataitos na agi da Adalmatia.

¹¹ Aluk kukum odi na ami. Teye ma Amaki ma aguo ola ina ta adigh na anwa aru, ezin bho ina ta alogh aguo anigha ami da ogir dami.

¹² Ami na abhin adilade alimon dami aruom Ataisikus oten ogi da Efesos.

¹³ Igiel anwa na aru, bhine ma akapa anyu dami wa odi na Akarpus da Atroas bho. Barame na radire bho, okunukun iya ozu inam bho.

¹⁴ Alekzanda olema idiar arukurogh bho agir ikarabh agboloma ami da adizo rekal. Wanwuna bho akpe ina ma ogir ya ina agir bho.

¹⁵ Anwa eka kpona ma asigima ina, ezin bho ina adam-aghan itughumeni diyar ibom.

¹⁶ Oni ola adigh da agba dami na oro do ma opur igiel wa ami igba ma onu da iku wa uler ami bho. Kpelemen bha ebla ogbo ighel ami, yaa ami na asiseiny maa owal do ologh da ikarabh dawa.

¹⁷ Yaa, Wanwuna bho aro na ami sa alogh aguo akparameni ami, ma ogba Ibebi Asugbagba bho omu-zoghodiom onigha ebla Ibhebhian bho. Sa atenemeni ami da onu odughunubagu bho.

¹⁸ Yagaj, Wanwuna bho ta atenemeni ami da ebla ikarabh odighi idiar, aguri ami ma ola eko ka adighom da irileghom otenainy doyo. Itutumeni ero enigha ina adua ma amum aten amum. Aro ma okua.

Ekunuguma Ibheleguma

19 Purane ma Apriska* na Akwila, na eghun otu ta Onisiforus.

20 Erastos aro da Akorint, yaa ami iweleman Atrofimos da Amilitus ezin bho ozu doyo na obhon do.

21 Wiane ma anur aru ra atej ami kisa ta atej obhel ebokum bho. Ayubulus, na Apudens, na Alainos, na Akilodia, na ebla arumor na arumarani bho epuran anwa nyen.

22 Wanwuna bho aro na emugh doyom. ENEGHE ta Aziba ero na ebla inyin.

* **4:19 4:19** Apriska: Onon opan aguo ola na obhelegi ma Aprisila da Ogir 18:1-3

Adire WaApol Age agiom Ataitos Bho Otighom

Apol agba agboloma ma aghudum, na adol, na aguo oni ta arugh aguben ma amarugh ta Akraist, da obhel wa ina, sekina Ataitos igi da ekpe Akriti bho. Ina aweleman Ataitos ise ma okokodi anwunom, sekina oro oni wemu irileghom rasosi ya odi ma ise bho. Ataitos bha oni ola ema wa ubhelegi maa Agrik bho. Aguo ogba bha ina oni ola utibereni ma otuonon Akraist ma igiel bho Apol ake ma asugbagba doyo bho.

Alebh onon bha ola ubhin unigha ma Ataitos alimon irileghom, na akikiom, ma aguo ina ta abhin arileghom rasosi ya odi da ekpe Akriti bho. Uham unigha ina, ma obhin orileghom akokodian ogbo idamaghan, na itughumeni ya igboloma ma ologi imara na amarugh, na onyagh ato doyo ogboloma itughumeni igunugha. Apol agba nyen idiar ya ina na aruruan ogir da edia anigha ma Ataitos.

Arumu idiar ya uge bho

Ibheleguma (1:1-4)

Oson ikei da asosi (1:5-16)

Emu afugh akikiom onigha agbo ya na egi ma asosi bho (2:1-15)

Akikiom ya igboloma ma otuonon Akraist (3:1-15)

Ibheleguma ta Apol

¹ Ami Apol obaramotu ta Aziba, oniogir ta Azizos Akraist na age ma alebh onon na aruom anwa. Na oruom ami ma okpomeni rologi imara ta ogbo ya Aziba na ason bho, ma odighi aguo ola awa ta emar emughonyan agai amarugh ya ta etutumeni ma Aziba.

² Ta awol ise sa awa ta etei ebem ologi aghudum kidudul wa Aziba wa ogba do ma igunugha bho, aguan kisa emaranwunom amite bho.

³ Da ebula okua sa Aziba Witenemeni diyar amuzoghodiom adighi ma ola uloghom onuokpe doyo da obhel wa ina ato aguri bho, sa ina abeton ogir bho alogh da aguo dami ma ogba omution, da adien aguo ina aruom ami bho.

⁴ Ami Apol na age na aruom anwa Ataitos, agai onyi dami da onin ologi imara bho.

Enoghoman na ekima ta Aziba Owede bho na Azizos Akraist Witenemeni diyar ero na anwa.

Ogir ta Ataitos da Akriti

⁵ Ami iweleman anwa da ekpe Akriti ma aguo ola anwa ta aselegi ma idiar ya odidia ma ogir bho omunieni, na oson ikei omutiom kema kema ma aguo ami ito inigha nyam bho.

⁶ Okei aro ma oni ola abar oliom oro do, owolom ta onin ani kukum, anwiiny doyo ero ma iya imara ma Akraist na iya ta obhin obem ologi, iya ikarabh ya obologiom oro do ma, iya orugh do ma adol itei, bodo obagh do ma emu.

⁷ Aguo aro ma ola oni ola na arileghom asosi na akponom otu ta Aziba bho, ina na okpe do ma onwuna ekal abar ola oliom, yaa aro ma aguo obaramotu ta Aziba. Ina ko obughumeni do ma ozu, ko onur do agam igam, oda ma amin do, oni aponoma do. Ina ko ogbagbaraghan do ma ogbo elila ma awai.

⁸ Kpelemen, ina aro ma oni ola na abhin onyen ologi na adighom isuloma, sa abara ma amarugh igielake, sa na asibhom ozu, oni igielake, oni ehabala, sa na agir iya ikpe da obhel wa asoran bho.

⁹ Ina na asibh agai onuokpe bho ma aguo utughumeni ina bho akparameni, ma aguo ola ina ta arue abhin agai atughumeni bho akpomeni ma rologi ipan ogbo, na oselegi amughonyan ogbo ya na edamaghan bho.

¹⁰ Ezin bho, adizo awa na epagiraghan, sa na efugh iya itei na egelemen ma igelemeni, okunukun da esadio awa ogbo ya na etia ma ipo bho.

¹¹ Yaa, akpe ma okpegi arunu dawa, ezin bho awa na etughumeni ma atughumeni ya osoran do, sa na epiegi ma ebla eghun arutu, ma ebula ikpoki.

¹² Odi owil ola Akriti na aguo eka agba maa, "Anwunom Akriti na egba ma igunugha kigiel kigiel, ibom idighi ma ikarabh ya na ebasiom anwunom, na igbuorogbuor idoghodogh."

¹³ Asugbagba bho yagiagai. Okua adighi beleni, game ma anigha awa ma ibom boka rologi imara dawa eghua.

¹⁴ Ma aguo ola awa ko onagha do ma ikarabh idudul na asibom Ogbo Azu bho, na itotogi ogbo ya na eghel yagiagai bho.

¹⁵ Kabar kabar ababala dawa ogbo ya ibabala bho; yaa, dawa ogbo ya na epioghom sa odumom do bho, abar ehabala ola odi na awa bo, yaa, rologi dawa na egbiriri aruzu dawa na epian.

¹⁶ Awa na erema maa awa eloghom Aziba, yaa rodighi idiar dawa na eghel ina. Eghenegian awa, ibagh ma arumu

ya onagha do ma onuokpe, ya orue do ma ogir bebina abar
ola aro ma obebi.

2

Agai atughumeni

¹ Yaa anwa, tughumeni ma idiar ya isoran oro agai
atughumeni.

² Kikiome ma ikei ilobhiri anwunom bho ma awa ekimeni
ma aruzu, edigh edim, esibhom aruzu, eghua da imara ologi,
enwuna ma etulan, na amane.

³ Onin aguo bho, kikiome ma iguda anwani bho ma orugh
adol dawa ogubeni amarugh anwani ehabala. Awa oro
do ma ogbo isorogiom, bodo rebana ta amin, yaa, awa
etughumeni ma ibebi itughumeni.

⁴ Sa awa ta ebhin ise etughumeni ma ikubh anwani bho
ma otulan ariwolom na anwiiny dawa,

⁵ na osibhom aruzu dawa, na orugh adol ehabala, na ogir
ogir da arutu dawa, na ogir ibebi, na ozuruna eghoi onigha
ariwolom dawa, boka oni na ofugh afugh ibasi agboloma ma
onuokpe ta Aziba.

⁶ Onin aguo bho, kpomeni ma rologi anwiiny oyel bho ma
aguo ola awa ta esibhom aruzu dawa da ebila idiar.

⁷ Amarugh doym ebhon da ebila idiar ma aguo ola
anwunom ta ebigh eta. Bhine da aghudum igielake na edim,
ma aleriom ma aguo atughumeni doym alei abar atej.

⁸ Ronuokpe doym ebhon ero ma iya ko orue do obigh
opie, boka ogbo ya na edamaghan bho edigh arighel, ma
aguo ola awa ko obigh do ma ikarabh ola ofugh ogboloma
iyar.

⁹ Rebana bho ezuruna ma eghoi enigha ma ogbo ya
inwuna awa bho da ebila idiar iya isoran. Awa okpalatuan
do ma ogbo ya inwuna awa bho,

¹⁰ bodo oniniom do awa. Kpelemen, awa erugh aghudum
igielake iya ta obhin awa obem ologi, boka ebila atughumeni
ya igboloma ma Aziba Witenemeni diyar bho edigh ebel
enigha ma anwunom da ebila idiar.

¹¹ Ezin bho, Aziba na aleriom eneghe doyo wa na abhin
itenemeni na aruom ebila anwunom bho.

¹² Eneghe ta Aziba bho na atughumeni iyar ogin amarugh
ya ko onigha do ma Aziba ma itutumeni, na ikarabh
eralma emaranwunom, yaa iyar osibhom aruzu diyar, orugh
amarugh igielake da amum onon.

¹³ Da adien aguo iyar na ogon itutumeni ebem ologi bho
na eruoma isosorogian ta Obom Aziba na Witenemeni diyar
Azizos Akraist

¹⁴ wa anigha ma aghudum doyo ma obhin ota iyar osighe da adien kere kere ikarabh, na obabalamen iyar oguri anwunom iyoyo, ya ta ebhir ogir ibebi.

¹⁵ Tughumeni ma idiar inyen, ma akpomeni ma rologi ogbo ya na enagha nyam bho, ma abhin ebla alimon doyom ma aselegi ma arisi ya awa na erima. Ko orugh aguo ola oni ta akpon anwa akirimeni.

3

Igire Ma Ibebi

¹ Nemetane awa, ma awa ezuruna ma eghei enigha ma ogbo irileghom na radilade ito, enagha ma onuokpe dawa, emara ma obhin onyen ologi ogir ibebi da ebla rekal.

² Awa ogba do ma oni epie, obuman do ma obem, yaa awa erugh adol ekima, na amarugh okirimeni ozu egboloma konikoni.

³ Ezin bho, da obhel ola na aten, abar ola iyar umughonyan na orila do. Iyar ubagh arumu, sa adien kere kere ikarabh eralma, na eralma ipulupul ozu na ipesi, na ikarabh iwalama, ilege iyar ka idighom rebana, ma ola iyar urugh adol igurumian ologi na agbokian, na ologian adien, sa odi aghir ologi ma odi.

⁴ Yaa, igiel bho Aziba Witenemeni diyar aleriom iyar okpon igbirigbir na etulan doyo bho,

⁵ sa iyar utei itenemeni da aguo doyo. Na odua do da ibebi ya iyar ugir, yaa adua ku da igbirigbir doyo sa ina atenemeni iyar. Ina awol da Emugh Etutu bho atitol ikarabh diyar, sa anigha iyar omom imara, na omom aghudum.

⁶ Ina awol da Azizos Akraist Witenemeni diyar abhin onyen ologi azuom iyar Emugh Etutu bho,

⁷ ma aguo ola obabalamen iyar da igbirigbir doyo, ma ola iyar na onwuna ma ebem ologi ode adia aghudum kidudul.

⁸ Onon agai onuokpe, sa ami na abhorogh anwa ma ogba okparameni, ma aguo ola ogbo ya na emara ma Aziba bho ta ebhin ebla rologi dawa egir ibebi. Idiar inyen ebhon sa ta ero ma asuo inigha koni koni.

⁹ Yaa anwa, sigima ma rakuanan obhobho ikpo, na irema imitian, na obem, na akuanan ya igboloma ma oloko bho. Ezin bho, iye asuo bo, sa iro ma ogir ema obhobho ikpo.

¹⁰ Kikiome ma ogomema, ma onin bodo iwal igiel, ka aten ise, sigima ina.

¹¹ Loghome maa oni ola okua na amel adua da ologi imara bho, sa ikarabh doyo na esobh ase ebhumeni ina.

Akikiom Na Ibheleguma Ekunuguma bho

¹² Igiel ami iruom Atemas bodo Ataikikus oru doyom, bha nugiane ma aru ra atej ami da Anikopolis*, ezin bho ami ta aro ma ise ma obhel okogoro bho.

¹³ Wiane ma anur alogh aguo ma anigha ma Azenas oni oloko bho, na Apolos ma da egi dawa, ma aguo ola abar ko okparama do awa.

¹⁴ Akpe ma anwunom diyar otughan aguo obhin obhel dawa ogir ibebi ogir, boka awa etej agai idiar ya ikpe awa ma otej, kpelemenj ma oro anwunom ya ko omum do ma imuma.

¹⁵ Ebla ogbo ya odi na ami ma enen bho epuran anwa. Purane ma ebla ratologhan ya itulan iyar bho, ya awa na iyar unwuna ma onin ologi imara bho. Enoghoman ta Aziba ero na ebla inyin.

* **3:12 3:12** Anikopolis Ema-inegimeni bho.

Adire Wa_Apo_ Age_ Agio_ Afilimon Bho_ Otighom

Anwunom oro adol ebana bha abar ola adizo da irileghom Arom, sa ubigh maa idi anwunom ta Akraist eka enwuna ma arubana. Afilimon anwuna ma ebana ola ubhelegi ma Onisimos. Obhel aro ma ola Onisimos abigh ina, sa aghil adua. Da oloko Arom bha alukpe bho bha omugh. Apo amanana ma Onisimos da obhel wa ina aghil adua bho, sa Onisimos aten oni ta Akraist. Sa Apo aruom Onisimos omula ogi da oni wanwuna ina bho. Apo anigha ina ma adire alebh ma obhin ogiom oyo, ola na apuru ma Afilimon akpon ikarabh ta Onisimos asighe ma adien, yaa abhin ina ma aguo umor da Akraist. Aguban ka Apo abaram na adire alebh ola ina age ma ola asosi Akolosi anigha ma Onisimos. Apo amara da emu ebana Onisimos alesh Afilimon. Onon na aleriom abar wa Akraist agir anigha iyar bho. Aguo Apo abhin adilade emu ebana bho alesh Afilimon bho, obha onin aguo Akraist na amara na asiseiny na anigha iyar ya uro ma arubana ta ikarabh bho. Aguo utulugi ma Onisimos na Afilimon bho, obha onin aguo uwol da Akraist utulugi iyar na Aziba. Aguo Apo amara ma okpe omugh ta ebana bho, obha onin aguo Akraist akpe ma omugh ikarabh diyar. Asoran iyar omula ogi da Aziba Wanwuna iyar ka oro robaramotu doyo, ma aguo Onisimos. Aguo Afilimon ada ma Onisimos abhin bho, Aziba na abhelegi nyam oweleman ikarabh, obhorogh odigh onin, obogion rebagh ya okua, sekina oda arumor, na arumarani da Akraist obhin.

Arumu idiar ya uge bho

Rebu adire bho Apo abheleguma ma Afilimon (1:1-3)

Apo asebh Afilimon (1:4-7)

Apo alesh Afilimon ebula Onesimos (1:8-21)

Okunugiom bho (1:22-25)

¹ Ami Apo oni ikoli ta Akraist Azizos, na Atimoti umor diyar na oge na oruom anwa Afilimon wa na iyar umara ma Akraist bho, wa na adigh na iyar na agir bho,

² na umarani diyar Afia, na Akipus wa na iyar na owe ma egham bho, na ogbo ya na edigh asosi da otu doyom bho.

³ Eneghe na ekima ta Aziba Owede diyar na Wanwuna iyar Azizos Akraist ero na inyin.

Etulan na Ologi imara ta Afilimon

⁴ Ami na asebh Aziba na agboloma nyam kigiel kigiel ola ami iruruan anwa da asiseiny dami,

⁵ ezin bho, ami na amughon aguo anwa na atulan ebila anwunom ta Aziba, na ologi imara wa anwa inwuna igboloma ma Wanwuna Azizos bho.

⁶ Asiseiny dami bha, aghisian wa odi da esadio diyar ogbo-imara ta Akraist bho, adighi ma ola iyar ta omar omughonyan ebila enoghoman ya na itei iyar da aghudum, da ebula Akraist bho.

⁷ Umor dami, etulan doym na anigha ami ma ibom alibhon ologi, akpomeni ma ologi dami. Sa anwa na amememeni ma rologi ebila anwunom ta Aziba.

Apol alesh Afilimon ma oda Onisimos obhin

⁸ Okua adighi bekeni, ami ka ibhin aguo ami iro ma umor doym da Akraist bho, akpomeni ma ologi akparameni aruom anwa ma ogir idiar ya ikpe nyam ogir bho,

⁹ kpelemini bha ami na alesh alesh ma anwa da ebula etulan. Ami okei-oni Apol, oni wa na abhin adien ta Akraist Azizos na amara bho, wa udin ina ulogh ikoli ma isen nyen bho.

¹⁰ Ami na asiseiny anwa na agboloma ma Onisimos, wa ra aten onyi ola ami iro ma owede ma igiel bho uduom ami da ikoli bho.

¹¹ Obhel ola na aten, ina na olei do ma abar da amisigh doym, yaa isen ina na aten oni ola alei abar da amisigh ta iwal iyar.

¹² Ami na amulumeni ina wa edigh ologi dami bho, na aruom anwa.

¹³ Nabo, ebhir ami ma oguri oyo, ma aguo ola ina ta abhin esi doym alogh aguo anigha ami ma isen uduom ami ma ikoli da ebula ogba ibebi asugbagba bho.

¹⁴ Yaa, ami ibhorogh do ma oponoma oyom ma ologh aguo onigha ami, kpelemini bha adua da onyen ologi doym na aguo aru.

¹⁵ Kadin Onisimos abagina nyam ekudi obhel boka ina amula aru ra adigh na anwa aro ma owewegh obhel,

¹⁶ isen bha, aguo ebana do, apel ebana. Dami bha ina umor edigh ologi da Akraist, yaa, doym bha ina oni ola apel okua, ma aguo onyiomoroni na aguo umor da Akraist.

¹⁷ Kugba maa anwa ibhin ami ma aguo oni ibaraguma doym, bha da ma Onisimos abhin onin aguo anwa ta ada ami abhin bho.

¹⁸ Kugba ma ina agir ikarabh agboloma nyam, bodo adigh omugh da aguo doym, bha aro da emu dami.

¹⁹ Ami Apol na aguo ibhin aguo dami age maa, ami ta akpe nyam amulumeni. Ami ibhorogh do ma onemetan oyom maa, aghudum do yom bha omugh ola anwa idigh da aguo dami nyen.

²⁰ Obebi umor edigh ologi dami da onin imara ologi da Akraist, gire ma abar onon anigha ami da ebula Akraist, ma amememeni ma ologi dami.

²¹ Aguo ami na age na aruom anwa bho, ami imara maa anwa ta agir abar wa ami na abhorogh anwa ma ogir bho, sa anwa ta agir apeleni ma okua nyen.

²² Obaragiom ise, tughumane ma otu-esul aguri ma asisan ami, ezin bho ami na abem ologi maa ta oworan rasiseiny dinyin omutiom ami onigha inyin.

Ibheleguma ya Ekunuguma bho

²³ Epafra wa odi na ami da ikoli da ebula Akraist Azizos bho, agba maa ami ipuran anwa.

²⁴ Amaki, na Aristakus, na Ademas, na Aluk, ogbo ya na edigh na ami na egir bho eka epuran anwa.

²⁵ Eneghe ta Wanwuna iyar Azizos Akraist aro na inyin.

Iburu Otighom

Oni wa age ma Adire alebh onon na omutiom do ma ozu doyo, yaa ipur anwunom ya ina age agiom bho emar eloghom ina. Alebh onon bha uge ugiom ogbo ibharanom ta Akraist, anwunom Azu ya na eto ma omula ogi da igbainy ikologi ogbo Azu bho. Kadin, ebula aguo bho awa ta oghua do da amughonyan agiagai Adire Etutu bho. Ebula okua, alebh onon anwuna nyen ikparakpar ibom abutu akikiom ya igboloma ma omel odua (oweleman obharanom Akraist ogi da oloko ta Amozizi). Uge unigha nyen ogbo ya na ebharanom Akraist. Ibharanom ma Akraist ogbo Azu inyen bho, kokpona do na etei ikparakpar aligam aruzu da esadio anwunom, sekina da ozu da aguo anwunom Azu, na anwunom Arom. Akraist ta omula da aru ra asoroni ma irileghom doyo, sa asoran odighi aguo ola anwunom bho ta eloghom maa obharanom Akraist maa yagai, sa Azizos aro ma Witenemeni bho na aguo. Adire alebh onon na aleriom maa obharanom Akraist abhon apu ma igbainy ikologi ogbo Azu. Da kere kere ekal, bha na oleriom maa Akraist abhon apu. Azizos Akraist na akpo ma ela omom izo bho, wa abhon apu ma ugbainy izo wa ogbo Azu bho. Aguo Aziba odi bho, bha ina apu ma itileduom ta Aziba, na Amozizi, sekina rokur Ugbainy Izo bho. Da ebula okua, sa ina arue ma olelegi idiar ya onyiomoroni na adamaghan bho, na okparameni ogbo idumom ta Akraist, ma obharanom ibom abutu releleguma ra anwani na ilobhiri ya idumom ologi da obhel ola na aten, ya isibhom idumom ologi dawa da esadio aligam aruzu.

Arumu idiar ya uge bho

Aguo Akraist abugh apu bho 4:1-16 Ibebi aghudum ogbo idumom ta Akraist (1:1—3:19)

Aguo Akraist abugh apu bho (4:1-16)

Ibebi aghudum ogbo idumom ta Akraist (5:1—8:13)

Ogir okur ta Akraist wa apeleni bho (9:1—10:39)

Izo wa abhon apu bho (11:1-40)

Ibom idumom ta Aziba ya odudul (12:1—13:19)

Rakikiom ogbo idumom Akraist ta esibh ogir (13:20-25)

Ikpo afugh ya obhin okunigiom

¹ Da obhel ola na aten, Aziba awol da arunu ariwil bho agba ma adizo idiar anigha ma ibom rowede diyar ma adizo igiel,

² yaa isen da radama ekunuguma inyen, ina na abhin Onyi doyo na agba ma idiar na anigha iyar. Aziba awol da onu

Onyi doyo, wa ina abeton ebla idiar anigha bho, alem ebla idiar da ade na enainy.

³ Onyi bho na amutioghom ebalabal isosorogian ta Aziba na olem doyo, sa na abhin ibom alimon onu okpe doyo na asibh ebla idiar ya odi da ema ra anwunom bho na aguri. Igiel bho ina na ababalameniyar da ikarabh bho, sa ina agi ka aro ma adilade da odiom aguo ta Aziba wa anwuna ma alimon apu bho.

⁴ Onyi bho abugh apu ma itileduom ta Aziba, ma aguo adien wa Aziba aghol ina bho alei abar apu ma ita awa bho.

⁵ Da itileduom ta Aziba bho, ka oken wa Ina afugh anigha maa: "Anwa Onyi dami; anwa na aten Onyi dami ma adidon." Bodo sa afugh maa, "Ami ta aro ma Owede doyo, sa ina ta aten Onyi dami?"

⁶ Yaa, igiel bho Aziba abhin okpana onyi doyo aru da ema ra anwunom bho, sa agba maa, "Ebla itileduom ta Aziba ekol ina."

⁷ Ina agba agboloma ma itileduom ta Aziba bho maa, "Ina na atenemeni awa ma itileduom doyo ma arumugh, sa robaramotu doyo iro ma reba anya."

⁸ Yaa, da Onyi bho sa Ina agba maa, "E Aziba, adilade irileghom doyom ta adua ma idudul aten idudul, sa anwa ta arileghom anwunom doyom da igielake."

⁹ Anwa abara ma ebalala sa ikarabh na eghir anwa ma ologi. Ebula okua, sa Aziba wa aro ma Aziba doyom bho, ason anwa adoni, anigha ma alibhon ologi ya idigh edim ipu ma ita ipan ogbo."

¹⁰ Ina abaram agba anigha ma Onyi bho maa, "Anwa, Wanwuna bho, ilem ade bho da opur obeton bho, sa robughubugh bho iro ma ogir alimon doyom."

¹¹ Awa ta ekun, yaa anwa ta aro kidudul. Awa ta eghur eten igbainy ka arukpe ibura.

¹² Anwa ta akporokpor awa ma aguo akapa, sa ta obhin awa onwegina ka arukpe ibura nyen. Yaa, anwa ta aro ma onin aguo bho, sa ekunuguma ko oro do da rala doyom.

¹³ Orileduom ta Aziba aro nyen kere, ma ola ina agba anigha maa, "Ro ma adilade da odiom aguo dami tutun ami ta atenemeni ma ogbo ologian adien doyom okpokpolom ogbam asike dinyin."

¹⁴ Okua ka itileduom ta Aziba ka ogbo ya iro eka? Awa arumugh, sa iro ma robaramotu ya na egir na enigha ma ogbo ya ta etei itenemeni bho.

2

¹ Okua adighi beleni, akpe iyar omar onagha idiar ya iyar

na omughon bho, boka iyar umel odua.

² Ezin bho aduom wa itileduom ta Aziba bho igba imutiom bho yagiagai, sa na osobh ase ya igielake na ogboloma ma ebila ogbo ya na epioghom bho, na iya onagha do ma onuokpe bho.

³ Iyar ta odighi eka omizan kugba ma iyar oghel obom ogir itenemeni ola okua? Wanwuna bho na aguo adia agba ma ogir itenemeni onon amutiom, sa ogbo ya imughon bho ibhin ra igba inigha iyar ma iyagiagai.

⁴ Sa Aziba abhin relegh, na ilologian na adien kere kere ogir ilologian, na atugi reneghe Emugh Etutu bho, amuzoghodiom asugbagba dawa da ito doyo.

Witenemeni bho

⁵ Ina na onigha do ma itileduom ta Aziba bho ma orileghom ema ra anwunom, wa iyar na ogba na ogboloma bho.

⁶ Kpelemen, ugba ma odi esi da radire etutu bho maa, “‘Onyiomoroni ka ere ma ola anwa na aruruan na agboloma, bodo ka ina onyi ta oni kere ma ola anwa na akponom’?”

⁷ Anwa ilem ina akirimeni ma ikikira apu ma itileduom ta Aziba, sa anwa ibhin eghoi isosorogian na edim izuom ina,

⁸ iguri ma ebila idiar da ekpukpu asike doyo ma orileghom.”

Uge maa, ‘ebila idiar,’ okua na amara maa abar ola usigimeni bo. Yaa, iyar ta obigh do ka onyiomoroni na orileghom ebila idiar isen.

⁹ Yaa iyar na obigh Azizos wa, ekudi obhel sa uguri ma adilade ola akir apu ma ita itileduom ta Aziba bho, boka da igbirigbir ta Aziba ina agbika amugh ebula iyar. Isen iyar na obigh ka na ozuom ina ma eghoi isosorogian na edim, da ebula egbika omugh doyo.

¹⁰ Aziba wa alem ebila idiar bho, ato ma obhin adizo anwiiny odighom da isosorogian doyo. Sa abhon aguo ina ababalameni ma Azizos amadon bho, da ebula egbika ya Azizos atun otenemeni awa agbika da omugh bho.

¹¹ Okua bha isen, Azizos na ogbo ya ina na ababalameni anigha ma Aziba bho, na eten anwiiny onin eghun. Obha ezin bho ina odigh do ma arighel obhelegi awa ma arumor na arumarani doyo.

¹² Ezin bho ina agba anigha ma Aziba maa, “Ami ta asen ibebi ya da adien doyom bho anigha ma arumor na arumarani dami.

Ami ta amor asor atutumeni nyam da akokodjan anwunom bho.”

13 Ologhom ise sa ina agba maa,
 "Ebem ologi dami ta aro da Aziba."

Sa amula agba maa,
 "Ami odi ma isen na anwiiny ya Aziba anigha ami bho."

14 Ebula aguo anwiiny ta Aziba iro ma anwunom ya inwuna ma asi na ipulupul bho, sa Azizos aten oni ola asi na ipulupul. Ina agir okua ma owol da omugh doyo opiegi alimon ta Eru bho, wa na asibh alimon omugh bho.

15 Ogir okonon adighi kisa ina arue atenemeni ma ogbo ya, da ebla aghudum dawa, iro ma igoni da ebula ikunu omugh bho.

16 Yagiagai ina na alogh aguo na anigha ma anwiiny arughun ta Ebrahim, yaa itileduom ta Aziba do.

17 Ebula okua, sa ulem ina ugubeni ma arumor na arumarani doyo da ebla rekal, boka ina abhin da igbirigbir na iya igielake aro ma Wemu Okur diyar da amisigh ta Aziba. Sa na adighi ma ola anwunom bho na etei itulugian na okpon ikarabh osighe adien.

18 Isen ina na arue na alogh aguo na anigha ma ogbo ya adagian itei, ezin bho ina na aguo agbika sa adagian itei ina nyen.

3

1 Ebula okua, inyin arumor na arumarani dami, ogbo ya Aziba abaram abhelegi adighom da egi otenainy bho. Iloghomanne ma Azizos wa iyar na osen bho maa, ina wa Aziba afirima ma oro oni ogir na Wemu Okur ologi imara diyar bho.

2 Ina arugh adol igielake da amisigh ta Aziba wa ason ina bho, ma aguo Amozizi agir igiel bho ubeton ebla eghun otu ta Aziba unigha ina ma orileghom bho.

3 Yaa, akpe ma obughumeni Azizos opu Amozizi, adien aguo oni wa alo ma otu bho alei abar apu ma otu wa ina alo bho.

4 Ezin bho, ebla arutu ya odi bho, oni na alo ma odi ise. Yaa, Aziba alo kabar kabar.

5 Amozizi obaramotu ola arugh ya igielake da otu ta Aziba. Ogir doyo iro ma elegh egboloma ma idiar ya Aziba ta agba amutiom da edia.

6 Yaa, Akraist abhin da adilade Onyi na arileghom otu ta Aziba da igielake. Iyar eghun otu doyo kugba ma iyar okparameni ma ologi imara diyar, da abar wa iyar na otun na obo da ebem ologi bho.

⁷ Okua bha odi ma aguo Emugh Etutu bho agba maa, “Ka inyin umughon okoroko doyo ma adidon,

⁸ oni ko okparameni ma rologi dinyin aguo ibom rowede idudul dinyin iwian alimon ta Aziba sa idagian ina da eghana bho.

⁹ Awa idagian ami da ebla aguo awa ibigh idiar ya ami igir

¹⁰ da eruba ala bho. Ebula okua, sa ologi dami agam anigha ma amum obha ifugh maa, ‘Rologi dawa na eruruan ipan ebla igiel, sa awa na ebagh emu na egboloma ma ito dami.’

¹¹ Sa da igam dami, sa ami igurugian maa, awa ko ogi do ka edigh ede ma enum da esi osira epobh dami.

¹² Arumor dami na arumarani dami, okua adighi beleni, oni inyin onwuna do ma okarabh ologi na abagh emu odua da Aziba wa odi da aghudum bho.

¹³ Kpelemini, odi akpomeni ma ologi ta odi kadama kadama, da ito emu adama bho, boka ikarabh igelemeni ma oni inyin ma ola ina ta abagh emu anigha ma Aziba.

¹⁴ Okua na amara maa, ebla iyar ta otei ode ma enum ogir ta Akraist, kugba maa iyar osibh opur imara ologi diyar okparameni, tutun ta atei ekunuguma bho.

¹⁵ Iruruane ma iya ugba da adire etutu bho maa:

“Igiel inyin umughon okoroko doyo ma adidon, oni ko obagh emu ma aguo ibom rowede idudul dinyin, ma igiel bho awa iwian alimon ta Aziba igurumeni ma ologi doyo bho.”

¹⁶ Yaa, wa anyen ogbo ya imughon okoroko ta Aziba, kukum eka sa iwian alimon doyo igurumeni ma ologi bho? Ebla anwunom ya Amozizi arileghom amutiom da Izipt bho.

¹⁷ Wa anyen ogbo ya ina agam igam anigha ma eruba rala bho? Inye ogbo ya igir ikarabh sa imugughu, sa reguade dawa iro ibor da eghana bho do kere?

¹⁸ Yaa, wa anyen ogbo ya agba agboloma ma igiel bho ina agurugian maa, “Awa ko ogi do ka edigh da esi osira epobh dami” bho? Ogbo ya ibagh emu inigha ina bho do kere?

¹⁹ Okua sa iyar na obigh ma agbo da aguo awa omara do bho, sa awa orue do ma odigh da esi osira epobh doyo.

4

¹ Aziba na asibh oguan wa ina aguan maa, iyar ta odigh da esi osira epobh doyo bho. Kukum eka, iyar ta okpona, boka bebeni oni inyin na opiom (omel adua) ma ola ina ko otei do adigh.

² Ologhom ise, iyar na omughon ani ma ibebi asugbagba ya ugba unigha iyar bho, ma aguo awa imughon bho. Yaa,

idigh do ma asuo enigha awa ma igiel bho awa imughon bho, ezin bho awa inwuna do ma ologi imara wa oda asugbagba bho obhin.

³ Iyar ogbo ya na omara ma isen bho na otei odigh da esi osira epobh wa Aziba aguan bho ma aguo ina agba maa, "Ami ibhin da igam agurugian maa, awa ko odigh do da esi osira epobh dami."

Aziba akunugiom olem idiar ka igiel bho ina alem ema ranwunom awele bho; kukum eka, ina agba ma okua amutiom.

⁴ Ina agba ma odi esi da Adire Etutu bho agboloma ma olegheheni odual adama bho maa, "Igiel bho Aziba alem idiar akunugiom bho, sa ina asira ma epobh olegheheni odual adama bho."

⁵ Da onin esi obha sa ina agba anumetan maa, "Awa ko odigh do da esi osira epobh dami."

⁶ Aguo na aro ma ola idi ogbo ta edigh da esi osira epobh bho, sa ogbo ya udia ugba ma ibebi asugbagba bho unigha bho ko odigh do, da ebula aguo awa ibagh emu iwele ma oda obhin bho,

⁷ sa Aziba anwe aguan opan adama ola iyar ta orue odigh. "Adidon" adama bho. Da obhel ola na abia ma oguman, sa ina awol da onu ta Adevidi agba amutiom aguo ina agba ma ise bho maa,

"Ka inyin umughon okoroko ta Aziba ma adidon, oni ko obagh emu ma eweleman onagha."

⁸ Aro ma ola Azosua arileghom awa ka adighom da esi osira epobh nabo, Aziba ka ifugh do agboloma ma adama onon da obhel oguman.

⁹ Ebula okua, na oguri ma Adama Osira-epobh osisan anwunom ta Aziba.

¹⁰ Okua bha, oni ola ta abhin da ebel adigh ade da esi osira epobh ta Aziba, oni bho eka ta agir ogir oyo asira ma epobh, ma aguo Aziba agir bho.

¹¹ Okua adighi beleni, owian odigh da esi osira epobh obha da ebel, boka oni iyar na omugh abhe da ebula abagh emu ma aguo awa.

¹² Ezin bho, onuokpe ta Aziba odi da aghudum sa na alol, sa asibh apu ma abegere (ogidi iwal-aman). Sa na agu na adigh da eloghoman ozu na emugh oni, ma obagion awa da retutula na alisi, sa na arue na agba ma ewogina iruruan na iwalama ologi.

¹³ Bebina abar ola ulem usoroni da ade onon, ola awogina da amisigh ta Aziba bo. Kpelemen bha, na obugh kabark-abar omutiom ema, da amisigh oni wa iyar ta ogba ma adol diyar onigha bho.

Azizos Obom Wemu Okur Bho.

¹⁴ Okua adighi beleni, okpaghanom idumom diyar. Ezin bho, iyar onwuna ma Azizos Onyi ta Aziba, obom Wemu Okur wa na abhun da otenainy bho.

¹⁵ Iyar unwuna do ma Wemu Okur ola orue do ma okpon iyar igbirigbir da rasunwer diyar. Yaa, iyar unwuna ma Wemu Okur ola adizo rekal adagian itei aguo na etei iyar isen bho, kukum eka ina na omel do adigh da ikarabh.

¹⁶ Ebula okua, obhin da alukpo ologi odigh da alukpesi eneghe ta Aziba, boka iyar otei okpon igbirigbir na ologh aguo, da obhel ikparama adol.

5

¹ Na okpon da esadio anwunom bho na oson ghan wemu rokur, boka ina amara ma eni da amisigh ta Aziba akol ikol akpe ma alukpe ya otenemeni awa da ikarabh.

² Aguo ina eka na adugh aludugh bho, sa ina na arue na abhin odudughan ologi na akpon ogbo ya ologhoman do sa na egir ikarabh bho.

³ Ebula okua, sa aro ma ola ina ta akpe ma alukpe agboloma ma ikarabh doyo, na ikarabh anwunom bho.

⁴ Oni ola ina na aguo ta arue atei adien adilade edim onon bo, aten ka Aziba abhelegi ina ma aguo abhelegi ma Eron bho.

⁵ Onin aguo bho Akraist na aguo orema do ma alubugh aten wemu rokur. Kpelemen bha Aziba ka agba anigha ina maa, "Anwa Onyi dami. Obeton adidon, ami na aten owede doyom."

⁶ Onin aguo bho Aziba agba ma opan esi maa, "Anwa okur ola ta aro tutun ka idudul, ola adien emar edighiom idiar ta Amelkizedek.

⁷ Da aghudum doyo da emaranwunom, ina asiseiny asiseiny, apuru ma okpon igbirigbir, aleghe ma edi agba ma igbir anigha ma Aziba wa anwuna ma alimon otenemeni oyo da omugh bho. Sa Aziba aworan ina da ebula okirimeni ozu igielake doyo.

⁸ Ebla aguo ina aro ma Onyi ta Aziba bho eka, ina abhin egbika ya ina agbika bho atughan okirimeni ozu.

⁹ Igiel bho na obabaleni ina omadon bho, sa ina aro ma eten wa ogbo ya idumom ina ta ewol etei aghudum ka idudul bho.

¹⁰ Sa Aziba aguri ina ma adilade wemu rokur, ola adien emar edighiom idiar ta Amelkizedek.

¹¹ Idiar ya ogba ogboloma oyo abutu, yaa ta akpar ogba osisegheni onigha inyin, ezin bho inyin na oboriorom omughonyan abar.

¹² Obhel amar aro anigha inyin oten ogbo atughumeni ma isen, yaa odidia ma ola opan oni ta amula atughumeni inyin ipur edighiom idiar imutuma ta Aziba. Okua bha inyin na oten ogbo ya ta onigha amumam amumam, kpelemen ma ikpo edian.

¹³ Konikoni ola na amam amumam odidia ma ogbara onyi, ola ta omughonyan do ma atughumeni ehabala.

¹⁴ Yaa, ikpo edian iro inigha ma ogbo ya na edikighu ma arumu, ya na etughan ekurom sa na erue na eloghom anwegian ta ikarabh na ibebi.

6

¹ Okua adighi beleni, owian eloghom abar diyar da Akraist apel ya iyar utughan da opur obeton bho. Omula do ogi da adilade ola na apuru ma okpon ikarabh osighe adien, da ebula odighi idiar ya ebem ologi oto da Aziba;

² na itotogi obabalamen ozu, na ogbamagi aruguo, na obetina da omugh, na ebhum ase ekunuguma oto bho.

³ Akpe iyar ogir okua, da okpon igbirigbir ta Aziba.

⁴ Ta akpar ogbo ya na edia ero da ebalabal bho ededima ma eneghe otenainy, sa idedian na Obebi Emugh bho,

⁵ ebigh enoghoman onuokpe ta Aziba na ralimon amum wa na aru bho,

⁶ ma orue otibara da ikarabh kugba ma awa emel edua. Okua bha awa na enwe na eigh onyi ta Aziba da emigirenian oriren bho, na elogi ina ma arighe na emutiom ema.

⁷ Aziba na atutumeni ma ade wa na amibh ghan amum olobha wa na abara ma olobhom oyo bho, sa na abom ibebi edian na anigha ma ogbo ya igbebh bho.

⁸ Yaa, ade ola adigh ibubulom na ralai-agbogiri bha obhobho ikpo ade, ola na orogi sa ta obhugi da ekunuguma.

⁹ Ibebi ratologhan diyar, ebula aguo onuokpe diyar aro ma okua bho eka, iyar umara maa inyin ta otei ibom enoghoman ya uguri usisan ogbo ya na otenemeni bho.

¹⁰ Aziba na ogba do ma ipan agir ipan. Ina ko oweletan do ma ogir dinyin, na aguo inyin na obhin na otulan adien doyo bho, ma ologh aguo ya inyin na ologh na onigha ma ogbo-ogir doyo bho, sa inyin odidia na ogir okua bho.

¹¹ Na ebhir iyar obigh maa, konikoni inyin na abhin da onin onyen ologi bho na agir ya otei imuzoghodiom ebem ologi doyo tutun ekunuguma bho.

¹² Iyar ubhorogh do inyin ogbuor, yaa ita ma ogbo ya ibhin da ologi imara na amane itei idiar ya uguan uguri bho.

Oguan ta Aziba wa ta amite bho

¹³ Igiel bho Aziba aguan anigha ma Ebrahim bho, ina na aguo asibhighan da ebula aguo oni ola apu ina oro do bho,

¹⁴ agba maa, "Da itutumeni, ami ta atutumeni nyam gai, da imara sa ami ta adighi ma ola anwa ta amaragian abutu anwiiny.

¹⁵ Igiel bho ina na ane abara bho, sa ina atej abar wa uguan unigha ina bho.

¹⁶ Anwunom na ebhin adien oni ola apu awa na esibhigha, sa ebla rakuanan dawa na ekun aguo ola izo bho ta amara.

¹⁷ Aziba abhorogh omar oleriom ogbo ya ta etej abar wa ina aguan anigha awa bho, ma ina na onwe ghan onu da ito doyo, sa adian izo aloghom.

¹⁸ Aziba agir okua ma aguo ola, ta awol da iwal idiar ya onwegian ghan sa imara ma Aziba na ogba do ma igunugha. Ebula okua, akpe iyar ogbo ya na odigh edoghotu da aguo doyo bho, ma osibh abar ebem ologi wa uguri usisan iyar bho okparameni.

¹⁹ Ebem ologi onon wa iyar unwuna bho, bha alimon wa na asibh rologi diyar na akparameni na aguri da eko bho. Na awol na aten enu bho na adigh da alukpesi etutu da otutaziba,

²⁰ esi wa Azizos adia agi ka adigh da ebula iyar bho. Isen ina na aten wemu rokur kidudul, da adien edighiom idiar ta Amelkizedek.

7

Amelkizedek Wemu Okur Bho

¹ Amelkizedek onon aro ma olilema Asalem na okur ta Aziba Wagimanyu Apu bho. Ina amutuma ma Ebrahim atutumeni, ma igiel bho Ebrahim anegimeni ma arulala ema bho sa na amula na ayel bho,

² sa Ebrahim anigha ina ma odi abin da atugi adiobh da ebla idiar ya ina abhin bho. Opur ezin adien ta Amelkizedek bha "olilema ehabala", opan ezin sa aro ma "olilema ekima."

³ Ina owede bo onweni bo, ola-imitian ibom rowede na ronweni idudul bo, ina na onwuna do ma obhel eru aghudum na obhel oyel nyen, yaa ulem ina oguben ma Onyi ta Aziba, sa aro ma okur tutun kidudul.

⁴ Ikpone ma edighom emi alubugh doyo; agai Ebrahim wa aro ma obom owede idudul bho eka, anigha ina ma odi abin da atugi adiobh da idiar ya ilei abar ipu da ologi idiar ya ina abhin bho.

⁵ Oloko bho anigha ma alimon anwiiny imitian ta Alivai ya idigh rokur bho, ma obhin odi abin da atugi adiobh da aruguo anwunom bho. Okua na amara maa, awa na ebhin

da aruguo anwunom ya iro ma anwiiny arughun Izrel aguo awa, ya iro ani ma imitian ta Ebrahim bho.

⁶ Amelkizedek na omite do da ola ta Alivai, kukum eka ina abhin odi abin da atugi adiobh bho da aguo ta Ebrahim atutumeni ina oni wa roguan ta Aziba iro inigha bho.

⁷ Ologhom maa oni wa alei abar apu bho na atutumeni ghan oni wa akir apu ina bho, akuanan bonobo.

⁸ Da eka wa igboloma ma rokur bho, bha anwunom ya ta emugughu na ebhin odi abin da atugi adiobh bho; yaa da opan eka, bha ina wa ugba umutiom ma odi da aghudum bho na abhin.

⁹ Da aguo ogba bha, agai Alevai wa na abhin odi abin da atugi adiobh bho eka, awol da Ebrahim akpe ghan odi abin da atugi adiobh bho.

¹⁰ Ezin bho Alivai odidia da eghun obom owede idudul doyo ma igiel bho Amelkizedek ate Ebrahim bho.

Azizos aguban Amelkizedek

¹¹ Kugba maa, anwunom ta erue ewol da itotogi ta rokur ya iro ma imitian ta Alivai bho etei ehabala, ma aguo inye igbo da oloko bho imite bho, ka ezin wa opan okur ola anwuna ma adien edighiom idiar ta Amelkizedek ta amite aru bho, ola obhin do ma ita Eron bho, ka ere?

¹² Ezin bho, igiel adilade okur bho anwegian, bha oloko bho eka ta awegian nyen.

¹³ Oni wa na ogba ma idiar inyen na ogboloma bho, amite da opan ebhugh. Ebhugh doyo ta odia do emutiom oni ola na aro atotogi ma itotogi da enwen bho.

¹⁴ Omar ologhom maa, Wanwuna wa na ogba ma idiar inyen na ogboloma bho amite da eghun ta Azuda, sa Amozizi na osen do ma eghun obha agboloma ma adilade okur.

¹⁵ Ta omar omughonyan abar wa iyar ugba bho, ma aguo opan okur ola anwuna ma adien edighiom idiar ta Amelkizedek na amite bho.

¹⁶ Ina wa odi ma adilade okur, ola otuonom do ma itotogi oloko ema-ranwunom orilomeni, yaa ubhin da alimon aghudum wa ekunuguma oto bho.

¹⁷ Ugba da adire etutu bho omutiom maa,
“Anwa ta aro ma okur tutun kidudul, ola anwuna ma adien edighiom idiar ta Amelkizedek.”

¹⁸ Na ogbogion ugbainy oloko bho, ezin bho odudughan na obhobho ikpo abar.

¹⁹ Ezin bho, abar ola oloko bho arue ma obabalameni bo, yaa na omutiom ebem ologi ola abhon apu, ola ta owol otei Aziba.

²⁰ Otuonon ise bha, ina na odigh do ma okur ola Aziba odian do ma izo agboloma, yaa ubhin do ma izo ologi ma anwunom iyedi ma rokur.

²¹ Yaa Aziba adian izo alogh ina ma okur agba anigha ina maa,

“Wanwuna bho na asibhigha sa ina ko onwe do ma onu. Anwa ta aro ma okur tutun kidudul.”

²² Ebula okua, sa Azizos aten oni wa na amara ma eni na aleriom maa omom izo bho abhon apu.

²³ Opan anwegian odi, ezin bho, adizo rokur iyedi imugughu da egum sa iro do da adilade bho egir egiom da edia.

²⁴ Aguo Azizos odi da aghudum tutun kidudul bho, bha ogir okur doyo na okunugiom do.

²⁵ Ebula okua sa ina na arue na atenemeni ma ogbo ya na ewol doyo ma otei Aziba bho. Ezin bho ina na arugh aghudum omara eni onigha awa da amisigh ta Aziba kigiel kigiel.

²⁶ Okua bha ina wemu okur ola igielake na ehabala, oni abar oliom oto na ikarabh oto. Uguri ina osigimeni ma idighi ma ikarabh, sa ubeton ina ugiom anyu upeleni ma renainy bho.

²⁷ Ina bo ma aguo ogbo arumu rokur iyedi. Adilade okur doyo na opuru do ina ma okpegi ralukpe kadama kadama, ya odia obhin otenemeni ikarabh doyo, sa ina ta akpegi ma iya otenemeni ikarabh anwunom bho. Ina anigha ma aghudum doyo abhin akpe ma ikarabh dawa ma onin ogbudon sa amunian ise.

²⁸ Ogbo arumu rokur ya oloko bho na alogi bho idudughan da rekal, yaa izo wa aru ma oguman bho ason ina Onyi bho, wa na obabalameni oguri tutun kidudul bho.

8

¹ Onon emu abar wa iyar na ogba bho. Iyar unwuna ma wemu okur ola odi ma adilade da odiom aguo alukpesi ta Walei Abar Apu bho da renainy.

² Ina obaramotu ehabala da alukpesi etutu bho na agai otu-akpuru wa Aziba agim bho, wa onyiomoronni ogim do bho.

³ Wemu okur wemu okur ola uson na abhin ghan idiar eneghe na inam ikol na akol ikol. Okua adighi beleni, sa abhon wemu okur onon onwuna ani abar ola obhin okpe alukpe.

⁴ Aro ma ola ina odi da emaranwunom nabo, ina ka idigh do na odigh okur, ezin bho rokur ya na etuonon oloko bho na ebhin idiar eneghe na ekpe ma alukpe odi.

⁵ Ikol dawa odi ka oruran abar ola na egir na egubeni ma odighi idiar otenainy. Obha ezin bho ukparameni ukikiom Amozizi ma igiel bho ina na ra ogim otu-akpuru ta Aziba bho maa,

“Mare ma akpon agir kabar kabar agubeni ma aguo uleriom anwa da igu bho.”

⁶ Yaa isen, na onigha ma Azizos opan adien edighiom idiar okur ya ilei abar ipu ma ita awa. Odi ma aguo roguan da izo wa ina na amara eni bho, ibhon ipu ma ita oloko bho.

⁷ Ise ma abar ola apian da opur izo bho na oro do nabo, ezin ola otun omutiom waleghemeni iwal bho ka iro do.

⁸ Aguo Aziba abigh ma awa na egir na epie bho, sa ina agba maa,

“Inagha! Radama na eru ma igiel ami ta amutiom omom izo adian na anwunom Izrel na anwunom Azuda.

⁹ Obha ko oro do ma aguo izo wa ami idian na ibom rowede idudul dawa bho, ma igiel bho ami isibh awa da aguo irileghom imutiom da Izipt bho. Igiel obha, awa ibagh arumu eweleman obhin da igielake okoko izo bho, sa ami ighel awa.”

¹⁰ Wanwuna bho na agba maa,

“Onon izo wa ami ta adian na anwunom Izrel maa,

‘Da radama inye, ami ta alogi ma roloko dami da rologi dawa, age da rekpo ologi dawa. Ami ta aro ma Aziba dawa, sa awa ta ero ma anwunom dami.’

¹¹ oni awa ola ta atughumeni, bodo agba anigha ma opan onyi eghun maa, ‘Loghome ma Aziba,’ ko oro do, ezin bho ebla awa ta eloghom ami, igbara na ikei.

¹² Ami ta akpon ikarabh dawa asighe ma adien, sa ami ko oruruan mu ma ikarabh odighi idiar dawa.”

¹³ Aguo ina na agba maa omom izo onon abhon apu bho, bha ina na atenemeni ma opur bho ma ugbainy. Ologhom maa, abar ola na aten ugbainy sa ko orue mu orughom maa, na atuan ebhi abar bho ma oghur oten.

Ikol da Otu-akpuru ta Aziba da ade onon

9

¹ Opur izo bho anwuna ma itotogi na alukpesi ola oro okol ikol.

² Otu-akpuru ta Aziba aro ma ola ugim. Opur ekpe bho ubhelegi ma Alukpesi Etutu, esi ola uguri ma olo atodi na akpata ola ugbamagi ikpokpogh abredi.

³ Da aman waleghemeni iwal ukpe wa ubhin usobhom Alukpesi Etutu bho, bha opan ekpe odi ma ola ubhelegi maa Obom Alukpesi Etutu,

⁴ esi bho enwen itani edu-enunu ola ubhin agol ulem, na obom igba ta Aziba ola ubhin agol ukelema ma ebila ozu sa udighom okpako ola ubhin agol ulem odi bho. Ubaram na okpeti ta Eron wa na aghur bho, na ipopola rogbioma ya uge ma oloko bho odighom da ologi obom igba ta Aziba bho.

⁵ sa Itileduom isosorogian odi da anyu bho na eghughuom alukpesi wa na okpon ikarabh na osighe ma adien bho. Yaa iyar ko orue do ogba ma idiar inyen osisegheni ma isen.

⁶ Igiel na omar ototogi ma idiar bho oguri ma okonon, sa rokur bho na egi ka edigh da ekpe wa da edia bho na egir ghan ogir ya adama bho.

⁷ Yaa, Wemu Okur bho kukum na adigh da ekpe wa da ologi bho. Ina na adigh ghan ise ma onin igiel da emu ala, sa na owele do ma obaram na asi ya obhin okpe alukpe otenemeni ozu doyo, na ikarabh ya anwunom bho ologhoman do sa igir.

⁸ Obebi Emugh bho abhin inye na aleriom maa, ta ogba do omutiom aguo owol odigh da Obom Alukpesi Etutu bho, ebula aguo opur ekpe Otu-akpuru ta Aziba bho odidia bho.

⁹ Onon elegh ola na aleriom aguo idiar ta ero da amum onon, ma idiar eneghe na ralukpe ya na okpe na onigha ma Aziba bho irue do ebabalameni ma ologi oni ikol bho aguri da igielake.

¹⁰ Ritotogi iye igboloma ma ode na oda kukum na adien kere kere aguo obhin obabalameni aruzu diyar. Iye itotogi ipulupul ozu ya ta ero ka etei obhel wa ta omutiom imom idiar onwe awa bho.

¹¹ Yaa, Akraist aru ma aguo Obom Okur ibebi idiar, sa iye ologhom odi ma ise. Ina agi ka adigh nyen da otu-akpuru ola abugh apu sa abhon apu, ola obhin do ma aruguo onyiomoroni ogim (olo), ola oro do ma abar ola ulem ani da emaranwunom onon.

¹² Igiel bho Akraist agi ka adigh da Alukpesi Obom Etutu bho ma obhel sa opan igiel ko oro mu bho, ina na obhin do ma asi iwel na anwiny ranama, yaa ina abhin asi doyo na aguo ata iyar asighe da ikarabh, ma iyar otei itenemeni ekunuguma oto.

¹³ Aguo aro ma ola ogbo ya na eru ra okol ikol obabala do, sa na ozughoghom asi rekpe na ilobhiri anama na obabalameni awa da ozu bho.

¹⁴ sa asi ta Akraist ta agir apeleni ma okua. Ezin bho ina oni ikarabh oto, ola abhin ozu doyo akpe ma alukpe emugh ola ta aro kidudul anigha ma Aziba, ma obabalameni iwalama ologi osighe da ikarabh odighi idiar, boka iyar ogir ogir onigha ma Aziba wa odi da aghudum bho.

¹⁵ Ebula okua, sa ina aten oni wa na amara ma enie da

omom izo onon wa abhon apu (ma ugbany) bho, boka ogbo ya na obhelegi bho ede ma adia enoghoman kidudul ya ina aguan bho. Ezin bho ina na amugh atenemeni awa da ikarabh ya awa igir da ekpukpu izo wa adia aro bho.

16 Kugba maa oni agurigian igurugian bha, na obara ghan ka oni bho na amugh kisa na okpon na ototogi.

17 Ezin bho igurugian bho idigh do ma esi kugba maa oni wa agurigian bho odidia da aghudum. Igiel oni bho na amugh kisa na okpon (aguo oni bho agurugian bho) na ototogi.

18 Obha ezin bho aro ma ola, da ugbany izo bho eka, ubhin asi ukpo ma ela.

19 Amozizi agba anigha ma ebla anwunom bho ma ebla roloko ya ikpe awa ma okoko bho. Sa ina agua ma asi olobhiri anama na ekpe da amum, sa atori ma afulafu ododo na imun ahisop abhin asisaragiom obhurugho adire bho na ebla anwunom bho.

20 Sa ina agba anigha ma anwunom bho maa, "Inyen asi ya ubhin ukpo ma ela da izo wa Aziba adian na inyin bho.

21 Onin aguo bho Amozizi asisaragiom otu-akpuru bho na ebla rokpako ikologi bho ma asi bho.

22 Da itotogi Oloko bho, aro ka na obhin asi na obabalameni kabar kabar, sa aro ma ola okpon ikarabh osighe adien ko omite do, aten ka uzu ma asi.

23 Obha adighi kisa na obhin itotogi iye na obabalameni ma idiar ya uta da otenany bho. Yaa na obhin idiar ikol ya ibhon ipu ma iye na obabalameni ma idiar ya odi da otenany na aguo.

24 Ezin bho, Akraist na ogi do da ralukpesi ebabala ya anwunom ilem ya iguban kuma agai ayi bho, yaa, ina adigh da agai oyo. Ina adigh da otenany na aguo, da esi bho odi na amara ma enie na anigha iyar da amisigh ta Aziba bho.

25 Ina na ogi do nyen da Alukpesi Etutu bho ma obhin ozu doyo okpe alukpe ma adizo igiel, aguo Obokur Azu na adigh ghan da ologi na abhin asi ya oro do ma iya oyo na akologi kala kala bho.

26 Aro ma ola ina abhin ozu doyo akol ikol kala kala nabo, sa ina ka ibigh aligam aluzu ma adizo igiel ka opur obeton emaranwunom bho. Yaa, isen ekunuguma ramum bho na atuan bho, sa ina anigha ma ozu doyo ma onin igiel amadon, ma obhin okpe alukpe okunugiom alimon ikarabh.

27 Koni koni ta amugh onin igiel, sa ka aten ise sa ta osobh ase ogboloma ina.

28 Ebula okua sa Akraist anigha ma ozu doyo ma onin igiel amadon, ma obhin okpe alukpe osighe ikarabh da aruzu adizo ogbo. Yaa, obhel ina ta amite aru ma oleghemeni iwal

igiel bho, ina ko oru do ma ra osighe ikarabh. Ina ta atun ra otenemeni ogbo ya na ebhin da ebhiroma na egon ina bho aru.

10

Alukpe wa Akraist akpe amadon bho (Alukpe wa Akraist akpe ma onin igiel sa ko okpe mu bho)

¹ Ta obhin Oloko ta Amozizi otuom okokogh ibebi idiar ya na eru bho. Okokogh onon ibebi idiar bho na aguo do, ezin bho, ko owol do da onin adien ralukpe ya na oro ma okpe okpe kala kala bho sa ogbo ya na eru ra okol oyo bho ta ehabala.

² Ise ma ogbo ya na eru ra okol oyo bho na ehabala nabo, sa awa ka iruruan mu maa awa epioghom (na egir ikarabh), sa ezin ola odin okpe alukpe ka iro mu.

³ Kpelemen bha ralukpe iye na enumetan awa ma ikarabh dawa kala kala.

⁴ Ezin bho, asi ilobhiri anama na rekpe isighe do ma ikarabh.

⁵ Ebula okua, igiel bho Akraist na ra oru da emaranwunom bho, sa ina agba anigha ma Aziba maa,

“Anwa na obhorogh do ma ikologi na ralukpe, yaa ozu dami wa anwa na atughuman aguri bho.”

⁶ Obhugi ikpo inam alukpe ya obhin osighe ikarabh do na ebhonomeni ma ologi doyo.

⁷ Da obhel obha, sa ina afugh maa, “E Aziba, ami na aru ma aguo uge ugboloma ami da Adire Etutu bho, ma ami igir da ito doyo.”

⁸ Ina na adia agba maa, “Anwa na obhorogh do ma ikologi na ralukpe, bodo ikpo inam alukpe apugi ya na odin ikarabh na okpe, da ebula aguo na otuonom itotogi Oloko wa odi ma isen bho eka.

⁹ Sa ina afugh maa, “Ami odi ma isen ogir aguo anwa ito bho.” Sa Aziba agbogion ebla igbainy ikologi bho, sa abhin alukpe ta Akraist wa aro ma omom bho adinom.

¹⁰ Ebula aguo Azizos Akraist agir aguo Aziba ato bho, sa iyar uwol da onin obhel alukpe wa ina abhin ozu doyo akpe bho, uten anwunom ya na ehabala.

¹¹ Adua ma adama aten adama, kokur kokur na amara na abhin onin adien alukpe na akologi ma ikol da itotogi ogir doyo, kukum eka rikol iye irue do ma osighe ikarabh.

¹² Yaa igiel bho Akraist abhin ozu doyo akpe ma onin obhel alukpe ata ma ikarabh awele bho, ma alukpe wa ta aro tutun kidudul bho, sa ina agi ka aro ma adilade da odiom aguo ta Aziba.

13 Obeton da obhel obha, sa ina odi na agon igiel ta otenemeni ma ogbo ologian adien doyo ma okpokpolom ogbam asike doyo.

14 Ezin bho, ta owol da alukpe wa ina akpe ma onin obhel bho obabalameni ma ogbo ya Aziba ason bho tutun kidudul.

15 Emugh Etutu (Emugh Ehabala, Obebi Emugh) bho agba nyen anigha iyar aguo idiar inyen iro ma yagiagai bho maa:

16 "Igiel ta atei obhel bho, ami ta adian awa ma izo, sa ami ta age ma roloko dami da rekpo ologi dawa na da amughonyan (iwalama ologi) dawa.

17 Sa ami ko oruruan mu agboloma ma ikarabh dawa na adol itei dawa."

18 Igiel Aziba na akpon ikarabh oni asighe ma adien, ezin ola odin okpe alukpe ya ota ikarabh oni bho bo.

19 Arumor na arumarani dami da onin imara ologi bho, awol da asi ta Azizos sa iyar unwuna ma alukpo ologi odigh da Obom Alukpesi Etutu (Ehabala) bho,

20 wa aro ma omom eten aghudum ola ubhin ozu doyo uguron unigha iyar.

21 Iyar onwuna ma obom okur ola na akponom Otutaziba.

22 Okua adighi beleni, idighi obhin rologi ehabala na alukpo ologi idumom diyar oru da Aziba. Idighi oguri ma rologi diyar da ehabala, osighe ma ikarabh iwalama, obhin amum otitol aruzu diyar obabalameni.

23 Idighi osibh okparameni ma ebem ologi wa iyar na omara bho, ezin bho Aziba wa aguan anigha iyar bho ola obhin ebem ologi.

24 Odi akpomeni ma ologi ta odi ma ogir ibebi da etulan.

25 Iyar owele do ma osor ghan ezue odigh onin, ma aguo idi ogbo na egir bho, yaa odi akpomeni ma ologi ta odi, okunukun isen wa eruoma doyo (ta Akraist) na atuan bho.

26 Kugba maa iyar oro ma ogir ogir ikarabh isen iyar na omar ologhom yagiagai bho, sa opan alukpe ola ta orue obhin okpe otenemeni iyar da ikarabh ko oro mu.

27 Abar wa odi bho bha ogbo ologian adien ta Aziba ta ero da arugugu egon osobh ase doyo na obom eba anya wa ta anuomeni (akunugi) awa bho.

28 Ezin bho uto maa, kugba maa oni asor oloko ta Amozizi sa iwal anwunom imite igba ma onyoba, bha ta ogigh oni bho.

29 Okua kaa, inyin na oruruan maa aguo izagba wa ta ogur ogbo ya na ekpon Onyi ta Oni na edotimeni bho, sa na epioghom izo asi wa ababalameni awa bho, sa na efugh ibasi ma Emugh Etutu bho, ka ta aro (abugh alei) eka?

30 Iyar ologhom maa, Aziba agba maa,

"Ami ta aḍe awa ma olo. Ami ta akpe awa."

Ina agba nyen maa,

"WANWUNA bho ta asobh ase agboloma ma anwunom doyo."

³¹ Ta aro ma abar arugugu ma oni ma omel odigh da aguo ta Aziba wa anwuna ma ebla alimon wa odi da aghudum bho.

³² Iruruane ma opur igiel wa inyin udia uloghom Akraist bho, ma aguo inyin uwian une ma amane da esadio aligam aruzu (egbika).

³³ Amite ma ola urogi ghan inyin sa ugbikimeni inyin da etire, ipan igiel sa inyin udigh na ipan ogbo ubigh ani ma aligam aruzu ya na etei awa bho.

³⁴ Inyin ologh aguo onigha ma (okpon igbirigbir) ogbo ikoli, sa igiel bho ughumi ma idiar dinyin ubhinogh bho, sa inyin ubhin da ibo na amane uda ubhin, ezin bho, inyin ologhom maa inyin onwuna ma idiar ya ibhon ipu ma iye ya ta ero tutun kidudul.

³⁵ Okua adighi beleni, oni ko orobh alukpo ologi wa inyin unwuna bho, ezin bho ta abhin ibom asuwo aruom inyin.

³⁶ Akpe inyin one amane, boka inyin orue ogir aguo Aziba ato bho, sa inyin ta otei idiar ya ina aguan bho.

³⁷ Ezin bho, Adire Etutu bho agba maa,

"Ekudi obhel kukum asugho, sa ina wa ta aru bho ta aru. Ina ko orobh do ma obhel."

³⁸ Sa,

"Anwunom ya odi na ehabala bho ta edum ebula ologi imara dawa. Yaa, ologi dami ko obhon do anigha ma oni awa ola ta amula da aman."

³⁹ Iyar bo ani do da ologh anwunom ya na emula da aman sa adugh abhin (sa imugh ibhe) bho, yaa iyar odi da ogbo ya inwuna ma ologi imara maa Aziba na (ta) atenemeni awa bho.

11

Ologi Imara

¹ Ologi imara bha abar ola na anigha iyar ebem ologi na agboloma ma idiar ya iyar ko orue do obigh.

² Adua da ologi imara sa ibom rowede na ronweni diyar igiedi itei eneghe da aguo ta Aziba.

³ Na adua da ologi imara sa iyar umughonyan maa Aziba abhin onuokpe doyo alem emaranwunom bho asoroni. Sa amite ma ola ubhin idiar ya iyar ko orue do obigh bho ulem idiar ya iyar na obigh bho.

⁴ Ebel abhin da ologi imara akpe ma alukpe ola abhon apu ma alukpe ta Aken. Adua da ologi imara doyo sa Aziba ada ina abhin aguo oni igielake. Idiar eneghe ta Ebel edigh Aziba ma ologi, sa ebla aguo ina na amugh bho eka, bha ologi imara doyo odidia na agba ma abar na agboloma ina.

⁵ Adua da ologi imara sa Inok omugh do. Kpelemenì bha Aziba abhuneni ina da otenany, obha ezin bho anwunom orue do ma obigh ozu doyo bho. Inok arugh amarugh igielake sa ina adigh Aziba ma ologi.

⁶ Oni ola ta arue arugh amarugh ya ta edigh Aziba ma ologi bo, aten ka oni bho anwuna ma ologi imara. Oni ola na ebhir oru da Aziba ta adia aloghoman maa Aziba odi, sa na akpe ma ogbo ya na ebhorogh ologhom oyo bho.

⁷ Adua da ologi imara sa Anoa anagha ma okparakpar akikiom ola agboloma ma idiar ya ina ta odia do abigh. Ina anagha ma onuokpe ta Aziba, sa ina alem obom oghugh abadi ola ta obhin otenemeni ma eghun otu doyo na ina. Agbo ma ise sa Aziba akunugi ma emaranwunom bho, sa Anoa ra aten oni (ade ma adia) ebabala da ebula ologi imara doyo.

⁸ Adua da ologi imara sa Ebrahim anagha ma onuokpe ta Aziba ma igiel bho Aziba abhelegi ina ma odia ologi da ade wa ina aguan anigha oyo bho. Ebrahim adia da ebhugh doyo agi ma esi ola ina ologhom do.

⁹ Ina abhin da ologi imara arugh aguo isuloma da ebhugh wa Aziba aguan anigha ina bho. Ina arugh da arutu akpuru, onin aguo bho Aziki na Azekopu irugh da arutu akpuru nyen, sa itei ani ma onin oguan bho da aguo ta Aziba.

¹⁰ Ebrahim agir okua, ezin bho ina aro agon ema wa Aziba na agbonogi alo aguri bho, wa ta aro tutun kidudul bho.

¹¹ Adua da ologi imara nyen sa Ebrahim aten owede da obhel ola Asera na akpo apu ma omumor onyi sa ina eka na akpo. Ina anwuna ma ologi imara maa Aziba ta asibh oguan doyo.

¹² Okua bha ebla ekpom ebhugh awol amite da onin oni onon wa aro ka na aten emar bho. Ebhugh ola ibom abutu (adizo) anwunom odi ma aguo ininany da otenany na isisar da esoroma abadi, ma iya onu owal oto.

¹³ Ebla anwunom inyen emugughu yaa enwuna ma ologi imara egboloma ma abar wa Aziba aguan anigha awa bho. Awa itei do ma abar wa Aziba aguan anigha awa bho, yaa awa iro ma esi egbeny ebigh, sa awa ida ibhin. Awa imara maa awa risuloma ya ta edua ma esi eten esi ma isen ade onon.

¹⁴ Anwunom ya na egba ma idiar ya okua, ibhin maa awa na obhorogh ebhugh ola awa ta obhelegi ma ola awa.

15 Aro ma ola awa iruruan ghan igboloma ma ebhugh wa awa idua iru bho nabo, obhel ka iro ma ola awa ka imula.

16 Yaa, ibhir awa ma otei abar ola adigh asuwo apu ola odi da otenany. Obha ezin bho odigh do ma arighel ma awa ma obhelegi oyo ma ina owede dawa. Ina alo nyen ema aguri asisan awa.

17 Uguan unigha ma Ebrahim maa ta owol da Aziki onyi imara ilologian doyo omuzoghodiom idiar iye. Kukum eka, ina abhin da ologi imara akokodian obhin Aziki okpe alukpe,

18 ma ebla aguo Aziba agba anigha ina maa,

“Aziki onyi wa anwiny isabh ikpele (anwiny oguman) doynom ta ewol emite bho.”

19 Ebrahim aruruan maa, ka aro ma ola Aziki amugh eka, maa Aziba ta arue amulumeni ina aru da aghudum. Aguo ogba bha, umulumeni ma onyi ta Ebrahim da omugh oruom ina.

20 Adua da ologi imara sa Aziki adu ma oghor ibebi ya odi da edia anigha (atutumeni) ma anwiny doyo Azekopu na Iso.

21 Adua da ologi imara sa Azekopu adu ma oghor ibebi anigha (atutumeni) ma anwiny ta Azosefu ma odi odi ise, ma igiel bho ina na aten okei-oni atuan omugh bho, sa ina abedian da okpeti doyo azuman da asiseiny.

22 Adua da ologi imara sa Azosefu abhin da alukpo ologi agba anigha ma anwiny Izrel ma awa ta edua da Izipt, ma igiel bho ina na aru ra omugh bho, sa aruom nyen aguo awa ta egir egboloma ma ikpokpo doyo.

23 Adua da ologi imara sa onweni na owede ta Amozizi iwogi ina ma obhel ola alei isar uwetire ma igiel bho umar ina bho. Ezin bho, awa ibigh alibhon onyi bho sa ighil do ma oloko wa olilema alogh bho.

24 Adua da ologi imara sa Amozizi omara do ma obhelegi ina ma ina onyi onyani ta Afero.

25 Ina abhin abin wa odigh na anwunom ta Aziba ogbika bho, kpelemen ma ode enum ikarabh ya na ero ma ekudi obhel kukum bho.

26 Amozizi aloghom maa, ina ma ogbika da ebula Akraist ta anigha ina ma asuwo ya ilei abar apu ma enoghoman Izipt bho.

27 Adua da ologi imara sa Amozizi adua da Izipt sa ina oghil do ma igam ta olilema. Ina ane, aro ma ogi ogi da edia, ezin bho ina abigh ina oni wa anwunom obigh do ma adien bho.

28 Adua da ologi imara sa Amozizi akoko ma Eyal Opel Oten bho, na ozu asi boka adugh wa na aze ma ikpana anwiny bho ko okulan (oze) do ma ikpana anwiny Isrel.

29 Adua da ologi imara sa anwunom bho iwol da Abadi Ododo bho iten da egbolom ade, yaa igiel bho anwunom Izipt iwian oten ani bho, sa awa ibhughudian.

30 Adua da ologi imara sa rebagh Azeriko imel waleghemeni odual adama bho, ma igiel bho ologh egham bho irile igir bho.

31 Adua da ologi imara sa Arehab odemema bho ada ma ogbo ipoiny bho abhin, ebula okua, ubaram ani do ina ogigh igiel bho ukunugi ma ogbo ya oda do awa ebhin na ekima bho.

32 Ipan idiar ya ami ta amula agba da inyen odi kere? Yaa, ami ko owele do ma ogba osisegheni idiar ya igboloma ma Agidion, na Abarak, na Asamsin, na Azefta, na Adevidi, na Asamuel, na ariwil bho.

33 Awa ibhin da ologi imara enegimeni ma radema (rebhugh), sa irileghom anwunom da igielake, sa itei idiar ya uguan bho, sa ikpegi ma arunu ta rodughunubagu,

34 sa idimigi ma ibom reba anya, sa imizan da ranem arigidi egham (ralapogidi). Awa edugh, yaa utenemeni awa ma imomanan egham ya inwuna ma alimon okunugi ogbo ologian adien.

35 Ubeigion ogbo etulan idi anwani da omugh. Sa ugbikimeni ma idi anwunom inyen. Ipan ogbo sa igin aguo ola ta otenemeni awa da adugh, kpelemen bha awa ibhin abin wa ta omugh sa awa ta obetina da omugh bho.

36 Ipan ogbo sa usorogiom adiel (ukiri), sa ugurogh, sa usobh ase ugboloma, idi sa uduom rikoli, idi sa uduom da arutu ikoli.

37 Idi awa sa urobhodi ugigh, idi ogbo sa ugbodo iwal iwal, idi sa ubhin ogidi egham (alapogidi) ugigh. Idi awa ilogian ikporan aruzu onana na ikporan aruzu iwel, sa idua ma esi eten esi, sa ugbikimeni awa,

38 sa iten ogbo ya okpe do ma orugh da emaranwunom bho. Awa idua ma esi eten esi da rade isisar (reghana), na da rigu, na da iyol igu, na da iyol da ade (da ronu da ade).

39 Ebla awa edigh Aziba ma ologi da ebula ologi imara dawa, kukum eka, awa itei do ma abar wa uguan bho.

40 Ezin bho, Aziba na aguri ma abar ola adigh asuwo apu asisan iyar. Ina na obhorogh do awa ma odia otei eneghe bho ma igiel iyar oro ani do da ehabala bho.

12

1 Okua adighi beleni, abhon iyar oruruan ogboloma obom ologh anwunom iye ya iro ma ronyoba amarugh ologi imara bho, otuonom ise osorogi ma ebla radol ya na emumoromeni iyar bho, okunukun ikarabh ya na ebhadi iyar onyen

bho. Idighi obhin da amane oghil eghil wa Aziba na abho amutiom da edia diyar bho.

² Akpe iyar ogbi ma aridien diyar okpon Azizos wa abho ma ologi imara amutiom sa arugh akperemeni bho. Ina ane ma amane adigh arighel sa agbika da emigirenian oriren, ezin bho ina aloghom maa, da edia ina ta abhon ologi agboloma ma ogir wa ina agir bho. Isen ina odi ma adilade da odiom agba ukpo ta Aziba.

Aziba na agur anwiny doyo ma izagba (Ologi dinyin akpo ya odugh do.

ma igiel inyin na owian ikarabh)

(Iburu 12:3-6)

³ Imare ma eruruan egboloma ma adien egbika ya ina ane da aruguo idighi ma ikarabh bho ma aguo ola aruzu dinyin na rologi dinyin ko odugh do.

⁴ Inyin na owian aguo ola inyin ko ogir do ma ikarabh, yaa inyin ta orugh do otei ma esi ola na ogigh inyin ebula okua.

⁵ Okua ka inyin na oweletan akikiom wa ubhin ukpomeni ma rologi dinyin aguo owede na akikiom onyi doyo bho kere? Agba maa,

"Onyi dami, ko obhin akikiom ikighom (aguo izagba) ta Wanwuna bho ma adeghe, sa ko okunu (ologu doyo odugh do) ma igiel ina na agur anwa ma izagba,

⁶ ezin bho Aziba na akikiom (agur izagba) ma oni wa ina atulan bho, sa na amar na agam na anigha konyi konyi ola ina na ada abhin."

⁷ Aziba na atun otughumeni inyin na abhorogh inyin one amane, ezin bho ina na arughom inyin aguo anwiny doyo. Oken owede wa ko okikiom do ma onyi doyo akighom bho?

⁸ Kugba maa inyin ta otei ani do ma akikiom ikighom doyo ma aguo ina na akikiom na akighom ebala anwiny doyo iyeyi bho, sa inyin obhobho ikpo anwiny, okua sa inyin anwiny doyo do.

⁹ Otuonom ise, rowede diyar da emaranwunom na ekikiom iyar na ekighom, sa iyar na ozuruna ma eghoi na onigha awa ma ebula okua. Okua adighi beleni, obhin da onyen ologi oda ma akikiom ikighom ta Owede arumugh bho opeleni ma okua odum.

¹⁰ Rowede diyar ekikiom iyar ekighom ekudi obhel kukum. Awa ibhin aguo abhon da rologi dawa egir okua, yaa Aziba na akikiom iyar na akighom ma iyar otei asuwo wa odedian oyo da ebabala doyo bho.

¹¹ Aguo izagba ola amemem opur igiel bho bo, aten oro aguo abar ikunu. Yaa, ka atepa, sa na amum imuma ebabala na ekima na anigha ma ogbo ya utughumeni bho.

12 Okua adighi beleni, ikperemeni ma idudughan aruguo dinyin na ikpokpuan-kpokpuan asukpulom dinyin.

13 Reten asike dinyin esel, boka ogbo ya na edugh bho na arukula bho imel edua, kpelemen bha awa ta ekpo ma aruzu.

14 Iwiane ma erughan ebla anwunom da ekima, ma ehabala da amisigh ta Aziba, ezin bho oni ola ta arue abigh Wanwuna bho bo, aten ka oni bho ababala.

15 Iwiane ma aguo ola oni ko omel do adua da eneghe ta Aziba, na aguo ola igurumian ologi ko omite do asoroni ma akpe sa ta awol ise apie ma ebla ogbo.

16 Oni ko omara ma oni ma ode ema, bodo orugh adol itei aguo Iso, wa abhin ekpa edian adinom enoghoman okpana onyi wa ina aro bho (wa awol adilade okpana onyi ma ekpa edian bho).

17 Obhel aten, ma aguo inyin uloghom bho, bha ina agi ka otei enoghoman okpana onyi wa ina aro bho, yaa ughel ina. Ebla aguo ina abhin da edi apuru ma enoghoman bho eka, ina na orue do ma onwe abar wa ina agir bho.

18 Inyin uru do da esi ola odi ma aguo Igu Asainai wa ta orue obigh okulan bho, bodo da eba anya, bodo da obughubugh ola na alo, bodo da osai (obom ofegu),

19 bodo oghur ododue, bodo da okoroko ola na agba ma idiar ya anwunom ya na emughon bho na elegh aguo ola ta osobh asugbagba ya na ogba na onigha awa bho,

20 ezin bho awa irue do ma ogir aguo uto unigha awa bho maa,

"Enam ka akulan igu bho eka, bha irobhodi ma egigh."

21 Abar bho adigh arugugu ka ate esi ola Amozizi afugh maa, "Ami na abhin igiri ma ebla arugugu."

22 Yaa, inyin na uru da Igu Azion, obom ema ta Aziba wa odi da aghudum bho, wa aro ma Azeruselem otenany bho. Inyin na oru da ode ta ibom rologh itileduom ta Aziba.

23 Inyin na oru da akokodian ikpana anwiny ta Aziba, ogbo ya na oge ma aridien da otenainy bho. Inyin na oru da Aziba na aguo wa na asobh okpe na agboloma ma ebla idiar bho. Inyin na oru da arumugh ogbo ya ibabala, sa na eten ibabalababala ma isen emadon bho.

24 Inyin na oru da Azizos, wa na amara ma enie da esadio omom izo bho na Aziba bho, na da asi ya ina azu bho, ya idigh asuwo ipu ma ekekuwa (edi) ta Ebel bho.

25 Ikpona boka inyin ughel oni wa na agba ma idiar inyen na anigha inyin bho. Kugba maa awa imizan do ma igiel bho awa ighel ina wa anyagh rato dawa ma isen ade onon bho, adinamu iyar, kugba maa iyar oghil odua doyo, wa odi da otenany na abhin aghim na akikiom iyar bho.

²⁶ Da obhel obha, okoroko doyo anyegi ma emaranwunom bho, yaa isen, ina na agba maa,

“Ami ta amula anyegi epa ma emaranwunom bho, abaram na enainy bho.”

²⁷ Onon (omula onyegi epa) na amara maa ta odur ebila idiar ya ulem bho osighe, boka idiar ya ko orue do eduran bho erila.

²⁸ Okua adighi beleni, osebh Aziba ma aguo iyar na otei ani ma eneghe odigh da irileghom (ade onwuna ema) wa ko onwegian do bho. Idighi obhin da okirimeni ozu igielake na arugugu okol ina da aguo ola ta edigh ina ma ologi bho.

²⁹ Ezin bho, Aziba diyar anya ola na ade na akunugi.

13

¹ Odi aro ma otulan otulan odi ma aguo arumor na arumarani ya onin ologi imara (idumom) bho.

² Oni ko oweleman ma oda isuloma obhin, ezin bho, idi anwunom na eda ma itileduom ta Aziba ebhin yaa iloghoman do ma okua.

³ Iruruane ma egboloma ma ogbo ya odi ma ikoli bho, ma aguo ola ta aguban ka inyin odi na awa da ikoli bho. Iruruane nyen ogbo ya na ebigh aligam aruzu bho, ma aguo ola ta aguban ka inyin na obigh ani ma adien aligam aruzu dawa.

⁴ Ilom abar ola akpe ma ebila ogbo ma obughumeni (obhin otuom abar), sa akpe ma asiwolom na anwani dawa ma obhin odi odian izo. Ezin bho, Aziba ta asobh ase abhumeni ma rodemema ya oro do da ilom na iya odi da ilom.

⁵ Irughe ma raghudum dinyin eguri ma aguo ola inyin ko obara do ma okpoki, yaa idiar ya inyin unwuna bho eleghan inyin, ezin bho Aziba agba maa, “Bebina obhel ola ami ta aweleman anwa bo; ami ko oghel/ogin do na oghel/ogin anwa nyen.”

⁶ Ebula okua, iyar na okpo ma ologi na ogba maa, “Wanwuna bho ina wa ologh aguo dami; ami ko oghil do ma arugugu. Onyiomoroni ta arue agir ere agboloma ami?”

⁷ Iruruane ma igbainy ogbo irileghom dinyin ya igba ma aduom/onuokpe ta Aziba inigha inyin bho. Imare ma ekpon edighom da aghudum dawa na aguo ibhin ikunugiom bho, ma eta ma ologi imara dawa.

⁸ Azizos Akraist onin bho, wa aro ma elegien aten bho, wa odi ma adidon, na wa ta aro tutun kidudul bho.

⁹ Okua adighi beleni, adien kere kere na irorua atughumeni ogelemen do inyin. Alimon aluzu ma owol da eneghe ta Aziba otei oni, abhon apu ma oni ma obhin

edian obem ologi. Edian iye idigh do ma asuo enigha ma ogbo ya na ede bho.

¹⁰ Iyar unwuna ma enwen ola ogbo ya na egir da Otu-akpuru bho eka (robaramotu Otu-akpuru bho eka) onwuna do ma alimon otei asuo ikol bho.

¹¹ Wemu rokur bho na abhin asi inam na adigh da Alukpesi Obom Etutu bho ma obhin okpe alukpe ikarabh, yaa na omite da esi akokodian (da otu-akpuru) bho na obhugi ma rozu inam bho da etire.

¹² Onin aguo bho ubhin Azizos umutiom da onu ogigo ema bho ka ugbikimeni da etire, boka anwunom ewol da asi doyo ehabala.

¹³ Okua adighi beleni, idighi omite da otu-akpuru bho ka otei ina da etire, ma iyar ogbika ani adien egbika ya ina agbika bho.

¹⁴ Ezin bho, isen iyar unwuna do ma ema ola ta aro tutun kidudul, yaa iyar na ogon ema ola okua ma oru.

¹⁵ Okua adighi beleni, idighi owol da adien ta Azizos okpe ma alukpe itutumeni onigha ma Aziba kigiel kigiel.

¹⁶ Yaa ko oweleman ologh aguo onigha ipan anwunom na anwa ma onigha (orugi) ghan awa idiar ya anwa itei. Ogir okua bha odi ma aguo abar alukpe ola adigh Aziba ma ologi.

¹⁷ Inagha ma onuokpe ogbo ya na erileghom inyin bho, ma egir idiar ya awa na oto bho. Ezin bho awa na ekponom inyin sa ta egba ma aguo awa igir enigha ma Aziba. Okua adighi beleni, oni ko ogurumeni ma rologi boka awa ebhin da alibhon ologi egir ogir dawa, kpelemen ma ogir na ighunuma sa ko omutiom do ma asuwo enigha inyin.

¹⁸ Isiseinye ma enigha iyar, ezin bho iyar umara maa iwalama diyar ibebi sa na ebhir iyar orugh adol igielake da ebila idiar (rekal).

¹⁹ Abar wa alei abar apu bho bha, isiseinye ma aguo ola ami ta anur aru ra azuan inyin (adigh na inyin aro).

²⁰ Aziba wa na anigha ma ekima bho abeton Wanwuna iyar Azizos da omugh. Isen bha Azizos odi ma aguo Obom Okponom Ronana ola Aziba abhin asi bho adian izo wa ekunuguma oto bho na ronana doyo.

²¹ Ami na asiseiny aguo ola Aziba ta adighi ma ola inyin ta onagha ma onuokpe doyo, na aguo ola ta ebhir inyin ogir ya igielake kigiel kigiel. Azizos alogh aguo anigha inyin ogir ya ikpe da amisigh ta Aziba. Isosorogian ero enigha ma Azizos Akraist tutun ka odual idudul. Aro ma okua.

²² Arumor na arumarani dami ya onin imara ologi bho, ami na asiseiny inyin onagha akikiom ya ami ibhin da alebh na akpomeni ma rologi dinyin bho.

²³ Iloghome ma na omutiom Atimoti da ikoli. Da obhel ola ko obia do, ina ta aru ra amisi ma isen, sa ina ta adigh na ami ra azuan inyin.

²⁴ Ipurane ma ebla ogbo arumu dinyin na ebla anwunom ta Aziba iyedi. Anwunom ta Aziba ya odi da ebhugh Itali (Itali) bho igba maa ami ipuran inyin.

²⁵ Eneghe (Igbirigbir) ta Aziba ero na inyin.

Adire Ta Azemsì Otighom

Oni wa age ma adire onon bho bha Azemsì, umor onin onweni ta Azizos na odi oni irileghom da Asosi wa da Azeruselem bho. Ina age agiom ipur ogbo Azu ya imara ma Akraist ya na ero da rema ya oro do ma Azu bho, sekina ogbo ya na emara ma Akraist kesikesi bho. Ezin adire onon, bha oselegi imara igunugha, maa oni ta arue anwuna ma imara ologi, yaa amarugh doyo ko onwegian do da akikiom ya igboloma ma orugh amarugh ta Akraist. Adire onon amara awian amughonyan wa ugba maa, oni ma oda Akraist obhin ma amara ma ologhom ikikara agai idiar emugh, sa ko obigh do ma agai anwegian da odighi idiar na iruruan. Anwuna ma ikperekper asidogh ya ibuiy sa iguban atughumeni ta Azizos ya ina aro da anyu igu atughumeni bho. Azemsì agba agboloma ma adizo idiar ya adol anwunom ya na eda ma Akraist ebhin ta eguban amarugh imara ologi da otuonom Akraist. Ina agba agboloma ma ifaga, okpon oni odotimeni, oguru, asimatan, ipoiny, okpo emaranwunom, na ighor. Azemsì abhin adizo rekal aleriom aguo agai imara ologi ta amutiom ibebi rogir. Opan aguo ogba bha, agai imara ologi ta amar ibebi ogir amutiom. Ina agba maa, ofugh imara ologi da onu kukum na olei do, maa iyar ta orugh ogubeni (2:14). Elilegima ta agai imara ologi diyar bha odi ka aghudum na anwegian. Ina abhin ogbo ya na emara atuom aguo iriren na emum itu ya iguban awa bho. Da ebula aguo adire bho amar agba agboloma ma ibebi ogir bho, amar abhon obhin otughan ogboloma amarugh ta oni ola na amara ma Akraist. Sene ma adire ta Azemsì ma aro ma oni ola amughon ikpo afugh bho, sa ta agir nyen (1:22-25).

Arumu idiar ya uge bho

Agai aghudum imara ologi (1:1-27)

Amarugh na idiar ya na ewian imara ologi (2:1-13)

Imara ologi na ogir (2:14-26)

Aguo obhin okpoghoriom anem bho (3:1-18)

Ibebi akikiom (4:11-17)

Ughaghana ma olila bho (5:1-6)

Akikiom egunuguma (5:7-20)

¹ Ami Azemsi obaramotu ta Aziba na ta Wanwuna Azizos Akraist na age na aruom inyin ra diobh na iwal (12) roghol ya na esasaragian da rebhugh emaranwunom bho. Ami na abheleguma inyin.

Rodaokpon na Radagian

² Arumor na arumarani dami, ibhone ma ologi ma igiel adien kere kere rodaokpon na etei inyin.

³ Iloghome maa, rodaokpon iye na eda ma ologi imara dinyin na ekpon, sa na edighi ma ola inyin ta orue one ma amane.

⁴ Yaa, iwiane ma aguo ola inyin ta one kabar kabar obhin ka okunugiom, boka inyin odikighu ma arumu, oghua oleghemeni, sa abar ko okparama do inyin.

⁵ Yaa, kugba maa na ebhir oni inyin otei eloghomabar, bha oni bho apuru ma Aziba wa na abhin onyen ologi na anigha konikoni bho, sa ta anigha ina. Aziba na ogam do anigha ma oni ola apuru ina ma abar.

⁶ Yaa, ogiel ola anwa na apuru ma abar, bhine da ologi imara ma apuru. Ologi doym ogba do iwal iwal, ezin bho oni ola ologi na agba iwal iwal odi ka opokanan amum da abadi wa okukugh na apughe na anuom na agi, na anuom aru bho.

⁷ Oni ola okua oruruan do maa ina ta arue atei abar da aguo ta Wanwuna bho.

⁸ Oni ola okua, bha ologi na agba iwal iwal, sa na akpokolo da ebla odighi idiar doyo.

Igoiny na Elila

⁹ Yaa, oni ola odi da onin idumom ta Akraist, ola agoiny da eka abar, bha abhon ologi ma igiel Aziba na abeton ina.

¹⁰ Yaa, olila oni ola odi da onin idumom ta Akraist, abhon ologi ma igiel Aziba na aguri ina da adilade okirimeni ozu. Ezin bho, olila oni ta aru sa ta aten adua, ma aguo ralele ighogho ologi edum na enyun na emugughu bho.

¹¹ Ralele bho na enyun da ebula esiso ogogo bho. Obom esiso bho na apie ma imunumun na alibhon ralele bho. Obha onin aguo odighi idiar olila bho ta eten emunian.

¹² Itutumeni ta ero enigha ma ina oni wa ane amara gigriribh da adagian bho, ezin bho ta ozuom ina ma eghoiy aghudum wa Wanwuna bho aguan onigha ogbo ya itulan ina bho.

¹³ Oni ola adagian itei ogba do maa, "Aziba na adagian ami." Ezin bho, ko orue do odagian Aziba ma ogir ikarabh, sa ina na aguo eka odagian do ma oni nyen.

¹⁴ Yaa, ikarabh ebhiroma oni na aguo, na elege ma oni, na enyagh oni bho na edighom da ikarabh.

15 Sa, igiel oni aguri ma ikarabh ebhiroma da ologi, sa na emar ikarabh na emutiom, sa igiel ikarabh bho na etei da ekunuguma bho, sa na eruom omugh.

16 Arumor na arumarani edighologi dami, oni ogelemini do inyin.

17 Kerekere obebi abar na obebi eneghe na adua da otenainy na aru, da aguo Owede wa alem rebalabal ya odi da enainy bho. Ina na onwegian do, ina na oduran do amutiom okokogh azim nyen.

18 Da ito doyo, sa ina abhin onuokpe agiagai doyo anwe amar iyar, atenemeni ma ipur imuma da idiar ya ina alem bho.

*Onagha onuokpe ta Aziba
na ogir iya na agba bho*

19 Arumor na arumarani edighologi dami, imughonyane maa: abhon konikoni ma obhin da onyen onagha abar, na okimeni ozu kisa ofugh abar. Ina onur do agam igam,

20 ezin bho igam onyiomoroni ko orue do emutiom amarugh igielake ya Aziba na abhorogh obigh bho.

21 Okua adighi beleni, iweleman kerekere adol ibisighenian na ikarabh ya na ero ma omite omite bho. Kpelemini, ikirimeni ma aruzu ma eda ma onuokpe wa ina agbebh da rologi dinyin bho, wa ta arue atenemeni inyin bho.

22 Oni ko ogaga ma enagha ma onuokpe bho kukum, ma egelemini ma aruzu dinyin, yaa igire ma idiar ya onuokpe bho na agba bho.

23 Oni ola amughon onuokpe bho, sa aweleman ogir aguo agba bho, bha aguban oni ola abhagha ma amisigh doyo da obhaghama,

24 sa aten adua, sa aweletan aguo ozu doyo odi, ma ise onin obhel bho.

25 Yaa, oni ola amar akimeni akpon ebla oloko wa na atenemeni ma anwunom bho, sa aro ma ogir ogir okua, sa oweletan do ma idiar ya ina amughon bho, bha Aziba ta atutumeni ma ogir oni bho.

26 Oni ola na aruruan maa ina na aloghom Aziba, yaa na orue do ma osibhom anem doyo, bha na agelemini ma ozu doyo, sa ologhom Aziba doyo aro ma obhobho ikpo.

27 Ologhom Aziba da agiagai sa abar oliom oro do da amisigh ta Aziba Owede bho, bha ologh aguo onigha anwiiny ya onweni na owede oto, na rekpukele anwani da aligam aruzu dawa, na oghele ikarabh adol emaranwunom.

2

Ko okpon amisigh agir abar

¹ Arumor na arumarani dami, ogbo ya imara ma Wanwuna iyar Azizos Akraist wa isosorogian bho, oni ko okpon oni da amisigh ma egir abar.

² Obhin otuom maa, odi olila oni ola alogian ragulu agol sa abhin ibebi arukpe abura, na onyigoiny oni ola abhin igbainy ipupu arukpe abura, edigh eru da esi akokodian dinyin.

³ Ka inyin ubhin oni wa abura ma ibebi ibura bho ituom abar upu, sa inyin ugba inigha ina maa, "Ro ma adilade da obebi esi onon," sa inyin ugba unigha ma onyigoiny bho maa, "Mara ma ise," bodo "Ro ma adilade da ade da aka ikasi ogbam avel dami."

⁴ Okua sa na aro ma ola, inyin na obhel odi na okpon odi na ogurumeni da esadio dinyin, sa inyin na oten ogbo osobh ase ikarabh iwalama.

⁵ Arumor na arumarani dami, imare ma enagha. Aziba ason inyigoiny anwunom emaranwunom bho ma onwuna ibom ologi imara, na odigh na oyo odedian da irileghom doyo, ma aguo ina aguan anigha ma ogbo ya itulan ina bho.

⁶ Yaa, inyin na okpon ronyigoiny bho na ogurumeni. Arulala bho do kere ma ogbo ya na eponoma inyin bho? Awa do ma ogbo ya na edudur inyin na ka edighom da arutu ase bho kere?

⁷ Awa do ma ogbo ya na efugh ibasi na egboloma ma obebi adien wa na oseniom inyin bho do kere?

⁸ Kugba maa, inyin na okoko ma oloko wa alei abar apu da Adire Etutu bho, wa agba maa, "Tulane ma oni etuan doyom ma aguo anwa itulan ozu doyom bho," bha inyin na omar na ogir.

⁹ Yaa, kugba maa, inyin okpon anwunom da amisigh ogir abar, bha inyin umar do ogir, sa oloko bho ta asobh ase abhumeni inyin maa inyin idighi ma ikarabh.

¹⁰ Kugba maa, oni akoko ma ebla roloko bho sa asor odi, bha ina asor eblayi.

¹¹ Onin Aziba wa agba maa, "Ko ode ma ema" bho, agba maa, "Ko ogigh oni." Ka aro ma ola anwa ode do ma ema, sa anwa igigh oni, bha anwa na aten oni ola asor oloko bho.

¹² Okua adighi beleni, afugh onu dinyin, na odighi idiar dinyin, ero ma aguo ita anwunom ya ta obhin oloko wa atenemeni iyar bho osobh ase ogboloma.

¹³ Igire ma okua, ezin bho, da adama osobh ase bho, ko okpon do ma igbirigbir ogboloma ma ogbo ya okpon do ma

ipan ogbo ma igbirigbir. Igbirigbir na anegimeni ma osobh ase.

Ologi Imara na ogir

¹⁴ Arumor na arumarani dami, kugba maa oni agba maa ina anwuna ma ologi imara, yaa ina na obhin do agir abar, ka ologi imara ola okua ta arue atenemeni ina kere?

¹⁵ Kugba maa inyin ologhom umor, bodo umarani ola onwuna do ma agai akapa, bodo edian ya ode,

¹⁶ sa odi oni inyin agba anigha ina maa, "Gie na ekima! Okirika odighi do nyam, ma ate edian ya ode olegban!" Yaa, anwa na onigha do ina ma idiar ya ozu doyo na apuru bho, ka asuo bho ka ere?

¹⁷ Onin aguo bho ologi imara ola ogir otuonon do aro ma omumugh.

¹⁸ Obhin otuom maa odi oni agba maa, "Anwa anwuna ma ologi imara, yaa ami inwuna ma ogir." Sa ami ta aworan maa, "Leriome ami maa ologi imara doyo ya ogir oro do bho, sa ami ta abhin rogir dami aleriom anwa ma ologi imara dami."

¹⁹ Anwa amara maa onin Aziba odi. Abhon okua. Aruru bho eka emara ma okua, sa na eghil arugugu na ebhin igiri.

²⁰ Anwa ema oni! Anwa na abhorogh obigh elegh ola ta aleriom maa, ologi imara ogir oto ma obhobho ikpo, duko?

²¹ Obom owede diyar Ebrahim, sa Aziba abhelegi maa oni igielake da ebula ogir wa agir igiel bho ina agbam onyi doyo Aziki da enwen ikol bho.

²² Anwa na abigh aguo ina atulugi ma ologi imara doyo na rogir doyo. Sa ubhin rogir doyo umuzoghodiom ologi imara doyo.

²³ Onon amuzoghodiom aguo ugba da Adire Etutu bho maa, "Ebrahim amara ma Aziba, sa iye iten odighi idiar igielake ya uloghom unigha ina." Sa ubhelegi ina ma atologhan ta Aziba.

²⁴ Isen, inyin na obigh maa ogir ya anwunon na egir na eguri awa ma adilade ehabala da amisigh ta Aziba, ologi imara dawa kukum do.

²⁵ Obha onin aguo ubhin ubigh Arehab odemema bho ma ani ehabala, da ebula ogir ya ina agir igiel bho ina ada ma ogbo ipoiny bho abhin, sa aruom awa ma owol opan agba odua bho.

²⁶ Aguo ozu onyiomoroni ola ipoghu oto aro ma omumugh bho, obha onin aguo ologi imara ola ogir oto aro ma omumugh.

3

Osibhom Anem

¹ Arumor na arumarani dami, oni ko owian aguo ola adizo inyin ta oten ogbo atughumeni. Ezin bho, inyin ologhom maa osobh ase diyar ogbo atughumeni bho ikpar epu.

² Ebba iyar, oni ola opiomghan do ma abar da adizo rekal bo. Yaa, kugba maa oni ta arue asibhom anem doyo ma ola ko ofugh do ma abar apie, bha oni bho na aleghan da amarugh igielake, ina ta arue asibhom ebba ozu doyo.

³ Iyar na okpuom rikoli da arunu rosu boka iyar orue orileghom awa obhin ogi kesikesi ola adigh iyar ologi.

⁴ Bodo, ikpone ma aguo arughugh abadi ibugh itei, na aguo ikparakpar rogim na egim na eboroghom, kukum eka, na obhin onyi ogbara odom na obor, sa na agi ma agba ola ibhir iyar obor ogiom.

⁵ Onin aguo anem odi. Da ebba alikir doyo eka, na arema ma ibom idiar ya ina ta arue agir. Obha aguo ogbara ebolobol anya ta arue amumor anuomeni ma obom eghana.

⁶ Anem odi ma aguo anya. Anem okarabh alimon ola na apiegi ma ebba arisisi ozu oni, sa na ata ma anya ma ebba aghudum oni, sa ina na aguo eka na amumor na anya ya ebanya ekunuguma oto bho ata ina.

⁷ Onyiomoroni anwuna ma alimon agboloma ma ebba inam ologi edum, adigh idiar ya na ebhebheghu, adigh inam ya na ekpulughu, na inam abadi, na ina, sa na arue na akponom awa.

⁸ Yaa, onyiomoroni ta orue do ma osibhom anem doyo. Ikarabh ya enen na ebba, na idai iya na eruom omugh, imuzo da anem oni.

⁹ Iyar na obhin anem na otutumeni ma Wanwuna na Owede diyar, sa na obhin onin anem bho na orogi ma anwunom ya Aziba alem aguben ma ozu doyo bho.

¹⁰ Iyar na obhin onin onu bho na amutioghom itutumeni na itogi. Arumor na arumarani dami, na obhon do ma oro okua.

¹¹ Amum abugu na amum ala ta erue emite da onin ogugua amum kere?

¹² Arumor na arumarani dami, oriren afig ta arue amum itu oliv kere, bodo ka odidigh agrep ta arue amum itu afig kere? Amum abugu ta erue emite da ogugua amum ola amum ala imuzo kere?

Iwal Adien Eloghom Abar

¹³ Ogbo ya iloghom abar sa inwuna ma amughonyan odi da esadio dinyin kere? Kugba maa odi, bha awa ebhin da

amarugh igielake, na okirimeni ozu, na eloghom abar da ebla idiar, eleriom okua.

¹⁴ Yaa, kugba maa ikparakpar agbokian na okuku imuzo da rologi dinyin, bha oro do ma ola inyin ta obhin obo, bodo ta ogba ma igunugha okpegiom agiagai bho.

¹⁵ Eloghom abar ya okua idua do da otainy eru, yaa, idua da emaranwunom eru, sa iro ma iya Eru bho.

¹⁶ Esi ola agbokian na okuku odi, ise esi asusughudian na adien kerekere ikarabh odi nyen.

¹⁷ Yaa, eloghom abar ola adua da otainy aru, bha ta adia aro ma abar ola ehabala, sa ta amutiom ekima, na okirimeni ozu, na etulan. Ta amuzo na okpon igbirigbir, sa ta amum imuma ibebi odighi idiar, ko obhel do ma odi oni akpon opan agurumeni, sa ko ogba do ma opan abar agir opan nyen.

¹⁸ Anwunom ya na edighi ma ekima na egbebh ikpo ekima, sa ta ebu ma ikpo edian igielake.

4

Ingha ma aruzu dinyin Aziba

¹ Ebla relobhiri na robem dinyin ka na edua da aken na eru? Awa idua da ebhiroma ememem idiar emaranwunom, ya na ewian inyin kigiel kigiel da rologi dinyin bho eru, kere?

² Inyin na obhorogh otei idiar, yaa, inyin urue do ma otei, sa inyin na ozegi ma anwunom. Inyin na osimatan idiar, yaa inyin utei do, sa inyin na obuman na owe. Inyin utei do ma idiar ya inyin na obhorogh bho, ezin bho inyin upuru do ma Aziba.

³ Yaa, igiel inyin upuru, inyin utei do, ezin bho inyin upuru ma aguo ola osoran do. Inyin na opuru ma otei idiar ememem emaranwunom ya igboloma ma aruzu dinyin.

⁴ Inyin rodemema! Inyin uloghom do maa, odigh na emaranwunom oriloghan na atenemeni inyin ogbo ologian adien ta Aziba kere? Okua adighi beleni, konikoni ola ason otulan emaranwunom na aten oni ologian adien ta Aziba.

⁵ Bodo ka, inyin na oruruan maa, abar wa Adire Etutu bho agba maa, "Emugh doyo wa ina alogh aguri da rologi diyar bho, anwuna ma obom etulan ya agbokian agboloma iyar, sa na abhorogh iyar oro iyoyo kukum," ma ezin bo kere?

⁶ Yaa, Aziba na aneghe ma eneghe ya ibugh ipu ma okua. Obha ezin bho ugba da Adire Etutu bho maa,

"Aziba na adamaghan ogbo ya na ebughumeni ma aruzu bho,

sa na abhel ogbo ya na ekirimeni ma aruzu bho."

⁷ Okua adighi beleni, ikirimeni ma aruzu dinyin ma enigha ma Aziba. Idamaghane ma Eru bho, sa ina ta akpo ma eghil awele inyin adua.

⁸ Ituane ma Aziba, sa ina ta atuan inyin. Ititola ma aruguo dinyin, inyin rodighi ma ikarabh! Ibabalameni ma rologi dinyin, inyin ibhelebbhel!

⁹ Ikunu, ileghe, ma egba ma igbir, ma etenemeni ma adiel dinyin edi, adol ode dinyin eten ikunu.

¹⁰ Ikirimeni ma aruzu da amisigh ta Aziba, sa ina ta abeton inyin.

Akikiom ya igboloma ma Obigh ipan ogbo opie

¹¹ Arumor na arumarani, odi ofugh do ma ikarabh afugh agboloma ma odi. Kugba maa, oni afugh ikarabh agboloma ma ogbo ya na emara ma Akraist bho, bodo asobh ase agboloma awa, bha ina abigh Oloko bho apie, sa asobh ase agboloma. Kugba maa inyin osobh ase ogboloma ma Oloko bho, bha inyin ukoko do ma Oloko bho, yaa inyin na oten ogbo osobh ase.

¹² Aziba kukum anigha ma Oloko bho, sa aro ma osobh ma ase bho. Ina kukum anwuna ma alimon otenemeni na opiegi. Okua ka anwa inwuna ma akere alimon osobh ase onigha oni etuan doyom?

Ighubha ya igboloma ma elegien aru

¹³ Isen inagha, inyin ogbo ya na egba maa, "Adidon bodo elegien aru, iyar ta ogi da ema onon bodo ema obha, ka oro ma emu ala, obua ma ahua otei asuo."

¹⁴ Yaa, inyin ologhom aguo raghudum dinyin ta ero ma elegien aru, kere? Inyin odi ma aguo obhubhulugi ya imite iro ma ekudi obhel, atepa sa iten obhobho ikpo imainy idua nyen.

¹⁵ Kpelemen bha inyin ta ogba kuma okonon, "Kugba maa odi da ito ta Wanwuna bho, bha na ebhir iyar oro da aghudum ogir abar onon, bodo, abar obha."

¹⁶ Yaa, isen bha inyin na obughumeni ma aruzu, na okue na otutuma. Ebila obughumeni aruzu iye ikarabh.

¹⁷ Okua adighi beleni, oni ola aloghom ibebi ya ikpe ina ma ogir, sa awele ma ogir, bha ina na agir ikarabh.

5

Ikparakpar Ikikiom ya Igboloma ma Arulala

¹ Inyin arulala bho inagha ami! Ileghe ma egba ma igbir ma egboloma ma ekparama adol wa na aru ra otei inyin bho.

² Elila dīnyin na eboroghu ebhe, sa aduiny na ede ma arukpe dīnyin epie.

³ Agol na asilva dīnyin na edikighu ma osari, sa osari bho ta ero ma eleghe ebhum ase dīnyin, sa osari bho ta ede ma ipulupul ozu dīnyin aguo anya. Kukum eka, inyin odidia na okpol elila da radama ekunuguma inyen.

⁴ Bighe! Anwa ta okpegi do ma ikpoki ogbo ya anwa iko ma ogir onigha oyom da arisi doym bho, sa isen sa ikpoki ya anwa ta okpegi do awa bho na eleghe na emulughu maa olo aro anigha nyam. Inagha, Wanwuna ma ebila alimon bho na amughon redi ogbo obu edian doym bho.

⁵ Isen da emaranwunom, inyin na orugh adol ode elila odudugina, na ogir idiar ya obhonomeni rologi dīnyin. Inyin na obologh ekpo na obara ma adama wa ta oze inyin okanyogh bho.

⁶ Inyin na osobh ase obhumeni ma anwunom, na oze ma ogbo ya opiom do ma abar, ya orue do ma owian inyin bho.

Amane na Asiseiny

⁷ Okua adighi bekeni, arumor na arumarani dami, ine ma ebara ma obhel Wanwuna bho ta aru. Ibighe ma aguo ogbebh ma edian aro na abara ma obhel ikpo ya ina agbebh bho ta ebom edian ya ilei abar. Ina na ane na abara ma olobha wa ta abon alobh bho, na olobha wa ta alobh oguman bho.

⁸ Inyin eka, ine ma ebara. Oni ko odugh, ebem ologi dīnyin abugh, ezin bho eruoma ta Wanwuna bho na atej da ebaba aguo.

⁹ Arumor na arumarani dami, odi oghunuma do agboloma ma odi, boka Aziba na osobh ase abhumeni inyin. Oni osobh ase bho na aloghom amara da onuotu bho.

¹⁰ Arumor na arumarani dami, ita ma adol amane ta ariwil ya ibhin adien ta Aziba igba ma asugbagba bho. Awa ine ma amane da esadio aligam aruzu ya itei awa bho.

¹¹ Inagha! Iyar na obhin maa na otutumeni ma ogbo ya ine ma amane da esadio aligam aruzu bho. Inyin na omughon ogboloma ma amane ta Azobu, sa inyin uloghom aguo Aziba alogh aguo anigha ina da ekunuguma bho. Wanwuna bho amuzo na okpon igbirigbir, obha ezin bho ina agir okua bho.

¹² Arumor na arumarani dami, wa alei abar apu bho, oni ko osibhigha ma ebhin ade bho, bodo otenainy, bodo opan abar edian izo. Ebila abar wa inyin ta ofugh bho, bha, "Yii" bodo, "Eenyi" boka usobh ase obhumeni inyin.

Asiseiny Ologi Imara

¹³ Oni_ola na abigh aligam aruzu da esadio dinyin odi kere? Ina asiseiny. Oni_inyin odi da ibo kere? Ina amor asor itutumeni.

¹⁴ Oni_ola na anwer odi da esadio dinyin kere? Ina alebh ikei asosi bho eru ra esiseiny enigha ina, ebhin amunu esigh ina, da adien ta Wanwuna bho.

¹⁵ Asiseiny ola ologi imara na alol na akoko ma oni asunwer na adumeni, sa Wanwuna bho na abeton ina. Ka aro ma ola oni bho agir ikarabh eka, sa na oweleman ikarabh bho.

¹⁶ Okua adighi beleni, odi agba ma ikarabh doyo anigha ma odi, odi asiseiny anigha ma odi, boka awa edum. Ikparapkar asiseiny ta oni igielake enwuna ma alimon, sa na elol ibom.

¹⁷ Ilaiza aro ma onyiomoroni ma aguo iyar odi bho, sa ina asiseiny aguo ola adio ko olobh do, sa amite ma ola adio olobh do da ade bho isar ala na odin uwetire.

¹⁸ Sa ina amula asiseiny, sa enainy bho asoroni ma olobha sa ade bho abom edian.

¹⁹ Arumor na arumarani, kugba ma odi oni da esadio dinyin amel adua da agiagai bho, sa odi oni arileghom ina amulumeni,

²⁰ bha oni bho aloghom maa: oni wa adighi ma ola odighi ma ikarabh atibara da ikarabh doyo bho atenemeni ma eloghoman ozu ta odighi ma ikarabh bho da omugh, sa na adighi ma ola na okpon adizo ikarabh na osighe ma adien.

Adire Ta Azud Otighom

Adire onon bha Azud, umor ta Azemsi na obaramotu ta Azizos, na age na agiom anwunom ogbo Azu ya imara ma Akraist, na ebla ogbo ya imara ma Akraist kesi kesi bho. Adire onon aguban aguo uge ma waleghemeni iwal adire ta Apita bho. Azud age ma adire onon, ma omar okparameni okikiom ogbo atughumeni igunugha ya na egba maa awa ogbo ya imara ma Akraist. Yaa da agiagai, ogbo atughumeni igunugha inyen na ewian odighi aguo ola ogbo ya imara ma Akraist bho ta emara maa, itenemeni wa adua da igbirigbir aru bho, bha anigha awa ma alimon ogir ikarabh da adien aguo ko obhin mu ma ikarabh dawa omarama ogboloma awa, da ebula igbirigbir. Awa ikarabh! Aziba ta agbikimeni awa. Okua adighi beleni, ogbo ya imara ma Akraist otuonon do ma atughumeni dawa, bodo, ota do ma aguo awa na erugh bho. Ologi doyo agurom anigha ma ogbo atughumeni inyen, sa ubhin rekunuguma dawa utuom aguo ita Akan, Abalam, na anwunom Asodom na Agomora. Ina agba ogboloma ma ogbo atughumeni inyen aguo anwunom ya na erugh iya itei, ya inwuna ma ikarabh eralma, sa na ebikirima ma aguo ola ta ebhon enigha awa kukum. Ina abhorogh aguo ola ogbo ya imara ma Akraist ta elelegi ma aligam aruzu ya odi da atughumeni igunugha bho, na okponom aruzu dawa, na ipan ogbo ya imara, na owian obhin omulumeni ogbo ya awa ugelemen bho, bodo, ya ologi imara na ekpokolo bho.

Arumu idiar ya uge bho

Otighom (1:1-2)

Ikparakpar akikiom ya igboloma ma ogbo atughumeni igunugha (1:3-7)

Ikcarabh aghudum ogbo atughumeni igunugha (1:8-19)

Akikiom ta ogbo ya imara ma Akraist (1:20-23)

Ekunuguma Asiseiny bho (1:24-25)

Ibheleguma ta Azud

¹ Azud, obaramotu ta Azizos Akraist na umor ta Azemsi, na age na agiom ogbo ya Aziba Owede bho atulan, sa abhelegi, sa na aguri asisan Azizos Akraist bho.

² Igbirigbir, na ekima, na etulan ero na inyin ibom.

Ebhum ase ogbo atughumeni igunugha

³ Arumor edigh ologi dami, ami na abhin aguo emi dami alei bho na awian oge alebh onon oruom inyin, ma aguo agboloma ma onin itenemeni diyar, da obhel ola ami ibigh maa asoran ami ma onur okparameni oge onigha inyin aguo ola, inyin ta okpo ma ologi odamaghan alimon wa na awian atughumeni ologi imara wa Aziba abeton anigha ma ogbo ebabala bho amadon bho.

⁴ Ezin bho, idi ogbo ya oghilan do ma Aziba na ebhin ikoiny edigh da esadio diyar. Awa ogbo ya na enwe ma ibebi onuokpe eneghe ta Aziba diyar bho, ma aguo ola okpegiom ikarabh odighi idiar dawa, sa na eghel Azizos Akraist wa ina kukum aro ma Wemu na Wanwuna diyar bho. Da owewegh obhel, owa da Adire Etutu bho ma adien ase egbika wa usobh unigha ma anwunom ya okua bho.

⁵ Inyin ologhom abar onon, yaa ami na animetan inyin maa, obhel aro ma ola Aziba atenemeni ma anwunom doyo da Izipt, yaa atei oguman sa ina aze ma ogbo ya omara do ina bho.

⁶ Iruruane ma egboloma ma itileduom ta Aziba ya one do ma osibhom aruzu dawa oguri da ekpukpu oloko bho, kpelemen bha awa iweleman arisi ya ikpe awa ma oro bho. Sa Aziba alogi awa ma ikoli ekunuguma oto da obom azim, ma awa ma oro ise tutun obom adama osobh ase bho.

⁷ Iruruane nyen egboloma ma anwunom Asodom na Agomora, na rema ya da eghighira bho. Awa eka igir adien aguo bho itileduom ta Aziba igir bho. Awa ide ma ema, egi ma adien kere kere arigi ya aguo ogba oto. Sa Aziba adin okua agbikimeni awa da eba anya, sa na abhin awa na akparameni na akikiom anwunom na agboloma ma ebanya wa ekunuguma oto, wa ta atei ogbo ya na egir adien ikarabh inye bho.

⁸ Onin aguo bho imala ma ramala inyen na egir ikarabh na egboloma ma aruzu dawa bho, sa na eghel radilade alimon, sa na efugh itileduom ta Aziba ma afugh ibasi.

⁹ Yaa, Amaikiel wemu itileduom ta Aziba bho eka, na ofugh do ma Eru bho ma ibasi ma igiel bho awa ikuanan igboloma ma omumugh ozu ta Amozizi bho. Kpelemen bha ina afugh Eru bho maa, "Wanwuna bho akpegi ma onu doynom."

¹⁰ Yaa, anwunom inyen na efugh afugh ibasi na egboloma kabar kabar ola awa omughonyan do, sa na ebhin ebhi kukum na ebhiranom okpo ya awa imughonyan bho ma aguo inam ebhi, yaa inye okpo ya ta ekunugi awa bho.

¹¹ Itogi ero enigha awa! Ezin bho, awa na ewol onin eten ta Aken, sa na etuonom emel ta Abalam wa anwuna ma obom edogh okpoki bho. Awa na ewian nyen na egboloma ma alimon ta Aziba, ma aguo Akora agir bho.

12 Ta obhin anwunom inyen otuom itaghatagh da ologi edian rode etulan dinyin, ogbo ya na ede ma omuzoghodi reminoma dawa bho kukum. Awa odi ma aguo robughubugh ya okukugh na akugh na anuoghom, yaa osorogi do ma olobha. Awa odi ma aguo iriren ya omum do ma itu da obhel wa akpe awa ma omum bho, sa urubhi, sa imugughu iman bho.

13 Awa odi ma aguo ibom ipokanan amum abadi ya na efuko na esorogi ma arighel dawa, na aguo ininainy ya na erile na egi na erile na eru bho. Awa ogbo ya uguri ma okudum-kudum azim wa ekunuguma oto usisan bho.

14 Inok, wa aro ma oleghemeni odual onyi isabh ikpele ta Adam bho, awa agboloma awa, maa, "Inagha! Aziba ta abhin itileduom etutu, ya onu owal oto.

15 ra asobh ase agboloma konikoni, sa ta agbikimeni ma ebla idighi ma ikarabh, da ebula ikarabh ya awa igir, na afugh ibasi ya awa ifugh igboloma ma Aziba bho."

16 Anwunom inyen na ero ma ighunuma ighunuma na igoya igoya, sa na erugh ikarabh adol ya ibhir ibhir, sa na ebhelebbel arunu na egelemeneni ma anwunom ma aguo ola otei abar da aruguo dawa.

Akikiom osibhom ozu

17 Yaa, ogbo edigh ologi dami, iruruane ma idiar ya ogbogir ta Wanwuna iyar Azizos Akraist idia igba inigha inyin bho.

18 Awa igba inigha inyin maa, "Da radama ekunuguma bho, ogbo ya ologhom do ma Aziba ta emite eru ra ekiri inyin, sa ta erugh ikarabh adol ya ibhir ibhir awa."

19 Inyen anwunom ya na edighi ma ola inyin na obagina. Awa inwuna do ma igbiriri ozu, na etuonon ya ologi dawa ato, inwuna do ma Emugh ta Aziba.

20 Yaa, inyin ogbo edigh ologi dami, iwiane ma eghua da imara ologi ehabala dinyin, ma etuonon irileghom ta Emugh Etutu bho ma esiseiny asiseiny.

21 Iro na etulan ta Aziba ma aguo inyin na ogon Wanwuna iyar Azizos Akraist ma onigha inyin aghudum kidudul da okpon igbirigbir doyo.

22 Ikpone ma igbirigbir ogbo ya rologi bho na egba iwal iwal,

23 ma ekpobh ipan ogbo da anya ma etenemeni awa, ma ebhin da ologi arugugu ma ekpon igbirigbir ogbo ya ikpe ma okpon igbirigbir bho. Yaa, ibarame na rakapa ogbo ya ogir ikarabh dawa na epie bho ma eghel.

Asiseiny itutumeni

²⁴ Ina wa na asibh inyin na aguri ma aguo ola inyin ko omel do bho, sa ta abhin inyin da ehabala na alibhon ologi aru da amisigh isosorogian doyo,

²⁵ wa ina kukum aro ma Aziba Witenemeni diyar bho, da owol oten Azizos Akraist Wanwuna iyar, abhin itutumeni, na alubugh, na alimon, na adilade ito, obeton da owewegh obhel ola na aten, na isen, tutun kidudul. Aro ma okua!